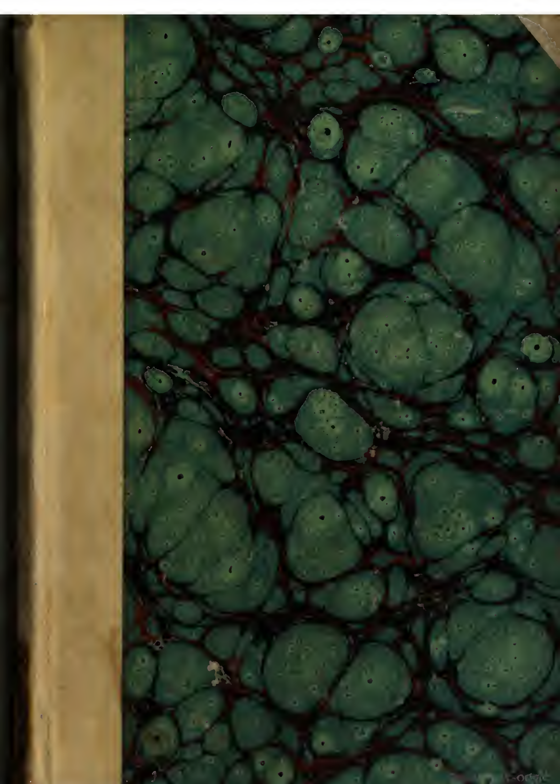
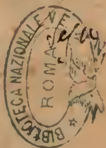

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
19 MC
19

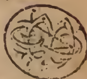
DIOGENIS LAERTII DE VITA ET MORIBVS PHILOSOPHORVM LIBRI X.

Cum Indice locupletißimo.

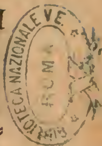

LVGDVNI,
APVD HAERED. SEB. GRYPHII,
M. D. LIX.

FR. AMBROSII IN DIOGENIS LAERTIJ OPUS, AD COSMAM MEDICEM EPISTOLA.

*

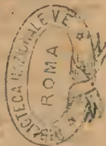

Voluenti mihi quædam Græca uolumina, uenit ad manus Laërtij Diogenis de philosophis prolixum opus. Id etsi autori plus in legendo studij, quàm in scribenbo diligentiæ fuisse ex ipsa lectione deprehēderem: quia tamen uaria erat historia, & plurima cognitu necessaria continere uidebatur, Latinum facere, amicis maximè id fieri orantibus statui. Quanquam enim sacris transferendis iampridem studium omne tempusq́; deuoueram, atq; id religionis instituto magis consentaneum, ab hoc tamen ueluti curriculo modicè deflectere, ut studiosis morem gererem, haudquaquam reprehensibile existimaui: imò hoc ipso labore meo fore, ut Christianæ pietatis & gratiæ dignitas magis patesceret, ac per id fides in Deum promptior ac ardentior surgeret, ratio uerißima suadebat. Quando enim inter illos qui sapiētiæ secularis fuère principes tanta de Deo, rebusq́; & diuinis & humanis opinionū concertatio est, ut se inuicem destruant, neq; ubi consistas reperire poßis, maiore profectò alacritate animus diuinæ dignitatis amplectitur gratiam, atque ad fontē ueritatis accurrens ueteris squalorem miseratur erroris. Etsi enim apud illos sparsim probabilia quædam & ueritati consona inuenire est: mens tamen tanta opinionū uarietate fatigata, libētius & gratius intra cubicula ueritatis se recipit, & diuinis libris ac litera hauriēdis maiori deinceps desiderio inhiat, & ipsa tamen quæ

apud nobiliores quosq; philosophos, de Deo, de cœlo, corporibusq; cœlestibus, de natura rerum subtiliter ac uerè disputata sunt, ueritati Christianæ maximè astipulātur. Merebatur enim profectò tam egregia indagandæ ueritatis intentio, opera illa tam acris, adeò celebre studium, sudoris sui fructu non usquequaque destitui, Deo id permittente ut illorum quoq; testimonio fides uera firmamētum ac robur acciperet. Multa in his & dicta grauiter, & facta constanter inuenias: ut nō modò ex illorum libris fidem inuiolabilis ueritas capiat, uerùm exemplis quoque religioni nostræ incitamētum uirtutis accedat. Quàm fœdum enim, quamq; plenum dedecoris est, si Christianum hominem, & de Deo suo pendentem, & cui æternæ uitæ spes certa sit, uirtuti & continentiæ dare operam pigeat, cùm gentiles uiros, & à ueri cultu Dei ac religione longè alienos, probitati, modestiæ, frugalitati, cæterisq; id genus animi humani ornamentis impensius studuisse comperit: pleraq; exempla huiusce penè dixerim euangelicæ perfectioni proxima sunt, ut pudendum uehementer & erubescendum sit, si id minus exhibeat Christi quàm mundi philosophus, plusq; in gentili pectore posit amor gloriæ inanis, quàm in animo Christiano religiosæ pietatis effectus. His atque huiusmodi rationibus facilè mihi persuasum est, ut hoc traducendi munus non modò ut inutile non aspernarer, seu ut noxium fugerem, sed contrà penitus, ut commodum ac necessariū constanter aggrederer. Nempe si quem fortè plus æquo eiusce hominum admiratio rapiat, earumq; gesta nostratis philosophiæ præferre seu cōferre, & exemplis uelit id quod solum fermè timemus, is leuiter admonendus erit, solidam potius uirtutem, quàm adumbratam uirtutis imaginem admiretur, & ei ipsi, quos stupet, quàm miserabili

bili interdum lapsu corruerint ex ipsa lectione docebitur. Tibi itaque, Cosma uir humanissime, & Christianæ nobilitatis decus, hoc opus dedicatum fuit, qui & autoritate tua in primis nos ad illud impulisti, & gentilis ac nostræ philosophiæ peritissimus, quanta sit utriusq; differētia, & dignoscere facilè & dijudicare nouisti. Neque id modò, uerùm & de labore nostro ipse iudicabis. Eo enim libentius de ingeniolo nostro ferendam tibi sententiam permitto, quò maturitati grauitatiq; iudicij coniuncta beneuolentia singularis errata nostra faciliore donabit uenia, uerecundiæq; consulet nostræ, quæ seueriorem censuram reformidans, eundem & censorem & patronum habere cupit. Sanè quoniam uersus plurimos & diuersos, tum alienos, tum suos autor interserit, quod abhorrere uidetur à grauitate historiæ, illos traducere consultò omisi: ita tamen ut nihil deesse ex sensu necessario sim passus. Simul & rauca uox prolixam concionem, ad quam nequaquam sufficisset, declinauit, ne risum moueret audientibus. Plura quidem inserta sunt parum pudicè, tum dicta, tum facta, & quæ pudorem exagitent, non omitti & lex interpretandi, & uerè suasit ratio. Sed satis ista superius. Tu si qua superflua existimaueris, iure tuo resecabis. Vale.

CATALOGVS PHILOSOPHORUM, quorum uita à Laërtio describitur, eo quem ipse in scribendo seruauit, ordine.

*

HVNC ſequentem locum, qui eſt in uita Platonis, pag. 123. uer. 28. poſt hæc uerba, Atqui Epicharmus de ſenſibilibus atq; intelligibilibus in hanc ſentētiam expreßè loquitur. omiſerat intactū interpres, non ob aliud opinor, quàm quòd egregiè eſſet deprauatus, aut certè ita intricatus ut inde ſe explicare poſſe deſperaret. Nos quod habebat exemplar, ad uerbum appēdimus, ne lectorem ſuſpenderet hiatus, & aliquid deeſſe meritò cauſaretur.

Ἀλλ' ἀεί τοι θεοὶ παρῆσαν καὶ ὑπέλιπον οὐπώποκα, τάδ' ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια; διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ἀεί. ἀλλὰ λέγεται πρᾶτον χάος γενέσθαι τῶν θεῶν, πῶς δέ κ' ἀμήχανόν γε ἀπὸ τινὸς μηδὲν ὅτι πρᾶτον μέλλοι; οὐκ ἄρ' ἔμελλε πρᾶτον οὐδέν, οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον δ' ὧν ἄμμες νῦν ὧδε λέγομ μέλλει τάδ' εἶναι ποτ' ἀριθμὸν γεο περισσὸν αἰδε λῆς τὸν ἄρτιον, ποτὲ θέμεν. λῆς ψᾶφον ἢ τὰν ὑπάρχουσαν λαβεῖν, ἢ δοκεῖ κα τοι καὶ ὁ αὐτὸς εἶμεν, οὐκ ἐμὶν τάχα, οὐδὲ μάν, οὐδ' ἀπὸ τοῦ μέτρου παχὺ ἐὸν ποτεθέμεν. λῆ τις ἕτερον τερὸν μᾶκος, ἢ τοῦ πρόσθ' ἐόντος ἀποταμεῖν, ἔτι δ' ὑπάρχοι ἐκεῖνο τὸ μέτρον. ὁ γὰρ ὧδε νῦν ὁρῆ, καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ὁ μὲν γὰρ αὔξετ':

ὁ δὲ γα μὰν φθίνει, ἐν μεταλλαγᾷ δὲ πάντες ἐντὶ πάντα τὸν
χρόνον. ὁ δὲ μεταλλάσσει, κατὰ φύσιν καὶ οὔποκ' ἐν
ταυτῷ μένει, ἀλλ' ἕτερον εἴη, κατὰ δὴ τοῦ πα
ρεξεστακότος, καὶ τὺ δὴ κἀγὼ χθὲς
ἄλλοι καὶ νῦν ἄλλοι τελέθομες,
καὖθις, ἄλλοι, κοὔποχ'
αὐτοὶ κατὰ τὸν
λόγον.

*

DIOGENIS LAERTII DE VITA

& sententijs eorum, qui in philosophia claruerunt,

LIBER PRIMVS.

HILOSOPHIAM à Barbaris initia sumpsisse plerique autumant. Nam Persis Magos, Babylonijs & Assyrijs Chaldæos, Indis Gymnosophistas, Celtis seu Gallis Druidas, & qui Semnothei appellabantur, eius rei fuisse autores, ait Aristoteles in magico, & Sotion in decimotertio successionis lib. Phœnicē præterea Ochum, & Salmoxim Thracem, & Atlantem Lybicū, ad hæc Nili Aegyptij filium fuisse Vulcanum, qui Philosophiæ aperuit principia. Porrò ipsius rei antistites sacerdotes ac prophetas appellari solitos. Ab hoc autem ad Alexandrum Macedonum regē fluxisse annos quadragesies octies mille octingētos sexagintatres. Quo toto tempore solis defectus apparuisse trecentos septuagintatres, lunæ autē octingentos trigintaduos. Enimuerò à Magis, quorum principem fuisse Zoroastrem Persen memoriæ proditum est, Hermodorus Platonicus in lib. de Disciplinis usque ad excidium Troiæ annos quinquies mille computat. Xanthus uerò Lydius à Zoroastre usque ad Xerxis transitū, sexcentos enumerat. Post autem magos plurimos sibi inuicem successisse, Hosthanas, Astrapsycos, Gobrias ac Pazatas, donec ab Alexandro euersum est Persarum regnum. Sed hi profectò

σεμνόθεοι, à deorū cultu, & religione vates illi appellati sunt.

Plinius non Hermodorū, sed Hermippum citat autorē.

per imprudentiam Græcorum rectè facta inuentáq;, Barbaris applicant. Ab ijs enim nō solùm philosophia, uerùm ipsum quoq; hominum genus initiò manauit. Nam Musæo Athenæ, Thebæ Lino inclytæ sunt. Horum alterū Eumolpi filium asserunt primum Deorum generationem tradidisse, sphærámque inueniße, & ex uno fieri atque in idem resolui omnia, dixisse. Hunc Phaleris obijsse diem, ibiq; sepultum esse, inscriptúmque ipsius tumulo hoc epigramma:

φίληρον, & τὰ φύληρα, nauale Atheniensium.

Εὐμόλπου φίλον υἱὸν ἔχει τὸ φαληρικὸν οὖδας,
Μουσαῖον φθίμενον σῶμ' ἐπὶ τῷ δὲ τάφῳ. hoc est,

Eumolpi exanimem Musæum terra Phalera
Claudit in hoc tumulo, pignora chara patris.

Porrò Musæi pater, Eumolpidis apud Athenienses cognomen dedit. Linum uerò Mercurio Musáque Vrania genitum affirmant, scripsisse autem mundi generationem. Solis item & Lunæ cursus, animalium & fructuum generationes. Hoc autem operi suo fecit initium:

Ἦν ποτέ τοι χρόνος οὗτος ἐν ᾧ ἅμα πάντ' ἐπεφύκει. hoc est,

Tempus erat quo cuncta simul sunt condita quondam.

Alij ab Hercule præceptore cęsum arbitrantur.

Quem secutus Anaxagoras, & ipse simul facta omnia asseruit, eáque mente accedente composita. Linum autem in Eubœea occubuisse sagitta ab Apolline percussum, in quem hoc extat epitaphium:

Ὧδε Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα,
Μούσης οὐρανίης υἱὸν ἐϋστέφανον. hoc est,

Candida purpureis redimitum tempora sertis
Thebanum Vraniæ continet urna Linum.

Itaque philosophia non à Barbaris, sed à Græcis initium habuit, cuius & ipsum nomen Barbaram omnino abhorret appellationem. Qui autem illius inuentionem Barbaris aßignant, Orpheum quoque Thracem in medium adducunt

ducunt philoſophum fuiſſe, & quidem antiquiſſimum. Equidem is, qui de dijs talia commentus eſt, an philoſophus appellandus ſit, neſcio. Videant certè, qui ita uolunt, quo ſit cenſendus nomine, qui dijs uitia quæ rarò à turpibus quibusq;, & flagitioſis hominibus geruntur, adſcribit. Hunc autem à mulieribus diſcerptum perijſſe fama eſt. Cæterùm ex eo epigrammate, quod in Dio Macedoniæ inſculptum eſt, fulmine interijſſe cognoſcitur, ubi & ſepultus à Muſis aſſeritur:

Θρήικα χρυσολύρην τῇδ' Ορφέα μῦσαι ἔθαψαν,
Ον κτάνεν ὑψιμέδων ζεὺς ψολόεντι βέλει. hoc eſt,

Orphea candenti traiectum fulmine Thracem,
Cum aurata Æonides hîc poſuêre lyra.

*Exponunt etiam mores & inſtituta ſingulorum, qui Barbaros aiunt philoſophiæ principes fuiſſe. Gymnoſophiſtas ac Druidas obſcurè ac per ſententias philoſophari, colendos Deos, nihil mali faciendum, & exercendam fortitudinem. Priores illos mortis quoque eſſe contemptores, Clitarchus aſſerit in duodecimo libro. Chaldæos circa Aſtronomiæ rationes prædictionéſque occupari. Magos deorum uacare cultui, & preces illis, ac uota, & ſacrificia, quaſi ſoli ab ijs exaudiantur, offerre, de deorum ſubſtantia & generatione diſſerere. quos item ignem, terram, & aquam eſſe arbitrentur. ſigna ſtatuáſque reprehendere, & eorum in primis qui mares eſſe Deos ac fœminas dicunt, errores improbare. De iuſtitia uerba facere, iniquúmque arbitrari, atque impium igni ſepelire. Iuſtum matri ac filiæ miſceri, ut in uigeſimotertio libro ait Sotion. Diuinationem prætereà prædictionémq; exercere, ſibi Deos apparere aſſerentes, plenum eſſe * dæmonibus aëra, qui tenuiter, ac ueluti ex euaporatione cernentium oculis*

*aliàs, εἰδώλοις, ſimulacris ſeu imaginibus.

oculis influant, exteriorem cultum, & auri usum interdicere. His autem uestis candida, lectus humus, esca olus, caseus panisq; cibarius est. Arundine pro baculo utuntur, *cuius in summitate præfixum caseum ori applicantes mandunt.* Magicæ *illos diuinationis ignaros* Aristoteles *ait in libro quem inscripsit,* Magicum, & Dinon *in quinto historiarum libro, qui* Zoroastrem *quoque ex interpretatione nominis sui, astrorum asserit fuisse cultorē. Hoc ipsum &* Hermodorus *tradit.* Aegyptijs *uerò antiquiores esse magos* Aristoteles *autor est, in primo de philosophia libro, duóque iuxta illos esse principia, bonum dæmonem, & malum.* Alterum *ex his* Iouem & Horomasdem, *alterum* Plutonem & Arimanium *dici, quod* Hermippus *quoque in primo de* Magis *ait, atque* Eudoxus *in periodo &* Theopompus *octauo* Philippicorum *libro.* Qui & *reuicturos homines, iuxta* Magorum *sententiam dicit, immortalésque futuros, & uniuersa illorum precationibus consistere. Ista* Eudemus *quoque* Rhodius *tradit.* Porrò Hecatæus *Deos quoque ex eorum sententia esse genitos ait.* Clearchus *uerò* Solensis, *in libro de disciplina,* Gymnosophistas *à* Magis *fluxisse asseuerat: plerique &* Iudæos *ab his duxisse originem tradunt.* Herodotum *præterea in ius uocant, mendacijq; arguunt, qui* Magorum *historiam scripsere.* Neque *enim iacula in solem torsisse* Xerxem, *ut ille ait, nec compedes mari immisisse, quòd hi à* Magis *dij sunt traditi.* Signa *tamen, & statuas ex disciplinæ instituto è medio sustulisse.* Aegyptiorum *autem huiusmodi philosophiam de dijs ac iustitia, dixêre.* Materiam *principium fuisse rerum. ex ea deinceps quatuor elementa discreta, perfectásque complures animantes.* Solem *ac* Lunam *Deos esse, alterúmque* Osirim, *alteram* Isim *appellatos.*

Exprimere illos per scarabeum & draconem, accipitrem, aliáq; animalia, Manethus autor est in naturalium epitome, & Hecatæus in primo de Aegyptiorum philosophia libro. Statuas præterea & phana à se fabricari, quòd ignorent effigiem Dei. Mundum genitũ, mortalémq;, & ad sphæræ similitudinẽ rotundum. Stellas ignem esse, quarum temperata cõmistione cuncta super terram nascantur. Lunam deficere, cùm in terræ incidit umbram. Animam & perdurare, & subinde migrare. Pluuias ex aëris conuersionibus fieri. Ista & huiusmodi illos de rerum natura disserere Hecatæus & Aristagoras tradunt. De iustitia quoq; leges constituerunt, quas ad Mercurium referunt. Vtiles quasq; & usui hominum accommodatas animantes, diuino honore prosecuti sunt. Asserũt & ipsi Geometriam, Astrologiam, & Arithmeticam, se primos inuenisse. De inuentione autẽ hactenus. Philosophiam uerò Pythagoras primus appellauit, séq; philosophum, cùm Sicyone conueniret Leontem Sicyoniorum tyrannum, siue Phliasiorum, ut ait Heraclides Ponticus in libro quem inscripsit, περὶ τῆς ἄπνυ. Nullum enim hominum, sed solum Deum esse sapientem. Anteà enim σοφία, hoc est sapientia dicta, quæ nunc philosophia dicitur: & qui hanc profitebantur, σοφοὶ, hoc est, sapientes appellati. Quicunq; ad summam animi uirtutem excreuerũt, hos nunc honestiore uocabulo, autore Pythagora philosophos, hoc est. sapientiæ studiosos appellamus. Ipsi tamen sapientes sophistæ etiam sunt dicti. Neque hi solùm, uerùm poëtæ quoque sophistarum appellatione honorantur. Nam Cratinus in Archilocho, Homerum & Hesiodum admiratus, ita illos uocat. Sapientes autem habiti sunt, Thales, Solon, Periander, Cleobulus, Chilon, Bias, Pittacus. His annumerant pleriq; Anacharsim Scytham:

De Apno, vide libr. 8. in vita Empedoclis.

tham: Mysonem, Cheneum: Pherecydem, Syrum, Epimenidémq; Cretensem. Addunt alij Pisistratum tyrannum. & hi quidem sapientes dicti. Enimuerò philosophiæ duo fuère principia. unum, quod ab Anaximandro, alterum quod à Pythagora fluxit. Anaximandri Thales præceptor fuit, Pythagoræ uerò Pherecydes. Appellatumq; est id philosophiæ genus Ionicum, quòd Thales ex Ionia fuerit. Milesius enim cùm esset, Anaximandrum instituit. Hoc autem Italicum, quòd illius autor Pythagoras in Italia ut plurimùm philosophatus sit. Desinit autem Ionica in Clitomachum, Chrysippum, & Theophrastum, Italica in Epicurum. Quippe Thaleti successit Anaximāder, Anaximandro Anaximenes, Anaximeni Anaxagoras, Anaxagoræ Archelaus, ei uerò Socrates, qui primus ethicen inuenit. Huic uerò cùm Socratici reliqui, tum in primis Plato qui ueterem Academiam instituit, Platoni Speusippus & Xenocrates, ei Polemon, Polemoni Crantor & Crates, cui Arcesilaus, qui mediam inuexit Academiam: ei Lacydes, qui nouam Academiam inuenit, Lacydi Carneades, eique Clitomachus, atq; in hunc modum in Clitomachum desijt. Sic autem in Chrysippum: Socrati successit Antisthenes, Antistheni Diogenes Cynicus, ei uerò Crates Thebanus, Crati Zeno Citticus, Zenoni Cleanthes, cui Chrysippus. In Theophrastum uerò sic desijt: Platoni succedit Aristoteles, Aristoteli uerò Theophrastus. & hunc quidem in modum Ionica philosophia desijt. Porrò Italicæ hæc series fuit: Pherecydi Pythagoras, Pythagoræ Telauges filius successit, ei Xenophanes, cui Parmenides, huic Zeno Eleates, Leucippus Zenoni, Democritus Leucippo, Democrito complures, sed inter reliquos, Nausiphanes, Naucidésq; celebrantur. Eis uerò suo ordine successit Epicurus. Philosophi

losophi autem generaliter in duo genera distribuuntur. Quidam ex his dogmatici sunt dicti, qui de rebus ueluti comprehendi possint, disserunt. Alij ἐφεκτικοὶ, *qui nihil definiunt, & de rebus ita disputant, ut comprehendi non possint.* Ex his plerique ingenij sui monumenta reliquerunt, alij nihil penitus scripsêre. His, ut quidam uolunt, Socrates annumeratur, Stilpon, item Philippus, Menedemus, Pyrrho, Theodorus, Carneades, Bryso, Pythagoras, etiam secundum quosdam, Aristo Chius, præter paucas epistolas. Alij sunt qui singula tantùm opuscula scripserunt, Melissus, Parmenides & Anaxagoras. Multa scripsit Zeno, plura Xenophãtes, plura Democritus, plura Aristoteles, plura Epicurus, sed Chrysippus plurima. Philosophorum alij à ciuitatibus sunt appellati, ut Elienses, Megarenses, Eretrici, et Cyrenaici. Quidam à locis, ut Academici, Stoici. Ab euentu nonnulli, ut Peripatetici. Nonnulli ab ignominia, ut Cynici. Alij ab effectu, ut Eudæmonici. Quidam à fastu, ut qui se φιλαλήθεις, hoc est, ueritatis studiosos, & ἐλεγκτικοὺς, & ἀναλογητικοὺς uocant. Sunt item qui à præceptoribus sunt dicti, ut Socratici & Epicurei. Atq; alij, quòd de natura rerum scripsêre, Physici. Alij, quia circa mores potius se occuparunt, Ethici. Cæteri à disserendo, διαλεκτικοὶ uocati sunt, hi nimirum qui uerborum ac rationum acumine pugnant. Diuiditur autem philosophia in partes tres, Physicam, Ethicam, & Dialecticam. Physicæ proprium est de mundo, & de his quæ sunt in eo, disserere. Ethicæ uerò, de uita moribúsque tractare. Porrò dialecticæ ambarum partium afferre rationes. Sola usque ad Archelaum Physica uiguit. à Socrate uerò, ut prædictum est, Ethica initium sumpsit, & à Zenone Eleate Dialectica. Ethicæ uerò pars in

sectas decem scinditur, Academiam, Cyrenaicam, Eliacam, Megaricam, Cynicam, Eretricam, Dialecticam, Peripateticam, Stoicam, & Epicuream. Veteris Academiæ princeps fuit Plato: mediæ Arcesilaus, nouæ Lacydes, Cyrenaicæ Aristippus Cyrenæus, Eliacæ Phædon Eliensis, Megaricæ Euclides Megarensis, Cynicæ Antisthenes Atheniensis, Eretricæ Menedemus Eretriensis, Dialecticæ Clitomachus Chalcedonius, Peripateticæ Aristoteles Stagyrites, Stoicæ Zeno Citticus. Porrò Epicurea ab autore ipso appellata est. Cæterùm, Hippobotus in lib. de sectis, nouē ait fuisse sectas atque instituta. Ex his Megaricam primo loco constituit, secundo Eretricam, tertio Cyrenaicam, quarto Epicuream, quinto Anniceriam, sexto Theodoriam, septimo Zenoniam, eandémque Stoicam, octauo Academicam ueterem, nono Peripateticam. Cynicæ autē, & Eliacæ atq; Dialecticæ nullam mentionē facit. Ea uerò, quæ Pyrrhonia dicitur, propter obscuritatē à plurimis repudiatur. Hanc ipsam tamen plerique ex parte sectam esse dicunt, ex parte negant. Eam denique sectam dici aiunt, quæ rationem aliquam iuxta id quod apparet, & in promptu est, sequitur, aut sequi uidetur. Iuxta quod & σκεπτικὴν non incongruè sectam appellabimus. Verùm si sectam intelligimus appellationē ex his dogmatibus constantē, quæ sibi ipsis consentiant, non iam appellabitur secta, neque enim dogmata, siue decreta habet. Ista de philosophiæ initijs, auctibus, partibus, ac sectis, paucis diximus. Quanquam haud ita pridem ἐκλεκτικὴ quædam secta à Potamone Alexandrino inuenta est, qui de singulis sectis quæ sibi placuēre, selegit. Visum autē illi est, ut in institutione sua fatetur, multiplex esse ueritatis examen. Vnum, à quo iudicium fiat, hoc est principale: alterū, per quod, id est, solertissimam intimamq;

imag

imaginem. Initiáque rerum omnium materiam & qualitatem, effectionem, ac locum ex quo, & á quo, & ubi, & in quo. Finem uerò ad quem cuncta referantur. Vitam ait esse omni uirtute perfectam non absque corporis naturalibus, externisq; bonis. Sed iam de uiris ipsis cuiusmodi fuerint dicendum, ac primùm de Thalete.

THALES MILESIVS.

Thales itaque, ut Herodotus, Duris, ac Democritus aiunt, patre Examio, matre Cleobulina, ex Thelidarum familia, qui Phœnicum nobilißimi, á Cadmo & Agenore originem ducunt, Platone quoque teste, natus, primúsq; sapiens uocatus est, quo tempore Damasius Athenis princeps erat, sub quo septem quoque sapientes appellati sunt, ut scribit Demetrius Phalereus in descriptione principum. Mileti autem ciuis adscriptus est, profectus cum Neleo ex Phœnice, cùm patrio sólo excidisset, seu ut alijs uisum est, indigena Milesius, & claro genere natus. Post reipub. negotia sese ad contemplandam rerum naturam transtulit. Sané iuxta quosdam nullum ingenij sui monumentum reliquit. Nam quæ in eum refertur nautica astrologia, Phoci Samij esse perhibetur. Callimachus inuentorem fuisse minoris ursæ, ac notasse illius stellas tradit, qua Phœnices nauigant, cuius uersus sunt hi:

Καὶ τῆς ἁμάξις ἐλέγετο σαθμήσαθαι
Τὸυς ἀστερίσκους ᾗ πλέουσι φοίνικες. hoc est,
Plaustri notasse dictus est minusculas
Stellas, periti quîs nauigant Phœnices.

Secundum quosdam duo sola conscripsit, de conuersione & æquinoctio, cætera facilia esse ad percipiẽdum arbitratus. Putant plerique primum astrologiæ secreta rimatum, solis defectus conuersionésque prædixisse, ut ait Eudemus in

ea, quam de Astrologia scripsit historia. Quocirca Xenophanem, & Herodotum illum maximè fuisse miratos. Idipsum autem Heraclitus Democritúsque testantur. Sunt qui illum immortales animos primum dixisse asseuerent, ex quibus est Chœrilus poëta. Primus & solus cursum à conuersione in conuersionem reperit. Solisq; magnitudini lunarem orbem comparatum, septingentesimam & uicesimam illius partem esse, primus, ut quibusdam placet dixit. Primus etiam mensis ultimam τριακάδα, hoc est, trigesimam uocauit. De natura quoque primus ipse disseruit. Inanimatis etiam illum animas inesse putasse Aristoteles & Hippias autores sunt, conijcientem id ex magnete lapide & succino. Ab Aegyptijs uerò præcepta geometriæ eruditū, primum descripsisse circuli triangulum rectis lateribus, & immolasse bouem, refert Pamphila. alij Pythagoram dicunt, ut Apollodorus supputator. Porrò quæ Callimachus ait, Euphorbum Phrygem inuenisse σκαληνά, & trigona, quæq; ad lineæ speculationem pertinent, ea iste auxit atque propagauit. Constat illum & reip. commodis optimè consuluisse. Nam cùm socios Milesios Crœsus habere oraret, obstitit ille, eáque res postea Cyro uictoria potito, salus ciuitatis fuit. Solitariam eum ac priuatam uitam adamasse tradit Heraclides. Quidam uxorem duxisse, filiúmq; Cibisthum procreasse, alij cælibem perseuerasse, sororisq; filium sibi adoptasse ferunt. Et cùm rogaretur, cur liberis non daret operam, quòd filiorum amore non teneretur, respondisse. Vrgenti matri, ut se matrimonij uinculis astringeret, adhuc intempestiuum esse dixit. Ingrauescente iam ætate cùm sibi acrius insisteret, Iam, inquit, intempestiuum est. Scribit autem Hieronymus Rhodius in secundo Commentariorum, cùm uellet ostendere quàm sit

τριακάδα, quam Attici ἕνην καὶ νέαν vocāt, quod in eam desinat & rursum nascatur mensis.

ſit facile ditari, præcognita futura ubertate, conduxiſſe olearia, pecuniasq́; innumeras ſibi comparaſſe. Principiũ *omnium aquam eſſe dixit, & animatum mundum ac dæmonibus plenum.* Anni tempora, *illorumq́; uiciſsitudines primum inueniſſe ferunt, eumq́; in trecentos ſexaginta quinque dies diuiſiſſe. Nullo præceptore uſus eſt, niſi quòd* Aegyptijs *ſacerdotibus, eò profectus, familiariter adhæſit.* Porrò Hieronymus *menſum eſſe pyramides, umbram obſeruando, memoriæ tradidit, quando nobis æqua magnitudine ſunt.* Thraſybulo *quoque* Mileſiorum *tyranno, ut ait* Mynies, *conuixit.* Quæ *uerò de tripode à piſcatoribus inuento, ſapientibusq́; à plebe* Mileſiorum *dedicato, memorantur, manifeſta ſunt.* Aiunt *enim* Ionicos *adoleſcentes quoſdam à piſcatoribus* Mileſijs *iactum retis emiſſe, capto deinde & educto tripode, orta contentio, non antè ſedata eſt, quàm* Delphos *à* Mileſijs *miſſum, reſponſumq́; è deo eſt:*

Εγκονε Μιλίτε τρίποδ@ περὶ Φοῖβον ἐρωτας
Τίς σοφίῃ πάντων πρῶτ@, τούτω τρίποδ' αὐδῶ.

Hoc eſt,

De tripode ex Phœbo quæris Mileſia proles:
Huic tripodem addico cui ſit ſapientia prima.

Datur ergo Thaleti, Thaléſque *illum alij dat, & rurſus alius alij, donec ad* Solonem *uentum eſt.* Qui *deum primum eſſe ſapientiam aſſerens, illum* Delphos *miſit.* Iſta Callimachus *in iambis aliter tradit accepta à* Leandro Mileſio. Bathyclem *enim quempiam* Arcadem *phialam reliquiſſe, atque iuſsiſſe dari ſapientiſsimo, datámque* Thaleti, *ac per orbem rurſum* Thaleti, *quam ille* Apollini Didymæo *miſit, ſic dicens ſecundum* Callimachum:

b 2

Θαλῆς μὲ τῷ με δῶντι Νειλέῳ δήμου,
Δίδωσι τοῦτο δὶς λαβὼν ἀριστεῖον. hoc eſt,

Plebem regenti me Thales Nileo dat,
Clarum bis hoc qui iam aſſecutus eſt donum.

Pedeſtris autem oratio ſic ſe habet. Thales Examij filius Mileſius, Apelloni Delphinio, *Græcorum præmium bis nactus.* Qui *autem circũtulerat phialam* Bathyclis *filius,* Thyrion *uocabatur, ut* Eleuſis *ait in libro de* Achille, & Alexo Mindus *in nono fabuloſorum.* Eudoxus *autem* Cnidius Euantéſq; Mileſius *aiunt* Crœſi *amicum quendam aureum poculũ à rege accepiſſe, ut illud ſapientiſſimo Græcorum daret, ipſumq́; Thaleti dediſſe, perueniſſéque ad* Chilonem. *Ei uerò cùm à* Pythio *quæreret, quiſnam eſſet ſe ſapientior, reſponſum eſſe* Myſonẽ *de quo ſuo loco dicemus.* Hunc Eudoxus *pro* Cleobulo, Plato *pro* Periandro *ponit.* De *ipſo hæc reſpondit* Apollo:

Οἰταῖόν τινα φημὶ Μύσων ἐν Χηνὶ γένεσθαι,
Σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσιν.

hoc eſt,

Chena vrbs Laconiæ, vnde oriundus erat Myſo.

Oetæum quendam prognatum Chene Myſonem,
Te magis eſſe aio rebus ſublimibus aptum.

Qui *autem rogauerat,* Anacharſis *fuit.* Dædacus Platonicus & Clearchus *phialam à* Crœſo *ad* Pittacũ *miſſam, atque ita in orbem circumlatam ferunt.* Andro *uerò in tripode,* Argiuos *ait uirtutis præmium ſapientiſſimo Græcorum tripoda conſtituiſſe, cumq́;* Ariſtodemum Spartanum *fuiſſe iudicatum, qui item conceſſerit* Chiloni. *Meminit* Ariſtodemi Alcæus *quoque, illi aſcribẽs dictum illud apud* Spartiatas *celebre:*

Χρήματ' ἀνὴρ, πενιχρὸς δ' οὐδεὶς πέλετ' ἐσθλός. hoc eſt,

Pauper nemo probus, quantiuis diues habetur.

Plerique

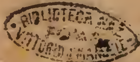
Plerique à Periandro ad Thrasybulum Milesiorũ tyrannum onustam nauem missam referunt. Ea uerò cùm circa Coum mare naufragium fecisset, inuentum pòst à piscatoribus tripodem, qui ea uehebatur. Phanodicus uerò circa mare Atticum repertum, atque in urbem delatum scribit, factaq; contentione, ex decreto publico Bianti missum. Causam suo loco dicemus, cùm de Biante dicendum erit. Alij à Vulcano fabrefactũ tradunt, ac pro munere Pelopi à deo datum, cùm ille uxorem duceret, demum ad Menelaum peruenisse, raptumq; cum Helena ab Alexandro in Coum mare fuisse coniectum, Lacæna rixarum causam fore asserente. Postea cùm quidam illic Lebedij retis iactum mercati essent, tripoda quoque fuisse comprehensum, & cùm exorto cum piscatoribus iurgio Coum ascendissent, nihilq; proficerent, Miletum, quæ erat metropolis, eam rem detulerunt. Missi à Milesiis legati qui eam rem componerent, infecto negotio, reuersi sunt. Milesij ut se contemptos uiderũt, aduersus Coos armis decernere parant, plurimisq; hinc inde cadẽtibus, diuino oraculo responsum est, sapientissimo dandum tripoda. Mox in Thaletem utræq; partes cõsensere. Hunc ille posteà Didymæo deuouit Apollini. Cois itaque responsum,

Miletus Ionum metropolis.

Μὴ πρότερον λύξειν νεῖκος μερόπων καὶ Ἰώνων
Πρὶν τρίποδα χρύσειον ὃν ἥφαιστος βάλε πόντῳ
Ἐκ πόλιος πέμψητε καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται
Ὃσ δὲ σανετατ' ὄντα τα τ' ἐσσόμενα πρότ' ἐόντα, hoc est,

Non prius Ionij Meropesq; à Marte recedent
Quàm tripodem auratũ, pelagus quem misit in altum
Vulcanus, uos rursum ipsi mittatis in ædes.
Mox hominis, cui sit sapientia noscere prompta
Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox uentura trahantur.

Meropes Coi, à Merope Tripodæ filio, & Meropis insula, quæ postea Cos appellata est.

Milesijs, ut suprà iam diximus, responsum, uiro illi dandum, qui sapientia primus esset omnium. sed de his hactenus. Hermippus autem in uitis, in hunc refert, quod à quibusdam de Socrate dicitur. Aiebat enim, inquit, trium maximè rerum causa gratias se fortunæ agere. Primò, quòd homo, non belua: deinde, quòd uir, non mulier: tertiò, quòd Græcus natus esset, non barbarus. Fertur cùm domo exiret contemplandorum syderum causa, in subiectam fossam incidisse, petulantiq; probo dictum ab anu domestica: Qua ratione, ò Thales, quæ in cœlis sunt comprehensurũ te arbitraris, qui ea quæ sunt ante oculos, uidere nõ uales? Astronomiæ sanè fuisse studiosißimum, & Timon uidit, qui illum in Sillis laudat, cùm ait:

θάλητα, ἀ θάλης, nam θαλῆς, circumflexum θαλοῦ facit genitiuum.

Οἷον ἔπειτα Θάλητα σοφὸν, σοφὸν ἀστρονόμημα. hoc est,

Qualis erat sophiæq; Thales, cœliq; peritus.

Porrò quæ ab eo scripta sunt, ad ducentos uersus pertingere Lobon Argiuus autor est, inscriptosq; imagini ipsius uersus hos,

Τόνδε Θαλῆν Μίλητος Ἰὰς θρέψασ' ἀνέδειξεν
Ἀστρολόγον πάντων πρεσβυτάτων σοφίᾳ. hoc est,

Hunc, quæ nutriuit Milesia terra Thaletem,
Astrologum primi nominis ipsa tulit.

Quæ autem eius nomine circunferuntur, hæc sunt: Non multa uerba prudentis animi indicium sunt. Vnum aliquid sapiens diuina, unum quippiam præclarum elige, obstrues enim os loquacium hominum non paucorum. Feruntur eius & istæ sententiæ: Antiquißimum eorum omnium quæ sunt, deus: ingenitus enim. pulcherrimum mundus, à deo enim factus est. maximum locus, capit enim omnia. uelocißimum mens, nam per uniuersa discurrit. fortißimum necessitas, cuncta enim superat. sapientißimum

tempus, inuenit nanq; omnia. Nihil ait mortem à uita differre. Tu uerò aiebat quispiam, quare non moreris? Quia nihil, inquit, differt. Sciscitanti cuidam, utrum prius factum esset, nox an dies: Nox, ait, unâ prius die. Interrogatus, **lateretne deos homo malè agens. Ne cogitans quidem, inquit.* Percontanti *adultero, an iuraret non commisisse se adulterium, non est, ait, periurium adulterio deterius.* Interrogatus *quidnam esset difficile se, inquit, ipsum noscere: quid contrà facile, ab alio moneri. quid suauißimum, frui. quid deus, quod initio & fine caret. quid difficile, uidisse tyrannum, inquit, senem. Quo pacto aduersæ fortunæ impetus quispiam ferat facilimè, si inimicos, ait, uideat deterius affectos. quo modo optimè ac iustißimè uiuemus, si quæ in alijs reprehendimus, ait, ipsi non faciamus. quisnam felix sit, qui corpore, inquit, sanus, fortuna locuples, animo non ignauus neque imperitus est. Amicorum præsentium & absentium æquè memores debere esse.* Non *componere faciem, sed bonarum artium studijs animum excolere præclarum esse.* Noli, *inquit, ditari nequiter, neque in ius te uocet sermo contra coniunctos tibi, ac socios dictus. Quæcunque ait, stipendia parentibus intuleris, eadem ipse à filijs expecta.* Nilum *ait excrescere quando etesiæ qui contrarij sunt, undas repellunt.* Ortum *primo anno tricesimaequintæ* Olympiadis Thalem, Apollodorus *in chronicis tradit, mortuúmque ætatis anno septuagesimo, siue ut* Sosicrates *ait, nonagesimo. Quinquagesima quippe & octaua* Olympiade *esse defunctum.* Crœsi *uerò fuisse temporibus, cui & pollicitus sit* Halyn *fluuium sine ponte traijcere, translato cursu.* Fuisse *& alios quinque huius nominis* Demetrius Magnesius *in æquiuocis fatetur.* Primum *rhetorem* Calantinianum,

*Valerius libro 7. de sapienter dictis.

ſecundum, pictorem Sicyonium, tertium, Megalophyem, eúmque antiquißimum, ferme Heſiodi, Homeri, *Lycurgiq́ temporibus. quartum, cuius meminit* Duris *in libro de pictura. quintum, iuniorem & obſcurum, cuius &* Dionyſius *in* Criticis *mentionẽ facit.* Sapiẽs *igitur* Thales *obijt, cùm certamen gymnicon ſpectaret, æſtu ſcilicet, ac ſiti & infirmitate fatigatus iam uetulus. in cuius rei teſtimonium hæc extant epigrammata:*

Γυμνικὸν αὖ ποτ' ἀγῶνα θεώμενον ἠέλιε ζεῦ
Τὸν σοφὸν ἄνδρα θαλῆν ἥρπασας ἐκ σταδίων.
Αἰνέω ὅττι μιν ἐγγὺς ἀπήγαγες. ἦ γὰρ ὁ πρέσβυς
Οὐκ ἔθ' ὁρᾶν ἀπὸ γῆς ἀστέρας ἠδύνατο. hoc eſt,

Gymnicon aſpiceret cùm rurſus agona, Thaletem
Traxiſti è ſtadijs Iuppiter Aelie.
Hunc laudo, cœlo propius quòd duxeris, ultrà
Non poterat terris aſtra uidere ſenex.

In eundem:

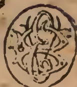
Ἦν ὀλίγον τὸ μὲν σῆμα, τὸ δὲ κλέος οὐρανόμηκες
Τοῦ πολυφροντίστου τοῦδε θάλητος ὅρη. hoc eſt,

Nempe hic exiguus tumulus, ſed ſydera ſcandit
Gloria, ſunt cuius hæc monumenta Thale.

Huius illud eſt, Noſce teipſum. *quod* Antiſthenes *in ſucceßionibus ait fuiſſe* Phemonoës, *idque ſibi uſurpaſſe* Chilonem.

Hoc in loco generatim ipſorum facienda mentio eſt, quæ nam fuerit de illis inter ueteres, & quanta diſcordia. Damon Cyrenæus *cùm de philoſophis ſcriberet, omnes inſimulat & ſeptem in primis.* Anaximenes *autem omnes ait poëticæ magis fuiſſe ſtudioſos.* Dicæarchus, *neque ſapientes, neque philoſophos fuiſſe eos aſſerit, ſed cordatos planè uiros, legúmque latores.* Archetimus Syracuſanus *illorum*

rum cum Cypselo congressum scripsit, cui se quoque interfuisse ait. Euphorus apud Crœsum præter unum Thalem conuenisse tradit. Aiunt autem quidam & in Panionio, & Corintho, & Delphis eos conuenisse, illorúmque sententias ponunt quæ'nam cuius sit exponentes, ut illud, Lacedæmonius fuit Chilo sapiēs, qui hæc ait, Nihil nimis. Tempori cuncta insunt bona. Magna & de illorum numero discordia est. Leandrius enim pro Cleobulo, & Mysone, Leophantum, Gorsiada, Lebediū siue Ephesium inserit, Epimenidémque Cretensem. Plato autem in Protagora, Mysonem pro Periandro. Euphorus pro Mysone ponit Anacharsim, alij Pythagoram adijciunt. Porrò Dicæarchus quatuor nobis consensu omnium sapientes tradit, Thalem, Biantem, Pittacum, atque Solonem. tum sex alios nominat, quorum ex numero tres elegit, Aristodemum scilicet, Pamphilum, Chilonem Lacedæmonium, Cleobulum, Anacharsim, & Periandrum. Addunt quidam Acesilaum, Cabam, siue Scabram Argiuum. Hermippus autem in libro de sapientibus, decem & septem fuisse tradit, quorum ex numero septem alij aliter eligant. Sic autem illos computat. Primo loco ponit Solonem, tum Thalem, Pittacum, Biantem, Cleobulum, Chilonē, Periandrū, Anacharsim, Arcesilaum, Epimenidem, Leophantum, Pherecydem, Aristodemum, Pythagoram, Lasum, Charmantidæ seu Sisimbrini, siue, ut Aristoxenus tradit, Chabrini filium, Hermioneum, Anaxagoram. Enimuero Hippobotus in descriptione philosophorum, hanc illorum seriem exponit: primo Orpheum, deinde Linum, tum Solonē, Periandrum, Anacharsim, Cleobulum, Mysonem, Thalem, Biantem, Pittacum, Epicharmum, & extremo loco Pythagoram. Feruntur & istæ Thaletis epistolæ.

THALES PHERECYDI.

AVDIO *te primum Ionum de diuinis rebus apud Græcos palàm disserere parare. Verum iustiore fortasse sentētia inter amicos ea quæ scripseris, leges, quàm paßim quibuscunque permittes, nullo illis emolumento futura. Equidem si tibi gratum cognouero, uolo conscius eorũ quæ scribis esse, ac si quidem iubes, ad te maturè proficiscar. Neque enim adeò amentes ac stolidi sumus, ego & Solon Atheniēsis, ut cum nauigio Cretam petierimus uisendi gratia, Aegyptúmq; itidem penetrauerimus, ut istic sacerdotibus & astronomis cōgrederemur, ad te nō pari studio nauigaturi simus. Veniet enim & Solon ipse, si annuas. Nanque tu loci illius amore detentus, raro in Ioniam transis, neq; peregrinorũ hominum desiderio tangeris. Verùm uni tantũ, ut spero, scribēdi negotio incumbis. At nos qui nihil scribimus, Græciam, Asiámq; peragramus. Vale.*

THALES SOLONI.

ATHENIS *si excedas, Mileti, ut equidem reor, commodißimè habitare poteris. Est enim uestra colonia, patierisq; graue nihil. quòd si & apud Milesios execraris tyrannidem, æquè enim ubique tyrannos infestos habes, at cum amicis nobiscum uiuere erit iucundißimum. Scripsit ad te Bias ut Prienam proficiscaris. Eam tu urbem si libentius inhabitaueris, & ipsi eò ad te aduolabimus. Vale.*

SOLON SALAMINIVS.

σεισάχθεια lex dicta, ἀπὸ τοῦ ἀποσείσασθαι τὰ βάρη τῶν δανείων, ab eo quòd excuteret æris alieni intolerabilem sarcinam.

S*olon Execestidæ filius, Salaminius, primus ipsam σεισάχθειαν inuexit Athieniensibus. Sic autem appellabatur corporũ possessionúmq; redemptio. Plurimi enim per summam inopiam fœneratoribus corpora sua exponebant, ac super his fœnerabantur. Cùm igitur septem sibi talenta ex patrimonij sui iure deberentur, ea primo remisit, ac reliq*

reliquos idem facere exemplo suo prouocauit. eaq́; lex Sisachthia appellata est. Hoc illi, id quod minimè obscurum est felix initium, faustumq́; fuit ad cæteras condēdas leges. quas enumerare longißimum esset, minimeq́; necessarium, cum illæ tabulis æreis incisæ sunt. Est autem id ipsius factū uel celeberrimum. Cùm de Salamine ipsius patria inter Athenienses & Megarenses ferme usque ad internecionem armis dimicatum esset, multisq́; cladibus acceptis, capitale apud Athenienses esse cœpisset, si quis legem de uindicanda insula ferret, solicitus Solon ne uel tacendo parum Reipu. consuleret, uel consulendo sibi noceret, subitam sibi dementiam simulat, cuius prætextu non dicturus modò prohibita, sed & facturus erat. Deformis habitu more uæcordium in publicum euolat, factoq́; concursu hominum, quò magis consilium dißimulet, insolitis sibi uersibus, per præconem suadere populo cœpit quod uetabatur, omniumq́; ita animos cepit, ut aduersus Megarenses bellum extemplò decernerent, insulaq́; deuictis hostibus Atheniensium fieret. Versus autem quibus potißimum illos induxit, sunt hi:

Εἴην δὴ τοτ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινίτης
Ἀντί γ' ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος.
Αἶψα γὰρ ἂν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο,
Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμῖν' ἀφέντων.
Ἴομεν εἰς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
Ἱμερτῆς, χαλεπόν τ' αἶσχος ἀπωσάμενοι.

Hoc est,

Olim utinam fuerim Pholegrandius aut Sicinites,
Ac mutata foret Attica terra mihi.
Nam subitò fama hæc hominum uolitabit ad aures,
Atticus unus adest, qui Salamina fugit.

Quin

Quin Salamina igitur sarturi dedecus imus,
Subdita quod nobis insula restituet?

Persuasit Atheniensibus in Thracia quoq; sibi uēdicarent Chersonesum. Ac ne magis ui quàm iure Salaminam possidere uiderentur, effoßis quibusdam tumulis, cadauera ad Orientem solem cōuersa, qui Atheniensibus sepeliendi mos erat, ostendit, sepulcra item ipsa ad Orientem posita, insculptaq; ipsis familiarum nomina. quod quidem proprium Atheniensium fuit. Aiunt plerique illum exinde Homeri scripsisse catalogum ab eo loco, ubi Aiacem ex Salamina duodecim duxisse naues ait:

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δύο καὶ δέκα νῆας
Στῆσε δ' ἄγων ὅθ' ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες. hoc est,

Dux Salaminæ aderat bissenis nauibus Aiax,
Castra ubi Cecropiæ quondam posuere cohortes.

Ex eo iam tempore plebis in se animos ita conuerterat, ut sibi illum omnes uno animo imperare cuperent. Eis uerò ille intantum abfuit, ut acquiesceret, aut autore Sosicrate, Pisistratum quoq; propinquum suum, cùm sibi tyrannidem parare intelligeret, quantum in se fuit, prohibuerit. Nam euocata concione profectus in publicum, lorica armatus & clypeo, Pisistrati insidias et improbos conatus aperuit. Neque id solùm, uerùm & iuuare paratum, ac pro libertate sese pugnaturum asseuerauit: Viri, inquiens, Athenienses alijs, quidam sapientior, alijs uerò fortior sum. Sapientior enim illis sum, qui Pisistrati conatus non animaduertunt: fortior autem his qui sciunt illum quidem, sed metu silent. Senatus uerò, quòd studeret Pisistrato, insanire illum proclamabat. At ille, meam, inquit, insaniam ciuibus breui tempus ostendet, cùm ueritas in lucem uenerit. Elegi autem ipsius de tyrannide Pisistrati sunt hi:

ἐκ νεφέλης φέρεται χιόνος βία ἠδὲ χαλάζης
Βροντὴ τ' ἐκ λαμπρῆς γένεται ἀστεροπῆς.
Ἀνδρῶν τ' ἐκ μεγάλων πόλις ὄλλυται, ἐς δὲ μονάρχου
Δῆμος ἀϊδρείῃ δουλοσύνην ἔπεσεν. hoc est,

Vis niuis & nebuloso agitatur in æthere grando,
Horrendum excutiunt fulgura clara sonum.
Et cecidere uiris persæpe potentibus urbes,
Detrusa inq; ferum plebs stolida imperium est.

Iam uerò Pisistrato rerum potito, minimè obtemperans, ante curiã arma deposuit, dicens illud: O' patria, tibi equidem uerbo & opere auxiliatus sum. In Aegyptum nauigauit, atq; inde Cyprum profectus, postremò ad Crœsum peruenit, à quo interrogatus, Quisnam sibi felix uideretur, Delus, inquit, Atheniensis, & Cleobis, & Bito, & cætera quæ sunt in ore omnium. Aiunt quidam Crœsum cùm se exquisitißimè omnium ornamentorum genere composuisset, sublimiq; in solio sederet, interrogasse eum, An pulchrius unquam spectaculum uiderit, illumq; dixisse, gallos gallinaceos, fasianos, atq; pauones. Naturali enim eos nitore, & incredibili speciositate uestiri. A' Crœso deinde in Ciliciam profectus, urbem condidit: atq; ex suo nomine, Solos appellauit, in qua Atheniensium aliquot statuit, qui tractu temporis cùm patriam uocem corrupissent, σολοικίζειν *dicti sunt. Et appellabantur hi quidem Solenses: qui Cyprij uerò, Solij. Cùm uerò Pisistratum in tyrannide perseuerare didicisset, ita Atheniensibus scripsit:*

Hæc prolixius Herodotus.

Soli, quæ postea Pompeiopolis dicta est, à Pompeio restituta, autor Stephanus.

Εἰ δὲ πεπόνθατε δεινὰ δι' ὑμετέραν κακότητα
Μή τι θεοῖς τούτων μοῖραν ἐπεμφέρετε.
Αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατε ῥύσια δόντες:
Καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
Ὑμέων δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἴχνεσι βαίνει

Σύμπασι δ᾽ ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε, καὶ εἰς ἔπος αἰόλον ἀνδρὸς
Εἰς ἔργον δ᾽ οὐδὲν γιγνόμενον βλέπετε. hoc eſt,

Si ueſtro meritas pendetis crimine pœnas,
Non culpa in iuſtos reijcienda deos:
Hos nam ipſi immunes ueſtra fouiſtis in urbe,
Qui miſeris uobis ſubdita colla premunt.
Quiuis enim ueſtrum uulpis ueſtigia calcat,
Verùm mens ſtolida eſt omnibus, atque leuis.
Suſpicitis nam linguam hominis, uerſutáque uerba,
Quod tentet, nemo cernere curat, opus.

Inter alias hæ clariores ſunt eius ſententiæ: Quæ non poſuiſti, ne tollas. Ne mentiaris. Probitatem iureiurando certiorem habe. Principem agere noli, niſi edoctus ſubeas. Principi conſule non dulciora, ſed optima. Intellectum fac ducem. Ne malè loquaris. Deos honora, & parentes reuerere. Nihil equidem homini metuendum eſt, niſi ne felicitatem excludat. Nemo ſtultus tacere poteſt. Populi rector prius ſe, quàm populum rectè inſtituere debet. Praui hominis lingua acutior eſt gladio. Si principes & maiores ſecundum leges uixerint, unaquæque ciuitas optimè regi poterit. Hæc ille. Piſiſtratus autem cùm illius fugam didiciſſet, ſic ad eum ſcripſit:

PISISTRATVS SOLONI S.

NEQVE *ſolus Græcorum tyrannidem arripui, neq; mihi rem alienã uſurpaui. quippe genus à Cecrope duco. Id enim mihi meo iure uendico, quod Athenienſes olim cum iureiurando firmaſſent, Codro illiúsq; genti præbituros, poſtmodum abſtulerant. Cæterũ in deos, uel in homines nihil aliàs pecco. Leges quas ipſe Athenienſibus dediſti, ſeruari atq; ſecundum eas uiuere iubeo. Et quidẽ melius ſeruantur*

uantur quàm possent, si multitudinis imperio res agere-tur. Permitto enim nemini iniuriam fieri: ac tyrannus ego præter dignitatē & honorem nihil à plebe differo, solis eis stipendijs contentus, quæ ijs quoq; qui ante me regnarunt, debebantur. Denique Atheniensium singuli decimas frugū suarum separant, non in usus nostros consumendas, uerùm sacrificijs publicis, commodisq; communibus, & si quando bellum contra nos ingruerit, in sumptus deputandas. Tibi equidem nihil succenseo, quòd mentem meam, consiliúmque detexeris, quippe qui id potius reipu. studio ciuitatis, quàm mei odio detexeris, ac præterea quòd ignorares cuiusmodi ego rex futurus essem. Id enim si didicisses, æquo animo & conatus meos fortè tolerasses, & te fugæ haudquaquam commisisses. Redi igitur domum bona fide, mihi & iniurato credens, nihil esse periculi à Pisistrato Soloni. Nosti enim neminem etiam ex inimicorū numero mali quippiam à me perpessum. Denique si placuerit frui nostra amicitia, inter primos eris. Nihil enim in te fraudis, perfidiæ'ue conspicio. Quòd si alioqui habitare Athenis nolueris, pro arbitrio tuo id facies: tantum ne nostri causa patria excideris. Vale. Hæc Pisistratus.

Solon autem humanæ uitæ terminū septuaginta annos esse ait. Videtur autē id præclarè statuisse, Si quis parētes non enutrierit, is ignobilis & obscurus esto. Similiter & qui patrimonij uersuram fecerit. Is item qui sectatur otiū, omnibus accusare uolentibus obnoxius esto. Porrò Lysias in oratione, quam contra Niciam scripsit, Draconem asserit eam scripsisse legē, Solonémq; tulisse. Eum item qui nequitia ac flagitijs insignis esset, tribunali publicisq; suggestis arcendum statuit. Athletarū quoq; præmia castigata moderatione correxit. Et ei quidē, qui Olympia uicisset,

quinq

quingentas drachmas, qui uerò Isthmia, dari centum constituit, eadémq; ratione in certaminibus cæteris. Esse enim absurdum huiusmodi honores modum desiderare, solum uerò eos, qui in prælijs occubuissent, præmijs esse illustrandos, quorum filios publico nutriendos erudiendósque præcepit. Quo sanè animati uniuersi, fortiter ac strenuè in bellis dimicabant. Sic Polyzelus, sic Cynægirus, sic Callimachus, sic omnes qui in Marathonis expeditione pugnauerunt. Sic prætereà, Armodius, Aristogiton, Militiades, innumerabilésq; alij. Hi uerò, dum exercentur nimium pretiosi sumptuosiq; athletæ, & dum uincunt, reip. detrimento sunt, & contra patriam magis, quàm aduersus hostes coronantur, ac iuxta Euripidem, cùm senuerint,

Τρίβωνες ἐκλιπόντες οἴχονται κρόκας. hoc est,

Tramis relicta deteruntur pallia.

Id præuidens Solon eos parcius accepit. Præclarè & illud statuit, ut curator cum pupillorũ matre non cohabitet. Cauitq; ne is fieret curator, ad quẽ post pupillorũ obitũ substantia spectaret. Illud itẽ, nõ licere anulario eius, qui anulũ uẽdidisset seruare sigillũ. Et qui alteri unũ oculũ eruerit, ei ambos erui debere: & quæ non posuisti, ne tollas: si quis secus facit, capitale esto. Principẽ si ebrius deprehẽsus esset, morte mulctãdũ. Homeri poëmata, *ut ordine resarcirentur scripsit, ut esset uersuum sensuúmq; consequentia. Magis ergo Solon, quàm Pisistratus Homerũ illustrauit, ut in quinto Megaricorũ Dieuchidas ait: Primus autẽ trigesimam diem mensis ἕνην καὶ νέαν appellauit, nouémq; principum numerum ad sentẽtias dicendas primus instituit, ut Apollodorus in secũdo, de legislatoribus refert. Seditione autẽ inter urbanos, agrestes, ac maritimos exorta, neutrarum se partiũ fecit. Aiebat sermonẽ esse imaginem quidem oper

* ἐξ ὑποβολῆς ῥαψῳδεῖσθαι.

ἕνην, quæ uox Atticis antiquam sonat, Demosthenes enim ἕνας ἀρχὰς dixit.

operis, regem uerò qui eſſet fortiſſimus uiribus. Leges aranearum telis eſſe ſimillimas. Illis quippe ſi quid leue & imbecillum inciderit, inuolui ab eis atque contegi, ſi quid maius aut grauius, perrumpi ac perire. Sermonem quidem ſilentio, ſilentium uerò tempore ſignari dicebat. Qui apud tyrannos autoritate ualerent, eos calculis, quibus in componendis rationibus utimur, comparare conſueuerat. Vt enim interdum maiorem numerum, interdum minorem ſignificant, ita & tyrannos horum quenque, prout libitum fuerit, aliquando illuſtrem & inclytum, aliquando obſcurũ habere & ignobilem. Interrogatus, quamobrem contra parricidam legem non tuliſſet, quòd deſperaſſet, ait, hoc ſcelus. Quo pacto item homines minimè humana iura uiolarent, ſi ſic doleant & afficiantur, qui iniurijs non laceſſuntur, ut qui laceſſuntur. Satietatem ex diuitijs naſci, & ex ſatietate contumeliam gigni. Athenienſes uerò ut dies ſecundum Lunæ curſum agerent, monuit. Theſpim tragœdias agere, ac docere prohibuit, inutilem eas falſiloquentiam uocans. Vbi ergo ſeipſum Piſiſtratus conſternaſſet ac uulneraſſet, Hinc, ait, iſta pullularunt. Sunt autem eius monita quibus conſulere ſolebat hominibus, ut ait Apollodorus in libro de philoſophorum ſectis, huiuſmodi, Virtutem atque probitatem iuramento fideliorem cenſe. Mentiri noli. Præclara ſtudioſè meditare. Amicos citò noli parare. quos autem parauεris, ne reijcias. Tũc rege, cum primum didiceris regi. Conſule non quæ ſuauiſſima, ſed quæ ſunt optima. Animum ac rationem ducem ſequere. Noli malis congredi. Deos honora. Parentes reuerere. Fertur & Minermum increpaſſe cum ſcripſerit ſexageſimum annum fatalem eſſe, monuiſſeq; ut octogeſimum ſcriberet. Sunt item quæ metro celebrantur eius*

*ἄρχε, πρῶτον μαθὼν ἄρχεσθαι, Impera, ſed cum imperium ferre didiceris,

præcepta in hunc sensum,

Πεφυλαγμένος ἄνδρα ἕκαστον,
Ορα μὴ κρυπτὸν * ἔχθος ἔχων
Κραδίῃ, φαιδρῷ προσεννέπῃ προσώπῳ
Γλῶσσα δὲ οἱ διχόμυθος
Εκ μελαίνας φρενὸς γεγωνῇ. hoc est,

Tu si sapis, fac singulos probè obserues,
Ne fortè quisquam tegat, quod habet intus
Odium, & interim uultu loquatur blando,
Ac lingua duplex ex atra sonet mente.

Constat eum scripsisse leges, conciones quoq; & ad sese quędā exhortatoria, Elegia de Salamina, Atheniensiumq; repu. ad quinq; millia uersuū. Iambos etiāmnū & epodos. Porrò ipsius imagini in hūc sensum epigrāma scriptū est:

Η Μήδων ἄδικον παύσασ' ὕβριν, ἥδε Σόλωνα
Τόνδε τεκνοῖ Σαλαμὶς θεσμοθέτην ἱερόν. hoc est,

Quæ dudum insanas Medorum propulit iras,
Legiferum Salamis pulchra Solona parit.

Floruit autē maximè circa quadragesimāsextā Olympiadem, cuius tertio anno princeps Atheniensium fuit, ut ait Sosicrates, quo etiā tempore leges eis dedit. Obijt autem in Cypro ætatis suæ anno octuagesimo, hoc suis mandans, ut Salaminā eius ossa transferrent, atq; in cinerem soluta per prouinciam disseminarent. Quocirca & Cratinus in Chirone ipsum ita loquentem facit; Ego hanc, ut aiunt homines, insulam colo, Sparsus per omnem Aiacis urbem strenui. Extat de illo & nostrum epigramma, ex eo cuius iam suprà meminimus epigrammatum libro, ubi & de sapientibus omnibus & doctrina præstantibus uiris, omni genere metrorum lusimus:

Σῶμα μὲν ἦρε Σόλωνος ἐν ἀλλοδαπῇ Κύπριον πῦρ

*Aliàs, ἔλχος

Laërtij liber, qui πάμμετρος inscribitur, cuius sæpe alibi meminit.

Ὀστᾶ δ' ἔχει Σαλαμὶς, ὧν κόνις ἀστάχυας.
Ψυχὴν δ' ἄξονες αὐθὺς ἐς οὐρανὸν ἤγαγον. οὐ γὰρ
Θῆκε νόμους αὐτοῖς ἄχθεα κουφότατα. hoc est,
Cypria defunctum ſubtraxit flamma Solonem.
Oſſa ſed in cineres uerſa tenet Salamis.
Mox animus nitido ſublatus ad æthera curru,
Quippe ſacras leges pondera grata tulit.

Aiunt & hanc ipſius fuiſſe ſententiã: Nihil nimis. *Ipſumq́; refert* Dioſcorides *in Commentarijs, cùm lacrymaretur ac lugeret defunctum filium, diceretur q́; à quodam,* At nihil proficis, *reſpondiſſe,* At propter hoc ipſum illacrymor, quia nihil proficio. *Feruntur & iſtæ eius epiſtolæ.*

SOLON PERIANDRO.

SCRIBIS *tibi plurimos inſidiari. At tu ſi quidem omnes è medio tuleris, ne ſic quidem proficies. Inſidiabitur enim tibi quiſpiam ex his quos minimè ſuſpectos habes, partim ſibi quidem metuens, partim te reprehendens, quòd omnia formides, nihilq́; non metuas: partim item ciuitati gratificari cupiens. Eſſet ergo optimum abſtinere tyrannide, ut cauſas omnis metus euaderes. Quòd ſi tyrannidi omnino inſiſtendum cenſes, compares tibi neceſſe eſt externas uires, & peregrina auxilia urbanis uiribus maiora, ut iam tibi nullus infeſtus ſit, & tu neminem extorrem agas. Vale.*

SOLON EPIMENIDI.

NEQVE *leges meæ profectò Athenienſibus profuturæ multũ erãt, neq; tu eis antiquitatis ciuitati fuiſti emolumẽto. Deus enim ac latores legum non ſoli iuuare ciuitates poſſũt, ſed qui multitudinẽ agũt in quãcũq; ſentẽtiã uolũt. His enim, ſi rectè rem adminiſtrẽt, deus ac leges utiles ſunt: ſin autẽ male, nihil proſunt. Neq; ſanè meæ leges ac iura,*

quæ scripsi, quicquam profuerunt: sed qui illas transgressi sunt, magna Reipu. inuexere detrimenta. Qui Pisistrato ne tyrannidem inuaderet, non obstiterunt: neque uerò futura prædicenti mihi fides habebatur, Ille fidelior existimabatur Atheniensibus blandiens, quàm ego uera proloquens. Positis igitur armis pro curia, his quidem qui Pisistratum gestire tyrannidem non animaduertunt, sapientiorem: eis uerò qui libertatem Reipu. asserere metuerent, fortiorem esse me dixi. At illi Solonis interpretabantur insaniam, tandem ita patriam cõtestatus excessi: O' patria, hic quidem Solon ille tibi opem ferre & facto & dicto promptus & paratus est, cæterùm hisce et insanire uideor. Itaq; te deserta proficiscor, solus ex omnibus Pisistrati inimicus. Isti uerò & fauere & obsequi parati sunt. Nosti enim hominem amice, quanto ille astu, quo ingenio, qua arte tyrannidem inuaserit. Nam cœpit blandè plebẽ illicere, deinde sibi etiã uulnera inflixit, ac progressus in publicum, eáq; se ab hostibus accepisse uociferans, orabat quadringentos robustißimos iuuenes sibi custodes darent. At illi, me quidem reluctante & reclamante acquieuerunt. Erant autem hi armati ualidis fustibus. His itaq; stipatus statum Reipu. euertit. Dumq; illi spe inani pauperes suos, ne mercede seruirent, liberare student, omnes unà sub iugum mißi sunt, uniq; seruiunt Pisistrato.

Pisistrati versutia. de qua Justinus libro 2.

SOLON PISISTRATO.

CREDO *equidem nihil me abs te passurum mali. Nam ante tyrannidem tibi amicus eram, ne nunc quidem magis infensus quàm alius quiuis Atheniensiũ, qui tyrãnidem non ament. Siue autem unius imperio regi, siue publicè rem administrari illis utilius sit, ex sua quisq; sententia statuat. Certè tyrannorũ te omniũ esse præstantißimũ fateor.*

Athenas

Athenas autem redire mihi utile non esse cognosco, ne quis me iustè reprehendat, qui Atheniensibus dudum Rempub. ex æquo administrandam tradideram, præsensq; oblatam mihi tyrannidem sponte declinaueram, modò rediens factum tuum subita pœnitentia probare uidear.

SOLON CROESO.

AMPLECTOR *mirificè tuam in nos beneuolentiam, & per deos immortales, nisi apud me iampridem statuissem ibi sedē habere, ubi Respu. sit libera, mallē apud te in tuo regno uitam quàm Athenis agere, uiolēter tyrannidem exercente Pisistrato. Verùm ibi suauius ex instituto nostro uiuimus, ubi sunt omnibus æqua & communia iura. Veniam tamen ad te, ut tuo uel hospitio tantisper fruar.*

CHILO LACEDAEMONIVS.

CHilo *Lacedæmonius patre Damageto fuit. Hic scripsit elegiam aduersus ferè ducentos. Dicebat autem futurorum prouidentiam ratione comprehendi posse, pro uirtute uiri. Indignanti fratri quòd Ephorus ipse non fieret, cùm ille fuisset, Ego, inquit, pati iniurias scio, non tu. Fuit autem Ephorus circa quinquagesimam, & quintam olympiadem. Porrò Pamphila circa sextam ait, primumq; Ephorum fuisse sub Euthydemo, autore Sosicrate. Primumq; instituisse, ut Ephori regibus adiungerentur, Satyrus Lycurgum dixit. Hic, ut Herodotus in 1. historiarum libro refert, Hippocrati in Olympia sacrificanti cùm feruere absque ignis adminiculo lebetes cœpissent, consuluit, aut persisteret cœlebs, aut si duxisset uxorem, dimitteret, filiosq; necaret. Ferunt eum & Aesopum interrogasse, quidnam faceret Iupiter, Illumq; respondisse, Excelsa humiliat, et humilia extollit. Rogatus quo differūt periti ab imperitis, Bona, inquit, spe. Quid difficile, Arcana, inquit,*

ἔφοροι, magistratus apud Lacedæmonios, sic dicti ab eo quod res ciuitatis inspicerent, erāt autem numero 5.

reticere, & otium rectè dispēsare, iniuriasq; tolerare posse. Præcipiebat & hæc, Lingua semper quidem, sed in conuiuio præsertim continenda. Proximo non maledicendum. alioquin audituros quæ nobis dolebunt. Nemini intentandas minas: esse enim muliebre. Promptius ad amicorū aduersos casus, quàm ad secundos successus accurrendum. Vxorem humilem, apparatu modico ducendā. Mortuo non maledicendum. Honorandam senectutem. Cauendum sibi ipsi. Damnum potius, quàm turpe lucrum eligendum: nam id semel tantū dolori esse, hoc semper. Elato secūdis rebus non arridēdum. Fortem mansuetum esse oportere, ut proximi non tam metuant quàm reuereātur. Discendū domui suæ ritè præesse. Linguā præire animo non permittendam. Superandam iracundiam. Diuinationem nō execrandam. Impoßibilia non appetenda. In uia non festinandum. Inter loquendum non agitandam manum: esse enim uecordium. Obtemperandum legibus. Quietem adamandam. Inter cæteras eius sententias hæc maximè placuit, qua dixerat, lapideis cotibus aurum examinari, & dare apertum sui documentum, auro autem bonorum malorúmque hominum mentē cuiusmodi sit, comprobari. Aiunt illū cùm iam esset uetulus, dixisse sibi non esse conscium in tota uita ingratitudinis: una tamen re se modicè moueri, quòd cùm semel inter amicos illi iudicandum esset, neque contra ius agere aliquid uellet, persuaserit amico iudicium à se prouocaret, ut sic nimirum utrunq;, legem & amicum seruaret. Maxima gloria præcipuè apud Græcos fuit, quod de Cytheris insula Laconiæ prædixerit. Nam cùm illius naturā, situmq; didicisset, Vtinam, inquit, hæc nunquam fuisset, aut certè simul ac nata est, submersa esset. Præclarè siquidem ac perspicaciter præuiderat. Demaratus enim Lacedæmone fugiens

Cythera insula, & eiusdem nominis vrbs, antè Porphyris dicta, autor Plinius.

giens, Xerxi consuluerat in ea insula naues contineret. & profectò in ditionem hostium uenisset Græcia, si id regi persuasisset. Posteà uerò Nicias bello Peloponnesiaco euersa insula, præsidiū illic Atheniēsiū statuit, Lacedæmoniosq́; multis cladibus afflixit. Erat in loquendo breuis, atq; ob eam rem Aristagoras Milesius, hunc loquendi morem Chilonium appellat. Senuerat iam circa quinquagesimamsecundam olympiadem, quo tempore florebat Aesopus orator. Obijt autem, ut Hermippus ait, Pisæ, amplexus atque osculatus filiū, quòd in Olympia fuisset coronatus. Defunctū asserunt immodica lætitia, et senij imbecillitate. Omnes autē qui ad celebritatem conuenerant, honorificentißimè iusta persoluerunt. Est & in hunc nostrum epigramma:

Φωσφόρε σοὶ πολυδεύκους ἔχω χάριν, οὕνεκα υἱὸς
  Χείλωνος πυγμῇ χλωρὸν ἕλεν κότινον.
Εἰ δ' ὁ πατὴρ στεφανοῦχον ἰδὼν τέκνον ἤμυσεν ἡσθεὶς
  Οὐ νεμεσητὸν, ἐμοὶ τοῖος ἴτω θάνατος. hoc est,

Phosphore reddatur Pollux tibi gratia, quòd fert
Chilonis natus tempora cincta pugil.
Serta uidens nati genitor, si lætus obiuit
Mortem, non mirum, mors mihi talis erat.

Ipsius item imagini inscriptum:

Τόνδε δορυστέφανος Σπάρτα Χείλων' ἐφύτευσεν
  Ὃς τῶν ἑπτὰ σοφῶν πρῶτος ἔφυ σοφίῃ. hoc est,

Hic sapiens furti natus Lacedæmone Chilon,
Qui è numero septem maximus unus erat.

Eius est ea sententiola Sponsioni non deesse iacturam. Breuis quoq; epistola ipsius fertur huiusmodi.

CHILO PERIANDRO S.

I V B E S *uti militia uacem, extorrisq́; agam, quasi tu in tuto futurus sis. Atqui ego monarchæ nec sua tuta*

esse puto, felicemq́; eum tyrannum censeo, cui in sua domo absq́; sanguine contigerit mori.

PITTACVS MITYLENAEVS.

Pittacus Mitylenæus Hyrradio patre, quem Thraca fuisse, Duris autor est. Hic unà cum Alcæi fratribus Melanchrum Lesbi tyrannum profligauit. Et cùm de agri Achillitidis possessione inter Athenienses & Mitylenæos armis decerneretur, imperator ipse exercitus cum Phrynone Atheniensium duce, qui & pancratiastes & olympionices fuerat, singulari certamine pugnare instituit. Rectè igitur clypeo tegens Phrynonen, eo, dum non cauet, inuoluit, ipsoq́; perempto agrum seruauit. Postea uerò Athenienses disceptasse cum Mitylenæis de possessione agri, ipsumq́; à Periandro controuersiæ iudice Atheniensibus adiudicatum, tradit Apollodorus in chronicis. Hinc igitur Pittacum in summo honore Mitylenæi habuere, eiq́; principatum tradiderunt, quem ille cũ decẽ annis tenuisset, ac Remp. præclaris ordinibus cõstituisset, seipsum spontè magistratu abdicauit. Decem inde alios superuixit annos, agrumq́; sibi à Mitylenæis traditũ sacrauit, qui nunc Pittacius dicitur. Porrò Sosicrates partem ipsius abscidisse, dimidiamq́; plus toto dixisse testatur. Sed & Crœso pecunias ad se mittente, suscipere noluit, duplo plura, quàm uellet, se habere contestatus. Defuncto enim fratre sine liberis hæreditatẽ ad se pertinere, Pamphila autem in secundo commentariorũ, Tyrrhæũ refert ipsius filium, cũ sederet in tonstrina Cumis, iniecta securi ab ærario fuisse necatum: à Camanis uerò uinctum homicidam ad Pittacũ missum, atq́; ab eo pœna fuisse absolutũ, dicẽte, cũ rem cognouisset, Indulgentiã pœnitẽtiæ esse præferendam. Heraclitus autẽ Alcæũ asserit habuisse captiuũ, liberumq́; dimisi

dimisisse, ueniamq; supplicio meliorem dixisse. Ebrios cum peccarent, duplici incommodo afficiendos per leges statuit ut cauerent temulentiam: abundat quippe uino insula. Feruntur eius istæ sententiæ, Perdifficile est bonum esse, cuius & Simonides meminit, Plato itē in Protagora, Necessitati ne deos quidem reluctari.* Principatū uirū declarare. Interrogatus aliquando quid esset optimum, quod in præsentia, inquit, occurrit, bene agere. A Crœso itē rogatus, quod nā esset maximū imperiū, Ligni inquit, uarij, legē nimirū innuens. Dicebat autem, uictorias sine sanguine acquiri. Phocaico itē dicenti, quærendū esse studiosum, ac frugi uirum etiā si ualde, inquit, quæsieris, non inuenies. Percontātibus quidnā esset maximè gratū, Tempus ait: quid obscurū, futurorum euentus, inquit: quid fidele, terra: quid contrà infidum, mare inquit. Dicebat, prudentium uirorum esse prius quàm aduersa contingant, præuidere ne ueniant: fortiū uerò, cùm illa contigerint, æquo animo ferre. Quod inquit, facere institui, noli prædicare. nam si facere nequiueris, rideberis. Infelicitatē nemini improperaueris: ne iustæ querimoniæ pateas. Depositum cùm acceperis, redde. Amico noli maledicere, ac ne inimico quidē. Pietatem colas: frugi esto: pudicitiā ama: ueritati stude: fidem, peritiā, dexteritatem, amicitiam, diligentiamq; custodi. Quæ uerò cecinit ac maximè probātur, hæc sunt: Sumpto arcu & iaculis sagittiferaq; pharetra, impetendū hominē improbū. Nam fidū nihil lingua loqui ualet, dum cordi duplex altè insedit sensus. Fecit item ad sexcentos elegos uersus, & carptim de legibus ad ciues. Floruit maximè circa XLII. olympiadem. Mortuus est autem sub Aristomene, tertio anno LII. olympiadis, cū uixisset supra annos septuaginta, iam totus senio cōfectus: sepultumq; in Lesbo monumen-

*ἀρχὴ, magistratus quod dictum Sophocles Soloni Aristoteles verò Biāti tribuit Ethicôn libro 5.

to ipsius inscriptum epigramma testatur:

Ἰδίοις δακρύοις ἀγαναμένα καταθάπτει
Ἐνθάδε Πιττακὸν ἥδ' ἱερὰ Λέσβος. hoc est,

Condidit hoc tumulo lacrymis te Pittace Lesbos
Sacra suis, obitu languida facta tuo.

Atarna ciuitas media inter Mysicam & Lydiam, non procul à Lesbo.

Est illa eius sententia: Tempus nosce. Fuit & alter Pittacus legislator, cuius & Phauorinus in primo cōmentariorum, & Demetrius in æquiuocis meminit, qui & minor appellatus est. Fertur autem sapiens ille cùm ab Atarnete adolescente compelleretur, ut moneret utra sibi ducenda esset uxor, duas quippe se expetere, alteram quidem opibus sibi & genere parem, alteram utraque in re excellentem: bacillo senum adminiculo sublato admonuisse, pergeret ad triuium ciuitatis, quò ludendi causa pueri conueniunt, eosq; consuleret quid facto opus esset, sequeretúrque illorum monita. Sicq; factū esse, adolescentémq; illum puerorum uocibus monitum, æqualem sibi duxisse. Id factum Callimachus in epigrammatis uenustißimè scribit:

Ξεῖνος Ἀταρνείτης τὶς ἀνείρετο Πιττακὸν οὕτω,
Τὸν Μιτυληναῖον, παῖδα τὸν Ὑῤῥαδίου.
Ἄττα γέρον δοιός με καλεῖ γάμος, ἡ μία μὲν δὴ
Νύμφη, καὶ πλούτῳ καὶ γενεῇ κατ' ἐμέ.
Ἡ δ' ἑτέρη προβέβηκε. τί λώϊον, εἰδ' ἄγε μοι σὺ
Βούλευσον ποτέρην εἰς ὑμέναιον ἄγω.
Εἶπεν, ὁ δὲ σκίπωνα γεροντικὸν ὅπλον ἀείρας,
Ἠνίδε κεῖνοί σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος.
Οἳ δ' ἂρ ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες
Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ.
Κείνων, ἔρχεο, φησὶ μετ' ἴχνια, χὠ μὲν ἐπέστη
Πλησίον. οἱ δ' ἔλεγον, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.
Ταῦτ' ἀΐων ὁ ξεῖνος ἐπείσατο μείζονος οἴκου

Δράξ

Δράξασθαι παίδων κληδόνι συνθέμενος

Τὴν δ' ὀλίγην. ὡς νέος ἐς οἰκίον ἤγαγετο νύμφην:

Οὕτω καὶ σὺ Δίων τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. hoc est,

Nuper Atarnæus rogitabat Pittacon hospes

Hyrradij natum, quem Mitylena tulit.

Chare senex, gemina inuitat me teda, puella

Vna mihi par est gente, simúlque opibus:

Altera sed præstat. tu fare quod expedit oro,

Ducenda in thalamos utra mihi uxor erit?

Dixerat. ille breui elato, senis arma, bacillo,

Ecce, ait, hi totam rem, mihi crede, docent.

Illi autem celeres scuticis leuioribus orbes

Gyrabant latis in triuijs pueri.

I, sequere illorum uestigia, dicit, & ille

Accedit, recinunt, tu tibi sume parem.

Hæc ubi deprendit, iuuenum æquis lusibus hospes

Commonitus, magnis ædibus abstinuit,

Ac tenuem modicas uxorem duxit in ædes.

Ergo Dion posthac tu tibi sume parem.

Dionemq; itidem admonet facere, parem ut eligat. Videtur autem ex affectu ita dixisse. Nam nobiliorem ipse duxerat Draconis filij Penthili sororem, quæ illi immodicè superba erat. Hunc Alcæus σαράποδα, & σάραπον uocat, quòd latos pedes traheret. χειροπόδην autem, quòd uulnera in pedibus haberet, quæ χειράδες appellantur. γαύρικα, quòd frustra intumesceret. Physonem uerò & gastronem, quòd pingui esset aliqualiculo. ζοφοδορπίδαν quoq;, quòd obtusam haberet oculorum aciem. Agasyrtum uerò, quòd obtrectatoribus pateret, & sordidus esset. Huic exercitiū fuit molendi tritici, ut Clearchus philosophus testatur. Est autem eius breuis epistola huiusmodi.

ζοφοδορπίδαν. Plutarchus dictum putat quòd sordidis cōpotatiunculis gauderet.

Pittac

PITTACVS CROESO.

IVBES me in Lydiam uenire spectatum opes tuas. Ego,etsi illas minimè aspexi,nihil ambigo,Alyattis filium regum omnium esse opulentißimum, auroq; refertißimum. Neque uerò amplius quicquam habituri sumus, si Sardis ad te accesserimus.Auro enim ipsi non indigemus, contenti modico uitæ stipendio,quantum satis sit mihi,& amicis. Veniam tamen,ut tibi perhumano & hospitali uiro familiaris efficiar. Vale.

BIAS PRIENAEVS.

Bianti Prienæo pater fuit Teutamus. Hunc Satyrus septem reliquis prætulit. fuisse opulentum plerique autumant. Duris aduenam fuisse testatur. Phanodicus uerò, captiuas cum puellas redemisse Messenias, sibiq; in filias nutrisse,ac postea adiectis dotibus, Messanam parentibus illas remisisse.Breui pòst inuento Athenis,ut diximus,à piscatoribus aureo tripode,cui erat inscriptum, Sapienti, Satyrus quidem puellas, alij uerò ex quibus Phanodicus est, illarũ patrem in concione uenisse ait,Biantemq;, expositis quæ in se egisset,appellasse sapientem,sicq; tripoda ad eum missum,eo conspecto dixisse Biantem,Apollinẽ esse sapientem,neque illum admisisse.Alij Thebis Herculi sacrasse ferunt,quòd illinc esset oriundus,Prieneq; Thebanorũ colonia, Phanodico idipsum asserente. Fertur cùm ab Alyatte Priene ipsius patria obsideretur,Biantẽ ex industria duos saginasse mulos, eosq; in castra impulisse, eis conspectis obstupuisse regẽ,quòd bruta quoq; animalia tam nitidè haberent,ac de soluenda obsidione cogitantem , explorandi gratia nuntiũ in urbẽ misisse.Biantem consilio regis explorato, magnos arenæ aceruos tritico operuisse, hominiq; ostendisse,eo agnito regẽ cũ Prienensibus pacẽ percußisse,

moxq;

moxq; regem Bianti, ut ad se ueniret mandasse, illumq; dixisse, Equidem Alyattē* cepas edere ac flere iubeo. Fertur & in causis orandis summus, atque uehemētissimus fuisse, bonam tamen in partem dicendi uim exercere solitum. Idq; Demodicū Alerium significasse cùm diceret, Oratori Prienæam causam esse imitādam. Hipponactemq; similiter, qui dum laudare quempiam summæ integritatis uellet, eum Biante Prienensi ait causas egiße præstantius. Mortuus est & ipse in hunc modum: Causam pro amico dixerat iam ue tulus, & cùm à dicendi labore quieuisset, caput in sinu nepotis ex filia fessus reclinauit. Cùm uerò aduersarius itidē perorasset, iudicesq; sententiam pro eo tulissent, qui causæ suæ Biantem habuerat patronum, soluto iudicio, nepotis in gremio efflauisse animam compertus est, ipsumq; magnificè sepeliuit ciuitas, atq; eius laudes tumulo inscripsit:

*κρόμμια ἐσθίειν, prouerbiali figura, pro extremo contemptu.

Κλεινῆς ἐν δαπέδοισι Πριήνης φύντα καλύπτει,
Ηδε Βίαντα πέτρη κόσμον ἴωσι μέγαν. hoc est,

Petra Prienæum tegit hæc bene culta Biantem,
Ornamentum ingens qui fuit Ionijs.

Est & nostrum in eundem:

Τῇδε Βίαντα κέκευθα, τὸν ἀτρέμας ἤγαγεν Ερμῆς
Εἰς ἀίδην πολιῷ γήραϊ νιφόμενον.
Δῖπε γὰρ εἶπε δίκην ἑταίρου τινὸς, εἶτ' ἀποκλινθεὶς
Παιδὸς εἰς ἀγκαλίδας μακρὸν ἔτεινεν ὕπνον. hoc est,

Hîc situs est Bias, Hermes quem duxit ad Orcum
Albentem niueis tempora cana pilis.
Vt causam dixit socij, inclinatus in ulnas
Mox pueri, somnum soluitur in tenuem.

Scripsit autem de Ionia ad duo millia uersuum, quánam ratione quis felix esse posset. Placuerunt eius istæ in primis sententiæ, Ciuibus placere omnibus stude: habet enim id

id multum gratiæ. Contrà uerò fastus, ac superbia semper nocuit. Et illud: Corpore quidem esse ualidum, naturæ munus est. Porrò quæ utilia sint patriæ, dicere, animi & prudentiæ proprium, pecuniarũ autẽ copia etiã plurimis fortè obuenisse. Infelicem dicebat, qui ferre nequiret infelicitatẽ: morbũq; animæ impoßibilia amare, & appetere, alieni uerò incõmodi non meminisse. Interrogatus quidnam esset difficile, Ferre, inquit, fortiter mutationẽ rerũ in deterius. Nauigabat cũ impiis aliquãdo, & cùm tota tẽpestate nauis quateretur fluctibus, illiq; deos inuocarẽt, Silete, inquit ne uos hic illi nauigare sentiant. Percontanti impio homini, Quid esset pietas, nihil respondit: cumq; ille silẽtij causam sciscitaretur: Quia, inquit, de rebus nihil ad te pertinẽtibus quæris. Rogatus quid esset dulce hominibus, Spes ait. Malle se inter inimicos, quàm inter amicos iudicare dicebat. Quippe ex amicis alterum prorsus futurũ inimicũ, ex inimicis autẽ alterũ amicũ. Fortè interrogatus quidnam faciens homo delectaretur, Lucrans, inquit. Dicebat uitæ tempus ita metiendũ, quasi & diu, & parũ uicturi simus. ita amandũ, quasi odio simus habituri, malos enim esse plurimos. Sic autẽ consulebat, Si quid agere instituis, lentè id aggredere: cæterùm in eo quod elegeris, firmiter persiste. Noli citò loqui, est enim insaniæ indiciũ. Prudentiã dilige. De dijs ita ut sunt loquere. Indignum hominem diuitiarum gratia laudare noli. Persuadens accipe, non cogẽs. Quicquid boni egeris, in deos refer. Viaticum tibi ab adolescentia ad senectutẽ sapientiam cõpara, ea quippe sola est certa ueraq; poßeßio. Meminit Biantis, ut diximus, etiã Hipponax, & insuauis Heraclitus ipsum præcipuè commendat his uerbis: Priene oppidum Biantem tulit, Teutami filium, cuius est opinio illustrior quàm cæterorũ. Et Prienæ

Cicero in Lælio hanc sententiã Biantis esse negat, quòd sapiẽte uiro sit planè indigna.

sacell

sacellum ipsi dedicarunt quod Teutamiũ dicitur. Eius est sententia: Plures muli sunt. Huius etiã feruntur esse sententiæ, Quicquid proposueris, firmiter seruans perseuera. Duo maxime contraria sunt consilio, ira scilicet & festinatio. Diu liberatos amicos elige, eosq; uno affectu, non uno habeas merito. Amicos sequere, quos non pudeat elegisse. Amici uitam, tuam puta gloriam.

Hæc uidentur assuta, nam in Græco codice non habentur.

CLEOBVLVS.

Cleobolus Euagoræ filius, ex Lindo, siue ut Duris author est ex Caria fuit. Eius genus pleriq; ad Herculem referunt. Corporis uiribus, ac forma fuisse insignem, Aegyptumq; percipiendæ philosophiæ gratia petijsse tradunt. Natamq; illi filiam Cleobulinam hexametrorum ænigmatum uatem, cuius & Cratinus meminit in eiusdem nominis poëmate, plurali inscribens numero. Sed & Mineruæ phanum à Danao constructum, illum instaurasse aiunt. Scripsit autem carmina, obscurasq; sententias ad tria milia uersuum. Midæ quoque Mausoleo inscriptum epigramma ab eo factum, non desunt qui sentiant:

Χαλκῆ παρθένος εἰμί. Μίδεω δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι
Εὖτ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ τε θάλασσα.
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ.
Ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται. hoc est,

Aenea sum uirgo, Midæ quæ incumbo sepulcro,
Dum fluit unda leuis, sublimis nascitur arbor,
Dum sol exoriens, & splendida luna relucet,
Dum fluuij labuntur, inundant littora fluctus,
Hic constanter ago lacrymisq; in marmore tincto
Fixa, Midam moneo hic tumulatum chare uiator.

In collectaneis Græcorũ epigrammatũ circũfertur hoc carmen Homeri titulo.

Inni

Innituntur autem Simonidis testimonio, qui uituperare uidentur, quòd tantas laudes in eius statuam tanto uerborum strepitu congesserit, ut eam indeficientibus omnibus uernis floribus, solisq́; flammis, & aureæ Lunæ, & æquoreis undis cōparauerit, ipsumq́; Cleobulum apertè fatuum appellat. Vnde constat Homeri illud non esse, qui multis annis Midam præcessit, ut aiunt. Fertur in commentariis Pamphilæ ipsius huiusmodi ænigma:

Εἷς ὁ πατὴρ, παῖδες δὲ δυώδεκα. τῶν δὲ ἑκάστῳ
Παῖδες τριήκοντα διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι.
Αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν, αἱ δ' αὖτε μέλαιναι
Ἀθάνατοι δέ τε οὖσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπασαι. hoc est,

Est genitor proles cui sit bissena, sed horum
Cuius triginta natæ, sed dispare forma.
Hæ niueis totæ, fuscis sed uultibus illæ,
Atq; immortales cùm sint moriuntur ad unam.

Est autem annus. Sunt & istæ ex sententijs illius celebres, Imperitia in omnibus maiori ex parte dominatur, & multitudo uerborum. Sed tempus sufficiet. Sentire atque sapere illustre aliquid & inclytum stude. Inanis, & ingratus ne sis. Filias nuptui locari oportere ætate uirgines, sed prudentia & sensu mulieres. docens per id uirgines quoq; erudiendas esse. Dicebat amicos beneficijs fouendos ut amiciores sint, inimicos autem amicos faciendos. Cauendam enim calumniam amicorū, insidiasq; inimicorum fugiendas. Illud item antequam domo quis exeat, quid acturus sit, apud se pertractet. Rursus cùm redierit, quid egerit recogitet. Consulebátque corpus ritè exercendum. Audiendi magis quàm loquendi studiosum esse oportere. Intentum studijs potius, quàm indoctum. Linguam non maledicam esse debere. Proprium uirtutis, esse alienum à uitio.

uitio, iniustitiam fugere. Ciuitati ea consulenda quæ sunt optima. Voluptatem frænandam. Vi nihil agendum, erudiendos liberos, inimicitias soluendas. Cum muliere neque blanditijs agendum, neque præsentibus extraneis iurgandum. Illud quippe uecordiam, istud uesaniam significare. Famulum uino hilarem non puniendum, uideri enim id dementius esse. Vxorem sibi parem eligendam. Nam si clariorem te duxeris, inquit, affines dominos habebis. Iis qui conuitijs perstringuntur non insultandum, inimicos quippe ex ea irrisione fieri. Dum secunda fortuna arridet, superbire noli: aduersa perstrepente noli frangi. Fortunæ mutationes fortiter perferre disce. Obijt senex annorum LXX. *eiusq; laudes tumulo inscriptũ epigrãma continet:*

Idem Pittaco tribuitur, vt in eius vita abũde dictum est.

Ανδρα σοφὸν Κλεόβυλον ἀποφθίμενον καταπενθεῖ
ἥδε πάτρη Λίνδος πόντῳ ἀγαλλομένη. hoc est,

Extinctum luget Cleobulum patria Lindus,
Patria quæ medio est undiq; cincta mari.

Scripsit & ipse breuem epistolam Soloni sic:

CLEOBVLVS SOLONI.

AMICI *quidem tibi sunt permulti, singulisq; domus est. uerùm ego Soloni commodißimam fore ad inhabitandum Lindum censeo ciuitatem liberam. Estq; insula maritima, ubi si morari uolueris, nihil à Pisistrato mali formidabis, atque ad te amici undiq; confluent.* Vale.

PERIANDER CORINTHIVS.

PEriandro Corinthio Cypselus pater fuit ex Heraclidarum gente. Vxorem autem Lysiden duxit, quam ipse Melissam appellabat, Proclei Epidaurensium tyranni, & Eristeneæ Aristocratis filiæ, sororisq; Aristodemi filiam, qui, ut ait Heraclides Ponticus in libro de Princi-

patu, totius fermè Arcadiæ dominabantur. Duos ex ea filios genuit, Cypselum & Lycophronem: alterum ex his iuniorem prudentē, maiorem natu stolidum. Post aliquantum temporis accensus ira, missam sub gradus prægnantem cōiugem, calcibus percußit, ac necauit, pellicum persuasus calumnijs, quas tamen posteà igne cremauit, puerúmque Lycophrona matri fletu iusta soluentem abdicauit, atque in Corcyram agi præcepit: iam uerò uicinus senio illum ut ei tyrannidem per manus daret, ad se accersiri iußit. Eius deprehenso consilio Corcyrenses inuicem interuenerunt. Hoc ille comperto furijs succensus, eorum liberos ad Alyatten præsecandos misit. Cùm autem nauis appropinquasset Samo, Iunoni uota faciētes, à Samijs seruati sunt. Quod ille ubi didicit, mœrore confectus exceßit è uita, annos natus fermè octoginta. Sosicrates eum ante Crœsum obijsse diem asserit, L X. & uno annis, ante quadragesimamnonam Olympiadem. Hunc Herodotus in primo Histor. Thrasybuli Milesiorū tyranni hospitem fuisse ait. Aristippus autem in primo de Antiq. delic. libro, hæc de illo refert: matrem eius Crateam illius amore feruētem, clàm congredi solitam, illo non inuito tantoque flagitio acquiescente. Quod ubi cognitum est, dolens se fuisse deprehensum, grauius iam ciuibus instabat. Porrò Ephorus in historia, nouisse illum tradit, si Olympia quadriga uicisset, auream statuam deo sacraturū, uictoria uerò potitum & auro egentem, quadam celebritate populari, mulieribus procedentibus ornatis, mundum ademisse muliebrem, atque ita donarium misisse asserunt. Illum cùm sepulcrum suum ignorari uellet, tale quippiam molitum, duobus iuuenibus uiam quendam ostendisse, ac iußisse noctu per illam incederent: cúmque qui primus occurrisset, interimerēt ac

ſepelirent: poſtq; illos quatuor alios miſiſſe, qui eos necarent ac ſepulturæ traderent. Rurſus contra eos miſiſſe plures itidemq; ut facerent imperaſſe, atq; ita ipſum primis obuium, occiſum eſſe. Enimuerò Corinthij cenotaphium illius uerſibus illuſtrarunt:

Πλούτου καὶ σοφίης πρύτανιν πατρὶς ἥδε Κόρινθος
Κόλποις ἀγχιάλοις γῆ Περίανδρον ἔχει. hoc eſt,
Et ſophia & nummis Periandrum terra Corinthus
Clarum, littoreo continet alma ſinu.
Extat & noſtrum in eundem,
Μὴ ποτὲ λυπήσῃ σε τὸ μὴ σε τυχεῖν τινός. ἀλλὰ
Τέρπεο πᾶσιν ὁμῶς οἷσι δίδωσι θεός.
Καὶ γὰρ ἀθυμήσας ὁ σοφὸς Περίανδρος ἀπέσβη
Οὕνεκεν οὐκ ἔτυχεν πρήξιος ἧς ἔθελεν. hoc eſt,
Ne tibi iam doleat ſi non optata ſequaris,
Sed iuuet id ſuperi quod tribuêre Dei.
Nam ſapiens ſtygias Periander ceßit ad umbras
Extinctus, quòd non quæ uoluit, ualuit.

Huius illud eſt, Nihil pecuniarum gratia agendum. Oportere eam aliàs modò qui honeſtus non ſit, lucrari. Scripſit & ὑποθήκας ad duo milia uerſuum. Dicebat his qui tutò regnare uellent, ſumma ope nitendum, ut beneuolentia, nõ armis ſtiparentur. Rogatus aliquando, cur in tyrannide perſiſteret, Quia, inquit, & ſponte & inuitũ cedere æquè periculoſum eſt. Dixit & hæc, Bona res eſt quies, ac periculoſa temeritas. Turpe lucrum. Populi adminiſtratio tyrannide præſtantior eſt. Voluptates corruptibiles ſunt, honores immortales. Inter ſecundas res eſto moderatus, inter aduerſas prudens. Amicis & felicibus & infelicibus eundem te præbe. Quodcunq; pollicitus fueris, ſerua. Inter loquendum caue ne ſecreta pronunties. Non peccantes

*modò, uerùm & peccare gestientes punito. Primus hic armatis circumseptus incessit, magistratumq; ad tyrannidem trāstulit, neq; in urbe uiuere quosuis permittebat, ut Ephorus & Aristoteles tradūt. Claruit autē circa trigesimamoctauam olympiadem, exercuitq; tyrannidem annos XL. Porrò Sotion atque Heraclides & Pamphila in V. Comment. duos aiunt fuisse Periandros, tyrannum alterum, alterum uerò sapientē, eumq; Ambrociotem. Quin eos Nebantes quoq; Cyzicenus ait patrueles sibi inuicem fuisse. Porrò Aristoteles Corinthium asserit fuisse sapientē, Plato negat. Ipsius & hoc est: *Exercitatio potest omnia: nam & Isthmum quoq; potuit perfodere. Ipsius aliquot feruntur epistolæ, cuiusmodi hæc est:*

*μελέτη cura, & labor, qui vt ait Maro, omnia vincit.

PERIANDER SAPIENTIBVS.

GRATIAS *immortales ago Pythio Apollini, quòd in unum coactos epistolæ meæ repererunt, ipsæq; Corinthum ut confido, perducent. Expecto itaq; uos. Certè ipsi uidebitis quā ciuiliter uos excipiā. Sicut igitur anno præterito Sardis in Lydiā uenistis, ita nunc oro ne pigeat ad me quoq; proficisci Corinthi tyrannū. Videbunt enim uos non sine gratulatione Corinthij Periandri domum adeuntes.*

PERIANDER PROCLEO.

NOBIS *quidem non ex sententia fuit uxoris scelus. Tu autem sponté filio ingrato si quid egeris, peccas. Aut igitur immanitatem in filium compesce, aut ego illi opem feram. Nam & ipse satis diu pœnas dedit.*

TRASYBVLVS PERIANDRO

PRAECONI *quidē tuo nihil dissimulaui, sed ipsum in segetem inducens, eminentiores spicas bacillo feriens decutiebam, subsequente illo, tibiq;, si interrogares, referret quicquid uel uiderit uel audierit à me. Tu ergo sic facito, si quidem*

si quidem tyrannidem tutò tenere cupis, atq; in ea constabiliri, ciuitatis principes tolle, siue illi amici, siue inimici uideãtur. Quippe tyranno amici quoq; sæpe suspecti sunt.

ANACHARSIS SCYTHA.

*ANacharsis Scytha Gnuri quidẽ filius, Caduidæ uerò Scytharum regis frater, matre Græca fuit, quamobrem & utriusq; linguæ peritus erat. Scripsit autem & de Scytharum legibus, & de his quæ apud Græcos legitima & solennia sunt, ad frugaliorem ac uiliorẽ uictum, itemq; de re bellica ad nongentos uersus. Præstitit prouerbij occasionem, eò quòd esset audax & constans in dicendo, ut qui eius constantiam imitaretur, *Scythicũ dicendi genus diceretur imitatus. Eum Sosicrates Athenas concessisse XL. & VII. olympiade, sub Eucrate principe tradidit. Porrò Hermippus Solonis iuisse domum, & cuidam ex familia iussisse nuntiaret ei Anacharsim adesse pro foribus, ut illius conspectu et hospitio, si fieri posset, frueretur, puerum intus hæc nuntiasse Soloni, eiusq; iussu hæc illi renuntiasse, in proprijs regionibus hospites fieri. Ad hæc introgressum dixisse Anacharsim, modò se esse in patria, atq; ad se pertinere hospites facere. Eam uiri dexteritatẽ admiratũ Solonem, continuò illũ admisisse, & arctissimis amicitiæ uinculis sibi deuinxisse. Post aliquantulum temporis regressum in Scythiam, cùm patrias leges immutare uellet, Græcasq; toto conatu niteretur inducere, in uenatu à fratre sagitta percussum interisse, dicentem, Sermonis & disciplinæ gratia se ex Græcia seruatũ, per inuidiã in domo & patria perijsse. Quidam Græco ritu sacrificantem occisum tradunt. Est autem nostrum in illum epigramma,*

Ες Σκυθίην Ανάχαρσις ὅ τ' ἤλυθε πολλὰ μογήσας
Πάντας ἔπειθε βιοῦν ἤθεσιν ἑλλαδικοῖς.

*τὴν ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσιν, hoc est, Scytharum orationem. eo autem prouerbij vice vtitur Lucianus & Aelianus in epistolis.

Τόνδ' ἔτι μῦθον ἄκραντον ἐνὶ στομάτεσσιν ἔχοντα
 πτανὸς ἐς ἀθανάτους ἥρπασεν ὦκα δόναξ. hoc est,

In Scythiam patrias rediens Anacharsis ad oras
 Orabat Græco uiuere more suos:
Vix ea cum summo infelix uersaret in ore
 Verba, senem superis dira sagitta dedit.

Huius illud dictum memoratur: Vitem uuas tres ferre: primam uoluptatis, secundã ebrietatis, tertiam mœroris. Mirari se dixit, quomodo apud Græcos artifices certarent, iudicarentq; qui artifices non essent. Rogatus quo pacto quis abstemius fieret, Si turpes, inquit, ebriosorum motus sibi ante oculos ponat. Mirari item se dicebat, quinã fieret, ut Græci aduersus eos qui iniurijs lacessunt legem ferant, athletas, cùm se inuicem feriunt, honorent. Cùm didicisset quatuor digitos nauis esse crassitudinẽ Tantum, inquit, à morte absunt, qui nauigant. Oleum insaniæ pharmacum dixit, quòd eo uncti athletæ, contra se mutuò magis insanirent. Qui fit, inquit, ut qui mentiri uetant, in cauponum tabernis apertè mẽtiantur? Mirari se dixit, cur Græci initio cõuiuij paruis poculis uterentur, ubi uerò saturati essent, maioribus. Inscribitur autẽ ipsius imaginibus, lingua, uentre, pudẽdis cõtinendũ est. Rogatus an in Scythia sint tibiæ, ne uites quidẽ inquit. Percontanti quæ nam esset securissima nauis, Ea, inquit, quæ in portum uenerit. Istud quoq; se apud Græcos mirabile uidisse referebat, quòd fumum in montibus relinquerent, ligna in urbẽ conueherent. Interroganti, utrũ plures sint uiui quàm mortui, Nauigãtes, inquit, utra in parte constituis? Exprobranti sibi Attico, quòd Scytha esset, At mihi, ait, dedecori est patria, sed patriæ tu. Rogatus, quidnam esset hominibus bonũ ac malũ, Lingua, inquit. Melius, aiebat, est amicũ unũ egregium, quàm

quàm gregarios multos poßidere. Eorũ ad fallendum inui-cem, atq; ad dandas auaritiæ manus destinatũ locum dicebat. Ab adolescente in conuiuio paſſus cõtumeliam, Adolescens, inquit, si modò cùm iuuenis es, uinum non fers, quando senueris, aquam feres. Inuenit, ut quidam uolunt, ad uitæ usum anchoram & figuli rotã. Scripsit & hãc epistolam:

ANACHARSIS CROESO.

EGO, Lydorum rex, in Græciam adueni, Græcorum mores & studia & instituta percepturus. Auro autem nihil egeo, satisq; mihi est, ut ad Scythas redeam melior atq; doctior. Veniam tamen ad te Sardis, plurimi faciens tibi familiarem & amicum fieri.

MYSON.

Myson Strymonis filius, ut ait Sosicrates, Cheneus genere, Hermippo autore traditur, à uico Oetæo siue Laconico sic dictus, numeratúrque inter septem sapientes. Aiunt eius patrem tyrannum fuisse. Fertur à quodam Pythiam, cùm ab Anacharside quæreretur, Quisnam se esset sapientior, respondisse, ut de Chilone prædiximus in thaletis uita, Oethæum quendam Mysonẽ Cheneum se sapientiorem esse. hoc illum oraculo solicitatum, ad uicum peruenisse, cúmq; reperisse æstate, stiuam aratro aptantem, ac dixisse, Atqui, ô Myson, non aratro uacandi nunc tempus est. illúmq; respondisse, Imò satis tempestiuum ad illud parandum. Alij oraculum illud non Oetæum, sed Eteon dixisse autumant, inquirúntque quid sit Eteus. Parmenides quidem pagum esse Laconiæ unde fuerit Myson, Sosicrates uerò in succeßionibus patre Eteum, matre Cheneum fuisse tradit. Eutyphron Heraclidis Pontici filius Cretem asserit, esse enim in Creta oppidũ Etean. Anaxilaus Arcadem tradit. Meminit ipsius & Hipponax dicens, Et Myso

Eteon Atticæ oppidũ. Plinius, & ἐτᾶς Laconicè Stephanus per ε pũ lon scribũt, non œ, diphthongũ.

quem uirorum omnium sapientissimũ Apollo prædicauit. Aristoxenus in uaria historia, hunc ab Apemanti & Timonis moribus non multùm abfuisse testis est, quippe qui hominũ osor fuerit, quiq; deprehensus Lacedæmone solus in solitudine riserit. Cùm ab eo rogaretur qui eum de improuiso deprehẽderat, Cur nemine præsente rideret: At ob hoc ipsum rideo, dixisse. Ex hoc habitũ ignobilẽ, quòd non ex urbe, sed ex uico, eoq; obscuro natus esset, obq; eã ignobilitatẽ, quæ ipsius sunt à plerisq; Pisistrato tyranno attribui, idẽ Aristox. autor est, præter Plat. philosophum. Nam meminit illius in Protagora, illũ pro Periandro constituẽs. Dicebat autem, Non ex uerbis res, sed ex rebus uerba esse inquirenda, neq; propter uerba res perfici, sed rerũ gratia uerba cõsummari. Defunctus est autẽ ætatis anno XCVII.

EPIMENIDES.

Epimenides, ut ait Theopompus, alijq; complures, patrem habuit Phæstium, alij Dosiadem, alij Agesarcum tradunt. Cretensis genere, Gnoso oriundus, ubi ex uici natura effigiem mutasse perhibetur. Missus enim aliquando à patre ut ouẽ rure deferret, meridiano tempore diuertit ex itinere, atq; in spelunca, LVII. annos perpetuos obdormiuit. Dehinc somno excitatus quærebat ouem, putabat enim se parum obdormisse. Quam cùm non inuenisset, in agrum reuertitur. Cùm uerò rerum omnium faciem immutatam cerneret, agrúmque in alterius ius concessisse, stupore attonitus, & dubius redijt in oppidum. Ibi cùm domum suã uellet ingredi, quisnam esset interrogatus, uixq; agnitus à iuniore fratre iam uetulo, omnẽ ex illo didicit rei ueritatem. Porrò illius fama per Græciam uolante, Deo esse charissimus existimatus est. Vnde & Athenienses cùm aliquando peste laborarẽt, responso à Pythia accepto, urbem expiari

expiari oportere, Niciam Nicerati filium naui misêre, Epimenidémque ex Creta aduocarunt. Profectus autem olympiade XXVII. lustrauit urbem, pestemque compescuit, hoc modo: Sumpsit oues nigro & candido uellere, duxitq; in Arium pagum, atq; inde quò uellent abire permisit, his qui illas sequebantur mandans, ubicunq; illæ accubuissent, singulas mactarẽt peculiari cuipiam Deo, atq; in hunc modum quieuit lues. Ex eo iam hodièq; per Atheniensium pagos, aras sine nomine inueniri certũ est, in eius quæ tunc facta est expiationis memoriam. Alij causam dixisse pestis Cylonium scelus, liberationémq; significasse, atque ideo mortuos duos adolescentes Cratinum & Ctesibium, atque ita cladem quieuisse. Athenienses ea pernicie liberi, homini talentum decernunt, & nauim quæ illum in Cretam reueheret. Verùm ille pecunia repudiata, amicitiam & societatem Atheniensium & Gnosiorum impetrauit: reuersúsq; domum, paruo pòst tempore migrauit è uita, ætatis suæ anno centesimo quinquagesimoseptimo, ut ait Phasgo in libro de longæuis: sicut autẽ Cretenses tradunt, ducentesimo nonagesimonono. Xenophanes uerò Colophonius audisse se dixit, centesimo quinquagesimoquarto. Scripsit autem Curetum & Corybantum generationem, & theogoniam ad quinque millia uersuum. Argus quoque nauis apparatum & structuram, & Iasonis in Colchon nauigationem, ad sex millia & quingentos uersus. Scripsit & prosa oratione de sacrificijs, & Repub. Cretensium, ac præterea de Minoë & Radamantho, ad quatuor millia uersuum. Construxit & apud Athenienses phanum * uerendorum deorum, ut ait Lobon Argiuus in libro de Poëtis. Fertur etiam primus domus atque agros expiasse, delubráque erexisse. Sunt qui illum non obdormisse, sed ad*

*ἄγος, piaculum à Cylone, extractũ ex σεμνῶν dearum asylo Pericles interfecit.

*σεμνῶν θεῶν, castarũ & venerãdarum dearum. Sic enim appellantur apud Athenienses furiæ.

tempus expatiatum asseuerent, intentum uidelicet radicibus secandis. Extat ipsius ad Solonem conditorem legum *epistola de ea Repub. quam Minos Cretensibus tradidit. Sed Demetrius Magnesius in libro de poëtis, ac scriptoribus æquiuocis, epistolam ut recentem neque Cretensi, sed Attica locutione, ipsáque non satis antiqua scriptam, arguere nititur, sit illa sanè recens, ut uult ipse. Ego & aliam ipsius epistolam reperi in hunc modum:*

EPIMENIDES SOLONI.

CONFIDE *ô amice. Si enim uel seruire assuetis, uel non bene institutis Atheniensibus Pisistratus immineret, imperium profectò diuturnum habuisset: cæterùm uiros haud sanè malos, aut ignauos seruire compulit, sed qui monitorũ Solonis memores præ pudore ingemiscant, seruire tyrannidi diutius haudquaquam ferent. Verùm etsi Pisistratus ciuitatem occuparit, non tamen ad illius liberos imperium spero deducendum. Est enim perdifficile hominibus liberis præclarisq; institutis legibus sub seruitute durare. Tu autem noli quæso uagus agi. sed in Cretam uenire ad nos matura, ubi tyrannus nullus cuiquam molestus est. Si uerò illius amici fortè, ut fit, in itinere inciderint, metuo ne quid sinistri tibi eueniat. Hæc ille.*

Quidam Demetrio autore tradunt accipere solitum à *nymphis cibũ, eúmq; intra bouis ungulã conditũ seruare, paulatimq; inde sumere, nullaq; exinde egestione indigere, neq; uisum unquam edere. Meminit huius & Timæus in secunda. Sunt item qui dicant, Cretẽses illi sacrificia offerre, ut Deo. Aiũt & diuinationis fuisse peritißimum. Siquidem cùm apud Athenienses μουνυχίαν uidisset, ignorare eos dixisse quantarũ cladiũ causa locus ille futurus esset, quod si scirẽt, dẽtibus illũ discerpturos. Hæc autẽ prædixit multis ante*

Munychia, portus Atticę, & templũ Dianæ: quæ inde μουνυχία appellatur.

ante temporibus. Fertur & primus se A cacum dixisse, Lacedæmonijsq; prædixisse captiuitatē, quam passuri erāt ab Arcadibus, ac seipsum reuiuiscere sæpe simulasse. Theopompus autem in mirabilibus refert, cùm nympharū templum exædificarēt, uocem è cœlo lapsam: Epimenides, non nymphis, sed Ioui dedicato. Cretēsibus itē pronūtiasse belli exitum, quod inter Arcades et Lacedæmonios agebatur, eum quem prædiximus. Quo in bello deserti ab Orchomenijs in ius hostium concessere. Senuisse illum intra tot dies quot obdormisset annos, nō desunt qui asseuerāt, hoc enim Theopōpus ait: Hūc à Cretēsibus Curetē appellari solitū, Myronianus in similibus autor est. Corpus eius apud se Lacedæmonij seruāt respōso quodā admoniti, ut refert Sosib. Lacedæmon. Fuerūt alij duo Epimenides, genealogiæ scriptores, & tertius qui Doricè Rhodi historiam scripsit.

PHERECYDES.

PHerecydes Badis filius, Syrius, ut in successionibus Alexander tradit, Pittaci auditor fuit. Eum Theopompus asserit primum omnium de natura, & de Dijs scripsisse. Plurima de illo & stupenda memorantur. Deambulantem enim secus litus* Psamium, cùm intuitus fuisset nauem plenis uelis currentē, post paulùm mergendam prædixisse, atq; ut dixerat, se inspectante, contigisse. Haustam rursus aquā ex puteo cùm biberet, post diem tertium terræmotū futurum prædicasse, atq; ita factū esse. Cùm denuo Messanam ascendisset in Olympiam, Perilao hospiti consuluisse, cum tota familia inde migrare maturaret, neglexisse illū, Menassamq; paulò pòst captā ab hostibus fuisse. Lacedæmonijs solitum dicere, Neq; aurū neq; argentum honorandum, ut Theopompus in mirabilibus scribit. Præcepisse hoc sibi insomnis Herculem, quem & eadem nocte Regibus

*τῆς ψάμμου, scriptū erat in Græco codice, haud scio an mendosé.

bus, Pherecydi ut obtemperarent, iußisse. Sunt qui Pythagoræ ista adscribant. Tradit Hermippus illum cùm inter Ephesios atq; Magnesios uigeret bellum, cuperetq; Ephesios uincere, quendã ex prætereũtibus interrogasse, Vnde eßet, & cum se ille Ephesium dixißet, adieciße, Trahe me per crura, & in agro Magnesio pone, ciuibusq; tuis annuntia, ut parta uictoria me in eo loco sepeliant, adiecitq; se eße Pherecydem. Hæc ubi ille ciuibus renuntiauit, magna eos uictoriæ inceßit spes. Postridie uerò commißo prælio, Magnesios fundunt, uictoresq; Pherecydem ex uita migraße comperiunt, quem etiam sepelientes magnificè honorauerunt. Quidam profectum Delphos è monte Corycio seipsum deieciße aiunt, denique sepultum eße. Alij à pediculis consumptum, obijße diem tradunt. Aristoxenus uerò cùm de Pythagora eiusq; familiaribus scriberet, refert illũ cum à Pythagora, qui uisitandi gratia aduenerat, ut sese haberet interrogatus eßet, digitum immisiße per ianuam ac dixiße, * Apertè inspice: unde ea uox posteà à Philosophis in malam partem accipi solita. Qui autem ea in meliorem partẽ utuntur, peccant. Dicebatq; Deos mensam* θυωρὸν uocare. Porrò Andron Ephesius duos tradit fuiße Pherecydes Syros. Astrologum alterum, alterum theologum, Badis filium, cuius Pythagoras studiosus fuerit. Eratosthenes unum tantum Syrium, alterum Atheniensem genealogum fuiße aßerit. Seruatur adhuc Pherecydis Syri, quem scripsit, libellus de rerũ principio, cuius initium est: Iupiter quidem atq; tempus idem, & Tellus erant semper. Terrenæ autem nomen fuit Telluri, postquam ipsi Iupiter præmium dedit. Seruatur & heliotropium in Syra insula. Refert autèm Duris in secundo sacrorum, inscriptum eius tumulo hoc epigramma:

*χροὶ δῆλα, vel vt alij legunt, χρωτοδῆλα, excute apparet. θυωρὸς, sacra mensa.

Τῆς

Τῆς σοφίης πάσης ἐν ἐμοὶ τέλος, ἣν δέ τι πλεῖον
Πυθαγόρῃ τῷ 'μῷ, λέγε τοῦθ' ὅτι πρῶτος ἁπάντων.
Ἐστὶν ἂν Ἑλλάδα γῆν. οὐ ψεύδομαι ὧδ' ἀγορεύων.

Hoc est,

Desinit in me omnis sapientia prima. quòd autem
Pythagoræ nostro tribuatur palma, fatebor
Id, sed ob hoc quia primus erat in gente Pelasga.

Ion autem Chius de ipso sic scribit,

Ὡς ὁ μὲν ἠνορέῃ τε κεκασμένος, ἠδὲ καὶ αἰδοῖ
Καὶ φθίμενος ψυχῇ τερπνὸν ἔχει βίοτον,
Ὥσπερ Πυθαγόρης ἐτύμως ὁ σοφὸς περὶ πάντων
Ἀνθρώπων γνώμας εἶδε καὶ ἐξέμαθεν. hoc est,

Virtutum ornatus insignibus atque pudore
Hic animo uiuit suauiter exanimis.
Atque, ut Pythagoræ sapientia summa, uirorum
Multorum mores uidit & edidicit.

Est & nostrum sic se habens, carmine Pherecratio:

Τὸν κλεινὸν Φερεκύδην
Ὃν τίκτει ποτὲ Σῦρος
Ἐς φθεῖρας λόγος ἐστὶν,
Ἀλλάξαι τὸ πρὶν εἶδος,
Θεῖναι τ' εὐθὺς κελεύειν
Μαγνήτων, ἵνα νίκην
Δοίη τοῖς Ἐφέσοιο
Γενναίοις πολιήταις
Ἦν γὰρ χρησμὸς ὃν ᾔδει
Μοῦνος τοῦτο κελεύων,
Καὶ θνήσκει παρ' ἐκείνοις
Ἂρ οὖν τοῦτ' ἄρ' ἀληθὲς
Ἦν, εἴ τις σοφὸς ὄντως,
Καὶ ζῶν ἐστὶν ὄνησις
Χ' ὥταν μηδὲν ὑπάρχῃ, hoc est,

Insignis

Insignis Pherecydes
Syros quem parit olim,
Turpes in pedicillos
Permutasse priorem
Formam dicitur, atq;
Magnetum in regionem
Se iußisse trahi, quò
Donaret generosis
Palmam illustrem Ephesinis.
Oraclum fuerat, quod
Solus nouerat ipse
Hoc mandans, moriturq́;
Lætus sic apud illos.
Verum est hoc igitur quòd
Si uerè est sapiens quis
Viuus utilis usq;
Extinctusq́; iuuabit.

Aliorum etiam in eum feruntur epigrammata. Fuit autem circa sexagesimamnonam olympiadem. Est eius quoq; ad Thaletem huiusmodi epistola:

PHERECYDES THALETI.

BENE *moriaris, cùm tibi fatalis dies superuenerit. Morbus me inuaserat cùm tuas accepi literas, pediculis operiebar & febri quatiebar totus. Mādaui itaq; quibusdam ex familiaribus, ut cùm me sepelierint, ad te perferant quæ scripsi. Tu autē siquidē ea probaueris cum sapiētibus reliquis, ita legenda demum trades: sin autē improbaueris, nolito edere. Mihi certè necdum satis placebāt. Est ibi quidem non certa rerū fides. Neq; enim id recepi, neq; quid sit uerum me scire professus sum: fortè quædam de Theologia referaui, cætera intelligere oportet. Omnia quippe indico*

potius,

potius, quàm aperio. Morbo autem diebus singulis inualescente, neque medicorum quempiam, neque amicorum penitus admitto. Cæterùm aßistentibus pro foribus, & interrogantibus quo in statu sim, digito per ostij claustra dimisso, quàm pestilēti malo tenear, ostēdi: admonuiq; ut postridie conueniant ad solennes Pherecydis inferias. Vale.

Atque hi sunt qui appellati sunt sapientes, quibus plerique Pisistratum etiam tyrannũ adscribunt. Veniendum uerò iam ad Philosophos, ac primò inchoandum ab Ionica Philosophia, cuius principem Thaletem fuisse memorauimus, Anaximandri præceptorem.

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER SECVNDVS.

*

ANAXIMANDER.

*Naximandro Milesio Praxiades pater fuit. Huius est illud, Principium elementum immensum hoc, & infinitum esse, non tamen definiens aëra, & aquam, aut aliud quippiam. Partes quidem eius immutari, totum uerò immutabile. Durare medio loco terram centri instar constitutam globosámque esse, & rotundam. Lunam * falso lucere lumine, splendorémque à Sole mutuari. Solem terræ æquare magnitudinē, & esse purißimũ ignem. Primus autem gnomonem inuenit, ipsumq; Lacedæmone in loco captādæ umbræ idoneo statuit, quò, ut ait Phauorinus in omnimoda historia, conuersiones Solis, & æquinoctia notaret.* ὡροσκόπια *quoque fabricatus est, ac primus terræ, marisq; * circuitus descripsit,*

*ψευδοφανῆ.

*περίμετρον.

descripsit, & sphæram insuper construxit. Quæ uerò accommoda sibi uisa sunt, summatim, prout memoriæ occurrebãt exposuit. Apollodorus Atheniẽsis illum in Chronicis ait secundo anno LVIII. olympiadis, annum egisse ætatis sexagesimumquartũ, ac paulò pòst obijsse diem. Floruisse autẽ maximè sub Polycrate Samiorũ tyranno. Aiunt eum canentem à pueris irrisum, eoq; comperto dixisse, Canendum ergo puerorum causa modulatius. Fuit & alius Anaximander historicus, & ipse Milesius Ionicus scriptor.

ANAXIMENES.

ANaximenes Eurystrati filius, *Milesius Anaximandri auditor fuit. Quidam & Parmenidem audisse asserunt. Hic initium dixit aëra, & infinitum. Moueri sydera non supra terram, sed circa terram. Vsus est autem Ionica locutione simplici & minimè fucata. Sexagesima tertia olympiade natùm esse, atque eo anno quo Sardis capta sit, obijsse diem, Apollodorus tradit. Fuerũt & alij duo Lampsaceni eius nominis, orator unus, alter historicus, qui oratoris nepos Alexandri gesta conscripsit. Extat Philosophi Anaximenis epistola huiusmodi:*

ANAXIMENES PYTHAGORAE.

THALES *ab ætatis flore ad senectutem per studia uirtutis humanitatisq; peruectus, inclyta morte defungitur. Is cùm, ut consueuerat, unà cum ancillula sydera in spectturus atrio domus matutinus exisset, immemor ut sese loci situs haberet, dum æthera securus explorat, in subiectam foueam cecidit. Milesij syderum obseruatoris hunc finem tradunt. Cæterùm nos qui literarum amore tenemur tanti uiri iugiter meminimus, atque in illius maximè doctrina acquiescimus, initiúmque sermonis nostri Thaletem semper instituimus. Rursum alia ad eundem:*

Anax

ANAXIMENES PYTHAGORAE.

CONSVLTIVS *nobis egiſti ut quietus uiueres, qui ex Samo Crotonem commigraſti.* Nam Aeacidæ *cùm alijs infeſti ſunt, tum Mileſijs * tyranni dominantur. Medorum item rex nobis acriter imminet, niſi uelimus eſſe tributarij, quanquàm uidētur* Iones *pro libertate omnium cum Medis dimicare. Ita enim illi nos undique urgent, ut nulla nobis ſpes ſalutis ſit. Quónam igitur animo poßit Anaximenes cœli ſecreta rimari, cuius iugis aut mortis aut ſeruitutis incumbit metus? Atqui tu Crotoniatis atque Italis cæteris gratus atque in pretio es, quem accedunt & ex Sicilia ſtudioſi quique.*

* λεσχηνῶται. Ionū lingua uiolēti & cō tumelioſi.

ANAXAGORAS.

ANaxagoras Hegeſibulo *ſiue* Eubulo *patre, Clazomenius, Anaximenis fuit in primis ſtudioſus. Primus hic materiæ, quam* ὕλην *appellant, mentē adiecit, in principio operis ſui ſic ſcribens: Omnia ſimul erant, deinde acceßit mens, eáque compoſuit, quamobrem & * mens ſiue animus dicitur. Timon hoc ipſum de Anaxagora fatetur, in Sillis, dixiſſe ſcilicet mentem, confuſis primò rebus acceßiſſe, omniáque compegiſſe ſimul, atque ordinaſſe.* Timonis carmen ita habet,

* νοῦς cognominatus eſt Anaxagoras.

Καὶ που Ἀναξαγόρην φασ᾽ ἔμμεναι ἄλκιμον ἥρω
Νοῦν, ὅτι δὴ νόος αὐτῷ, ὃς ἐξαπίνης ἐπαγείρας
Πάντα συνεσφήκωσεν ὁ μου τεταραγμένα πρόσθεν. hoc eſt,

Nunc ubi Anaxagoras Mens eſt fortißimus heros,
Qui mentem ſubitò, nam mens non defuit illi,
Compoſuiſſe putat, fuerant quæ incondita quondam.

Hic non modò generis gloria & opibus, uerū animi quoque magnitudine clarißimus fuit. Quippe qui uniuerſum patrimonium ſuis ſpontè conceßit. quo cum ab eis inſimu-

larctur negligentiæ, Quid ergo, inquit, nónne uos iſta curatis? Demum ab eis profectus, ad ſpeculandam rerum naturam ſe contulit, rei & publicæ & priuatæ omnino negligens: adeo ut cuidam ſe ita cōpellanti, Nulláne tibi patriæ cura eſt? dixerit, Mihi uerò patriæ cura & quidem ſumma eſt, digitū in cœlum intendens. Fertur in Xerxis tranſitu annū ætatis uiceſimū egiſſe, uixiſſéq; annos LXXII. Apollodorus in chronicis floruiſſe eum LXX. Olympiade, ſeptuageſimæq; octauæ primo anno deféciſſe refert. Philoſophari Athenis cœperat ſub Callia, uiceſimo ætatis anno, ut Demetrius Phalereus in deſcriptione principum refert. ubi & triginta annos commoratum tradunt. Dicebat Solem candens ferrum eſſe, ac penitus ignitum, & Peloponneſo maiorem. Alij hoc ad Tantalum referunt. Lunam habitacula in ſe habere & colles & ualles. Initia rerum ſimilitudines habere partiū. Vt enim ex minutiſſimis, quæ uocantur, ramentis, aurum conſtat, ita & ex paruis ſimilium partium corporibus, hoc totum eſſe compoſitum, mentémque initiúmq; motus. Et grauia corpora inferiorem locum, ut terram, leuia ſuperiorem obtinuiſſe, ut ignem, medium aëri atque humori diſtributum. Ita enim ſuper terræ latitudinem mare ſubſiſtere, humoribus à ſole in uaporem conuerſis. Sydera principio quidem turbato & confuſo motu ferri ſolita, ita ſecundū terræ uerticem, eum qui ſemper apparet polum uerſari, poſteà uerò inclinationē acceſſiſſe. Lacteum orbē reflexum eſſe ſolaris luminis non intermicantibus aſtris. Cometas errantium ſtellarū eſſe concurſum flammas ex ſe emittentium, cósque ueluti ſcintillas ab aëre uibrari. Ventos fieri, cum aër à ſole tenuatur. Tonitrus nubium eſſe colliſionē, coruſcationes cōfricationem itidem nubium, terræmotus* ſucceſſionem aëris in terram.*

* ἀρχόντων. hi erant magiſtratus apud Athenienſes.

* ὑπονόστησιν.

Animantes

*Animantes primò ex humore & calore, terráq; manasse, posteà ex inuicem natas esse, mares à dextris, fœminasq; à sinistris. Aiunt illũ prædixisse eum qui circa Aegos fluuiũ contigit lapidis lapsum, quem ex sole casurũ dixerit, eáq; ratione inductum Euripidem ipsius discipulum, solem in Phaëtonte fabula auream glebam appellasse. Profectum quoque in Olympiam sereno & lucente cœlo sedisse pelliceá indutum ueste, quasi breui eruptura pluuia, sicq; contigisse. Percontanti, an Lampsaceni montes mare essent aliquando futuri, dixisse ferunt, Ita sanè, nisi tempus defecerit. Rogatus cuius rei causa natus esset, Inspiciendi, inquit, cœli, & solis & lunæ. Dicenti cuidam, Atheniensibus priuatus es, Nõ ego illis, ait, sed illi me. Cùm uidisset Mausoli sepulcrum, Monumentum, inquit, pretiosum, & lapidibus ornatum, diuitiarum imago. Indignanti cuidam ac molestè ferenti, quòd in alieno sŏlo moreretur, Bono, inquit, esto animo. Idem enim undique in infernum descensus est. Videtur autem, ut Phauorinus in omnimoda historia testatur, primus Homeri poëma de uirtute & iustitia compositum esse dixisse, multumq; Metrodorũ Lampsacenum familiarem suum ad eam opinionem contulisse. Quem in his etiam, quæ ad naturæ historiam attinent, constat poëtæ fuisse in primis studiosum. Primus autem Anaxagoras librum à se scriptum edidit. Enimuero sub principe Dimylo cecidisse de cœlo lapidem, Anaxagoramq; tum dixisse, cœlum omne ex lapidibus esse cõpositum, ac uehemẽti circuitu constare, aliàs cõtinuò summa ui impetus lapsurum, Silenus in primo historiarum autor est. Varia de huius damnatione referuntur. Nam in successione philosophorũ tradit Socion à Cleone impietatis accusatum, quòd solem *candẽtem dixerit lauinam, ac penitus ignitam defensum* *μύδρον.

autem à Pericle discipulo, quinq; talentis mulctatum, exilióq; damnatum fuisse. Porrò Satyrus in uitis à Thucydide accusatũ, quòd contraria Pericli in Reipu. administratione sentiret, neque impietatis modò, uerùm & proditionis, absentémq; morti addictum. Et cùm illi renũtiata esset, & damnatio sua & filiorum mors, ad alterum dixisse, Iampridem aduersum illos atq; se ex æquo naturam tulisse sententiam. ad alterũ, Sciebam me genuisse mortales. Alij hoc ad Solonem referunt, alij ad Xenophontem. Hunc autem manibus etiã proprijs sepelisse liberos Demetrius Phalereus in libro de senectute testatur. Hermippus in uitis, carcere inclusum addictúmque morti tradidit. Periclem uerò percontatum, An alius uitam in aliquo criminaretur, cùm nullum ei crimẽ impingi comperisset, dixisse, Atqui ego discipulus istius sum. Nolite igitur iniquis calumnijs inducti illum perdere, uerùm mihi potius obtemperare, liberúmq; abire permittite, sicq; factũ esse. Hanc tamen illũ iniuriam ægrè tulisse, ac spontè inde discessisse. Verùm Hieronymus in secundo commentariorũ Periclem asserit illũ adduxisse in iudiciũ, incertis greßibus nutantẽ, & præ nimia ægritudine confectũ macie, misericordiáq; iudicum potius, quàm quòd innocens fuerit inuentus, dimissum esse. Tam uaria de ipsius damnatione inter autores minimè obscuros habetur opinio. Nec defuere qui existimarent illum Democrito infestum fuisse, quòd ab illo non fuerit admissus in colloquium. Lampsacum posteà profectus, illic diem suum obijt. ubi rogantibus eum principibus ciuitatus, Nunquid fieri mandaret, iußisse ferunt, ut pueri quotannis quo mense defecisset, ludere permitterentur, seruariq; & hodie consuetudinem. Defuncto igitur Lampsaceni honorificè iusta persoluerunt, eiúsq; tumulum epigrammate illustrauerunt.

Ἐνθάδε πλεῖστον ἀληθείας ἐπὶ τέρμα περήσας,
Οὐρανίου κόσμου κεῖται Ἀναξαγόρας. id est,
Hic situs ille est, cui rerum patuere recessus,
Atque arcana poli magnus Anaxagoras.

Est & nostrum in eundem:

Ἠέλιον πυρόεντα μύδρον ποτὲ φάσκεν ὑπάρχειν
Καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας.
Ἀλλ᾽ ὁ φίλος Περικλῆς μὲν ἐρρύσατο τοῦτον, ὁ δ᾽ αὐτὸν
Ἐξάγαγεν βιότου μαλθακίῃ σοφίης. id est,
Candentem ferri massam Phaëthonta putauit
Quondam, & ob id morti addictus Anaxagoras.
Hunc tamen incolumem Pericles seruauit, at ille
Rursus ob inuisam perdidit inscitiam.

Fuere tres & alij eodem nomine: in quorum nullo fuere omnia. primus orator ex Socratis discipulis statuarius alter, cuius meminit Antigonus. tertius grammaticus Zenodoti discipulus.

ARCHELAVS.

Archelaus Atheniensis, siue Milesius, patrem habuit Apollodorum, siue ut quidam scripsere, Mydonem, Anaxagoreq; discipulus, & Socratis magister fuit. Primus hic ex Ionia Physicam philosophiã Athenas inuexit, & appellatus est physicus, quòd in eum philosophia desierit naturalis, Socrate ethicem introducẽte. Quanquam ne hic quidem ethicæ rudis fuisse uideatur, namq; de legibus philosophatus est, & de honesto & æquo. Porrò Socrates, quòd hæc ab illo sumpta propagauerit, inuenisse putatus est. Duas esse generationis causas asserebat, calidum & frigidum. Animalia de limo nata. Iustumq; et turpe non natura constare, sed lege. Hac autem ratione nitebatur. Liquentem calore aquam, ubi ignis inflammatur ardore, terram efficere, ubi uerò circunfluit, aërem gignere, atque

ideo illam quidē ab aëre, hanc autem ab ignis leui faciliq; motu contineri. Gigni uerò animalia ex terræ calore, *quæ limum lacti simillimum ad escam eliquauerit, sic & homines natos.* Primus uocem aëris percussum diffiniuit. Mare in concauis per humum ueluti colatum consistere dixit, *maximumq; syderum solem, & omne hoc infinitū appellauit.* Fuerunt & tres alij eiusdem nominis. Primus Chorographus, qui omnem ab Alexandro peragratam terram descripsit. Alius qui quæ* naturæ sunt propria, uersu prodidit. Tertius orator, qui & artem oratoriam scripsit.

*ἰδιοφυῆ.

SOCRATES.

Socrates Sophronisco patre lapidario, matre Phænareta obstetrice natus, quemadmodum Plato in Theæteto meminit, Atheniensis patria, * pago Alopecensis fuit. Non defuerunt qui illum iuuisse Euripidē existimauerint. Vnde Mnesilochus ait: Phrygibus nouo Euripidis poëmati & Socratem sarmenta ministrasse. Ac rursus Euripides Socratis, ut socij & adiutoris meminit. Aristophanes quoque hoc ipsum in Nubibus tradit, hunc asserens Euripidem fuisse, qui tragœdias scripserit eloquentiæ sapientiæq; plenißimas. Cùm igitur Anaxagoræ, secundum quosdam auditor fuisset, & Damonis, ut Alexander in successionibus ait, post eius damnationē ed Archelaum se Physicum contulit, cui in delicijs fuisse scribit Aristoxenus. Porrò Duris, seruisse illū ait, & sculpsisse lapides. Opus illius esse gratias, quæ sunt in arce uestitas pleriq; asserūt. Vnde illum & Timon in Sillis, ita depingit his uersibus:

*τὸν δῆμον.

Ἐκ δ᾽ ἄρα τῶν ἀπέκλινε λιθοξόος ἐννομολέσχης
Ἑλλήνων ἐπαοιδὸς, ἀκριβολόγους ἀποφήνας
Μυκτὴρ, ῥητορόμυκτος, ὑπαττικὸς εἰρωνευτής. hoc est,
Fluxit ab his legumq; loquax, lapidumq; politor

Græcorum uates, imposturæq; magister,
Derisor, rhetórque subatticus, & simulator.

*Erat quippe in oratoria, sicut etiam Idomenæus refert, promptus atq; acer, sed eum tyranni triginta dicendi artem, ut ait Xenophon docere uetuerunt. *Agitatur & ab Aristophane, ut qui deteriorem rationem meliorẽ faceret. Primus quippe, ut Phauorinus in omnimoda scribit historia, cùm Aeschine discipulo oratoriæ campos aperuit. Idomenæo idipsum in libris quos de Socraticis scripsit asserente, primúsq; de uitæ ratione disseruit, ac primus philosophorũ damnatus moritur. Ait autẽ Aristoxenus Spintari filius, pecunias illum ex ministerio suo ad necessarium uictum congregare solitum, cæterùm Critonem cum ab emendicanda quotidiana stipe atque ab officinæ subduxisse ministerio, gratiam animi ipsius admiratum, eiq; se in disciplinam dedisse Demetrius Bizantius autor est. Animaduertens autem naturalis speculationis fructum nullum esse, eámque ad officia uitæ nihil esse necessariam, inuexit primus ethicen, déq; illa & in officinis, & in publico quotidie philosophans, ea potius inquirenda hortabatur, quæ mores instruerent, & quorum usus nobis domi esset necessarius. Illic enim, Homeri testimonio, nobis*

* κωμῳδεῖται. quod variè vertit interpres. Est autẽ locus ex comœdia quæ Nebulæ inscribitur, in qua amarissimè proscindit Socratẽ Aristophanes.

–Κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται. hoc est,

–*Agitur prauúmque probúmque.*

*Sæpe uerò inter loquendum, agente id orationis uehementia, *iactare digitos solebat, & crines uellere, ita ut à plerisq; rideretur, haberetúrq; despectui, quæ tamen omnia ferebat æquo animo. Vnde & cum fuisset à quodã calce percussus, admirãtibus illius tolerantiã dixit: Quid enim si me asinus calce impetisset, num illi diem dixissem? Hæc Demetrius. Peregrinatione uerò illi opus non fuit, quemadmodũ*

* κονδυλίζεσθαι, ferire talitro, & digitorum iunctura. Id enim est κόνδυλος.

plurimis, nisi in quantũ militauit, sed semper eodem in loco manens, contentus cum familiaribus, ac studiosis disputabat. Nitebatúrq; *summo ingenij acumine, non tam illos ex sentẽtia refellere, quàm ipse quid uerũ esset, inuenire.* Fertur cum Euripides *ei legendũ* Heracliti *opusculũ dedisset, rogarétq; quid sibi uideretur, dixisse,* Ea *quidẽ quæ intellexi,*fortia sunt: puto itẽ & quæ non intellexi, uerùm* Delio *quopiam natatore indigent. Cura illi uehemẽs fuit corporis exercitationis, erátq; præclari habitus.* Denique *in* Amphipolim *armatus militiã secutus est, atq; prælio commisso circa* Deliũ, *lapsum equo* Xenophontẽ *apprehẽdit, atque seruauit.* Confugientibus Atheniensibus *cæteris ipse lẽto passu abibat, sæpe clàm retrospiciẽs, & ulcisci cupiẽs si quis ense incautos inuadere tentasset.* Militauit *& in* Potidæã *per mare.* Nã *pedibus minimè licebat, obsistẽte bello, quo tempore nocte tota in uno habitu permãsisse tradunt.* Et *cùm in ea expeditione fortißimè pugnasset ac uicisset, uictoriã* Alcibiadi, *spontè cõceßisse, quẽ à* Socrate *amatũ,* Aristippus *in quarto de antiquis delitijs testatur.* Ion *autẽ* Chius *iuuenẽ cum* Archelao *in* Samũ *peregrinatũ ueniße tradit* Aristoteles *&**Pythonẽ *profectũ ait.* Isthmũ *quoq;* Phauorinus *in primo cõmẽtariorũ adijsse refert.* Erat *autẽ cõstantis animi, inuictæq; sentẽtiæ, & in primis popularis rei studiosus, quòd cũ ex alijs cõstat, tũ ex eo maximè quòd iubẽtibus qui cũ* Critia *erant nobilibus,* Leontem Salaminiũ *illustrẽ & opulentum uirũ ad se deduci perimendum, haudquaquã ceßit, solúsq; aduersus decẽ potentißimos duces sentẽtias ferre ausus est, & cùm liberè quò uellet abire carcere liceret, noluit, & plorãtes seuerè increpauit, pulcherrimósque sermones illos uinctus prosecutus est.* Frugi *itẽ erat & continens.* Refert Pãphila *in* VII. *cõment. cum*

* γεννaῖα, generosa & præclara.

*πυθῶδε, ad πυθὼ Apollinis ciuitatẽ, quæ est in Phocide, cuius incolæ Delphi appellantur.

Alcibiades

Alcibiades grandē illā areā ad construendā domū largiretur, dixisse, An uerò si calciamētis mihi opus esset, corium dares ut calceos mihi ipse cōficerē? atqui ridiculus essem si acciperē. Sæpe cum eorū quæ publicè uendebātur multitudinē intueretur, secū ista uoluebat, quā multis ipse nō egeo. Ac semper habebat in ore iambos illos, quibus argētū & purpura, & cætera id genus tragœdijs potius quā usui uitæ necessaria docētur. Archelaū præterea Macedonem & Scopam Crannoniū, Eurylochúmq; Larissæum aspernatus est magno animo, cùm neq; ab eis missas pecunias accepit neq; ad eos ipse proficisci uoluit. Adeò autē parcè ac tēperatè uixit, ut cū Athenas pestis sæpenumero uastaret, solus ipse nunquam ægrotauerit. Duas illū uxores duxisse, priorem Xantippen, ex qua Lamproclem genuerat: alteram Myrtonē Aristidis illius iusti filiam, quam & sine dote accepit, quæq; sibi Sophroniscum, Menexenúmque peperit. Aristoteles autor est. Alij Myrtonē prius duxisse, pleriq; utrasq; simul habuisse tradūt, ex quibus & Satyrus est & Hieronymus Rhodius. Nam Athenienses cùm bellis ac lue ciuibus exhaustam ciuitatē reparare, sobolémq; propagare uellent, decreuisse referūt, uti urbanam quidē unā uxorē ciues ducerēt, liceret autē & ex altera procreare liberos. Idq; tum & Socratem fecisse. Magna uerò animi sublimitate carpentes se atq; obiurgantes cōtemnebat. In facilitate uictus maximè gloriabatur, mercedémq; à nullo exigebat. Dicebat autem qui suauißimè comederet, eum minimè obsonio egere: & qui cū uoluptate biberet, eum quod præsens non sit, poculū nō quærere, nec expectare. Eúmq; dijs maximè propinquū, qui minimis egeat. Hoc si quis uelit, à Comicis doceri poterit. Qui profectò, illū dum uituperare conātur, laudāt. Aristophanes enim sic illū comœdijs agit:

Ὦ τῆς μεγάλης σοφίας ἐπιθυμήσας ἄνθρωπε
Ὡς εὐδαίμων ἐν Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησι γενήσει
Εἶ μνήμων εἶ καὶ φροντιστὴς, καὶ τὸ ταλαίπωρον ἔνεστιν
Ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ μὴ κάμνεις, μήθ' ἑστὼς, μήτε βαδίζων
Μήτε ῥιγῶν ἄχθει λίαν, μήτε γ' ἀριστᾶν ἐπιθυμεῖς
Οἴνου τ' ἀπέχει καὶ γυμνασίων, καὶ τῶν ἄλλων ἀνοήτων.

Hoc eſt,

O' præclaræ ſapientiæ amator homo,
Quàm felix Athenis, & inter Græcos eris,
Si memor es, & curis plenus, & ærumna ineſt
Animo, neq; fatigaris aut ſtans, aut ſedẽs, aut ambulãs:
Sed ne algens quidẽ multũ, doles neq; prandere cupis,
Et uino abſtines, & exercitamẽtis, & id genus ſtolidis.

Porrò Amipſias palliatum illum inducens, ſic ait: Socrates paucorum optime uirorum, multorúmque uaniſsime, & ipſe ad nos tandem uenis, patiénsque et? Vnde tibi pallium hybernum? Hoc incommodum per coriarij contigit malignitatem. Hic tametſi eſuriens aſſentari nunquam ſuſtinuit. Cæterùm eius rei quàm ſemper inimicus fuerit, quámque magno & alto animo fœdam iſtam adulationem contempſerit, Ariſtophanes idem teſtatur in hanc ſententiam:

Βρενθύῃ τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλει
Κ' ἀνυπόδητος κακὰ πόλλ' ἀνέχῃ, κἀφ' ἡμῖν σεμνοπροσωπεῖ.

Id eſt,

Elatus faſtu uias terit, oculiſq; innuit,
Et diſcalciatus mala multa tolerat: & inter nos uultu grauitatem præ ſe fert.

Cúmque hoc uitæ inſtituto degeret, interdum tamẽ tempori ſeruiens, uenuſtiore habitu amiciebatur, ut in Platonis Sympoſio ad Agathonem profectus. Aequa illi & hortandi & dehortandi facultas fuit. Deniq; Theætetum cum

de

de disciplina dissereret, ut ait Plato, mirificè immutatum diuinumq́; fermè remisit. Eutyphrona qui patri diem dixerat, quædam de iustitia & pietate loquens, ab instituto reuocauit. Lysidem autẽ hortando maximè moralem fecerat. Erat enim illi ingenium ad eliciendos ex rebus sermones accõmodatum. Lamproclẽ filium in matrem immitem ac ferũ, ut ait Xenophon, suadendo ad reuerentiã reduxit. Glauconẽ præterea Platonis fratrem ad Remp. accedere uolentem, proposito retraxit, quòd is rudis esset, ignarusq́; rerum. Item ut refert Xenophon, Charmidem contrà, quia esset maximè idoneus, ad capescendam incitauit. Iphicrati quoq; duci animos adiecit, cùm ostendisset ei gallos gallinaceos tonsoris Midæ, aduersus eos qui erant Calliæ, pennis ac rostro dimicantes. Ipsum Glauconides ciuitati applicare optabat, non secus ac fasianũ auẽ, aut pauonẽ. Dicebat autem facile cuiuis esse quæ habet aliquis mira prolo qui, amicos autẽ quos possideat nominare difficillimũ, tantam in eis obseruãdis inesse negligentiã. Euclidẽ uerò cum uideret forensium causarũ in primis studiosum: O, inquit, Euclide, sophistis quidem uti poteris, hominibus non poteris. Inutile enim arbitrabatur ac turpe, hisce dare operã. sicut & Plato in Euthydemo testatur. Dederat illi Charmides domesticos pueros, ut ab eis domũ deduceretur, sed noluit ipse suscipere. Sunt qui dicãt illũ Alcibiadis eximiã formã aspernatũ. Otiũ, ut possessionũ omniũ pulcherrimã laudabat, ut in Symposio testatur Xenophon. Dicebat, & unicũ esse bonũ, scientiã: malum cõtrà unicũ, inscitiã. Opes ac nobilitates non solũ nihil in se habere honestatis, uerùm & omne malũ ex eis oboriri. Deniq; cùm dixisset ei quidã, Antisthenẽ matre esse Threicia, Tune, inquit, arbitrabaris ex duobus Atheniensibus adeò insignẽ uirũ natũ? Phædonem

donem quoq; captiuitatis neceßitate quæstui turpi expositũ, Critoni redimendũ præcepit, spectatumq; philosophũ fecit. Sed et fidibus canere didicit cùm uacaret, minimè improbũ, seu pudendũ dicens, Quod quisq; nesciat discere. Sæpius item saltabat, eam exercitationẽ plurimũ ad tuendam bonã ualetudinẽ conducere existimãs, sicut & Xenophon in symposio testatur. Asserebat & dæmonium sibi futura prædicere: ac bene incipere, paruum non esse, sed maximũ: & scire se nihil præter hoc ipsum quòd nihil sciret. Eos item qui præconia magno emerent, desperare aiebat se ad maturitatis tempus peruenturos. Rogatus aliquãdo, quænam sit iuuenũ uirtus, Nihil nimis inquit. Geometriæ eousq; dandam operã monebat, quoad quisq; poßit terrã mensura accipere & dare. Euripide uerò de uirtute ita differẽte, ut diceret præclarum esse temerè hanc dimittere, surgens egressus est, ridiculum esse dicens, Mancipiũ si nõ inueniatur, dignũ inquisitione iudicare, uirtutẽ uerò pessum perire permittere. Interrogatus utrũ melius esset, uxorem ducere, nécne: Vtrumuis horũ, inquit, egeris, pœnitentia ducêris. Mirari se dicebat cur hi, qui lapidea signa sculperẽt, summa ope niterẽtur, ut lapis homini quàm similimus euadat, seipsos curare negligerent, ne similes lapidibus et uideantur & sint. Hortabatur & iuuenes, ut se iugiter in speculo intuerẽtur, ut si quidẽ formosi essent, digni ea specie fierent, sin autẽ deformes, eam deformitatem eruditione tegerent. Cùm uocasset ad cœnam diuites, & Xantippen modici puderet apparatus, Bono, inquit, esto animo. Nam si quidẽ modesti erunt, frugiq;, mensam haudquaquã aspernabuntur: sin autẽ intemperãtes, nulla nobis de hisce cura fuerit. Aiebat alios homines uiuere ut ederent, se ideo edere ut uiueret. Ad hæc uulgus ignobile & imperitam multitudi

titudi

*titudinem idem fermè facere dicebat, ac si quis * singulos nummos reprobaret, cõgestum ex hisce cumulum ut probabilẽ susciperet. Cùm illi dixisset Aeschines, pauper sum, & aliud habeo nihil, me ipsum autem tibi do: An uerò tu, inquit, non animaduertis quàm mihi maxima tradas? Indignanti cuidam quòd despiceretur, cùm summam rerum triginta tyranni sibi uendicassent, Ergóne, inquit, pœnitet te? Referenti quòd illum Athenienses mori decreuissent, Et natura illos, inquit. Hoc alij ad Anaxagoram referũt. Dicente ei uxore, Iniustè morieris, An tu, inquit, iustè malles? Cùm in somnis quendam sibi ista dicentem audisset:*

Ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο. hoc est,

At te frugiferæ sistet lux tertia Phthiæ.

*Ait ad Aeschinem post diem tertium se moriturũ. Die qua cicutam bibiturus erat, Apollodorus ei pallium pretiosum obtulit, ut in illo moreretur. & ille, Quid, inquit, num pallium meum uiuenti conuenit, uita functo non conueniet? Nuntianti quendam se maledictis incessere, Bene, inquit, loqui non didicit. Cùm disruptam pallij sui partem uertisset Antisthenes, & inspectandam omnibus dedisset, Aspicio, inquit, per scissuram pallij tuam uanitatẽ. Dicenti cuidam, nónne tibi ille maledicit? Non, inquit, Mihi enim ista non adsunt. Dicebat expedire, ut sese ex industria comicis exponeret. Nam si quidem ea dixerint, quæ in nobis corrigenda sint, emẽdabunt: sin aliàs, nihil ad nos. Xantippe cùm in eum prius conuicia & maledicta ingeßisset, pòst uerò & sordidis aquis perfudisset, Nónne, inquit, dicebam Xantippen tonantem quandoque pluituram? Dicẽti Alcibiadi non esse tolerabilem Xantippen adeo morosam, Atqui, ait, ego ita hisce iampridem assuetus sum, ac si iugiter sonum * troclearum audiam. An uerò tu non toleras clamore*

*τετράδραχμον.

* τροχηλιᾶς. est autẽ τροχηλία Polluci, rotæ genus, qua aqua ex puteis educitur.

more perstrepentes anseres? illo dicente, At mihi oua pullósq; pariũt. & mihi ait Xantippe filios gignit. Cùm palliũ illa sibi in platea sustulisset, monerentq; familiares, iniuriam manu ulcisceretur, Præclarè, inquit, ut nobis corrixantibus quisq; uestrũ acclamet, Eia Socrates, eia Xantippe. Asperioris ingenij uxori ita congrediendum monebat, ut equis animosis equites. Nam sicut illi cùm eos semel subegerint, reliquis facilè utuntur, ita & mihi post Xantippes usum, reliquorum mortalium facilis toleratio obueniet. Ista & huiusmodi gerens quotidie & dicens, Pythiæ testimonio laudatus est, quæ Chærephonti id oraculum edidit, quòd in omnium ore est, nimirum hoc:

Ανδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος. hoc est,

Mortalium unus Socrates uerè sapit.

Ex quo magna in illum inuidia cõflata est, prætereà quòd eos qui seipsos magni facerent & æstimarent, ut stolidos & insensatos arguisset. Eorum ex numero Anitus est, sicut in Mennone Plato ait: Is enim à Socrate rideri se non ferens, primum quidẽ Aristophanem aduersus illum inuexit, atque in eum maledicta pronuntiauit. Pòst uerò Melitum etiã induxit, ut illi crimen impietatis adolescentiumq; corruptiones obijceret. Et Melitus quidem apud iudices illum accusauit, sententiam uerò Polyeuctus dixit, ut ait Phauorinus in omnimoda historia: orationẽ Polycratis sophista scripsit, ut Hermippus refert, siue ut quidã uolunt, Anitus. præparauit autẽ omnia Lycon orator. Porrò Antisthenes in philosophorũ successionibus, & in Apologia Plato tres illum accusasse tradunt, Anitũ, Lyconẽ ac Melitum. Anitum quidẽ opificũ ciuiliumq; partes tuentẽ. Lyconem oratorum. Melitum uerò poëtarum, quòd eos omnes carperet Socrates. Phauorinus in I. cõmentar. ueram non esse Polycratis

cratis in Socratem orationem tradit, quòd in ea facta sit mentio murorũ à Conone instauratorũ. Id uerò factũ constat VI. anno post mortẽ Socratis, atq; ita se habet. Enimuerò causæ ipsius coniuratio hoc modo gesta est. Seruatur enim hactenus, inquit Phauorinus in Metroo: Accusauit Melius Meliti filius Pitheensis Socratem Sophronisci filiũ Alopecensem de hisce criminibus. Iura uiolat Socrates, quos ex maiorũ instituto suscepit ciuitas, deos esse negans, alia uerò noua dæmonia inducens. Contra ius & fas iuuenes corrumpit. Pœna illi mors. Philosophus uerò cum illi Lysias quam pro eo scripserat, apologiã recitasset: Bona, inquit, & præclara est oratio Lysiæ, mihi tamẽ minus congruit. Erat enim illa iudiciali instituto uicinior, quàm ut philosopho cõuenire uideretur. Percontanti Lysiæ, Cur si bona esset, nõ sibi congrueret oratio: Nónne, inquit, & indumẽta & calciamẽta speciosa esse possent, neq; tamẽ mihi conuenire? Cum uerò iudiciũ ageretur, ascẽdisse Platonem in suggestũ refert Iustus Tyberiẽsis in stemmate, ac dixisse: Minimus natu cùm sim, uiri Athenienses, his omnibus qui tribunal ascenderunt, interpellatúmque à iudicibus reclamantibus, descende. Damnatus igitur est iudicum ducentis octoginta & una sententijs, supra eas quibus absoluebatur. Tractantibúsq; inter se iudicibus, quid illũ potius conueniret pati, an pendere XXV. drachmas soluturũ se dixit. Quanquam Eubulides centum esse pollicitum dixerit. Verùm tumultuãtibus iudicibus, Eorũ, inquit, gratia, quæ à me gesta sunt, censeo me in Prytaneo publicè ali debere. Tum illi adiectis alijs LXXX. sententijs mox illum damnant, & continuò coniectus in uincula, post paucos dies cicutã bibit, multa prius de immortalitate animorũ, ac præclara disserẽs, quæ in Phædone Plato digessit. Pæana quoq;

illum ſcripſiſſe plerique autumant, cuius eſt initium, Delie Apollo ſalue, & Diana pueri glorioſi. Porrò Dionyſodorus pæana illius non eſſe memorat. fecit & Aeſopiam fabulam non multum compoſitè, cuius initium eſt,

Αἴσωπός ποτ᾽ ἔλεγε Κορίνθιον ἄστυ νέμουσι
Μὴ κρίνειν ἀρετῆν λαοδίκῳ σοφίῃ. hoc eſt,

Ciuibus Aeſopus dixit quis culta Corinthus
Ne uirtutem in ius iudice plebe uocent.

Atq; in hunc modū Socrates exceßit è uita. Athenienſibus eius facti tantùm pœnitentiæ inceßit, mox ut palæſtras & gymnaſia clauderent, & alios quidem exilio, Melitū uerò morte damnarēt. Socratem ærea imagine publicè honorauere, quam à Lyſippo perfectam in urbis celeberrimo loco ſtatuerunt. Anitū ipſa die dum peregrè eſſet, Heracleotæ exterminarūt. Huiuſmodi deſignarunt Athenienſes non modò in Socrate, uerū & in alijs uiris illuſtribus permultis. Nanque ut ait Heraclides, Homerum ueluti inſanientem drachmis quinquaginta multarunt. Tyrtæumq; mentis impotem dixerunt, & Aſtidamantem primum ex ludo Aeſchyli ſapientißimum ærea imagine honorauerunt. Eis Euripides quoq; id exprobrat in Palamede, doctam Philomelam innocuámque muſam inſectatos clamans. Quanquam Philocorus Euripidem ante Socratē obijſſe tradat. Naſcitur Socrates, ut ait Apollodorus in chronicis, ſub Apſephione, ſeptuageſimæ & ſeptimæ olympiadis anno quarto, Thargelionis mēſis ſexto, quo die luſtrant Athenienſes ciuitatem, Dianámque natam Delij tradunt. Moritur primo anno nonageſimæquintæ olympiadis, ſeptuageſimo ætatis anno. Eadem fermè Demetrius Phalereus ait. Sunt qui ſexagenariū obijſſe referant. Vterq; uerò Socrates & Euripides Anaxagoræ auditores fuere. Porrò Euripides*

* θαργηλιὼν mēſis dictus ab eo quòd terrā calfaciat, Græcis auſpicatißim⁹.

ripides primo anno septuagesimæ Olympiadis sub Calliade ortus est. Videtur autem mihi Socrates & de naturalibus disseruisse, quandoquidem & de prouidentia plerunq; disputat, ut Xenophon ait, tametsi de rebus quæ ad bonos mores faciunt, tantum uerba cum fecisse asseueret. Sed & Plato, in apologia mentionem Anaxagoræ faciens, aliorúmq; physicorum, quæ Socrates negat, de his dicere ipse comprobatur, & quidem cùm sua omnia Socrati semper attribuat. Refert Aristoteles magnum quendam ex Syria profectum Athenas, Socratem pluribus in rebus reprehendisse, uiolentámque illi mortem futuram prædixisse. Est nostrum in illum adscriptum epigramma:

Πῖνε νῦν ἐν Διὸς ὢν, ὦ Σώκρατες, ἦσε γὰρ ὄντως
Καὶ σοφὸν εἶπε θεὸς, καὶ θεὸς ἡ σοφίη.
Πρὸς γὰρ Ἀθηναίων κώνειον ἁπλῶς μὲν ἐλέξω
Αὐτοὶ δ' ἐξέπιον τοῦτο τεῷ στόματι. hoc est,

Nũc bibe apud superos bone Socrates. ipse enim Apollo
Te sapere haud leuiter dixit, & is sapiens.
Ciuibus ingratis tibi erat porrecta cicuta:
At ijdem hauserunt protinus ore tuo.

Fuit ei, ut refert Aristoteles tertio de poëtica, cum Antiocho Lemnio, & Antiphone prodigiorum interprete contentio quemadmodũ & Pythagoræ cum Cydone & Onata, uiuentiq; Homero cum Sagari, uita functo cum Xenophane Colophonio. Hesiodo item cum Cercope, quo defuncto cum Xenophane, cuius iam suprà meminimus. Pindaro cum Amphimene Coo, Thaleti cum Pherecyde, Biantiq; cum Salaro Prienæo, Pittaco cum Antimenide, & Alcæo, Anaxagoræ cum Sosibio, Simonideq; cum Timocreonte. Verum ex his qui successere Socrati, appellantur Socratici, nobilißimi sunt, Plato, Xenophon, & Antisthenes. Ex

his uerò qui decem dicuntur, clarißimi fuerunt quatuor, Aeschines, Phædon, Euclides, & Aristippus. Primò igitur dicēdum de Xenophōte, deinceps de Antisthene inter Cynicos, tum de Socraticis, atq; ita demum de Platone, qui & decē sectarū princeps est, primamq́; Academiā ipse constituit. Hic ergo succeßionis esto modus. Fuit & alius Socrates historicus qui Argos diligēter descripsit. alius itē Peripateticus Bithynus. atq; alius poëta epigrammatū. et alius Cous qui deorum precationes inuocationésq; conscripsit.

XENOPHON.

*XEnophon Grylli filius Atheniensis, pago Archieus fuit, uerecundus admodum, & ultra quàm dici poßit speciosus. Aiunt eum cùm Socratem in angiporto quodam habuisset obuiū, porrecto baculo transire prohibitū. percontanti uerò, ubinam uenirent quæ humanis usibus sunt necessaria, cùm ille respondisset: rursus, ubinam boni ac probi homines fierent, hærente illo dixisse Socratē, Sequere igitur & disce, ex eo tēpore Socratis auditor factus. Primus omniū quæ dicebantur notis excepta in publicum edidit, *commētaria inscribens, primusq́; philosophorū scripsit historiam. Hunc adamasse Cliniā Aristippus in quarto de Antiq. delic. meminit, atq; ad eum hæc dixisse, At nunc ego Cliniā libentius intueor, quàm cætera omnia, quæ sunt inter homines speciosa, cæcusq́; mallē ad cætera fieri, dum unici Cliniæ conspectu fruerer. Angor noctu & in somnis, quòd illum nō uideo, diei ac soli gratias ago, quòd Cliniæ mihi faciē reuelant. In Cyri amicitiā hoc modo uenit. Erat illi familiaris quidā Proxenus nomine, Bœotius genere, discipulus Gorgiæ Leontini, Cyro notus & charus. Is apud Cyrum Sardis morabatur. Scripsit autē Xenophonti epistolā Athenas, accersens illū, & Cyro amicum fieri suadēs,*

*ἀπομνημονεύματα, quæ & hodie extāt ad tres libros.

Hanc

*Hanc ille Socrati ostendit, consiliumq́; petebat. Eum ille Delphos misit, in ea re Dei consilio usurum. Paruit Xenophon, profectusq́; ad Deũ, rogat num profi.isci ad Cyrum debeat necne. Sed quanquã ea in re Socrates illum etsi modicè simulabat, profi.isci tamen monuit. Vbi autẽ ad Cyrum uenerat, ita se illi insinuauit, ut non minus illi amicus charusq́; fuerit, quã Proxenus. Omnia igitur quæ in ascẽsu Cyri, ac descẽsu contigêre, nobis ipse diligentißimè tradidit. Inimicitias autẽ aduersus Menonem Pharsaliũ grauissimas exercuit, qui fuerat accensus tẽpore Peregrini militis ductor, cui inter cætera maledicta & illud obiecit, maioribus illo se usum amasiis. Apollonidi itẽ cuidã exprobrauit, quòd perforatis esset auribus. Post accensum uerò & Ponticas clades fœderaq́; à Seuto Odrysorum rege uiolata, se in Asiam contulit ad Agesilaum Lacedæmoniorum regem, Cyriq́; milites illi sub mercede præstitit, ac se illi totum deuouit, amicißimusq́; fuit. Quo tempore quòd Laconicas partes tueri uideretur, exilio damnatus ab Atheniensibus est, profectus deinde Ephesum, dimidiũ auri quod secũ tulerat, Megabyzo Dianæ sacerdoti seruandũ tradit quoad reuerteretur. Sin secus, statuam ex eo cõfectam deæ consecrare iubet. Ex dimidio reliquo donaria in Delphos misit. Inde cum Agesilao in Græciam ad bellũ contra Thebanos profectus est, Lacedæmonijs commeatũ illi suppeditantibus. Hinc iam omisso Agesilao in agrũ Heleæ, Cilluntem uenit ab urbe haud procul distantẽ. Sequebatur autem illum & muliercula Philesia nomine, ut refert Demetrius *Magnesius, & duo * liberi, Gryllus ac Diodorus, ut ait Dinarchus in libro de Repudio aduersus Xenophontem, qui etiã*gemini uocati sunt. Adueniente uerò Megabyzo sub occasione publicæ festiuitatis receptis pecunijs præ-*

*μάγνης.
*υἱάς.
*Διόσκουροι.

dium emit, & deæ consecrauit, quod amnis interfluit Selinus, eiusdem nominis cum Ephesino. Hinc uerò uenationibus uacabat, amicis cõuiuia faciens, historiasq́; cõscribens. Refert Dinarchus Lacedæmonios illi domũ agrumq́; dedisse. Philopidam præterea Spartiatam aiunt ad eum illuc dono misisse mãcipia ex Dardania captiua abducta, ipsũq́; arbitrio suo illa disposuiße, quo tempore Helienses in Scillunta cum exercitu profectos Lacedæmonijs remorantibus agrum cepisse. Tum uerò Xenophontis filij cum paucis seruis clàm se subducentes in Lepræum concessere, Xenophon quoq; ipse in Helim primò, postea in Lepræum ad filios uenit, atque inde cum illis Corinthum profectus, saluus euasit, ubi etiã postea habitauit. Interea cùm decreuissent Athenienses afflictis Lacedæmoniorum rebus opitulari filios Athenas militatũ Lacedæmonijs mittit. apud Spartanos quippe instituti fuerãt, ut refert Diocles in uitis philosophorum. Ex ea pugna Diodorus nullo præclaro facinore illustris seruatus est, eiq́; filius ex fratris nomine fuit. Porrò Gryllus inter equites fortißimè dimicans (erat autem ea pugna circa Mantineã) honesta morte defungitur. magistro equitum Cephisodoro, & Imperatore exercitus Agesilao, ut ait Ephorus in V. & XX. historiarum lib. In ea pugna & ipse Epaminundas Thebanorum dux cecidit. Fertur Xenophon tunc coronatus sacrificasse, & cùm filium corruisse didicisset, coronam deposuisse: ubi uerò acriter pugnantẽ oppetisse comperit, eam rursus capiti imposuisse. Sunt qui illum ne lacrymatum quidẽ dicant, solumq́; dixisse: Sciebam me genuisse mortalem. Refert Aristoteles Grylli laudes & epitaphia tunc innumeros scripsisse, partim ut eius uirtus celebris fieret, partim item ut patri gratificarentur. Socratẽ item Grylli laudes conscripsisse,*

*Λυνόντων.

Eadem ferè Valerius Max. in fine libri sexti.

psisse, Hermippus testis est in libro, de uita Theophrasti. Timon eum, ut solet, insectatur. Hæc uita Xenophontis fuit. Floruit maximè quarto anno, XC. et IIII. Olympiadis, ascenditq; cum Cyro sub principe Xenæneto, anno uno ante Socratis mortem. Obijt autem, ut ait Stesiclides Atheniensis in descriptione principum & olympionicum, anno primo, C V. Olympiadis, sub principe Callidemede, sub quo & Philippus Amyntæ filius Macedonibus imperabat. Obijt Corinthi, ut ait Demetrius Magnesius, ad maturam iam prouectus senectutē, uir profectò cùm in cæteris præstans ac bonus, tum equorum uenationisq;, ac disciplinæ militaris in primis studiosus, ut ex libris eius intelligi potest. Religiosus præterea & sacrificijs intentus, qui res sacras non mediocriter teneret, & Socratem ad unguem imitatus. Scripsit autem quadraginta libros alijs aliter eos diuidentibus. Ascensum Cyri, cuius per singulos libros, non autē totius operis proœmiū fecit. Cyri* institutionem. Græcorum res gestas, & commentaria, symposiumq;, & œconomicum. De re equestri, & de uenatione: ἱππαρχικὸν præterea, & Socratis apologiā, & de feminibus. Hieronem siue tyrannicum, Agesilaum, & Atheniensium ac Lacedæmoniorum Rempu. quam non esse Xenophontis Demetrius Magnesius testatur. Fertur & Thucydidis libros eatenus latentes cùm subducere poßet, ipse primus in eius uiri gloriam in lucē dedisse. Appellabatur autem musa Attica præ dulcedine eloquentiæ, & incredibili facilitate. Vnde illi cum Platone non omnino conueniebat, ut suo loco cùm ad Platonem uenerimus, dicemus. Sunt autem & in hunc nostra epigrammata sic se habentia,*

*μάγνης

*παιδείαν.

Οὐ μόνος ἐς Πέρσας ἀνέβη Ξενοφῶν διὰ Κῦρον,
Ἀλλ' ἄνοδον ζητῶν ἐς Διὸς, ἥτι ἄγοι.

Παιδείης γὰρ εἰς Ἑλληνικὰ πράγματα, δείξας,
Ὡς καλὸν ἡ σοφίη μνήσατο Σωκράτεος. hoc est,

Non tantùm ad Persas Cyrus Xenophonta uocauit
Quàm uirtus, qua itur limina ad alta Iouis.
Ipse suum ostendit, Græcorum gesta recensens
Nobile & egregij Socratis ingenium.
Item aliud de eius morte,

Εἰ καὶ σὲ Ξενοφῶν Κραναοῦ Κέκροπός τε πολῖται,
Φεύγειν κατέγνων τοῦ φίλου χάριν Κύρου,
Ἀλλὰ Κόρινθος ἔδεκτο φιλόξενος ᾗ σὺ φιληδῶν
Οὕτως ἀρέσκει, καῦθι καὶ μένειν ἔγνως. hoc est,

Sis quanquàm ingratis Xenophon eiectus Athenis
In te ob fauorem Cyri amici regium,
Te tamen excepit fugitiuum grata Corinthus,
In qua hospes urbe nosti lætus uiuere.

Inueni alibi claruisse illum circa octogesimam & nonam Olympiadem unà cũ Socraticis cæteris. Istrus autẽ asserit illum ex decreto Eubuli exulasse, eiusdémq; posteà sententia redisse. Septem uerò fuere Xenophontes. Primus hic ipse. secundus Atheniensis Pythostrati illius frater, qui Theseidos poëma composuit, qui inter cætera Epaminundæ quoque uitam conscripsit, ac Pelopidæ. tertius Cous medicus. quartus qui Hannibalis historiam scripsit. quintus qui prodigia fabulosa commentus est. sextus Parius sculptor egregius. septimus antiquæ comœdiæ poëta.*

*Θησηίδα.

AESCHINES.

AEschines Charini lucanicas uendentis, siue ut uolũt, Lysaniæ filius Atheniensis à puero miræ indolis, laborumq; patientissimus fuit. Quocirca & à Socrate nunquam discessit, atq; ideo Socrates de illo dicere solebat, Solus nos colere nouit Aeschines. Hunc Idomenæus tradit, in carc*

*ἀλλαντοποιοῦ. interpres legisse videtur ἀλλυντοπώλου.

carcere fugam Socrati suadere tentasse, non Critonem, uerum Platonem, cùm magis faueret Aristippo, Critoni uerba illa accommodasse. Vocatur in ius Aeschines, *& in primis à Menedemo Eretriense, quòd Socratis nomine dialogos cõplures inuexerit, quos à Xantippe se accepisse memorabat. ex quibus illi sunt, qui uocãtur* ἀκέφαλοι, *nimium remissi: nec Socraticam constantiam aut copiam praeferentes. eos tamen Aeschinis non esse Pisistratus Ephesius asserit, sed bonam partem septem illis adscribi. Perseus refert Pasipontis Eretrici esse, atque ab eo Aeschinis insertos libris. Antisthenes quoq; paruum Cyrum, & minorem Herculem & Alcibiadem, caeterorúmq; libros ab eo fuisse conscriptos. Sunt autem Aeschinis dialogi, qui Socraticũ exprimunt morẽ, septem isti. Primus Milciades. Ion quodammodo imbecilior est, deinde Callias, tum Axiochus, Aspasia, Alcibiades, Telauges, & Rhinon. Aiunt ipsum inopia adactum, uenisse in Siciliam ad Dionysium, atque à Platone despectum, ab Aristippo fuisse illi commendatum, ibiq; prolatis dialogis quibusdã accepisse munera, demũ Athenas reuersum, ibiq; minimè docere philosophiam suam ausum, quòd illic Platonis & Aristippi esset clarissimum nomen. auditores sibi mercede quaesiuisse, deinde in defensionem innocentiũ se ad scribendas orationes iudiciales conuertisse. atq; ideo Timonẽ de illo dixisse ferũt, quòd in persuadendo potens fuerit. Aiunt illi dixisse Socratẽ cum premeretur inopia, ut à seipso usuras exigeret sibi subducendo cibaria. Huius dialogos Aristippus etiã suspectos habuit. Nam dum eos Megaris legeret, subsannatũ ferũt, ac dixisse, Vnde tibi ista furcifer? Refert Polycritus Mendesius in primo, de Dionysio, uixisse illum cum tyranno quoad tyrannide exciderit, & usq; ad Dionis in Syracusas reditũ,*

cum illo asserens & Carcinum comicum fuisse. Fertur & eius ad Dionysium epistola. Erat autem in arte oratoria maximè exercitatus, ut ex ea oratione, quam pro defensione patris Phaeacis magistri militum scripsit, & ex eo quòd Gorgiam Leontinum imitatus est, maximè constat. Scripsit autē & Lysias orationē contra illū, quam inscripsit de calumnia, ex quibus profectò liquet oratorē præcipuū fuisse. Erat ei & familiaris quidā Aristoteles nomine, cognomēto Mythus. Panætius omniū Socraticorū ueros esse dialogos censet, Platonis, Xenophontis, Antisthenis, Aeschinis. de Phædonis tantū & Euclidis ambigit, cæteros damnat. octo autē fuerunt hoc nomine. Primus hic de quo loquimur. Secundus qui artem oratoriam conscripsit. Tertius orator Demosthenis æmulus. Quartus Arcadia profectus, Socratisq; discipulus. Quintus Mitylenæus, quem &* flagellum oratorū uocabāt. Sextus Neapolitanus Academicus philosophus, Melantij Rhodij discipulus, idémq; in delitijs habitus. Septimus Milesius ciuilis scriptor. Octauus statuarius.

*ῥητορομάστιξ.

ARISTIPPVS.

Aristippus genere Cyrenaicus fuit, profectum uerò Athenas Socratis fama percitum Aeschines tradidit. Is, ut ait Phanias Peripateticus Eresius, primus Socraticorū mercedem exegit, & quæstu philosophatus est, præceptoriq; pecunias mittebat. Cui cùm aliquando uiginti minas misisset, ille eas continuò remisit, asserens Deum Socratis id sibi non permittere. Displicebat id nimirum Socrati. Xenophon quoque aduersus eum infesto fuit animo. Quocirca & librum contra uoluptatem, in Aristippum scripsit assertorem uoluptatis, eámque ocrati disputationem aßignauit. Theodorus quoque in libro de sectis, illum conuitijs agit, & Plato in libro de anima, sicut in alijs

Xenophontis liber aduersus uoluptatem.

memorau

memorauimus. Erat autem ei ingenium facile, ut se accommodaret loco, tēpori, personæ. Nouerat omnē cōuenientiæ simulare rationem. Quamobrem & Dionysio plus cæteris probabatur, quia ad omne quod emergeret bene affectus instructusq; uideretur. Nam ut libenter percipiebat præsentium uoluptatem, ita ut absentibus frueretur, non laborabat. Vnde & Diogenes ipsum regiū appellabat canem, cumq́; Timon ut nimis delicatum acriter mordet, cùm ait:

Οἷά τ' Ἀριστίππου τρυφερὴ φύσις ἀμφαφόωντος
ψεύδη. hoc est,
Qualis Aristippi mollis natura sophistæ,
Quæ potuit tactu à falso discernere uerum.

Aiunt illum aliquādo iußisse perdicem quinquaginta drachmis emi. Tantū luxuriæ grauiter ferenti cuidam respondisse, Tu istam obolo nō emeres? & cùm annuisset ille, Mihi uerò, inquit, quinquaginta drachmæ tantùm ualent. Tres formosas meretrices ei in conspectum dari aliquando Dionysius iußit, cumq́; quā ex illis uellet eligere. Tum ille tres simul abduxit, dicens, Neq; Paridi tutum fuisse quòd unam prætulerit cæteris. Eas igitur ad uestibulum usq; deduxit, ac dimisit, adeò erat & in eligendo, & in cōtemnendo facilis. Ideoq; Stratonem, siue, ut alij uolunt, Platonē, ad eum dixisse tradunt, Tibi soli & chlamydem & *pannū ferre datū est. ῥάκος. Consputus à Dionysio, æquo animo tulit. Eam iniuriam cùm quidam ægrè ferret, Piscatores, inquit, ut gobiū uenentur, mari patiuntur se aspergi, & ego ut balenam accipiam, non patiar excreatione aspergi? Prætereuntem quandoq; Diogenes olera abluēs obiurgauit, & dixit, Ista tu si parare tibi didicisses, tyrannorū aulas non ambires, Tu uerò, ait ille, si quidem conuersari cum hominibus scires, olera profectò non lauisses. Interrogatus quidnam sibi

ex Philoſophiæ ſtudijs quæſiſſet, Poſſe, inquit, omnibus fidēter loqui. Cùm probro ſibi daretur quòd pretiosè et exquiſitiſsimè uiueret, Si uituperandum, ait, hoc eſſet, in celebritatibus Deorū profectò non fieret. Rogatus aliquando quid habēt eximium Philoſophi, Si omnes, inquit, leges intereant, æquabiliter uiuemus. Percontanti Dionyſio, Cuius rei gratia Philoſophi diuitū limina terunt, Philoſophorū uerò diuites non ita, Quòd illi, inquit, ſciūt quibus indigēt, at hi neſciūt. Cùm illi uitio uertiſſet Plato, quòd tam lautè uiueret, Num, inquit, tibi uidetur bonus uir eſſe Dionyſius? illo annuente: Atqui ille, ait, multò me lautius uiuit. unde nihil prohibet quēpiā lautè & bene uiuere. Interrogatus, Quo differant docti ab indoctis, Quo, inquit, domiti equi ab indomitis. Ingreſſus aliquādo meretricis cubiculū, cum erubeſceret quidam ex his qui cum eo erant adoleſcētibus, Nō, inquit, ingredi turpe eſt, ſed egredi nō poſſe turpe eſt. Cùm à quodam ſibi propoſitū eſſet ænigma, & ut ſolueret importunè ab eo ipſo qui propoſuerat urgeretur, Quid, inquit, ô ſtolide uis ut ſoluā, quòd etiā ligatū nobis exhibet negotiū? Melius eſſe dicebat in mēdicū cadere, quàm indoctum. Illic enim pecunijs, hic humanitate indigetur. Cùm aliquādo cōuitijs ageretur, abibat. in ſectatore uerò proſequēte ac dicēte, Cur fugis? Quoniam, inquit, maledicēdi tu poteſtatē habes, audiēdi ego nō itē. Indignanti cuidā ac dicenti, quòd Philoſophos cerneret ſemper obſidere diuitum fores, & medici, inquit, lāguētiū ianuas frequētāt, nō tamē ideo quiſpiā ægrotare mallet, quàm mederi. Corinthū nauigabat aliquādo, et cùm tēpeſtate iactaretur, turbari cœperat. in ea perturbatione cuidā inſultāti ac dicenti: Nos imperiti non metuimus, uos Philoſophi cur trepidatis? Non, inquit, de eadē anima utriſq; noſtrū cura & metus incumbit.*

* ἐπαίτην, ἢ ἀπαίδευτον. Græcè iucūdius, quaſi dicas, rogatiorem quàm arrogantem.

bit. Glorianti cuidam, quòd multa didicisset, ait, sicuti non hi plurima comedunt & exercentur, melius ualent, quàm qui sumunt necessaria, ita non qui plurima, sed qui utilia legerūt studiosi habendi sunt, & eruditi. Oratori qui causam prose dixerat & uicerat, sciscitāti, Quid tibi profuit Socrates? Hoc, inquit, ut oratio quā pro me habuisti uera sit. Aretā filiā præclaris monitis instituebat, exercens eam ut id quod nimium esset, contemneret. Rogatus à quodā, In quo melior euasurus esset filius, si erudiretur, Etsi nulla, inquit, alia in re, certè uel in theatro non sedebit lapis super lapidem. Cùm sibi quidam cōmendasset filium, quingentas postulauit drachmas, cui ille cùm diceret, Tāti emere mancipium possum. Eme, inquit, & habebis duo. Pecuniā se ab amicis accipere dicebat, non ut ipse uteretur, sed ut sciret illi quas ad res pecunijs uti conueniat. Probro illi semel obijcientibus, quòd in causa propria conduxerit Rhetorem: Atqui, inquit, & cocum dum cœnam facio cōduco. Cogente aliquando Dionysio ut aliquid ex Philosophia loqueretur: Ridiculum, ait, est, si quidem me ut loquar interrogas, & quando loqui oporteat ipse me doces. Ad hæc uerò indignatus Dionysius extremum omniū iussit accumbere. Sed ille, Illustrem, inquit, hūc locum uoluisti. Gloriabatur quidam, ac sibi applaudebat de natandi peritia. ad quem ille: Nō erubescis, inquit, in his, quæ delphinis propria sunt gloriari? Interrogatus quid differat sapiēs ab insipiente, Mitte, ait, ambos nudos ad ignotos, & disces. Exultanti cuidam quòd multum bibens non inebriaretur: Hoc, inquit, etiam mulus facit. Ad eum qui illi quòd meretrici cohabitaret, exprobabat: Dic age, inquit, num quid differat eam domum accipere, quam multi aliquando inhabitauerint, aut quā nemo? Negāte illo, Quid, inquit: Num differre putas

tas ea naui ferri in qua innumeri sæpe nauigauerint, an in qua nullus? Minimè, inquit ille. Num ergo, inquit, differt, uti mulieri congrediare, ei quæ neque multis fuerit exposita, an ei quæ nullis? Culpatus, cur ex Socratis disciplina ueniens pecuniã acciperet, & meritò, inquit. nam Socrates cùm sibi pleriq; mitterẽt triticum et uinum, paucis in suos usus reseruatis, remittebat reliqua. Habuit enim ille * *penuarios Athenienſium principes, ego autem Euthychidem emptitium seruum. Vtebatur & Laide meretrice, ut refert Sotion in II. Successionum libro. Qua ex re cùm sigillaretur à plurimis, Habere se Laidẽ respõdit, non à Laide se haberi. Nã cõtinere se à uoluptatibus, neq; eis manus dare præclarum esse, non earum sibi usum interdicere. Exprobrantem sibi lautiores & delicatiores cibos, hac ratione cõpescuit: Tu, inquit, ista tribus obolis non emeres? Fatente illo, Nõ tam igitur, inquit, ego uoluptati studeo, quàm tu auaritiæ. Ostendebat ei Simus Dionysij quæstor magnificè instructas ædes, & pauimẽta pretiosa. Erat autem Phryx. tum ille sputa quàm maximè potuit ei in faciẽ coniecit. Indignante illo, Non habui, inquit, oportuniorem locũ. Charondæ, siue, ut quidam uolũt, Phædoni interrogãti, Quisnam esset unguentis delibutus, Ego, inquit, infelix, et me infelicior Persarũ Rex. Cæterùm uide, ne ut cæteræ animantes propterea nihil sui amittunt, sic ne homo quidem. Mali uerò malè pereant cynædi, qui unguẽta pretiosa nobis exprobrant. Interrogatus quomodo Socrates obijsset diem, Vtinam, inquit, sic ego. Intrauit ad illum aliquãdo sophista Polyxenus, intuitusq; mulieres compositas, & magnificè instructum conuiuium, accusare luxum eiusmodi cœpit. Continuit se ille modicè, ac demum, Potésne, inquit, hodie nobiscum esse? Et cùm ille annuisset, Cur ergo, inquit, quereris?*

* ταμίας dispẽsatores. Erant ταμίαι magistratus apud Athenienses, qui ferè Romanis quæstores ærarij.

reris? Videris enim non delicatiorem mensam accusare, sed sumptum. Gestabat eius famulus in itinere pecuniam, & cùm premeretur onere, Effunde, ait, quod nimis est, & fer ea quæ potes. testatur id Bion. Cùm aliquando nauigaret, didicissetq; nauem esse piraticam, acceptū aurū numerabat, deinde uelut imprudenti & inuito lapsum è manibus, iactauit in mare, ingemuitq; grauiter. Sunt qui illū & hæc dixisse memorent, Melius est, ut hæc ab Aristippo, quàm Aristippus propter ista pereat. Interroganti Dionysio ad quid uenisset, Vt, inquit, quæ habeo impartiar, quæ nō habeo accipiā. Alij sic eum respōdisse referūt, Quando sapientia egebam, adij Socratē, nunc pecuniarū egens ad te ueni. Arguebat maximè homines, quòd in auctionibus quidē uasa inspicerent, uitam uerò nō inspicerēt. Hoc alij Diogenis fuisse uolunt: Iusserat aliquando Dionysius in conuiuio, ut singuli in ueste purpurea saltarent, id Plato renuit dicens:

Senarij ex Euripidis tragœdia quapiam.

Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολὴν
Ἄῤῥην πεφυκὼς, καὶ γένους ἐξ ἄῤῥενος, hoc est,
Effœminata ueste non possum tegi,
Cùm sim uir, & uirili natus stemmate.

Sumptam uerò Aristippus se induit, & cùm saltare inciperet, propriè prompteq; dixit:

-Καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
Ὁ νοῦς ὁ σώφρων οὐ διαφθαρήσεται. hoc est,
-Neque in sacris Liberi
Patris, pudica mens unquam corrumpitur.

Orabat aliquando pro amico Dionysium, & cùm repelleretur, ad pedes eius corruit. Id factum cùm argueret quispiam, Non ego, inquit, in culpa sum, sed Dionysius, qui aures habet in pedibus. Morabatur in Asia, & cùm ab Artapherne satrapa fuisset comprehēsus, interrogatus à quodam,

dam, An ibi consideret, quasi uerò, inquit, ô stulte magis unquam fidens fuerim quàm modò sum, allocuturus Artaphernē? Eos qui liberalibus imbuti disciplinis Philosophiā neglexissent, Penelopes aiebat procis esse simillimos. Illos enim & Melanthò & Polydoram ancillas cunctaq; potius habere quàm dominæ ipsius nuptias sperare potuisse. Simile quiddam & Aristo dixisse fertur. Vlyssem quippe cùm descendisset ad inferos, mortuos ferè uidisse omnes, allocutumq; esse, reginam uerò ipsam ne uidere quidem potuiße. Aristippus uerò rogatus quænam iuuenes oporteat discere, Ea, inquit, quæ uiris usui futura sunt. Exprobranti cuidam quòd à Socrate ad Dionysium se cōtulisset, Atqui, inquit, ad Socratem disciplinæ indigens profectus sum, ad Dionysium autem pecuniæ egenus ueni. Multas iam pecunias consecuto cùm diceret Socrates, Vnde tibi tam multa? Ille, inquit, unde & tibi pauca? Dicente scorto, Ex te gero uterū: Nō, inquit, hoc magis nosti, quàm si per spinas densißimas ambulans dicere posses, Ista me pupugit. Causante quodam quòd filium quasi non ex se natum proijceret, An uerò, inquit, ignoramus & pituitam & pediculos ex nobis gigni, quæ tamē uelut inutilia quàm longißimè proijcimus? Cùm à Dionysio pecuniā ipse, Plato librum accepisset, insimulante se quodam, Ego, inquit, pecunijs indigeo, Plato libris. Percontanti cuius rei gratia se Dionysius argueret, Eius, ait, cuius arguūt cæteri. Postulabat pecuniā à Dionysio, & ille, dixisti, inquit, nō egere sapientem. Da, inquit ille, & postea de his quæramus, & cùm dedisset, Vidésne ait, me non indigere? Dicente ad eum Dionysio: Qui ad tyrannum proficiscitur, illius est seruus, quamuis liber fuerit: Non est, inquit, seruus, si liber uenit. Hoc Diocles refert libro de uita Philosophorum. Alij Platonem id dixisse

trad

tradunt. Iratus Aeschini, Nonne mox redibimus ait in gratiã, neq; delirare desistemus? Num expectabis quoad quippiam de nobis scurra loquatur ad pocula? Et ille, Grato, inquit, animo. Memẽto ergo, ait Aristippus, quòd ad te cùm maior essem natu prior accessi. Et Aeschines, Rectè, inquit, per Iunonem dixisti: nam me multò profectò melior es. Egò enim inimicitiarum, tu amicitiæ princeps fuisti. Et ista quidem de illo referuntur. Fuerũt autẽ Aristippi quatuor. Primus iste de quo nobis sermo est. Secũdus qui Arcadiæ historiam scripsit. Tertius qui quòd à matre doctus esset, μητροδίδακτος dictus est, prioris nepos ex filia. Quartus ex noua Academia profectus. Huius autẽ Cyrenaici Philosophi libri isti memorantur, tres historiæ Libycæ libri ad Dionysiũ missi. Dialogi uigintiquinq;. Alij quidem Attica, alij uerò Dorica * locutione scripti. Sunt autẽ hi, Artabazus, ad naufragos, ad fugitiuos, ad mendicũ, ad Laidẽ, ad Porũ, ad Laidẽ de speculo, Hermias, somniũ, ad eum qui præerat poculo, Philomelus, ad domesticos, ad increpãtes quòd uetus uinum scortũq; possideret, ad uituperãtes quòd magnificè instrueret mensam. Epistola ad Aretã filiã, ad eum qui seipsum exercebat in Olympia, interrogatio, alia interrogatio, χρεία, Necessitas ad Dionysium, alia de imagine, alia de Dionysij filia, ad eũ qui arbitrabatur se contemptui & ignominiæ haberi, ad eum qui cõsulere moliebatur. Pleriq; illũ & διατριβῶν sex libros explicuisse asserũt, alij prorsus scripsisse negãt, ex quibus est Sosicrates Rhodius. Porrò & Sotion in secundo, & Panætius hæc illum scripsisse referũt, uidelicet, De disciplina, de uirtute exhortatorius, Artabazus naufragij, fugitiui, diatribarum libri sex, * necessitatũ libri tres, ad Laidẽ, ad Porũ, ad Socratẽ de fortuna, Finem uerò definiuit lenẽ motũ ad sensum emanantem.

*διαλέκτῳ.

*χρειῶν.

Age

Age uerò quoniam ipsius uitam descripsimus, nunc eos qui ab illo fluxere, Cyrenaicos suo ordine prosequamur. Ex his alij quidē ἡγησιακοὺς, ἀννικερείους alij, alij Theodorios seipsos appellauere. Sed & illos etiamnum qui à Phedone manarūt, ex quibus Eretricos nobilißimos dixere. Sic autē illorum seriem recenseamus. Aristippū audiuit Aretæ filia & Aethiops Ptolemæus, & Cyrenæus Antipater. Aretæ uerò auditor fuit Aristippus Metrodidactos cognominatus, eius uerò Theodorus qui primo ἄθεος, deinde Theos appellatus est. Antipatrum Epitimedes Cyrenæus audiuit, eius Paræbates auditor fuit. Paræbatis Hegesias qui πεισιθάνατος est dictus, & Anniceris, à quo Plato redēptus est. At enim qui Aristippi instituta amplexi sunt, et ab illo Cyrenaici sunt appellati, hisce opinionibus utūtur. Duas perturbationes ponūt, dolorē & uoluptatē: uoluptatē lenē motum, dolorē uerò asperū motū appellantes. Nihil differre à uoluptate uoluptatē, neq; plus altera cōmune habere alteram, atq; illam quidē cunctas animātes appetere, hunc autem aspernari. Voluptatē autē corporis intelligūt: quam & finē esse dicunt, ut etiam Panætius in libro de Sectis tradit, non eam quæ in statu sit, & doloris priuatione consistit, & ueluti à turbatione omni quietē agit, quam suscepit Epicurus, finémq; constituit. Videtur autē eis finis à beata uita differre: finē quippe esse particularē uoluptatem, beatam autē uitam siue felicitatē, uoluptatē particulariū constare cōuentu, quibus & præteritæ connumerantur & futuræ, Particularem quoq; uoluptatē propter se eligendam, felicitatem uerò non propter seipsam, sed propter particulares uoluptates expetendam. Testimonio nobis esse finem habendam uoluptatem, quòd à pueris hanc nobis natura conciliauerit etiam absq; iudicio rationis: & cum illa fruimur,

mur, nihil amplius inquirimus, quodq; nihil æquè ac dolorẽ naturaliter fugimus, uoluptatẽ præterea bonum esse, etiã si à turpißimis proueniat rebus, ut ait Hippobotus *in lib. de sectis. Si enim fœda sit actio, uoluptatẽ tamen per seipsam eligẽdã esse, bonumq́; existimãdam.* Porrò *illa doloris amotio quam tuetur* Epicurus, *eis nõ uidetur uoluptas esse, neq; priuatio uoluptatis dolor. utraq; enim esse in motu cõstituta, cùm non sit motus doloris uoluptatisq́; priuatio. Quippe doloris illa uacatio ueluti dormientis status est. Posse quosdã aiunt uoluptatẽ minimè appetere per animi peruersionẽ, non tamẽ omnes animi uoluptates ac dolores in corporeis uoluptatibus & doloribus fieri, quippe qualibet simplici ex patriæ prosperitate, siue priuata felicitate gaudiũ gigni.* Imò *ne ex memoria quidẽ seu expectatione bonorũ uoluptatẽ perfici dicunt, quod placet* Epicuro: *nam tẽpore motũ animi effluere, quin ne solo quidẽ uisu uel auditu uoluptates cõstare posse, quando & eos qui lamentationes imitantur, libẽter audimus, ueras autẽ illibenter atq; iniucũdè.* Porrò *priuationem huiusmodi aut uoluptatis, aut doloris medios status appellabãt. Longè tamen esse præstãtiores corporũ quàm animorũ uoluptates, deterioresq́; corporis quàm animi affectiones, quocirca & his peccãtes magis cruciari.* Durius *quippe dolere, lætari uerò familiarius & gratius arbitrabãtur. Quocirca & maior illis erat corporis cura quàm animi.* Vnde *cũ inde quoque constet eligendam uoluptatem, pleraq; tamen quæ sunt efficiẽtia quarundã uoluptatũ, cũ sint molesta, sæpe aduersari, ut difficilima eis uideatur uoluptatum congeries, quæ beatã uitam efficere nõ poßit.* Placet *autẽ eis neq; sapientẽ semper in uoluptate uiuere, neque rursus insipientem semper in dolore, uerùm maiore ex parte sic utrunque affici.*

Satis autem esse, si quis uel per unam incidentē uoluptatem suauiter afficiatur. Prudentiam quidē bonum esse asserũt, non autē propter seipsam appetendam, sed eorum gratia, quæ nobis ex illa proueniunt. Amicũ necessitatis causa amplectendũ. Nam et corporis partes quamdiu adsunt, adamari. Virtutes quasdam imprudētibus & communes esse. Corporis exercitationē cõferre ad uirtutem capessendam. Sapientem nunquam inuidia tentandũ, neq; cupiditati, neq; superstitioni unquam cessurum. Ista enim ex inani opinione contingere, metu tamen & dolore pulsandũ. Id quippe naturaliter fieri. Diuitias præterea uoluptates efficere, neq; per se appetendas. Perturbationes item comprehendi posse dicebant, nõ autem etiam ex quibus fiunt. Naturalium rerum inquisitionem omittebant, quòd cõprehendi nõ posse manifestè colligerēt. Logicen propter summum eius usum attingebant. tamen Meleagri sententia est in secũdo de opinionibus, & Clitomachi in primo de sectis, eos & physicam & dialecticam æquè aspernari. Posse enim et aptè dicere, ac extra superstitionē esse, mortisq; metum effugere, qui rationem bonorum malorúmq; didicerit. Nihilq; natura iustum esse, aut honestum uel turpe, sed consuetudine ac lege. Vir tamē bonus nihil agit perperam ob imminentia damna, opinionesq; sinistras euitandas. Esse autem sapientem profectum quēdam in ijs quæ uel in philosophia, uel in cæteris bonis & honestatis artibus non satis prouenerunt. Aiunt & dolore affici alium alio magis, sensusq; non semper uera nuntiare. Verum enimuerò hi qui dicuntur Hegesiaci, eandem sanè de uoluptate ac dolore habuere sententiam, præterea neq; gratiam esse aliquid, neq; beneficentiam, neq; amicitiã, quòd ista non per se ipsa appetamus, sed usus ac necessitatis gratia, ac propter eos qui si absint

absint, illa nec subsistere quidē, esse autē impoßibile cumus laté cōtingere beatam uitā. Corpus quippe morbis multis paßionibusq; affligi, animā uerò simul cum corpore pati, & unà turbari, cōplura item quæ speremus, à fortuna impediri. propter ista igitur atq; huiusmodi beatā uitam non posse obtineri. Vitā præterea ac mortē eligendam. Natura itē suaue atq; insuaue nihil opinabātur, cæterùm propter rerum uel raritatē, uel nouitatē, uel societatē lætari alios, alios angi. Diuitias uel paupertatē nihil ad uoluptatis ualere rationem, neq; enim aliter ea uoluptate diuites quàm pauperes affici. Seruitutē æquè atq; libertatē, nobilitatem atq; ignobilitatē, gloriam uel ignominiā nihil differre ad uoluptatis modū, atq; insipienti quidē expedire si uiuat, id uerò sapienti indifferens esse. Sapientem suiipsius gratia cuncta facturū. Aliū quippe neminē æquè ac se dignū arbitrari. Quamlibet enim ingentia uideatur ab eo cōsecutus, nō tamen eorū quæ ipse præstiterit, merita æquare. Tollebant & sensus, quòd certam non inferunt notionem, quiq; sine delectu agere cuncta uiderentur. Eorū peccata ueniam dicebant promereri, neq; enim spontē peccare, sed aliqua perturbatione coactos. Non odio quenquam habiturū, sed potius eruditurum. Sapientē num adeò in bonorū electione inhæsurum, ut in malorum fuga, finem constituendo, ut neq; in labore, neq; in dolore uiuatur. Idq; eos assequi qui circa uoluptatum materiā neutram in partē inclinatiores sunt. Porrò Anicerij in cæteris ab istis non dissentiunt. Relinquunt autē amicitiā in uita, & gratiam, honoremq; aduersus parentes, et pro patria præclarum aliquod facinus. Quocirca quanuis molestias sapiens, ac negotia subeat, nihilominus beatè uicturū, etsi minimū uoluptatis illi suppetierit. Amici felicitatē non per se appetendā, neque enim

proximi patêre sensui, neq; satis esse in ratione momenti, ut confidere poßimus, & multorum opinione celsiores euadere, oportere uerò in optimis quibusque assuefieri, propter inolitam & insitam nobis affectionem uitiosam. Amicum non propter usum, ac neceßitatem solum suscipiendum, quæ profectò si deserit, non erit ille auersandus, uerumetiam propter insitam beneuolentiam, cuius gratia dolores quoque esse subeundos. Quanuis enim finem in uoluptate constituant, doleantq; si illa priuari contingat, spontè tamen sustinendos labores uolunt pro summo in amicum studio, affectuq; singulari.

Qui autē Theodorij sunt appellati, à Theodoro quem prædiximus, traxere cognomen, eiusq; decretis usi sunt. Porrò Theodorus ipse omnes de dijs opiniones sustulit. Deniq; librum ipsius de dijs inscriptū offendimus non contemnendū, ex quo & Epicurum complura sumpsisse asserunt. Audiuit autē Anniceridem, Dionysiumq; dialecticū, ut ait Antisthenes in philosophorum succeßionibus. Finem opinatus est gaudiū & mœrorē. Alterū constare prudentia, alterum uerò imprudentia. Bona esse prudentiam atq; iustitiam, mala uerò cōtrarios habitus, media uoluptatem & dolorem. Sustulit & amicitiā, quòd ea neq; insipientibus adsit, neq; sapientibus. In illis enim sublato usu amicitiam quoq; euanescere. Sapientes uerò cùm sibiipsis sufficiant, amicis non indigere. Probabile dicebat prudentem uirum non seipsum pro patria periculis exponere, neque enim pro insipientium commodis amittendam esse prudentiam, esseq; patriā mundum. Furto quoq; & adulterio, & sacrilegio cùm tempestiuum erit, daturum operam sapientem. Nihil quippe horum turpe natura esse: sed auferatur de hisce uulgaris opinio, quæ è stultorum imperitorumq;

plebe

plebecula conflata est. Sapientem publicè absq; ullo pudore ac suspicione scortis congressurũ. Aiebatq; istiusmodi argutijs, Nónne mulier literis instructa utilis erit, quia literata est? & puer itidem & adolescens utilis erit, quia literaturam callet? Ita sanè & mulier igitur utilis est, quia pulchra erit. Et puer & adolescens utilis erit, quia formosus est? Ita sanè. Puer igitur & adolescens pulcher, & ad hoc erit profectò utilis ad quod formosus natus est. Assentiebatur. Est autem utilis ut ei congrediatur. Quibus concessis inferebat, Si quis ita utatur eiusmodi congreßione quando id utile est, nõ peccabit. Neque igitur si utatur pulchritudine dum id utile est, peccat. His igitur atque huiusmodi interrogatiunculis auditores capiebat. Videtur autem idcirco appellatus deus, quòd cùm illum Stilpo percontatus esset, Putásne Theodore te id esse quod diceris? atque ille fateretur, Deus ergo, inquit, es. Id cùm ille gratè accepisset, subridẽs ait, Atqui infelix, inquit, ea ratione & cornicem te esse fatereris, & alia huiusmodi innumera. Cùm aßideret aliquando Theodorus Euryclidi Hierophantæ, Dic mihi, ait, Euriclides, quinam sunt qui circa mysteria impij sunt? cùm respondisset ille, eos eius criminis reos teneri, qui ea necdum initiatis aperirent. Et tu ergo, inquit, impius es, qui ista nondum initiatis enarres. Parum autem abfuit, quin periclitaretur ne traheretur in Arium pagũ, nisi eum Demetrius Phalereus eruisset. Amphicrates uerò, in libro de uiris illustribus, ait illum damnatũ, uenenumq; bibisse. Cùm uerò apud Ptolemæum Lagi filium moraretur, legatus aliquando ad Lysimachum ab illo missus est, magna uerò fiducia utẽti, ait Lysimachus, Dic mihi Theodore, nónne tu Athenis excidisti? Et ille, Rectè iudicas, inquit. Nam me Atheniensiũ ciuitas ferre nõ ualens, nõ secus

ac Semele Dionysium expulit. Rursus dicenti Lysimacho Caue ne ulterius ad nos proficiscare, Non, inquit, reuertar, nisi me mittat Ptolemæus. Aderat Mythrus Lysimachi dispensator. Is cùm diceret, Videris non solùm deos, uerum & reges ignorare: Quo pacto, inquit, illos ignoro, quandoquidem te dijs inimicũ puto? Fertur cùm aliquando Corinthũ uenisset, magna discipulorũ turba comitatus, & Metrocles Cynicus σκάνδικας *(id enim est syluestre olus) abluens ei diceret, At tu sophista nequaquam multis discipulis egeres, si olera dilueres. dixisse, Et tu si cum hominibus conuersari didicisses, profectò istis oleribus non uterere. Simile quiddam, ut suo loco diximus de Diogene & Aristippo memoratur. Huiusmodi Theodori fuisse uitã ac doctrinam comperimus. Demum uerò Cyrenem profectus apud Marium in pretio diu uixit, ubi cùm primũ eijceretur, non illepidum quiddã dixisse fertur: Malè, inquit, facitis uiri Cyrenaici qui me ex Lybia in Græciã exulem agitis. Fuerũt autẽ Theodori uiginti. Primus Samius Rhœmi filius, qui consuluit carbones fundamentis Ephesini templi subijci. Nam cùm humidus esset locus, carbones ait reiecta ligni natura soliditatẽ accipere humori inuiolabilem. Secundus Cyrenaicus geometra, cuius & Plato auditor fuit. Tertius hic ipse philosophus. Quartus, cuius fertur * libellus de uocis exercitatione. Quintus qui de legislatoribus scripsit, à Terpandro initium sumens. Sextus Stoicus. Septimus qui Romanas res conscripsit. Octauus Syracusanus, qui de re militari scripsit. Nonus Byzantius in causis ciuilibus clarus. Decimus similiter, cuius & Aristoteles in oratorum epitome mentionẽ facit. Vndecimus Thebanus sculptor. Duodecimus pictor, cuius & Polemon meminit. Decimustertius Atheniẽsis pictor, de quo Menodotus scribit.*

* φωνασκικόν.

bit. Decimusquartus Ephesius pictor, cuius Theophanes in libro de pictura meminit. Decimusquintus epigrammatum poëta. Decimussextus qui de poëtis scripsit. Decimusseptimus medicus, Athenæi discipulus. Decimusoctauus Chius philosophus, Stoicus. Decimusnonus Milesius, & ipse philosophus Stoicus. Vicesimus tragœdiarũ scriptor.

PHAEDON.

Phædon Eliensis nobili familia, unà cum patria captus coactus est intra cellulam infami se quæstui addicere. Adiecto tamen ostiolo Socratis contubernio præceptoreq; fruebatur, quoad ipsum Alcibiades seu Crito, Socrate monente redimeret. ex quo liberaliter philosophiæ operam dedit. Hunc Hieronymus in libro* de assensu retinẽdo seruum fuisse asseuerat. Scripsit autẽ dialogos, de quibus nihil dubitatur, Zopyrum & Simonem, De Nicia cõtrouersia est. Medum quem Aeschinis esse plerique tradunt, alij uerò Polymeni. Antimachum siue Senes. & de hoc ambigitur. Scythicos sermones etiam quidam Aeschinis esse asseuerant. Successor autem eius fuit Plistanus Eliensis, & ab eo tertius Menedemus Eretrieus, Asclepiadésq; Phliasius à Stilpone profecti, atq; usque ad eos Eliaci sunt appellati: à Menedemo autem Eretrici, de quo posteà dicemus, idcirco quòd ipse sectæ princeps atque autor fuerit.

*περὶ ἐποχῆς.

EVCLIDES.

Euclides Megaris oppido, quod Isthmo adiacet, siue iuxta quosdam Gelous, ut in successionibus tradit Alexander, Parmenidis librorum in primis studiosus fuit. Ab eo Megarici denominati sunt, qui postea ἐριστικοὶ, postremò dialectici sunt. Quos ita primus Dionysius Cartha-

*giniensis idcirco appellauit quòd interrogando ac respondendo sermones librosq; componerent. Ad hunc ait Hermodorus. post Socratis mortem, uenisse Platonem, ac Philosophos reliquos metu atrocitatis tyrannorum cõpulsos. Hic bonum esse unum definiuit multis nominibus celebre. Aliquando enim hoc dici prudentiã, quandoq; deum, aliàs mentẽ appellari & huiusmodi cætera. Quæ bono aduersa uiderentur sustulit, ea ne esse quidem dicẽs. Vtebatur probationibus, nõ his quæ per assumptiones, sed quæ per conclusiones fiunt. Disputationem item quæ fit per similitudinem sustulit, dicens illam sanè aut ex similibus cõsistere, aut ex dißimilibus. & si ex similibus consistit, circa ipsa potiùs quàm quibus sunt similia, uersari rationem debere. Sin autem ex dißimilibus, superuacaneam esse cõparationem. Idcirco & Timon illum unà cum cæteris Socraticis mordet, nullius sibi horum curam esse dicẽs, non Phædonis, non alterius cuiuspiam, neque Euclidis qui Megarensibus contentionis rabiem inuexit. Dialogos autem conscripsit sex, Lampriam, Aeschinem, Phœnicem, Critonem, Alcibiadem, Amatorium. Porrò ex Euclidis succeßione est & Eubulides Milesius, qui & plurimos in dialectica modos, rationesq; interrogandi tradidit, mentientem & fallentem, electram, cõuelatam, *acerualem, corneam, & item caluam.*

*σωρείτην. Sic enim vertit Politianus totum hunc locum.

Et istum non defuit ex Comicis qui carperet:

Ὁ ὑβριστικὸς Εὐβουλίδης κερατίνας ὀρωτῶν
Καὶ ψευδαλαζόσι λόγοις τοὺς ῥήτορας κυλίων
Ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένους τὴν ῥωβοστωμυλήθραν. idest,

Contumeliosus Eubulides ceratinas interrogans
Et mendacibus fastuosisq; uerbis rhetores uersans
Abijt, Demosthenis habens uolubilitatem.

Videtur Demosthenes hunc audiuisse, & cum ρ literam

pronunt

pronuntiare uix posset, emendasse iugi exercitio. Neque item obscurum est Eubulidem aduersus Aristotelem inimico animo fuisse, eúmque in plurimis reprehendisse. Inter cæteros uerò qui ex Eubulidis ludo manauerant Alexinus Eliensis fuit, uir acer, & cõtentionis uiribus ac neruis clarus: unde & Alexinus cognominatus est. Maximè autem Zenoni infestus erat. Hunc ait Hermippus ex Elide in Olympiam profectum, ibiq; philosophatum. Discipulis autem rogantibus, cur illic moraretur, dixisse, uelle se sectam instituere, quam Olympiacã uocaret. Illos uerò cùm rerum omnium penuria, & prætereà insalubri loco affligerẽtur, ab eo recessisse, iamq; Alexinum solum ac dẽsertũ uno tantũ famulo comite ibi remoratũ. Postea dum nataret in Alpheo flumine arũdinis acumine læsum, uita excessisse. Et est in ipsum nostrum epigramma sic se habens,

Οὐκ ἄρα μῦθος ἦν ἐκεῖνος εἰκαῖος
Ὡς ἀτυχής τις ὤν πόδα κολυμβῶν περιπείρετο
Ἧλῳ, καὶ γὰρ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ πρὶν Ἄλφεον
Ποτ' ἐκπερᾶν Ἀλεξῖνος ἔθανεν νυχθεὶς καλάμῳ. id est,

At non manis herclè erat illa fama,
Cuidam natanti misero transfixum pedem
Clauo. nam Alexinus prius flumen Alpheum
Quàm transfretasset, canna fixus occidit.

Scripsit non solum ad Zenonem, uerùm & alios cõplures libros, et ad Ephorũ historicũ. Ex Eubulidis disciplina & Euphãtus fuit Olynthius, qui tẽporis sui conscripsit historiã. Scripsit & tragœdias plurimas, quibus in certaminibus maximè probatur. Fuit et præceptor Antigonis regis, ad quẽ etiã librũ de regno scripsit perutilẽ atq; laudatissimum. Vitã uerò senectute finiuit. Fuerunt & alij cõplures auditores Eubulidis, inter quos & Apollonius Cronus.

DIODORVS.

Diodorus Ameniȷ filius Iaseus, & ipse cognominatus Cronus, quem & Callimachus in epigrammatis mordacißimè insectatur, ac parietibus inscribit illud, Cronus est sapiens. Erat & iste dialecticus primúsque inuenisse à quibusdam existimatus est inuolutum & cornutum disserendi genus. Hic apud Ptolemæum Soterem commorans, cùm à Stilpone sermones quosdam dialecticos interrogatus extemplò nequiuisse soluere, à rege increpatus, Cronusq; in iurgio uocatus, conuiuium deseruit, egressusq; librum de ea propositione conscripsit, uitámque mœrore finiuit. Est in ipsum nostrum epigramma in hunc modum,

Κρόνε Διόδωρε τίς σε δαιμόνων κακῇ
Ἀθυμίᾳ ξυνέρυσεν
Ἵν' αὐτὸς αὑτὸν ἐμβαλῇς εἰς τάρταρον
Στίλπωνος οὐ λύσας αἰνιγματώδε ἔπη;
Τοὶ γὰρ εὑρέθης Κρόνος ἔξωθεν τοῦ ῥῶ κάππα τε. hoc est,
Crone Diodore quis te dæmonum mala
Affectione compulit,
Vt tu te in atrum mitteres tartarum,
Quod non solutis Stilponis ænigmatis
Victus fuisti? iure ergo deprehenderis
Cronus remotis r, & cappa literis.

κρόνος, extra ρ & κ hoc est, ὄνος.

Fluxit ab Euclide Ichthæas Metalli filius, uir illustris, ad quem Diogenes Cynicus dialogum scripsit. Clinomachus item Thurius, qui primus de proloquijs & prædicamẽtis & cæteris huiusmodi scripsit. Et Stilpo Megarensis clarißimus philosophus, de quo nunc dicendum est.

STILPO MEGARENSIS.

Stilpo Megarensis eius oppidi quod in Græcia est, audiuit quosdam ex Euclidis familia. Alij ex ipsius Euclidis

dis auditorem tradunt. Thrasymachi etiã Corinthij illius qui Ichthyæ familiaris erat, ut ait Heraclides. Intantũ uerò & inuentione & eloquentia præcessit alios, ut parum abfuerit quin omnis Græcia in illum intenta * in Megara transisse diceretur. De eo Philippus Megaricus ita fermè retulit. A' Theophrasto quidẽ Metrodorus illum speculationis studiosum, et Timagorã Geloum auulsit, ab Aristotele uerò Cyrenaico Clitarchũ & Simmiã. Porrò à dialecticis Pæonium quidẽ ab Aristide, Diphilum uerò Bosporianũ Euphanti, & Myrmecem Exæneti filiũ, qui ad se arguendum uenerant, utrosq; sui studiosos habuit. Præter hos autẽ Phrasidemũ peripateticum physicumq; peritißimum ad se attraxit, Alcimũq; oratorẽ omniũ qui in Græcia tum florebant eminentißimũ. Cratẽ insuper, & cõplures alios in sua retia induxit, Phœnicemq; Zenonẽ unà cum illis abstulit. Erat præterea maximè ciuilis, ac præter uxorẽ quã duxerat, Micarete etiam pellice utebatur, ut Honetor ait, filiamq; parũ pudicã genuit, quã duxit Simmias Syracusanus eius necessarius. Hæc dum lasciuiùs uiueret, Stilponiq; à quodã renuntiatum esset eam sibi probro esse, nõ, inquit, ista maiori mihi probro est, quàm ego illi ornamẽto. Suscepit hunc honorificè, ut aiunt, & Ptolemæus Soter, cũ Megara ipsius urbem uictor obtinuisset, ac tradita sibi pecunia oraret, ut in Aegyptũ secum nauigaret. Tum ille pecuniæ modicũ admisit, eam profectionem renuẽs, in Aeginam contendit, quoad ille remearet. Demetrius quoq; Antigoni filius cùm cepisset Megara domũ illi reseruari, cunctamq; direptam substantiã restitui curauit. Vbi cum ea quæ amiserat, ut scriptis sibi traderet moneret, nihil ille suum se perdidisse respondit. quippe doctrinam & eruditionẽ sibi ademisse neminem, reliquamq; sibi esse & eloquentiam & disci

* Μεγαρίσαι.

disciplinam, atque illum mortales beneficentiæ admonuit tanta orationis ui, ut rex illius iam studiosus, prorsus auditor fieret. Aiunt illum ita quędam de Phidiæ Minerua compellasse, Num, inquit, Minerua Iouis filia, deus est? Cùm uerò annuisset ille, dixisse, At ista non Iouis, sed Phidiæ est: concedebat. Non ergo, inquit, ipsa deus. Qua ex re cùm in Arium pagum pertractus fuisset, nihil inficiatum ferunt, imò rectè se locutum asseruisse. Non enim deum esse, sed deam: deos quippe mares esse. Areopagitas tamen nihilo placatiores factos, iussisse continuò ipsum urbe excedere, quo etiam tempore Theodorum cognomento deum iurgio dixisse, Vnde hoc nouerat Stilpo? Num amota palla ipsam inspexerat? Erat iste profectò audacissimus, uerum Stilpo uir compositissimus, et maximè facetus. Deniq; cùm rogasset illum Crates an dij precationibus ac diuinis honoribus gaudeant, Noli me, inquit, fatue in uia de hisce rogare, sed solum ac seorsum. Hoc ipsum & Bionem interrogatum, an sint dij, dixisse tradunt,*

*θεὸς, Græcis vt nonnunquã etiã Latinis, deus, de vtroque sexu.

οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον ταλαπείριε πρέσβυ; hoc est,

Tu ne senex turbam à nobis propellere curas?

*Fuit & Stilponi ingenium simplex, neq; ulla simulatione fucatum, ita ut imperitæ quoque concioni se accommodare nullo negotio posset. Cratere denique Cynico semel ad id quod fuerat interrogatus non respondente, sed crepitum uentris emittente, ciebam, inquit, te omnia potius quàm quæ deceret locuturum. Caricam illi aliquando interrogatiunculamq; proposuerat. Eam uerò ille statim comedit, & cùm diceret illi Stilpo, Hercle * caricam perdidi, non solum, inquit, caricã, sed & interrogatiunculam, cuius arra hæc fuit carica. Rursus cùm uidisset hyeme Cratem adustum, O Crates, inquit, uideris mihi *nouo indigere pallio,*

*ἰσχάδα.

*ἱματίου καινοῦ.

lio, quasi diceret ueste & mente: ad hanc eius uocem rubore suffusum ita in illum lusisse Cratem:

Καὶ μὴν καὶ Στίλπων' ἐσειδὼν, χαλεπ' ἄλγε' ἔχοντα Alludit ad locum Iliad. 8.
Ἐν Μεγάροις. ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.
Ἔνθαδ' ἐρίζεσκεν, πολλοὶ δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι,
Τὴν δ' ἀρετὴν παρὰ γράμμα διώκοντος κατέτριβον.

Atqui ego Stilponem Megaris mala multa ferentem
Vidi: ubi monstrosi esse ferunt habitacla Typhoei.
Hic contendebat iuuenum comitante caterua,
Nil sani misera quàm de uirtute docebat.

Fertur Athenis hominũ ita in se studia uertisse, ut ex officinis ad eum confluerent uisendum. Vbi cùm quidam diceret, admirantur te, ô Stilpo, ueluti beluam, Minimè, inquit ille, sed uelut hominem uerum. Cæterum cùm esset disputator acerrimus, species quoq; tollebat, dicebatq́; qui hominem diceret neminẽ esse, neq; hunc aut hunc dicere. Quid enim hũc magis quàm hunc? nõ igitur hunc. Rursusq́; olus quod ostenditur non est: olus enim ante mille annos fuit, nõ est igitur hoc olus. Fertur cùm Crati colloqueretur, inter loquendum festinasse ut pisces emeret. cùm eum ille retinere uellet, ac diceret, sermonem relinquis? minimè, inquit, sed sermonem habeo, & te derelinquo. Sermo quippe manet, cibus autem uænum dabitur nisi festinauero. Feruntur ipsius dialogi nouem non satis gratiæ habentes: Moschus, Aristippus siue Callias, Ptolemæus, Chærecrates, Metrocles, Anaximenes, Epigenes, Ad filiam suam, Aristoteles. Huius auditorem fuisse Zenonem Stoicorũ principem Heraclides refert. Senem uerò defecisse Hermippus testis est, hausto prius mero ut citius moreretur. Reprehensus est à Sophilo comico in comœdia quæ inscribitur γάμος. Est autem in hunc Stilponem nostrum epigramma:

Τὸν Μεγαρέα τὸν Στίλπωνα γινώσκεις δ' ἴσως
Γῆρας ἔπειτα νόσος καθεῖλε δύσμαχον ζύγον
Ἀλλ' οἶνον εὗρε τῆς κακῆς συνωρίδος
φέρτερον ἡνίοχον. hoc eſt,

Stilpona noſti Megarenſem illum forſitan,
Quem cùm ſenectus cepit morbus improbus,
Iugumq; triſte, uinum bigæ peßimæ
Inuenit aurigam illico longè optimum.

CRITO ATHENIENSIS.

*CRito Athenienſis, unus omnium maximè ex imo quodam amore Socrati affectus eſt, atque eius ita curam egit, ut nunquam aliquid ex his quæ ſunt ad uſum neceſſaria, illi deeſſe pateretur. Ipſius liberi Socratis auditores fuere, Critobulus, Hermogenes, Cteſippus, Epigenes. Crito igitur dialogos decem & ſeptem ſcripſit, qui uno continentur codice, ita inſcriptos, Non ex diſciplinis conſtare probitatem. Quid ſit abundare. Quid idoneum ſiue ciuile, de honeſto, de deo, quid ſit malefacere, de*fertilitate, de lege, de artibus, de cõgreſſu, de ſapientia, Protagoras, ſiue ciuilis, de literis, de poëtica, de honeſto, de diſciplina, de ſcientia, quid ſit ſcire.*

*δυθηνοσύνης.

SIMON ATHENIENSIS.

SImon Athenienſis coriarius. Quoties ad eius officinam perrexiſſet Socrates, atq; diſſereret omnia quæ meminiſſe poterat, notabat. Vnde & ipſius dialogos σκυτικοὺς appellant, quòd inter huiuſmodi opifices ſint habiti. Sunt autem num. XXXIII. qui uno itidem codice comprehenduntur. De dijs, de bono, de honeſto, quid ſit pulchrum & honeſtum, de iuſto duo, de uirtute quòd doceri non poßit, de fortitudine ſiue uirilitate tres, de lege, de popularitate, de honore, de poëſi, de bona ualetudine, de amore, de philoſo

losophia, de scientia, de musica, quid sit pulchrũ, de disciplina, de differendo, de iudicio, de eo quod est, de numero, de diligentia, de operando, de auaro, de iactantia, de honesto. Alij autem, de consulẽdo, de ratione siue aptitudine, de maleficẽtia. Fertur hic primus omnium Socraticos sermones disseruisse. Cùm autem Pericles polliceretur si ad se ueniret, cuncta illi necessaria exhibiturũ, libertatẽ, inquit, uendere, consilij non fuerit. Fuit & alius Simon, qui scripsit artem rhetoricam. alius item medicus Seleuci & Nicanoris necessarius, atque alius quidam sculptor.

GLAVCON ATHENIENSIS.

Glaucon Atheniensis, nouem itidem in codice uno scripsit dialogos, Phædylum, Euripidem, Amæntichum, Euthiam, Lysitedem, Aristophanẽ, Cephalum, Anaxiphemum, Menexenum. Feruntur eius & alij trigintaduo, sed suspecti & suppositij.

SIMMIAS THEBANVS.

Simmias Thebanus fuit. Et huius feruntur dialogi trigintatres uno uolumine, de sapiẽtia, de ueritate, de musica, de uersibus, de fortitudine, de philosophia, de ratiocinatione, de literis, de doctrina, de arte de regimine, de decoro, quid eligendum, quidue fugiendum sit, de amico, de scientia, de anima, de bene uiuẽdo, de poßibili, de pecunijs, de uita, quid sit honestum, de diligentia, de amore.

CEBES THEBANVS.

Cebes & ipse Thebanus, scripsit dialogos tres, qui inscribuntur tabula, Septima, Phrynichus.*

* πίναξ, quæ & hodie extat.

MENEDEMVS.

Menedemus Phydonis Clisthenis filij, ex familia Theopropidarum filius fuit, uiri sanè nobilis, sed opificis,

*σκηνογράφον. ac pauperis. Alij * tabernaculorum sutorem fuisse tradunt, & utrunque didicisse Menedemum. Quocirca, cùm decretū quoddam tulisset, reprehensum ab Alexinio quodam, quòd scilicet non conueniret sapienti, neque tabernaculum, neq; decretum scribere. Missus autem ab Eretriensibus in Megaram præsidio futurus, cōtendit ad Platonem in Academiam, inq; illius retia non inuitus incidit, deseruitq; militiam. Cæterum Asclepiade Phliasio ad se illum pertrahente, Megaris apud Stilponem egit, eiusq; ambo auditores fuere. inde nauigantes Eliden Anchipylo & Moscho Phædonis discipulis congreßi sunt, atque tum adhuc, ut suprà cùm de Phædone loqueremur, dictum est, ἠλειακοὶ appellabantur. Postea uerò ab eius patria, de quo nunc sermo est, Eretrici uocati sunt. Constat Menedemum honestate ac grauitate fuisse celebrem, qua ex re Cratem quoque sic in illum iocatum:

Φλιάσιόν τ' Ἀσκληπιάδην, καὶ Ταῦρον Ἐρέτριον. hoc est,

Phliasiumq; Asclepiadem, Taurumq; Eretrensem.

Timon item elato supercilio cùm dicturus assurgeret, fuisse illum notat, his uerbis:

Λόγον ἀναστήσας ὀφρυάμενος ἀφροσιβόμβαξ. hoc est,

Dicturus fastosus erat, rudibusq; cachinnis.

Adeò autem ea grauitate insignis fuit, ut cum Eurylochus Cassandræus ab Antigono accerseretur unà cum Cleippide Cyziceno adolescente, abnuerit, metuere enim ne id Menedemus præsentiat. Erat enim summæ in obiurgando grauitatis atq; præcipuæ autoritatis. Denique cùm adolescens in illo motu temerario ferretur, dixit quidem nihil, cæterum sumpta festuca pingebat in pauimento * traiecti figuram, dum interim spectantibus omnibus adolescens insigni contumelia notari se intelligēs abscessit. Hierocles in Pireo

*παραινομένου.

de

*de Amphiaro illum obtundebat, & cùm plurima de Eretriæ loqueretur excidio, nihil aliud locutus eſt, tantùm rogauit quid in eum Antigonus traijcit. Audacter exultanti adultero, Ignoras, inquit, non modò braßicæ ſuccum ineſſe iucundum, ſed & raphano? Clamanti adoleſcentulo & uociferanti, Vide, inquit, ne quid retro dum neſcis, habeas. Conſultanti Antigono an * luxurioſum adiret conuiuium, hoc illi ſolum renuntiari iußit, Memento regis te eſſe filiũ. Stupidum quendam, neſcio quid nihil ad rem dicentem, interrogauit an uillam haberet, & cùm ille multa ſe habere prædia dixiſſet, Perge, inquit, & illorum curam gere, ne & illa negligenter curando perdere cõtingat, & amittere ſimplicẽ urbanitatem. Sciſcitanti cuidam an uxor eſſet ducenda ſapienti, Non ego, inquit, tibi ſapiens uideor? Et cùm annuiſſet ille, At ego, ait, duxi. Dicente quodam complura eſſe bona, rogat quot numero, & an putet plura eſſe quàm centum. Sæpius dolebat quòd luxurioſa conuiuia, magnificumq; apparatum nequiret ferre. Vocatus uerò ſemel ad cœnam, intuénſque lautißimis cibis diuitem menſam, nihil locutus eſt, ſed tacitus eam luxuriam coarguit, dum ſolas oleas in cibum ſumpſit. Huius deniq; libertatis cauſa parũ abfuit quin in Cypro apud Nicocreontem periclitaretur cum Aſclepiade amico. Nam cùm eos rex ad mẽſtruam celebritatẽ euocaſſet, ſicut & philoſophos cæteros, Menedemum dixiſſe ferũt, Si quidẽ honeſta eſt huiuſmodi uirorum cõgregatio, quotidie ſunt feſta celebranda: ſin aliàs, ſuperfluè quoq; modò celebrat. Ad hæc tyrannus cùm ita occurriſſet hanc diem habere ſe celebrẽ, ut negotijs omißis philoſophis congredi liceret, ille ſeuerius adhuc in ſententia perſtitit, oſtendẽs ex ſacrificio oportere nunquam nõ philoſophos audiendos. Quid plura? niſi à tibicine admoniti*

* κῶμον.

fuiſſent, forſitan perijſſent. Vnde cùm in naui iactarentur fluctibus, Aſclepiadem dixiſſe ferunt, Tibicinis peritam modulationem ſeſe ſeruaſſe, Menedemi uerò confidentiam perdidiſſe. Erat autem, ut fertur, & ſimplici in docendo apparatu, neque in ſchola ullum circa illum, ut fieri ſolet, ordinem uidiſſes. Non ſubſellia erant per gyrum diſpoſita, non aliud quippiam, ſed ut ſingulis aut ſedere, aut ſtare, aut ambulare contingit, ita illum audiebant. Aliàs tamen gloriæ auidum, ignominiæq; metuentẽ fuiſſe tradunt. Adeo ut cùm prius opifici ſuam ipſe atque Aſclepiades nauaret operam, & Aſclepiades ſuper tecta lutum ferre cerneretur nudus, is ſi quem aſpiceret prætereuntem occultaretur. Poſtea uerò quàm ad Remp. acceßit, ita erat anxius atque ſolicitus, ut cùm aliquando tura poneret, extra turibulum miſerit. Circunſteterat illum Crates aliquando, & quòd ciuilia negotia ſubiſſet probro dabat. Tum ille quibuſdam præcepit ut illum carceri includerẽt. Ille nihilominus prætereuntem obſeruabat, reſpiciénsque Agamemnonium & ἡγησίπολιν uocabat. Erat autẽ neſcio quid in eo religionis, & in ſuperſtitionem pronior. Denique manducauerat aliquãdo per ignorantiã in taberna meritoria proiectas carnes cum Aſclepiade. Id cùm animaduertiſſet, nauſea palloreq; turbabatur, donec illum Aſclepiades ſeuerius obiurgans, non carnes diceret eiuſce mutationis cauſam eſſe, ſed præſumptam de illis fatuam opinionem. aliàs magnanimus fuit uir, & planè liberalis. Corporis in eo iam ſenis habitus, & ſtatus durabat qui erat in iuuene, athletæ inſtar firmus, ualidus atq; aduſta facie, obeſus item & attritus fuit, mediocriſq; proceritatis, ut ex ea cõſtat imagine quæ Eretriæ in ueteri ſtadio cernitur. Eſt enim ueluti ex induſtria ita ſculpta, ut cunctã ferè nuditatẽ corporis præferat. Erat

præt

*prætereà in * suscipiendis amicis omni officio deditus, & quia parum salubris erat, Eretria cõuiuia sæpe inter poëtas musicosq; celebrabat. Amabat Aratũ & Lycophronem Tragicum poëtã, Antagoramq; Rhodium, sed maximè omnium studebat Homero. Deinde etiam Lyricis, deinde Sophocli, atque Achæo inter Satyros ueluti secundas partes, Aeschylo autem primas semper dabat. Vnde et aduersus eos qui contrà in Repu. sentirent, ita ferebatur:* *φιλοπόδοχος.

Ἡλίσκετ' ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς
Καὶ πρὸς χελώνης ἀετὸς βραχεῖ χρόνῳ. hoc est,
Deprehensus olim est ab impotenti celer,
Et tarda cepit testudo regem alitum.

Hæc autem Achæi sunt ex Omphale satyrica. Falluntur igitur qui illũ nihil præter Euripidis Medeam legisse dicunt, quam inter Sicyonij Neophronis poëmata legũt. Magistros Platonem & Xenocratem, prætereaq; Parabatem Cyrenaicum aspernabatur. Stilponem solum admirabatur. De quo dum aliquando interrogaretur, nihil aliud dixit, nisi, Liberalis est. Erat illi ingenium uarium & callidum, atq; in componendo ita orationem accommodabat, ut neq; quum uellet emergere prospiceretur, atq; ideo illi difficile occurreretur. Versabat omnia, infinitamq; orationis copiam fundebat. Acerrimus item in cõcionibus erat, ut in successionibus tradit Antisthenes, atq; huiusmodi rogatiũculis cõpellare solebat, Num aliud ab alio differt? ita sanè. Aliud est autem prodesse, quàm bonum, cõcedebatur. Non igitur prodesse bonum est. Tollebat & proloquia negatiua, affirmatiua uerò ponebat. Simplicia, ex his maximè probãs, quæ simplicia non sunt, auferebat, ea & cõiuncta & cõplexa dicens. Scribit Heraclides, decretis quidẽ eum fuisse Platonicum, dialecticen autẽ eum fuisse aspernatum.

Deniq; sciscitanti Alexino, an adhuc patrem cædere desisset, dixisse, Neq; cecidi, neq; desij. Addēte illo oportere ambiguitatem solui, ita uel non dicendo, Ridiculum, inquit, est uestras leges sequi, cùm liceat in portis reluctari & contrà niti. Cùm Bion diuinos studiosè ac diligenter insectaretur, mortuos illū iugulare dixit. Alio rursus dicente, maximum esse bonum omnibus quæ quisq; cupiat frui, Multò, inquit, maius est ea solùm quæ deceat cupere. Refert Antigonus Carystius, eum nihil scripsisse neq; composuisse, ita ne dogma quidem ullum asseruisse. Porrò in quæstionibus, inquit, ita pugnax erat, ut non prius discederet, quàm in eius oculis* ardentis spiritus indicia deprehēderētur. Verùm enim cùm in uerbis esset talis, factis tamen erat placidissimus. Deniq; cùm Alexino plurimū illuderet & obiurgaret grauiter, fouit tamen illum beneficijs. Nam ipsius cōiugem ex Delphis Chalcidē usq; deduxit, itineris furta, latrociniaq; metuentem. Amicitias piè sanctéq; tuebatur, ut ex ea quæ illi cum Asclepiade fuit coniunctione constat, quæ profectò adeò insignis erat, ut nihil à Pyladis distaret beneuolentia. Verùm maior natu erat Asclepiades, ita ut poëta ipse, Menedemus uerò histrio diceretur. Fertur Archepolis tria millia illis designasse, & cùm orta esset amica contentio uter secundo loco acciperet, neutrum accepisse. Vxores quoq; ambos duxisse fama est, Menedemum matrem, Asclepiadem filiam, & cùm defuncta esset uxor Asclepiadis, Menedemi cepisse coniugē, illumq; quòd Reipub. præesset, aliam duxisse nobilem & locupletē, nihilominus quoniam communis eis erat domus, rei familiaris administrationē priori uxori permisisse. Igitur Asclepiades ante illū uita excessit Eretriæ, iam longæuus, cùm unà diu memorabili beneuolentiæ suauitate uixissent. Fertur post aliquantum

*γνώπια.

quantum temporis cùm Asclepiadis amasius ad cõuiuium uenisset, arcerentq; illum ianuis adolescentes, Menedemum iußisse introduci, ac dixisse, Asclepiades etiam sepultus ei ianuas aperit. Erãt autem qui ambos fouerent Hipponicus Macedo & Agetor Lamieus. Ex his alter utriq; XXX. minas largitus. Hipponicus uerò Menedemo duo millia dragmatrum in filiorum dotem. Duxerat autem, ut ait Heraclides ex Oropia uxores treis. Porrò conuiuia in hunc modum faciebat. Prius ipse cum duobus aut tribus prandebat, dum dies in uesperam uergeret. Tum uerò uocabat quispiam eos qui aduenerant & ipsos iam cœnatos. Itaque si qui citius uenissent, percontabantur exeuntes, Quid esset appositum, ac recens id esset nécne, & si quidem uel olusculum uel* satiusculum quippiam audissent, recedebant, sin uerò carnes, ingrediebãtur. Lectulis æstate † ψιάθους, hyeme ueruecum* pelles superponebant. Porrò puluinar sibi afferri oportebat. Poculum quod circumagebatur* cotula maius non erat. Bellaria illis fabæ ac lupini. Interdum uerò & pyra uel mâla punica & huiusmodi, cùm matura, tum præcocia, sæpe & caricæ. Ea omnia memorat Lycophron in satyra quam inscripsit Menedemum, philosophi conscribens laudes, quorum quædam huiusmodi quoq; sunt,

*ταρίχιον.

*κώδιον.

*κοτύλη. poculi genus, quod quidã heminã esse putant.

> Ὡς ἐκ βραχείας δαιτὸς ἡ βαιὰ κύλιξ
> Αὐτοῖς κυκλεῖται πρὸς μέτρον, τράγημα δ'
> Ὅσω φρονιστὴς τοῖς φιλικόοις λόγος. hoc est,
> Vt ex pusillo poculum conuiuio
> Versatur illis ad mensuram, sed mera
> Sermo eruditus studiosis sunt bellaria.

Primò igitur contemptui haberi cœpit, canisq; ab Eretriensibus ac delirus appellari. Postea uerò in summa admiratione omnium fuit, adeò ut ciuitatisquoq; gubernacu-

la sibi traderentur, legationibusq; crebris ad Ptolemæum *& Lysimachum, præterea ad* Demetrium *functus, ubique honoratus est. Cumq; illi ciuitas ducenta quotannis talenta persolueret, quinquaginta remisit.* Apud *quem accusatus quòd traderet* Ptolemæo *ciuitatem, se per epistolam purgauit, cuius hoc initium est:*

MENEDEMVS DEMETRIO REGI S.

AVDIO *tibi de nobis plurima fuisse narrata, &c.* Per *eam illum admonet, caueret unũ ex his, qui sibi essent infensi,* Aeschylum *nomine.* Constat *illũ ad* Demetrium *pro* Oropo *grauißimè legatione functum, ut* Euphantus *quoq; in historijs meminit.* Erat *eius in primis studiosus* Antigonus, *seq; ipsius discipulum esse prædicabat, & cùm* Barbaros *fudisset, circa* Lysimachiam, *decretum ei scripsit simplex atq; ab assentatione alienum, cuius initium est:* Duces *& * consilij primores dixerunt, quoniam* Antigonus *rex prælio domitis* Barbaris *aduenit in* Eliam, *eiq; prosperè cuncta succedunt, uisum est senatui ac plebi.* Horum *igitur gratia, & præterea propter summam cum illo amicitiam quòd illi ciuitatem proderet, suspectus habitus, insimulante* Aristodemo, *clàm exijt, atque* Oropi *moratus est in* Amphiarai *fano.* Ibi *cùm perissent aurei calices, ut* Hermippus *ait, cõmuni* Bœotiorũ *decreto loco migrare iussus est.* Inde *profectus mœrens & patriam clanculum ingressus, uxorem ac filias sumens, se ad* Antigonum *contulit, ibique uitam mœrore terminauit.* Refert Heraclides *his omnino contraria.* Nam *illum senatus principem* Eretriam *à tyrãnis sæpe liberasse* Demetrij *uiribus fretũ.* Non *igitur* Antigono *prodidisse ciuitatem, sed falsam subisse calumniam, profectúmq; ad* Antigonũ, *cùm ut patriam è seruitute eriperet, illum inducere nõ posset, septem dies totos cibo ab-*

* πρέβηλοι quod mox senatus principẽ vertet.

stin

ſtinuiſſe, atq; ex animi dolore uita exceßiſſe. His *ſimilia &* Antigonus Caryſtius *refert.* Soli autem Perſæo *inexorabile indixit bellum.* Haud *enim obſcurum erat* Antigonum *cum* Menedemi *gratia,* Eretrienſibus *remp. uoluiſſet reſtituere, ab eo fuiſſe prohibitū.* Quocirca *in conuiuio* Menedemus *in illum acriter inuectus, inter cætera ſic ait,* Atqui *iſte quidem philoſophus eſt, ſed uir omnium qui ſunt, aut fuerunt, uel futuri ſunt, profectò nequißimus.* Moritur *autem ut ait* Heraclides, *ſeptuageſimumtertium agens ætatis annum.* In *eius autem laudem nos quoq; ita ſcripſimus:*

Ἔκλυον μενέδημε τεὸν μόρον, ὡς
Ἑκὼν ἀπέσβης ἐν ἡμέρῃσιν ἑπτὰ
Μηδὲν ἐσθίων κατ᾽ ὄργον ὄρξας ἐρετρικὸν
Ἀλλ᾽ ὅμως ἄνανδρον. ἀψυχίη γὰρ ἡγεμὼν
Ἔπειγε. hoc eſt,

Audita nobis Menedeme *mors eſt tua,*
Qui *ſpontè ad ſeptem dies nihil ſumpſeris*
Ciborum, opus quidem aggreſſus Eretricum,
Sed *non uirile, ſuaſit nam impotentia*
Hoc *animi.*

Et *hi quidem* Socratici *& qui ab eis profecti ſunt.* Tranſeundum *autem eſt ad* Platonem, *qui inſtituit* Academiam, *& ad eos qui ab ipſo, quotquot fuerunt, eloquentes.*

DIOGENIS LAERTII
DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER TERTIVS.

PLATO.

*Lato Aristone patre & matre Perictiona, siue Potona Athenis natus est. Mater à Solone genus duxit. Solonis quippe frater Dropides, Critiam genuit, cuius filius Calescrus Critiæ filius, qui unus fuit ex triginta, Glauconisq; pater: ab eo Charmides & Perictione geniti sunt, atq; ex ea & Aristone Plato sextus à Solone nascitur. Porrò Solon ad Neleum & Neptunum genus refert. Aristonem quoq; patrē à Codro Melanthi filio originem ducere tradunt, qui à Neptuno itidem sanguinē trahere Thrasyllo teste memorantur. Enimuerò Pseusippus in lib. qui Platonis de*cœna inscribitur, & Clearchus in laudatione Platonis, & Anaxillides in II. de philosop. lib. asserunt Athenis famam esse Aristonem Perictionæ cùm esset speciosissima, uim inferre conatū esse, uerùm fuisse illius conatus irritos, uidissecq; *in somnis Apollinem, atq; ab eo mundam à iugali copula quoad pareret, uxorē seruasse. Nascitur autem Plato, ut Apollodorus testatur in Chronicis, LXXXVIII. Olymp. Thargilionis septima, qua die natū Apollinem Delij autumant. Moritur autem, ut Hermippus tradit, primo anno centesimæ octauæ Olymp. in nuptijs discumbens, octogesimum & primum ætatis agens annum. Neanthes octogintaquatuor annos natū defecisse scribit. Est igitur Isocrate minor natu annis sex. Ille quippe sub Lysimacho, Plato sub Aminia natus est, sub quo & Pericles diem obijt. Erat autē *familia*

*περιδείπνῳ.

* ἀπόλλωνος ὄψιν, Apollinis vultum.

*τὸν δήμου κολλυτὸν, quòd ferè pagum vertit interpres.

lia Collytæus, ut refert Antileo in ſecundo de temporibus. Natus eſt ſecundum quoſdam in Aegina in Philiade domo, eius qui Thaletis filius fuit, ut Phauorinus ait in Omnimoda hiſtoria, patre ipſius cum cæteris miſſo, ut agrum ſortiretur, Athenaſq; reuerſo cùm à Lacedæmonijs qui Aeginenſibus opem tulerant, expulſi ſunt. Ludos quòq; magnificos Athenis exhibuit, Dione ſumptus ſuppeditante, ut ait Athenodorus in octauo περιπατῶν libro. Fratres habuit Adimanthum & Glauconem, ſororemq́; Potonam, de qua Speuſippus naſcitur, literaſq́; apud Dionyſiũ didicit, cuius & in Anteraſtis meminit. Exercitatuſq́; eſt apud Ariſtonẽ Argium palæſtritam, à quo & Plato propter egregiũ corporis habitum cognominatus eſt, cùm prius Ariſtocles ex aui nomine uocatus eſſet, ut in ſucceßionibus tradit Alexander. Sunt qui ob orationis ubertatẽ & miram latitudinem ſic appellatũ putent, ſiue quòd ampla fuerit fronte, ut Neanthes ſcribit. Nec deſunt qui in * Iſthmo palæſtra ſe exercuiſſe uelint, ſicut & Dicæarchus in primo de Vitis. * ἰσθμοῖ. Picturæ quoq; fuiſſe ſtudioſum ac poëmata ſcripſiſſe, primò quidem dithyrambos, deinde melos ac tragœdias. Vox illi gracilis fuit, ut ait Timotheus Athenienſis in lib. de Vitis. Fertur & Socrates uidiſſe per ſomnium oloris pullum ſibi in gremio plumeſcere, qui continuò exortis alis in altum aduolans ſuauißimos cantus ediderit. * Poſtridie cùm Plato ſibi à patre cõmendatus eſſet, hunc cygnũ quem uiderat dixiſſe. *μεθ' ἡμέρας. Philoſophari cœpit primùm in Academia, inde ſe in hortum qui iuxta colonum eſt contulit, ut Alexander in Succeßionibus ſcripſit, Heraclitũ adducens teſtem. Demum cùm tragicum certamen eſſet initurus, ante Dionyſiacum theatrum audito Socrate igni poëmata exußit, dicens:

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει. hoc eſt,

Huc ades ô Vulcane, Plato nam te eget in hac re.

Hinc annum uicesimum ætatis agēs Socratem audiuit. Illo decedēte Cratylo Heracliti discipulo & Hermogeni Parmenidis Philosophiam tuenti operam dedit. Deinde cùm esset annorum duodetriginta, ut ait Hermodorus, Megara se ad Euclidem cum alijs aliquot Socraticis contulit. Hic Cyrenem profectus Theodorū mathematicū audiuit, atq; inde in Italiam ad Pythagoricos Philolaum atq; Eurytum concessit. Ab his se in Aegyptū ad prophetas sacerdotesq́; recepit, quò & Euripidem aiūt unà secum profectum esse, atq; ibi morbo comprehensum, à sacerdotibus marina curatione fuisse absolutum, qua ex re postea dixerit:

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά. hoc est,
Mare uniuersa proluit hominum mala.

Quin & dixisse iuxta Homerum, Aegyptios omnes medicos esse. Decreuerat Plato magis etiam congredi, uerùm propter Asiæ bella proposito destitit. Regressus uerò Athenas in Academia commorabatur. Est autē locus in suburbano nemorosus, à quodā heroë Academio nomine appellatus, sicut & Eupolis in Astrateutis memorat dicens:

Ἐν εὐσκίοις δρόμοισιν Ἀκαδήμου θεοῦ. hoc est,
In ambulacris Academi umbrosis Dei.

Sed & Timon in Platonem loquens, inquit:

Τῶν πάντων δ' ἡγεῖτο πλατύστακος, ἀλλ' ἀγορητὴς
Ἡδυεπὴς τέττιξιν ἰσογράφος, οἵθ' ἑκαδήμου
Δένδρει ἐφεζόμενοι ὄπα λειριόεσσαν ἱεῖσι. hoc est,
Hos inter dux ille Plato celsissimus ibat.
Cuius ab ore melos manabat, quale Hecademi
Arbustis lepida modulantur uoce cicadæ.

Antea enim per ε tenue scribebatur Ecademia. Hic igitur Philosophus Isocrate amico utebatur. Enimuero Praxiphan

*phanes quandam conſcripſit inter eos habitam de Poëtis ſcholam, cùm in rure Platonis hoſpitio frueretur Iſocrates. Ter illum militaſſe Ariſtoxenus autor eſt. primò in Tanagram, ſecundò in Corinthum, tertiò in**Delum, *ubi & uictoria potitus ſit. Miſcuit* Heracliteorũ *Pythagoreorúmq; ac Socraticorum rationes, atq; in his quidem quæ ſenſibus ſubiacent,* Heracliti *partes tuebatur. Porrò in his, quæ ad intelligentiã pertinent, Pythagoræ acquieſcebat. In rebus autem ciuilibus Socratem ſuũ maximè amplectebatur. atq; ita in unum corpus triplicem Philoſophiæ compegit rationem. Aiunt quidam, ex quibus Satyrus eſt, Dioni illum ſcripſiſſe in Siciliam, uti tres libros Pythagoricos ſibi emeret, à* Philolao *centum minis. Erat enim ſatis opulẽtus, acceptis à* Dionyſio *pluſquam octoginta talentis. Sicut enim* Honetor *ſcribit in libro cuius eſt titulus: An pecunioſum oporteat eſſe ſapientem. Multum illi Epicharmus contulit comicus, cuius & plurima trãſcripſit, ut Alcimus in eis libris, quos ad Amyntã ſcripſit, quatuor numero, meminit. Eorum in primo ita loquitur. Conſtat autem & Platonem cõplura ſibi de Epicharmi libris aſſumere. Id ita inſpiciendum eſt. Senſibile aſſerit Plato, quod aut in qualitate aut in quantitate nunquã perſiſtat, ſed diffluat ſemper, atq; imò mutetur. Veluti ſi numerũ ex ijs tuleris, quæ neq; æqualia, neq; aliqua, neque quãta, neque qualia ſunt. Porrò iſta ſunt quorum ſemper generatio eſt, nunquã uerò ſubſtantia. Intelligibile uerò cui nihil uel accedit, uel decedit. Hoc autem ſempiternorũ natura eſt, quam ſimilem atq; eandẽ ſemper eſſe cõtingit. Atqui Epicharmus de ſenſibilibus atq; intelligibilibus in hãc ſententiã expreſſè loquitur.*addidit præterea Alcimus. Aiunt autem ſapientes animam, alia quidẽ ſentire per corpus, puta uidendo atque audiẽdo, alia uerò ipſam*

*ἐπὶ Δηλίῳ.

Nam Deliũ Tanagræorum eſt municipium, & Apollinis templum.

Gellius decem millibus denariûm mercatum ſcribit.

*ἀλλὰ ἐπεὶ θεοὶ παρῆσαν.

autem similitudinis & pabuli cuiusmodi illis esse soleat, ostendens quòd sit animalibus omnibus insita similitudinis intelligentia. Quocirca & quæ sunt eiusdẽ generis sentiũt. Porrò Epicarmus *ita fermè ait: Sapientia non in uno tantũ cõsistit, sed quæ uiuunt omnia,*notionẽ quoq; habẽt.* Nam *gallina si aduertere uolueris, non parit uiuentes pullos, sed oua prius incubat, & calore animat. Hæc autem sapientia, ut sese habeat, natura nouit sola. Ab ea quippe eruditur.* Ac rursum, Nibil *profectò mirũ si ita loquar, et placere eas sibi & uideri præclarè natas. Nã et canis cani uidetur esse pulcherrimus, & boui bos, & asinus asino: sus itẽ sui uidetur uenustate præstare.* Ista *& huiusmodi quatuor libris prosequitur* Alcimus, *admonens quantum emolumenti* Plato *ex* Epicharmo *sibi cõparauerit. Quòd autem neq;* Epicharmus *ipse hoc ignorauerit, ex ijs conijcere licet, quæ præsagiens ac ueluti diuinans fore imitatorem sui, sic ferè ait:* Vt *autẽ ego puto, imò pro comperto habeo, mearum adhuc erit memoria rerũ, meorumq; sermonũ, eisq; quispiã acceptis, metro soluto, quo nunc constat, coloreq; adiecto purpuram uenustate uerborum componet,*inuictusq; ipse alios facilè superabit.* Videtur Plato Sophronis *quoq; mimographi libros antea neglectos primus* Athenas *inuexisse, gestũq; ex eis duxisse, qui & sub eius capite fuerint reperti.* Ter *autẽ nauigauit in* Siciliam, *primò quidẽ ut insulam crateresq; uideret, quo tempore* Dionysius Hermocratis *filius tyrãnus impulit, ut secum loqueretur. ubi cùm ille de tyrannide dissereret, dicẽs nõ id præstare quod sibi soli esset utile, nisi & uirtute excelleret, offensum tyrãnum & iratũ dixisse aiũt,* Verba *tua*otiosorũ senum sunt, & ille,* Et *tua, inquit, tyrannidẽ sapiunt.* Ad *hæc indignatũ tyrannum primò quidẽ necare illũ uoluisse, deinde uerò à* Dione

*γνώμαν, sensum.

*δυσπάλαιστοι.

*γεροντιῶσι.

*& Aristomene exoratum, id quidem non fecisse, uerùm Polidi Lacedæmonio qui per id temporis legatus ad se uenerat, eum tradidisse, ut uenundaretur. Eum ille in Aeginam adductum uendidit. Quo tempore Charmander Charmandridis filius eum mortis reum esse accusauit. Iuxta promulgatam enim apud eos legẽ capitale erat, si quis Atheniensium eam insulã adijsset, atq; ipse eam legẽ tulerat, ut Phauorinus memorat in omnimoda historia. Cæterùm cùm à quodam fuisset dictum, * disciplinæ gratia Philosophũ eò ascendisse, absolutum dimiserunt. Asserunt pleriq; illum et in concionem adductũ, ubi cùm obseruaretur, nihil penitus locutum fuisse, prompto animo quicquid contingeret, accipere paratum. Illos eum minimè quidem occidendum, sed solum uendẽdum captiuorum more decreuisse. Aderat fortè Aniceris Cyrenaicus: is eum uiginti minis, siue ut alij uolunt, triginta redemit, remisitq; Athenas ad amicos. Illi extemplò pecuniam Aniceridi remiserunt. Sed hanc ille omnino accipere noluit, asserens non eos solos dignos esse quib. Plato curæ esset. Alij Dionem eam misisse pecuniam dicunt, illumq; eam nulla ratione admisisse. Sed hortulum quoq; in Academia sibi comparasse. Polidem uerò à Chabria superatũ, & posteà in Helice fuisse submersum, fama est, dæmonio illi indicãte ista illum Philosophi gratia perpeti, ut Phauorinus in primo cõmentariorũ meminit. Atqui non quieuit Dionysius ipse, uerùm cùm didicisset quæ illi contigissent, scripsit Platoni, orans ne in se maledicta ingereret. Ad quem ille scripsit, non sibi tantum superesse otij, ut Dionysij meminisset. Secundò profectus est ad iuniorem Dionysium, postulans terram atq; homines qui iuxta constitutam ab eo Remp. uiuerẽt. Id ille quanquàm pollicitus, non præstitit. Nec abfuit secũdum quosdam suspicio illum*

* κατὰ παιδιὰν per iocum, Interpres legisse videtur παιδείαν.

mag

magno sui periculo Dioni & Theotæ persuadere tentasse, illorúmque erexisse animos ad liberandam insulam. Quo tempore Archytas Pythagoricus scripta ad Dionysiũ epistola, purgauit illum à suspicione, atque ereptum Athenas remisit. Est autem epistola huiusmodi:

ARCHYTAS DIONYSIO S.

MISIMVS *omnes Platonis necessarij Lamiscum & Photidam, uirũ illum abs te recepturi iure antiquæ nostræ amicitiæ. Rectè igitur feceris, si memineris quanto à nobis studio efflagitasti Platonis ad te aduentũ, ut nos illũ uenire hortaremur, facturũ te spondens omnia: illumq́; liberè accedere & abire permissurũ. Memor esto igitur quanti illius aduentũ feceris, quodq́; eo tempore plus cæteris amaueris. Quòd si qua orta simultas est, humanius te agere cõuenit, illumq́; nobis restituere illæsum. Hæc enim si facis, iustitiam coles, ac nobis gratificaberis. Tertiò accessit, Dionem reconciliaturus Dionysio: sed cùm id obtinere nequisset, infecto negotio ad patriam rediјt. Vbi ad remp. accedere quidem noluit, quamuis maximè ciuilis esset, ut ex his constat quæ scripsit. Ratio autem cur abstinuerit à publicis negotijs, illa in primis fuit, quòd plebs alijs institutis & moribus assueuerat. Refert Pamphila in uigesimoquinto commentariorũ, Arcadas ac Thebanos condita ciuitate ingẽtis magnitudinis, rogasse illũ ut eam remp. * instrueret. quos cùm ille didicisset æqualitatem sectari nolle, profectum non esse. Fertur & Chabriam ducẽ reum mortis secutus, cùm id ciuiũ nemo tẽtare uoluisset, quando & arcẽ cum Chabria ascendenti Crobylus sycophanta conuitiatus dixit, Alteri opem laturus accedis, quasi uerò nescias & te manere Socratis* uenenũ? Ad quẽ ille, quando pro patria militabam, pericula pertuli, et modò amici gratia ne desim officio, per*

*νομοθετῆσαι.

*κώνειον.

lib

libenter me periculis expono. Primus hic, ut Phauorinus ait in octauo Omnimodæ historiæ, dialogos introduxit, primusq; inquisitionis modum per resolutionem Leodamanti Thasio induxit, & primus in Philosophia nominauit *Antipodas & elementum & Dialecticam & Poëmata & prælongum in numero. Extremorumq; *planam superficiem, ac Dei prouidentiam. Primusq; Philosophorũ orationi Lysiæ Cephali filij cõtradixit, ipsam ad uerbum exponens in Phædro, primusq; Grammaticæ uim speculatus est. Cumq; primus omnibus ferè qui ante se fuerant cõtradixerit, quæri solet, cur Democriti mentionem non fecerit. Refert Neanthes Cyzicenus hunc cùm in Olympia aliquando descendisset, Græcorum in se omnium ora conuertisse, ac eodem tempore Dioni congressum, aduersus Dionysium bellare instituenti. Porrò in primo commentariorum Phauorini fertur, Mithridatem Persam Platonis statuam in Academia locasse, ita inscriptam, Mithridates Rhodobati filius Perses, Musis imaginem Platonis dicauit, Silanionis opus. Tradit Heraclides iuuenem Platonem adeò fuisse uerecundum, adeò compositum, ut nunquam risisse nisi modicè, deprehensus sit. Cùm tamen esset eiusmodi, ne sic quidem comicorum conuicia effugit. Theopemptus enim in Authocare sic ait:

*ἀντίποδα. *ἐπίπεδον. ἐπιφάνειαν.

Ἓν γὰρ οὐδὲν οὐδὲ ἕν.
Τὰ δὲ δύο μόλις ἓν οὐδὲν, ὥς φησὶ Πλάτων. hoc est,
Vnum enim ne unum quidem est,
Sed uix duo sunt unum, narrat ut Plato.

Sed & Anaxandrides in Theseo,

ὅτε τὰς μορίας ἔτρωγεν ὥσπερ Πλάτων. hoc est,
Quando uorabat oleas noster ut Plato.

Timon quoque ita illum *agit,

*παραγραμματίζων.

Σὺ ἀνέπλασε Πλάτων πεπλασμένα θαύματα εἰδώς. id est.
Vt conficta Plato astutus miracula finxit.

Et Alexis in Meropide,

Εἰς καιρὸν ἥκεις. ὡς ἔγωγ' ἀπορουμένη
Ἄνω κάτω τε περιπατοῦσ' ὥσπερ Πλάτων
Σοφὸν οὐδὲν εὕρηκ', ἀλλὰ κοπιῶ τὰ σκέλη. hoc est,
In tempore ipso tu uenisti, uerùm ego
Sursum ac deorsum tristis, ut Plato, feror
Misera, labore frustra laßis cruribus.

Et rursum in Acylione,

Λέγεις περὶ ὧν οὐκ οἶσθα, συγγενῶς τρέχων
Πλάτωνι, καὶ γνώσῃ λίτρον καὶ κρόμμυον. hoc est,
Ignota nobis narras, planè cursitans
Platonis instar, ac nosce cæpe & litron.

Amphis in Amphicrate,

Τὸ δ' ἀγαθὸν ὅτι, ποτ' ἐστίν, ὃ σὺ τυγχάνειν
Μέλλεις διὰ ταύτην, ἧττον οἶδα ποτ' ἐγὼ
Ὦ δέσποτ' ἢ τὸ τοῦ Πλάτωνος ἀγαθόν, hoc est,
Atqui bonum illud quod nancisci cogitas
Te posse, propter hanc, certè id minus scio
Platonis illud quàm bellum bonum ò here.

In Dexidemide uerò ait, ὦ Πλάτων

Σὺ οὐδὲν οἶσθα πλὴν σκυθρωπάζειν μόνον
Ὥσπερ κοχλίας, σεμνὸς, ἐπηρκὼς τὰς ὀφρῦς. hoc est,
Aliud nil potes quàm mœrere mi Plato,
Et fronte semper corrugata, ut coclea.

Cratinus in subdititio,

Ἄνθρωπος εἶ δηλονότι, καὶ ψυχὴν ἔχεις.
Κατὰ μὲν Πλάτων' οὐκ οἶδα, ὑπονοῶ δ' ἔχειν. hoc est,
Homo es profectò, mentemq; & sensus habes
Iuxta Platonem, uix scio, uerum arbitror.

Σὲ ἐμὸν ἐκμήνας θυμὸν ἔρωτο Δίων. hoc est,
Et lacrymas Hecubæ, & Troianis fata puellis
Decreuere recens ex genitrice satis.
At tibi post partos præclaro Marte triumphos
Spes reliqua est nullis clare Dion superis.
Te patria ampla fouet, cumulat te ciuis honore,
Quo mihi nunc mentem perdis amore Dion?

Hoc enim illius sepulcro inscriptũ Syracusis tradũt. Quin & Alexim amasse fertur, & Phædrum, quemadmodum diximus, in quos scripsit in hunc modum,

Νῦν ὅτε μηδὲν ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ᾽ ὅτι καλὸς,
Ὦπται, καὶ πάντῃ *πᾶσι] περιβλέπεται.
Θυμὲ, τί μηνύεις κυσὶν ὀστέον; εἶτ᾽ ἀνιήσεις
Ὕστερον, οὐχ᾽ οὕτω φαῖδρον ἀπολέσαμεν; hoc est,

*aliàs, πάντῃ ἐπιστρέφεται.

Nunc quoniam nihil est quoquò se uerterit omnis
Solum quòd pulcher uisus Alexis ait:
Quid mi anime os canibus prodis, mox inde molestus
Detrectas, Phædrum siccine perdidimus?

Archeanassa quoque Colophonia usum esse, in quam sic scripsit,

Ἀρχεάνασσαν ἔχω τὴν ἐκ κολοφῶνος ἑταίραν
Ἧς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων ἕζετο δριμὺς ἔρως
Ἆ δειλοὶ νεότητος ἀπαντήσαντες ἐκείνης
πρωτοπλόου, δι᾽ ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς. hoc est,
Archeanassa mihi est meretrix Colophonia, seris
Cuius & in rugis sedit acerbus amor.
Quas miseri flammas, per quanta incendia abistis
Libata illa quibus prima iuuenta fuit.

Hoc distichon à Platone adhuc adolescente scriptum putat Gellius.

In Agathonem item,

Τὴν ψυχὴν ἀγάθωνα φιλῶν ἐπὶ χείλεσιν ἔσχον.
Ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων ὡς διαβησομένη. hoc est,

Suauia dans Agathoni, animam ipse in labra tenebam:
Aegra etenim properans tanquam abitura fuit.

Item aliud,

Τῷ μήλῳ βάλλω σε. σὺ δ᾽ εἰ μὲν ἑκοῦσα φιλεῖς με
Δεξαμένη τῆς σῆς παρθενίης μετάδος.
Εἰ δ᾽ ἄρ, ὃ μὴ γένοιτο νοεῖς, τοῦτ᾽ αὐτὸ λαβοῦσα
Σκέψαι τὴν ὥραν ὡς ὀλιγοχρόνιος. hoc est,

Mâlo ego te ferio. tu me si deligis, illud
Suscipe: me imparti & uirginitate tua.
Hoc fieri si posse negas, hoc suscipe mâlum, &
Quàm pereat paruo tempore forma uide.

Μῆλον ἐγώ, βάλλει με φιλῶν σέ τις. ἀλλ᾽ ἐπίνευσον
Ξανθίππη, κἀγὼ καὶ σὺ μαραινόμεθα. hoc est,

Mâlum ego, me iaculatur, amat qui te. annue quæso
Xanthippe, tibi mox nam & mihi forma perit.

Aiunt, & illud in Eretrienses insidijs exceptos ipsius esse,

Εὐβοίης γένος ἦμεν Ἐρετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων
Κείμεθα, φεῦ, γαίης τόσσον ἀφ᾽ ἡμετέρης. hoc est,

Euboeæ fuimus Eretrum genus. at prope Susas
Condimur, heu nostra tam procul à patria.

Et illud,

Ἁ Κύπρις μούσαισι, κοράσια τὰν Ἀφροδίταν
Τιμᾶτ᾽, ἢ τὸν Ἔρον ὔμμιν ἐφοπλίσομαι.
Χ᾽ αἱ Μοῦσαι, ποτὶ Κύπριν. ἄρει τὰ στωμύλα ταῦτα
Ἁ μῖν δ᾽ οὐ πέταται τοῦτο τὸ παιδάριον. hoc est,

Hæc Venus ad musas, Venerem exhorrescite nymphæ,
In uos armatus aut amor insiliet.
Cui contrà Musæ, Lepida hæc ioca tolle precamur.
Alliger huc ad nos non uolat ille puer.

Item aliud,

Χρυσὸν ἀνὴρ εὑρὼν ἔλιπεν βρόχον. αὐτὰρ ὁ χρυσὸν

ὃν

ὃν λίπεν οὐχ εὑρὼν ἧψεν ὃν εὗρε βρόχον. hoc est,

Aurum qui reperit, laqueum abijcit: alter amisso
Auro, collo aptat quem reperit laqueum.

At uerò Molon hostili aduersus illũ animo, non id ait esse mirandum, si Dionysius Corinthi, sed si Plato esset in Sicilia. Videtur & Xenophon haudquaquam amico in illum fuisse animo. Nam ueluti cõtentionis studio similia scripsere, Symposiũ, Socratis defensionẽ, cõmentaria moralia. Ad hæc ille de Rep. Hic Cyri scripsit infantiã, quam in suis legibus Plato fictam dixit: neq; enim eiusmodi fuisse Cyrum. Tum ambo cùm Socratem semper habeant in ore, nusquã reperies sui inuicem fecisse mentionẽ. Semel tantum Xenophon Platonis meminit in tertio commentariorum. Fertur & Antisthenes cùm eorũ quæ scripserat quippiã recitare uellet, orasse illum ut adesset recitanti. Et cùm roganti cuiusmodi id esset, libri eius titulũ explicuisset, de eo, inquit, quod nõ sit contradicere. Tu ergo, ait ille, de hoc ipso quomodo scribis? & cùm doceret* contra suam uenire sententiam, scripsit aduersus Platonẽ dialogum: Sathonem illum inscribens. Ex eo iam alienis animis in se inuicem fuere. Aiunt Socratem cùm Platonis Lysidem audisset recitari, Proh dij immortales, dixisse, quàm multa de me mentitur adolescens! Scripsit quippe nõ pauca uir ille, quæ Socrates non dixit. Fuit illi & aduersus Aristippum haud obscura simultas. Nam in libro de anima illũ insimulat, quòd abfuerit morięti Socrati, cùm in Aegina uicino Atticæ loco per id tẽporis moratus sit. Erat illi cum Aeschine quoq;, ut fertur, Socratis auditore contentio, quippe cùm à Dionysio magnificeret, egensq; rerũ omniũ ad eum profectus esset, à Platone despectum, atq; ab Aristippo fuisse cõmendatum. Porrò sermones, quos Critonẽ fecit in carcere loquentem,

*ὅτι περιτρέπεται

cùm Socrati cõsuleret fugã, Aeschinis fuisse tradit Idomeneus. illi uerò à Platone huius odio fuisse attributos. Eius uerò nusquã in libris suis Plato mentionẽ fecisse deprehenditur, præterquàm in libro de immortalitate Animæ, & in Socratis defensione, idq; tenuiter. Enimuero styli ipsius genus, inter poëma & prosam orationẽ mediũ ait Aristoteles fluere. Hunc solùm Platoni assedisse quodam loco Phauorinus ait, cùm librũ de anima recitaret, reliquos omnes surrexisse. Pleriq; autumant Philippũ Opuntium ipsius leges quæ erant in cera, transcripsisse, huius & Epinomida esse aiunt. Euphorion ac Panætius initiũ librorũ de Rep. sæpius inuentũ inuersum atq; immutatũ dixere. Eam ipsius Remp. Aristoxenus totã fermè in Protagoræ contradictionib. asserit scriptã. Phædrũ primò illum scripsisse fama est. Habet enĩ quæstio illa nõnihil iuuenile. Porrò Dicæarchus totũ id scribẽdi genus, ut graue ac molestũ carpit. Platonẽ tradũt cùm uidisset quendã aleis ludentẽ increpasse, & cũ ille, Quàm me in paruis reprehẽdis diceret, respõdisse: At est cõsuetudo, nõ parua res. Rogatus an ipsius monumenta sicuti superiorũ futura essent. Primùm, inquit, cõparare oportet nomẽ, tum multũ promotũ fuerit. Ingresso aliquãdo Xenocrati, Cæde, inquit, hunc puerum. Nam ipse quòd iratus sim, nequeo. Cuidã item seruorũ, Iam, inquit, uapulasses, nisi iratus essem. Cùm equo insedisset, cõtinuò descẽdit, dicens, Vereri se, ne equi ferocitate raperetur. Ebrijs cõsulere solitus erat, ut in speculo se studiosè intuerentur, quoad eiusmodi fœditate deterrerẽtur. Potare usq; ad ebrietatẽ nusquã decere monebat, præterquã in diebus festis dei largitoris uini. Somnus item immodicus illi displicebat. In legibus siquidem ait, Dormiens autẽ nemo ullius pretij est. Veritatem suauiorem auditu omnibus quæ dicerẽtur. Alij, uera*

* ἱπποτυφία.

uera loqui iucundius omnibus dixisse putant. Sic autem & de ueritate dixit in legibus. Præclarũ quiddam est ueritas, ò hospes, atq; durabile. Verũ id persuadere nõ facile uidetur. Optabat insuper memoriã sui uel in amicis uel in libris relinqui.* Locis & ipse utebatur plurimum. Moritur eo quo diximus modo, XIII. Philippi regis anno, ut Phauorinus in III. comment. refert, à quo & obiurgatum fuisse illum Theopõpus autor est. Myronianus in similibus ait Philonẽ meminisse prouerbij de Platonis pediculis, quasi sic ille defecerit. Sepultus est autẽ in Academia, ubi plurimũ tẽporis philosophatus fuerat. Vnde & quæ ab eo fluxit secta Academica est appellata. Corpus eius elatũ honorificè, et ab his qui eò cõuenerant conditũ. Eiusmodi fuit ipsius testamẽtũ. Hæc legauit Plato atq; reliquit, Hephæstiadeũ fundum, cui ab aquilone uicina uia est, quæ ducit à tẽplo Cephisiadum, ab austro Heracleũ Hephæstiadũ, ab ortu solis Archestratus Prearius, ab occasu Philippus Cholidensis. Hunc autẽ nemini licitũ sit aut uẽdere, aut alienare, sed sit Adimanti filij quantũ fieri potest.* Eneresiadumq; fundũ quem emi à Callimacho, cui ab aquilone uicinus est Eurymedon Myrrhinusius, ab austro Demostratus Xypeteron, ab ortu Eurymedõ Myrrhinusius, ab occasu Cephissus. Argẽti minas tres, argenteam phialam pendentem drachmas CLXV. Cymbiũ ponderis drachmarũ quadragintaquinq;. Anulum aureum, & inaurem auream, ambo drachmas quatuor & treis obolos pendentia. Euclides lapicida mihi debet minas tres. Dianam dimitto liberam, famulos relinquo Tychonẽ, Bictam, Apolloniadem, & Dionysiũ. Supellectilẽ & uasa scripta, quorum habet exemplar Demetrius. Nulli autem quicquam debeo. Curatores erunt Sosthenes, Speusippus, Demetrius, Hegias, Eurymedon, Callimachus atq; Thra-

*ξενίοις (margin) *ἐν ἐρεσιάδων. (margin)

sippus. Hoc testamenti ipsius exemplar. Sepulchrū eius his illustratum est epigrammatibus, quorū illud primum est,

Σωφροσύνῃ προφέρων θνητῶν ἤθει τε δικαίῳ
Ἐνθάδε δὴ κεῖται δῖος Ἀριστοκλέης,
Εἰδέ τις ἐκ πάντων σοφίης μέγαν ἔσχεν ἔπαινον,
Οὗτος ἔχει πλεῖστον, καὶ φθόνος οὐχ ἕπεται. hoc est,

Iustitia cunctis præstans, uitaq; modesta,
Hoc situs in tumulo diuus Aristoclees.
Si quenquam ad magnos sapientia uexit honores,
Hunc citra inuidiam uexit & ipsa uirum.

Item alterum,

Hoc epigrāma Speusippo adscriptū reperi, haud scio an falsò.

Γαῖα μὲν ἐν κόλποις κρύπτει, τόδε σῶμα πλάτωνος.
Ψυχὴ δ' ἀθανάτων τάξιν ἔχει μακάρων.
Υἱοῦ ἀρίστωνος, τὸν τίς καὶ τηλόθι ναίων
Τιμᾷ ἀνὴρ ἀγαθὸς θεῖον ἰδόντα βίον. hoc est,

Corpus habet gremio contectum terra Platonis,
Mens sed habet superûm tecta beata deûm.
Diuinum quem iam ueneratur quisquis honestus,
Et probus est, cuius uel procul est regio.

Et aliud recentius,

Αἰετὲ πίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάφου, ἢ τίνος, εἰπὲ,
Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;
Ψυχῆς εἰμὶ πλάτωνος ἀποπταμένης εἰς ὄλυμπον
Εἰκὼν, σῶμα δὲ γῆ γηγενὲς ἀτθὶς ἔχει. hoc est,

Quid monumenta super uolucrum regina uolasti?
Tu mihi dic superûm quam tueare domum.
Diua ego sublati in cœlum feror umbra Platonis,
Terrenum at corpus Attica seruat humus.

Est & nostrum in hanc sententiam,

Καὶ πῶς εἰ μὴ φοῖβος ἀν' Ἑλλάδα φῦσε πλάτωνα
Ψυχὰς ἀνθρώπων γράμμασιν ἠκέσατο.

Καὶ

Καὶ γὰρ ὁ τοῦδε γεγὼς Ἀσκληπιός ἐστιν ἰητὴρ
Σώματος, ὡς ψυχῆς ἀθανάτοιο Πλάτων. hoc est,

Ni doctum Græcis genuisses Phœbe Platonem,
Prorsus nemo animis qui medeatur erat.
Corporis est medicus satus ex te Asclepius ægri,
Aeternæ ut sapiens est animæ ipse Plato.

Et aliud de eius morte,

Φοῖβος ἔφυσε βροτοῖς Ἀσκληπιὸν, καὶ Πλάτωνα,
Τὸν μὲν ἵνα ψυχὴν, τὸν δ' ἵνα σῶμα σάοι.
Δαισόμενος δ' ἦ γάμον, πόλιν ἤλυθεν, ἥν ποτε αὐτῷ
Ἔκτισε, καὶ δαπέδῳ Ζηνὸς ἐνιδρύσατο. hoc est,

Produxit nobis Asclepion atq; Platonem
Phœbus, ut hic corpus curet, & ille animum.
Coniugium celebrare uolens, quam condidit olim
Vrbem adit ipse, Iouis quamq; solo posuit.

Atque ita se habent epigrammata. Discipuli uerò fuere Speusippus Atheniensis, Xenocrates Chalcedonius, Aristoteles Stagirites, Philippus Opuntius, Hestiæus Perinthius, Dion Syracusanus, Amyclus Heracleotes, Erastus & Cariscus Scepsij, Timolaus Cyzicenus, Euæon Lampsacenus, Pithon & Heraclides Aenij, Hippothales & Calippus Atheniensis, Demetrius Amphipolites, Heraclides Ponticus, & cõplures alij. Cum his & mulieres duæ, Lasthenia Mantinea, & Axiothea Phliasia, quæ, ut Dicæarchus autor est, uirili utebatur ueste. Theophrastũ item illius fuisse auditorẽ quidam referunt, & Hyperidẽ oratorẽ, Chamæleon & Lycurgũ ait, Polemo & Demosthenẽ scribit ipsius fuisse studiosum. Sabinus item ait & Mnesistratũ Thasium in quarto de meditatione libro, & est id quidem uerisimile. Verum enimuerò cùm Platonis in primis studiosa sis, idq; haud sanè iniuria. Philosophi summi dogmata peculiari

quodam amore ac studio præ cæteris indagare soleas, operæpretiũ existimaui & sermonũ illius naturam, & dialogorũ ordinẽ, & persuasionis aut inductionis uim, pro uiribus, ueluti per elemẽta capitaq; digerere: uti neq; de illius uita, quam collegimus, dogmata quoq; & decreta desiderentur, aliàs quippe iuxta prouerbiũ, noctuam Athenas, si ea quæ per species distribuũtur enarrare tibi oportebit. Dialogos itaq; primũ Zenonẽ Eleatẽ scripsisse ferunt. Aristoteles in I. de poëtis, Alexamenũ Styreum siue Teium, sicut & Phauorinus in commentarijs tradit. Cæterùm Plato meo quidem iudicio id genus expoliuit, adhuc alioqui rude, atq; perfecit. Ita non solùm ornatæ & expolitæ orationis, uerũ & ipsius inuẽtionis dignißimé sibi primatum uendicat. Est autẽ Dialogus ex interrogatione & respõsione cõpositus, de ea re quæ uel philosophiã uel reip. partes attingat, cum decenti & congrua expreßione personarũ quæ assumuntur, accurataq; cõpositione uerborũ. Dialectica est disputandi ars per quã aliquid aut probamus aut improbamus, ex interrogatione itidẽ, & responsione differentiũ. Enimuerò Platonicæ orationis geminus stylus est, uterque summus. Alter ex his qui instituit atq; imbuit, appellatur ὑφηγητικός. alter in inquirendo uersatur, dicitúrque ζητητικός. Prior ille in duo distinguitur genera, alterũ in speculatione cõsistit, alterũ in actione. Primũ in naturale ac rationale, secũdum in morale ac ciuile diuiditur. Porrò secũdus ille itidẽ in duas species scinditur, prima quæ exercetur, uocaturq; gymnastica, secũda in certaminibus est, & agonistica dicitur. Quin & gymnasticæ bipartita diuisio est, altera uelut incunabula exercitationis fouet, uocaturq; Mæeutica: altera iam suis uiribus nititur, tẽtatq; quid poßit, & Pirastica dicitur. Agonisticæ itẽ est bipertita distinctio, alia demonstr

monstrationi inseruit, & Endistica uocatur. alia exhortatur, & Anatreptica dicitur. Neq; sanè nos fugit plerosque Platonis dialogos aliter ac nos distinguere. Dicunt enim ex his alios dramaticos, quòd quasi poëma uideantur imitari, alios quòd narrationi inseruiāt, diegematicos, mistos alios appellant. Sed ea sanè distinctio dialogorum scenæ quàm philosophorum scholæ uidetur accōmodatior. Sunt ex his quidam qui ad physicā pertinent, ut Timæus: Logicen, ut politicus, Cratylus, Parmenides & Sophista. Sunt qui ad moralem, ut Apologia, Criton, Phædon, Phædrus, Symposiū, Menexemus, Clitophon, epistolæ, Philebus, Hipparchus & Anterastæ. Ciuilem uerò Respub. leget, Minos, Epinomis, & Atlanticus. Mæeuticam astruunt Alcibiades duo, Theages, Lysis, Laches. Pirasticā, Eutiphron, Menon, Ion, Charmides, Thæctetus. Endicticam, Protagoras. Anatrepticam Eutydemus, Hippiæ duo, Gorgias, De dialogo quidnam sit, & quæ nam sint eius differentiæ, hactenus. Quoniam uerò infinita contentio est, alijs dicētibus ipsum dogmata inferre, alijs negantibus, age de his quoq; uideamus. Dogmatistæ proprium est dogma afferre, sicut & legislatoris, leges instituere. Porrò dogmata siue decreta *indifferēter uocantur, & quæ opinamur, et opinio ipsa. Ex his autem quod opinamur propositio est. Opinio autē persuasio ipsa siue opinatio. Plato igitur *quæ perceperat, ea exponit, quæ uerò sunt falsa, coarguit. De rebus incertis non definit. Atq; de his quidem quæ ipse opinatur, quatuor inducit personas, Socratem, Timæum, Athenienſem hospitem, peregrinum Eleatem. Sunt autem * peregrini non ut quidam opinantur, Plato & Parmedines, sed figmenta sine nomine sunt. Quando & Socratis atque Timæi uerba dum loquitur, pro decretis infert Plato. Qui mendacij

*ἑκατέρως.

*περὶ ὧν κατάληψιν.

*ξένοι.

*dacij coarguãtur, inducit Trasymachũ, Calliclem, Polum, Gorgiam, Protagoram, Hippiam, atque Eutydemum, & huiusmodi cæteros. At uerò cùm probationibus & argumenti conclusionibus locus est, plurimũ utitur inductione, eaq; non unica, sed bipertita. Est enim * inductio oratio ex ueris quibusdam simile sibi uerum propriè colligens atque inferens. Eius sunt species duæ, ea quæ ex contrario fit, & quæ ex consequenti. Quæ igitur ex contrario fit, eiusmodi est, ut interrogãti circa omnem responsionẽ contrariũ inferatur. Vt exempli causa, Pater meus aut alius est quàm pater tuus, aut idem. Si igitur alius est pater meus quàm pater tuus, cùm sit alius quàm pater, nõ erit pater. Si idem est qui pater meus, idem existens qui pater meus, meus erit pater. Et rursus: Si animal homo est, lapis aut lignum erit. Non est autẽ lapis aut lignum, animatus quippe est, & ex seipso mouetur, animal igitur est. Si autẽ anima est, animal uerò & canis et bos, erit & homo animal et canis & bos. Hac igitur inductionis specie quæ per contrarium fit, ubi rixæ locus est, utitur Plato, non ad asserendum dogma, sed ad refellẽdum quod falsum fuisset obiectũ. Est & alia ipsius species, quæ per cõsequens: & ea duplex, altera quidem id quod in parte quæritur per id quod est in parte demonstrat: altera quod uniuersaliter per id quod in parte est, probat. Prior illa oratorum, sequẽs dialecticorũ est. Quæritur in prima, an iste occiderit. Argumẽtum est eo tẽpore repertũ esse cæde cruentũ. Est autẽ, ut diximus, oratorum ea inductionis species. Quippe rhetoricæ uis & officiũ est circa particularia, non circa uniuersalia uersari. Quærit enim nõ de iure ipso uerùm de particularibus iustis. Altera uerò dialecticorum, probatur quippe uniuersum per partes. quemadmodũ quæritur an sit immortalis anima, & an*

ex

*ἐπαγωγή.

Inductio per contrarium.

Inductio per ἀκολουθίαν

ex mortuis sint qui uiuunt, quod in lib. de Anima probatur per uniuersale quoddã, quòd cõtraria ex contrarijs fiant. Idq́; ipsum uniuersale ex quibusdam particularibus conficitur, ut somnus ex uigilia, & cõtrà, itemq́; maius ex minore, & cõtrà. Hac autem specie utebatur ad asserẽda * quæ percepisset. *ἑαυτῷ δοκόντων. Nam ut olim tragœdiã prius quidẽ chorus solus aiebat, postmodũ uerò Thespis unũ inuenit histrionem, ut chorus interdũ requiesceret, secundũ posteà Aeschylus adiecit, & tertiũ Sophocles, atq; in hunc modũ tragœdia consummata est: ita & philosophiæ ratio dudũ circa unam tantũ physicæ speciẽ iuxtà uertebatur. Accessit Socrates, & adiecit ethicen. Tertiã Plato dialecticen addidit, et consummato philosophiæ operi extremam manum apposuit. Thrasillus autẽ asserit illum iuxta tragicũ quadriloquium dialogos suos edidisse. Tragœdi enim quatuor * poëmatibus certabant, *δράμασιν. Dionysiis, Lenæis, Panathenæis, Chytris. Erat autẽ quartũ poëma Satyricum. Porrò quatuor poëmata quadriloquia appellabantur. Sunt igitur omnes eius dialogi, de quib. nihil ambigitur, quinquagintasex, Republica in decẽ diuisa libros, quã & apud Protagorã totam fermè inueniri in contradictionibus, tradit Phauorinus in secundo omnimodæ historiæ. Leges in duodecim diuiduntur. Sunt autẽ huiusmodi quadriloquia nouem numero, legibus uno uolumine, & Reipu. libris, in uno itidẽ inclusis. Primũ igitur quadriloquium ponit, quod cõmunem hypothesin habere uideatur, ostẽdere uolens cuiusmodi esse debeat uita philosophi, dupliciq́; in libris singulis inscriptione utitur, altera ex nomine, ex re altera imposita. τετραλογία prima. Huius quadriloquij quod primũ est in capite ponitur Eutyphrõ, siue de sanctitate. Est autem ipse dialogus tentatiuus. Hunc sequitur Socratis defensio, moralis. Tertio loco Criton,

siue

Neglectum, inornatum, atq; ut plurimùm probum
Re metientem, non uerbis sapientiam
Sermone nunquam palliato, at simplici.

*Vtitur eo Plato quandoq; & pro pulchro & honesto, aliquando pro*paruo. Sæpe uerò & uarijs nominibus utitur in eadem significatione. Nanq; ideam & speciē nominat, & genus & exēplar & initiū & causam. Vtitur & contrarijs uocibus ut idē significēt. Nam sensibile & quod est, & quod non est dicit. Esse quidem propter generationem, non esse autē propter assiduam mutationē. Ideam itidē appellat quod neq; mouetur neq; manet, & idem, & unū, & multa. Idem uerò & in plurimis facere solitus est. Est autem librorū eius triplex*expositio. Primò enim docere oportet eorū quæ dicūtur unumquodq; quid sit, deinde cuius rei gratia dictū sit. Vtrum ex principali intētione, an in similitudinis parte, & ad dogmatū assertionē uel ad refellendum cōtrà differentē. Tertiò uerò an rectè dictum sit. Verùm quoniam ipsius libris & notæ quædam apponuntur, age de his quoq; pauca loquamur. X, enim litera ad dictiones ac figuras assumitur, prorsus ad Platonicam cōsuetudinē. XX, duplex ad dogmata opinionesq; eius peculiares, περιεστιγμένον ad electiores quasq; sententias ornatusq; uerborum apponitur. Duplici periestigmeno ad quorundam emendationes adhibetur. Obelus periestigmenus ad superflua quæq; iugulanda præponitur. Antisigma ad usus duplices scripturæq; translationes adhibetur. Cerannium ad philosophiæ institutionē assumitur. Asteriscus ad cōuenientiam dogmatū. Obelus ad*improbationē. Sunt igitur huiusmodi notæ, & hic librorū numerus, ut Antigonus Carystius in libro quē nuper de Zenone edidit, refert. Ea si quis dignoscere uoluisset, mercedē his qui docerent pendebant.*

[Margin: * μετρίῳ. — * ἐξήγησις. — Notæ in libris Platonis. — * ἀθέτησιν — Platonicorū dogmata.]

Quæ

Quæ uerò illi placuerunt, huiuſmodi fuerunt: Immortalem *eſſe animam, & de corporibus ad corpora perpetuis uicibus migrare, eiuſq; initiũ cõſtare numeris. Corporis principium, Geometriæ item conſideratione. Diffiniebat eam ideam eſſe penitus* *remoti *ſpiritus, ſeipſam mouentem &* *διεστῶτος.
motum præſtantem corpori, & eſſe tripartitam. Rationa*lem ipſius partẽ ſitam in capite, iraſcibilem in corde, concupiſcibilem in umbilico & iecore conſiſtere.** Continere *περιέχειν.
item ex medio ſemper corpus per gyrum atque ex elementis conſtare, diuiſamq; ſecũdum harmoniæ interualla, duos orbes efficere coniunctos. Ex *his interiorẽ circulum & ſex alios ſciſſum, ſeptem reliquos circulos facere.* Eumq; *iuxta diametrũ ad læuam intrinſecus habere ſedem.* Alterũ *uerò ſecundum latus ad dexteram, ideoq; ipſum*obtinere quod* *κρατεῖν.
ſit unicus. Alterum *quippe interius in plures eſſe diuiſum, atq; hunc ipſius, illos alterius eſſe dicẽs.* Hanc *quidem animi, illam uerò uniuerſi eſſe motionem, errantiumq; ſyderum motus, ita ſe habentes ut ex medio ſit ſciſsio ſibi ad extrema congruens atq; coniuncta, noſſe quæ ſunt, atque aptare, eo quòd in ſeipſa per harmoniam elemẽta habeat, & opinionem quidem fieri ſecũdum alterius circulum ſe*ſubrigentem, ſcientiam uerò ſecundũ alium qui ſit idem.* Duo *omnino eſſe rerum principia,* Deum *atque materiam.* Illum *& mentẽ & cauſam appellat.* Eſſe *autẽ materiam informẽ & infinitam, ex ea cõcretiones fieri.* Ea *cùm aliquando temerè & inordinatè moueretur, à* Deo *ait in locum unum coactam, quòd ordinem temeritati præſtare cenſuerit.* Porrò *huiuſmodi eſſentiam in quatuor elementa conuerſam, ignẽ, aquam, aërem, terram.* Ex *his mũdum ipſum & quæ in eo ſunt naſci. ſolam terram ait immutabilem, cauſam eſſe putans figurarũ ipſius, ex quibus conſtet, differentiam.* Aliorũ

*ὀρθουμένου.

quippe figuras eiusdem generis dicit. compositas nimirum omnes ex uno oblongo triangulo, terræ uerò propriã esse figuram. Ignis enim elementum esse pyramidẽ, aëris quod ὀκτάεδρον *uocat, aquæ* εἰκοσάεδρον, *terræ autẽ cubũ. Quocirca neq; terram in ista mutari, neq; in terram ista cõuerti. Non autem suis locis discreta esse singula quòd circunferentia constringẽs, & ad medium cogens, parua hæc componit, eaq; quæ sunt maiora discernit. Atque ideo cùm species mutant, & loca mutare. Mundũ unum esse genitũ, nam & sensibilis est, à Deo cõditũ, animatumq; esse, quòd præstantius sit quod animatum est, quàm quod caret anima. Huiusmodiq; opificium supremæ causæ subiectum, unumq;*
*ὑπόδειγμα. *cõditum fuisse, nõ infinitum, quòd etiam* exẽplar ad quod creatus fuerit, unicum sit. Esse autẽ ad sphæræ similitudinẽ rotundum, quòd cõditoris ea quoq; figura sit. Illum quippe cæteras cõtinere animantes, hunc autem omnium figuras. Leuem itidem & absq; ullo per gyrum instrumento, quòd huiusmodi nullus sibi usus sit. Immortalẽ præterea durare mundum, eò quòd non dissoluatur in id quod non est. Ac totius generationis causam esse cœlum, quòd boni sit benefacere. Porrò cœli generationis autorem summè bonum, atq; excellentissimum. Eius quippe quòd sit in rebus conditis pulcherrimum, eum esse conditorem, quem intelligibilium omnium constet esse præstantissimũ. Itaq; quoniã huiusmodi Deus est, cœlũ uerò præstantissimo illi simile est, quoniã pulcherrimum cernitur, nulli creaturæ erit similius quàm Deo soli. Constare uerò mundũ ex igne, aqua, aëre, & terra. Ex igne quidem, ut uisibilis sit: ex terra, ut solidus: ex aqua & aëre, ut proportione non uacet. Nanq; solidorum uis duobus maximè medijs proportionẽ sumit, ut unũ fiat hoc totum. Ex omnibus uerò, ut perfectũ atq; immortale sit.*

Temp

Tempusq; sempiterni imaginem fuisse, idq; semper manere. Cœli autem motus tempus esse. Noctem enim ac diem ac mensem & huiusmodi cætera esse temporis partes. Idcirco absq; mundi natura non constare tempus. Simul enim atq; conditus fuerit, & tempus illi affuisse. Porrò post temporis generationem, & solem, & lunam, & errantia genita. Vt autem horarum manifestus & certus esset numerus, animantesq; numeri nō essent expertes, accendisse solis radios Deum. Lunam quidem supra eminentem terræ circulum, solem propius huic orbi, in superioribus uerò uaga sydera ferri. Esse prorsus animatum, quia sit animato motui deuinctus & alligatus. Vt autem perficeretur hic mundus, essetq; similis intelligibili animanti, aliorū quoq; animaliū cōditam esse naturam. Quoniā igitur ille habebat: cœlum quoq; ut haberet operæpretium fuisse. Deos ergo esse ut plurimum igneos. Esse autē et reliqua genera animantium tria, uolatile, aquatile, terrestre. Terrā esse antiquissimam omniū qui essent in cœlo deorum. Fuisse autem conditā, ut diei noctisq; tempora & uices uariaret. Eam cùm media sit, circa medium moueri. Quoniā uerò causæ, inquit, duæ sunt, alia quidem constantiā ac firmitatē esse, alia uerò necessaria ex causa creata dicēdum. Sunt autē ista: aër, ignis, terra, aqua, quæ quidem non exactè erant elementa, sed ad percipiendū apta. Hæc autē ex triangulis cōstare cōpositis, atq; in ipsos dissolui. Esse autem ipsorum elementa porrectum triangulum, & æquilaterū. Initia igitur & causas rerū esse duo quæ prædiximus, quorum exēplar sit Deus ac materia. Id uerò informe esse necesse est, sicut & alia *perceptioni accōmodata. Horum autē causam ex necessitate esse, quippe quæ receptis ideis essentias gignat, ac per potentiæ dissimilitudinem moueatur, motuq; suo quæ mo-

*λεκτικά, sicut paulò antè.

uentur ex ea in diuersum moueri. Porrò, ista quidem primo tumultuario & inordinato motu agitari. at ubi ornatus adhiberi cœptus, debitum ordinē, & modum ex Deo accepisse. Causas enim & ante cœli creationem duas fuisse, & tertiā generationē, eas tamen perobscuras, uestigiáq; duntaxat, & incompositas, & eis demum perfecto mundo accepisse ordinē. Ex omnibus uerò quæ subsisterent corporibus factum esse cœlum opinatur, & Deum sicut & materiam incorporalem esse. Sic enim corruptione et perturbatione nulla omnino affici. Ideas sicut prædiximus, causas quasdam atque principia ponit, ut huiusmodi sint quæ natura consistunt, qualia & ipsa sunt. Enimuero de bonis ac malis ita disserebat: Finem esse, Deo similem fieri. Virtutē sufficere quidē ad bene beatéq; uiuendū. Cæterùm instrumentis indigere, corporis bonis, robore, sanitate, integritate sensuum, et cæteris id genus. Exterioribus idem, putà opibus, generis claritate, gloria, & huiusmodi cæteris. Ea etsi non affuerint, nihilominus tamen beatum fore sapientē. Accessurum item ad Remp. uxorē ducturum, legesq; positas non præuaricaturum. Laturū insuper, patriæ suæ quantū fieri poterit, cōmodas leges. Idq; nisi per summā plebis seditionem operā suā Reip. iudicarit inutilē fore. Arbitratur & deos humana cernere atq; curare, & dæmones esse, * notionemq; honesti primus definiuit, eam, quæ à laudabili & rationabili utiliq; & decoro & congruo non discerneretur, quæ simul omnia, id quod per naturam fit consequens, ac pro confesso habeatur, attingant. Disseruit de ratione & rectitudine nominū, atq; adeo rectè respondendi, & interrogandi scientiā primus ipse cōstituit, affatim usus. Porrò in dialogis iustitiā diuinam legē arbitratus est, ut ad iustè agendum potentius persuaderet, ne post mortem pœnas impro

*ἔννοιαν.

*improbi luerẽt. Quocirca cum pleriq; fabulosum putauere, quòd eiusmodi narrationes interdũ suis scriptis interserat, ut quòd incertũ sit ista post mortẽ sic se habere, admoniti mortales iura uiolare pertimescãt. Atq; in hunc modũ ille sensit. Distribuebat autem, ut ait Arist. res in hunc modum. Ex bonis, inquit, quædã sunt animi, quædã corporis, alia extrinsecus. Iustitiã, prudentiã, fortitudinẽ, frugalitatem, & cætera id genus in animo ponebat. Pulchritudinẽ & habitũ præclarũ, sanitatẽ, & fortitudinẽ in corpore. Amicos autem & patriæ felicitatẽ, atq; diuitias, inter exteriora numerabat. Bonorum igitur tria esse genera, alia in anima, alia in corpore, alia extrinsecus. Tres item esse amicitiæ species, naturalem, socialẽ, atq; hospitalẽ. Naturalem qua parentes liberis afficiuntur, cognatiq; se mutuò alterutrũ diligunt. Eam uerò in cæteras quoq; animãtes esse diffusam. Socialẽ quam sine ullo cõsanguinitatis uinculo sola consuetudo conciliat, cuiusmodi Pyladis & Orestis fuisse memoratur. Hospitalẽ, qua ex cõmẽdatione uel literis hospitibus cõiungimur. Addunt pleriq; quarto loco & amatoriã. Ciuilitatem itidẽ in species quinq; distinxit. Aliã popularem, aliã quã optimates exerceant, tertiã quæ diffundatur in paucos, regiã quartã, quintam tyrannicã. Popularem Remp. in eis esse ciuitatibus in quibus ad imperiũ multitudinis agitur res, eiusq; nutu magistratus eliguntur, & pro illius arbitrio feruntur leges. Aristocraticam, ubi neq; diuites, neq; pauperes, neq; nobilitate uel gloria illustres dominãtur, uerũ soli ij, qui sunt in ciuitate optimi, rem administrãt. Oligarchicam, quando à *censibus magistratus eliguntur. sunt enim pauciores pauperibus. Regnũ bifariã scindi: aliud enim secundũ legem: aliud secundũ genus esse. Secundum legẽ constare Carthaginiensium regnũ. Ciuile*

*τιμημάτων.

quippe esse, Lacedæmoniorũ uerò & Macedonũ secundum genus. Habent enim regni successionem quandã per genus. Tyrannidem dici, cùm impulsi & ui adacti ciues ab aliquo reguntur. Iustitiæ tria esse genera: aliud circa deos, alterũ circa homines, tertiũ circa defunctos uersari. Nam & qui sacra secundũ leges faciũt, sacrarumq; rerũ curã habent, religiosi in deos ac pij sunt. Qui uerò mutua, depositáq; restituunt, iusti erga homines sunt. Qui autẽ uita functis iusta persoluunt, tertiam illam iustitiæ partẽ exequuntur. Disciplinæ similiter treis esse species. Aliam quidem in actione consistere, & practicẽ dici. Aliam ex operis effectu cõstare, & appellari poëticem. Tertiam speculationi studere, et rhetoricen uocari. Nam ædium nauiumq; structuram certum est ad effectricẽ illam pertinere. Nam ex illis opus aliquod factum uidemus. Politiã uerò & tibiarũ cantus, pulsusq; citharæ, & huiusmodi cætera, practicæ subesse. Neq; enim consummato actu quippiã remanet quod oculis subiectum sit, cæterũ in ipso actu uis omnis est. Itaq; alius tibijs, alius fidibus canit, alius Remp. gerit. Porrò geometria, & harmonia, & astrologia sub intelligentiam cadunt. & speculationi tantummodo inseruiunt. Neq; enim uel agunt uel efficiunt quicquã, sed geometra quidẽ contemplatur ut sese habẽt ad inuicem lineæ, harmoniacus sonos ratione dijudicat, astrologus sydera atq; cœlum. Medicinæ item quinque species esse: aliam quippe dici pharmaceuticẽ, quæ morbis medicata potione subueniat. aliam chirurgicã, quæ sectione & ustione curet: tertiam quæ sola uictus ratione & ordine arceat ægritudines, appellariq; diæteticẽ: quartam quæ ex celeri discretione morborũ succurrat ægris uocariq; νοσογνωμικὴν: quintã adiutricem dici, quòd strenuo auxilio doloribus continuò liberet. Legis item geminam esse distributionem,

tionem, alteram scriptam, alterã uerò non scriptam. priorẽ illam esse ciuilẽ, qua administramus rempu. quæ uerò citra scripturam cõstat, eam à natura & usu proficisci, quale est nudũ in forũ ambulare non debere, aut muliebri ueste uti, quod nulla scripta lege prohibetur. Nam ab eiusmodi sola citra scripturam, naturalisq; lex uetat. Sermonem seu orationem in quinq; diuidit. Esse enim eius genus quoddã quo utuntur in concionibus hi, qui administrant remp. idq; ciuile appellari. Aliud quo utuntur oratores in demonstratione, dum uel laudant, uel uituperant, uel accusant quempiam: esse uerò id genus oratoriũ. Tertiò quo priuati inter se mutuò colloquuntur, diciq; priuatũ. Quartum quo compẽdiò ij qui rogant & respõdent, ad interrogata disserũt, uocariq; id genus dialecticũ. Quintò quo artifices dum de sua arte disserunt loquuntur, appellariq; id artificiosum. Musicam in tria secari. Quandam enim uoce sola cõstare, ut cantũ: aliã uoce simul & manu, ut citharæ cantus: tertiam solis manibus perfici, ut cùm silẽte oris organo citharam percutimus. Nobilitatẽ quatuor in species diuidi. Nam qui claris, bonis iustisq; maioribus fuerint nati, eos nobiles uocari, quorũ itẽ parentes potẽtes ac principes fuere. item uocari nobiles, quorũ sint maiores fama & opinione celebres, quam uel ex bellicis rebus præclarè gestis, uel ex certaminum coronis reportauerint. Alterũ esse nobilitatis genus idq; præstãtißimũ, cùm quis per se animi magnitudine excellit. Pulchritudinẽ item in tria distinguit: aliã quippe esse laudabilem, ut formosam faciẽ: aliã quoq; usui deseruire, ut instrumentũ & domũ, quæ præterquã quòd speciosa sunt, usibus nostris commoda etiam sunt. Tertiam legibus studijsq; constare, eamq; humanæ uitæ commodis maximè consulere. Animæ tres itidẽ partes esse, rationalem, concu-

quodam amore ac studio præ cæteris indagare soleas, operæpretiũ existimaui & sermonũ illius naturam, & dialogorũ ordinẽ, & persuasionis aut inductionis uim, pro uiribus, ueluti per elemẽta capitaq; digerere: uti neq; de illius uita, quam collegimus, dogmata quoq; & decreta desiderentur, aliàs quippe iuxta prouerbiũ, noctuam Athenas, si ea quæ per species distribuũtur enarrare tibi oportebit. Dialogos itaq; primũ Zenonẽ Eleatẽ scripsisse ferunt. Aristoteles in I. de poëtis, Alexamenũ Styreum siue Teium, sicut & Phauorinus in commentarijs tradit. Cæterùm Plato meo quidem iudicio id genus expoliuit, adhuc alioqui rude, atq; perfecit. Ita non solùm ornatæ & expolitæ orationis, uerũ & ipsius inuẽtionis dignißimè sibi primatum uendicat. Est autẽ Dialogus ex interrogatione & respõsione cõpositus, de ea re quæ uel philosophiã uel reip. partes attingat, cum decenti & congrua expreßione personarũ quæ assumuntur, accurataq; cõpositione uerborũ. Dialectica est disputandi ars per quã aliquid aut probamus aut improbamus, ex interrogatione itidẽ, & responsione disserentiũ. Enimuerò Platonicæ orationis geminus stylus est, uterque summus. Alter ex his qui instituit atq; imbuit, appellatur ὑφηγητικός. alter in inquirendo uersatur, dicitúrque ζητητικός. Prior ille in duo distinguitur genera, alterũ in speculatione cõsistit, alterũ in actione. Primũ in naturale ac rationale, secũdum in morale ac ciuile diuiditur. Porrò secũdus ille itidẽ in duas species scinditur, prima quæ exercetur, uocaturq; gymnastica, secũda in certaminibus est, & agonistica dicitur. Quin & gymnasticæ bipartita diuisio est, altera uelut incunabula exercitationis fouet, uocaturq; Mæeutica: altera iam suis uiribus nititur, tẽtatq; quid poßit, & Pirastica dicitur. Agonisticæ itẽ est bipertita distinctio, alia demonstr-

monstrationi inseruit, & Endistica uocatur. alia exhortatur, & Anatreptica dicitur. Neq; sanè nos fugit plerosque Platonis dialogos aliter ac nos distinguere. Dicunt enim ex his alios dramaticos, quòd quasi poëma uideantur imitari, alios quòd narrationi inseruiãt, diegematicos, mistos alios appellant. Sed ea sanè distinctio dialogorum scenæ quàm philosophorum scholæ uidetur accõmodatior. Sunt ex his quidam qui ad physicã pertinent, ut Timæus: Logicen, ut politicus, Cratylus, Parmenides & Sophista. Sunt qui ad moralem, ut Apologia, Criton, Phædon, Phædrus, Symposiũ, Menexemus, Clitophon, epistolæ, Philebus, Hipparchus & Anterastæ. Ciuilem uerò Respub. leget, Minos, Epinomis, & Atlanticus. Mæeuticam astruunt Alcibiades duo, Theages, Lysis, Laches. Pirasticã, Eutiphron, Menon, Ion, Charmides, Thæetus. Endicticam, Protagoras. Anatrepticam Eutydemus, Hippiæ duo, Gorgias, De dialogo quidnam sit, & quæ nam sint eius differentiæ, hactenus.

Quoniam uerò infinita contentio est, alijs dicẽtibus ipsum dogmata inferre, alijs negantibus, age de his quoq; uideamus. Dogmatistæ proprium est dogma afferre, sicut & legislatoris, leges instituere. Porrò dogmata siue decreta *indifferẽter uocantur, & quæ opinamur, et opinio ipsa. *ἐκατέρως. Ex his autem quod opinamur propositio est. Opinio autẽ persuasio ipsa siue opinatio. Plato igitur *quæ perceperat, *περὶ ὧν κατάληψιν. ea exponit, quæ uerò sunt falsa, coarguit. De rebus incertis non definit. Atq; de his quidem quæ ipse opinatur, quatuor inducit personas, Socratem, Timæum, Atheniensem hospitem, peregrinum Eleatem. Sunt autem * peregrini non *ξένοι. ut quidam opinantur, Plato & Parmedines, sed figmenta sine nomine sunt. Quando & Socratis atque Timæi uerba dum loquitur, pro decretis infert Plato. Qui men-

dacij coarguātur, inducit Trasymachū, Calliclem, Polum, Gorgiam, Protagoram, Hippiam, *atque* Eutydemum, *&* *huiusmodi cæteros.* At *uerò cùm probationibus & argumenti conclusionibus locus est, plurimū utitur inductione, eaq; non unica, sed bipertita.* Est *enim* * *inductio oratio ex ueris quibusdam simile sibi uerum propriè colligens atque inferens.* Eius *sunt species duæ, ea quæ ex contrario fit, & quæ ex consequenti.* Quæ *igitur ex contrario fit, eiusmodi est, ut interrogāti circa omnem responsionē contrariū inferatur.* Vt *exempli causa,* Pater *meus aut alius est quàm pater tuus, aut idem.* Si *igitur alius est pater meus quàm pater tuus, cùm sit alius quàm pater, nō erit pater.* Si *idem est qui pater meus, idem existens qui pater meus, meus erit pater.* Et *rursus:* Si *animal homo est, lapis aut lignum erit.* Non *est autē lapis aut lignum, animatus quippe est, & ex seipso mouetur, animal igitur est.* Si *autē anima est, animal uerò & canis et bos, erit & homo animal et canis & bos.* Hac *igitur inductionis specie quæ per contrarium fit, ubi rixæ locus est, utitur* Plato, *non ad asserendum dogma, sed ad refellēdum quod falsum fuisset obiectū.* Est *& alia ipsius species, quæ per cōsequens: & ea duplex, altera quidem id quod in parte quæritur per id quod est in parte demonstrat: altera quod uniuersaliter per id quod in parte est, probat.* Prior *illa oratorum, sequēs dialecticorū est.* Quæritur *in prima, an iste occiderit.* Argumētum *est eo tēpore repertū esse cæde cruentū.* Est *autē, ut diximus, oratorum ea inductionis species.* Quippe *rhetoricæ uis & officiū est circa particularia, non circa uniuersalia uersari.* Quærit *enim nō de iure ipso uerùm de particularibus iustis.* Altera *uerò dialecticorum, probatur quippe uniuersum per partes. quemadmodū quæritur an sit immortalis anima, & an*

ex

*ἐπαγωγὴ.

Inductio per contrarium.

Inductio per ἀκολουθίαν

ex mortuis sint qui uiuunt, quod in lib. de Anima probatur per uniuersale quoddã, quòd cõtraria ex contrarijs fiant. Idq́; ipsum uniuersale ex quibusdam particularibus conficitur, ut somnus ex uigilia, & cõtrà, itemq́; maius ex minore, & cõtrà. Hac autem specie utebatur ad asserẽda * quæ percepisset. Nam ut olim tragœdiã prius quidẽ chorus solus aiebat, postmodũ uerò Thespis unũ inuenit histrionem, ut chorus interdũ requiesceret, secundũ postea Aeschylus adiecit, & tertiũ Sophocles, atq; in hunc modũ tragœdia consummata est: ita & philosophiæ ratio dudũ circa unam tantũ physicæ speciẽ iuxtà uertebatur. Accessit Socrates, & adiecit ethicen. Tertiã Plato dialecticen addidit, et con summato philosophiæ operi extremam manum apposuit. Thrasillus autẽ asserit illum iuxta tragicũ quadriloquium dialogos suos edidisse. Tragœdi enim quatuor * poëmatibus certabant, Dionysiis, Lenæis, Panathenæis, Chytris. Erat autẽ quartũ poëma Satyricum. Porrò quatuor poëmata quadriloquia appellabantur. Sunt igitur omnes eius dialogi, de quib. nihil ambigitur, quinquagintasex, Republica in decẽ diuisa libros, quã & apud Protagorã totam ferme inueniri in contradictionibus, tradit Phauorinus in secundo omnimodæ historiæ. Leges in duodecim diuiduntur. Sunt autẽ huiusmodi quadriloquia nouem numero, legibus uno uolumine, & Reipu. libris, in uno itidẽ inclusis. Primũ igitur quadriloquium ponit, quod cõmunem hypothesin habere uideatur, ostẽdere uolens cuiusmodi esse debeat uita philosophi, dupliciq; in libris singulis inscriptione utitur, altera ex nomine, ex re altera imposita. Huius quadriloquij quod primũ est in capite ponitur Eutyphrõ, siue de sanctitate. Est autem ipse dialogus tentatiuus. Hunc sequitur Socratis defensio, moralis. Tertio loco Criton, siue

*ἑαυτῷ ἀρεσκόντων.

*ἀγώνων.

τετραλογία prima.

*περὶ πρακτ. *siue de eo quod*agendũ est,moralis. Quartò Phædon,siue de anima,moralis. In secundo uerò quadriloquio præponitur Cratylus, siue de rectitudine nominum Logiæ partes agẽs Thæetetus,siue de disciplina,tentatiuus:Sophista,siue de eo quod est,logicus.Politicus,siue de regno, logicus. In distributione tertia ponitur primo loco Parmenides,siue de ideis,logicus. Secundo Philebus,siue de uoluptate,moralis.Tum sympositum,siue de amore,moralis.Postremò Phædrus siue de bono,moralis.In quarto præponitur Alcibiades prior, siue de hominis natura, μαιευτικός. Alcibiades secundus,siue de precatione,obstetricius.Hipparchus,siue de lucri studio,moralis.Anterastæ,aut philosophia,moralis.Quintæ præfertur in capite Theages,siue de sapiẽtia, obstetricius,ac deinceps Charmides siue de frugalitate, tentatiuus.Laches,siue de fortitudine,obstetricius. Lysia, siue de amicitia,obstetricius.Sextæ princeps est Euthydemus, siue cõtentiosus,anatrepticus.Tum Protagoras seu sophistæ, endicticus. Gorgias, siue de rhetorica, anatrepticus. Menon siue de uirtute, tentatiuus. Septimæ præponuntur Hippiæ duo,de honesto prior,posterior de mẽdacio, ambo exhortatiui. Ion siue de Iliade, πειραστικός. Menexenus siue epitaphius, moralis.Octauæ primũ sibi locũ uendicat Clitophon siue exhortatiuus,moralis.Respu.seu de iustitia,ciuilis.Timæus siue de natura,physicus.Critias seu Atlanticus,moralis.Nonæ præsidet Minos siue de lege,ciuilis.Leges siue de ferẽda lege,ciuilis. Epinomis siue philosophus, ciuilis. Epistolæ tredecim morales, quibus præponebat εὖ πράττειν.Epicurus autem εὖ διάγειν.Cleon uerò χαίρειν.Ex his una est ad Aristodemũ,ad Archytã duæ,ad Dionysium quatuor,ad Hermiã & Erastũ & Coriscũ una,ad Leodamantẽ una,ad Dionẽ una,ad Perdicã una,ad Dionis * ne-

*οἰκείους. cessa

cessarios duæ. Est autẽ huiusmodi iuxta Thrasillũ librorũ illius distinctio, cui pleriq; accedũt. Alij autẽ ex quibus & Aristophanes grammaticus est, in triloquia eius dialogos ita distribuunt, primam ponunt cui præsit respublica, Timæus. Critias, Secũdam, cui Sophista, Politicus, Cratylus. In tertia leges statuunt, Minoẽn, & Epinomida. In quarto Theætetũ, Eutyphrona, defensionẽ. In quinta, Phædronẽ, Critonem, epistolas. Cætera singula & sine ordine ponunt. Incipiunt quidam, ut prædiximus, à republica, alij à maiore Alcibiade, pleriq; autẽ à Theage, alij ab Eutyphrone, nõnulli à Clitophonte, quidam à Timæo, alij à Phædro. Sunt itẽ qui à Theæteto incipiant, sunt qui à defensione. Ex his autem dialogis qui Platoni inscribuntur, hi sine ulla controuersia adulterini sunt, Midon siue Hippostrophus, Eryxias siue Erasistratus, Alcyon, Acephalus siue Sisyphus, Axiochus, Phæaces, Demodocus, Chelidon, Septima, Epimenides. Ex his Alcyon Leontis cuiusdam esse fertur, ut Phauorinus in quinto cõmentariorum refert. Enimuerò nominibus utitur uarijs, uti ne illius opera imperitis & rudibus cõspicua sint: propriè tamen sapientiam esse arbitratur earũ rerũ quæ intelligẽtia cõprehenduntur: & quæ uerè sunt, scientiam, quam de Deo ait animamq; à corpore disiunctam. Propriè uerò sapientiam & philosophiam uocat appetitionẽ quandam ac desiderium diuinæ sapientiæ. Cõmuniter apud ipsum sapiẽtia dicitur etiam omnis peritia. Vt cùm, uerbi gratia, sapiẽtẽ uocat artificẽ. Vtitur & ijsdem sæpe nominibus in significãdis uarijs rebus. φαῦλος siquidem apud illum, etiam pro simplici ponitur, sicut & apud Euripidem in Licymnio de Hercule in hunc modum:

φαῦλον, inquit, ἄκομψον τὰ μέγιστ' ἀγαθὸν
πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιτεμνόμενον σοφίαν
λέσχῃ ἀτρίβωνα. hoc est,

Negl

Neglectum, inornatum, atq; ut plurimùm probum
Rem metientem, non uerbis sapientiam
Sermone nunquam palliato, at simplici.

*Vtitur eo Plato quandoq; & pro pulchro & honesto, aliquando pro*paruo. Sæpe uerò & uarijs nominibus utitur in eadem significatione. Nanq; ideam & speciē nominat, & genus & exēplar & initiū & causam. Vtitur & contrarijs uocibus ut idē significēt. Nam sensibile & quod est, & quod non est dicit. Esse quidem propter generationem, non esse autē propter aßiduam mutationē. Ideam itidē appellat quod neq; mouetur neq; manet, & idem, & unū, & multa. Idem uerò & in plurimis facere solitus est. Est autem librorū eius triplex*expositio. Primò enim docere oportet eorū quæ dicūtur unumquodq; quid sit, deinde cuius rei gratia dictū sit. Vtrum ex principali intētione, an in similitudinis parte, & ad dogmatū assertionē uel ad refellendum cōtrà differentē. Tertiò uerò an rectè dictum sit. Verùm quoniam ipsius libris & notæ quædam apponuntur, age de his quoq; pauca loquamur. X, enim litera ad dictiones ac figuras assumitur, prorsus ad Platonicam cōsuetudinē. XX, duplex ad dogmata opinionesq; eius peculiares,* περιεστιγμένον *ad electiores quasq; sententias ornatusq; uerborum apponitur. Duplici periestigmeno ad quorundam emendationes adhibetur. Obelus periestigmenus ad superflua quæq; iugulanda præponitur. Antisigma ad usus duplices scripturæq; translationes adhibetur. Cerannium ad philosophiæ institutionē assumitur. Asteriscus ad cōuenientiam dogmatū. Obelus ad*improbationē. Sunt igitur huiusmodi notæ, & hic librorū numerus, ut Antigonus Carystius in libro quē nuper de Zenone edidit, refert. Ea si quis dignoscere uoluisset, mercedē his qui docerent pendebant.*

* μετρίυ.

* ἐξήγησις.

Notæ in libris Platonis.

* ἀθέτησιν

Platonicorū dogmata.

Quæ uerò illi placuerunt, huiusmodi fuerunt: Immortalem *esse animam, & de corporibus ad corpora perpetuis uicissibus migrare, eiusq; initiū cōstare numeris.* Corporis *principium,* Geometriæ *item constare ratione:* Diffiniebat *eam ideam esse penitus* remoti spiritus, seipsam mouentem & motum præstantem corpori, & esse tripartitam.* Rationa*lem ipsius partē situm in capite, irascibilem in corde, concupiscibilem in umbilico & iecore consistere.** Continere *item ex medio semper corpus per gyrum atque ex elementis constare, diuisamq; secūdum harmoniæ interualla, duos orbes efficere coniunctos.* Ex *his interiorē circulum & sex alios scissum, septem reliquos circulos facere.* Eumq; *iuxta diametrū ad læuam intrinsecus habere sedem.* Alterū *uerò secundum latus ad dexteram, ideoq; ipsum* obtinere quod sit unicus.* Alterum *quippe interius in plures esse diuisum, atq; hunc ipsius, illos alterius esse dicēs.* Hanc *quidem animi, illam uerò uniuersi esse motionem, errantiúmq; syderum motus, ita se habentes ut ex medio sit scißio sibi ad extrema congruens atq; coniuncta, nosse quæ sunt, atque aptare, eo quòd in seipsa per harmoniam elemēta habeat, & opinionem quidem fieri secūdum alterius circulum se* subrigentem, scientiam uerò secundū alium qui sit idem.* Duo *omnino esse rerum principia,* Deum *atque materiam.* Illum *& mentē & causam appellat.* Esse *autē materiam informē & infinitam, ex ea cōcretiones fieri.* Ea *cùm aliquando temerè & inordinatè moueretur, à* Deo *ait in locum unum coactam, quòd ordinem temeritati præstare censuerit.* Porrò *huiusmodi essentiam in quatuor elementa conuersam, ignē, aquam, aërem, terram.* Ex *his mūdum ipsum & quæ in eo sunt nasci.* *solam terram ait immutabilem, causam esse putans figurarū ipsius, ex quibus constet, differentiam.* Aliorū

*ἀεισώτος.

*περιέχειν.

*κρατεῖν.

*ὀρθουμένου.

quippe figuras eiusdem generis dicit. compositas nimirum omnes ex uno oblongo triangulo, terræ uerò propriã esse figuram. Ignis enim elementum esse pyramidẽ, aëris quod ὀκτάεδρον uocat, aquæ εἰκοσάεδρον, terræ autẽ cubũ. Quocirca neq; terram in ista mutari, neq; in terram ista cõuerti. Non autem suis locis discreta esse singula quòd circunferentia constringẽs, & ad medium cogens, parua hæc componit, eaq; quæ sunt maiora discernit. Atque ideo cùm species mutant, & loca mutare. Mundũ unum esse genitũ, nam & sensibilis est, à Deo cõditũ, animatumq; esse, quòd præstantius sit quod animatum est, quàm quod caret anima. Huiusmodiq; opificium supremæ causæ subiectum, unumq; cõditum fuisse, nõ infinitum, quòd etiam *exẽplar ad quod creatus fuerit, unicum sit. Esse autẽ ad sphæræ similitudinẽ rotundum, quòd cõditoris ea quoq; figura sit. Illum quippe cæteras cõtinere animantes, hunc autem omnium figuras. Leuem itidem & absq; ullo per gyrum instrumento, quòd huiusmodi nullus sibi usus sit. Immortalẽ præterea durare mundum, eò quòd non dissoluatur in id quod non est. Ac totius generationis causam esse cœlum, quòd boni sit benefacere. Porrò cœli generationis autorem summè bonum, atq; excellentissimum. Eius quippe quòd sit in rebus conditis pulcherrimum, eum esse conditorem, quem intelligibilium omnium constet esse præstantissimũ. Itaq; quoniã huiusmodi Deus est, cœlũ uerò præstantissimo illi simile est, quoniã pulcherrimum cernitur, nulli creaturæ erit similius quàm Deo soli. Constare uerò mundũ ex igne, aqua, aëre, & terra. Ex igne quidem, ut uisibilis sit: ex terra, ut solidus: ex aqua & aëre, ut proportione non uacet. Nanq; solidorum uis duobus maximè medijs proportionẽ sumit, ut unũ fiat hoc totum. Ex omnibus uerò, ut perfectũ atq; immortale sit.

*ὑπόδειγμα.

Temp

*Tempusq; sempiterni imaginem fuisse, idq; semper manere. Cœli autem motus tempus esse. Noctem enim ac diem ac mensem & huiusmodi cætera esse temporis partes. Idcirco absq; mundi natura non constare tempus. Simul enim atq; conditus fuerit, & tempus illi affuisse. Porrò post temporis generationem, & solem, & lunam & errantia genita. Vt autem horarum manifestus & certus esset numerus, animantesq; numeri nō essent expertes, accendisse solis radios Deum. Lunam quidem supra eminentem terræ circulum, solem propius huic orbi, in superioribus uerò uaga sydera ferri. Esse prorsus animatum, quia sit animato motui deuinctus & alligatus. Vt autem perficeretur hic mundus, essetq; similis intelligibili animanti, aliorū quoq; animaliū cōditam esse naturam. Quoniā igitur ille habebat: cœlum quoq; ut haberet operæpretium fuisse. Deos ergo esse ut plurimum igneos. Esse autē et reliqua genera animantium tria, uolatile, aquatile, terrestre. Terrā esse antiquißimam omniū qui essent in cœlo deorum. Fuisse autem conditā, ut diei noctisq; tempora & uices uariaret. Eam cùm media sit, circa medium moueri. Quoniā uerò causæ, inquit, duæ sunt, alia quidem constantiā ac firmitatē esse, alia uerò necessaria ex causa creata dicēdum. Sunt autē ista: aër, ignis, terra, aqua, quæ quidem non exactè erant elementa, sed ad percipiendū apta. Hæc autē ex triangulis cōstare cōpositis, atq; in ipsos dissolui. Esse autem ipsorum elementa porrectum triangulum, & æquilaterū. Initia igitur & causas rerū esse duo quæ prædiximus, quorum exēplar sit Deus ac materia. Id uerò informe esse necesse est, sicut & alia *perceptioni accōmodata. Horum autē causam ex neceßitate esse, quippe quæ receptis ideis essentias gignat, ac per potentiæ dißimilitudinem moueatur, motuq; suo quæ mo-*

*Δεκτικά, sicut paulò antè.

*uentur ex ea in diuersum moueri. Porrò, ista quidem primo tumultuario & inordinato motu agitari. at ubi ornatus adhiberi cœptus, debitum ordinē, & modum ex Deo accepisse. Causas enim & ante cœli creationem duas fuisse, & tertiā generationē, eas tamen perobscuras, uestigiáq; duntaxat, & incompositas, & eis demum perfecto mundo accepisse ordinē. Ex omnibus uerò quæ subsisterent corporibus factum esse cœlum opinatur, & Deum sicut & materiam incorporalem esse. Sic enim corruptione et perturbatione nulla omnino affici. Ideas sicut prædiximus, causas quasdam atque principia ponit, ut huiusmodi sint quæ natura consistunt, qualia & ipsa sunt. Enimuero de bonis ac malis ita disserebat: Finem esse, Deo similem fieri. Virtutē sufficere quidē ad bene beatéq; uiuendū. Cæterùm instrumentis indigere, corporis bonis, robore, sanitate, integritate sensuum, et cæteris id genus. Exterioribus idem, putà opibus, generis claritate, gloria, & huiusmodi cæteris. Ea etsi non affuerint, nihilominus tamen beatum fore sapientē. Accessurum item ad Remp. uxorē ducturum, legesq; positas non præuaricaturum. Laturū insuper, patriæ suæ quantū fieri poterit, cōmodas leges. Idq; nisi per summā plebis seditionem operā suā Reip. iudicarit inutilē fore. Arbitratur & deos humana cernere atq; curare, & dæmones esse, * notionemq; honesti primus definiuit, eam, quæ à laudabili & rationabili utiliq; & decoro & congruo non discerneretur, quæ simul omnia, id quod per naturam fit consequens, ac pro confesso habeatur, attingant. Disseruit de ratione & rectitudine nominū, atq; adeo rectè respondendi, & interrogandi scientiā primus ipse cōstituit, affatim usus. Porrò in dialogis iustitiā diuinam legē arbitratus est, ut ad iustè agendum potentius persuaderet, ne post mortem pœnas impro*

*ἔννοιαν.

*improbi lueret. Quocirca cum pleriq; fabulosum putauere, quòd eiusmodi narrationes interdū suis scriptis interferat, ut quòd incertū sit ista post mortē sic se habere, admoniti mortales iura uiolare pertimescāt. Atq; in hunc modū ille sensit. Distribuebat autem, ut ait Arist. res in hunc modum. Ex bonis, inquit, quædā sunt animi, quædā corporis, alia extrinsecus. Iustitiā, prudentiā, fortitudinē, frugalitatem, & cætera id genus in animo ponebat. Pulchritudinē & habitū præclarū, sanitatē, & fortitudinē in corpore. Amicos autem & patriæ fœlicitatē, atq; diuitias, inter exteriora numerabat. Bonorum igitur tria esse genera, alia in anima, alia in corpore, alia extrinsecus. Tres item esse amicitiæ species, naturalem, socialē, atq; hospitalē. Naturalem qua parentes liberis afficiuntur, cognatiq; se mutuò alterutrū diligunt. Eam uerò in cæteras quoq; animātes esse diffusam. Socialē quam sine ullo cōsanguinitatis uinculo sola consuetudo conciliat, cuiusmodi Pyladis & Orestis fuisse memoratur. Hospitalē, qua ex cōmēdatione uel literis hospitibus cōiungimur. Addunt pleriq; quarto loco & amatoriā. Ciuilitatem itidē in species quinq; distinxit. Aliā popularem, aliā quā optimates exerceant, tertiā quæ diffundatur in paucos, regiā quartā, quintam tyrannicā. Popularem Remp. in eis esse ciuitatibus in quibus ad imperiū multitudinis agitur res, eiusq; nutu magistratus eliguntur, & pro illius arbitrio feruntur leges. Aristocraticam, ubi neq; diuites, neq; pauperes, neq; nobilitate uel gloria illustres dominātur, uerū soli ij, qui sunt in ciuitate optimi, rem administrāt. Oligarchicam, quando à *censibus magistratus eliguntur. sunt enim pauciores pauperibus. Regnū bifariā scindi: aliud enim secundū legem: aliud secundū genus esse. Secundum legē constare Carthaginiensium regnū. Ciuile*

*τιμημάτων.

quippe esse, Lacedæmoniorũ uerò & Macedonũ secundum genus. Habent enim regni successionem quandã per genus. Tyrannidem dici, cùm impulsi & ui adacti ciues ab aliquo reguntur. Iustitiæ tria esse genera: aliud circa deos, alterũ circa homines, tertiũ circa defunctos uersari. Nam & qui sacra secundũ leges faciũt, sacrarumq́; rerũ curã habent, religiosi in deos ac pij sunt. Qui uerò mutua, depositaq́; restituunt, iusti erga homines sunt. Qui autẽ uita functis iusta persoluunt, tertiam illam iustitiæ partẽ exequuntur. Disciplinæ similiter treis esse species. Aliam quidem in actione consistere, & practicẽ dici. Aliam ex operis effectu cõstare, & appellari poëticem. Tertiam speculationi studere, et rhetoricen uocari. Nam ædium nauiumq́; structuram certum est ad effectricẽ illam pertinere. Nam ex illis opus aliquod factum uidemus. Politiã uerò & tibiarũ cantus, pulsusq́; citharæ, & huiusmodi cætera, practicæ subesse. Neq; enim consummato actu quippiã remanet quod oculis subiectum sit, cæterũ in ipso actu uis omnis est. Itaq; alius tibijs, alius fidibus canit, alius Remp. gerit. Porrò geometria, & harmonia, & astrologia sub intelligentiam cadunt, & speculationi tantummodo inseruiunt. Neq; enim uel agunt uel efficiunt quicquã, sed geometra quidẽ contemplatur ut sese habẽt ad inuicem lineæ, harmoniacus sonos ratione dijudicat, astrologus sydera atq; cœlum. Medicinæ item quinque species esse: aliam quippe dici pharmaceuticẽ, quæ morbis medicata potione subueniat. aliam chirurgicã, quæ sectione & ustione curet: tertiam quæ sola uictus ratione & ordine arceat ægritudines, appellariq́; diæteticẽ: quartam quæ ex celeri discretione morborũ succurrat ægris uocariq́; νοσογνωμικὴν: quintã adiutricem dici, quòd strenuo auxilio doloribus continuò liberet. Legis item geminam esse distributionem,

tionem, alteram scriptam, alterā uerò non scriptam. priorē illam esse ciuilē, qua administramus rempu. quæ uerò citra scripturam cōstat, eam à natura & usu proficisci, quale est nudū in forū ambulare non debere, aut muliebri ueste uti, quod nulla scripta lege prohibetur. Nam ab eiusmodi sola citra scripturam, naturalisq; lex uetat. Sermonem seu orationem in quinq; diuidit. Esse enim eius genus quoddā quo utuntur in concionibus hi, qui administrant remp. idq; ciuile appellari. Aliud quo utuntur oratores in demonstratione, dum uel laudant, uel uituperant, uel accusant quempiam: esse uerò id genus oratoriū. Tertiò quo priuati inter se mutuò colloquuntur, diciq; priuatū. Quartum quo compēdiò ij qui rogant & respōdent, ad interrogata disserūt, uocariq; id genus dialecticū. Quintò quo artifices dum de sua arte disserunt loquuntur, appellariq; id artificiosum. Musicam in tria secari. Quandam enim uoce sola cōstare, ut cantū: aliā uoce simul & manu, ut citharæ cantus: tertiam solis manibus perfici, ut cùm silēte oris organo citharam percutimus. Nobilitatē quatuor in species diuidi. Nam qui claris, bonis iustisq; maioribus fuerint nati, eos nobiles uocari, quorū itē parentes potētes ac principes fuere. item uocari nobiles, quorū sint maiores fama & opinione celebres, quam uel ex bellicis rebus præclarè gestis, uel ex certaminum coronis reportauerint. Alterū esse nobilitatis genus idq; præstātissimū, cùm quis per se animi magnitudine excellit. Pulchritudinē item in tria distinguit: aliā quippe esse laudabilem, ut formosam faciē: aliā quoq; usui deseruire, ut instrumentū & domū, quæ præterquā quòd speciosa sunt, usibus nostris commoda etiam sunt. Tertiam legibus studijsq; constare, eamq; humanæ uitæ commodis maximè consulere. Animæ tres itidē partes esse, rationalem, concu-

piscibilem, & irascibilem. Ex his autem rationalem sedem esse consilij, cogitationis, consultationis, & huiusmodi reliquorum. Concupiscibilem esse appetendi cibi, uel coitus, & similium causam. Irascibilem uerò cōfidentiæ, uoluptatis, doloris, & iracundiæ autorem esse. Perfectæ, consummatæq; uirtutis esse species quatuor, primam prudentiam, secundam iustitiam, fortitudinem tertiam, quartam temperantiam. Ex his prudentiam ut rectè agantur omnia causam esse. Iustitiam uerò inter consortia, & humanæ uitæ commercia, non uiolandi iuris autorem: fortitudinē autem ne inter pericula & terrores à fortiter cœptis deficiamus: porrò temperantiam ad frænandas cupiditates, ut à nulla uoluptate subigamur, honestéque uiuamus, sua nobis lege

ἀρχῆ. præscribere. Magistratus in quinque partitur: In legitimum, naturalem, æquum ac rectum, in eum qui fit per generis successionem, & denique in uiolentum & tyrannicū. Nam magistratus ciuitatum si eligantur à ciuibus, secundum legem imperant. Per naturam uerò mares ubiq; non modò inter homines, uerùm inter alia animalia quoq; fœminis præsunt. Ex consuetudine uerò & pædagogi pueris, & magistri discipulis imperant. Per genus autem quemadmodum Lacedæmoniorum reges dominantur. Nam ex genere regnum sortiuntur. Eodem modo & apud Macedones reges imperant: quippe & illic regnum ex genere institutum est. Porrò qui coactis per uim ac ciuibus inuitis regnant, ij uiolēti ac tyranni uocantur.* Oratoriæ sex

ῥητορεία. species tradit. Nam quoties iusserit orator bellum suscipere: & auxilium contra aliquem ferre, id genus uocatur Adhortatio. Cùm uerò quietem agere, neque bellare, neque opem ferre monuerit, appellatur ea species Dehortatio. Tertia, cùm quis se à quopiam iniuria affectum, & complura

plura incommoda perpessum docuerit: eiusmodi uerò uocatur Accusatio. Quarta species Defensio dicitur, cùm is qui accusatur, se neque uiolasse ius, neque aliud quicquam temerè & perperam egisse probarit. Quinta deinceps species, cùm quis bene & commodè dixerit, honestúmq; ac bonum prædicauerit, eaq; Laus siue Ἐγκώμιον dicitur. Sexta deinde, cùm turpem, ac malũ probauerit, & hæc Vituperatio potest appellari. Rectè dicere in quatuor scindit. primùm enim quid dicere oportet obseruandum. secũdò quàm multa dicere. tertiò ad quos. quartò quando sit dicendum. Ea igitur oportet dicere, quæ utilia futura sint & dicenti & auditori. Quæ dicere conueniat, ea sunt ut neque nimis multa, neque pauciora quàm satis est, dicantur. Quibus autem dici oporteat, ut si quidem ad peccantes seniores dicendum sit, uerba illi ætati congrua loquamur. Sin uerò ad iuniores uerba faciẽda sint, maiore authoritate utamur in dicendo. Quando uerò dicẽdum, ut neq; prius, neq; posterius quàm ratio exigit, dicatur. Aliòqui profectò uitium non effugiet, qui secus faxit. Beneficentia quadrifariã diuiditur. Aut enim pecunijs, aut corporibus, aut disciplinis, aut uerbis beneficium præstari. Pecunijs quidem beneficiũ constat, cùm quis egenos, ut inopia liberentur, pecunijs iuuat. Corporibus uerò, cùm se mutuò fouent homines, & ab iniuria, cædentiúmq; petulantia uindicant. Porrò qui disciplinis erudiunt, uel medicinæ arte subueniunt, boni aliquid docent, tertio illo beneficentiæ genere utũtur. At cùm in iudiciũ quispiam ingressus pro amico dixerit, eumq; ui orationis adiuuerit, hic beneficẽtiæ munus uerbis expleuit Finem itidem rerum quadripartitũ facit. Nam res aut secundum leges finem accipiunt, ut cùm decretũ aliquod lege firmatur, & impletur. Aut secundum naturam finis res*

*εὐεργεσία.

bus accedit. Nanq; *& dies & annus, & anni tempora naturali lege decedũt.* Aut *secundum artem finis rei imponitur.* Ar*chitectus enim arte consummat ædificium, & nauiũ fabricator itidem perficit nauem. Aut fortuitò finis cõtingit, ut cùm secus ac putabamus, et præter opinionẽ aliquid accidit. Aut igitur legitimus est rerum finis, aut naturalis, aut arte constat, aut fortuitu.* Potẽtiam *identidem quatuor*
*Δυύαμις. *in species diuidit.* V*nam quippe esse, qua cogitare animo et opinari possumus.* Alteram *qua corpore ualemus, & proficisci & accipere, & dare, & cætera id genus.* Tertiam *qua uel pecuniarũ copia, uel multitudine militum potentes dicimur.* V*nde & multũ posse dicitur* Rex. Q*uartam potentiæ distributionem, qua & facere ac pati bene & male possumus.* Nam *& infirmari, & erudiri, cõualescere ualemus, & huiusmodi omnia.* Primam *itaq;* Potentiæ *speciem cõstare animo, secũdam corpore, tertiam exercitu atq; pecunijs, quartam in faciẽdo & patiendo,* Humanitatem *triplicem inducit.* Q*uandam enim cõpellatione fieri, ut cùm fortè obuiũ quemq; humaniter quis salutat, & dextrã porrigẽs, comiter excipit.* Ali*am esse eius speciẽ, cùm quis afflictis opem clementer impẽdit.* T*ertium eius genus quo conuiuia inter se homines celebrãt.* Aut *igitur salutationis officio, aut ope & auxilio, aut conuiuio, frequentiq; congressu constare humanitatem.* Felicitatẽ *quinq; partitam diffinit.* Primam *eius partem bene consulere, secundam sensibus & bona ualetudine corporis uigere, tertiam in rebus gerẽdis fortunatum esse, quartam gloria & autoritate apud homines excellere, quintam pecunijs rebusq; cæteris ad omnes usus uitæ affluere.* Sanam *consultationẽ ex eruditione mul-*
*εὐβουλία. *tarumq; rerum peritia & experimento contingere.* Sensuũ *integritatem ex corporis membris accidere, ut si quis cernit*

*nit oculis, audit auribus, narium præterea & oris sensu ua
let ubi opus est. Tertium esse, cùm quis quod agere intēdit,* εὐτυχία.
*ita egerit, ut decet sapientē & strenuum uirum. Quartum
illud, scilicet gloriæ celebritatē ex opinione bonitatis ema-
nare. Postremum rerum affluentia est, cùm cui ad uitæ usus* εὐπορία.
*ita suppetit pecuniarū copia, ut et amicos fouere beneficio,
& largè ac liberaliter cuncta necessaria submmistrare ua
leat. Porrò cui hæc suppetant omnia, eum perfectè felicem
àc beatū esse. Artes trifariàm diuidit. Prima in tractatione
ferri & metallorum, materieq; cædenda constat, quòd ista
quasi præparet. Secunda, quæ ex his conficiat aliquid. Nā
ex ferro ærarius arma fabricat, ex lignis faber tibias &
lyras facit. Tertia* in usu earum rerū est, siquidē equestris* *χρηστική.
*frænis utitur, armis bellica, musica tibijs & lyra. Bonū in
quatuor genera diuiditur. Primò bonum dicimus eum, qui
habeat uirtutem. Secundò uirtutem ipsam & iustitiam di-
cimus bonum. Tertiò cibos & commodam exercitationem
ac*medicamenta. Quarto demum loco bonum dicimus ti-* *φάρμακα.
*biarum cātum, histrionicā, atq; huiusmodi cætera. Eorum
quæ sunt, quædam dicimus mala, quædā bona, alia neutra.
Ex his mala esse quæ semper nocere possunt, ut est intempe
rantia, demētia, iniquitas, & huiusmodi. Bona, quæ his con
traria sunt. Media, quæ neutrā partem tuentur, cuiusmodi
sunt hæc: deambulatio, cessio, cibiq; perceptio, quæ omni-
no neq; prodesse possunt, neq; obesse. ea igitur neq; bona
esse neq; mala. Optima legum moderatio in tria diuiditur.* εὐνομία.
*Primò si sint leges præclaræ et graues. II. si ciues eas leges
quæ ita latæ fuerūt, omni studio obseruēt. III. si iuxta*con
suetudines ac studia quorūlibet positis legibus bene Resp.* *ἔθη.
*administretur. Est igitur prima pars eiusce moderationis,
ut sint leges optimæ. Secūda, ut intra illos maneatur. Ter-
tia,*

tia, ut præclaris consuetudinibus studijsq; uiuatur. Cōtraria huic laudabili legū moderationi iniquitas in tria itidē
ἀνομία. scinditur. Primùm ex his est, si sint leges latæ peregrinis & ciuibus noxiæ. Alterū si his quæ sunt, minimè obtēperetur. Tertiò, si bona nulla omnino sit lex. Cōtraria trifariā ita diuiduntur, quemadmodum bona malis contraria dicimus, ut iustitiam iniustitiæ, sapientiam insipiētiæ, et huiusmodi cætera. Mala autem malis contraria, ut prodigalitas illiberalitati, & iniusta pœna, iniustæ impunitati, & cætera id genus mala malis cōtraria sunt. Porrò neutris neutra cōtraria sunt, pauperē esse & diuitem, neutrum enim per se neq; bonū, neq; malū, contraria tamen. Verùm leuia grauioribus, tardis uelocia, & nigra candidis, ut neutris neutra contraria sunt. Contrariorū igitur partim ut bona malis contraria sunt, partim ut mala malis, partim ut ueutra neutris cōtraria dicuntur. Bonorum tria sunt genera, alia enim ex his haberi, alia participari, alia subsistere. Prima illa sunt quæ esse possunt, ut est iustitia et sanitas. Secunda quæ haberi quidē nequeunt, eorū tamen esse participes poßumus, ut bonū ipsum habere poßibile nō est, neque tamē est impoßibile illius participatione frui. Subsistentia uerò quæ neq; participationem admittūt, neq; habere poßibile est, sed esse oportet, ut probum esse, & iustum esse et bonū. Ea uerò neq; habere neq; participare licet, sed sufficere, ut probum esse, & iustum esse.
συμβουλία, Consiliū itidē tripartitum est, aliud quippe à præterito, aliud à futuro, aliud à præsenti tempore sumitur. Præteritū tempus exempla suppeditat, dum attēditur quid, cur quæq; gens passa sit, ut caueamus: aut quid prudēter egerit, ut imitemur, utpote quid paßi sint Lacedæmonij dum confidunt. Præsens autē rem ipsam quæ in manib. est, cōsiderare monet, putà imbecilles muros,

*muros, homines timidos, annonæ caritatē, et cætera huiusmodi. Futurū prospicere suadet, uti neq; fiat temere, habendam bonæ opinionis rationē, ut nō esse uiolandas suspicione legationes, ne Græcia gloriā honestatis amittat. Vox in duo diuiditur, est enim animata alia, alia inanimata. Animata quidē animantiū, inanimata uerò sonorū atq; crepituū. Porrò animata bifariàm diuiditur, est enim altera literata, altera illiterata. Literata ut hominum, illiterata ut animalium. Eorum quæ sunt, alia *diuidua, alia indiuidua dicimus. Diuiduorum uerò alia sunt similium partiū, alia dissimilium. Atq; indiuidua quidem sunt quæ diuisionem non admittunt, & simplicia sunt, neq; ex aliquo composita, ut monadē, punctum, ac sonū indiuidua dicimus. Diuidua uerò quæ sunt ex aliquo composita, ut syllabæ, & *consonantiæ, animantes & aqua, & aurū. Similium partium sunt quæ ex similibus componuntur, neq; totū à parte nisi multitudine differt, putà aqua, atq; aurum, & cætera huiusmodi. Dissimilium partiū dicimus quæ ex dissimilibus constant, ut est domus et huiusmodi cætera. Eorū quæ sunt, alia per se, alia uerò ad aliquid dicuntur. Ea quidē per se dicimus, quæ nulla interpretatione, ut intelligantur, indigent. Eiusmodi sunt homo, equi, & animalia reliqua. Nihil horum interpretatione indiget. Ea uerò ad aliquid dicuntur, quæ interpretatione quadam egent, ut est maius aliquo, & aliquo celerius, & melius, & huiusmodi reliqua. Nanque maius minore maius est, & celerius aliquo est celerius, & in hunc modum cætera. Ita & * priora diuidebat secūdum Aristotelem. Fuit & alius Plato Philosophus Rhodius, Panætij discipulus, ut ait Seleucus Grammaticus in 1. de Philosoph. libro, & alius Peripateticus, Arist. discipulus, & alius Praxiphanis, alius item Poëta priscæ comœdiæ.*

*μεριστά.

*συμφωνίαι.

*πρῶτα.

DIOG.

DIOGENIS LAERTII
DE PHILOSOPHORVM VITA LIBER QVARTVS.

SPEVSIPPVS ATHENIENSIS.

Væ de Platone dicẽda erãt, pro uiribus diximus, quid de eo uiro singuli sensissent studiosè in unũ corpus colligentes. Succeßit autẽ ei Speusippus Eurymedontis filius Atheniẽsis, pago Myrrhinusius, Potones Platonis sororis filius. Octo autẽ annos scholæ Platonicæ præfuit, à centesima octaua Olympiade initium sumẽs. Gratiarũ signa in schola collocauit, quæ fuit à Platone in Academia extructa. Perstitit autẽ intra Platonis dogmata, etsi morib. eiusmodi nõ fuit. Nanq; & iracundus erat, & uoluptatibus deditus. Deniq; aiunt illũ ira concitatum, catulũ in puteũ iecisse, uoluptateq; delinitũ in Macedoniam ad Cassandri nuptias profectum esse. Fertur & Platonis discipulas Lastheniã uatem, & Axiothæam Phliasiam ipsum quoq; audiuisse. Quo etiã tempore Dionysius ita ad illũ mordaciter scribens ait: Et ex Arcade discipula tua Philosophiã discere possumus. Et, Plato quidem gratis sua limina terentes docebat, tu uerò *tributa exigis, & à uolẽtibus & nolẽtib. accipis. Primus hic, ut ait Diodorus in primo cõmentariorum, in disciplinis quid esset cõmune, uestigauit, easq;, quantũ fieri poterat sibi inuicẽ iunxit atq; fœderauit. Primus itẽ quæ ab Isocrate dicebãtur arcana edidit, ut Cæneus refert, ac primus quo pacto ex graciliorib. lignis *capacia et in uẽtrẽ tumẽtia uascula fierent inuenit. Cùm uerò iam paralysi corpus illi omne resolutũ esset, accersito Xenocrate, orauit ut sibi in

*δασμολογεῖς.

*ἀταφορμία.

in docendo ſuccederet. Aiunt *illũ cùm uehiculo ferretur in* Academiam,*obuiũ habuiſſe* Diogenẽ,*& cùm illi,ſalue dixiſſet,hoc ab eo reſpõſum accepiſſe,* At *tu nequaquã ſalue, qui eiuſmodi cùm ſis,uiuere ſuſtines.* Demum *uerò mœrore impulſum,cùm iam ſenio confectus eſſet,mortẽ ſibi ſpontè conſciuiſſe.* Porrò Plutarchus *in uita* Syllæ *ac* Lyſandri *pediculis efferueſcentibus illũ interijſſe ait.* Erat *enim corpore fragili, quod teſtatur* Timotheus *in lib. de uitis.* Hic *ad diuitem qui amaret deformẽ mulierẽ,ait: Quid tibi iſthac opus eſt? ego tibi decẽ talentis formoſiorẽ inueniam.* Reliquit *autẽ complura* Cõmentaria, *& dialogos plurimos, inter quos &* Ariſtippus Cyrenæus *eſt,de diuitijs unum, de uoluptate unum, de iuſtitia unũ, de* Philoſophia *unum, de amicitia unũ,de dijs unum,* Philoſophus *unũ,ad* Cephalũ *unum,* Cephalus *unũ,* Clinomachus *ſiue* Lyſias *ciuis unũ, de anima unũ.* Commẽtariorũ *ad* Gryllũ *unum.* Ariſtippus *unum,* ἔλεγχος *artiũ unum,* ὑπομνηματικοὶ διάλογοι, *artificiale unũ.* Dialogi *earũ rerum quæ ſunt in quaq; re ſimiles decem.* Diuiſiones *& argumenta ad ſimilia.* De *generibus & ſpeciebus exemplorum, ad* Amartyrũ Platonis *laudes.* Epiſtolæ *ad* Dionẽ,Dionyſiũ,Philippũ,*de legis ſanctione.* Mathematicus,Mandrobulus,Lyſias,**diffinitiones.* Com*mentariorũ ordines uerſus propè infiniti.* Ad *hunc* Simonides *ſcribit hiſtorias, in quibus* Dionis *ac* Bionis *geſta ſignauerat.eius libros* Ariſtotelẽ *tribus talentis emiſſe,* Phauorinus *in ſecundo commentariorũ autor eſt.* Fuit *& alter* Speuſippus *medicus* Erophileus Alexandrinus.

*ὅροι. Hæ ſunt opinor definitiones quæ falsò Platoni adſcribuntur.

XENOCRATES CHALCEDONIVS.

XEnocrates Agathenoris *filius* Chalcedonius *à primis fermè annis* Platonis *auditor fuit, eiq; in* Siciliã *proficiſcenti comes itineris adhæſit.* Erat *autem hebes ingenio*

nio ac tardus, adeò ut cùm illum Plato Aristoteli conferret, alterum fræno, alterũ diceret egere calcaribus. illúdq;, Cui equo quem asinum iungo? alioquin seuero semper ac serio habitu & ore perdurabat, ita ut sæpe ad illum Plato diceret, Xenocrates gratijs sacra facito. Vixit autem ut plurimum in Academia. Siquando uerò ad urbem profecturus esset, turbas omnes tumultuosorum ac impudicorum eius obseruare transitũ solitas tradunt, eius inquietandi gratia. Phrynẽ deniq; nobile scortũ illum aliquando tentasse, cùm uidelicet à quibusdam dedita opera insectaretur, ab eo intra ædiculã admissam humanitatis causa, cumq; solus illic & unicus lectulus esset, oranti lectuli ipsius partẽ concessisse: demum cùm multa nequicquam orasset, infecto opere, profectam esse, ac dixisse percontantibus, Se non à uiro, sed à statua exire. Quidam uerò discipulos Laidem illi iniecisse in lectulum tradunt, illúmq; adeò fuisse cõtinentem, ut cùm se ad libidinẽ incitari præsensisset, & secare & urere uerenda sæpe pateretur. Tanta uerò illius uerbis fides habebatur, ut cùm iniurati nullius testimoniũ admitteretur, huic soli remiserint Athenienses iusiurandũ. Erat prætereà maximè frugi, ita ut cùm illi Alexander magnam pecuniæ summã misisset, sublatis solùm tribus minis Atticis reliquũ remiserit, dicẽs illi opus esse pluribus, qui plures enutriret. Ab Antipatro quoq; sibi missam pecuniam non suscepisse Myronianus in similibus testatur. Corona quoque aurea donatũ in præmium largioris cõpotationis, ab his qui se continebant apud Dionysium, cùm inde esset profectus, eam ante Mercurij statuã deposuisse, ubi floreas etiam coronas ponere solitus erat. Missum illum cum cæteris legatum ad Philippum fama est, ac reliquos quidem donis emollitos, & conuiuia celebrasse, & cum illo sæpe in col-

loq

loquium uenisse, eum uerò horum neutrum fecisse. Neque enim illum adeò Philippus admiserat. Quocirca & Athenas reuersos legatos dixisse, Frustra Xenocratem secum iuisse: & cùm illi parata iam esset mulcta, comperto ex illo ut sese res haberet, monente tunc maximè reipub. curā habendam. Quippe Philippum cæteros donis corrupisse, se uerò nulla ratione inclinari ad suum consensum posse peruidisse. Ea ex re duplici honore honestatum asserunt. Philippum quoq; tandem dixisse solum Xenocratem ex omnibus qui ad se uenerant, legatis, munera spreuisse. Ad Antipatrum quoq; legatione functus, ut qui ex Atheniensibus in bello Lamiaco capti fuerant, redderet, ab eo inuitatus ad cœnam, hisce ad illum metro uerbis usus est,

Ὦ Κίρκη τίς γὰρ κὲν ἀνὴρ ὃς ἐναίσιμος εἴη *Odyssee κ.
Πρὶν τλαίη πάσσασθαι ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος
Πρὶν λύσασθ' ἑτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι. id est,

Quis cupiat Circe prudens, uel sanior unquam
Sustineat bibere, atq; cibum gustare, priusquam
Soluantur socij, mihi uel reddantur ad unum?

Quibus docet nō se prius cibū gustaturū, quàm quod petebat impetrasset, amicosq; ac ciues absolutos uideret. Eius hanc dexteritatē ille perlibenter amplexus, omnes continuò absoluit ac remisit. Cùm aliquādo passer accipitri futurus præda se in eius sinū recepisset, operuit ac fouit dicēs, Non oportere supplicē prodere. Cùm à Bione obiurgaretur, Non tibi, inquit, respondebo equidē. Nam neq; tragœdia comœdiam, cùm ab ea lacessitur, responsione dignatur. Ad eum qui neq; musica, neq; geometria, neq; astronomia instructus, ludū suum frequētare cupiebat, Abi, inquit: ansis enim & adminiculis philosophiæ cares. Alij sic dixisse ferunt, Apud me enim uellus non * mollitur. Cùm Platoni *κνάπτεται.

l

Dionysius diceret, Caput tibi quispiam tollet, aderat hic & suũ ostendẽs, Nullus, inquit, id prius, quàm istud abscindet. Aiunt Antipatro Athenas profecto, *& se salutanti non antea respondisse, quàm cœptam finiret orationem.* Porrò *gloriæ & fastus in primis cõtemptor fuit, ac sæpe interdiu meditationi inseruiebat, atq; unam silẽtio distribuebat horam.* Scripsit autẽ plurima, cõmẽtarios nimirũ, parænefes, *& uersus.* Ea ferè ista sunt, De natura libros sex, de philosophia sex, de diuitijs unũ, Arcadẽ unũ, de infinito unũ, de puero unũ, *de continẽtia unũ, de utili unũ, de libero unũ, de morte unũ, de uoluntario unũ, de amicitia duos, de scribendo unum, de memoria unũ, de modestia unũ, de cõtrario duo, de felicitate duo, de mendacio unũ, Calliclem unum, de prudẽtia duo, Oeconomicũ unũ, de frugalitate unũ, de potestate legis unũ, de repub. unum, de sanctitate unum, quòd uirtus tradi possit, unũ, de eo quod est, unũ, de fato unum, de perturbationibus unũ, de uitis unũ, de cõcordia unum, de discipulis duo, de iustitia unũ, de uirtute duo, de speciebus unum, de uoluptate duo, de anima duo, de scientia unũ, politicũ unũ, de uita unũ, de fortitudine unũ, de uno unum, de ideis unum, de arte unum, de dijs duo, de anima duo, de scientia unũ, ciuilẽ unũ, de *sciẽtificis unũ, de philosophia unum, de Parmenide unũ, Archedemus siue de iustitia unũ, de bono unũ, de his quæ circa mentẽ sunt octo.* Solutio eorum quæ accidunt orationi unũ, de his quæ de physicæ ratione audiuntur sex, caput unũ, de generibus & speciebus unum, Pythagoria unum, solutiones duo, diuisiones octo, positionum libros XXXIII. de ratione differẽdi libros XIIII. post hæc libros XV. & alios XVI. de disciplinis eorũ, quæ circa distinctionẽ uersari possunt, libros IX. eorũ, quæ circa mentẽ sunt alios libros IIII. corũ quæ circa

discip

*περὶ θανάτου. Extat hic, ni fallor versus à Marsilio Ficino.

*ἐπιστημονικῶν

*disciplinas uersantur libros sex, de his quæ circa mentē libros duos alios, de geometris lib. quinq;, commentariorum unum, cōtrariorum unum, de numeris unum, numerorum speculatio unum, de interuallis unum, de his quæ in astrologia uersantur libros sex, elementa ad Alexādrum, de regno lib. IIII. ad Arybam, ad Ephæstionem, de geometria duo, uersus CCCXLV. Eum tamē cùm tantus ac talis esset, Athenienses aliquando uendiderunt, ut eo modo in exilio positus frangeretur. Eum Demetrius Phalereus emit, & utriq; succurrit. Xenocrati enim libertatem restituit, Atheniensibus uerò imposito illi uiro ab urbe exilio satisfecit. Hoc ait Myronianis Amastrianus in primo historicorum similiū capitulorū: Suscepit autē Speusippus scholam, ac præfuit annos XXV. Docere autem cœperat sub Lysimacho centesimædecimæ olympiadis anno secundo. Moritur noctu, cùm * in sartaginem fortè offendisset, ætatis agens annum octogesimumsecundum. Nos de eo sic diximus,* * λεκάνῃ.

Χαλκῇ προσπταίσας λεκάνῃ ποτὲ, καὶ τὸ μέτωπον
πλήξας, ἰάχησ' ὦ σύντομον, εἶτ' ἔθανεν
ὁ πάντα πάντῃ Ξενοκράτης ἀνὴρ γεγωνώς. hoc est,

*In peluium quondam lapsus malè cautus ahenam
Frontem læsit, & ō uociferatus, obit
Xenocrates uir ille, qui unus omnibus fuit omnia.*

Fuerunt & alij quinq; eiusdem nominis. Primus antiquissimus huius philosophi ciuis ac propinquus. Fertur eius oratio quæ inscribitur Arsinoëtica, de Arsinoë defuncta. Alter philosophus Elegiæ scriptor non satis probatus. Ita enim se habet res, ut poëtæ quidem, si prosa oratione scribere uelint, præstent. Qui uerò pedestri oratione scribere consueuerunt, si poëticæ sibi partes uendicare uelint, non assequantur. Id ex eo liquet, quòd alterum naturæ, artis

alterum opus est. Alius statuarius fuit. Postremus Aristoxeno teste odas conscripsit.

POLEMO ATHENIENSIS.

Polemo Philostrati filius Atheniensis, pago Oeetensis oriundus, cum esset adolescens, adeò impudicus ac lubricus fuit, ut pecunias circumferret, quò paratior esset et instructior ad uoluptates implendas, eas itidem in uijs & angiportis occuleret. In Academia quoq; iuxta columnam quandam reperta est pecunia ab eo illic in usus similes recondita. Aliquãdo uerò ex cõposito cum sodalibus ebrius, & coronatus Xenocratis irrupit scholam. Quo ille nihil deterritus eam, quam cœperat orationem, ardentius quoq; prouexit. Erat autem sermo de temperantia. Ex illius oratione sensim impurus adolescens seipsum colligit, atque ita, ut industria & studio cæteros uinceret, eiq; in schola regenda succederet, incipiens à centesima decimasexta Olympiade. Refert Antigonus Caristius in uitis, patrẽ eius fuisse primarium ciuitatis, equosq; iugales nutrire solitum. Fugisseq; iudicium Polemonem ab uxore nequitiæ insimulatum, quòd adolescentibus congrederetur. Tantam uerò inter ipsa philosophandi principia oris atque habitus assumpsisse constãtiam, ut idem semper permaneret, uocemq; nunquã immutaret. Quibus ex rebus Crantorẽ quoq; sui in primis studiosum fecit. Quin à cane rabioso impeditus dum surãm morsu discerperet, ne expalluit quidem, tumultuque in ciuitate excitato, percontatus quidnam cõtigisset, immobilis perstitit. In theatris quoque nulla miseratione mouebatur. Nicostrato enim, qui cognominabatur Clytemnestra, poeta quiddam sibi Cratiq; recitante, illoque in affectum cõmiserationis translato, hic ita perseuerauit, ac si non audiuisset. Eiusmodi autem profectò fuit, qualem describit

*ſcribit Melãtius pictor in libris de pictura. Ait enim oportere contumaciã quandã atq; duritiam operibus & moribus ex æquo moderari. Polemo autem dicebat oportere, in rebus exerceri, non in dialecticis ſpeculationibus, ne breuẽ quandã artem ſorbentes atq; meditantes, dum in rogationibus admirationi habentur, affectu ſibiipſis repugnarẽt. Erat igitur urbanus adiuncta ſeuera cõſtantia. Idq; fugiebat quod de Euripide ſcribit Ariſtophanes, acidum eum atq; aſperum uocans. Neq; uerò ſedens dicebat cùm rogaretur, ſed ambulans. Itaq; propter ſummum probitatis ſtudium in ciuitate honorabatur. Maximè autem poſt deambulationem quieſcebat in hortulo, iuxta quẽ diſcipuli conſtructis breuibus tuguriolis prope ſcholam exedramq; habitabãt. Videtur autẽ Polemo Xenocratẽ in cunctis æmulatus, eumq; amaſſe Ariſtippus in quarto de antiquis delicijs refert. Semper enim illius innocentiã & ſiccitatẽ Polemo in ore habebat: induerat illius quoq; grauitatem, ueluti *Doricus quidã in muſica modus. Erat autem & Sophoclis in primis ſtudioſus, atq; in illis maximè locis, ubi iuxta comicos canis quidam Moloßicus ſecum unà poëmata feciſſe uidebatur: et ubi iuxta Phrynicum nõ elatus, aut turbidus, ſed *mitis incedit atq; placidus. Dicebat enim Homerum quidẽ epicum eſſe Sophoclem, Sophoclem uerò Homerum tragicũ. Obijt iam uetulus ex ptiſi, reliquitq; opuſcula non ſanè pauca. Noſtrum eſt tale de eo carmen,*

*Δώριός τις οἰκονομία.

*πράμνιος.

Οὐκ ἀΐεις, Πολέμωνα κεκεύθαμεν, ὃν θέτο τῇδε
Ἀρρωστία τὸ δεινὸν ἀνθρώπων πάθος.
Οὐ μᾶλλον Πολέμωνα, τὸ σῶμα δὲ· τοῦτο γὰρ αὐτὸς
Μέλλων ἐς ἄστρα διαβαίνειν θῆκε χαμαί. hoc eſt,

Heu bone, ſi neſcis, tegimus Polemôna uiator.
Quem morbus hic iam collocauit peßimus.

Imò non Polemona, sed hoc quod ad astra profectus,
Humi reliquit corpus semiputridum.

CRATES ATHENIENSIS.

Crates Atheniēsis patre Antigene ortus, pago Thriasius fuit, auditor simul amatorq́; Polemonis, illiusq́; successor scholæ. Ita uerò sibi profuere inuicem, ut non modò uiuentes eadem studia sint secuti, uerùm ad ultimā ferè respirationem alterutrum similes fuerint, & mortui eodem sepulchro sint cōditi. Vnde & Antagoras ambos uersu laudauit in hanc sententiam,

Μνήματι τῷ δὲ Κράτητα θευδέα, καὶ Πολέμωνα
Ἔννεπε κρύπτεσθαι ξεῖνε παρερχόμενος.
Ἄνδρας ὁμοφροσύνῃ μεγαλήτορας, ὧν ἄπο μῦθος
Ἱερὸς ἤισσεν δαιμονίου στόματος.
Καὶ βίοτος καθαρὸς σοφίας ἐπὶ θεῖον ἐκόσμει
Αἰὼν ἀστρέπτοις δόγμασι πειθόμενος. hoc est,

Hoc Polemona situm tumulo sanctumq́; Cratetem
Qui facis hàc, narra quisquis es hospes, iter.
Mutua quos pariter iunxit concordia, quorum
Ambrosius sacro fluxit ab ore lepos.
Et sua, quæ monitis fuerat contracta seueris
Vitæ illustrauit secula mundities.

Hinc & Arcesilaū cùm ad eos à Theophrasto diuerteret, dixisse ferunt, Illos deos esse quospiam, aut aurei seculi reliquias. Erant enim ingenio minimè uulgari, aut multitudinis fauoribus dedito, sed quod de Dionysodoro tibicine fertur, illis conuenientißimè aptari potest, quem aliquando dixisse tradunt exultantem atq; gloriantem, quòd nihil ex suis pulsibus, neq; in trieris, neq; ad fontem unquā audiuisset, sicuti Ismenij. Cœnare apud Cratorem solitum, refert Antigonus concorditer ambobus Arcesilao etiam adiecto

uiuent

niuentibus. Habitasse item Arcesilaum unà & Crantorem, Polemonémque, unà cum Cratete, & Lysiclide quodam ex ciuibus. Erat autē, inquit, amator, ut prædictū est, Polemonis quidem Crates, Crantoris autē Arcesilaus. Moriēs autem Crates, ut Apollodorus in tertio chronicorū ait, libros reliquit, alios quidē philosophicos, alios de comœdia. Orationes item populares alias & alias de legationibus. Habuit & discipulos sanè memorabiles. Horum ex numero fuit Arcesilaus auditor eius, de quo in consequentibus dicemus, & Bion item Borysthenites, ac postremò Theodórus, à quo secta Theodorica denominata est: de quo item dicemus mox post Arcesilaum. Decem uerò fuerunt Cratetes. Primus antiquæ comœdiæ poëta. Secūdus orator Trallianus de Isocratis familia. Tertius* uallorū effossor, qui cum Alexandro militauit. Quartus Cynicus, de quo posteà dicemus. Quintus Philosophus Peripateticus. Sextus Academicus, quem prædiximus. Septimus Malotes grammaticus. Octauus qui geometrica scripsit. Nonus poëta epigrammatū. Decimus Tarsensis Academicus philosophus.

* ταφρώρυχεῖ

CRANTOR.

Crantor Solensis cum apud suos haberetur in honóre, concessit Athenas, ibiq; Xenocratis auditor, Polemonisq; socius in dicendo fuit. Reliquit autē commentaria ad XXX. uersuum millia. Ex eis quædam Arcesilao non desunt qui applicent. Fertur cum interrogatus esset quamobrē ita se Polemoni addixisset, respondisse, Quia illo nunquam neq; acutius neq; grauius audisset loquentem. Is cum incidisset in morbū, in Asclepianū secessit, ibiq; deambulabat. Continuò ad eum illuc undiq; cōfluxere discipuli, existimantes illum non morbi causa, sed quòd ibi scholam uellet instituere. Aderat tum illic & Arcesilaus uolens ab illo

se ad Polemonem commendari, quanquam amatore suo, sicuti cum ad Arcesilaum uenerimus, dicemus. Qua ex re non solum nihil successit, sed ipse quoque cum sanus factus esset, se ad audiendum Polemonem cōtulit, atque inde multum illi & gloriæ & laudis accessit. Fertur & substantiam Arcesilao reliquisse talētorum duodecim. Et cùm ab eo rogaretur, ubinam sepeliri uellet, dixisse:

ἐν γῆς φίλοις μυχοῖσι κρυφθῆναι καλόν. hoc est,

Terræ in latebris condi amicis expedit.

Poëmata quoque scripsisse dicitur, eaq; signata in Mineruæ fano in patrio sólo cōdidisse. Theætetus quoq; poëta illum laudans & uiris & musis fuisse in primis gratum canit, atq; sub ipsam senectutem cum defecisset, humo conditum, illic tranquillo æuo frui. Ipsius autem carmen sic habet,

ἥνδανεν ἀνθρώποις, ὁ δ' ἐπὶ πλέον ἥνδανε μούσαις
Κράντωρ, καὶ γήρως ἤλυθεν οὔτι πρόσω.
γῆ σὺ δὲ τεθνειῶτα τὸν ἱερὸν ἄνδρ' ὑπόδεξαι
ἦρ' ὅγε καὶ ζώει κεῖθι ἐν εὐθυμίᾳ. hoc est,

Gratus erat superis, musis sed gratior ipsis
Crantor, & huic nondum cana senecta aderat,
Exanimem sed terra uirum tu suscipe sacrum,
Vitam ut mollem istic ipse quietus agat.

Admirabatur Crantor præ cæteris Homerum & Euripidem, dicens, Operosum esse & industriæ plenum proprietate seruata tragicè simul cum affectu misericordiæ scribere, proferebátq; uersiculum ex Bellerophonte:

Οἴμοι, τί δ' οἴμοι, θνητά τοι πεπόνθαμεν. hoc est,

Humana quantum dij boni paßi sumus.

Antagoram quoque poëtam fertur ut Crantoris uersibus in amorem ferri huiusmodi,

Ἐν δοίῃ μοι θυμὸς ὅτευ γένος ἀμφιβόητον

Hσ1

Ἦσε ἐκῶν, τὸν πρῶτον ἀειγένεων δρῦος ἄπω
Τῶν ὅσσους ὄρεβός τε πάλαι, βασιληά τε παῖδας
Γείνατο νὺξ πελάγεσσιν ὑπ' εὐρέος ὠκεανοῖο
Ἢ σέγε κύπριδος υἷα περίφρονος, ἢε σὲ γαίης
Ἢ ἀνέμων τοὶ αἶσα κακὰ φρονέων ἀλάλησαι
Ἀνθρώποις ὑδ' ἐσθλὰ, τὸ καὶ σέο σῶμα διφυές. hoc est,

Mens foret illa mihi, cecini qua feruidus olim
Progeniem diuûm æternam, celebrare Cupido
Te primum inciperem, & quot natos ædidit atra
Nox, Erebusq; senex, alto sub gurgite lati
Oceani, terraq; satos, Venerisq; puellum
Ventorumq; uagos cursus, humanaq; uota,
Naturamq; tuam canerem, corpusq; gemellum.

*Erat autem & in nominibus fingendis acer. Nam tragœdum dixit * infractam habere uocem, & cortice plenam:* * ἀπελίκυτον. *& poëtæ cuiusdam uersus* σκιφῶν *plenos esse ait, & Theophrasti * quæstiones ostreis cõscriptas esse. Laudatur eius* *θέσεις. *maximè liber quem de luctu edidit. Obijt ante Polemonem & Cratem aquæ intercutis morbo. Est nostrum epigramma in eum huiusmodi,*

Ἐπέκλυσε καὶ σὲ Κράντορ ἡ νόσων κακίστη
Χ' οὕτως κατῆλθες εἰς μέλαιναν πλουτέως ἄβυσσον,
Καὶ σὺ μὲν ἐκεῖθι νῦν χαίρεις, σῶν λόγων δὲ
Χήρη ἕστηκεν Ἀκαδημία καὶ σόλοι πατρὶς σοῦ. hoc est,

Inundauit & te Crantor peßimus morbus,
At ita in atram descendisti Plutonis Abyssum:
Tu quidem illic nunc gaudes, at sermonum
Tuorum uidua est Academia & Soli patria.

ARCESILAVS.

ARcesilaüs Seuthi siue Scythi filius, sicut Apollodorus in III. chronicorũ ait, Pritæneus ex Aeolide. Primus

Εἰ δε τὸν ἐκ Διόθεν θεμιτὸν θνατῷ νόον εἰπεῖν
Ἔσσεται ἐσσαῦθις πολλὸν ἀοιδοτέρη. hoc est,
Sæpe per egregiam memoratur Pergamus armis
Vrbem & equis Pisam, & religione sacram.
At si mortali phas præsagire futurum,
Rursus erit multò commemorata magis.

Atque in Menodorum Eudami filium, unum ex condiscipulis amantem,

Τηλοῦ μὲν φρυγίη, τηλοῦ δ' ἱερὴ θυάτειρα
Ὦ Μηνόδωρε σὴ πατρὶς Καδαυάδη.
Ἀλλὰ γὰρ εἰς ἀχέροντα τὸν οὐ φατὸν ἶσα κέλευθα
Ὡς λόγος ἀνδρῶν πάντοθεν μετρούμενα.
Σῆμα δέ τοι τόδ' ἔρεξεν ἀριπρεπὲς Εὔδαμος, ᾧ σὺ
πολλῶν πενέστερος ἦσθα προσφιλέστερος. hoc est,
Sacra quidē procul est Phrygia, & procul est Thyatira
Tua Menedore patria & Cadanade.
Verùm aditus tetrum patet undiq; liber ad Orcum,
Quem perspicaci mensus es præsentia.
Eudamus insigni tibi, sed dedit arte sepulcrum
Pauperrimo quidem, uerùm charißimo.

*Amplectabatur Homerū maximè ex omnibus, cuius adeò studiosus erat, ut semper ante somnum eius aliquid legeret. Manè quoq; cùm surgeret, dicens, se ad amasiū ire, cùm se uelle legere innueret, Pindarum quoq; dicebat esse in primis idoneū implere uocem, uerborumq; ac nominū copiam præbere. Stylum etiā Ionicum expreßit, cùm esset iunior. Hipponici item geometræ auditor fuit, in quē iocatus ille plerunq; est, quod cùm esset hebes & obtusus & oscitans, artis tamē intelligentiam assequutus uideretur, hianti sibi geometriam in os aduolauisse aiebat, cum etiam * dementem aliquando effectum domi secum habuit, atque tamdiu* *παρακόψαντα.

illius curam egit quoad redderetur sensui. Crate autē uita functo scholā tenuit, cedente sibi Socratide quodā. Nullum uerò librū scripsisse ferunt, quòd æquè de omnibus suspenderet sententiā. Alij deprehēsum dum quædā emēdaret, tradunt. Ea tamē ipsa alij nō edidisse, alij flammis tradidisse aiūt. In honore summo Platonem habuit, librosq́; illius studiosè lectitabat. Sūt qui Pyrrhonē quoq; imitatū asseuerēt, Dialecticæ quoq; fuit nō imperitus, Eretricorūq́; sermones ac rationes calluit. Vnde & de illo ab Aristone dicebatur,

Πρόσθε Πλάτων, ὄπισθε δ' ὁ Πύῤῥων, μέσος Διόδωρος. id est,

Antè Platò, retrò Pyrrho, medius Diodorus.

Timon etiam sic de illo locutus est,

Τῇ γὰρ ἔχων Μενέδημος ὑπὸ στέρνοισι μόλυβδον
Θεύσεται, ἢ Πύῤῥωνα τὸ πᾶν κρέας, ἢ Διόδωρον. hoc est,

Hinc sequitur Menedemus habēs sub pectore plumbū,
Certè aut Pyrrhonem carnosum, uel Diodorum.

Erat autem proloquijs abundè utens & constrictus, atque in locutione ambiguus. Ac præterea obiurgator confidens multum, atq; audax: quod Timon quoque signauit, qui illius uehementiam uno uersiculo expreßit,

Καὶ νέον ὃ πάντη ἐπιπλήξιον ἐγκαταμιγνύς. hoc est,

Et te; cùm obiurgas, iuuenem uixisse memento.

*Vnde & adolescente quodam audacius quàm par erat loquente, Nullúsne, inquit, hunc * talo excipiet? Cùm retulisset ad eum quidam uitiosè concludens, non uideri altero alterum maius: Nec decē, inquit, digitorum lōgitudo fenorum longitudine. Emone quodam Chio cùm esset deformis, formosum se arbitrante, ac iugiter * chlamydem pretiosam induente ac rogante, Num illi sapiēs amaturus uideretur, Maximè, ait, nisi ita quispiam fuerit pulcher ut tu, & ita speciosè induatur. Cùm uerò ab impudico agitaretur, cui*

*ἀστραγάλῳ.

*χλαμίδα.

forte

forte insensa erat eius grauitas; sic ait,

> ἔξεστιν ἐρωτᾶν πότνι᾽ ἢ σιγὴν ἔχειν; hoc est,
> *Licet rogem te casta, aut obmutescere?*

Respondit:

> Γυναῖ τι μοι τραχεῖα καὶ οὐκ εἰωθότως λαλεῖς; hoc est,
> *Quid dura nobis & noua affers fœmina?*

Verboso item cuidam ignauo ac molesto,

> Ἀπόλλω, inquit, ὁμιλεῖν γίνεται δούλων τέκνα. hoc est,
> *Obscœna nati seruorum loqui solent.*

Loquaci itidem obtundenti nimio uerborum strepitu, Næ malam quidem, inquit, nutricem uactus es. Quibusdam uerò nihil respōdebat. Fœneratore quodam, ac discendi studioso, quiddam se ignorare dicente,

> Λήθουσι γάρ τοι, inquit, καὶ ἀνέμων διέξοδοι
> Θήλειαν ὄρνιν πλὴν ὅταν τόκος παρῇ. hoc est,
> *Nescit latentes transitus uentorum auis* τόκος, utrúque fœtum & usuram significat.
> *Fœmella, fœtus adsit ni in præsentia.*

*Sumpta sunt autē ista ex Oenomao Sophoclis. Alexinum quendā dialecticum, Alexini quædā cōmodè ac pro merito enarrare nōn ualentē, quid Philoxenus aduersus laterkios operarios egisset, admonuit. Ille enim cū hoc carmē ipsius malè cantantes offendisset, lateres illorū cōculcare cœpit, ac dicere, Vos mea corrūpitis, ego uestra dissipabo. Ferebat grauiter, si quis intēpestiuè disciplinas liberales arripuisset. Naturaliter autē nescio quomodo in disserēdo utebatur hoc uerbo, *arbitror equidē, &, nō assentietur istis ille, eum ex nomine appellans: idq; discipulorū quoq; plurimi imitabantur, neq; id solum, uerum et rhetoricen eius, omnemq; dicendi modum ac figurā in se nitebantur exprimere. Erat autem illi inuentionis præcipua felicitas. Ritè item ac facilè occurrere obiectis, orationisq; ambitū ad id* *φήμ᾽ ἐγὼ, καὶ οὐ συγκαταθήσεται τούτοις ὁ δεῖνα.

quod

quod erat propositum referre, atque omni se tempori accõmodare mirificè callebat. Magna illi præterea ultra omnes cæteros erat persuadẽdi, quæ uellet, acrimonia. Quibus ex rebus factum est, ut ad eum audiendũ cõfluerent plurimi, & quidem cùm illius immodico acumine offenderentur. Quod tamen illi ipsi æquo animo, ac libenter tolerabant. Erat enim uir egregiè bonus, suosq; auditores bona spe plenos emittebat. Erat illi summa facilitas in communicandis rebus suis, atq; ad ferẽda beneficia promptus occurrebat: latere quoq; gratiã omni studio quærebat, fastum eiusmodi maximè exhorrens. Deniq; ingressus aliquando ad Ctesibiũ ægrotũ, uidensq; eum inopia rerũ angustari, plenũ nummis sacculũ clàm ei in puluino subiecit. Quo ille inuento, Arcesilai, inquit, hic ludus est. Sed & aliàs mille ad eum solidos misit. Archiam uerò Arcadem Eumeni commendans, ut magna dignitate fungeretur effecit. Liberalis quoq; admodum fuit, ipsamq; liberalitatẽ suã argenteis in primis uasis præferebat. atq; cũ Archecratis & Callicratis apparatu cõtendẽs, aurea quoq; uasa in studio habuit, plurimisq; ea subministrabat, quibus & conuiuia, & cœnas faciebant. Acceperat ab eo quidã ad suscipiendos amicos argẽtea uasa, cũ uerò is egenus esset, nõ repetijt. Aiunt alij de industria hæc illum utenda dedisse, & cũ ea ille redderet, quia pauper erat, illi largitum fuisse. Erat quidẽ illi & in Pitane substantia, ex qua sibi Pylades frater suppeditabat ad uitæ usus. Sed et Eumenes Philetæri filius ipsum largissimis frequentibusq; illustrabat donis. Quocirca & huic soli præter cæteros studebat reges. Cùm autẽ Antigono pleriq; obsequerentur, illiusq; domum salutandi gratia confrequentarent, ipse abstinebat, nolens in illius notitiam incidere. Hierocles item amicitijs in primis fruebatur, qui

Muny

Munychiam poßidebat, & Pireum. Itaque diebus ferijs semper descendere ad eum consueuerat, & cùm ab eo quoque ut Antigonum salutatum iret, induceretur, nō acquieuit, sed adusq; illius ianuas profectus, retrò redijt. Post naualem uerò Antigoni pugnam plurimis eum adeuntibus, epistolasq; pro consolatione scribentibus, tacuit ipse. Attamen pro patria legatione ad Antigonum in Demetriadem functus absque effectu redijt. Omne igitur tempus uixit in Academia, reipu. negotia fugiens. Interdum & Athenis in Pireo morabatur ex tempore dicens. Hierocle enim, ut diximus, utebatur familiariter, unde & à plerisq; carpebatur, magnificentia præterea excellens. Quid enim rectius dici potest, quàm alter Aristippus? Cœnas cum sui similibus sæpe celebrabat, ipseq; ad illos proficiscebatur. Theodotæ item ac Philetæ Eliēsibus scortis palàm cōgrediebatur. Detrahentibus autē, Aristippi χρείας recensebat. Adolescentibus item maximè studebat, eratq; in amorem pronus. Vnde illum Aristo Chius Stoicus corruptorem iuuenum * disertumq; impudicum & temerarium appellabat. *κιναιδολόγον. Nanq; & Demetrium, cùm is Cyrenem nauigasset, amasse plurimum dicitur, & Myrleanum Leocharem, de quo & ad comessantes dixisse, se quidem aperire uelle, illum autem prohibere. Hunc amabant & Demochares Lachetis, & Pytocles Bugeli filius. Quos ille cùm deprehendisset, cedere se pro sua patientia dixit. Præterea, carpebant eum, & obiurgabant ij quos diximus, ut uulgo addictum gloriæq; studiosum. Maximè autem illum apud Hieronymum peripateticū uexabant, cùm amicos cogeret ad natalem diē Alcyoni Antigoni filij, qua die pecunias plurimas in sumptus quotannis mittebat Antigonus. Vbi cum deuitaret inter pocula disserere, Aridelo proponēti sibi quiddam

quod ſpeculatione indigeret, orantiq́; ut ſuper illo diſſereret, dixiſſe ferũt, At hoc ipſum in primis philoſophiæ proprium eſt, cuiuſq; rei tempus ſcire. In id autem quòd turbæ addictus culpabatur, & Timon itidem ſuo more iocatur,

Ὣς εἰπὼν, ὄχλοιο περίστασιν εἰσκατέδυνεν.
Οἱ δέ μιν ἠΰτε γλαῦκα περὶ σπίζου τερατοῦντο
ἠλέματον δεικνύντες ὅδ᾽ ἄνεμον ὀχλοαρέσκης
Οὐ μέγα πρῆγμα τάλας, τί πλατύνεαι ἠλίθιος ὥς. id eſt,
Hæc ait, & turbam dextra leuaq́; frequentem
Ingreditur, uolucres ululam ut mirantur ineptæ:
Illa ſtupet ſtolidum. ſed tu uaniſsime plebis
Captator, quid ob hæc tam non præclara ſuperbis?

Cùm tamen alioqui ita moderatus & faſtus fugiens erat, ut diſcipulos moneret & alios audire. Et cum adoleſcẽs quidam Chius ex ludo ſuo, Hieronymi, quẽ prædiximus, ſcholam plus ſibi placere ſignificaſſet, ipſe manu apprehẽſum ad illum duxit, philoſophoq́; commendauit, admonens ſeruaret ordinis ac diſciplinæ grauitatẽ. Perlepidum & hoc illius dictũ memoratur. Percontanti enim cur ex diſcipulis alijs pleriq; ad ſectam Epicuream tranſirent, ex Epicureis uerò nullus ſe ad cæteras cõferret, ait: Quia ex uiris quidẽ galli fiũt, ex* gallis uiri nunquã. Cùm uerò iam eſſet morti proximus, ſuá omnia Pyladi fratri legauit, quòd is illum Chium clàm Mœrea, atq; inde Athenas deduxerat. Nunquam uerò uxorẽ duxit, aut filios genuit. Tria teſtamenta conſcripſit. Ex his unum Eretriæ penes Amphicritum depoſuit. Secundum Athenis apud quendam ex amicis. Tertium domum ad Thaumaſiam quendam neceſſarium ſuum miſit, orans ut illud ſeruaret. Ad quem ita etiam ſcripſit:

*γάλλοι. Cybeles ſacerdotes execti.

ARCESILAVS THAVMASIAE S.

TESTAMENTA mea Diogeni tradidi ad te perferenda

ferenda. Quia enim sæpius ægroto, & corpore non rectè ualeo, testamentum conficere placuit, ut si quid contingat inopinatũ, sine tua iniuria proficiscar ex uita qui unus ex omnibus maximè me affectu prosecutus es: fidißimus autẽ omnium qui hic sunt, cùm mihi semper fueris, diligenter ea seruare stude, tum propter ætatem, tum propter neceßitudinem. Cura igitur, memor quantum tuæ fidei committam, ut quod apud te totum deponetur quantum in te est, & negotia mea honestè dispositа sint. Posita sunt autẽ ista Athenis apud quendam ex amicis, & Eretriæ penes Amphicratum. Obijt, ut Hermippus ait, cùm merũ immodicè hausisset ac offendisset, septuagesimo, & quinto ætatis anno, susceptusq; est ab Atheniensibus ut nemo alius.

Ἀρκεσίλαε τί μοι, τὶ τοσοῦτον ἄκρητον ἀφειδῶς
 Ἔσπασας ὥστε φρενῶν ἐκτὸς ὀλισθεῖς ἐῶν;
Οἰκτείρω σ᾽ οὐ τόσσον ἐπειθανες, ἀλλ᾽ ὅτι μούσας
 Ὕβρισας, οὐ μετρίῃ χρησάμενος κύλικι. hoc est,

Arcesilaẽ meri quid tantum prodigus hauris,
 Extra sis mentem lapsus ut ipse tuam?
Nec tua me tantùm mors afficit, at mihi musas
 Immodica læsas sorbitione dolet.

Fuerunt & tres alij Arcesilai. Primus poëta priscæ comœdiæ. Secundus elegiæ. Tertius sculptor, in quem & Simonides hoc scripsit epigramma,

Ἀρτέμιδος τόδ᾽ ἄγαλμα, διηκόσιαι γὰρ ὁ μισθὸς
 Δραχμαὶ ταὶ πάριαι, τῶν ἐπίσημ᾽ ἄρατος.
Ἀσκητὸς δ᾽ ἐποίησεν ἀθηναίης παλάμῃσιν
 Ἄξιος Ἀρκεσίλαος ὑὸς Ἀριστοδίκου. hoc est,

Trecentum Parijs simulacrum insigne Dianæ
 Hoc drachmis constat, signum Aratus quibus est.
Doctus at absoluit cœlo manibusq; Mineruæ

Arcesilas sculptor, natus Aristodici.

Prædictus autē philosophus, ut ait Apollodorus in chronicis, floruit circa cētesimam & uigesimam olympiadem.

BION BORYSTHENITES.

Bion genere quidem Borysthenites fuit. Quibus uerò sit ortus parentibus, & quibus ex rebus ad philosophiam se contulerit, ipse Antigon aperuit. Cùm enim ille sciscitaretur,

Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες. hoc est,

Aede tuum nomen, patriam, genus, atque parentes.

*Sentiens se uituperatum esse apud regem, atque ideo sic locutum, ad illum ait, Pater quidem meus libertus fuit, cubito se tergens (Significabat autem illum *succidam & lardum uendere) Borysthenites genere, non habens faciem, sed in facie scripturam acerbißimi domini, mater autē ex lupanari, nimirum quam huiusmodi ducere potuit. Deinde pater nescio quid in rem publicanorum committēs, cum tota domo uenundatus est: Me adolescentulum haud ingratum orator quidam emit. Is moriens, mihi omnia reliquit. Ego tabulas ipsius exurens, cunctasq; conscindens, Athenas conceßi, ibiq; philosophatus sum.*

*ταριχέμπορον.

Ταύτης τῆς γενεῆς, τοῦτο πατρὸς εὔχομαι εἶναι. hoc est,

Huius me esse patris, generis me glorior huius.

Ista habui quæ de me dicerem. Desinant igitur Persæus ac Philomides ea historiæ tradere, me autem ex me ipso intuere. Et erat sanè Bion aliàs uersatili ingenio, & sophista callidus, puérq; circa philosophiam se exercere uolentibus occasionem præbuerat. In quibusdam uerò ciuilis, & suauis, fastuq; perfrui ualens. Complura item reliquit commentaria, sed & sententias utiles & graues, ut illud: Cùm sibi probro daretur, quòd adolescentem non sibi

uendicasset, Non enim, inquit, poßibile est mollem caseum hamo attrahere. Interrogatus aliquando, quisnam anxietate maiore detinetur, Ille, inquit, qui se maximè cupit esse felicem & quietum. Rogatus an ducenda esset uxor, refertur enim & ad hunc istud, Si quidem, ait, turpem duxeris, pœnam habebis: sin autem formosam, communis erit. Senectutem malorum omnium portum asserebat, siquidem ad ipsam cuncta confugere. Gloriã annorum esse matrem. pulchritudinem alienum bonum, diuitias neruos rerum. Ad eum qui agros suos deuorauerat, Terra, inquit, Amphiaraum absorbuit, sed terram tu. Magnum aiebat malum esse, ferre non posse malum. Arguebat eos qui homines, quasi sine sensu essent, exurerent. Dicebat autem iugiter, optabilius esse speciem alteri largiri suam, quàm alienam petulanter ambire. Corpore quippe atq; animo lædi qui id fecisset. Sed & Socratem in ius uocabat dicens: Nam si quidem Alcibiade uti potuit, & abstinuit, inanis fuit: sin uerò non ualuit, nihil magnum fecit. Facilem eße dicebat ad infernum uiam, clausis enim oculis illuc iri. Alcibiadem culpans, dicebat illum, dum esset adolescens, uiros ab uxoribus, iuuenem uerò uxores à uiris abduxisse. Rhodi Atheniensibus ad oratoriam se exercentibus, philosophiam ipse docebat. Causante quodam cur ita faceret, Frumenta, inquit, attuli, & ordeum uendo. Dicebat eos, qui essent apud inferos, magis profectò cruciandos, si integris, quàm si perforatis uasis aquam ferrent. Orante illum uerboso quodam, ut sibi opem ferret, Satis, inquit, tibi faciam, si internuntios ad me miseris, ipse uerò non ueneris. Nauigans cum perditis hominibus, in latrones incidit. Dicentibus illis, Peribimus si agnoscamur, At ego, inquit, nisi agnoscamur. Elationem esse asserebat profectus

impedimentum. Ad diuitē auarum, Non, inquit, hic substantiam poßidet, sed ab ea ipse poßidetur. Tenaces aiebat opum ut suarum habere curam, uerùm ex eis ut ex alienis nihil capere utilitatis. Fortitudine, inquit, cùm sumus iuuenes, utimur: at cùm senescere incipimus, prudētia ualemus. Tantùm uerò prudentiam à uirtutibus cæteris differre asserebat, quantùm uisum ab alijs sensibus. Dicebat non esse exprobrandam senectutem, ad quam omnes peruenire cupimus. Inuido cuidam subtristi, Nescio, inquit, utrum tibi malum, an alteri bonum contigerit. Impietatem peßimum esse dicebat contubernalem fiduciæ.

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ. hoc est,

Virum domabit quamlibet ferox sit is.

Amicos qualescunq; sint oportere seruari, ne uideamur uel malis uti, uel deuitare bonos. Is in principio Academiæ instituta aspernabatur, quo tempore Cratis auditor erat, dein inde Cynicum elegit institutum, sumpto pallio, & pera. Nam quid illum aliud ad eam animi constantiam traduxit? Demum uerò se ad Theodoria transtulit, Theodori impij auditorium frequentans, qui omni orationis genere uti solebat in dicēdo. Post hunc uerò Theophrastū peripateticum audiuit. Erat autem & spectatorum studiosus, risumq; mouere auditoribus maximè peritus, grauibus nominibus aduersum res utens. Quia uerò orationem suam omni dicēdi genere temperauerat, aiunt Aratosthenem dixisse de illo, Primus omnium Bion philosophiam uario orationis flore uestiuit. Erat illi item & faciendis uersibus ingenium præcipuè accommodatum. Eius sunt illa,

Ὦ πέπων Ἀρχύτα ψαλληγενές, ὀλβιότυφε

Τῆς ὑπάτης ἔριδος πάντων ἐμπειρότατ᾽ ἀνδρῶν. hoc est,

O tener Archyta, nitidoq; beatule fastu

Litibus

Litibus & cantu superas dicacibus omnes.
Sed omnino & musicam & geometriam pro ludo habuit. Apparatus quoq; magnifici ac pretiosi erat studiosus, atq; ideo ex urbe in urbem sæpe migrabat. Interdum & præstigiũ aliquod arte moliebatur. Nam Rhodi nautis persuasit, ut sumpta scholari ueste se sequerẽtur, cumq; his ingressus gymnasium conspicuus fuit. Cõsueuit & adolescentes sibi adoptare, ut eis & ad uoluptatẽ abuteretur, & ab eorũ beneuolẽtia protegeretur. Sed & sui uehemẽter amans fuit, semperq; illi in ore erat, Amicorũ cuncta communia. Idcirco & nemo illius discipulus inscribitur, cùm tot habuerit sui auditores. Quosdã uerò ad impudentiam prouexit. Vnde & Butio quidam ex familiaribus suis aliquãdo ad Menedemum dixisse fertur, Equidẽ ô Menedeme noctu Bioni cõiungor, nihilq; indignum mihi passus uideor. Multa etiam scelestius cõgredientibus colloquebatur. Hæc autem ex impij Theodori disciplina hauserat. Postremò incidens in malã ualetudinem, ut dixerunt qui erãt in Chalcide, illic enim et uitam finiuit, *ligaturas suscipere inductus est, & pœnitentiam agere super his quæ peccarat in deum. Eorũ uerò inopia quibus infirmorũ cura erat, dirè cruciatus est, quoad Antigonus duos illi famulos misit, secutusq; est eum in *sella, ut Phauorinus tradit in omnimoda historia. Sed hic quoq; uita excessit. Illum nos ita perstrinximus: Biona Borysthenitẽ Scythica tellus produxit, quem dixisse audimus deos, quòd reuera sint nihil. Ac si quidem id dogma tueri perstitisset, meritò dicẽdus esset sensisse ut uisum fuisset, etsi malè uisum esset. At nunc tamen longo morbo tabescẽs, ac mori pertimescens, qui deos non esse dixerat, fanũ nõ uiderat, mortalibus qui illudebat ueris dum dijs immolarent, non popinæ quidem ad aras ac mensæ ni

*περίαπτα λαβών.

*φορίῳ.

Hic desunt versus Græci.

dori, deorũ hostijs admouit nares, Nec peccaui, dixit, delictis parcite, sed & anui collũ facilè porrexit excantandum, brachiaq; loris persuasus deuinxit, rhamnumq; & lauriramum ianuæ imposuit, cuncta perpeti magis quàm mori paratus. Stultus qui mercede uoluerit deos esse, quasi tunc essent, cùm illos Bion demum esse arbitraretur. Ergo nequicquã sapiens cùm lembus erat carbo totus, tendensq; manum. Salue, inquit, Pluto, salue. Decem uerò Biones fuere. Primus qui Pherecydi Syro contemporaneus fuit, cuius duo feruntur libri. Est autem Proconesius. Secundus Syracusanus, qui artes rhetoricas conscripsit. Tertius hic ipse. Quartus ex Democriti familia, et mathematicus Abderites, qui Atticè scripsit, & Ionicè. Hic primus esse dixit regiones quasdã, ubi esset sex mensium nox, & totidem dies. Quintus Solensis, qui conscripsit Aethiopica. Sextus rhetoricus cuius feruntur libri nouem musarum inscripti. Septimus lyricus poëta. Octauus Milesius sculptor, cuius & Polemo meminit. Nonus poëta tragicus ex his qui Tarsici dicuntur. Decimus itidẽ sculptor Clazomenius, siue Chius, cuius & Hipponax meminit.

LACYDES CYRENAEVS.

Lacydes Alexandri filius Cyrenæus, nouæ Academiæ princeps, Arcesilaiq; successor fuit, uir eximiæ seueritatis, qui instituti sui non paucos habuerit æmulos. Fuit ab adolescẽtia summè studiosus, & pauper quidẽ, sed gratus admodum atq; in sermone iucundus. Aiunt eum et circa rem familiarẽ felicißimè se habuisse. Cùm ex penu promere quicquã uoluisset obsignato aditu, rursus anulũ per foramen intrò iaculabatur, ut nihil inde ex reconditis rebus tolleretur. Id cùm animaduertissent famuli, resignabant, quæ signata erãt, & quæ uoluißẽt, inde tollebãt, ac deinde anulum

anulum in porticũ per rimã immittebãt. Idq́; cùm ſæpe faceret, nunquã deprehẽdi potuerũt. Lacydes igitur Academiæ ſcholam habebat in horto, quẽ Attalus rex fieri curauerat, Lacydiumq́; ab ipſo appellatus eſt, ſolusq́; ex omni memoria iuuenis Phocenſibus Teledi & Euandro ſcholam tradidit. Porrò Euandro ſucceßit Hegeſinus Pergamenus, à quo Carneades. Lepidum uerò illud ad Lacydẽ refertur: Attalo enim illum ad ſe accerſente, dixiſſe fertur, Imagines procul eſſe intuendas. Serò autẽ geometriæ danti operã ait quiſpiam: Num uerò nũc tempus? An'ne nunc quidẽ? Obijt autem cùm ſcholam adminiſtrare cœpiſſet, quarto anno CXXXIIII. Olympiadis, XX. & VI. annis in ſchola cõſumptis. Mortuus eſt autem ex paralyſi, quam ex immodica potatione contraxerat. Et nos ita de illo cecinimus,

Καὶ σέο Λακύδη φάσιν ἔκλυον, ὥς ἄρα καὶ σε
 Βάκχον ἑλὼν ἀΐδεω ποσὶν ἔσυρες ἄκροις
Ἦ σαφὲς ἦν Διόνυσος ὅταν πολὺς ἐς δέμας ἔλθοι
 Λῦσε μέλη. διὸ δή τι λυαῖος ἔφυμή. hoc eſt,

Fama eſt Lacyde pedibus quòd traxeris atras
 Exceptum Bacchum Ditis aduſque fores.
Scilicet hoc uerũ eſt, penetrat cùm corpora, Bacchum
 Soluere membra, ideo non ſatus ille fuit.

CARNEADES.

Carneades Epicomi, ſiue, ut Alexander in ſucceßionibus tradit, Philocomi filius Cyrenæus. Hic Stoicorum & Chryſippi libris diligentißimè perlectis, eis modicè reluctabatur, adeóque id uerecundè faciebat, ut ſæpius diceret, Niſi Chryſippus eſſet, non eſſem ego. Fuit autem uehemẽter ſtudioſus. Porrò phyſicæ minus curam habuit, ethicæ ſe magis deuouit. Quocirca & cæſariem & ungues nutriebat, tanta erat in literas intentione. Adeò autem in

philoſophia ualuit, tantúmq; ſibi in ea neruorum comparauit, ut oratores quoque in ipſius ſcholis ad eum audiendum conuenirent. Erat autem illi & uox maxima, & præcipuè ſonora, adeò ut gymnaſij princeps ad illũ mitteret, ac ne ita clamaret, admoneret, ad quem ille, Da uocis modum, inquit. Et ille ſapientiſsimè ſanè, congruéq; reſpõdit. Nam modum habes, ait, auditores. Acriter autem inuehebatur, atq; in quæſtionibus erat inſuperabilis. Cœnas autem ob cauſas prædictas declinabat. Hic aliquando cùm Mentor Bithynus diſcipulus atque auditor pellicem ſuam adamaret, ut Phauorinus refert in omnimoda hiſtoria, inter dicendum ita in illum iocatus eſt,

Πωλεῖται τις λαβρογέρων, ἅλιος, νημερτὴς
Μέντορι εἰδόμενος, ἠ μὲν δέμας, ἠδὲ καὶ αὐδὴν
Τοῦτον σχολῆς τῆς δ' ἐκκεκηρῦχθαι λέγω. hoc eſt,

Tetricus hic quidam uerſatur homuncio, & idem
Vanus inerſq; ſenex, par Mentori membraq; uocemq;
Exterminari quem ſchola ex noſtra uolo.

At ille continuò exurgens, intulit,

Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα. hoc eſt,

Hi dixere quidem, ſurgunt ſed protinus illi.

Durius autem uidetur circa finem uerſatus eſſe, cùm ſæpius diceret, Quæ conſtituit natura & compegit, ea & diſſoluet. Cùm autem didiciſſet Antipatrum ueneno hauſto defunctũ, & ipſe incitatus eſt ad audendum cõtra mortem: aitq; ſuis, Date igitur & mihi. Qui cùm dicerent, quid? ait, mulſum. Defuncto autem illo defectionem lunæ factam aiunt, ut compati ſibi uideri poſsit pulcherrimũ poſt ſolem ſydus, refert Apollodorus in chronicis, humanis cùm exceßiſſet rebus, Olympiadis centeſimæ ſexageſimæ ſecundæ anno quarto, cùm uixiſſet annos octogintaquinque.

Feruntur

Feruntur eius epistolæ ad Ariathem Cappadociæ Regem. *Reliqua ipsius conscripsere discipuli, ipse enim nihil reliquit. Est autem & in hunc nostrum epigramma logadico, & archabudæo metro:*

Τί με Καρνεάδην, τί με μοῦσα θέλεις ἐλέγχειν
Ἀμαθὴς ὃς οὔτι κατοῖδεν ὅπως δεδοίκει
Τὸ θανεῖν, ὅτε καὶ φθισικὴν ποτ' ἔχων κακίστην
Νόσον, οὐκ ἔθελε λύσιν ἰσχέμεν, ἀλλ' ἀκούσας
Ὅτι φάρμακον Ἀντίπατρος πιὼν ἀπέσβη,
Δότε τοίνυν, ἔφησε, κἀμοί, πιεῖν. μὲν τοι, τί;
Δότ' οἰνόμελι, σφόδρα τ' εἶχε πρόχειρα ταυτὶ
Φύσις ἡ συνέχουσά με, καὶ διαλύσεται δή.
Καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ἔλαττον ἔδυ κατὰ γῆς, ἐνῆν δὲ
Τὰ πλέα κακὰ κέρδε' ἔχοντα μολεῖν ἐς ᾅδην. hoc est,

Quid Carneadem uis musa ut arguam,
Qui rudis adhuc, non uidebat cur metueret
Mortem, unde cùm phthisi olim laboraret, pessimo
Morbo, curam noluit admittere, sed audiens
Antipatrum hausto extinctum pharmaco,
Date igitur, inquit, & mihi quod bibam. quidnã, quid?
Date mulsum mihi. nam grauiter habet hæc facilis
Natura, quæ me continet, dissolueturq; ilico.
At ille nihilò minus sub terram cessit, licebatq;
Plura mala lucra habentem migrare ad Orcum.

Fertur ei lumina caligine offendi solita, ipso nihil aduertente, iuberéque solitum puero lucernam accendere, quam ille cùm intulisset, ac diceret, Attuli, *respondere consuesse,* Lege igitur. *Huiusce alij complures fuere discipuli, sed excelluit omnes* Clitomachus, *de quo etiam subsequenter dicendum. Fuit & alius* Carneades *elegiæ Poëta, sed frigidus & obscurus.*

CLITOMACHVS.

Clitomachus Carthaginiensis, patria lingua Asdrubal appellabatur, in qua etiã apud suos philosophari consueuerat. Athenas autem contendit quadraginta annos natus, audiuitq; Carneadem. Eius ille industriam animaduertens literas doceri fecit, ac studiosè imbuit uirũ. Ad tantum autẽ *peritiæ peruectus est, ut ultra quadraginta uolumina scripserit, successeritq; Carneadi, cuius etiã dicta maximè illustrauit literis. Versatus est autem in tribus maximè sectis, Academicorum scilicet, Peripateticorum, atq; Stoicorum. Porrò Academicos ita ferè insectatur Timon:

*ἐπιμελείας.

Οὐδ' Ἀκαδημαϊκῶν πλατυρημοσύνης ἀναλίαστ. hoc est,

Sed neque garrulitas Academi incondita ludi.

Hactenus de Academicis qui à Platone fluxere, diximus, ueniẽdum iam ad Peripateticos, & eos à Platone uenıẽtes, quorũ fuit princeps Aristoteles, de quo primùm dicendum.

DIOGENIS LAERTII

DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER QVINTVS.

ARISTOTELES.

Aristoteles Nicomachi Phæstiadisq; filius Stagyrites fuit. Porrò Nicomachus à Nicomacho Machaonis filio Aesculapijq; nepote originem duxit, ut Hermippus in eo libro quem de Aristotele scripsit, tradit. Conuixit autem Amyntæ Macedonũ Regi medicinæ & amicitiæ gratia. Hic inter omnes Platonis discipulos maximè excelluit, uocéque gracili, ut Timotheus Atheniensis in libro de uitijs refert, & *exilibus

*ἰσχνοσκελής.

bus cruribus paruisq; oculis fuit, ueste insigni & anulis, ac tonsura utens. Natus est autem illi & filius Nicomachus ex Herpylide concubina, ut Timotheus ait. Recessit à Platone dum adhuc superuiueret. Vnde dixisse illum tradunt, Aristoteles in nos recalcitrauit, non secus atq; in matrem pulli geniti. Refert Hermippus in uitis, cùm Athenien sium legatus ad Philippum profectus esset Aristoteles, Academicæ scholæ præfectum fuisse Xenocratẽ. Cùm uerò reuersus esset, scholamq; sub alio uidisset, elegisse in Lyceo περίπατον, *illicq; usque ad unctionem deambulando cum discipulis philosophari solitum, atque inde Peripateticum appellatum esse. Alij idcirco sic uocatum asserunt, quòd ex ægritudine conualescenti, ac deambulanti Alexandro adsistens quædam differere soleret. Vbi uerò iam plures esse cœperant, sedens docebat, dicens:*

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ξενοκράτη δ' ἐᾶν λέγειν. hoc est,

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propositam quæstionẽ discipulos unà exercebat simul et oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunuchum profectus est, Atarnensium tyrannũ, quem alij quidem delicias ac lusus ipsius fuisse tradunt. alij uerò sibi affinitate iunctũ tradita ei filia siue nepte, ut refert Demetrius Magnesius in libris de Poëtis ac scriptoribus æquiuocis, qui et Eubuli seruũ Hermiã fuisse ait, Bithynium genere, quem & dominum suũ enecasse. Porrò Aristippus in primo de antiquis delicijs libro, Aristotelem ait Hermiæ cõcubinã adamasse, quam ille cùm sibi permisisset, duxisse eam, et gaudio elatũ immolasse mulieri, ut Athenienses Eleusinæ Cereri, Hermiæq; pæana scripsisse, qui ἔνδον, *hoc est, intus scriptus est. Hinc in Macedonia apud Philippũ uixisse, atq; ab eo Alexandrum filium erudiẽdum accepisse, petisseq; instaurari*

solum

ſolum patriũ à Philippo euerſum. Id ubi impetraſſet, dediſſe illis leges. In ſchola quoq; leges tulit imitando Xeno*cratem, ut decendialem principem facerent. V bi uerò* Ale*xandro inſtituendo ſatis uiſus eſt nauaſſe operã, eumq́; ſibi deuinxiſſe, commendato illi cognato* Calliſthene Olynthio *Athenas conceßit. Eũ audacius quàm par erat, alloquentẽ* Regẽ, *& minimè illi obſequentẽ, ab ipſo increpitum aſſerunt uerſu, admonẽte, ni talia loqui deſiſteret, maturè periturum, quod & factum eſt. uerſus autem ſic habet:*

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ᾽ ἀγορεύεις. hoc eſt,

Qualia mi loqueris, uereor ſis nate ſu perſtes.

Nanq; Hermolao in Alexandrum *inſidiarum ſocius fuiſſe deprehenſus, cauea ferrea circunduci, pædore atq; ſqualore oblitus, leoni poſtremò obiectus eſt. ſicq́; exceßit è uita.* Enimuero Ariſtoteles *Athenas profectus, cùm illic tredecim annis docuiſſet, clàm in Chalcidem conceßit, quòd ab* Eury*medonte hierophãta impietatis accuſatus eſſet, ſiue, ut* Pha*uorinus ait in omnimoda hiſtoria, à* Demophilo, *q hymnũ in eum quẽ prædiximus* Hermiã *ſcripſerit, quodq́; hoc epigramma ſtatuæ, quæ in* Delphis *eſt, incîdi curauerit:*

Τὸν δέ ποτ᾽ οὐχ᾽ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἁγνὴν
Ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς:
Οὐ φανερῶς λόγχῃ φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
Ἀλλ᾽ ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίως. hoc eſt,

Impius hunc quondam Perſarum morte tyrannus
Mulctauit, uiolans iusq́; nefasq́; uirum.
Nam neq; collato oppreßit certamine, uerùm
Inſidiosè hominis uſus amicitia.

Hic uerò, ut ait * Eumolus *in quinto hiſtoriarum, aconitum bibẽs, mortuus eſt ſeptuageſimo ætatis anno. In quem eſt noſtrum hoc epigramma:*

*Aliàs Hermippus.

Εὐρυμέδων ποτὲ μέλλεν Ἀριστοτέλην ἀσεβείας

Γράψασθαι δ' ἀσεβεῖς μυστίδος ὤν πρόπολος.
Ἀλλὰ πιὼν ἀκόνιτον ὑπέκφυγε. τοῦτ' ἀκονιτὶ
Ἦν ἄρα νικῆσαι συκοφάσεις ἀδίκους. hoc est,

Nuper Aristotelem, læsa ut pietate nocentem
Detulit Eurimedon sacrificus Cereris.
Ille aconita bibens subterfugit. certè aconiti
Hoc erat iniustum uincere sacrificum.

Idem uerò refert ipsum Platoni trigenarium se in disciplinam dedisse, sed profectò fallitur. Nanque septimodecimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Est autem hymnus huiusmodi:

Ἀρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ, θήραμα κάλλιστον βίῳ. σᾶς πέρι παρθένε μορφᾶς, καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος, καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς καὶ ἀκάμαντας. τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις καρπὸν ἐς ἀθάνατον χρυσοῦ τε κρεῖσσον, καὶ γονέων, μαλακαυγητοῖο δ' ὕπνου. σοῦ δ' ἕνεκ' ἐκ Διὸς Ἡρακλέης, Λήδας τε κοῦροι πολλ' ἀνέτλασαν, ἔργοις ἀναγορεύοντες δύναμιν. σοῖς τε πόθοις Ἀχιλεὺς Αἴας τε Ἀΐδαο δόμους ἦλθον. σᾶς δ' ἕνεκεν φιλίου μορφᾶς, Ἀταρνέος ἔντροφον ἀελίου χήρωσεν αὐγάς. ποῖ γὰρ ἀοίδιμος ἔργοις; ἀθάνατοί τε μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι Μναμοσύνας θύγατρες Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι. hoc est,

Virtus laboriosa generi mortalium, honestissimum uitæ humanæ incitamentũ. Pro tua siquidem forma ô uirgo, expetenda est in Græcia mortis cõditio, & grauium assiduorumq; laborum tolerantia. Talem nimirum inseris hominum animis fructum planè immortalem, & auro præstantiorem, parentibusq; ipsis, somnoq; dulcissimo. Nam in gratiam tuã Iouis Hercules, & Ledæ filij multa perpessi sunt, qui quid possent, opere declararũt. Quin & tui desiderio Achilles, & Aiax ad inferos penetrarunt, tuæq; formæ luculentissimæ gratia Atarneæ ciuem Solis priuauit lumine. Quò enim clarus spectatusq; rebus gestis? Hunc immortales

tales meæ auctiorem reddent musæ, quæ Iouis hospitalis decus augere solent.

Primam hunc orationem iudicialem pro seipso scripsisse, cùm huius criminis argueretur, Phauorinus in omnimoda historia, autor est, ac dixisse Athenis:

Odysseæ κ. ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ. hoc est,

Et pyra nata pyris, ficúsque in ficubus extant.

Ait autem Apollodorus in chronicis, natũ illum anno primo nonagesimænonæ Olympiadis, perrexisséq; ad Platonem decimoseptimo ætatis anno, annosq; uiginti apud eum fuisse cõmoratum. Tum uerò uenisse Mitylenem principe Eubulo, quarto anno cẽtesimæoctauæ olympiadis. Verùm Platone primo anno functo uita, sub Theophilo profectũ esse ad Hermiã, mansisséque annos tres. sub Pythodoto autem se contulisse ad Philippũ secũdo anno centesimænonæ Olympiadis, Alexandro quintumdecimum iam annũ ætatis agente. Athenas uerò concessisse secũdo anno centesimæ undecimæ Olympiadis, atq; in Lycæo tredecim annos docuisse, ac demum perrexisse Chalcidem, tertio anno cẽtesimæ quartædecimæ olympiadis, morboq; perisse, cùm esset annorum fermè sexagintatrium. Quo etiam tempore Demosthenes in Calabris defunctus sit, sub Philocle. Fertur autem ob Calisthenis insidias in Alexandrum, infensum fuisse Regi, illumq; ad eum contristandum Anaximenem extulisse, ac misisse Xenocrati dona. Lusit in eum epigrammate Theocritus Chius, ut ait Ambrion in libro de Theocriti uita, in hunc sensum:

Ἑρμείου εὐνούχου, ἠδ' Εὐβούλου ἅμα δούλου
Σῆμα κενὸν κενόφρων τεῦξεν Ἀριστοτέλης, hoc est,

Hermiæ eunuchi simul Eubuliq; sepulchrum

Ment

Mente uacans uacuum struxit Aristoteles.

Timon quoq; sic illum agit:

Οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ἀριστοτέλους εὐκαιρουσύνης ἀλεγεινῆς. hoc est,

Sed neq; Aristotelis leuitas miseranda loquacis.

Hæc uita Philosophi fuit. Cæterùm nos ipsius quoq; testamenta legimus in hunc fermè modum: Benè quidem ac rite erit, Quòd si quid contigerit, ita legauit Aristoteles. Curatorem quidem omniũ & per omnia iussit esse Antipatrum. Quoad uerò Nicanor adolescat, curatores ac tutores instituit Aristomenem, Timarchum, Hipparchum, Cliotelem & Theophrastũ si uoluerit, ac si curam suscipere uelit filiorũ & Herpylidis, rerumq; omniũ. Cumq; puella fuerit matura uiro, tradi illam Nicanori. Sin uerò puellæ quidpiam cõtigerit, quod absit, uitaq; prius quàm cõnubio iungatur, siue etiam postquam nupserit antequam filios procreet, excesserit, Nicanor dominus esto, ut & de puero, & de cæteris dignè nobis ac sese disponat. Curet autem Nicanor & de puella, & de puero Nicomacho, nihil ut illis desit, patris ac fratris unà implẽs munus. Quòd si Nicanori quidpiã contigerit, quod absit, siue priusquam puellam duxerit, siue postquam duxerit, nondũ filijs natis, quæ quidẽ ille instituerit, ea rata sunto. Sin autem uoluerit, & Theophrastus puellæ curam habeat. Sin aliàs curatores habito cum Antipatro cõsilio & de puella & de puero disponãt, ut eis uidebitur optimum. Curam autẽ habeant tutores & Nicanoris mei, et Herpylidis memores. Nanq; erga me studiosa plurimùm fuit, cæterorumq; omniũ, & si uirũ accipere uoluerit, curent, ne indignè nobis locetur. Deniq; illi præter ea, quæ anteà acceperat, de nostra substãtia, talentum argẽti, tresq;, si uoluerit, famulas & ancillam, quam habet & Pyrrhæum puerũ. At si quidem in Chalcide habitare

bitare uoluerit, hospitium quod ad ortum est: sin autem in Stagyris, paternam domū. Vtrum uerò horum maluerit, studeant procuratores domum ita necessaria supellectile instruere, ut & sibi honestè, & Herpylidi sufficienter instructa uideatur. Curæ sit autem Nicanori & Myrmecem puerum non indignè nobis ad suos referri, cum eius, quas cepimus, facultatibus. Si autem & Ambracis libera, cumq; puella uiro tradetur, quingentas illi drachmas, ancillamq; quam habeat, dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam, quam habet emptam, drachmas mille, & ancillulam. Simo quoq; absq; priore pecunia, in puerū aliū, siue puerū emi, siue pecuniā dari. Tychonē esse liberum cum puella nupserit, Philonemq; & Olympiū eiusq; filiolū. Porrò eorū qui mihi famulantur puerorū nullū uendi uolo, sed hæredes eis uti. Cùm uerò adulti erūt, pro merito dimitti liberos uolo. Curent item ut consummentur quæ Grillyoni sunt traditæ exculpēdæ imagines. Vbi uerò perfectæ erūt, suis imponantur locis. Nicanoris quoq; ac Proxeni, quam sculpendā cogitabā, matrisq; Nicanoris, Arimnestri uerò quæ perfecta est, suo statuatur loco, ut sit ipsius monumentū, quia sine liberis defunctus est. Matris quoq; nostræ Cererē in Nemea locet, aut ubicunq; uidebitur. Vbi uerò tumulū fecerit, ibi & Pytiadis sublata ossa condat, sicut ipsa præcepit, sistat & seruari Nicanoris uotum, quod pro illo uouimus. Animalia lapidea cubitorū quatuor Ioui seruatori, ac Mineruæ seruatrici in Stagyris. Hæc testamentorum ipsius series fuit. Fertur autem ollas plurimas repertas esse, Lyconemq;
πυέλῳ. dicere, illum in pelui calentis olei lauari solitum, oleúmq; uenūdare. Quidā utrē calētis olei stomacho illū imponere consueuisse tradunt, & cùm se ad quiescēdum componeret, æream sphæram tenere in manu pelui subiecta, eo consilio,

lio, ut cùm dormientis manu excuſſa ſphæra in ſubditum æreum uas incidiſſet, ſono illius excitus exurgeret. Eius eſſe *præclaras iſtas ſentētias legimus.* Interrogatus, Quidnam *mendaces lucrarentur,* Vt cum uera, inquit, dixerint, non *illis credatur.* Cùm ſibi probro daretur, quòd flagitioſo *homini miſericorditer tuliſſet opem,* Non, inquit, mores, *miſeratus ſum, ſed hominē.* Amicis ac diſcipulis iſta conſue*uerat dicere, ubicūq; moraretur,* Aſpectus quidē à circun*fuſo aëre lumen accipit, animus autē à diſciplinis liberali*bus. Sæpenumero cùm in Athenienſes inueheretur, aiebat *illos frumenta & leges inueniſſe, uerū frumentis quidē uti, non autē legibus.* *Studiorū liberaliū amaras radices, fru- *παιδείας.
ctus autem dulces eſſe aſſerebat. Rogatus, Quidnam citò *cōſeneſceret,* Gratia, inquit. Quid ſit ſpes, Vigilantis, ait, *inſomnium.* Diogene caricam porrigēte, cogitans niſi acci*peret,* *uſum eſſe, meditatus ſumēs, Diogenem ait caricam *χρείαν.
ſimul cum uſu perdidiſſe. Rurſus ab eo porrectā accipiens, *atq; puerili more in ſublime eleuans cùm dixiſſet, magnus* Diogenes, eam illi reddidit. Tria dicebat pueris eſſe neceſ*ſaria, ingeniū, exercitationē, diſciplinā.* Audierat aliquan*do ſe à quodam maledictis eſſe laceßitum,* Tum ille, Abſen*tem, inquit, etiam uerberet.* Dicebat pulchritudinem plus, *quàm epiſtolas omnes ualere ad commendationem.* Pleriq; Diogenē ita ſtatuiſſe aſſerūt, ipſum autē donum formæ di*xiſſe:* Socratem uerò modici temporis tyrannidem, Platonē *naturæ priuilegium,* Theophraſtum, tacitam deceptionem, Theocritū uerò eburneum detrimentū, Carneadē regnum *ſolitariū. Rogatus, Quo differrēt docti ab indoctis, Quo, *ἀδορυφόρη-
inquit, uiuentes à mortuis. Eruditionem dicebat inter pro- τον.
ſpera eſſe ornamentum, inter aduerſa refugiū. Parētes qui *liberos erudiendos curaſſent, longè honorabiliores eſſe his*

n

qui solum genuissent. Eos enim uiuendi tantum, illos etiam bene beateq; uiuendi autores esse. Glorianti cuidam quòd magnæ esset urbis ciuis, Noli, *inquit, hoc attendere, sed an dignus sis magna & illustri patria.* Rogatus *quid sit amicus,* Vna, *inquit, anima in duobus corporibus habitans.* Homines *plerosq; dicebat ita esse parcos, ac si semper uicturi essent: alios tam prodigos, ac si continuò morituri.* Percontanti, *Cur honesta forma præstantibus diutius congredimur,* Cæci, *inquit, huiusce interrogatio est.* Rogatus *quid ex philosophia lucratus fuisset,* Hoc, *inquit, ut iniussus ea faciam, quæ pleriq; per legũ metũ faciant.* Interrogatus *quo pacto discipuli egregiè proficerẽt:* Si excellẽtiores, *ait, prosequentes tardiores non morentur.* Loquaci *homini cum illum improbè probris multis obtudisset, dicẽti,* Num *te satis obtudi?* Hercle, *inquit, non tibi animũ aduerti.* Causanti *cur *stipẽ non bono homini dedisset, nam & ita contigisse ferunt:* Non, *inquit, homini dedi, sed humanitati.* Rogatus *erga amicos quales esse debeamus,* Quales, *inquit, eos erga nos esse optamus.* Iustitiã *dicebat uirtutẽ animi unicuiq; secundũ dignitatẽ distribuentem.* Disciplinam *optimũ esse dicebat uiaticũ ad senectutem.* Refert Phauorinus *in secundo cõmentariorũ illum crebrò dicere solitum:* Ὦ *amici, amicus nemo.* Et *ista quidem ad illum referuntur.* Conscripsit *autem & complura uolumina, quæ ut summa ingenij illius uis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, subnectenda necessariò existimaui.* De *iustitia libros quatuor, de poëtis tres, de philosophia tres, de republica duos, de rhetorica* Gryllus *unũ,* Nerinthus *unũ,* Sophista *unum,* Menexenus *unũ,* Amatorius *unum,* Conuiuiũ *unũ, de diuitijs unũ,* Exhortationũ *unum, de anima unũ, de precatione unum, de nobilitate unum, de uolupt*

*ἔρανον.

uoluptate unum, Alexander seu de colonis unum, de regno unum, de doctrina unum, de bono tres, de Platonis legibus tres, de eiusdem Repu. duos, Oeconomicus unũ, de amicitia unũ, Quid sit tolerare siue tolerantia, unum, de disciplinis unum, de his quæ in contentionem cadunt, duos, Solutiones eorum, quæ in contentionẽ ueniunt, quatuor, Diuisiones sophisticæ quatuor, de cõtrarijs unum, de speciebus & generibus unũ, de proprijs unum, Cõmentaria, ἐπιχειρηματικοῦ *tres, Propositiones de uirtute tres, Obiectiones unum, de his quæ quot modis dicuntur, siue secundum propositum unum, de elementis tres, de scientia unum, de perturbationibus iræ unum, Moraliũ quatuor, de principio unũ, Diuisiones XVII. Diuisibiliũ unũ, de interrogatione & responsione duo, de motu unũ, Propositiones unũ, Propositiones cõtentiosæ quatuor, Syllogismi unum, Priorum analyticorum nouem, posteriorũ analyticorum maiorũ duo, de quæstionibus ad disciplinã pertinentibus octo, de meliore unũ, de idea unum, Termini topicorum septem, Syllogismorum duo,* συλλογισμὸν *& diffinitiones unũ, de eligibili & accidenti unum, de ijs quæ ante locos sunt unum, Topicorum ad diffinitiones duo, Perturbationum unum, Diuisibilium unum, Mathematicus unum, diffinitiones XIII. Epicherematum duo, de uoluptate unum, Propositionum unũ, de uoluntario unum, de pulchro unum, Quæstiones epicherematicæ XXV. Quæstiones de amicitia duo, Quæstiones de anima unum, Politicorũ duo, Politicæ auditionis, sicut Theophrasti, octo, de iustis duo, Artium introductio duo, Artis rhetoricæ duo, ars unum, alia ars duo, Methodicum unum, Artis Theodecti introductionis unũ, Artis poëticæ libros duos, Enthymemata rhetorica, de magnitudine unum, Enthymematũ diuisiones unum, de dictione duo, de*

*συμβουλείας. *consilio unum, Collectionis duo, de natura tres, Physicôn unum, de Archytæ philosophia tres, de Speusippi Xenocratisq; philosophia unum, ex Timæi Archytæq; disciplinis sumpta, unum, Aduersus Melißi dicta unum, Aduersus Alcimæonis dicta unum, Aduersus Pythagoricos unũ, Aduersus Gorgiam unum, Aduersus Xenocratem unum, Aduersus Zenonis scita unum, de Pythagoricis unum, de animalibus nouem, Anatomorum octo, Electio anatomorum unum, de compositis animalibus unũ, de fabulosis animalibus unum, de non gignendo unum, de plantis duo, Physiognomicôn unum, Medicinalia duos, de monade unum, Signa tempestatũ unum, astronomicôn speculatiuus unum, de motu unum, de musica unum, Memoriale unum, Homericarum ambiguitatum sex, Poëtica unum, Naturaliũ secundum elementa, trigintaocto, Inspectorũ problematum duos. Liberalium disciplinarum duos, Mechanicus unum, Problematũ ex Democrito sex, de lapide unum, Parabolæ unum, Inordinata XII. Exposita generatim XIIII. Iura unum, Olympionicæ unum, Pythionicæ musices unum, Pythicus unum, Pythionicorum* argumenta unum, Dionysiacæ uictoriæ unum, de tragœdijs unum, Doctrinæ, unum, Prouerbia unũ, lex commendatitia unum, Legũ quatuor, Prædicamentorũ unum, de interpretatione unum, Respublicæ urbium, CLVIII. Seorsumq; ad Philippum de populari, paucorumq; & optimatũ & tyrannorũ Repu. epistolæ. Selymbriorum epistolæ, ad Alexãdrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Aristonem unam, ad Olympiadem unam, ad Hephæstionem unam, ad Themistagoram unam, ad Philoxenũ unam, ad Democritum uersus, quorum initium est, Sanctæ deum. Elegiæ, quarum est initiũ, Formosæ matris filia. Sunt in summa uersus

*ἔλεγχοι.

omnes

*omnes plus minus quadragesies quinquies mille, trecenti et triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est. Duplicem esse philosophiæ rationem, alteram uersari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligentia & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen & politicē, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Physicen logicenq; referri. Porrò logicen instrumentum esse exactissimum. Eius cùm geminam destinationē ac scopum subiecisset, uerisimile ac uerum, ad utranq; duarum maximè rerum uiribus nititur. Namq; ad uerisimile seu probabile, oratoria & dialectica, ad uerum autē analytica & philosophia usus est, nihil omnino omittens eorum quæ uel ad inuentionem, uel ad iudicium, uel etiam ad usum pertinerent. Enimuero ad inuentionis adminicula, atq; ad eas res quæ speculationi & arti inseruiunt, propositionū multitudinem tradidit, ex quibus quæstiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandum analytica priora & posteriora conscripsisse, prioribus assumptionum iudicia permittens, posterioribus collectionis examen tradens. Cæterùm ad iudicandum ea quæ sub certamen cadunt, quæq; in interrogatione uersantur & cōtentione sophisticorum argumentorum, atq; syllogismis atque his similibus. Veritatis uerò iudicium earum quidem, quæ secūdum imaginationē sunt, actionum sensum definiuit. Moralium uerò, ubi de republica, ac domestica, ubi de legibus agitur, mentem. Finem autem unum exposuit, uirtutis usum in uita perfecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maximè bonis constantem, ijs nimirum, quæ in animo sunt, quæ & * priora uiribus appellat, ijs quæ ad corpus attinēt, ut sunt bona uale-*

* πρῶτα τῶν δυναμέων.

tudo, fortitudo, pulchritudo, cæteraq; his similia, atque ijs quæ extrinsecus ueniūt, diuitijs, nobilitate, & claritudine, atq; in hunc modum cæteris, quibus tertiū locū aßignauit. Virtutē ad beatā uitam sibi minimè sufficere dixit, quippe corporis bonis exterioribusq; indigere. Miserum atq; infelicem fore sapientem, siue doloribus afficiatur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incōmodis prematur. Vitiū autē ad miseriā atq; infelicem uitā sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis. Virtutes ait non se inuicem sequi: Fieri enim posse, ut prudēs quispiā ac iustus, idemq; intemperans atq; incōtinēs sit. Sapientē quidē non omnino perturbationibus uacare, uerùm perturbari modicè dixit. Amicitiā æquitatē esse definiuit reciprocæ beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit. Esse quippe aliā cognationis, aliā amatoriam, tertiam hospitalem. Amorē non modò cōgreßionis, uerùm & philosophiæ esse. Amaturū quoq; sapientem, neq; accessurum ad Rempublicā, ducturumq; uxorē, & cum rege unà uicturum. Tribus autem generibus uitæ constitutis, primò quod in speculatione, sequenti quod in actu, & tertio quod in uoluptate cōsistit, Speculatiuum genus semper prætulit. Liberales disciplinas ad apprehensionē uirtutis multum cōferre sensit. In descriptione rerū naturalium præter cæteros rationē maximè secutus est, adeò ut minimarū quarumq; rerum redderet causas. Vnde & naturalium commentariorū cōplura scripsit uolumina. Deum sicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiusq; prouidentiam ad cœlestia usq; pertingere, ipsum uerò immobilem esse. Porrò terrena omnia ad cœlestium congruentiā ordinēq; disponit. Præter elementa ista quatuor esse & quintū aliud, ex quo cœlestia consistāt, eiusq; motum orbicularē esse uariū. Animā item incorpoream, primamq; esse ἐντελέχειαν, corporis nempe natu

naturalis & organici potētia uitā habētis. Est autē ea iuxta illum duplex. Entelechiam uerò appellat, cuius sit species quædā incorporea. Altera ex his quidē secundum potentiam, ut est Mercurius in cera, informis quidem, sed idoneus ad percipiēda lineamēta, sicut itē in ære statua. Secundum uerò habitum Entelechia dicitur, ea, quæ est consummatæ ac perfectæ Mercurij statuæ. Naturalis autē corporis dixit, nam sunt corpora alia quidē manu & arte elaborata, ut sunt quæ ab artificibus fiūt, puta turris atq; nauis. Alia uerò sic à natura prodeunt ut arbores, & animaliū corpora. Porrò organici dixit, hoc est, ad aliquid parati & cōditi, ut est ad uidendū oculus, aurisq; ad audiendum. Virtute autē uitam habētis, utputa in seipso. Virtute autē uel potētia minus est secundū efficaciā. Secundū actionem autē, ut uigilās habere animā dicitur. Secundū habitū autē, ut dormiēs. Vt igitur & hoc intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiusmodi & alia, & de alijs multis in hunc modū philosophatus est, quæ perlongum esset numerare. Cunctis enim in rebus summo studio atque industria fuit, inuentionisq; incredibili copia uiguit, ut ex his, quæ suprà annotauimus uoluminibus, constat, quæ ad quadringentorū numerū ferè perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam sunt & alia complura quæ ipsi adscribuntur uolumina atq; sententiæ. Verumenimuerò octo fuere Aristoteles. Primus hic ipse. Secūdus qui Athenis Remp. administrauit, cuius etiā iudiciales legūtur orationes sanè quàm elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri scripsit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit. Quintus, qui cognominatus est Mythus, Aeschinis Socratici necessarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poëtica scripsit. Septimus pædotriba, cuius meminit Aristoxenus

in Platonis uita. Octauus grammaticus obscurus & ignobilis, cuius de pleonasmo ars legitur. Huius autẽ Stagyritæ philosophi complures quidem fuere discipuli, sed omnibus maxime præcelluit Theophrastus, de quo modò dicẽdũ est.

THEOPHRASTVS ERESIVS.

Theophrastus Eresius Melanti, ut Athenodorus in octauo deambulationũ libro ait, fullonis filius, primò quidem in patria Leucippi ciuis sui auditor fuit, inde cum Platonẽ audisset, se ad Aristotelem contulit. Eo item in Chalcidem profecto illi in scholæ regimine successit, Olympiade CXIIII. Fertur ipsius quoq; seruus Pompylus nomine philosophus fuisse, ut refert Myronianus Amastrianus in primo similium historicorum capitum. Fuit autem Theophrastus uir summæ prudentiæ, studijq; singularis, atq; ut scribit Pamphila trigesimo commẽtariorum libro, Menandrum ipsum comicum instituit. Erat item beneficus in primis, & maximè affabilis. Eum Cassander suscepit, Ptolemæusq; ad illum misit. Adeò autem Athenienſibus acceptus fuit, ut cum illum Agnonides impietatis accusare ausus esset, parum abfuerit, quin ipse ob eam rem crimen ipsum in se retorqueret. Accurrebant ad illum audiendum discipuli ad duo millia. Hic in epistola ad Phaniam Peripateticum inter cætera, de iudicio quoq; ita locutus est, Tantum abest, inquit, ut populi frequẽtiam conuocẽ, ut ne consessum quidẽ eiusmodi admittam, qualẽ abiectißimus quisq;. Porrò recitationes emendationis autores sunt. Protelare autem omnia, atque negligere non iam ferunt ætates. In ea epistola scholasticum nominat. Cum tamen esset huiusmodi, secessit ad tẽpus & ipse & philosophi reliqui. Quippe Sophocles Amphiclidæ filius legem tulerat, uti ne quis philosophorum præesset scholæ, nisi id senatus ac plebs decreuisset:*

*καταλασονῦντ.

creuisset: qui secus faceret, capitale esset. Verum sequēti anno denuo reuersi sunt, cùm à Philone Sophocli dies dictus esset. Quo tempore Athenienses ea lege abrogata Sophoclem talentis quinq; multarunt, decreueruntq; philosophis reditum, ut & Theophrastus remaneret, scholamq; ut anteà, regeret. Eum, cùm anteà Tyrtamo illi nomen esset, ob diuinam elocutionem, Aristoteles Theophrastum appellauit. Cuius & filium Nicomachum tametsi is præceptor esset, amauit, ut Aristippus in IIII. de antiquis delitijs meminit. Fertur Aristoteles de Theophrasto & Callisthene idem quod de se & Xenocrate Plato, ut prædiximus, dixerat. Dixisse enim quòd hic pro excellenti acumine ingenij cuncta facillimè assequeretur & exponeret, ille tardus & obtusus esset ingenio, hunc fræno, illum egere calcaribus. Dicitur & priuatim hortum post Aristotelis discessum possedisse, Demetrio Phalereo familiari suo in hoc sibi cooperante. Nobiles sunt & huius illæ sentētiæ: Citius credendum dicebat in fræni equo, quàm uerbo incōposito. Ad illum qui in conuiuio penitus tacebat, Si quidem, ait, imperitus es, prudenter facis: sin uerò peritus, imprudēter. Habebat & illud semper in ore, Sumptus pretiosissimus tempus est. Obijt senex ætatis anno LXXXV. cùm modicè à labore quieuisset. In quem etiam est nostrum epigramma:

Οὐκ ἄρα τοῦτο μάταιον ἔπος μερόπων τινὶ λέχθη
ῥήγνυσθαι σοφίης τόξον ἀνιέμενον.
Δὴ γὰρ καὶ θεόφραστος ἕως ἐπόνει μὲν, ἄπειρος
ἦν λέμας, εἶτ' ἀνεθεὶς κάτθανε πηρομελής. hoc est,

Haud uanè quidam, studij, si fortè relaxes,
Rumpi arcum dixit, quisquis homo ille fuit.
Nam uegetus Theophrastus erat firmusq; labore.
Laxauit postquam membra labore, obijt.

Aiunt illum, cùm rogaretur à discipulis, Num quippiam illis mandare uellet, dixisse, nihil quidem quod imperaret se habere, nisi quòd multa dulcia gloriæ obtentu uita mentitur. Nos uerò cùm uiuere incipimus, tunc morimur. Nihil enim est inanius amore gloriæ. Sed este felices, uerbúmque istud aut omittite, grãdis enim labor est: aut illi intendite, magna enim illi gloria prouenit. Porrò uitæ uanitas amplior quàm utilitas est. Verùm mihi quidem non iam quid agendum sit consulere suppetit, uos autem quid faciendum erit, deliberabitis. Ista dicentem exhalasse animam tradũt. Eum uerò, ut fama est, Athenienses pedibus omnes prosecuti, publicè honorauerunt. Refert Phauorinus illum iam uetulum lectica circunferri solitum, idque dicere Hermippum, eúmque id ex Arcesilai Pitanæi historia sumpsisse inter ea uerba quæ ad Lacydem Cyrenensem habuit. Reliquit autem & ipse ingenij sui complura monumenta, & ipsa dignißima sum arbitratus quæ adnotarẽ. Sunt autem ista, Priorum analyticorũ tres, posteriorum analyticorum septem, de solutione syllogismorum unum, analyticorum epitome unum, Deductorum locorum duo, Speculationes eorum, quæ circa contentiosam orationẽ uersantur, de sensibus unum, ad Anaxagoram unum, de Anaxagora unum, de Anaximene unum, de Archelao unum, de sale nitro aluminis unum, de his quæ durantur in lapides duo, de indiuisibilibus lineis unum, auditionis duo, de uentis unum, uirtutum differentiæ unum, de regno unum, de regis instituto unum, de uitis tres, de senectute unum, de Democriti astrologia unum, de his quæ in sublimi fiunt unum, de imaginibus unũ, de succis, cute, & carnibus unum, Διακόσμος unũ, de hominibus unum, dictorum Diogenis collectio unũ, diffinitionum tres, Amatorius unum, alius de amore unum,

de

*de felicitate unum, de ſpeciebus duo, de caducis unum, de *afflatione Dei unum, de Empedocle unum, de epicherematis XVIII. Controuerſiarum tres, de uoluntario unũ, Abbreuiatio Reipu. Platonis duo, de diuerſitate uocis animalium eiuſdem generis unum, de his quæ ſubitò apparent unum, de his quæ morſui & uulneri patent unum, de animalibus quæ ſapere dicuntur unũ, de his quæ in ſicco morantur duo, de his quæ colores immutant unum, de his quæ latibula & foſſas faciunt unum, de animalibus ſeptem, de uoluptate, ſicut Ariſtoteles, unum, alius de uoluptate unũ. Quæſtiones XXIIII. de calido & frigido unum, de uertigine & obtenebratione unum, de ſudore unum, de affirmatione et negatione unum, Calliſthenes, ſiue de luctu, unũ, de laboribus unum, de motu tres, de lapidibus unum, de peſtilentijs unum, de * exanimatione unum: Megaricus unũ, de atra bile unum, de metallis duo, de melle unum, de Metrodori collectis unum, de æreis duo, de ebrietate unũ, Legum ſecundum elemẽta XXIIII. Legum epitome decem, ad diffinitiones unum, de odoribus unum, de uino & oleo primarum propoſitionum XVIII. Legiſrorũ tres, Politicorum tres, Politicôn ad tempora quatuor, Ciuilium cõſuetudinum quatuor, de optima Republica unum, Problematum collectionis quinque, de prouerbijs unũ, de concretionibus & liquefactionibus unum, de igne duo, de ſpiritibus unum, de paralyſi unum, de ſuffocatione unum, de *amentia unum, de paßionibus unum, de ſignis unum, Sophiſmatum duo, de ſyllogiſmorum ſolutione unum, Topicorum duo, de * cruciatu duo, de pilis unum, de tyrannide unum, de aqua tres, de ſomno & inſomnijs unũ, de amicitia tres, de* liberalitate duo, de natura tres, de naturalib. XVIII. de naturaliũ abbreuiatione duo, Naturaliũ octo,*

**ἐνθουσιασμοῦ.*

**λειποψυχίας.*

**παραφρονοῦντας.*

**τιμωρίας.*

**φιλοτιμίας.*

aduersus Physicos unum, de naturalibus historijs decem,
χυλῶν. Naturalium causarum octo, de humoribus quinque, de mendacio uoluptatis unum, de anima quæstio una, de indubitata fide unum, de simplicibus dubitationibus unum, Harmoniacon unum, de uirtute unum, Occasiones, siue contradictiones unum, de negatione unum, de sententia unum, de
Δειλινῶν. ridiculo unum, Meridianorũ duo, diuisiones duæ, de differentijs unum, de iniurijs unum, de laude unum, de expe-
αὐτομάτων. rientia unũ, Epistolarũ tres, de fortuitis animalibus unũ, de selectione unum, Laudes deorũ unum, de solennitatibus unum, de felicitate unum, de enthymematis unum, de inuentis duo, Scholarum moralium unũ, Morales figuræ unum, de tumultu unũ, de historia unum, de iudicio syllogismorum unum, de mari unũ, de assentatione unum, ad Cassandrum de regno unum, de comœdia unũ, de meteôris unum, de dictione unum, Verborũ collectio unum, Solutiones unum, de musica tres, Naturalium opinionũ XVII. Naturaliũ epitome unum, de gratia unum, Morales figuræ unũ, de falso & uero unum, Historia eorum quæ de deo dicuntur, sex, de dijs tres, de mensuris unum, Megacles unum, de legibus unum, de iniquis legibus unum, Xenocraticorum collectanea unum, Confabulationes unum, de iuramento unũ, Oratoria præcepta unũ, de diuitijs unum, de poëtica unũ, Problemata ciuilia, naturalia, amatoria, moralia unum, Prouerbiorum unum, Problematum collectio unũ, de problematibus naturalibus unum, de exemplari unum, de propositione & narratione unum, de poëtica alius, unum, de sapientibus unum, de concilio unum, de solœcismis unum, de arte oratoria unum, de artibus oratorijs species septem, de simulatione unum, Commentariorum Aristotelicorum siue Theophrasticorum septem, Historicorum geometricorum

corum quatuor, Epitome *Aristotelis de animalibus sex, de dijs epicherematū duo, Quæstiones tres, de regno duo, de causis unum, de* Democrito *unum, de calumnia unum, de generatione unum, de animalium prudentia & moribus unum, de motu duo, de uisu quatuor, ad terminos duo, de eo quod est dari unum, de maiore & minore unum, de musicis unum, de diuina felicitate unum, ad eos qui erant* ex Academia *unum*, Exhortatorius *unum, Quo pacto ciui tates optimè inhabitentur unum, Commentaria unum, de *riuo, qui erat in Sicilia, unum, de conceßis unum, Qui sint modi sciendi unum, de falso tres, Ante topica unum, Astrologicæ historiæ sex, Arithmeticarum historiarum argumentum unum,* Achicarus *unum, de iudicialibus orationibus unum,* Epistolæ *ad Astricreontem* Phaniam, & Nicanorem *de pietate unum,* Euiadis *unum, de*temporibus unum, de proprijs orationibus unum, de liberis educandis unum, alius differens de eadem re unum, de disciplina, seu de uirtutibus, siue de frugalitate unum,* Exhortatorius *unum, de numeris unum, diffinitiones de dictione syllogismorum unum, de cœlo unum,* Politici *duo, de natura unum, de fructibus & animalibus, quæ in summa com plexa sunt uersibus mille supra centum octogintaduobus.* Tot *ab eo uolumina elaborata sunt. Legi autem & ipsius testamentum in hæc uerba:* Bene *quidem, ut spero, erit. Cæterum & si quid secus contigerit, ita statuo. Domesticam omnem supellectilem* Melanti & Pancreonti, *Leontis filijs trado.* Porrò *ex his quæ ab* Hipparcho *suppeditata sunt, ista mihi fieri uolo: quæ circa scholam sunt, atque spectacula perfici, uel si quid circa ea in melius poßit ornari.* Dehinc *Aristotelis imaginem eo in templo collocari, ac donaria reliqua, quæq; anteà in templo erant.* Deinde

*ρύακος. *καιρῶν.

*porti

*Suidiup. *porticum, quæ secundum scholam erat, exædificari priore non deteriorem, tabulasq; in quibus orbis situs sunt, in inferiore porticu reponi, aram quoq; construi, ita ut neque perfectio neq; honestas desideretur. Volo autem & Nicomachi imaginem absolutè perfici. Opus quidem Praxiteli iniunctum est. Reliquã uerò impensam ab eo fieri. Statui autem illam iubeo ubicunque illis uisum fuerit, quibus cura erit rerum cæterarum, quiq; testamento inscripti sunt. Ac de templo quidem ac donarijs in hunc modum statuo. Fundum uerò quidem Stagyris habemus, Callino lego, librosq; omnes Neleo. Hortum autem & deambulationem, ædesq; omnes horto adiacentes amicis inscriptis lego, quiq; uoluerit in eo unà uacare literis, atque simul philosophari, quandoquidem fieri non potest, ut quiuis semper peregrinetur, tamen ea lege, ut neque illum alienent, neq; ut proprium quisquam poßideat, sed ueluti sacrum quiddam cõmuniter ab hominibus poßideatur, quique se inuicem amicè ac familiariter utantur, sicuti congruum ac iustum est. Sint autem qui illo communiter utentur, Hipparchus, Neleus, Strato, Callinus, Demoticus, Demaratus, Callisthenes, Melantus, Pancreon, & Nicippus. Licere autẽ si philosophari uelit, & Aristoteli Midiæ Pythiadisq; filio, horum esse participem. Ipsiusq; curam diligentißimè habere maiores natu, ut quammaximè ad philosophiam instituantur, nosq; sepelire in horti parte, quæ eis maximè commoda uidebitur, nihil superfluum circa funus tumulúmue faciendo. Vt autem dictum est, posteà quàm nobis rectè curata sunt omnia, cùm fanum & monumentum & hortus & ambulatorium reparata & refecta erunt, unà & Pompylum hunc, qui inhabitat, ea curare uolo, aliarumq; rerum quemadmodum prius, curam habere, illiusq; cõmodis

prospi

prospicere qui ista habent. Pompylo autẽ & Threpte duꝰ dum liberis, qui magno nobis usui fuerunt, si quid anteà à nobis præstitũ est, & quæ illi acquisierũt, & quæ nunc illis ac Hipparcho dari constitui, drachmas bis mille tutò ac firmiter hæc illis poßidenda censeo, sicut & ipsis Melanto & Pancreonti sæpius dixi, cunctaq; mihi annuerunt. Do autẽ illis & Somatalem, & ancillam. Ex pueris autẽ Molonẽ quidẽ & Cimonem, & Parmentem iam nunc liberos dimitto. Manem uerò & Calliam cùm annos quatuor in horto perseuerauerint, in cultu & labore se ita gerẽtes, ut culpari iustè non poßint, liberos dimitti iubeo. Domesticæ uerò supellectilis cum Pompylo quantũ uisum fuerit curatoribus sufficere datum fuerit, quod reliquũ erit, conflare. Demotimo Cariona do, Donacemq; Neleo. Eubium uenundari placet. Dabit autem Hipparchus Callino drachmas ter mille. Melanto uerò & Pancreonti, nisi Hipparchũ intueremur & anteà nobis fuisse perutilem, & nunc in suis rebus magnum pertulisse naufragium, mandaremus proꝰ fectò ea cum Melanto, & Pancreonte educere. Quoniam uerò non illis facilè fore animaduerti, cum illo unà dispensare ac exequi, commodiusq; illis arbitratus sum, si quid ab Hipparcho constitutum acceperint. Dabit autem Hipparꝰ chus Melanto & Pancreonti utriq; talentum, daturus & curatoribus ad ea quæ in testamento scripta sunt perficienda sumptus necessarios, suo quæq; tẽpore. Quæ cum impleuerit omnia, absolutus erit, ac liber à debito omni, et omnibus quæ cõtraxerat mecũ instrumẽtis. Quòd si quid meo nomine Hipparcho in Chalcide prouenit emolumenti, hoc totũ eius erit. Curatores autẽ earũ rerũ quæ testamẽto inscriptæ sunt, hi erũt, Hipparchus, Neleus, Strato, Callinus, Demotimus, Callisthenes, Ctesarchus. Porrò testamenti exempl*

*συμβολαίοις.

exemplaria Theophrasti anulo signata apud Hegesiam condita sunt. Hipparchi testes Calippus, Pellaneus Philomelus, Euonymeus, Lysander, Hybees, Philon Alopecensis. Testamentũ alterum accepit Olympiodorus. Testes ijdem fuere. alterũ accepit Adimanthus. Tulit autẽ Androsthenes filius. Testes Aimnestus Cleobuli filius Lysistratus, Phidonus Thasius, Strato Arcesilai filius Lampsacenus, Thesippus, Thesippi filius è figulis, Dioscorides Dionysij Epicephisius. Hæc series testamentorum illius fuit. Sunt qui dicant Erasistratum medicum eius fuisse auditorem, & fieri potest. Successit autem illius scholæ Strato.

STRATO LAMPSACENVS.

STrato Arcesilai filius Lampsacenus, cuius in testamento mentionem fecit Theophrastus, uir eloquentissimus fuit. Physicus autem idcircò appellatus est, quòd in ea speculatione præ cæteris diligentissimè uersatus est. Fuit autem & præceptor Ptolemæi Philadelphi, à quo talentis LXXX. donatũ aiunt. Enimuerò scholæ præfici cœpit, ut Apollodorus in Chronicis refert, Olympiad. CXXIII. eamq; annos XVIII. tenuit. Feruntur eius de regno libri tres, de iustitia tres, de bono tres, de dijs tres, de magistratibus tres, seu duo, de uitis, de felicitate, de regia philosophia, de fortitudine, de inani, de cœlo, de spiritu, de natura humana, de generatione animalium, de concubitu, de somno, de insomnijs, de uisu, de sensu, de uoluptate, de coloribus, de morbis, de iudicijs, de uiribus, de metallicis machinis, de fame, de obtenebrationibus, de leui & graui, de afflatione, de tẽpore, de cibo & incremento, de animalibus, de quibus dubitatúr, de fabulosis animalibus, de causis ambiguorũ solutio, locorũ principia, de accidẽti, de diffinitione, quid sit magis & minus, de iniusto, de priore & posteriore

riore. Inuentorum elenchi duo, de commentarijs ambigitur. Epistolæ quarum est initium, Strabo Arsinoë salutem, quadringentæ quinquaginta. Hunc aiunt adeo fuisse tenuem, ut sine sensu moreretur. In quem hoc scripsimus epigramma,

Δεπτὸς ἀνὴρ δὲ προσεχρήσατο χρησμοῖς
Στράτωνα τοῦτον φημὶ, τὸν λαμψακηνόν.
Λάμψακος ὅν ποτ' ἔφυσεν, ἀεὶ δὲ νόσοισι παλαίων
Θνήσκει λαθὼν οὐδ' ᾔσθετο θανάτου. hoc est,

Corpus erat tenuis si non oracla fuissent,
Stratona dico, si nescis, Lampsacenum.
Qui morbis semper fuerat luctatus acerbis,
Tandem sine ullo sensu mortis óccidit.

*Fuerunt autem Stratones octo. Primus Isocratis auditor. Secundus hic ipse. Tertius medicus, Erasistrati discipulus, siue, ut quidam aiunt, alumnus. Quartus historicus, Philippi & Porsei, qui aduersus Romanos pugnauerunt, gestorum scriptor. Sextus poëta epigrammatum. Septimus antiquus medicus, ut ait Aristoteles. Octauus peripateticus, qui uixit Alexandriæ. Porrò Physici istius feruntur testamenta in hunc modum. Ista si quid sinistrè accidat dispono. Ea quidem quæ domi sunt Lampyrioni, & Arcesilao relinquo omnia. Porrò ex pecunia quam Athenis habeo, primũ quidem curatores iusta, & quæ post funus fieri solenne est, diligenter curabunt, nihil neque superfluè, neque illiberaliter agentes. Erunt autem testamenti curatores Olympicus, Aristides, Mnesigenes, Hippocrates, Epicrates, Gorgylus, Diocles, Lycon, Athanes. *Scholam quidem Lyconi relinquo. Nanque alij sunt uel seniores uel occupati. Rectè autem facient reliqui, si hoc ipsum suo iudicio firmauerint. Libros illi omnes, præterquam quos ipsi* *Διατριβὴν.

scripsimus, relinquo, uasa etiam omnia conuiuij stramentaq;, & pocula. Dent autem Epicrati curatores drachmas quingentas, & unum ex pueris quemcunq; Arcesilaus iudicabit. Primùm quidem Lampyrion & Arcesilaus pacta tollant, quæ pro Hyreo Daippus statuit, nihilq; debeat, neque Lampyrioni, neque Lampyrionis hæredibus, sed liber sit ab omni*chirographo. Dent illi curatores drachmas quingentas, & ex pueris unum quemcunq; probarit Arcesilaus, ut is qui nobiscum multùm laborauit, magnoq; nobis usui fuit, habeat unde uiuere honestè poßit. Diophantum præterea dimitto liberum, & Dioclem, & Album. Simmiam autem Arcesilao reddo. Sed & Dromonem liberum relinquo. Vbi uerò Arcesilaus aduenerit, computet Hyræus cum Olympico & Epicrate cæterisq; curatoribus funeris, aliorumq; solennium sumptus. Quod autē pecuniæ reliquū erit, accipiat Arcesilaus ab Olympico, nihil ei molestiæ exhibens per tempora & annos. Tollat autem & pacta Arcesilaus quæ cōposuit Strato cum Olympico, & Amenia, condita penes Philocratem Tisameni filium. Monumentū uerò faciant, ut uidebitur Arcesilao & Olympico & Lyconi. Atq; hic quidem, ut fertur testamēti illius summa fuit, sicut ipsum collegit Aristo eius necessarius. Cæterùm Strato ipse, sicut & supra declaratum est, uir insignis, & summa admiratione dignus fuit, in omni orationis genere uersatus, sed physicæ maximè studijs excellens, quod genus & antiquius est, & multorum præclara ingenia exercuit. Succeßit in eius locum Lycon.

*συμβολαίου.

LYCON TROADENSIS.

Lycon Astyanactis filius Troadensis, uir eloquens, educandis, instituendisque pueris maximè idoneus fuit. Aiebat enim adiungi necessariò pueris pudorem, & laudis studium,

studium, uelut equæ* calcar atq; frænum. Porrò ipsius locutio & interpretationis copia hinc apparet. Ait enim in uirginem pauperem hoc modo, Graue onus est patri puella, præ dotis inopia, excurrens in flore ætatis. Vnde & Antigonum de illo hoc dixisse ferūt, poßibile non esse suaueolentiam mali atq; gratiam aliorsum transferri, sed in ipso homine ueluti in arbore singula quæ dicerētur, oportere inspici. Cæterùm quia in dicendo erat suauißimus, idcirco quidam etiam ipsius nomini g, literam adijciebāt, ut esset Glycon, quod dulcedinem sonat. Porrò in describendo sui dißimilis erat. In hos uerò qui, quoniam dum tempus esset non didicerant, pœnitentia ducerentur, idque reuocare cupiebant, in hunc modum iocabatur. Dicebat enim eos qui ignauiæ suæ seram pœnitentiam uoto sarcire quererent, impoßibili seipsos arguere. Qui autem uellent, plane eos aiebat excidisse ratione, ueluti distorta regula naturā recti explorantes, seu faciem perturbata aqua uel speculo peruerso. Quin & ad forensem quidē coronam complures proficisci, uerùm ad olympiacam, aut paucos aut neminem. æpe Athenienſibus consulens magno illis emolumēto fuit. Erat uerò mundißimus cultu, adeò ut uestium incredibili mollitie ac nitore uteretur, ut Hermippus refert, sed exercitatißimus ac ualido sanoq; corpore effectus est, omnemq; athletarum habitum præferebat, cùm, autore Antigono Carystio, antea* fractiori, & graciliori esset corpore. Quocirca & in patria luctatus fertur, more patrio, atq; pilæ ludo exercuisse. Erat autem Attalo & Eumeni in primis charus atq; inter paucos amicißimus, qui et illum sæpenumero regia magnificentia donabant. Tentauit & Antiochus illum habere apud se, sed spe sua frustratus est. Adeò autē inimicus erat Hieronymo Peripate-

*μύωπα.

*κατεῤῥακωμένος καὶ ἰσχνὸς.

* ἐτήσιον. tico, ut solus* anniuersario die ad illum nõ proficisceretur, de quo in Arcesilai uita diximus. Porrò scholæ principatum tenuit annos duos supra quadraginta, cùm illum sibi successorẽ in testamẽto Strato reliquisset, olym. CXXVII. Qum & Panthœdi quoq; dialectici auditor fuit. Obijt autem annos natus septuagintaquatuor, afflictus podagræ morbo. In quem nostrum est epigramma,

Οὐ μὰ τὸν, οὐδὲ Λύκωνα παρίσομεν. ὅντι ποδαγρὸς
Κάτθανε: θαυμάζω τοῦτο μάλιστα δ' ἐγὼ
Τὴν οὕτως ἀΐδαο μακρὴν ὁδὸν, ἣν πρὶν ὁ ποσσὶν
Ἀλλοτρίοις βαδίσας ἔδραμε νυκτὶ μιῇ. hoc est,

Prætereunda mihi non sunt & fata Lyconis,
Fecerat infirmum quem ualetudo pedis.
Nanq; pede alterius semper cùm nixus adiret,
Tam longam miror nocte uolasse uiam.

Fuerunt & alij Lycones. Primus Pythagoricus, Secundus hic ipse, Tertius uersificator, Quartus epigrãmatũ poëta. Huius quoq; philosophi testamentũ huiusce reperimus. Ista equidem statuo de rebus meis, si quidem hunc morbum ferre nequiuero. Ea quidem quæ domi sunt, omnia Astyanacti & Lyconi fratribus do, atq; ex his reddendum censeo, quæ Athenis possedi à quouis sumpta, siue exacta, quæq; in funus cæterisq; solennibus impensa fuerint. Quæ uerò in urbe & Aegina habeo, Lyconi præcipuè do, quòd is nomen ferat nostrum, mecumq; diutißimè, atq; cum summo amore sit commoratus, sicut dignum erat, quippe qui filij tenebat locum. Porrò Peripatum amicis ac necessarijs relinquo, Buloni, Callino, Aristoni, Amphioni, Lyconi, Pythoni, Aristomacho, Heraclio, Lycomedi, Lyconi fratrueli. Præficiant autem ipsi quemcunq; permansurum in schola, maximeq; utilem futurum existimauerint. Eis uerò con

rò consentiant & reliqui familiares, & mei & loci gratia. Cæterùm funus & crematio curæ erit Buloni & Callino *& amicis cæteris, ut ne illiberalis, neu superflua sit.* Eas *uerò quæ mihi erant in* Aegina *partes, post discessum meum diuidat* Lycon *adolescentibus, in usum olei, ut ex eo mei & eius qui me honorauerit utilitate paretur iusta memoria, statuamq́; nostram locet eo loco ubi conuenienter stare eam perspexerit.* Cooperetur autem unà & Diophantus *&* Heraclides Demetrij *filius.* Ex *his autem quæ in urbe sunt, reddat* Lycon *omnibus quæ prædixi, præsens post ipsius discessum, sequanturq́;* Bulon & Callinus, *& quæcunque in funere ac solennibus cæteris impensa fuerint.* Tollat *autem ea ex his rebus domesticis, quæ ambobus communiter à me relicta sunt.* Honoret *item & medicos* Pasithemin & Midam, *dignos profectò magno & honore & pretio, ob summam in me diligentiam, & artem.* Lego et Callino *filio* pateras duas, uxoriq́; illius gemmas duas, tapetaq́;, alterum uillosum, alterum purum, & sagum & duo puluinaria ex omnibus, quæ reliqua sunt optima, ut quantum ad honoris rationem attinet, ne istorum obliti uideamur.* De *his autem qui mihi seruierunt, sic statuo.* Demetrio *quidem iam diu libero redemptionis pretium remitto, & quinq; minas do, & pallium & tunicam, ut qui mecum diu & multum laborauit, honestè uitam exigat.* Critoni *autem* Chalcedonensi *similiter redemptionis pretia relaxo, & minas quatuor itidem dari iubeo.* Mi*crum liberum dimitto, ac eum* Lyco *nutriat, & annos sex ab hoc tempore deinceps erudiat.* Charetem *itidem dimitto liberum, nutriatq́; illum* Lyco, *duasq́; illi minas do, & libros meos relictos.* Eos *uerò qui necdum editi sunt,* Callino, *ut illos edat diligenter.* Sed *&* Syro *libero minas*

*φιάλαιν, & gemmas, ἐκπωμάτων.

quatuor lego, & Menodoram do, & si quid mihi debet, relaxo. Hylaræ item quinq; minas & * tapetem uillosum, & duos puluinos, & periftroma, & lectũ quencunq; uoluerit. Liberã item dimitto Micri matrẽ, & Noëmonem, & Dionem, & Theonem, & Euphanorem, & Hermiam, & Agathonem, ubi biennij tempus impleuerit, dimitti liberum iubeo, & lecticarios. Ophelionem quoq; & Posidonium cùm annos quatuor peregerit, itidem liberari uolo. Demetrio præterea & Critoni, & Syro singulis lectum & stragulam uestem ex residuis relinquo, ut Lyconi conuenire uidebitur. Ista illis donabuntur, qui profectò ostenderunt quàm solicitè sibi commissa peregerint. De sepultura uerò uidebit Lycon, siue me hîc siue domi sepelire maluerit. Certò enim mihi persuasum est, illum quod conueniat, honestumq; sit, nil segnius cernere quàm nos. Cùm uerò pro dignitate præstiterit hæc omnia, rata sit illi eorum, quæ hîc sunt omniũ, largitio. Testes Callinus, Hermioneus, Ariston Chius, Euphronius Pæaniensis. Adeò autem sapienter ille gessit omnia quæ pertinent ad eruditionem & studia humanitatis, ut ad testamenta quoq; sua nihilominus diligentiam prudentiamq; pertenderit, ita, ut in ea quoq; parte sit studiosè imitandus.

*ἀμφίταπον.

DEMETRIVS PHALEREVS.

Demetrius Phanostrati filius Phalereus, auditor quidem fuit Theophrasti, cæterùm cùm apud Athenienses concionaretur, urbi præfuit annos decem, æreisq; statuis honoratus est trecẽtis sexaginta, quarum plures equestres erant, & in curribus ac bigis stabant, summoq; studio intra trecentos dies consummatæ erant. Cœpisse autem Rempu. administrare eo tempore quo Harpalus Alexandrum fugiens, Athenas uenit, Demetrius Magnesius

in æquiuocis testatur. Diu *autẽ atq; præclare rem administrauit.* Nanque *& reditibus,& ædificijs ciuitatem auxit, & quidẽ cùm adhuc satis illustris non esset.* Erat *enim, ut* Phauorinus *in primo commentariorum ait,ex* Canonis *familia, uerùm urbana ac nobili. Lamia amica,ut idem ait in primo,utebatur.* Sed *&* à Cleone *sese perpessum esse in secundo tradit.* Porrò Didymus *in sympostiacis ipsum, &* χαριτοβλέφαρον, *&* λαμπιτώ, *à meretrice quadam appellatũ ait.* Fertur *cum* Alexandriæ *amisisset oculos,à* Serapide *illos rursus accepisse.* Quocirca *& pæanas,qui nũc etiam canuntur, fecisse.* Verùm *cùm apud* Athenienses *clarißimus esset, & ipse tamen ab ea, quæ cuncta consumit inuidia,tentatus est.* Quippe *insidias passus à quibusdam mortis sententiam absens excepit.* Non *tamen eius corpore potiti sunt,uerùm ipsius deijcientes imagines,ærugine ex industria fœdatas,alias quidem uendiderunt, alias submerserunt,aliasq; in**frusta conciderunt.* Quippe *& hoc fertur.* Vna *autem sola in arce seruata est.* Fecisse *autem hoc* Athenienses,Demetrio *iubente rege,*Phauorinus *autor est in* Omnimoda *historia.* Sed *& imperij ipsius administrationem, ut* Phauorinus *idem ait, impietatis accusarunt.* Enimuerò Hermippus *eum tradit post* Cassandri *necem* Antigoni *metu se ad* Ptolemæũ Soterẽ *cõtulisse, multumq; illic temporis moratum inter cætera consuluisse regi,ut filijs quos ex* Eurydice *susceperat,impartiretur regnũ.* Illo *non obtẽperante,sed ei quẽ ex* Beronice *genuerat diadema tradente, ab hoc ipso post patris mortẽ fuisse asseruatum in prouincia, quoad aliquid de illo statuisset.* Hic *ille mœstior uixit, ac ueluti dormitans ab aspide manũ morsus ex uita migrauit,sepultúsque est in* Bursirite *regione prope* Diospolim.Ei *quoq; nos fecimus epigramma in hũc modũ:*

* ἀμίδας, matulas.

Παρ' ἡμῶν ἀνεῖλεν ἀσπίς. τὸν σοφὸν Δημήτριον
ἰὸν ἔχουσα πολὺν ἄσμηκτον
οὐ στίλβουσα φῶς ἀπ' ὀμμάτων, ἀλλ' ἀΐδην μέλανα. id est,

Occidit aspis sapientem nostrum Demetrium
Virus habens tetri plurimum.
Non flammam ex oculis coruscans, sed atros inferos.

*Porrò Heraclides in epitome successionum Sotionis, Ptolemæum ait Philadelpho concedere uoluisse regnum, illumq́; prohibuisse dicendo, Si alteri dederis, ipse non habebis. Cùm uerò accusaretur Athenis Menander comicus, nam & hoc audio, parum absuit quin capitis exciperet sententiam, ob aliud nihil nisi quòd amicus huius esset. Purgauit autem eum Telesphorus Demetrij gener. Verùm & librorum multitudine, ac uersuum numero omnes fermè sui temporis Peripateticos superauit, doctißimus atque peritißimus omnium. Sunt autem ipsius monumenta, partim historica, partim politica, poëtica alia, alia rhetorica, concionum ac legationum, sed & orationum Aesopiarum collectiones, & complura alia. Sunt autē de legibus Atheniensium libri quinq;, de ciuibus Atheniensibus duo, de ratione ducendi populum duo, de repub. duo, de legibus unum, de rhetorica duo, de re militari duo, de Iliade duo, de Odyssea quatuor, Ptolemæus unum, Amatorius unum, Phædondas unum, Medum unum, Cleon unum, Socrates unum, Aristomachus unum, Artaxerxes unum, Homericus unum, Aristides unum, Aristomachus, Exhortatorius unum, Pro rep. unum, de decennio unum, de Ionibus unum, de legatione unum, de fide unum, de gratia unum, de fortuna unum, de magnificentia unum, de legibus unum, de nuptijs unum, de trabe unum, de pace unum, de studijs unum, de*tempore unum, Dionysius unum, Chalcidicus unum, Atheniensium* (margin: *καιροῦ.)

incursio

incursio unum, de Antiphane unum, procemiũ historicum unum, Epistolæ unum, concio iurata unum, de senectute unum, Iura unum, Aesopiarum unum, de* usu unum. Porrò stylus ipse Philosophicus, oratorio robore uiribusq; permistus. Hic ubi comperit Athenienses imagines suas euertisse: At, inquit, uirtutem illi non euerterunt, cuius gratia illas erexerant. Aiebat non esse paruum aut negligendum membrum supercilia, posse enim uitam omnem obscurare. Non modò diuitias cæcas asserebat, uerùm & illarum autorem fortunam. Quantũ in bello posset ferrum, tantum in repub. eloquẽtiam ualere. Cùm uidisset aliquando iuuenem luxuriosum, Ecce, inquit, *quadrata statua, habens syrma, uentrẽ, pudenda, barbam. Hominum fastu turgidorũ aiebat circuncidi oportere altitudinem, sensumq; relinquere. Iuuenes asserebat oportere domi quidem parẽtes, in itineribus autẽ obuios, in solitudine uerò seipsos reuereri. Amicos dicebat secundis in rebus adesse aduocatos, in calamitatibus autem sua sponte atq; inuocatos. Fuerunt autẽ Demetrij memorabiles uiginti. Primus Chalcedonius orator Thrasymacho antiquior. Secũdus hic ipse. Tertius Byzantius Peripateticus. Quartus qui cognominatus est γραφικός, apertus atq; ad disserendum facilis, idemq; ipse pictor. Quintus Aspendius, Apollonij Solensis discipulus. Sextus Calãtianus qui de Asia & Europa scripsit libros uiginti. Septimus Byzãtius qui tredecim libris Gallorũ ex Europa in Asiam trãsitũ, & octo alijs Antiochi & Ptolemæi gesta, Libyæq; sub ipsis administrationẽ cõscripsit. Octauus sophista, qui moratus Alexandriæ artes oratorias scripsit. Nonus Adramytinus grammaticus, Ixion appellatus, quòd Iunonẽ in aliquo iniurijs affecisse uideretur. Decimus Cyrenæus grammaticus cognomento Stamnus, uir sanè memo-

*χρείας.

*τετράγωνος ἑρμῆς.

rabilis. Vndecimus Sceptius uir diues ac nobilis, & in primis studiosus. Hic etiam Metrodorũ ciuem promouit. Duodecimus grãmaticus Erythræus, ciuis adscriptus in Mno. Decimustertius Bithynius Diphyli Stoici filius, discipulusq; Panætij Rhodij. Decimusquartus orator Smyrnæus. Atque isti quidem prosa oratione scripserunt, poëtæ autem hi. Primus qui comœdiam scripsit. Secũdus Epicus poëta, cuius illa sola habentur, quæ aduersus inuidos scripsit:

Ζωὸν ἀτιμήσαντες, ἀποφθίμενον ποθέουσι.
Καὶ ποθ' ὑπὲρ τύμβοιο, καὶ ἀπνόου εἰδώλοιο
Ἄστεα νεῖκος ἐπῆλθεν ἔριν δ' ἐστήσατο λαός. hoc est,

Oderunt uiuum, quem mox post funera quærent.
Et super exanimi nonnunquam umbra, atq; sepulcro
Contendere urbes amplæ, populiq; potentes.

Tertius ex Tharso Satyricus. Quartus Iambicus uir, amarulentus. Quintus sculptor, cuius Polemo meminit. Sextus Erythræus, uarius scriptor, qui historicos & oratorios conscripsit libros.

HERACLIDES PONTICVS.

HEraclides Eutyphronis filius, Heracleotes è Ponto, uir diues Athenas cõceßit. Vbi primũ quidẽ Speusippo se in disciplinam dedit, Pythagoreorumq; auditor fuit, Platonemq; imitari nitebatur. Postremò, ut Sotion in succeßionibus ait, Aristotelẽ audiuit. Hic mollicula ueste utebatur, tumentiq; fuit corpore, adeò ut illũ Attici non iam Ponticũ, sed pompicũ uocarẽt. Porrò inceßu mitis erat, & uerendus. Feruntur ingenij illius monumẽta præclara atq; optima. Dialogi, quorum quæ ad mores instituẽdos faciũt, sunt hæc: de iustitia tres, unum de temperãtia, de pietate, de fortitudine, cõmuniterq; de uirtute unũ, de felicitate unum, de principio unum, de legibus unum, deq; his affinibus, de

nominibus unum, pacta unũ, Inuitus amatorius, & Clinias unũ. Naturales uerò, de mente, de anima, seorsumq; de anima, & de natura, & *imaginibus, seu simulacris. Aduersus Democritum, de cœlis unum, de his quæ sunt apud inferos, de uitis duo, de causis morborum unũ de bono unum, aduersus Zenonẽ unum, aduersus Metronem unum. Grammatici uerò, de Homeri & Hesiodi ætate duo, de Archilocho & Homero duo. Musici uerò de his qui apud Euripidẽ & Sophoclem reperiuntur, duo, de musica duo. Solutionũ Homericarum duo. Theorematicus unum, de tribus tragicis unum, figuræ unum, de poëtica, & poëticis unũ, de coniectura unum, de præscientia unum, Heracliti enarrationes quatuor, in Democritum enarrationes unum, Solutionum, quæ in contentionem ueniunt duo, proloquium unum, de speciebus unum, Solutiones unũ, monita ad Dionysium unum. Rhetorici duo, de oratoris officio, siue Protagoras. Historici, de Pythagoreis, & de inuentis. Ex his alia quidẽ comicè finxit, sicuti de uoluptate, & pudicitia. Alia tragicè sicut de his quæ sunt apud inferos, & de pietate, et de potestate. Obseruat autem sæpenumero & mediocritatem in dicendo quandam ueluti philosophis, & ducibus ciuibusq; uiris adinuicem loquentibus. Extant illius scripta & de geometria, et de dialectica. Est autẽ in omni genere orationis uarius, & dictione distinctus, maximãq; habet capiendi animos, atq; oblectandi uim. Sunt qui asserant illum & patriam à tyranno liberasse, eo necato, ut ait Demetrius Magnesius in ὁμωνύμοις, qui de illo tale aliquid tradit. Nutrisse eum à puero draconẽ & cùm iam moriturus esset, iußisse cuidã ex necessarijs, ut eius corpus occuleret, draconẽmq; supponeret lectulo, ut putaretur ad deos migrasse, factúmq; est, ut ille mandauerat. Interea cùm Heraclidem efferrent ciues,

*εἰδώλων

ciues, atq; laudib. prosequerentur, audito clamore, Draco ex uestibus prodijt, perturbauitq; plurimos. Tandem uerò aperta sunt omnia, uisusq; est Heraclides, non qualis putari uoluit, sed qualis erat. Est & in hunc nostrũ epigramma:

Ἤθελες ἀνθρώποισι λιπεῖν φάτιν ἡρακλείδη
Ὥς ῥα θανὼν ἐγένου ζωὸς ἅπασι δράκων.
Ἀλλὰ διεψεύσθης σεσοφισμένε. δὴ γὰρ ὁ μὲν θὴρ
Ἦε δράκων, σὺ δὲ θήρ, οὐ σοφὸς ὢν ἕαλως. hoc est,

Mirum Heraclides quid tantum optaueris amens
Post mortem nobis ut uiderere draco.
Falsus at es, mihi crede: fuit nam bellua uerè
Ille draco. sed eras bellua non sapiens.

Hæc Hippobotus quoque ait. Cæterùm Hermippus Heracleotas tradit, cùm fames uastaret prouinciã, incõmodi absolutionẽ ex Pythia quæsisse. Porrò Heraclidem Theoros, & quam memorauimus Pythiã quoq; corrupisse pecunijs, ut dicerent tũc demum eos leuandos incommodis, si & uiuum Heraclidem Eutyphronis filium, aurea corona honorarẽt, & uita functum, ut heroëm uenerarẽtur. At ubi oraculum delatum est, nihil eos qui hanc scenã finxerant, inde esse lucratos. Continuò enim coronatum in theatro Heraclidem stupidum atq; tactũ sydere esse, Theoros uerò * deuolutos interisse, Pythiamq; ipsa hora cùm ascendisset, in adytum, draconis morsu cõtinuò efflasse animam, atq; ista quidem de ipsius morte. Tradit autẽ Aristoxenus musicus illum tragœdias etiam scripsisse, Thespidisq; illas prænotasse titulo. Climacleon quoq; ait illa sua furatum de Homero & Hesiodo scripsisse. Autodorus quoq; Epicureùs illũ arguit, cõtradicens ijs, quæ ille de iustitia scripsit. Insuper & Dionysius Metathemenus, seu ut alij uolũt, Spintharus Parthenopæum scribẽs, Sophocli inscripsit. Ille ita credẽs,

*καταλισθέντες

in

*in quibusdam commentarijs suis eius testimonijs ueluti Sophoclis utitur. Id sentiens Dionysius, illo negante & diffitente misit ex * exẽplari uidendos uersus, & ita per omnia habebat. Amabat autem iste Dionysium, uerùm ille neque ita fidem accommodans, fortè aiebat & fieri posse ut ita se haberet, rursus ad illum scripsit Dionysius. Hæc profectò comperies:* *παραστιχίδα.

Γέρων πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ,
Ἁλίσκεται μὲν μετὰ χρόνον δ᾽ ἁλίσκεται. hoc est,
Laqueo ueterem iam non prehendes simiam.
Prendes quidem illam, quamuis ægrè id deniq;.

*Et hæc, Heraclides literas ignorat nec erubescit. Fuerunt autẽ XIIII. Heraclides. Primus hic ipse. Secundus conterraneus huius qui pyrrhichas, nugasq; composuit. Tertius Cumanus, qui Persica quinq; libris absoluit. Quartus Cumanus orator, qui artes rhetoricas scripsit. Quintus Callicianus siue Alexandrinus, qui sex libris successionem explicuit, orationemq́; Lembeuticam, unde & Lembus uocabatur. Sextus Alexandrinus Persicarum proprietatum scriptor. Septimus dialecticus Bargyleites qui contra Epicurum scribit. Octauus medicus Hicesius. Nonus medicus Tarentinus empericus. Decimus poëticus, qui * præcepta conscripsit. Vndecimus sculptor Phocensis. Duodecimus argutus epigrammatum poëta. Decimustertius Magnesius, qui scripsit Mithridatica. Decimusquartus qui conscripsit de astrologia.* *παραινέσεις.

DIOG

DIOGENIS LAERTII
DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER SEXTVS.

ANTISTHENES ATHENIENSIS.

Ntisthenes Antisthenis filius, Atheniẽsis fuit. Dicebatur autem non esse indigena. Quod cùm sibi probro daretur, dixisse fertur, Et Deûm mater Phrygia est. Videbatur enim illius mater ex Thracia. Vnde cùm in Tanagrensi pugna fortiter se gessisset, autor fuit Socrati, ut dicerent: Ex duobus Atheniensibus ita fortem nunquam natum esse. Ipse quoque Atheniensibus quòd indigenæ essent gloriantibus exprobans dicebat, Illos brucis & cocleis nihilo nobiliores. Hic initio quidem Gorgiam audiuit oratorem. Vnde & in dialogis oratorium dicendi genus exprimit, maximeq; in ueritate, & exhortatione. Hermippus autem ait illum in celebritate Isthmia uituperare, ac laudibus efferre solitum Athenienses, Thebanos, & Lacedæmonios, deinde id uitasse intuentem plurimos ex urbe confluere. Postremò Socrati sese addixit, tantumq; cum illo profecit, ut moneret discipulos, ut sui sub Socrate essent condiscipuli. Commoransq; in Pireo quotidie, quadraginta stadijs emẽsis audiebat Socratem, à quo & tolerantiam addiscens tranquillitatis illius imitator effectus. Cynicam primus sectam instituit, princepsq; in ea fuit. Quodq; labor bonum esset, magni Herculis, ac Cyri exemplo persuadebat, id à Græcis, hoc à Barbaris mutuatus, primusq; definiuit sermonem, dicẽs: Sermo est qui quicquid sit aut fuerit, exprimit. Dicebat autem identidem, Insania potius, quàm uoluptate affi-*

ciar

*ἀττελέβων.

ciar. & illud: Cum eiuſmodi mulieribus conſuetudinem habendam, quæ beneficio beneficium retalient. Pontico adoleſcenti cùm ſe illi in diſciplinam dare uellet, rogarétque *Quánam re ſibi opus eſſet*: Libro, *inquit*, nouo, *& ſtylo nouo, nouaq; tabella, animum ſignificans.* Interroganti *cuiuſmodi uxorē duceret: Si, inquit, formoſam duxeris, *communem habiturum, ſi deformem, pœnam.* Cùm audiſſet Platonem *aliquando ſibi maledicere*: Regium, inquit, *eſt malè audire, cùm bene feceris.* Cumq; *aliquando* Orphicis *myſterijs initiaretur, diceretq; ſacerdos,* Eiuſmodi *initiatos bonis plurimis apud inferos perfrui*, Cur *igitur, ait, ipſe non moreris?* Probro *ei dabatur aliquando, quòd non eſſet ex duobus liberis genitus*: Neq; *inquit, ex duobus luctatoribus, & tamen luctator ſum.* Interrogatus *cur paucos haberet diſcipulos,* Quòd, *inquit, argentea illos uirga eijcio.* Rogatus *item, cur in diſcipulos acriter inueheretur,* Et *medici, inquit, in languidos.* Cùm *uidiſſet aliquando fugientem mœchum,* O' *inquit, infelix quantum periculi uno obolo uitare potuiſti.* Præſtare *dicebat, ut* Hecaton *ait, neceſsitate urgente * in coruos, quàm aſſentatores incidere: illos quippe mortuos, iſtos uiuentes deuorare.* Rogatus, *Quidnam apud homines eſſet beatiſsimū,* Felicem, *inquit, mori.* Familiari *quodam apud ſe deplorante, quòd perdidiſſet commentaria,* Oportebat, *inquit, iſta animo potius, quàm chartis inſcribere.* Sicuti *rubigo ferrū, ita inuidiam inuidos conſumere aiebat.* Eos *qui cuperent immortales eſſe, oportere dicebat piè uiuere ac iuſte.* Ciuitates *tunc interire aiebat, cùm bonos diſcernere nequeunt à malis.* Cùm *aliquando à malis laudaretur*: Miſerè, *inquit, metuo, ne fortè mali quippiam fecerim.* Fratrum *qui eſſent concordes conuictum omni muro dixit eſſe fortiorem.* Ea *dicebat*

*Græcè iucundior, προσονομία in κοινὸν, & ποινὸν.

*κόρακας ἢ κόλακας.

bat paranda uiatica, quæ cum naufragio simul enatarent. Probro illi dabatur aliquando quòd congrederetur malis: At medici, inquit, inter ægrotos uersantur, neque tamen febricitant. Absurdum esse dicebat triticum purgare* lolio, bellumq; inutili milite, Rem uerò publicam inuidis non exhaurire. Rogatus quidnam ex philosophia lucratus esset, Mecum, ait, colloqui posse. Cuidam sibi in conuiuio dicenti, Cane, Tu mihi, inquit, *tibias infla. Diogeni tunicam petenti, pallium explicari iußit. Interrogatus quænam esset disciplina magis necessaria, Mala, inquit, dediscere. Eos hortabatur qui maledictis incesserentur, tolerare, magis quàm si lapidibus se quispiam ageret. Platonem insimulabat, ut fastu turgidum. Cùm ergo fieret pompa, inspiciens hinnientem frementémque equum, ad Platonem conuersus: Tu, inquit, iudicio meo præclarus fuisses equus. Venerat aliquando ad eum mala ualetudine affectum, & cum* uas cerneret ubi Plato uomerat: Bilem, inquit, uideo, fastum uerò non uideo. Atheniensibus cõsulebat, asinos ut equos diligerent. Quod cùm illi ab ratione alienum dicerent, At, inquit, apud uos duces erunt qui nihil didicerunt, solumq; designati sunt. Dicenti sibi cuiquam, Multi te laudant, Quid enim, ait, mali feci? Cùm pallij discissam partẽ conuersam in conspectũ dedisset, intuitus Socrates, Video, inquit, per pallium tuam uanitatem. Interrogatus à quodam, ut ait Phanias in libro de Socraticis, Quidnam faciendo bonus, & honestus euaderet: Si mala, inquit, quæ habes ab ijs qui nouerunt didiceris esse fugienda. Cuidam delitias laudanti, *Inimici, ait, delicatè uiuant. Adolescẽti qui se fictori suo conformabat, Dic ait, si uocẽ æs acciperet, quánam in re gloriaretur, illo dicente, In pulchritudine: Non igitur, inquit, erubescis qui cum inanimi gloriaris?

Pont

*αἶρας.

*αὔλησον.

*λεκάνῃ.

ἐχθρῶν παῖδες.

Pontico adolescente pollicente illum sibi fore curæ, si nauis applicaret, qua salsamēta uehebantur, sumpto illo & uase nouo, abijt ad eam, quæ farinam uenundabat, & oneratus abibat. Illa uerò pretium petente, Hic, inquit, adolescens dabit, si salsamentorū ipsius nauis applicuerit. Ipse Anyto exilij & Melito mortis autor fuisse uidetur. Nanq; Ponticis iuuenibus ob Socratis gloriam solicitatis cùm incidisset, eos ad Anytum abduxit, dicens, Illum moribus sapientiorē esse quàm Socratē, qua ex re indignatos circunstantes effugasse illum. Sicubi uerò ornatam offendisset mulierem, ad domum illius proficiscebatur, iubebatq; uirū eius equum proferre & arma, ut si quidem hæc illi essent, delitijs uacare sineret, his enim iniurias propelleret: sin aliàs, cultum amoueret. Quæ autē illi placuere, ista sunt: Docibilem esse uirtutem. Eosdem esse nobiles ac studiosos. Sufficere uirtutem ad beatam uitam, nullo indigentem, nisi Socratis uiribus. Virtutem quoq; operum esse, neque uerbis multis, neq; disciplinis indigentem, sapientemq; sibi ipsi sufficere: Ipsius enim esse quæ aliorū sunt omnia. *Gloriæ priuationem bonum esse labori simile. Sapientē non secundum constitutas leges uicturum, sed iuxta uirtutis normam, ducturumq; uxorē procreandorum liberorum causa, formosissimis quibusq; congressurum mulieribus, atque amaturum. Solum quippe scire sapientē quæ'nam sit amanda. Inscribit illi Diocles & ista, Sapienti peregrinum aut nouum nihil, neq; indignus est qui ametur uir bonus. Studiosi amici propugnatores faciunt, qui animosi & iusti sunt. Virtutem arma esse, quæ tolli non possint. Præstat cum paucis bonis aduersus malos omnes, quàm cum multis malis aduersus paucos pugnare. Solicitè obseruādos inimicos, primi enim peccata sentiunt. Iustum uirum pluris faciendum

*ἀδοξίαν.

quàm propinquum. Viri ac mulieris uirtus eadem. Bona pulchra, mala esse turpia. Iniqua omnia aliena puta atque peregrina. Murum tutißimum prudentiam esse, neq; enim decidere, neq; prodi. Mœnia struẽda in nostris animis, quæ capi non possunt. Differebat autẽ in gymnasio quod κυνόσαργες appellatur, non longè à portis ciuitatis. Vnde quidam cynicam sectam appellatam uoluit, ipseq; cognominabatur ἁπλοκύων, ac primus pallium, ut ait Diocles, duplicauit, ipsoq; solo utebatur, baculumq; sumpsit ac peram. Primus autem, ut Neanthes tradit, simplicis quoque pallij usum habuit. Porrò Sosicrates in succeßionum tertio, Diodorum Aspendiũ & barbam demisisse, & baculo, & pera usum esse ait. Hunc solũ ex omnibus Socraticis Theopompus laudat, dicens fuisse acutißimum, & ex suauitate colloquij quemlibet capere ac ducere quò uellet. Liquet id autem ex libris suis, atq; ex illo Xenophontis symposio: uideturq; & grauioris sectæ Stoicæ princeps fuisse. Quocirca & Athenæus poëta epigrammatum sic de illis ait,

Ὦ Στωϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ παναρίστα
  Δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσι
Τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον, ἅδε γὰρ ἀνδρῶν
  Μοῦνα καὶ βιοτὰν ῥύσατο καὶ πόλιας.
Σαρκὸς δ' ἡδυπάθημα φίλον, τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις
  Ἡ μία τῶν μνήμης ἤνυσε θυγατέρων. hoc est,

Stoicidæ spectata cohors, quem insignia sacris
  Mandatis melius dogmata uestra libris.
Vnam animi summum uirtutem culmen habere
  Vrbes quòd seruet sola quòd ipsa homines.
Carnis at illecebras alijs, sibi finis ut esset
  Vnica perficit filia Mnemosynes.

Hic & Diogeni tranquillitatis, & Crati continentiæ, & Zenoni

Zenoni tolerantiæ dux & autor fuit. Ipse qui ciuitati fundamenta subiecit. Enimuero Xenophon suauissimũ in colloquio fuisse ait, atq; in rebus alijs continentissimum. Feruntur & ipsius scripta tomi X. Primus in quo de dictione siue de figuris. Aiax siue Aiacis oratio. Vlysses siue de Vlysse. Orestis defensio, de causidicis. Isographe siue Desias siue Isocrates, aduersus Isocratis ἀμάρτυρον. In secundo tomo de animalium natura, de procreatione filiorum, siue de nuptijs amatorius, de Sophistis φυσιογνωμικός. Exhortatorius primus, secundus, tertius, de Teognide quinto. Tomus tertius, in quo de bono, de iustitia, de fortitudine, de lege siue de Republica, de lege siue honesto & iusto, de libertate & seruitute, de fide & curatore, de interrogatione, de uictoria. Oeconomicus. In quarto tomo Cyrus, Hercules maior siue de fortitudine. In quinto tomo Cyrus siue de regno. Aspasia. In sexto tomo in quo ueritas, de differendo ἀντιλογικός. Sathon de contradictione tres. de locutione. In septimo tomo, de disciplina siue de nominibus quinque, de moriendo, de uita & morte, de his, quæ sunt apud inferos, de usu nominum, siue contentiosus, de interrogatione & responsione, de opinione et scientia quatuor, de natura duo. Interrogatio de natura duo, Opiniones siue contentiosus, de addiscendo problemata. In octauo tomo de musica, de expositoribus, de Homero, de * iniustitia, & impietate, de Calchante, de exploratore, de uoluptate. In nono tomo de Odyssea, de uirga Mineruæ, siue de Telemacho, Helena, & Penelope, de Protheo, Cyclops, siue de Vlysse, de uini usu, siue de ebrietate, siue de Cyclope, de Circe, de Amphiarao, de Vlysse, & Penelope, de cane. In X. tomo Hercules, siue Midas, Hercules, siue de prudentia, siue de fortitudine. Dominus, siue amans.

*ἀδικίας.

Dominus, siue exploratores. Menexenus siue de imperio, Alcibiades, Archelaus, siue de regno. Atq; ista quidem scripsit. Timon autẽ ob multitudinem eorum quæ scripsit increpans illum, *ingeniosum nugatorem eum dixit. Obijt morbo, quo tẽpore Diogenes ingressus ad illũ dixit, Num amico opus est? aliquando item intrauerat sicam habẽs, ad quẽ ille cùm diceret, Quis me dolorib. absoluet? ille ostensa sica, Hæc ait: & ille, Doloribus dixi, non uita. Videbatur enim fermè mollius præferre morbum præ amore uitæ. Est autem nostrum epigramma in Antisthenem ita se habens:

*πασσοφὸν φλέδονα.

Τὸν βίον ἦσθα κύων Ἀντίσθενες, ὧδε πεφυκὼς
Ὥστε δακεῖν κραδίην ῥήμασιν οὐ στόμασιν.
Ἀλλ' ἔθανες φθισικός, τάχ' ἐρεῖ τις ἴσως. τί τοῦτο;
Πάντως εἰς ἀΐδην δεῖ τιν' ὁδηγὸν ἔχειν; hoc est,

In uita canis acer erat Antisthenes, ut tu
Morderes uerbis, haud tamen ore homines.
Mortuus es phthisicus. uerùm quis fortè rogabit,
Nónne ducem ad manes prorsus habere opus est?

Fuerunt autẽ & alij Antisthenes tres. Vnus è schola Heracliti. Alius Ephesius. Tertius Rhodius quidã historicus. Quoniam uerò eos qui ab Aristippo fluxere, ac Phædone transegimus, agè nunc illos, qui ab Antisthene uenerunt, Cynicos, ac Stoicos hoc ordine adijciamus.

DIOGENES.

Diogenes Icesii mensarij filius, Synopæus fuit. Fugisse illum, cùm pater eius publicè mensam haberet, ac pecuniam adulteraret, Diocles autor est. Porrò Eubulides in libro de Diogene, Diogenem ipsum hoc fecisse ait, & cum patre unà pulsum fuisse. Ipse quoque in Podalo de seipso ait, falsò signare monetam. Quidam uerò eum cùm curator effectus esset, persuasum ab opificibus aiunt uenisse Delphos,

*phos, atq; Delum, in patriã Apollinis, percontatumq́; esse, An id ageret quod ei suaderetur, quod cùm sibi permissum esset, euentũ rei non intelligens, de ciuili moneta æs adulterasse, deprehensumq́;, ut quidã uolunt, exilio damnatũ esse, ut autẽ alij putant, metu perterritũ sponte patriã liquisse. Sunt qui dicant illum à patre acceptam pecuniã * adulterasse, neq; illum quidem in carcere diem obisse, hunc autem effugisse, profectumq́; Delphos sciscitatum esse, utrum pecuniam falsò signaret, & quid faciens clarißimus futurus esset, atq; ita hoc oraculum cepisse. Cùm uerò Athenas concessisset, conuenit Antisthenem. Eum ille cùm * repelleret, quippe ex constituto suo neminem recipiebat, uicit perseuerantia sua, illo siquidem aliquando intentante baculum, subiecto capite, Cæde, inquit, non enim ita durum baculum reperies, qui me abs te, quandiu aliquid dixeris, arcere poßit. Hic iam auditor illius factus est, ac ueluti profugus ex patria se ad uictum simplicem contulit. Conspecto, ut Theophrastus ait, in Megarico mure discurrente, qui neq; cubiculum inquireret, neq; tenebras reuereretur, neq; aliquid eorũ, quæ ad uescendum idonea uiderentur, appetere, & ipse casus suos consolatus est. Pallium, ut quidam uolunt, primus duplicatũ in usu habuit, ob necessariũ usum, utq; illo se dormiens obuolueret, peramq́; tulit, in qua & cibos ferebat, omniq́; ad omnia utebatur loco, & prandẽs & dormiens & loquens. Quocirca & Athenienses aiebat Iouis porticum ostendens, sibi condidisse * palatium ubi uesceretur. At baculo quidem primũ innitebatur cùm infirmus esset, deinceps autẽ eum semper ferebat, non quidem in urbe, sed iter agens, unà cum pera, ut refert * Athenodorus Atheniensiũ princeps, & Polyeuctus rhetor, & Lysinias Aeschrionis filius. Cùm autem ad quendam scri-*

* παραχαράξαι. quod variè vertit interpres.

* aliàs, τῇ προεδρείᾳ ἐξεβιάζετο.

* πομπεῖον.

* ὀλυμπιόδωρος. Olympiodorus & princeps. προστάτης, ἄρχων.

*psisset ut sibi pararet cellulam, & ille tardius id exsequeretur, dolium, quod in Metroo erat, pro domo habuit, sicut & ipse in epistolis testatur. Atq; æstate quidem sese in feruida harena uolutabat, hyeme uerò statuas niue perfusas complectebatur, omni ex parte seipsum ad laborum tolerãtiam exercens. Acer item erat in despiciẽdis alijs. Vnde & Euclidis scholam, alludens ad nomẽ χολὴν, id est, bilem appellabat, & Platonis*auditoriũ, consumptionẽ. Dionysiaca certamina, magna miracula stultorũ dicebat. Oratores, turbæ ministros. Dicebat autẽ cùm intueretur, in uita gubernatores, medicos, atq; philosophos, animaliũ omniũ sapientissimum hominẽ esse. Cùm autem contrà inspiceret somniorũ interpretes, coniectores, uates, uel huiusmodi cæteros, uel qui gloriæ aut diuitijs addicti essent, tunc demum nihil se stultius existimare homine. Aiebat arbitrari se, in uita sæpius parandum*uerbũ quàm laqueum. Intuitus aliquando Platonem in conuiuio magnifico gustantem oleas, Quid, inquit, sapiens uir in Siciliam huiusmodi mensarum gratia profectus, appositis modò nõ frueris? Et ille, At Hercle, inquit, Diogenes, & illic oleis & reliquis eiusmodi, ut plurimùm, uescebar. Et ille, Quid, inquit, Syracusas nauigare oportebat, an tunc Attica oleas non ferebat? Phauorinus, in omnimoda historia, Aristippum hoc dixisse tradit. Et præterea aliquando caricas comedẽs obuiauit illi, dixitq;, Licet tibi degustare, qui cùm acceptas edisset, degustare dixi, non deuorare. Calcans ipsius aliquando stratũ, præsentibus Dionysij amicis quos ille inuitarat, dixit, Calco Platonis inane studium: ad quem Plato, Quanto inquit, ò Diogenes fastu tumes, dum superbiam te calcare putas. Alij Diogenẽ hoc dixisse ferunt, Calco Platonis fastum, illumq; respondisse, At fastu alio Diogenes. Porrò Sotion in*

*Διατριβὴν, κατατριβὴν.

*λόγον, ἢ βρόχον.

in quarto refert hoc illi dixisse Platonem cynicum. Vinum aliquando postularat ab eo Diogenes atque caricas, at ille lagenam integram misit: ad quem Diogenes inquit, Si quidem rogatus fueris, duo & duo quot sunt, respondet, Viginti, ita neq; secundum ea quæ posceris das, neque ad quæ rogaris respondes: notabat autem illum ut uerbosum. Interrogatus ubinam Græciæ uiros uidisset bonos: Viros quidem, ait, nusquam, sed Lacedæmone pueros uidi. Cùm seriò quandoq; loqueretur, nemoq; sibi intenderet,* sese ad sonum musicum contulit. Congregatis autē ad se plurimis, exprobrauit quòd ad inepta studiosè concurrerent, ad ea uerò quæ grauia essent & utilia, negligenter* conuenirēt. Dicebatq; de fodiendo & calcitrando certare homines, ut autē boni & probi fier.nt, curare neminē. Grammaticos admirabatur, quòd cùm Vlyßis mala requirerent, sua ignorarent. Musicos itidē in ius uocabat, quòd cùm lyræ chordas congruè aptarent, animi mores inconcinnos haberent. Sed & mathematicos carpebat, quòd solē & lunam & sydera intuentes, quæ ante pedes essent, negligerēt. Oratores itē, quòd studerent iusta dicere, non autē & facere. Auaros quoq; quòd pecuniam uituperarēt, ac summè diligerēt. Reprehendebat eos, qui iustos quidē, quòd pecunias cōtemnerent, laudabant, pecuniosos uerò imitari satagebant. Stomachabatur eis qui pro bona ualetudine sacra facerēt, inter sacrificia cōtra sanitatem cœnarēt. Seruos mirabatur, qui cùm edaces dominos cernerēt, nihil diriperent ciborū. Laudabat eos, qui uxores ducturi fuissent, & non ducerēt, & qui nauigaturi nō nauigarēt, quiq; accessuri ad remp. minimè accederēt, & qui pueros habituri in delitijs se continerēt, & qui se componerēt ad conuiuendū regibus, neq; tamen accederent. Dicebat manus ad amicos nō cōplicatis*

* ἀπερμετολόγον.
* ἐπίβαλε τερετισμόν.
* τὸ παραφύτευειν.

*Aliàs, Menippus. *digitis extendi oportere.* Refert*Hermippus in auctione Diogenis, quòd captus ac uēditus, cùm rogaretur quid sciret agere, respōderit, Scire se uiris imperare, atq; ad praeconem, Praedica, inquit, quisnam dominum sibi emere uult. Sedere prohibitus, Nihil, inquit, refert: nam & pisces, quomodolibet iaceant, emi. Mirari dicebat, cùm*ollam quidē *λοπάδα. ac operculum non sine tactu ac tinnitu emamus, solo in homine emendo aspectu cōtenti sumus. Dicebat Xeniadae emptori suo, ipsum sibi, quamuis esset seruus, obtemperare oportere, nam & medicus & gubernator, si seruus, utique sibi paretur. Eubulus uerò in libro, qui inscribitur, Diogenis auctio, ita filios Xeniadae instituisse ait, post disciplinas reliquas equitare, arcus intendere, fundas rotare, atque iaculari. Deinde in palaestra non permittebat paedotribae eos in morem athletarum exercere, sed id roboris tantùm, & bonae ualetudinis gratia. Tenebant uerò pueri, poëtarum, ac scriptorum aliorum ipsiusq; Diogenis plura memoriter, omnémque illis doctrinae rationem ut facilè memoria teneretur, breuiter collectam insinuabat. Domi quoq; ministrare docebat cibo leui, ac uili contentos & aqua. Ton-*ἐν χρῷ, & incompositos. ἀκαλλωπίστος. deri ad*cutem iubebat, incompositosq; deducebat, ac sine tunicis, & calceis tacitos, ac se tantū in uia induentes. Educabatq; eos & ad uenationes. Contrà illi Diogenis curam habebant, parentibúsque commendabant. Senuisse ipsum apud Xeniadem, idem ipse autor est, ac uita functum à filijs eius fuisse sepultum. Vbi percontante Xeniade, Quomodo se sepeliri mallet, In faciem inquit. Illo causam interrogante, Quoniam, inquit, post paulum inferiora conuertenda sunt. Dixit autem hoc quia Macedones iam obtinerēt, atq; ex humilibus sublimes fierent. Cùm se quispiam in domum magnifico instructam apparatu induxisset, & spuere uetaret,

taret, posteaquam excreauit, in illius faciem coniecit, deteriorem locum ubi spueret se non inuenisse dicens. Alij Aristippo id applicant. *Cùm clamasset aliquando,* Heus homines, *conuenissentq; plurimi, baculo illos agebat dicens,* Homines non purgamenta uocaui. *Ait hoc* Hecato *in primo de usu.* Alexandrum *dixisse ferunt, quòd nisi* Alexander *esset,* Diogenem *se esse uoluisset.** Debiles *dicebat non surdos aut cæcos, sed qui peram non haberent. Ingressus aliquando semitonso capite conuiuium iuuenum, quemadmodum scribit* Metrocles *in usibus, plagas retulit. Posteà nomina illorum qui se ceciderant inscribens, circuibat in* Leucone, *ea præ se ferens.* Ita *illis uicem contumeliæ reddidit, dum reprehendendos & obiurgandos omnibus exposuit.* Dicebat *se canem esse laudatorū, uerùm laudantium neminem secum ad uenandum exire audere.* Dicente *quodam * uiros se in* Pythia *uincere uiros,* Equidem, *inquit,* *mancipia. Cùm diceretur sibi,* Senex es, *iam quiesce à labore,* Quid *enim, ait, si in stadio currerem, ad finem oporteret cursum remittere, & non magis intendere?* Vocatus *ad cœnam, affuturū se negauit, neque enim sibi priore die gratiam habitam.* Nudis *pedibus calcabat niuem, & alia quæ prædicta sunt, crudas item carnes edere conatus est, sed in eo non perstitit.* Offendit *aliquando* Demosthenem *oratorem in diuersorio prandentem.* Illo *autem cedente,* Tanto, *inquit, magis in diuersorio futurus es.* Peregrinis *aliquando* Demosthenē *uidere cupientibus, medium intendens digitum,* Hic, *ait, uobis est ille* Athenienſium *orator.* Panem *eijciente quodam & resumere erubescente, castigare illum uolens, urcei collum per figuli trahebat officinam.* Imitari *se dicebat chori magistros.* Illos *enim tonum excedere, ut reliqui cōgruunt tonum arriperent.* Plurimos *aie-*

*ἀνάπηροι.

*πυθιανικὰ ἄνδρας.

bat insanire præter digitum. Si quis igitur medium digitum prætendens pergat, insanire uidebitur, sin autem indicem, non ita. Quæ sunt pretiosissima, ea minimo uænire, & contrà. Nam statuam tribus milibus emi, farinæ uerò chœnicem duobus æreis. Ei qui se emerat Xeniade, dixit, Vide, ut quod præcipitur facias, dicente illo,*

*λιχανόν.

Ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί, hoc est,

Sursum sacrorum fluminum fluunt fontes.

At si medicum, ait, æger emisses, non illi obtemperasses, sed diceres ἄνω ποταμῶν; *uolebat quispiam apud eum philosophari, cui ille* pernam dedit, ac sequi se iussit. Vt autem ille præ uerecundia abiecto, quod ferebat, abscessit, post aliquantulū occurrens illi ridens ait: Tuam & meam amicitiam perna dissoluit. Enimuerò Diocles eam rem ita describit. Dixerat illi quidam, Impera nobis Diogenes. At ille abducto casei frustum ferendum dedit. Illo renuente, Meam, inquit, ac tuam amicitiam modicum casei dissoluit. Intuitus aliquando puerum concaua bibentem manu, cotylam pera productam abiecit dicens, Puer me uilitate superauit. Proiecit & catinum eodem studio, cùm uidisset puerum uasculo fracto, * concauo pane lenticulam suscipientem. Ratiocinabatur autem in hunc modum: Omnia deorum sunt. Dijs autem amici sapientes sunt. Sunt autem amicorum cuncta communia, omnia igitur sapiētum sunt. Inspexerat mulierem inhonestius dijs procidentem, eius superstitionem auferre uolens, ut Zoilus Pergæus ait, accurrit dicens, Non uereris mulier ne fortè stante post tergum deo, cuncta enim plena ipso sunt, inhonestè te habeas? Asclepio percussorem sacrauit, qui procumbentes in faciem accurrens contereret. Solebat enim dicere imprecationes tragicas sibi occurrisse, esse enim sine domo,*

*ταριχίδιον.

*κοίλῳ τῷ ψωμίῳ.

ſine ciuitate, priuatum patria pauperem, palãtem, uitam in dies habentem. Aiebat ſe obijcere fortunæ quidem confidentiam, naturam legi, perturbationi rationem. Ad ſolem ſedenti in Craneo ſibi aßiſtens Alexander ait, Pete à me quod uis: at ille inquit, Noli* mihi umbram facere. Legerat quidem diutißimè, cumq́; ad finem libri nihil ultrà ſcriptum eſſe oſtenderet, Bono, inquit, eſte animo uiri, terram intueor. Ratiocinanti cuidam & concludenti illum habere cornua, manu frontem palpans, Equidem, inquit, illa non uideo. Itidem & dicente ſibi quodam non eſſe motum, exurgens ambulabat. Ad eum qui de cœleſtibus diſſerebat, Quando, inquit, de cœlo ueniſti? Spadone quodam ſcelerato domui ſuæ inſcribente, Nihil ingrediatur mali: Dominus, ait, domus quónam ingredietur? Vnguento inungens pedes dixit, A' capite quidem in aërem aſcendere unguentum, ſed à pedibus in olfactum. Rogantibus Athenienſibus, ut initiaretur, atque dicentibus, quòd apud inferos hi qui initiati ſunt, præſident, Perridiculum eſt, inquit, ſi quidem Ageſilaus & Epaminundas in cœno degent, uiles autem quiq; quòd initiati ſint, in beatorum inſulis erunt. Muribus ad ipſius menſam ſubrepẽtibus, Ecce, inquit, et Diogenes paraſitos nutrit. Platone canem ipſum appellante, Sanè, inquit: nam equidẽ ad uenditores remeaui. E' balneis exiens percontanti, An multi homines lauarent, negauit. At roganti num turba multa, confeſſus eſt. Platone item diffiniente, Homo eſt animal bipes ſine pennis, cùm placeret iſta eius diffinitio, nudatum pennis ac pluma gallum gallinaceum, in eius inuexit ſcholam dicẽs, Hic Platonis homo eſt, unde adiectum eſt diffinitioni, * latis unguibus. Interroganti quánam hora prandere oportet, Si diues, inquit, eſt quando uult: ſi pauper, cùm poteſt.

*ἀποσκότησόν μου.

*πλατυώνυχον

Apud

Apud Megarenses intuitus oues pellibus tectas, illorũ autem filios nudos, ait, Præstat Megarẽsis arietem esse quàm filium. Ad eum qui se trabe cõcusserat, ac posteà dicebat, Caue: Num, inquit, iterum me ferire uis? Aiebat oratores quidem plebis ministros, coronas autem gloriæ * bullas. Lucernam interdiu accendens, hominẽ aiebat quæro. Stabat aliquando manãtibus perfusus undis, his uerò qui circunstabant illum miserantibus, Plato, nam & is aderat, Si uultis, inquit, illum miserari, abite, gloriæ illius cupiditatem significans. Colaphum à quopiã accipiens, Hercle, ait, nesciebã me galea armato capite ambulare. Midia quoque ipsum colaphis cædente ac dicente, Tria milia tibi in mensa posita sunt, postridie sumpto pugilum cæstu, cæsoq; sese illi dixit, Tria milia tibi in mensa sunt posita. Lysia pharmacopola sciscitante, an deos esse crederet, Quomodo, inquit, non credo, qui te dijs inimicũ puto? Alij Theodorum hoc dixisse ferunt. Quendam intuitus se undis spargentem, ait: O' infelix an ignoras quoniam ut in grammatica erratis aspersus non absolueris ita nec uitæ criminibus euades liber? Culpabat maximè si qui fortunam causarentur, dicens homines quæ sibi bona uiderentur, non quæ re uera bona essent, postulare. Eis uerò qui terrerentur ad somnia dicebat, Ea quidem quæ uigilantes agitis, non moramini, quæ uerò dormientes imaginamini, ea curiosè disquiritis. In Olympia pronuntiante præcone, Dioxippus uiros uicit, Hic, ait, mancipia, sed ego uiros. Amabatur autem & Atheniensibus. Nam adolescenti, cùm dolium illius contriuisset, plagas intulerunt, illiq; aliud dederunt. Refert Dionysius Stoicus, illum post Cheroniã deprehensum abductum esse ad Philippum, à quo, quid esset, interrogatus, Explorator, inquit, insatiabilis auiditatis tuæ. Ex quo admira

*ἰξανθήματα.

mirationi habitus, liber dimissus est. Miserat aliquando Alexãder epistolam Athenas ad Antipatrum per Athliam quendã cùm adesset Diogenes, *Athlias, inquit per Athlium ad Athlium.* P*erdica comminante nisi ad se ueniret, illum se occisurum,* Nihil, *inquit, magni facies*: Nam *& cantharus & phalangium id facerent.* I*llud autem non dubitabat contrà minari ac dicere, quòd si & absq; se uiueret, feliciter uicturus esset. Clamabat autem sæpius hominum uitam facilè à dijs dari, uerùm occultari illam quærentibus *mulsum, unguēta, & his similia.* Vnde *& ei qui à famulo calciabatur,* Nondũ, *ait, beatus es, nisi te etiã abstergat: hoc autem erit, si mancus fueris. Cùm uidisset aliquando magistratus, qui* ἱερομνήμονες *dicebantur, quendam ex ærario phialam furatum adducētes,* Magni, *inquit, fures paruum ducunt. Intuens aliquando adolescentem lapides in crucem iacientem,* Euge, *inquit, scopo potieris. Circumstantibus se adolescentibus, atq; dicentibus, Cauebimus, ne mordeas nos,* Bono, *inquit, estote animo filioli, canis betis non uescitur. Glorianti cuidam quòd leonis pelle tegeretur,* Desine, *inquit, uirtutis stramenta pudefacere.* Beatus *dicebatur* Callisthenes, *quòd magnificis ab Alexandro apparatibus exciperetur:* At *ille, infelix, inquit, est, quòd prandeat ac cœnet cùm Alexãdro uidetur. Cùm pecunijs egeret, eas se ab amicis repetere, non petere dicebat.* Quandoque *in foro manibus operans,* Vtinam, *aiebat, liceret sic perfricato uentre non esurire. Adolescentem intuitus cum satrapis ad cœnam abeuntem, abductum ad suos reuocauit, obseruariq; iussit. Composito adolescenti quippiã roganti, non prius se affirmauit responsurum, quàm apertè exploraret, utrne esset an mulier. ** Plaudenti *lasciuius in balneo adolescenti,* Quanto, *inquit, melius, tanto deterius*

*μελίπηκτα

*κοτ]αβίζον.

*rius. Inter cœnandum ossa illi quidam, ut cani, iactabant, at ille propius accedens permingebat, ut canis. Oratores atque omnes in dicendo gloriam quærentes, ter homines, pro eo quod est ter infelices appellabat. Diuitem indoctum ouem * aureo uellere dicebat. Cùm uidisset prodigi cuiusdam domui inscriptum, Venalis sciebam, inquit, quòd præ nimia crapula facilè dominum euomeres. Causanti adolescenti perturbantium se multitudinem, Desiste, inquit, & tu perturbationis indicia proferre. Ingressus sordidum balneum, Qui hic se lauant, ait, ubi lauantur? Cùm rudem pinguemq; citharœdum omnes causarentur, solus ipse laudabat. Rogatus quamobrē, ait, quòd talis cùm sit, cithara se, non latrocinijs exerceret. Citharœdum qui semper ab auditoribus deserebatur, ita salutabat, Salue galle. Illo autem dicēte, Cur ita, Quia, inquit, canens omnes excitas. Cùm adolescentem plurimi inspicerent, ille * sinum lupinis complens se incuruabat. Multitudine in eum conuersa, mirari se dixit quomodo illo dimisso se intuerentur. Dicente quodam uehementer superciliosо: Vno ictu caput sibi perfringam, At ego, inquit, à sinistris adstans te tremere faciam. Hegesia se deprecante, ut sibi librorum aliquid exponeret, Stultus, inquit, es Hegesia, qui caricas quidem non scriptas eligis, sed ueras: uera autem exercitatione neglecta te ad scriptam confers. Ei qui sibi exilium exprobrabat, At huius, inquit, miser causa, philosophatus sum. Alio rursus dicente, Sinopei te exilij condemnant. Et ego illos, inquit, mansione. Intuitus aliquando Olympionicem oues pascentem, Quàm citò, inquit, ò præclare, ab Olympijs ad * Nemea te contulisti. Rogatus cuius rei gratia athletæ nihil sentiūt, Quia, inquit, suillis ac bubulis carnibus extructi sunt. Petebat aliquando statuam, rogatus cur*

* χρυσόμαλλον
* προκόλπιον
* ἐπὶ τὰ νόμεσι

hoc

hoc faceret, Vt me, inquit, non potiri assuefaciam. Cùm postularet quempiam, quippe & hoc primum propter inopiam, dicebat, si quidem & alij dedisti, mihi da: si uerò nemini, à me incipe. Interrogatus aliquãdo à tyranno cuiusmodi ære præstaret statuam sculpere, Quo, inquit, Harmodius & Aristogiton fusi sunt. Rogatus quomodo Dionysius amicis uteretur, Vt*uasculis, ait: dum plena sunt, suspendit, & abijcit uacua. Inscripserat quidam domui suæ, uxore nuper ducta, Iouis filius Callinicus Hercules hic habitat, nihil ingrediatur mali. inscripsit ipse, Post bellũ auxiliũ. Cupiditatem arcẽ omnium malorum dixit. Prodigũ quendam intuitus oleas in diuersorio edentem, Si sic prandisses, ait, non ita cœnares. Bonos uiros imagines deorum esse. Amorem uacantium occupationem. Rogatus quidnam esset in uita miserũ, Senex ait, egenus. Quæ nam perniciβimè morderet belua, Ex feris, inquit, obtrectator, ex cicuribus autem adulator. Intuitus aliquando Centauros duos peβimè pictos, ait, Vter horum*deterior est? Sermonẽ ad gratiam instructum, melleum esse laqueum dixit. Ventrem uitæ Charybdim appellabat. Audiens Didymonẽ mœchum fuisse comprehensum, Dignus est, inquit, ex ipso nomine suspendi. Rogatus cur pallens esset aurũ, Quia, inquit, multos habet insidiatores. Mulierem in lectica intuens, non secundum feram ait esse caueam. Fugitiuum seruum ad puteum sedentem cùm uidisset, Caue, inquit, adolescẽs, ne excidas. Cernens uestimentorum furem in balneis, Num, inquit,*ad unguentulum, an uerò ad aliud uestimentũ? Cùm uidisset aliquando mulieres ex oliuæ arbore pendere suffocatas, Vtinam, inquit, arbores cæteræ fructum huiusmodi tulissent. Intuitus*sepulcrorum uiolatorem, ait,

Τίπτε σὺ ὧδε φέριστε,

*θυλάκοις.

*χείρων ἐστί.

*ἐπ' ἀλειμμάτιον, ἢ ἐπ' ἄλλο ἱμάτιον.

*λωποδύτην.

Ἤ τινὰ συλήσων νεκύων κατατεθνειώτων; hoc est,
-Sed hic quid uir bone quæris?
An aliquam è uita functis spoliare laboras?
Rogatus num seruulum aut ancillam haberet, negauit, dicenti, Si ergo mortem obieris, quisnam te ad sepulcrum efferet? Qui domo, inquit, indiget. Cùm animaduerteret formosum adolescentem incustodite obdormientem, manu pungens, Surge, inquit,

Μή τίς σοι εὕδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ. hoc est,
Ne quis te à tergo stertentem cuspide figat.
Ad eum qui pretiosa parabat obsonia,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι.
· Nate mihi haud longæuus eris.

Platone de ideis disserente & nominante mensalitatem & cyathitatē, Equidē, inquit, ò Plato, mēsam & cyatham uideo, * mensalitatem uerò, & cyathitatē non uideo. Et ille, Rectè, inquit, quibus enim cyathus mensáq; cōspicitur oculos habes, quo autem mensalitas & cyathitas intelligitur, animū nō habes. Interroganti cuidam, Qualis sibi uideretur Socrates, Furēs respondit. Rogatus à quodā quo tēpore ducēda sit uxor, Iuuenibus, inquit, nondum, senibus uerò nunquàm. Interrogatus quidnam uellet, ut colaphum acciperet, Galeam, inquit. Adolescentē intuens se componētem, Si quidē, inquit, ad uiros, * frustra, sin autem ad mulieres, nequiter. Videns adolescentulum rubore perfusum, Confide, ait, fili, huiusmodi est uirtutis color. Cùm duos aliquādo audisset legisperitos, ambos damnauit, dicens alterū quidem furatum esse, alterum uerò non perisse. Rogatus cuiusmodi uinum libētius biberet, Alienū, inquit. Dicente sibi quodam, Plures te irrident, At ego, inquit, non irrideor. Dicenti malum esse uiuere, nō, inquit, uiuere malum est, sed male

* τραπεζότητα κυαθότητα.

* ἀτυχεῖς ἀδικεῖς.

male uiuere. Consulentibus ut fugitiuum quæreret seruum, Ridiculum, inquit, est, si Manes absq; Diogene uiuat, Diogenes absque Mane non poßit. Prandebat oleas, inuectam uerò inter prandendum placentam proiecit dicens:

Ὦ ξένε τυράννοι ἐκποδὼν καθίστασο. &,
-Ἄλλοτε μάστιξεν δ' ἐλάαν. hoc est,
Longè à tyrannis temet hospes auferas. &,
-Nunc celeres agitabat equos.

Rogatus qualis esset canis, Esuriens, inquit, Melitæus, satiatus uerò Moloßicus. Quosdam permulti laudant, neque tamen ob laborem audēt cum eis unà ad uenationē egredi, ita ne mihi quidem ob dolorum metum congredi atque unà uiuere potestis. Rogatus an sapientes placentis uescerentur, Omnibus, inquit, sicut & homines cæteri. Interrogatus cur mendicis largirentur homines, non autem philosophis, Quia claudi, inquit, ac cæci fieri potius quàm philosophos euadere sperant. Poscebat quiddam ab auaro, atq; illo tergiuersante, *Ad cibum, inquit, homo te postulo, non ad sepulcrum. Exprobranti, quòd aliquando falsò pecuniam signasset, Tempus, inquit, fuit cùm talis eram, qualis tu modò, qualis autem ego modò sum, nunquam tu eris. Alteri sibi idem exprobranti, Atqui, inquit, emingebam tum celerius, modò nō ita. Myndum profectus cùm uideret magnificas portas, & urbem modicam, Viri, inquit, Myndij portas claudite, ne urbs uestra egrediatur. Cùm uidisset aliquando hominem in purpuræ furto deprehensum,

Ἔλαβε, inquit, τε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή. id est,
Purpureum cepit fatum, uiolentaq; Parca.

* εἰς τροφὴν οὐκ εἰς ταφήν.

Cratero precante ut ad se ille proficisceretur, At malo, inquit, sal Athenis lingere, quàm apud Craterū frui magnificè instructa mensa. Anaximenē conueniens, Pingui aqua

aqualiculo rhetorem, impartire, inquit, & nobis pauperibus uentrē, quippe & ipse ab onere leuaberis, & nobis emolumento eris. Differente illo aliquando pernam prætendens auditores in se conuertit. Indignante illo, Disputationem, inquit, Anaximenis oboli pretium dissoluit. Cùm illi probro daretur, quòd in foro manducaret, In foro enim ait, esurio. Quidam & illud huius esse aiunt, quòd intuitus illum Plato lauantem olera: accedens tacitè illi dixerit, Si Dionysio obsecutus esses, olera profectò non lauisses: illumq; ad aurem item respondisse, Et si lauares olera, Dionysio non esses obsequutus. Dicenti cuidam, Multi te irrident, Et illos, inquit, fortè asini. Sed non illi asinos curant, Neq; ego illos, respondit. Conspecto adolescentulo philosophante, Eia, inquit, amatores corporis ad animæ pulchritudinē traducis. Admirante quodam ea quæ in Samothracia sunt donaria, Longè, ait, plura essent, si & qui seruati non sunt, ea dedicassent. Alij Diagoræ Medo hoc assignant. Formoso adolescenti ad conuiuium eunti, Deterior, inquit, remeabis. Illo redeunte & postridie sibi dicente, & abij, & deterior effectus non sum, Deterior inquit. Postulabat ab Eurytio difficile quiddam, illo dicēte, si mihi persuaseris, Equidē, inquit, si persuadere possim, suasissem uti te suffocares. Reuertebatur ex Lacedæmone Athenas, interrogabatur quò & unde ueniret, A' uiris, inquit, ad mulieres. Rediens ab Olympijs cum rogaretur, An multa ibi turba fuerit, Turba, inquit, multa, sed homines pauci. Luxuriosos dicebat similes ficubus, quæ per præcipitia nascuntur, quarū fructus homo non gustat, corui autē & uultures comedunt. Phryne scortū Venerem auream Delphis obtulit, quam ille ita inscripsit: Ex Græcorū intēperantia. Alexandro quoque illi assistente & dicente, Ego sum Alexander*

*τηγάνιον.

xander magnus ille rex, At ego, inquit, Diogenes canis. Rogatus quidnā faciēs canis uocaretur, Quòd eis, inquit, blandior qui dant, in eos uerò, qui non dant oblatro, malos autē mordeo. Ex ficu quadam poma legebat, * custode dicente, Huic ante paucos dies homo suspensus est, Ego, inquit, illam purgabo. Olympionicen intuens in scortum frequenter intendentem, Ecce, inquit, ut aries Martius à puella uulgari per collum captus abducitur. Formosa scorta lethali mulso nō dißimilia dicebat. Prandenti in platea qui circunstabāt identidē acclamabāt, Canis. At ille, Vos, ait, canes estis, qui prandentem circūstatis. Cùm duo molles se ab eo subducerent, Nolite, inquit, uereri, canis betas nō comedit. De puero stuprato cuias esset rogatus, Tegeates inquit. Cùm uidisset ignauū luctatorē medicinā profitentem, Quid hoc, inquit, num et eos qui te aliquādo uicerūt, nunc ipse deijcies? Cùm scorti filium in turbas iactantem lapides cerneret, Caue, ait, ne patrem ferias. Puero ostentanti sibi gladium, quem ab amatore acceperat, Gladius, inquit, pulcher est, sed capulus fœdus. Laudantibus quibusdam eum qui illi erogauerat, Me autem, inquit, nō laudatis qui accipere merui? Cùm à quodā pallium exigeretur, Si quid ait, donasti, habeo, sin autem eguisti, utor. Suppositio quodā dicente, Aurum habet in pallio, Ita sanè, inquit, idcirco illo supposito obdormio. Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset: Etsi nihil aliud, inquit, uel hoc ipsum quòd ad omnem fortunam paratus sum. Interrogatus unde esset, *Mundanus ait. Sacrificātibus quibusdam ut filium à dijs impetrarent, Vt, inquit, bonum, impetretis nō immolatis. Cùm stipem aliquando posceret *ægrotanti, ait:

*ἀπάγξει. *κοσμοπολίτης. *πρὸς τὸν ἱεραρχίω.

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ' ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας. id est,
Tu reliquos spolia, sed ab Hectore contine dextras.

Scorta dicebat regum esse reginas, petere enim quodcunq; eis uideretur. Atheniensibus Alexandrum Liberum patrē decernentibus, Et me, inquit, Seraphin facite. Exprobranti quòd loca immunda introiret, Et sol, inquit, in secessus abit, neq; inquinatur. In fano cœnans inter panes sordidos appositos, sublatos abiecit dicens, In sacrū nihil oportere sordidum ingredi. Dicente quodā, Cur nihil sciens philosopharetur, Et si, inquit, philosophiā simulo, hoc ipsum philosophari est. Laudabatur puer ad illū adductus, quòd ingenio excelleret, essetq; optimis moribus, Quid ergo, inquit, me indiget? Qui recta dicerent nec facerent, eos cytharæ similes aiebat, hanc enim nihil audire, neq; sentire. Theatrum ingrediebatur ex aduerso exeuntium. Rogatus cur ita faceret, Hoc, ait, in omni uita facere studeo. Videns aliquando adolescentulum effœminari, Non pudet, ait, deterius, quàm naturam ipsam, de teipso statuere? Illa enim te uirum fecit, tu te cogis mulierem fieri. Intuens quendam parum cordatum aptare psalterium, Nō erubescis, inquit, qui sonos ligno aptes, animū ad uitam non componas? Dicenti cuidam, Idoneus ad philosophiā nō sum, Quid ergo, inquit, uiuis, si ut bene uiuas nulla tibi cura est? Cōtemnente quodam patrē, Non pudet, ait, eum contemnere, qui tibi ut magnum sapias est autor? Videns decorum adolescentem indecorè loquentem, Non erubescis, ait, ex eburnea uagina plumbeum educens gladium? Cùm illi probro daretur, quòd in caupona biberet, Et in tonstrina tondeor, inquit. Vitio uertebatur illi quòd ab Antipatro accepisset palliolum, tum ille inquit:

Iliad. γ. οὔτοι ἀπόβλητα ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα. hoc est,

Reijcienda deûm non sunt insignia dona.

Cùm illi quidam trabem impegisset, ac diceret, Caue, uirga

illum

*illum cædẽs ait,Caue.Supplicante quodã meretrici,Quid, ait,uis miser,ab illa cùm præstet,frustrari? Vnguentis delibu[illegible] Vide,ait,ne*fragrantia capitis fœtorem uitæ præstet.Seruos quidẽ dominis,malos autem cupiditatibus seruire dicebat.Rogatus cur mãcipia* ἀνδράποδα *sint appellata,Quia pedes,inquit,habent uirorum, animum autem quem tu nunc habes qui hoc interrogas. A' prodigo petebat minam,à quo cùm rogaretur,Cur ab alijs obolum,ab peteret minam,Quia, inquit, ab alijs omnibus denuo me accepturum spero, abs te uerò an rursus accepturus sim,* θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,*hoc est,In genibus diuûm positum est. Cùm probro daretur,quòd Platone non petente ipse peteret,Et ille,inquit,petit,*

ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι. hoc est,
Sed caput admouens,reliqui ne fortè resciscant.

Sagittarium intuitus imperitum, iuxta scopum consedit dicens,Ne fortè me feriat.Eos qui ad uoluptatẽ aspicerent, falli ac frustrari dixit. Interrogatus an mala esset mors, Quónam,inquit,modo mala,quam præsentẽ nõ sentimus? Alexandro stante atq; interrogante,num me times? Quid enim,inquit,es,bonũ,an malũ?dicente bonum,Quis ergo, ait,bonũ timet?Disciplinam iuuenibus quidem sobrietatẽ, senioribus solatium,pauperibus diuitias, diuitibus ornatum esse dixit. Didymoni mœcho curanti aliquando puellæ oculum,Vide,inquit,ne uirginis oculũ curans,puellam corrumpas.Dicente quodam amicos illi insidiari,Et quid, ait,agere oportet,si amicis & inimicis æquè utendũ erit? Rogatus quid esset inter homines optimum, Libertas, inquit.Ingressus aliquando scholam cùm uideret musas multas,paucosq; discipulos,Cum dijs, inquit, præceptor multos habes discipulos. Solebat autem omnia palàm facere,

*εὐωδία δυσωδίαν.

& quæ ad Cererem & quæ ad Venerē pertinent, atq; huiusmodi conclusiunculis utebatur: Si prandere nihil mali est, neq; in foro prandere malum est. Non est autem malum prandere, nec in foro quidem prandere malum est. Cumq; ante ora omniū obnixè operaretur, Vtinā liceret, aiebat, perfricato uentre à fame conquiescere. Referuntur in eum & alia, quæ cùm sint multa, prolixū esset & omnia prosequi. Dicebat autem duplicem esse exercitationē, alteram esse animi, alterā coporis. hanc secundum, quam in exercitio perpetuæ quæ fiunt maginationes, præstant ad uirtutis opera quædā adminicula. Porrò alterā sine altera esse imperfectā, nihilominus bona habitudine & robore inter ea quæ competunt adnumerato, quippe quæ ueluti circa corpus, ita & circa animam sint. Adijciebatq; argumēta, quòd ad uirtutē facilè exercitio proficiatur. Cernere enim se in artibus mechanicis & alijs opifices, ex consuetudine
*ὀξυχειρίαν. *operis non minimā* operandi celeritatem fuisse cōsecutos. Athletas item & tibicines inter sese eminere tanto interuallo, quanto maiore studio & labore uersati fuerūt. Atq; si quidē ita isti exercitationē ad animum transtulissent, nequaquam inutiliter aut imperfectè laborarent. Nihil dicebat in uita omnino absque exercitatione perfici, eam uerò omnia exurperare posse. Cùm igitur repudiatis inutilibus laboribus naturales insequi, ac uiuere beatè debeamus, per summā dementiā infelices sumus. Namq; ipsius quoq; contemptus uoluptatis si nos assuefecerimus, iucundißimus fit. Et sicut hi qui consueuerunt uoluptuosè uiuere, molestè inde se auelli patiūtur, ita qui aliter exercitati sunt, facillimè ipsas contēnunt uoluptates. Talia docebat atq; etiamnum re ipsa præstabat, monetas reuera adulterans, quòd nihil minus naturalibus, quàm legitimis deferret, eandem*

uitæ

uitæ formam, quam Hercules, se uiuere affirmans nihil libertati præferens, omniaq; sapientum esse dicens, eiusmodi rationibus, quas suprà allegauimus usus, Omnia, inquiens, deorum sunt. Amici autem sunt sapientibus dij. Sunt autem amicorum omnia communia, omnia igitur sapientum sunt. Ac de lege, quòd sine ipsa geri respub. non possit. Nam sine ciuitate nihil conferre quod urbanum est, urbs uerò ciuitas est, lex uerò absq; ciuitate ad nihilum utilis, est igitur urbana lex. Nobilitatem uerò & gloriam, & huiusmodi cætera ridebat, dicens malitiæ esse uelamenta. Solam rectam esse rempub. quæ esset habenda in honore. Dicebat & mulieres communes esse oportere, nuptias nihil esse arbitratus, sed ut quisq; cuique persuasisset, ita illi coiret, communesq; idcirco filios fieri. Nihil esse iniquũ duxit ex templo quidpiam accipere, aut quoduis gustare animal, ne iniustum quidem esse humanis uesci carnibus, idq; ex aliarum gentiũ consuetudine liquere atq; hac recta ratione omnia in omnibus & per omnia esse dicens. Nanque & in pane carnes esse, & in olere panem, cùm panis & corpora reliqua, in omnibus per occultos quosdã meatus ac tumores ingerantur, atque unà euaporent, sicut & in Thyeste manifestum est, siquidem ipsius sunt tragœdiæ, & non Philisci Aeginetæ ipsius familiaris. siue Pasiphontis Luciani, quem scribit Phauorinus in omnimoda historia post obitum eius scripsisse. Musicæ uerò, & geometriæ, & astrologiæ, cæterorumq; similiũ fuisse negligentẽ, ueluti inutiliũ & quæ minimè essẽt necessaria. Fuit autẽ prõptissimus ad obuiandum ijs quæ dicerẽtur, ut ex superioribus liquet. Quin & sui auctionẽ fortissimè pertulit. Nam cùm in Aeginã nauigaret, atq; à piratis fuisset cõprehẽsus, quorũ princeps erat Scirpalus, in Cretã deductus, uenditus esset, præcone inter-

rogante, quid sciret facere, respondit, Scire se hominibus dominari. Vnde cum indicasset digito Corinthiū quēdam, habitu ingenuo prætereuntē Xeniadem quem prædiximus, Huic, inquit, me uende, hic enim domino indiget. Emit igitur illum Xeniades, Corinthumq; secū adducens filijs præceptorem dedit, & toti domui præfecit. Is uerò ita se gessit in omnibus ut sursum ac deorsum cursitans ille diceret, bonus genius domum meam ingressus est. Refert Cleomenes in libro qui Pædagogus inscribitur, necessarios suos illum redimere uoluisse, illum uerò eos fatuos dixisse. Neq; enim leones seruos esse nutrientium, sed econuersò illos seruire leonibus. Nam serui timere est, feras uerò hominibus terrori esse. Erat autem uiro mirabilis persuadendi uis, adeo ut quemlibet oratione facilè caperet. Fertur denique Onesicratus quidam Aeginensis Athenas misisse, alterum ex duobus liberis suis, Androsthenem nomine, eumq; cùm audisset Diogenem, illic perstitisse, misisse itidem quem prædiximus Philiscum, qui erat maior natu, ipsúmque itidem detentum fuisse. Postremò uerò ipsum aduenisse, atque unà cum filijs philosophatum esse, tanta Diogenis sermonibus suauitas inerat. Audiuit ipsum & Phocion, qui cognominatus est Bonus, & Stilpo Megarensis, & complures alij ciuiles uiri. Fertur nonaginta fermè annorum obisse diem. Porrò de ipsius morte uaria habetur opinio. Sunt enim qui dicant illum cùm bouis pedem crudum comedisset, bilem sibi consciuisse, atq; ita perisse, ex quibus est Cercidas Megalopolita siue Cretensis in Meliambis sic:

Οὐ μὰν ὁ πάρος γ' ἐὼν Σινωπεὺς τῆνος
ὁ βακτοφόρος διπλοείματος, αἰθεριβόσκος,
Ἀλλ' ἀνέβα, χεῖλος ποτ' ὀδόντας ἐρείσας
Καὶ τὸ πνεῦμα συνδακὼν, ἦν γὰρ ἀλαθέως

Διογένης ζωὸς γόνος ὑράνιός τε κύων. hoc est,

Non enim patitur priscus ille Sinopæus
Baculifer ille, & duplicatus, sub diuo pastus.
Tandem qui sublatus est, cùm labris dētes offirmasset,
Et spiritum continuisset, erat enim uerè
Diogenes Iouis filius, & cœlestis canis.

*Alij dicunt cùm polypum canibus partiri uoluisset, morsum in cruris*neruo, ac ex eo defunctum esse. Ipsius tamen necessarij, ut in Successionibus ait Antisthenes, id potius approbant, quòd spiritum continendo animam exhalauerit. Degebat enim in Cranio, id erat gymnasium ante Corinthum. Cùm uerò ex more familiares adijssent, pallióque obuolutum deprehenderent, non illum dormire arbitrati, erat quippe minimè somnolentus, reuelato pallio animam efflasse inuenerunt, suspicatiq; sunt illum hoc fecisse desiderio migrādi ex uita. Hinc inter eos qui eum sepelirēt oborta seditio, ut ferè ad manus uentum sit. Aduenientibus autem patribus illorum atq; primatibus ita sedata discordia, sepultum esse iuxta portam quæ in Isthmum fert. Erigentes autem super illius tumulum columnam, canem desuper ex lapide Pario sculpserūt. Postea & ipsius ciues æreis illum statuis honorarunt, ita inscribentes,* *τένοντα.

Γηράσκει καὶ χαλκὸς ὑπὸ χρόνου, ἀλλὰ σὸν ὅτι
Κῦδος ὁ πᾶς αἰὼν Διόγενες καθελεῖ.
Μοῦνος ἐπεὶ βιοτᾶς αὐτάρκεα δόξαν ἔδειξας
Θνητοῖς, καὶ ζωῆς οἶμον ἐλαφρότατον, hoc est,

Aera quidem absumit tempus, sed tempore nunquam
Interitura tua est gloria Diogenes.
Quandoquidem ad uitam miseris mortalibus æquam
Monstrata est facilis te duce, & ampla uia.

Est item de eo tale epigramma carmine procceleumatico:

Διόγενες ἄγε, λέγε, τίς ἔλαβέ σε μόρος
Εἰς ἄϊδος, ἔλαβέ με κυνὸς ἄγριον ὀδάξ; hoc est,
Diogenes age, loquere, quis exitus ad inferos
Te abstulit, abstulitne canis morsus ferox?

Aiunt quidam illum dum moreretur mandasse insepultum proijci cadauer, ut omnes bestiæ participes ipsius essent, siue in foueam superiecto modico puluere inijcerent. Alij autē in Elissum se immitti uoluisse tradūt, ut esset fratribus utilis. Demetrius autē in æquiuocis ait eadem die Alexandrum Babyloniæ, Diogenémque Corinthi uita functos esse. Erat autē senex Olympiade CXIII. Ferūtur eius ista uolumina: Dialogi capitū, Ichthyas, graculus, pardus, plebs Atheniensiū, Respublica, ars moralis, de diuitijs, Amatorius, Theodorus, Hypsias, Aristarchus, de morte, Epistolæ Tragœdiæ septem, Helena, Thyestes, Hercules, Achilles, Medea, Chrysippus, Oedipus. Porrò Socrates in primo Successionū, & Satyrus in quarto de uitis, nihil eorū esse Diogenis affirmauit. Tragœdiolas autem ait Satyrus Philisci Aeginensis esse, Diogenis discipuli. Sotion autem in septimo hæc sola Diogenis esse ait, de uirtute, de bono, amatorium, mendicum, τολμαῖον, pardum, Cassandrum, Cephalionem, Philiscum, Aristarchum, Sisyphum, Ganymedem, de usu epistolas. Fuerunt autem quinq; Diogenes. Primus Apolloniathes physicus. Eius autem scriptorum istud initium fuit: Quicquid est quod dicere aggredior, operæpretium esse uidetur initium irrefragabile ponere. Secundus Sicyonius qui Pelopōnesiaca scripsit. Tertius hic ipse. Quartus Stoicus ex Seleucia, appellatus est autem Babylonius ob uicinitatē. Quintus Tarsensis, qui de quæstionibus poëticis scripsit, quas etiam soluere nititur. Hunc uerò philosophum Athenodorus in quinto deambulationū ait,

quòd ungi solitus esset, lucidum semper apparuisse.

MONIMVS SYRACVSANVS.

*Monimus Syracusanus Diogenis quidem discipulus, famulus uerò mensarij cuiusdam Corinthij fuit, ut Socrates tradit. Ad eum Xeniades qui Diogenem emerat, frequens commeabat, uirtutem hominis, atq; in dicendo uim admiratus, Monimum in sui pellexit amorē. Ille enim continuè simulata uesania abijcere monetam, omnemq; mensæ pecuniam cepit, donec à domino repudiatus continuò se ad Diogenem contulit. Adhæsit autem & * Crati Cynico sæpius, cæterosq; id genus studiosè consectatus. Qua ex re factum est, ut eum dominus adhuc magis insanire putârit. Fuit autem uir eloquens ac doctus, adeò ut Menander comicus ipsius mentionem fecerit in quadam comœdia, quæ Hippocomus inscribitur, sic de eo dicens:* *Κράτητι, siue Crateti.

Μόνιμός τις ἦν ἄνθρωπος, ὦ φιλόσοφος,
Ἀδοξότερος, μικρῷ δὲ ὁ τὴν πήραν ἔχων.
Πήρας μὲν ὂν τρεῖς ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ῥήματι
Ἐφθέγξατ' οὐδὲν ἐμφερὲς, μὰ τὸν Δία,
Τῷ γνῶθι σαυτὸν, οὐδὲ τοῖς βουλομένοις
Τούτοις, ὑπὲρ δὲ ταῦτα ὁ προσαιτῶν καὶ ῥυπῶν.
Τὸ γὰρ ὑποληφθὲν τῦφον εἶναι πᾶν ἔφη. hoc est,

Monimus fuit quidam sciens uir, ò Philo.
Contemptior quidem, ferens sed manticam.
Tres ergo peras. uerùm similitudinis
Verbo est loquutus, tale per Iouem nihil
Quale illud est, Teipsum nosce, aut confinia
His uerba scurra præter hæc & sordidus.
Nam cuncta fastum dixit esse cætera.

Adeò uerò grauis ac constans fuit, ut contēpta gloria solam ueritatem appeteret. Scripsit autem ludicra sententijs

serijs

*ἐρμῶν. ſerijs permiſta, de *appetitionibus duo: & exhortatoriū.

ONESICRITVS.

ONeſicritum quidam Aeginenſem tradunt. Porrò Demetrius Magneſius Aſtypalenſem fuiſſe ait, & hic ex Diogenis ludo probatiſſimus. Videtur autē quiddam habere ſimile cum Xenophonte. Ille enim cum Cyro, hic cum Alexandro militauit. Ille Cyri παιδείαν, hic Alexandri ſcripſit initia. Ille Cyri, hic Alexandri proſequitur laudes. Eſt autem & ſtylus utriuſque ſimillimus, niſi quòd apographus, & quod tranſcriptum eſt diſſentit ab archetypo & exemplari. Fuit & Menander Diogenis diſcipulus cognomento Drymus, Homeri admirator, & Hegeſæus Sinopeus κλοιὸς cognominatus, & Philiſcus Aeginenſis, ut prædiximus.

CRATES THEBANVS.

CRates Thebanus Aſcondi filius, ipſe quoque inter ſapientiſſimos Diogenis diſcipulos fuit. Cæterùm Hippobotus non Diogenis ipſum fuiſſe diſcipulum ait, ſed Brysonis Achiui. Huius iſta feruntur ludicra:

Πήρη τὶς πόλις ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ,
Καλὴ καὶ πίειρα, περίῤῥιτος, οὐδὲν ἔχουσα.
Εἰς ἣν οὐκέτις εἰσπλεῖ ἀνὴρ μωρὸς, παράσιτος
Οὔτε λίχνος, πόρνης ἐπαγγελλόμενος πυγῇσι,
Ἀλλὰ θύμον καὶ σκόρδα φέρει, καὶ σῦκα καὶ ἄρτους.
Ἐξ ὧν οὐ πολεμοῦσι πρὸς ἀλλήλοις περὶ τούτων
Οὐχ ὅπλα κέκτηνται περὶ κέρματος, οὐ περὶ δόξης. id eſt,

Eſt quædam medio conſtructa urbs mantica faſtu,
Pulchra quidem & pinguis, circumflua, rebus egena,
Quam nullus paraſitus adit, ſtolidúsue penetrat,
Deditus aut quiſquam damnoſis ganeo ſcortis.
Allia ſed, panes, ficus, profertq́; lupinos,

Nec

Nec pro gloriola capiunt aut sordibus arma.

Est & Ephemeris illa uulgatißima ita se habens: Ponito *coquo minas decem, medico drachmam, assentatori talenta quinq;, consiliario fumum, meretrici talentum, philosopho triobolum. Vocabatur autem &* θυρεπανοίκτης, *quòd in omnem ingrederetur domum & corriperet. Sunt autem et eius hi uersus:*

Ταῦτ' ἔχω ὅσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ μουσῶν
Σεμν' ἐδάην, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια τῦφος ἔμαρψε.

Hoc est,

Tantum habeo quantum didici, quantumq; labore
Percepi, & studio, rapuit sed cætera fastus.

Et quod illi ex philosophiæ studio accesßisset,

Θέρμων τε χοίνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν. hoc est,

Chœnix lupini, & cura nullius rei.

Fertur eius & illud: Amorem *sedat fames, sin minus tempus, eis uerò si uti non uales, laqueus.* Floruit *circa centesimam & decimam tertiam* Olympiadem. Hunc *ait* Antisthenes *in Succeßionibus, cùm in tragœdia quadam cerneret* Telephum *sportulam tenentem* aliasq; opulentum ad cynicam philosophiā prorupisse, illumq; patrimonio uendito, erat quippe uir nobilis, cum congregasset plus quàm ducenta talenta, ciuibus ea diuisisse, adeoq; constãter philosophatum esse, ut &* Philemon *comicus ipsius mentionem fecerit: ait nempe:* *τ' ἀλλὰ λυπρόν.

Καὶ τοῦ θέρους μὲν εἶχεν ἱμάτιον λασύ,
Ἵν' ἐγκρατὴς ᾖ, τοῦ δὲ χειμῶνος ῥάκος. hoc est,

Aestate crassum uestiebat pallium,
Sed hyeme pannum, ut temperans euaderet.

Refert *autem* Diocles *persuasisse illi* Diogenem *ut peculiū dimitteret, ac si quid pecuniæ haberet, iactaret in mare.* Atque

re. Atq; Cratis quidem domus illi ab Alexandro, Hipparchiæ uerò à Philippo. Quosdā ex propinquis ad se uenientes, atq; auertere ab instituto molientes sæpenumero baculo persequebatur, cōstansq; perdurabat. Porrò Demetrius Magnesius ait deposuisse illum pecuniam apud trapezitam ea conditione, ut si quidem filij idiotæ essent, eam illis redderet: sin autem philosophi, plebi distribueret, nihilo quippe egere philosophos. Eratosthenes autem, cùm ex Hipparchia, de qua dicemus, natus sibi esset filius Pasicles nomine, cum iam adultum ad ancillæ adduxisse domum ac dixisse, hoc ei paternum esse matrimonium. Cæterùm mœchorum apud Tragicos exilia & cædes esse præmium, eos uerò qui scortis congrederentur apud Comicos ex luxu & ebrietate in insaniā uerti. Huius frater Pasicles fuit Euclidis discipulus. Eius facetum quiddam Phauorinus in secundo commentariorum refert. Ait enim cùm pro quodam intercederet apud gymnasij principē, eius coxas tetigit. Illo indignante, Quid enim, ait ille, nónne & ista tua sunt sicut & genua? Dicebatq; poßibile non esse inueniri qui lapsus non sit, sed ueluti in mālo punico granum etiam aliquod putridum esse. Cùm Nicodromum citharœdum irritasset, cæsus in faciē est. Chartulam itaque imponens fronti inscripsit, Nicodromus faciebat. Scorta ex industria insectabatur maledictis, unà & seipsum exercens ad perferenda cōuicia. Demetrio Phalereo qui panes ac uinū miserat, conuiciabatur dicens, Vtinam et fontes panes ferrent. Constat igitur aquam bibisse. Ab Atheniēsibus ciuilis iuris peritis arguebatur quòd sindone amiciretur, quibus ille, Theophrastum, inquit, ostendam uobis opertum sindone. nō credentibus, induxit illos in tonstrinam ubi ille tondebatur, ostenditq; lino coopertū. Cùm Thebis à principe gymna-

sij flagris cæsus esset, siue ut alijs placet, Corinthi ab Euthycrate, ac pede traheretur, ridebat, dicens:

Ἕλκε ποδὸς τεταγὼν διὰ βηλοῦ θεσπεσίοιο. hoc est,

Protractum pedibus detrusit limine sacro.

Diocles autem pertractum eum à Menedemo Eretriensi testatur. Nam cùm esset decorus & Asclepiadi Phliasio usui esse uideretur, tetigit Crates illius coxas, dicens, Intus Asclepiades. qua ex re indignatum Menedemum traxisse illum, idq; cum dixisse. Zeno uerò Citticus in libris de usu, pellem ouis quoq; insuisse pallio refert, ut esset deformior. Erat autem & facie turpis, & cùm se exerceret, ridebatur. Solebat autem sublatis manibus dicere, Confide Crates pro oculis & corpore reliquo. Hos enim uidebis irrisores iamiam & morbo cõtrahi, & beatum dicere, se autem ignauiæ arguere. Dicebat autem tandiu philosophandum esse, donec uideantur duces exercitus esse * asinarij. *ὀνηλάται.
Desertos dicebat eos qui cum assentatoribus essent, non secus ac uituli cùm inter lupos sunt: neque enim cum illis qui bene uelint, neq; cum his, sed insidiatores. Cùm autem sentiret se morti proximum, inspiciebat seipsum dicens:

-Στείχεις δὴ φίλε κύρτων,
Βαίνεις ἀΐδαο δόμους κυφὸς ὤρην διὰ γῆρας. hoc est,
-Vadis nunc optime curue,
Vadis ad Orci ædes, longa gibbose senecta.

Erat quippe ex senectute curuatus. Alexandro rogante num uellet restitui ac refici patriam suam, Quid, ait, opus est? rursus enim fortaßis Alexander eam alius diruet. Habere se patriam contemptum gloriæ & paupertatem, quæ in potestatem fortunæ nunquam sint cessura, Diogenisq; ciuem esse inuidiæ* insidias non metuentis. Meminit ipsius *ἀνεπιβουλεύ-
& Menander in Geminis dicens: του.

Συμπεριπατήσεις γάρ τρίβων' ἔχουσ' ἐμοί,
Ὥσπερ Κράτητι τῷ κυνικῷ ποτ' ἡ γυνή. hoc est,
Mecum ambulabis tecta pallio, uelut
Cratete nuper uxor atro cum cane.
Et filiam tradebat illis, ut ipse ait, probationi triginta in-ductis diebus discipuli eius.

METROCLES.

Metrocles Hipparchiæ frater, cùm prius audiret Theophrastum Peripateticũ, adeò corruptus erat, ut cùm sæpe inter disserẽdum crepitum uentris emitteret, præ dolore animi domi inclusus moraretur. Hoc agnito Crates ingressus est ad eum consolaturus, ac lupinis industria uoratis, persuasit quidem illi primùm uerbis, nihil mali fecisse, fore quippe prodigiosum, si non & secundum naturam flatum emitteret. Tum uerò & ipse in huiusmodi crepitum erumpens illum similitudine rei seruauit, ac uerbis in spem erexit. Hinc ipsius auditor fuit, euasitq; uir in philosophia eminens. Hic libros suos, ut ait Hecaton in primo usuum, combußit dicens:

Τάδ' ἔστ' ὀνείρων νερτέρων φαντάσματα. hoc est,
Hæc somniorum sunt imaginacula.
Ac si diceret, nugas & deliramenta.

Sunt qui Theophrasti commentaria, quæ ex illius ore perceperat, combußisse ferant, ac dixisse:

Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει. hoc est,
Mulciber huc propera, tua eget Thetis arte decora.

Res docebat partim emi pecunia, ut domum, partim tempore & diligentia, ut disciplinas liberales. Diuitias nocere nisi quis dignè utatur. Obijt senex à seipso suffocatus. Porrò discipuli eius fuere Theombrotus, atque Cleomenes. Theombroti auditor fuit Demetrius Alexandrinus,

Cleomenis autem Timarchus Alexandrinus & Echecles Ephesius, qui & ipse Theombroton audiuit, à quo Menedemus, de quo postea dicemus. Fuit autem inter illos insignis & Menippus Sinopæus. Capta est & illorum uerbis Metroclis soror Hipparchia.

HIPPARCHIA.

HIpparchia *Metroclis soror. Erant autem Maronitæ ambo. Amabat uerò Cratis uitam atque uerba, neque ulla omnino procorũ excellentia potuit auelli, non opibus, non nobilitate, non pulchritudine, sed hæc omnia sibi Crates erat, parentibusq; minabatur seipsam, nisi huic traderetur, necaturam. Cùm igitur Crates à parentibus puellæ rogaretur, uti ab hoc illam proposito auerteret, postquam egit omnia, nec persuasit, exurgens omni sua supellectile ante illius oculos exposita, Hic, ait, sponsus, hæc eius possessio est, ad hæc delibera. Neq; enim esse nostri consors poteris, nisi eadem studia attigeris. Elegit cõtinuò puella, sumptoq; illius habitu unà cum uiro circuibat, & congrediebatur in aperto, atq; ad cœnas proficiscebatur. Quo tempore & ad Lysimachũ ad conuiuium uenit: ubi & Theodorum impiũ coarguit sophisma huiusmodi obijciẽs, quod faciens Theodorus iniustè agere non diceretur, id Hipparchia si faciat, facere iniustè non dicetur. Theodorus autem seipsum feriens iniustè nõ agit, ne Hipparchia quidẽ Theodorum cædens iniustè agit. Tum ille ad id quidem minimè respondet, sed illius pallium traxit. Sed neq; territa, neque turbata est Hipparchia, ut mulier, uerum dicente sibi illo:*

*Τλὼν τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας. hoc est, *aliàs, τίνι.

Radios reliquit hæc apud telas suos.

Sum equidem, inquit, Theodore, sed num tibi malè de me ipsa statuisse uideor, si tempus, quod in telis consumptura

eram, disciplinæ potius impendi? Hæc & alia innumera de philosophante fœmina dicuntur. Fertur & Cratis epistolarũ liber, in quibus præclarè philosophatur. Stylus ipse sæpe Platoni similis uidetur. Scripsit & tragœdias altißimo philosophiæ stylo, quale illud est,

οὐχ εἷς πάτρας μοι πύργ☉, ὃ μία μοιστέγη,
πάσης ᾗ χέρσου καὶ πόλισμα καὶ δόμ☉
Ἕτοιμ☉ ἡμῖν ἐνδιαιτᾶσθαι πάρα. hoc est,
Non turris una, nec casa una patriæ
Mihi est, sed uniuersæ arces terræ, & domus
Parata nobis mansio & cœnacula.

Obijt uetulus, atq; in Bœotia sepultus est.

MENIPPVS PHOENIX.

Menippus & ipse Cynicus, patria quidẽ Phœnix, conditione seruus fuit, ut ait Achaicus in ethicis. Diocles autem dominũ ipsius Ponticum fuisse, Batonemq; uocatum tradit. Cùm uerò præ cupiditate pecuniæ importunius peteret, Thebanus fieri ualuit. Edidit quidem dignũ memoria nihil, at ipsius libri multo risu referti sunt, non secus atque Meleagri, qui tempore eius fuit. Refert Hermippus diuturnum fœneratorem fuisse, uocatúmque ex re ἡμεροδανειστὴν tandem. Nanq; nautica usura fœnerari solere, & pignori accipere, ut pecunias complures cogeret. Tandem insidias perpessum omnibus priuatum esse, ac præ mœrore laqueo sibi uitã extorsisse. Nos autẽ lusimus in eum hoc carmine,

Φοίνικα τὸ γέν☉, ἀλλὰ Κρητικὸν κύνα ἡμεροδανειστὴν,
Τοῦτο γὰρ ἐπεκλήζετο, οἶσθα Μένιππ☉ ἴσως, Θήβησιν
Οὗτ☉ ὡς διωρύχθη ποτὲ καὶ πάντα ἔβαλεν,
Εἰ ᾗ ἐνόει φύσιν κυν☉ αὐτὴν ἀπεκρέμασεν. hoc est,
Phœnicẽ genere, sed Creticũ canẽ diuturnũ fœneratorẽ,
Sic enim uocabatur, nosti Menippum forsitan, ut Thebis

Ille

Ille perfodiebat olim, & omnia profligabat.
Si autem canis naturam nouisset, se suspendisset.

Quidã eius libros non ipsius esse, sed Dionysij, & Zopyri Colophoniorũ tradunt, qui iocandi causa cõscribentes uelut censori idoneo dederunt. Fuerunt autem Menippi sex: Primus qui de Lydis scripsit, Xanthũq; breuiauit. Secũdus hic ipse. Tertius Stratonicus sophista, ex Caria oriundus. Quartus sculptor. Quintus & sextus pictores, utrosque memorat Appollod. Cynici autẽ uolumina XIII. sunt. Neniæ, testamẽta, epistolæ cõpositæ ex deorũ persona, ad physicos & mathematicos, grãmaticosq;, & Epicuri fœtus, et eas quæ ab ipsis religiose coluntur * imagines, & alia. *ἀνάδας.

MENEDEMVS.

Menedemus Coloti Lampsaceni discipulus fuit. Hic, ut ait Hippobotus, in tantum * prodigiosæ superstitionis uenerat, ut sumpto habitu furiæ circumiret, dicens speculatorem se ex inferno uenisse ijs, qui peccarent, ut descendens hæc ibi dæmonibus renuntiaret quæ uidisset. Vestis autem talis erat pulla tunica talaris, astricta puniceo balteo, pileus Arcadicus capiti impositus habens intexta elementa XII. * cothurni tragici, barba prolixa, uirga in manu fraxinea. Atque istæ quidem uitæ sunt singuli cuiusque Cynicorum. Subijcienda nunc & quæ in genere illis uisa sunt. Siquidem & sectam hanc philosophiæ esse iudicamus, non ut quidam uolunt, cõstantiam uitæ. Placet ergo illis rationalem naturalemq; philosophiam tolli oportere, ab Aristone Chio non discedentibus moraliq; soli intendi, quodq; plerique Socrati, hoc Diocles Diogeni inscribit, hunc asserens dixisse inquirendum, *τερατείας. *ἐμβάτας.

Ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται. id est,
Quid domibus nostris praui rectiq; geratur.

Repudiant & disciplinas liberales. Denique neq; discendas literas dixit Antisthenes, ne frugi effecti peruerterentur alienis. Tollunt & geometriam & musicam, & cætera id genus. Nempe enim & Diogenes cuidam ostendenti sibi ὡροσκόπιον, utile sanè inuentum, ait, ne priuemur cœna. Ad eum uerò qui musicam ostentabat, ait,

Γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις:
Εὖ δ' οἶκος, οὐ ψαλμοῖς καὶ τερετίσμασιν. hoc est,

Magnæ reguntur urbes nam prudentia:
At una cantu non queat regi domus.

*Placet eis & finem esse secundum uirtutem uiuere, ut Antisthenes ait in Hercule, quemadmodum & Stoici. Nam societas quædã est inter has duas sectas, unde & *Cynismum dixere breuem ad uirtutem uiam, atque ita uixit & Zeno Citticus. Placet item eis simplex & parabilis uictus, quippe qui *sobrijs cibarijs utuntur, & solis pallijs. Diuitias, gloriam nobilitatemq; cõtemnunt. Pleriq; etiam herbis & aqua tantùm frigida utuntur, operimentisq; fortè oblatis & dolijs, sicuti Diogenes, qui dicebat Deorum esse proprium nihil indigere, eorũ uerò qui dijs essent similes, minimis egere. Virtutem dicunt esse docibilem, ut in Hercule ait Antisthenes, esseq; minimè reijciendum, sed studiose colendum, ac sine peccato sapientem, & *simili amicum, fortunæ quoq; nihil permittendum. Quæ uerò inter uirtutem & uitia sunt, indifferentia, ut Aristo Chius, appellant.*

Et isti quidem Cynici fuere. Veniendũ nunc ad Stoicos, quorũ princeps fuit Zeno Cratis discipulus.

*κυνισμός.
*αὐτάρκεσι.
*φίλον τῷ ὁμοίῳ.

DIOG

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER SEPTIMVS.

ZENO CITTICVS.

Eno Mnasæi siue Demei filius Citticus ex Cypro, Græca ciuitate Phœnicibus accolis. Collo fuit in alteram partem inclinatiore, ut refert Timotheus Atheniensis in lib. de uitis. Apollonius autē Tyrius, gracili corpore, statu procero, et atra cute fuisse illū autor est. Vnde illum quidē, ut Chrysippus in V. prouerbiorū ait, Aegyptium* palmitē dixit. Crura habuit turgida & imbecilla infirmaq;. Idcirco & Perseus in cōmentarijs cōuiualibus, ipsū refert cōplures cœnas declinasse. Vescebatur perlibēter ficubus *recētib. atq; ad solē paßis, Auditorq;, ut dictū est, Cratis fuit. Deinde Stilponem etiā audisse & Xenocratē decennio perpetuò non desunt qui affirment, sicut Timocrates in Dione. Palemonis itidem frequentasse auditorium. Porrò Hecaton & Apollonius Tyrius in primo de Zenone lib. scribit, cùm oraculum cūsuluisset, quo pacto uiuere optimè posset, respondisse deum, si mortuis concolor esset. Quod ille cùm intellexisset, se ad legendos antiquorū libros magno contulisse studio. Deniq; Cratis hoc modo familiaritate usus est. Purpuram ex Phœnicia mercatus aduectans ad Pireū naufragium fecit. Ea iactura subtristior factus, Athenas ascendit annos triginta natus, seditq; iuxta librariū. Legente autem illo secundū Xenophontis cōmentariorum, delectatus ille, & iam lætior sciscitatur, ubinam eiusmodi uiri morarentur. Opportunè tunc prætereunte Crate, degito illum bi-

*κληματίδα.

*χλωροῖς.

bliopola ostendens, Hunc, inquit, sequere. Ex eo iam Cratis auditor factus est, aptissimus alioqui ad Philosophiam, uerùm uerecundior, quàm ut se ad impudentiã cynicã conferre posset. Id ubi animaduertit Crates, curare etiã in hoc illum studẽs, ollam lenticula refertã dedit, ut per Ceramicum ferret. Cùm autẽ uideret pudescere illũ ac se præ uerecundia tegere, baculo ictam perfregit illã. Illo fugiente & lenticula per crura defluente, Quid, inquit, fugis puniceolum? nihil mali passus es. Aliquandiu igitur audiuit Cratem. Quo tempore cùm scripsisset de Rep. quidam iocantes aiebant, in cauda canis illũ scripsisse. Præterea scripsit & ista, de uita secundum naturã: de appetitu, siue de hominis natura: de perturbationibus, uel de uitijs, de officio, de lege, de* Græca peritia, de aspectu, de toto, de signis, Pythagorica, uniuersalia, de dictionibus, Problematũ Homericorum quinq;, de poëtica auditione. Et ipsius item & ars & solutiones & argumenta I I. commentaria Cratis moralia, atq; isti quidem libri eius sunt. Postremò discessit, & quos prædiximus audiuit ad XX. annos, ubi & illum dixisse ferunt, Tunc secundis uentis nauigaui, quãdo naufragium feci. Alij sub Crate hoc dixisse aiunt, Quàm bene fortuna facit, quæ nos ad philosophiam impellit. Alij dum Athenis diuersaretur, audito naufragio dixisse illum ferunt, Rectè sanè egit fortuna, quæ nos ad philosophiam impulit. Quidam deposito Athenis onere, sic demum ad philosophiam fuisse conuersum. Vertens igitur se ad porticum uariam, quæ & πεισιανάκτειος appellabatur & exuaria & multæ scientiæ pictura Polygnoti ποικίλη, orationem formabat, uolẽs, & locũ illum stabilem facere, nullisq; seditionibus ultrà uiolabilem. Nanq; ad M. CCCCXXX. ciues ibi fuerant necati. Eò igitur ad illum audiendum discipuli iam

*παιδείας.

iam confluebant, atq; ideo Stoici uocati sunt etiam qui ab ipso anteà Zenonij appellābatur, ut Epicurus *in epistolis ait.* Siquidem *& ante illum Stoici qui in illa morabantur, poëtæ dicti erant, ut ait* Eratosthenes *in* VIII. *de antiqua comœdia, à quibus multum incrementi ea appellatio accepit.* Enimuerò *summo in honore apud Atheniēses habebatur* Zeno, *adeo ut urbis ac mœnium apud illum claues deponerent, coronaq; aurea, & ærea imagine honorarent.* Hoc *autē & ciues ipsius fecisse ferūt, magno sibi ornamento fore uiri imaginē existimantes.* Amplectebantur *illū &* Sidonij Cittici. Suspiciebat *illū &* Antigonus, *& si quando Athenas contendisset, auditor eius erat, multumq; orabat ut se ad eum conferret.* Id *ille non paruit quidem ipse, cæterùm* Persæum *unum ex familiaribus misit* Demetrij *filium genere* Citticum, *qui* Olympiade CXXX. *florebat,* Zenone *iam sene.* Est *autē hic exēplū epistolæ* Antigoni, *ut refert* Apollonius Tyrius *in his quæ de Zenone scripsit.*

REX ANTIGONVS ZENONI PHIL. S.

EGO *fortuna me quidē & gloria uitam tuam anteire existimo, cæterùm disciplinis studijsq; liberalibus & perfecta felicitate, quam tu poßides, longè abs te præcelli sentio.* Quocirca *te orare statui, uti ad me proficiscaris, id mihi persuadens te preces meas minimè irritas fieri paßurum.* Tu *igitur modis omnibus enitere, ut tuo contubernio fruamur, certò sciens, non mei tantùm, sed omnium simul* Macedonum *eruditorē fore.* Nam *qui* Macedoniæ *regem erudit, atque in uirtutem imbuit, eum & subditos quosque instruere ad fortitudinem & probitatem, certum est.* Nam *cuiusmodi fuerit dux, tales ut plurimum subditos fieri necesse est.* Vale.

Ad hæc Zeno ita respondit:

ZENO ANTIGONO REGI S.

AMPLECTOR *tuum tam uehemens discendi studium, quòd ueram, utilem atque necessariam, non popularem & quæ ad peruertendos mores tendit, eruditionē apprehendere instituis. Qui enim philosophiæ amore ac studio tenetur, declinatq́; celebrem illam & uulgarem uoluptatem, quæ quorundam adolescentulorum animos effœminat, eum non natura modò nobilitatē tueri, uerùm quidem uirtutis quoq; instituto manifestum est. Porrò liberali ac nobili ingenio si adijciatur modica exercitatio, neque desit præceptoris copia, maturè ad perfectā uirtutis euadit frugem. Equidem nisi senectus mihi obsisteret, sum enim octogenarius, corpusq́; præterea inualidum, ipse ad te uenirem, ut iubes. Quia uerò id non datur, quosdam ex contubernalibus meis ad te mitto, qui animi bonis me minimè inferiores sunt, & corporis etiam commodis exuperant. His si tu studiosè cōgrediare, nihil quod ad perfectam pertinet beatitudinem desiderabis. Vale.*

Misit autem Persæum quem prædiximus, Thebanumq́; Philonidam. Vtriusque horum Epicurus mentionem facit in epistola ad Aristobulum fratrem, congressosq́; Antigono memorat. Placuit Atheniensium quoque de illo decretum, quoniam est memorabile, subnectere. Est autem eiusmodi decretum: Arrenida principe Acamantidis tribus, Πρυτανείας. *quinto magistratu Augusti decima, magistratus decima-* Προέδροι. *tertia præsidentium concio rata decreuit, Hippio, Cratistoteles Xympeteon & cæteri primarij, Thraso Thrasonis filius Anaæensis dixit, Quoniam Zeno Mnasei filius, Citticus, complures annos in ciuitate philosophè uersatus est, atq; in omnibus uir bonus esse perstitit, ac iuuenes qui ad illum disciplinæ caussa conuenerūt ad uirtutem & frugalitatem*

*galitatem exhortando, ad ea quæ sunt optima intendit, uitam suam uerbis ac doctrinæ suæ consentaneam exemplar omnibus proponens, bona fortuna uisum est plebi laudare Zenonem Mnasæi filium Citticum, & aurea corona ritè ac legitimè ornare propter singularem eius uirtutem & temperantiam. Prætereaq; construxere illi sepulturam in Ceramico publicè. Coronæ autem faciendæ exædificandiq; tumuli plebem iam quinque uiros ex Atheniensibus eligere qui curam habeant. Decretúmque hoc scribam plebis inscribere columnis duabus, liceréq; sibi alteram in Academia, alteram in Lycio ponere. Sumptus uerò columnarum distribuere eum, qui negotijs præest, ut omnes intelligant Atheniensium plebem bonos uiros & uiuos & defunctos honorare. Ad huiusmodi autem structuram electi sunt Tharso Anacæus, Philocles Piræus, Phædrus Anaphlystius, Melon Acarneus, & Mycythus Sympalleteus. Hoc exemplar decreti fuit. Refert autem Antigonus Caristius ipsum se non negare Citticum. nam cùm unus eorum è numero fuerit, atque in columna descriptus sit, qui ad lauacri structuram cõtulere Zenonis philosophi, ut etiam Citticus adijceretur orauit. Cùm uerò fecisset aliquando *uasculo cauum operculum, circunferebat pecuniam, ut Crates præceptor promptum haberet ac paratum necessarium uictum. Aiunt illum plus quàm mille talenta habuisse cùm uenit in Græciam, eáque nautis fœnerari solitum. Edebat modicè panem & mel, & suauis uini paululum bibebat. Pueris semel ferè aut bis usus est, & ancillula quadam, ne sexum odisse uideretur. Eandem quoque domum ipse & Persæus unà habuit. Is cùm aliquando tibicinam mulierem ad eum induxisset, ab se raptam ad Persæum abduxit, erátque ad illum aditus facilis, neque ipse*

*λυκύθ.

difficilè quò quiſque uellet circundabatur, adeò ut ſæpe apud eum Antigonus cœnaret rex, atque ad Ariſtoclem citharœdum ad conuiuium cum illo unà itabat. Senſim tamen id euitaſſe traditur, ac declinaſſe, ne nimis eſſet popularis, adeò ut in ſummo gradu cōſideret deuitans uel alterā perturbationis partem. Neque uerò cum pluribus quàm duobus uel tribus ambulabat. Quibuſdam uerò, ut Cleantes ait in libro de ære, iubebat æs dare, circunſtantes uti ne ſibi moleſti eſſent. Cùm circunſtarent eum multi conſertiq́;, oſtendēs in porticu in ſummo ligneam aræ circūferentiam, Hæc, ait, aliquando in medio erat expoſita, quia uerò impedimento erat, ſeorſum poſita eſt. Vos igitur uoſmet ex medio tollentes minus moleſtiarum nobis exhibebitis. Demochare autem Lachetis filio ſalutante illum, atq; dicente, Si quid opus haberet dicturum ſe ac ſcripturum Antigono præbituro omnia, indignatus poſtea illi congreſſus nō eſt. Fertur autem poſt Zenonis mortem Antigonum dixiſſe, Quale ſpectaculum perdidi? Vnde & Athenienſibus per Thraſonem legatum, ut in Ceramico illi ſepulturam facerent, petijt. Interrogatus autem cur illum adeò admiraretur, Quia, inquit, cùm illi à me multa & magna ſæpe data ſint, nunquam emollitus eſt, neque humilis apparuit. Erat autem & ad inquirendum ſolers, ſubtiliſq́; in omnibus ac diligens. Vnde & Timon in Sillis de eo ita ſcribit:*

* ἐχαυνώθη.

Καὶ Φοίνισσαν ἴδον Λιχνόγραυν σκιερῷ ἐνὶ τύφῳ
Πάντων ἱμείρουσαν, ὃ δ' ἔῤῥει γύργαθος αὐτῆς
Μικρὸς ἐὼν, νοῦν δ' ἄχεν ἐλάσσονα σκινδαψοῖο. hoc eſt,

Vidi & in umbroſo faſtu Lichnogram Phœniſſam
Omnia quæ cuperet, ſed hiabat gyrgathus eius
Diſtillans, & cui ſcindapſo erat inferior mens.

Diligenter autem & accuratè cum Philone dialectico ſe

exerc

exercebat, atque unà uacabat. Vnde non minori admirationi apud iuniorem Zenonem est habitus, quàm Diodorus præceptor eius. Erant autem cum ipso* nudi sordidíq; homines, ut ait Timon: *γυμνορύπαροι

ὄφρα πενεστάων σύναγεν νέφος, οἱ περὶ πάντων
πτωχότατοί τ' ἦσαν, καὶ κουφότατοι ἀστῶν. hoc est,
Vnam in congeriem donec cumularet egenos,
Qui leuitate, simul superarent sordibus omnes.

Enimuero gestus ipsius subtristis, grauisq; & acer fuit, Vnde & rugabat frontem, & ora contrahebat. Vili prætera ualde apparatu erat, & qui barbaricam tenuitatem redoleret, idq; sub prætextu frugalitatis faciebat. Si quem obiurgasset, circuncisè id ac breuiter, neq; nimiũ, sed uelut ex longinquo faciebat, ut exẽpli gratia de eo, qui se nimio studio cõponeret aliquando ait. Cùm enim ille uehiculum quoddam lentè segniterq; transcenderet, Meritò, inquit, suspectum habet lutum, neq; enim se in illo ueluti in speculo intueri potest. Cùm uerò Cynicus quispiam oleum se in uasculo non habere diceret, atq; ab eo postularet, se minimè daturum asseuerauit, abeũtem uerò animaduertere iussit, uter esse impudentior. Cùm esset autẽ in amasiũ Chremonidem affectus, ipso & Cleanthe aßistẽtibus surrexit, cũq; admiraretur Cleãthes, ait, Et medicos audio dicẽtes, Præclarũ esse ad tumores quoq; remediũ quietem. Duob. in cõuiuio iuxta se recumbentibus, cùm is qui sibi adiacebat, inferiorẽ sociũ* pulsaret pede, ipse hunc pulsauit genu, conuerso illi, Quid ergo, ait, illum abs te pati arbitraris qui sub te est? Ad cũ qui pueros amabat, neq; magistros habere sensum ait, si semper inter pueros uersentur, neq; illos. Dicebat autem* eruditorum sermones & imperfectos Alexandriæ pecuniæ similes esse. Nam gratos quidem oculis, ac pictos *ἀσολοίκων. *σκιμαλίζοντος.

ac pictos monetæ instar, nihilo tamen esse meliores. Eos uerò qui secus essent, tetradrachmis Atticis aßimilabat, temerè quidem ac rusticè incisis, sed qui pictam orationem superare poßint. Aristone autem discipulo non satis ingeniosè multa, quædam etiam temerè procaciterq; disserente, poßibile non esse, inquit, ita dicere, nisi ebrius te genuisset pater. Vnde ipsum etiam loquacem appellabat. Breuis

*ὀψοφάγῳ. ipse in loquendo & circuncisus. *Edaci cuidam nihil obsoniorum socijs inter conuiuandum relinquenti, appositum ingentem piscem sustulit, solusq; comedere uelle uidebatur. Cùm ille in eum intueretur, Quid ergo, ait, socios quotidie tolerare arbitraris, si tu meam edacitatem ferre non uales? Adolescentem instantius quàm per ætatem conueniret, quiddam inquirentem, admoto speculo iußit inspicere: rogauit deinde, num sibi uiderētur ei faciei congruere tales quæstiones. Dicente quodam Antisthenis sibi cōplura minimè placere, adducto in medium Sophoclis testimonio, rogauit, num illi bene quædam etiam habere uiderentur, illo se nescire dicente, Non puderet, inquit, si quid ab Antisthene malè dictum sit, hoc indagare & memoriter tenere, si quid uerò boni, negligere neq; meminisse? Cuidam bre-

λόγια. uia esse philosophorum dicta asserenti, Vera, inquit, loqueris, oportet nempe, si fieri poßit, breues eße illorum & syllabas. Dicente quodam de Polemone, quòd alia proponeret & alia loqueretur, substomachans, Quanti enim, inquit, faciebat quæ dabātur? Operæpretium esse dicebat, eum qui disputaret, in morē histrionum uoce uiribusq; magnum esse, os tamen aperire non debere immodicè, quod ij faciunt qui plurima loquuntur quidem, sed ea bene dicere non possunt. His qui bene dicerēt, locū minimè relinquendum, ueluti præclaris artificibus in spectando. Cōtrà uerò

audi

auditorem sic eis quæ dicuntur intentum esse oportere, ut non uacet illi ad notas faciendas. Adolescenti loquaciori, Aures, inquit, tuæ, in linguam confluxere. Formoso cuidam dicenti, non uideri sibi amaturum sapientem, Nihil, ait, uobis formosis esset infelicius. Dicebat & philosophorũ plurimos, multis in rebus esse insipiẽtes, in paruis* fortuitisq́; imperitos. Adijciebatq́; Caphesij illud, qui cùm animaduerteret quendam ex discipulis inflatum atq; turgidum, percutiens dixit, Nõ si magnus fueris, bonus eris, sed si bonus, magnus. Adolescente quodam audacius loquente, Discere, inquit, non possum adolescens quæ occurrunt mihi. Rhodio cuidam formoso atq; diuiti, cæterùm ad aliud nihil utili, cùm nollet recipere eum ad philosophiam, primò quidẽ super gradus concisos sedere illum iußit, ut abollam fœdaret, deinde uerò in pauperum locum introduxit, ut inter pannos eorum uersaretur, postremò recessit adolescens. Nihil fastu esse indicentius dicebat, id quod tum in cæteris, tum in iuuenibus maximè. Monebat non circa uoces & uocabula memoriam, sed circa intelligentiam mentem exercere oportere, ut ne ueluti* lixaturam quandam assumamus. Cõuenire maximè iuuenibus dicebat in omnibus uti summa honestate, habitu, incessu, amictu. habebatq́; semper in ore Euripidis de Capaneo uersus,

*τυχηρα.

*Græcè ἑψιν ἢ σκευασίαν.

Βί@ ῆ ὧν αὐτῷ, ἥκιστα ᾗ ὄλβῳ γαῦρ@ ὦν,
Φρόνημα δ' ὅτι μεῖζον εἶχεν ἢ πένης ἀνήρ. hoc est,

Erat quidẽ illi unde uiueret, sed fortuna nõ efferebatur,
Neque maiori fastu erat quàm quiuis pauper.

Dicebat ad perceptionem disciplinarum nihil esse alienius poëtica, nulliusq́; non rei maiorem inopiam perpeti, quàm temporis. Interrogatus quis esset amicus, Alter, inquit, ego. Seruum in furto, ut aiunt, deprehensum uerberabat

rabat, cumq; ille diceret, Fatale mihi erat furari, & cædi, inquit, Pulchritudinem dixit uocis florem esse, alij uerò pulchritudinis uocem. Cùm familiarium cuiusdã iuuenem liuentem aspexisset, Video, inquit, ad illum, tui furoris uestigia: Cuidam unguentis delibuto, Quis, ait, mulierẽ olet? Dionysio cuidam quærenti, cur se solum non corrigeret, Quia, inquit, tibi minus credo. Inepta, & nihil ad rem loquenti adolescentulo, Idcirco, inquit, aures habemus duas, & os unum, uti plura audiamus, loquamur pauca. In conuiuio tacitus sedebat: percontanti causam, Nuntia, inquit, regi adesse quendam, qui tacere sciat. Qui autem interrogabant legati à Ptolemæo aduenerant, & discere cupiebant, quid de illo regi nuntiarent. Interrogatus quónam esset animo aduersus maledicta, dixit, uelut si legatus absque responso remittatur. Refert Apollonius Tyrius, *quòd cum Crates eum per pallium à Stilpone retraheret, dixerit, ô Crates commodissimè auribus philosophum teneas. Cùm igitur persuaseris, tum illum trahe. Nam si per uim egeris, corpus quidem apud te, sed animus apud Stilponẽ erit. Versatum illum & cum Diodoro, Hippobotus autor est, apud quem & dialecticæ studuit. Iam uerò proficiens atque prouectus Polemonis frequentabat auditorium* calcandi fastus causa. Denique illum dixisse ferunt, Non latet nos Zeno te per horti ianuas irrepere furariq; dogmata, eaq; Phœnicum more induere. Fertur cùm dialecticus sibi septem species dialectices* θερίζοντι *sermone demonstrasset, interrogasse, quidnam sibi mercedis dari uellet, poscentiq; centum, ducentum dedisse, tanto discendi amore tenebatur. Aiunt illum primum* καθῆκον, *id est, officiũ uocasse, librumq; de illo scripsisse. Hesiodi item uersus mutare solitum in hanc sententiam:*

*ἀτυφίας ἕνεκα.

Κἄν

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ. id est,
Optimus ille quidem qui paret recta docenti,
Nec malus ille, potest qui per se noscere cuncta.

Præstantiorem enim eum esse, qui bene quod dicitur audire possit, atque eo uti, quàm qui per seipsum omnia assequitur, huic enim solum adesse intelligētiam, qui uerò obtemperet, inesse præterea & effectum. Rogatus cur seuerus cùm esset, in conuiuio tamen hilaresceret, Et lupini ait cùm sint amari, perfusi tamen aqua dulcescunt. Porrò Hecaton scribit in secundo chriarū, eiusmodi consortia non illibenter admittere solitum, ac dicere, Melius esse pedibus quàm lingua labi, bene paulatim aliquid fieri non parum esse. Hoc alij Socratis dicunt. Erat autem patientissimus, & simplicissimi uictus, crudisq; tantum cibis utebatur, & tenui pallio, ita ut de illo diceretur:

Τὸν δ' οὐκ ἂρ χειμὼν κρυόεις, οὐκ ὄμβρος ἀπείρων
Οὐ φλὸξ ἠελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αἰνή.
Οὐχ ὥς τίς δήμου ἐναρίθμιος, ἀλλ' ὅγ' ἀτειρὴς
Ἀμφὶ διδασκαλίῃ τέταται νύκτας τε, καὶ ἦμαρ. hoc est,
Hunc non acris hyems domuit, non frigidus imber,
Non solis radij, non uis teterrima morbi,
Non quicquid uulgò pretiosum, inuictus, at unus
Instabat grauibus studijs, noctesq; diesq;.

Comici tamen imprudentes hunc dum uituperant, laudant. Nanque Philemon in comœdia philosophi ait:

Εἷς ἄρτον ὄψον ἰσχὰς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.
Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ
Πεινῆν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει. hoc est,
Cum pane caricas uorat, & aquam bibit,
Exercet ignotum philosophiæ genus,

Docet

Docet esurire, dehinc auditores capit.

Alij Posidippum putant. Iam uerò ferme & in prouerbium abijt illud, ut diceretur de eo, Continentior Zenone. Sed & Posidippus ait in translatis, Itaque diebus decem Zenone continētius. Re enim uera omnes præcedebat formæ excellentia, & honestate, magnáque per Iouem felicitate. Quippe nonagesimooctauo ætatis anno uita excessit incolumis, atque integer, ac sine morbo. Persæus autē in scholis moralibus septuagintaduorum annorum migrasse tradit ex uita. Athenas quippe concessisse ætatis anno XXII. Quinquaginta uerò & octo annos scholæ præfuisse Apollonius autor est. Sic autem obijt. Cùm abiret è schola, offendit, digitúmque perfregit. Manu uerò terram feriens, dixit illud ex Niobe,

Ἔρχομαι, τί μ' ἀΰεις; hoc est,

En adsum, quid me oro, uocas?

Continuóque se strangulans interijt. Athenienses autem illum in Ceramico sepelierunt, decretisq; quæ suprà prædiximus, honorauerunt, uirtutis illi testimonium addētes. In quem Antipater Sidonius sic scripsit:

Τῆνος ὅδε Ζήνων κιτίῳ φίλος, ὅς ποτ' ὄλυμπον
Ἔδραμεν, οὐκ ὄσσῃ Πήλιον ἀνθέμενος.
Οὐ δὲ τάγ' Ἡρακλῆος ἀέθλια, τὰν δ' ποτ' ἄστρα,
Ἀτραπὸν μοῦνος εὗρε σαοφροσύνας. hoc est,

Hic Zeno ille deus patriæ, qui nuper olympum
Scandit, nec Ossæ Pelion imposuit.
Gesta enim magni non Herculis ista, sed altam
Virtute inuenit solus ad astra uiam.

* Διογένης. Diogenis. Zenodotus Stoicus * Zenonis discipulus aliud scripsit in hanc sententiam:

Ἔκτισας, αὐτάρκει ἀναφεῖς, κανεαυχέα πλοῦτον

Ζήνον

Ζήνων σὺν πολιῷ σεμνὸς ἐπισκυνίῳ.
Ἄρσενα γὰρ λόγον εὗρες, ἀνεδλήσω δὲ προνοίᾳ
Αἵρεσιν ἀτρέστου ματέρ' ἐλευθερίας.
Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος; ἦν καὶ ὁ Κάδμος
Κεῖνος, ἀφ' οὗ γραπτὰν Ἑλλὰς ἔχει σελίδα. hoc est,

Vixisti frugi, spreto prædiuite luxu
Spectandus, cano Zeno supercilio.
Pugnasti ingenio, inuenisti mascula uerba,
Et tibi libertas dulcis amica fuit.
Si patria es Phœnix, quid tum? nam Cadmus & ipse
Phœnix, cui debet Græcia docta libros.

In genere autem de omnibus Stoicis Athenæus epigrammatum scriptor hoc edidit:

Ὦ Στωϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
Δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσι.
Τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον, ἅδε γὰρ ἀνδρῶν
Μούνα, καὶ βιοτὰν ῥύσατο καὶ πόλιας.
Σαρκὸς δ' ἡδυπάθημα φίλον τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις,
Ἡ μία τῶν Μνήμης ἤνυσε θυγατέρων. hoc est,

O Stoicæ gnari sectæ, quàm insignia uestra
Dogmata, quæ sacris scribitis in tabulis!
Esse bonum unam animi uirtutem. sola tuetur
Quòd ualidas urbes, quodq́; ea sola homines.
Ast alijs uitæ scopus esset spurca uoluptas,
Vna egit pulchræ filia Mnemosynes.

Diximus iam quemadmodum Zeno è uita discesserit, atque in pammetro nostra sic de eo scripsimus,

Τὸν Κιτιᾶ Ζήνωνα θανεῖν λόγος, ὡς ὑπὸ γήρως
Πολλὰ καμὼν ἐλύθη, οἷδε μένων ἄσιτος·
Οἱ δ' ὅτι προσκόψας ποτὲ φῆ, χερὶ γαῖαν ἀλοίσας
Ἔρχομαι αὐτόματος· δὴ τί με καλεῖς. hoc est,

Cittensem uariè extinctum Zenona loquuntur,
Hi confectum annis, hi perijsse fame.
Ast alij dixisse ferunt lapsu malè læsum,
Ecce tibi ultrò adsum, quid me ita quæso uocas?

Nam nonnulli ita mortuum asserũt, atq; de eius morte hæc dicta sint. Refert Demetrius Magnesius in æquiuocis Mnaseum huius patrem sæpe utpote mercatorẽ Athenas aduentantem complures Socraticos libros Zenoni adhuc puero aduexisse. Iamq; tunc in patria philosophiæ desiderio flagrantem, Athenas profectum: Crati congressum esse. Videtur autem, inquit, & ipse circa negationes errantiũ finem statuisse. Sed & per capparim, ait ille, iurabat sicut & Socrates per canem. Quidam tamen, ex quibus est Caßius Scepsius, in plurimis Zenonẽ accusant. Primò quidẽ quòd disciplinas liberales inutiles denuntiet, in principio suæ reip. Secundò quòd inimicos & hostes & seruos & alienos sibijnuicem dicat omnes qui * probitati studeant, & parẽtes filiorum, & fratres fratrum, & propinquos propinquorum. Rursusq; in rep. commendat ciues, & amicos, & propinquos, ac liberos solos esse qui sint studiosi. Stoicis itaq; parentes ac liberi inimici sunt, non enim sunt sapientes. Vxoresq; communes itidem in repub. statuat, ac secundum ducẽtos, neq; sacra, neq; iudicia, neq; gymnasia in urbibus construi permittat, atque ita de moneta scribat, Nummum uerò neq; commutandi gratia, neq; peregrinationis causa parari arbitrandum est, eandémque uestem uiros ac mulieres indui præcipiat, nullamq; corporis nudare partem. Porrò hanc eius esse remp. & Chrysippus in libro de rep. scribit. De amatorijs item disseruit in principio libri, qui inscribitur, Ars amatoria. Similia identidem scribit in diatribis. Huiusmodi quædam sunt apud Caßium, itemq; apud

*σπουδαίους.

apud Hesidorum rhetorem Pergamenum, qui etiã expuncta ac erasa ait ex libris quæ malè sentirent, ac dicerent Stoici ab Athenodoro Stoico, cui commissa erat seruanda bibliotheca Pergamena, deinde reinserta esse deprehenso ac periclitante Athenodoro. Hactenus de his quæ illi fuerunt obiecta. Fuere autem octo Zenones. Primus, Eleates, de quo dicemus. Secundus hic ipse. Tertius Rhodius, qui locorum scripsit historiã. Quartus historicus, qui Pyrrhi in Italia ac Sicilia gesta cõscripsit, epitomenq; romanorum, & Carthaginiensiũ rerum. Quintus Chrysippi discipulus qui libros quidem scripsit perpaucos, sed cõplures discipulos reliquit. Sextus medicus Herophilius, intelligẽtiæ acumine potius, quàm scriptura clarus. Septimus grãmaticus, cuius inter cætera etiam epigrãmata feruntur. Octauus Sidonius genere, philosophus Epicureus, sensu & elocutione clarus atq; apertus. Zenonis uerò discipuli fuere complures, hi tamen nobiliores, Persæus Demetrij filius Citticus. Hunc alij quidem necessariũ, alij uerò famulum illius tradunt, unumq; ex his qui ad scribendos libros missi sibi ab Antigono fuerant, cuius & filij Alcyonei nutritor fuerit. Eius igitur experimẽtum cùm aliquando capere Antigonus uellet, falsò sibi nuntiari fecit prædia sua ab hostibus fuisse direpta, & cùm tristior effectus esset, Vides, inquit, diuitias non esse indifferentes. Feruntur eius ista uolumina: de regno, Laconica Resp. de nuptijs, de impietate, Thyestes, de amoribus, Exhortatorij, διατριβῶν, χρειῶν, IIII. cõmentaria, in Platonis leges VII. Aristo, Miltiades Chius qui ἀδιαφορίαν, hoc est indifferentiã inuexit. Herillus Chalcedonius, qui finem dixit esse scientiam. Dionysius qui in uoluptatem transtulit. Nam ob uehementem lippitudinem grauabatur iam dolorem dicere indifferentem. Fuit

autē Heracleotes. Sphærus Bosphoranus, Cleanthes Phanij filius Asius, qui illi in schola successit. Hūc ille cereis durioribus tabulis comparare solebat, quæ uix quidem & cum difficultate scribuntur, sed quæ inscripta fuerint, seruant diutius. Porrò Sphærus post Zenonis mortem Cleanthis idem auditor fuit, dicemusq́; de illo cùm ad Cleanthem uenerimus. Erant autem & isti discipuli Zenonis ut Hippobotus ait, Athenodorus Solensis, Philonides Thebanus, Calippus Corinthius, Poßidonius Alexandrinus, Zeno Sidonius. In genere uerò de dogmatis Stoicis omnibus in Zenonis uita mihi dicendū putaui, quòd is eius sectæ autor fuerit. Sunt quidem eius & conscripti libri, in quibus ita locutus est ut Stoicorum nemo. Porrò dogmata siue decreta sunt ista in summa. Dicemus autē summatim ut in alijs consueuimus facere. Tripartitam esse dicunt philosophiæ rationem, aliam quippe physicen, ethicen aliam, tertiā logicen dici. Sic autem primus diuisit Zeno Citticus in libro de oratione, Chrysippusq́; in primo de oratione, atq; in primo Physicorum. Apollodorus item Ephillus in primo Introductionum ad dogmata. Eudromusq́; in morali * institutione. Diogenesq́; Babylonius & Poßidonius. Has uerò partes Apollodorus quidem locos uocat, Chrysippus uerò atq; Eudromus species, alij genera. Enimuero philosophiam animali similem dicunt, oßibus ac neruis logicen, carnibus ethicen, animæ physicen conferentes. Siue rursus ouo, esse quippe superficiem logicen, sequentia ethicen, intima & penitus abstrusa physicen. Sunt qui agro frugifero, quippe circuniectam sepem logicen, fructum ethicen, humum ac arbores physicen. Nonnulli ciuitati muris optimè septæ ac pulchræ ex dignitate administratæ. Neutram uerò partem præferri alteri, sicut quidam eorum mistas arbi

*στοιχειώσει.

arbitrantur, easq; confusè ac permistè tradunt. Alij uerò logicen primam, secundam physicen, tertiam ethicen statuunt. Ex quibus est Zeno in libro de ratione, & Chrysippus, & Archedemus, & *Eudromus. Ptolemæensis uerò Diogenes ab ethicis inchoat. Apollodorus autem ethicen secundo in loco constituit. Porrò Panætius & Poßidonius à physicis initia sumunt, ut Phanias, inquit, Poßidonij necessarius, in primo Poßidonij qui de scholis inscribitur. Cæterùm Cleanthes sex philosophiæ partes ait, dialecticam, oratoriam, moralem, ciuilem, naturalem, theologicam. Alij has partes non rationis, uerùm philosophiæ ipsius tradunt, ut Zeno Tarsensis. At partem in binas disciplinas diuidi pleriq; autumant, rhetoricam atque dialecticam. Quidam uerò & indefinitam speciem quæ de regulis est atq; iudicijs. Alij definitam ipsam diuidunt. nam de regulis atq; iudicijs partem assumunt ad inueniendā ueritatem: in ipsa enim phātasiarum differentias dirigūt. Eandem itidem definitiuam ad agnitionem ueritatis, quippe per notiores res accipiunt. Porrò rhetoricen artē bene dicendi circa orationem, ad persuadendum idoneā. Dialecticam uerò rectè disserendi scientiam, circa orationem quæ interrogatione & responsione consistit, uersari dicunt. Quocirca ipsam ita diffiniunt, & Scientiam ueri falsiq;, & neutrius. Ac rhetoricen quidem ipsam tripartitam esse dicunt. Nam aliam deliberatiuam, aliam iudicialem, tertiam demonstratiuam. Diuidi autem in inuentionem & elocutionem, & dispositionem, & actionem. Orationem autem rhetoricam, in exordium, & narrationem, & confutationem & epilogum. Cæterùm dialecticā diuidi in * figuram eorum quæ significantur & uocis locum. Et locum quidem eorum quæ significantur, diuidi in figurā eorum quæ fin-

*εὔδημος, Eudemus.

*τόπον.

gantur, atq; eis subsistunt, & ijs enuntiationibus atque ex se perfectis, & prædicamentis & similibus, rectis atq; supinis generibus atq; speciebus. Eadem ratione & ex orationibus, ex modis atq; syllogismis, ex eis item quæ præter uocem & res sunt sophismatis, ut sunt sermones falsi atque ueri, & negantes, σωρείται, & his similes, deficiētes et ambigui & concludentes & obscuri, *cornuti, et οὔτιδες, hoc est, nihil importantes & metētes. Esse autem dialecticæ locum proprium, quē prædiximus de uoce ipsa, in quo ostenditur literata uox, et quædam orationis partes, ac de soloecismo & barbarismo & poëmatibus & amphibolijs, & de canora uoce, & de Musica, & de terminis secundum quosdam, diuisionibus item & dictionibus. Aiunt autē utilißimā esse syllogismorū intelligentiam ac subtilitatē, quippe demonstratiuū ostendere, idq; multum ad emēdationem dogmatū conferre, ordinē & memoriā* doctū assumptum iudicare. Esse autem hanc orationem & ad cogendū & ad concludendum idoneā. Porrò syllogismum orationē ratiocinantē ex his constare. Demonstrationē orationē esse per ea quæ magis cōprehenduntur, id quod minus comprehenditur de omnibus colligentē. Phantasiam uerò impressam in animo. Nominis figurā propriè translatam figuris quæ in cera per anulū fiūt. Verùm phantasiam aliā esse cōprehendere, aliam uerò comprehendere non posse. Comprehendere quidem eam quam rerum esse iudiciū dicunt, quæ fiat ab existente secundum ipsum existens insignitam, atq; impressam altius. Non comprehendi uerò eam, quæ aut non ab existente, aut ab existente quidem, non autem secundum ipsum existens proficiscatur. Ipsam uerò dialecticam esse necessariam, uirtutēq; in specie uirtutes continentem, ἀπροπτωσίαν, scientiam qua docemur quando consentire

*κερατίδες.

*ἐπιστατικόν.

tire oporteat, & quando non. Porrò ἀνεικαιότητα, ualidam orationem ad id quod decet, ne impertinenti argumẽto cedamus. Itidem ἀντελεξίαν, quam dicũt uim esse orationis, ne ab ipsa in contrarium abducamur. Quam autem appellat ἀματαιότητα, habitum esse aduersus futile argumentum, intellectum ad rectam rationem referentem. Ipsamq; scientiam dicunt, aut certam comprehensionem siue habitum in intellectu, susceptione nihil à ratione deuiantem. Cæterùm absque dialecticæ speculatione sapientem in oratione sine lapsu non futurum. Quippe ex illa dignosci uerum atque falsum probabile autem & quod ambiguè dicatur intelligi. Ea remota iam non licere ritè interrogare atq; respondere sed pertingere eam, quæ in negationibus est temeritatem, ad ea etiam quæ fiunt, adeò ut in absurditatem ac uanitatẽ uertantur, qui phantasias minimè exercitas habent, neque aliter acutum & ingeniosum, cautúmque omnino in dicendo & fore & usum iri sapientem. Eiusdem enim esse rectè & loqui, rectéq; cogitare, eiusdémque ad ea quæ proponantur disserere, & ad ea quæ interrogantur respondere, quæ sint omnia uiri dialecticæ periti. Hæc igitur in eis quæ ratione colliguntur, summatim illis uisa sunt: atque ut etiam particularia non omittamus, & ista quæ secundum illos ad institutionis artem tẽdunt adijciamus, quæ ipsa ad uerbum Diocles Magnesius in excursione philosophorum ponit, dicens ita: Placet Stoicis orationem de intellectu ac sensu præponere in ordine uelut iudiciũ quoddam, quo rerum ueritas noscitur. Secundum genus phantasia est, & secundũ quod oratio de consensione & cõprehensione & intelligẽtia præcedẽs. Cætera non absq; phantasia cõstant, ea quippe præcedit. Deinde mẽs cuius officiũ sit enũtiare quod à phantasia patitur, exprimit uerbo. Differt autem phan-

tasia à phātasmate. Phātasma enim uisum animi est: cuiusmodi in somnijs fit. Phātasia uerò est formæ in animo impressio, hoc est, mutatio, sicut Chrysippus in XII. commentat. Neque enim suscipiendum est formationem huiusmodi esse ueluti sigilli formam. Nam poßibile non est figuras plures eodē in loco simul fieri. Intelligitur autem phātasia ea esse quæ ab existente secundum existens impressa, formata atq; insignita est: qualis profectò non fieret à non existente. Enimuerò phātasiarum iuxta illos aliæ sensibiles sunt, aliæ non. Sensibiles quidem quæ per sensus siue censum accipiuntur. Non sensibiles autem illæ sunt, quæ percipiuntur animo, ueluti incorporalium rerum & eorum quæ ratione tantùm accipiuntur. Porrò sensibiles ab his quæ existunt cum ceßione & consensione fiunt. Sunt autem phātasiarum etiam euidentiæ, quæ ab existentibus rebus quomodolibet fiunt. Præterea phātasiarum aliæ sunt rationales, aliæ irrationales. Rationales quidem rationalium animalium, irrationales irrationalium sunt. Rationales igitur intelligentiæ sunt, irrationales nomen hactenus non habent. Et aliæ quidē artificiales sunt, aliæ autē in artem non cadūt. Aliter quidem ab artifice spectatur imago, aliter ab artis imperito. At uerò sensus secundum Stoicos dicitur spiritus à principali ad sensum pertingens, & quæ per illos fit comprehensio, sensúmque ipsorum opificum, secundum quod plerique fiunt, dabiles. Actioq; ipsa sensus appellatur. Cæterùm comprehensio secundum illos fit sensu quidem, ut albi & nigri, lenis & asperi: ratione uerò eorum quæ ex demonstratione colliguntur, puta deos esse eósque humanis rebus prouidere. Nam quæ intelliguntur partim per incidentiam, partim per similitudinē, alia per rationem, alia per compositionem, quædam per cōtrarietatem

tatem intellecta & animaduersa sunt. Per incidentiam quidem sensibilia intellecta sunt, per similitudinem uerò quæ ab adiacente aliqua re, ut Socrates ex imagine. Per rationem autem ex incremento quidem ut Tytius ac Cyclops: ex detrimento autem ut Pygmæus. Sed ad centrum terræ ex proportione intellectum est à minoribus orbibus. Per translationē uerò, ut in pectore oculi. Per compositionem autem, ut Hippocentaurus intelligitur, & per contrarium mors. Nonnulla item per transitionem intelliguntur, ut quæ dicta sunt, & locus. Naturaliter autē iustum quippiam & bonum noscitur, & per priuationem ut mancus. Hæc sunt quæ illi de phātasia & sensu & intelligentia tradunt decreta. Astruunt ueritatis esse iudicium comprehensibilē phantasiam, eam uidelicet quæ ab existente proficiscitur, ut Chrysippus in XII. physicorum tradit, & Antipater, & Apollodorus. Nam Boëthus quidem complura iudicia reliquit, mentem, sensum, appetitionē & scientiam. Sed enim Chrysippus ab illo dissentiēs in primo de oratione, iudicium dicit esse sensum & anticipationē. Est autem anticipatio naturalis intelligentia earum rerum quæ uniuersaliter sunt. Alij uerò quidem ex antiquioribus Stoicis rectam rationē iudicium tradunt, ut Posidonius ait in libro de iudicio. Verùm enimuerò dialecticæ speculationis ratio, omnium iudicio, uidetur inspicienda à uocis loco. Est autem uox aër ictus, seu ut ait Diogenes Babylonius in arte quam de uoce scripsit, sensus est, qui propriè auditu percipitur. Animalis quidē uox, est aër ex impetu percussus. Hominis uerò uox est articulata uox, & quæ ex mēte proficiscitur, ut ait Diogenes, quæ à XIIII. ætatis anno consummatur. Sed & corpus est uox secundum Stoicos, ut ait Archedemus quidā in libro de uoce, & Diogenes & Anti-

pater & Chrysippus in secundo Naturalium. *Omne enim quod facit aliquid corpus est, facit autem uox quæ à loquentibus ad auditores pertendit.* Dictio *autem secundum* Stoicos, *ut* Diogenes *ait, uox literata est, ut dies est.* Oratio *autem uox significatiua, quæ ex mente proficiscitur.* Locutio *est dictio expressa iuxta gentium uarietatem, quemadmodum* Attico *more dicitur* θάλαττα, Ionico *uerò* ἡμέρη. Dictionis *uerò elementa uigintiquatuor literæ sunt.* Dicitur *autem litera tripliciter, elemētum, figura, & nomen, ut* α. Porrò *septē sunt uocalia elementa,* α, ε, η, ι, ο, ω, υ. Mutæ *sex,* β, γ, δ, κ, π, τ. Differt *autē uox à dictione: nam uox quidē, & sonus est, fit enim dictio nihil significans, ut* Blytyri, *non sic autem oratio.* Differunt *item dicere ac pronuntiare.* Nam *proferuntur uoces, dicuntur autem res quæ dici possunt.* Orationis *uerò quinq; sunt partes, ut ait* Diogenes *in libro de uoce, ac* Chrysippus, *nomen, appellatio, uerbum, coniunctio, articulus.* Antipater *mediū adiecit in libris de dictione & de his quæ dicuntur.* Est *autē appellatio secundum* Diogenem, *pars orationis significans cōmunem qualitatem, ut homo, equus.* Nomē *uerò, est pars orationis significans propriam qualitatē, ut* Diogenes, Socrates. Verbum *est pars orationis significans incompositum prædicatum, ut* Diogenes, *uel sicut quidam uolunt, elementum orationis sine casu significans aliquid constructum, de aliquo, uel aliquibus ut lego, scribo.* Cōiunctio *autem pars orationis est sine casu, connectens orationis partes.* Porro *articulus elementū est orationis casuale, distinguens nominū genera & numeros, ut* ὁ, τοῦ, τῷ. οἱ, αἱ, τά. Virtutes *orationis quinq; sunt,* Græcismus, *euidētia, breuitas, decorum, compositio.* Est *igitur* Græcismus *recta secundum artem locutio, non uulgarem consuetudinem.* Euidentia *est di-*

*ctio

* διάλεκτος.

ctio mentis interpres, qua id quod intelligimus apertè loquimur. Breuitas est dictio ipsa tantum, quæ sunt necessaria continens, ad significationem rei. Decorum dictio est cuiq; rei propriè accommodata. Compositio dictio est qua rusticitas dicendo deuitatur. Porrò ex uitijs Barbarismus dictio ex præter consuetudinem felicium Græcorum. Solœcismus autem est oratio incongruè constructa. Poëma item est, ut ait Posidonius in ea introductione quam de dictione scripsit, dictio numerosa certa mensura constans, atque prosæ orationis speciem excedens: ut maxima tellus & Iouis æther. Poësis autem significatiuum est poëma diuinarũ humanarumq; rerum imitationem complectens. Definitio est, ut ait Antipater in primo de definitionibus, oratio per resolutionem perfectè enuntiata, siue ut Chrysippus ait in libro de definitionibus, aßignatio. Descriptio autẽ est oratio figuratè ad res inducens siue definitio, definitionis uim simplicius exprimẽs. Genus est plurium cogitationum quæ auferri nõ possunt cõceptio, ut cùm dico animal. Hoc enim cuncta per species comprehendit animalia. Cogitatio est imaginatio mentis, neque aliquid existens, neq; aliquid faciens, sed ueluti aliquid existens, & aliquid faciens, ut cùm cogitatur equus etiam non præsens. Species est quæ sub genere continetur, sicuti sub animalis nomine cõtinetur homo. Est autem maximè generalis, quæ cùm sit genus, genus non habet. Est propria maximè, quæ cùm sit species, nõ habet speciem, sicuti Socrates. Est autem generis diuisio scisſio in* cõtinentes species, ut animalium sunt alia rationalia, alia irrationalia. Contraria diuisio est generis in speciem scißio per contrarium, uelut per negationem, ut existentium quædam sunt bona, quædam uerò non bona. Subdiuisio est diuisio sub diuisione, ut illud: Existentium alia sunt

*προσεχῆ

ſunt bona, alia non bona. Eorum *autem quæ bona non ſunt, alia mala ſunt, alia indifferentia.* Partitio *autem eſt generis in locos ordinatio, ut* Crinis *ait, quemadmodũ bonorum alia quidem circa animum, alia circa corpus ſunt.* Amphibolia, *dictio eſt duas aut plures res ſignificans, per orationem ac propriè, & ſecundum eandem conſuetudinem, ut plura ſimul in eadem dictione poßint colligi, ueluti cùm dicimus* αὐλητρὶς *cecidit: ſignificatur enim eadem uoce aliquid tale, aula ter cecidit: & rurſum tale, tibicina cecidit.* Dialectica *eſt, ut ait* Poßidonius, *uerorum, falſorum, ac neutrorum ſcientia.* Verſatur *autem ipſa, ut* Chryſippus *ait circa ſignificantia & ſignificata.* Hæc *igitur atque huiuſmodi de ſpeculatione uocis differunt.* Porrò *in loco qui de rebus ſignificatis eſt, conſtruitur oratio de his quæ dici poſſunt, & perfectis enuntiatis ac ſyllogiſmis, item de deficientibus, & prædicamentis, rectisq; ac ſupinis.* Aiunt *autem illud dici poſſe quod ſecundum rationalem ſubſiſtat imaginationem.* Eorum *uerò alia dicunt eſſe perfecta* Stoici, *alia imperfecta.* Ac *deficientia quidem ſunt, quæ imperfectam habent enuntiationẽ, ut cùm dicimus, ſcribit: quæritur enim, quis.* Perfecta *uerò ſunt, quæ plenam habent enuntiationem, ueluti cùm dicimus,* Socrates *ſcribit.* Itaq; *deficientibus quidem prædicamenta, perfectis uerò enuntiata, ſyllogiſmi, interrogationes, reſponſiones applicantur.* Eſt *autem prædicatum quod de aliquo enuntiatur, aut res de aliquo, aliquibúsue compoſita, ut* Apollodorus *ait, ſiue dicendum deficiens conſtructum recto caſu ad enuntiati generationem.* Prædicatorum *autem alia quidẽ ſunt accidentia, ut nauigare per ſcopulos, atque alia quidem prædicata recta ſunt, alia ſupina, alia neutra.* Recta *quidem ſunt, quæ conſtruuntur cum aliquo ex caſibus obliquis,*

quis,

quis, ad prædicati generationem, ut est, audit, uidet, loquitur. Supina uerò sunt, quæ cũ particula paßiua construuntur, ut est, audior, uideor. Neutra sunt, quæ neutro se habent modo, ut est sapere, ambulare. Reciproca in agendo & patiendo uerò sunt, quæ in supinis supina non sunt. Sunt autem actiones, cuiusmodi est illud, tondetur. se enim qui tondetur complectitur. Obliqui uerò casus sunt genitiuus, datiuus, accusatiuus, ablatiuus. Enuntiatum uerò est id quod aut uerum aut falsum est, aut perfecta res negans quantum in seipsa, ut Chrysippus in dialecticis definitionibus scribit. Enuntiatum est, aut negans, aut affirmans quantũ in seipso, puta dies est, Dion ambulat. Appellatum est autem Græcè ἀξίωμα, *quod affirmet uel neget. Nam qui dicit, dies est, uidetur affirmare diem esse. Si enim dies sit, uerum est quod proponitur enuntiatum, si uerò nõ, falsum. Differt autem enuntiatum, & interrogatio, & percontatio, & imperatiuum, & adiuratiuum, & substantiuum, & appellatiuum, & enuntiato simile. Enuntiatum quippe est, quod dicentes pronuntiamus quippiam aut uerum aut falsum esse. Interrogatio, res est perfecta quidem sicut enuntiatum, sed quæ responsionem requirat, ut est, num dies est? Hoc neq; uerum neq; falsum est. Itaq; dum dicimus, dies est, enuntiatum est: dum uerò dicimus, Num dies est? interrogatio. Percontatio uerò res est ad quam signanter respondere non possumus, sicut in interrogatione etiam, sed dicere, in hoc loco habitat. Imperatiuum autem res est, quam dicentes imperamus, ut est illud:*

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ' Ἰνάχου ῥοάς. hoc est,

Tu uerticosi uade ad Inachi uadum.

Adiuratiuum est res quam si dicat quispiam, compellet oportet & obtestetur, ut illud est:

Ατρείδη

Ἀτρείδη μέγιστε ἄνδρῶν Ἀγάμεμνον. hoc est,

Maxime Rex hominũ multorum Atrida Agamemnon.

Est autem simile pronuntiato, id quod enuntiati prolationem habens ex quadam parte, abundat, seu uitium extra genus enuntiatorum cadit, ut illud:

Οὐχὶ καλὸς γ' ὁ παρθενών;

Ὁς Πριαμίδῃσιν ἐμφερὴς ὁ βουκόλος. hoc est,

Formosus an non est hic uirginum locus?

Quàm similis est hic Priami natis bubsequa.

Est & ambigua res quædam ab enuntiato differens, quam si dicat, quispiam ambigat. Nónne simile aliquid est dolor atque uita? Neq; enim ueræ neq; falsæ sunt interrogationes & percõtationes, & his similia, cum pronũtiata aut uera sint, aut falsa. Enuntiatorum *alia simplicia sunt, alia non simplicia, ut ait* Chrysippus & Archedemus & Athenodorus & Antipater & Chrinis. *Simplica quidem sunt quæ constant ex enuntiato non ambiguo, uel ex enuntiatis, ueluti dies est.* Non *simplicia autem sunt, quæ constant ex enuntiato ambiguo, uel ex enuntiatis.* Ex *enuntiato quidem ambiguo, ueluti si dies est.* Ex *enuntiatis uerò, si dies est, lux est.* In *simplicibus uerò pronuntiatis est enuntiatiuum & negatiuum, & priuatiuum & prædicatiuum & indefinitum.* In *his autem quæ simplicia non sunt, est connexum & solutum & implicitum & disiunctum & causale, & quod explicat id quod maius est, atq; id quod minus est, pronuntiati quidẽ, ut non dies est.* Est *autem huius species quæ superenuntiatiua dicitur, ea uerò est enuntiatiui enuntiatiuũ, ut non dies est, ponit autem dies est.* Negatiuum *uerò est quod constat ex negatiua particula & prædicato, ut nullus ambulat.* Priuatiuũ *uerò, genus est, quod ex priuãte particula & enuntiato cõsistit secundũ uim, ut*

inhum

inhumanus est iste. Prædicatiuum autem est quod constat ex recto casu & prædicato, ut Dion *ambulat. Indefinitum est quod ex indefinita particula, siue ex indefinitis particulis constat, ut aliquis ambulat, ille mouetur.* Porrò *non simplicium enuntiatorũ coniunctum quidem, est ut* Chrysippus *in* Dialecticis, & Diogenes *in arte* Dialecticæ *tradunt, quod constat per si, coniunctionem coniunctiuam.* Vult *autem hæc coniunctio ut subsequens statim sequatur, quod præibat, ut si dies est, lux est.* Adiunctum *uerò est, ut* Crinis *ait, in arte* Dialectica, *enuntiatum quod à coniunctione,* Quoniam, *dependet incipiens à pronuntiato & in enuntiatum desinens, ut quoniam dies est, lux est.* Spondet *autem coniunctio ista, secundum item sequi post primum, primumq; subsistere.* Complexum *uerò enuntiatum est quod copulatiuis quibusdam coniunctionibus cõstat, ut & dies est & lux est.* Disiunctum *autem est quod aut coniunctio disiuncta disiungit, ut, aut dies est, aut nox est.* Denuntiat *autem ista coniunctio alterum enuntiatum falsum esse.* Causale *autem est enuntiatum quod per* Quia, *connectitur, puta, quia dies est, lux est, perinde ac causa sit secundi, primum.* Declarans *autem quod potius dicitur enũtiatum, est quod construitur per eam coniunctionem* Potius, *quod declarat, & media enuntiatorum ponitur, ut potius dies est quàm nox est.* Declarans *uerò minus, pronũtiatum est superiori contrarium, ut minus nox est quàm dies est.* Præterea *enuntiata illa secundum ueritatem & mendacium sibi inuicem opposita sunt, quorum alterum negatur ab altero, ut dies est, & dies non est.* Coniunctum *ergo uerum est, cuius oppositum principali intentioni dicẽtis repugnat, ut si dies est, lux est.* Hoc *uerum est, nam non lux, quod dicitur oppositum designanti, repugnat ei quod dicitur,*

citur, dies est. Coniunctum aut falsum est cuius oppositum antecedenti non reluctatur, ut si dies est, Dion *ambulat. Nam illud,* Dion *non ambulat, non repugnat ei quod dicitur, dies est. Adiunctum autem uerum est, quod à uero inchoans, in consequens desinit, ut quoniam dies est,* Sol *est supra terram.* Falsum *autem aut à falso incipit, aut non in consequēs desinit, ut quoniam nox est,* Dion *ambulat, si dicatur id de die.* Causale *autem uerum est, quod à uero incipiens in consequens desinit, non tamen habet desinenti initium consequens, ut quia dies est, lux est.* Ei *enim quod dicitur dies est, sequitur necessariò lux est. sed quod dicimus lux est, non sequitur dies est. Causale uerò falsum est, quod aut à falso incipit, aut non in consequens desinit, aut habet initium desinenti non respondens, ut quia nox est,* Dion *ambulat.* Probabile *pronuntiatum est quod ad consensionem inducit, ut si quid aliqua peperit, eius illa mater est.* Est *autem id falsum, neq; enim auis oui est mater.* Praeterea *sunt alia possibilia: alia impossibilia. alia item necessaria, alia non necessaria.* Possibile *quidem est, quod probat uerum esse externis non aduersantibus, ne uerum sit, ut, uiuit* Diocles. Impossibile *est, quod uerum esse probari non potest, ut terra uolat.* Necessarium *est, quod cùm uerum sit, falsum esse non potest, aut potest quidem, sed quae extrinsecus sunt falsum esse conuincunt, ut uirtus utilis est.* Non *necessarium autem est, quod & uerum est, & falsum tamen esse potest, si exteriora non repugnent, ut ambulat* Dion. Verisimile *pronuntiatum est quod plures, ut uerum sit occasiones habet, ut uiuemus cras.* Sunt *item aliae pronuntiatorum differentiae, ipsorúmque ex inuicem in falsa & conuersa incidentiae, de quibus latius dicemus.* Oratio *est, ut* Crinis *ait, quae constat ex lemmate uel lem-*

matis

matis, & assumptione, & conclusione. Est autem huiusmodi, si dies est, lux est, assumptio uerò, dies autem est. conclusio, lux ergo est. Modus autem est uelut orationis figura, cuiusmodi est illud: si primus, est secundus. atqui primus est, est ergo secundus. Logotropos autē est, quod ex utrisq; componitur, ut si uiuit Plato, spirat Plato. Atqui prius ita se habet, igitur & posterius. Inuectum est autem id genus in prolixioribus uerborum structuris, ut non necesse esset assumptionem longam, conclusionémque dicere, sed tantummodo inferre. primum autem est, ergo & secundum. Orationum uerò aliæ quidem conclusionem admittūt, aliæ non. Non recipiunt, quibus oppositum conclusionis reluctatur lemmatum connexioni, cuiusmodi est hoc, si dies est, lux est. dies autem est, ambulat ergo Dion. Quæ uerò conclusionem admittunt, partim quidem æquiuocæ id genus dicūtur conclusiones, partim syllogisticæ. Syllogisticæ quidem sunt, quæ uel absque demonstratione sunt, siue ad eas quæ sunt eiusmodi adducūt, secundum aliquam uel aliquas positiones. Sunt autem huiusmodi, Si ambulat Dion, mouetur ergo Dion. Conclusiuæ autem sunt specialiter quæ colligunt non syllogisticè, ut falsum est, dies est, & nox est, dies autem est, non ergo nox est. Præter syllogismos autem sunt quæ probabiliter quidem syllogisticis adiacent, non autem concludunt, ut si equus est Dion, animal est Dion, non ergo animal est Dion. Orationū item aliæ ueræ sunt, aliæ falsæ. Veræ quidem sunt, quæ ex ueris colligunt: ut si uirtus prodest, uitium nocet. Falsæ autem sunt quæ falsum aliquid in assumptionibus habent, uel quæ non cōcludunt, ut si dies est, lux est. dies autem est, uiuit ergo Dion. Sunt quoque possibiles orationes & impossibiles, necessariæ & non necessariæ. Sunt etiam quæ quòd demonstratione non

egeant, ἀπόδεικτοι dicuntur. Alia quidem apud alios. Cæterùm apud Chrysippum quinque, ex quibus omnis ratio texitur, accipiunturque in concludentibus & syllogismis & tropicis. Prima est huiusmodi, in qua omnis oratio texitur, ex coniuncto & antecedente, à quo inchoat coniunctum quippiam & desinens, ut si primus, secundus, atqui primus, ergo secundus. Secunda est, quæ per coniunctum & oppositum consequentis, oppositum habet antecedentis* conclusionem, ut si dies est, lux est, atqui nox est, non ergo dies est. Fit enim assumptio ex opposito consequenti, conclusioque ex opposito antecedenti. Tertia demonstratiua est, quæ per negantem complexionem & unum aliquid eorum quæ in complexione sunt, infert oppositum reliqui, ut illud non est mortuus Plato, & uiuit Plato, atqui mortuus est Plato, non ergo uiuit Plato. Quarta est quæ per disiunctum, & unum eorum quæ sunt in disiuncto, oppositum habet conclusionem reliqui, ut illud aut est primum aut secundum, atqui primum est, non est ergo secundum. Quinta est, in qua omnis oratio construitur ex disiuncto & uno opposito eorum, quæ in disiuncto sunt, infertq; reliquum: ut, aut dies est, aut nox est: non est autem nox, dies ergo est. Nam in uero uerum sequitur secundum Stoicos, ut dies est, lux est: in falso falsum, ut nox est, falsò tenebræ sunt: & in falso uerum, ut uolare terram, esse terram. Vero tamen falsum non infertur. Nam dum dicimus esse terram, non sequitur ut uolet terra. Sunt item ambiguæ quædam orationes, obscuræ ac latentes, & σωρῖται & ceratides, & utiles. Est autem obscura & inuoluta oratio huiusmodi: Non pauca duo sunt, non etiam tria, ne ista quidem, non autem & quatuor, atque ita usque decem. duo autem pauca sunt, & decem igitur. οὔτις autem

* συμπέρασμα.

*autē est oratio coniunctiua, ex infinito & finito constans, assumptionem uerò & conclusionem habens, ut si quis est hic, non est ille Rhodi. Ac huiusmodi sunt in logicis stoici, ut maximè asserāt dialecticum solum esse sapientē. Omnis enim res per eam, quæ in uerbis est, speculationem cerni, quæq; ad naturam pertinent, & quæ rursum ad mores logicæ egere adminiculo. Quid dicere oporteret, de rectitudine nominum, quo pacto statuerunt leges in operibus, non facilè dixerim. Porrò cùm duæ sint consuetudines quæ uirtuti subinidunt, altera quidem quid quodq; sit in rerū natura inspicit, alia uerò quid uocetur. Atq; in hunc modum de rationali philosophiæ parte disserunt. Enimuero moralem philosophiæ partem in subiectos diuidunt locos, uidelicet de appetitione, de bonis & malis, de affectibus, de uirtute, de fine, déque prima * æstimatione, & de actibus ac de officijs, de adhortationibus & dehortationibus. In hunc autem modum subdistinguunt, Chrysippus, Archedemus, Zeno Tarsensis, Apollodorus, Diogenes, Antipater & Posidonius. Nam Citticus, Zeno & Cleanthes, ut antiquiores simpliciùs tractarunt. At hi rationalem, naturalemque philosophiæ partē diuiserunt. Primam autem hanc animantis appetitionem fuisse dicunt, seipsum tuendi atq; seruandi natura sibi ipsum ab initio ita conciliante, ut Chrysippus ait in primo de finibus, primum proprium cuique animanti dicens ipsius fuisse commendationem, huiúsque * notionem. Neque enim fas erat animal ipsum uel ab se alienum fieri uel omnino id fieri, uel non sibi maximè propinquum fieri. Restat igitur ut dicamus hanc ipsum sibi maxima concordia & charitate deuinxisse. Ita enim & noxia propellit, & quæ sibi sunt utilia, suscipit. Quod autem dicunt quidam primam appetitionem ani-*

*ἀξίαι.

*συνείδησιν.

mantibus ad uoluptatem fieri, falsum esse euincunt. Accessionem enim arbitrantur si quid sit uoluptatem esse, cùm ipsam per se natura inquisierit, & quæ commẽdationi suæ sunt accommodata percepit, quemadmodum exhilarescũt animalia, uirescúntq; arbores. Nihil quicquã, aiunt, discreuit natura in arborib. et animalibus, quãdo de illis absq; motu uoluntatis ac sensu disponit, & in nobis quædam ex ratione fiũt. Cùm uerò ex superfluo appetitio animãtibus accreuit, qua utentes peragant quæ sua sunt, in eis quidem naturali quadam ratione appetitionem illam disponi. Cæterum cùm rationalibus perfectiore præcepto data sit ratio, ut ex illius præscripto & conuenienter naturæ uiuant ex natura sibi insitũ esse, ea quippe artifex accedit moderatrixq; appetitionis. Quocirca primus Zeno in lib. de natura hominis, finem ait consentaneè secundùm naturam uiuere, id autem est secundum uirtutem uiuere, ad eam quippe natura nos duci. Similiter & Cleanthes in lib. de uoluptate, & Poßidonius, & Hecato in lib. de finibus. Rursus secundum uirtutem uiuere, idem est quod secundũ experientiam eorum quæ secundùm naturam accidunt uiuere, ut Chrysippus in primo de finibus ait. partes enim naturæ uniuersi sunt naturæ nostræ. Idcirco finis efficitur *consentaneè secundùm naturam uiuere, secundùm suam atq; uniuersorũ naturam, nihil eorum faciendo, quæ à communi lege prohibentur, quæ est recta ratio in omnes perueniens, eadémque in Ioue hoc principe gubernationis omnium quæ sunt. Esse autẽ hoc ipsum felicis hominis uirtutem & copiã uitæ, cùm omnia geruntur ex concentu qui apud unũquenque est, pro uoluntate gubernationis omniũ. Diogenes igitur finẽ diffinit esse rationi ritè obtemperare in eis eligendis quæ secundùm naturam sunt. Archedemus autem*

*προστασίαν.

*ἀκολούθως

autem nihil officiorum omittendo uiuere. Naturam autem *Chrysippus quidem eam cui consentaneè oporteat uiuere, & cõmunem intelligit, & propriè humanã. At uerò Cleanthes cõmunem tantummodo naturam suscipit, quam sequi oporteat, non etiã particularem. Virtutémq; affectionem esse consentientem, & ipsam propter seipsam esse uirtutem, non ob metum aliquem aut spem, aut aliquid eorum quæ sunt externa, sed in sese cuiusq; constitutam esse beatam uitã.* Nam *cùm sit animæ insita ad consensionẽ totius uitæ, peruerti autẽ rationale animal plerunq; exterioribus negotijs inductũ, plerunq; rationaliter persuasum, aliquando autem ob familiarium* instructionem.* Natura *enim occasiones dat minimè peruersas. Est autem uirtus alia quidem communiter omnibus perfectio quædã, ueluti statuæ, alia inuisibilis, ueluti sanitas, & alia speculatiua, ut est prudentia. Ait enim* Hecato *in primo de uirtutibus, scientiam quidem & speculatiuas quæ ex speculationibus constant, uirtutes tueri: ut prudentiam atq; iustitiam. Speculatione autem uacantes eas, quæ ita fermè per extensionem inspiciãtur, ut illæ quæ ex speculationibus constant, ueluti sanitatem, & robur.* Quippe *& insipientiã, quæ & in speculationis parte est, sequi contingit, ac proferri sanitatem, non secus ac * fornicis structuræ robur accedere.* Appel*lantur autem* ἀθεώρητοι, *quia consensiones non habent, sed accedunt, & circa ignauos sunt, ut sanitates & uires.* Ar*gumentum uerò quòd substantialis uirtutis sit, ait* Posido*nius in primo moralis orationis, quòd in profectu fuerint* Socrates, Diogenes, *&* Antisthenes. *Esse autem & uitium subsistens, quia uirtuti opponatur.* Do*cibilẽ uerò esse uirtutem &* Chrysippus *in primo de fine dixit, &* Cleanthes *&* Posidonius *in exhortationibus, &* Hecato. *Quod autẽ*

*κατήχησιν.

*ψαλίδος.

docibilis sit ex eo constat, quòd boni ex malis fiant. Panætius quidem duas posuit uirtutes, contemplatiuam & actiuam. Alij tres, rationalem, naturalem, & moralem. Quatuor Posidonius. plures Cleantes, Chrysippus, & Antipater. Apollophanes uerò unam dicit uirtutẽ, prudẽtiam. Porrò uirtutum alias quidem primas, alias uerò eis subiectas. primas quidem, ac ueluti principes has esse, prudentiam fortitudinẽ, iustitiam, temperantiam. harum autem in specie, magnanimitatem, conscientiam, tolerantiam, * *ingenium, consilium. Ac prudentiam quidem scientiam esse bonorum ac malorum, mediorum. Iustitiã, uerò scientiam eorum quæ eligenda sunt quæq; fugienda, quæq; sunt media. Cæterùm magnanimitatem, scientiam quæ habitum faciat excelsiorem omnibus quæ cõtingere possint, ex æquo bonorum ac malorum. Continentiam uerò affectionem insuperabilem rectæ rationis, siue habitum uoluptatibus inuictum. Porrò tolerantiam, scientiam, siue habitum earum rerum quibus insistendum sit, uel non, atque mediarum: Ingenium autẽ habitum celerem officij inuentorem. Consilium uerò, scientiam inspiciendi quænam, & quo pacto gerentes utiliter quippiam operemur. Consentaneum est autem uitiorum quoque alia prima, alia his esse subiecta, putà imprudentiam, formidinem, iniustitiam, intemperantiam, incontinentiã, & hebetudinem, & malum consilium his esse subiecta. Esse autẽ earũ rerum ignorantiã initium, quarum scientia uirtus sit. Bonum uero cõmuniter quidem id esse quod sit utile, propriè uerò siue idem, siue ab utilitate non alienum. Quocirca ipsam quoq; uirtutẽ & particeps ipsius bonum, ita tripliciter dici, cuiusmodi sit, bonum ex quo contingit, ueluti in uirtutis actum. A quo autem ueluti studiosum uirtutis participem. Aliter ita propriè definiunt*

*ἀγχίνοιαν.

finiunt bonum, quod sit perfectum secundùm naturam rationalis uel quasi rationalis. Huiusmodi uerò esse uirtutē, ut participes sui actus ac probos reddat. Accessiones uerò ipsius gaudium esse & letitiam, & his similia. Eodem modo & in malis, aliud quidem esse imprudentiam, formidinem, iniustitiam, & his similia. quæ autem participent, uitiosos esse actus & malos homines. Horum esse accessiones mœrorem & angorem, & cætera in hunc modū. Præterea, bona alia esse circa animum, alia extrinsecus, alia neque circa animum neque extra. Ea quidem quæ sunt circa animum, uirtutes esse uirtutisq; actiones. Quæ uerò extrinsecus sunt, nobilem habere patriam, & amicum charum atque probum, harúmq; rerum comitem felicitatem. Quæ uerò neque extrinsecus neq; in animo sunt, quemque ipsum sibiipsi esse bonum ac felicem. Rursus autem mala partim esse circa animū, ipsa uidelicet uitia actúsq; uitiosos, partim extrinsecus, ut stultam habere patriam, & stolidum amicum, & quæ ista cōsequuntur. Infelicitatem partim neque extrinsecus esse, neque circa animum, ut ipsum sibiypsi esse malum atq; infelicem. Item bona alia uersari circa fines, alia in effectu consistere, alia utrunque. Simul esse amicū quidem, & quæ ab ipso nobis proueniunt commoda, effectu esse bona. Porrò confidentiam & magnitudinem animi, & libertatem, & oblectationē, & lætitiam, & tranquillitatem, omnémq; uirtutis actum, finis in parte esse, eadem uerò utrunque simul esse. Nam ex eo quidem, quòd perficiunt felicitatem, effectiua sunt bona: ex eo uero quod illam ueluti partes ipsius implēt, ad finem pertinēt. Pari ratione malorum quoque alia esse finalia, alia effectiua, alia in utrunque modum se habentia. Inimicum nempe & quæ ab ipso oriuntur, incommoda effectiua esse.

*Stupiditatem autem & humilitatem, & seruitutem, & molestiam, & mœrorem ac tristitiam, omnem actum malitiæ ad finem pertinere. Ea uerò se utroque modo habent. Nam & ex eo quòd inferunt infelicitatem, affectiua sunt: & ex eo quòd eam, utpote ipsius partes, implent, ad finem pertinēt. Prætereà, bonorū animi, alia habitus sunt, alia affectiones, alia neutrum eorum. *Affectiones quidem uirtutes sunt, habitus autem studia. Porrò *Actiones neq; habitus neq; affectiones sunt. Communiter autem bonorū quædam sunt mista, ut fœcūditas prolis, & quieta senectus. Simplex uerò bonum est scientia, ac semper quidem præsentia bona uirtutes, non semper autē, ut gaudiū, deambulatio. Bonum autē omne conducens, & oportunum, & commodum, & utile, & honestum, & pulchrū, & optabile, & iustū esse. Conducens quidē, quod ea conferat, quibus emolumentum capimus. Oportunū, quod ea quæ oportet contineat. Commodū, quod ad id accommodatū sit, ut excedat emolumento extrinsecus contra cōtracta cōmercia. Vtile, quod usum præstet utilitatis. Honestum uerò quod laudabilem conuenientiam operetur. Pulchrū, quod moderatè sui usum prębeat. ὠφέλιμον, quod tale sit ut iuuare possit. Optabile, quod eiusmodi est, ut optione præposita meritò id eligamus. Iustum uerò, quod iuri ac legi cōcordet, efficiatque societates. Honestum autē quod sit, perfectum dicunt bonum, quod omnes à natura habeat quæsitos numeros, sitq; perfectè moderatum. Eius quatuor species tradunt, iustitiam, fortitudinē, temperantiam & sciētiam. Porrò his honestas actiones consummari. Eadē itidem ratione turpe quod est, in species quatuor scindunt, in iniustitiam, formidinem, intemperantiam, & insipientiam. Dici autē honestum unicè quidem, quod eo qui hoc præditi sunt, meritò omni laude dignos*

*διαθέσεις.
*ἐνέργειαι.

dignos facit. Aliter autem bene & aptè ad opus suum natum esse. Aliter uerò quod exornet, cùm dicimus solum sapientem bonũ, honestúmque esse. Dicunt autẽ quod honestum sit, id solum esse bonum, ut Hecato in primo de bonis ait, ut Chrysippus in libro de honesto. Id autẽ esse uirtutẽ & quod sit uirtutis particeps, cui æquale illud est, bonum omne quod sit, id etiam honestũ esse. Honestum autẽ ac bonum tantundem ualere. Id autem huic simile est. Nam quia bonũ est, honestum est, Est autẽ honestum, bonum ergo est. Putant & omnia bona esse paria, bonúmque omne summopere esse appetendum, idq; nec augmentum suscipere, nec detrimentũ. Eorum autem quæ sunt, aiunt alia bona, mala alia, alia neutra. Bona quidem uirtutes esse, prudentiam, iustitiam, fortitudinẽ, temperantiam, & cætera id genus. Mala uerò his opposita uitia, imprudentiam, iniustitiam, & cætera. Neutra uerò, quæ neque prosunt neque obsunt, ut est uita, sanitas, pulchritudo, uoluptas, uires, opes, gloria, nobilitas, & quæ eis opposita sunt, mors, ægritudo, dolor, turpitudo, infirmitas, inopia, obscuritas atq; ignobilitas, & his similia, ut ait Hecato in septimo de fine, & Apollodorus in Etice, & Chrysippus. Non enim esse ista bona, sed indifferentia per speciem producta. Sicut enim caloris proprium est calefacere, non refrigerare, ita & boni propriũ prodesse est, & non nocere. Non autem magis prosunt, quàm noceant opes atque sanitas. Quo autem bene & malè uti possumus, id bonũ non est: diuitijs autem & sanitate bene & malè uti possumus, non est igitur bonũ opulentia & sanitas. Poßidonius tamen ista quoque bona esse dixit. Sed neq; uoluptatẽ bonũ esse dicunt, & Hecato in nono de bonis, & Chrysippus in libris de uoluptate. Esse enim & fœdas uoluptates, uerùm nihil quod fœdum

sit esse bonum. Prodesse autem, est mouere, aut habere secundum uirtutem. Contrà uerò nocere, est mouere, aut habere secundum uitium. Duobus autem modis dici indifferentia. Vno quidem, ea quæ neque ad felicitatem, neque ad infelicitatem conferunt, ut sunt diuitiæ, sanitas, uires, gloria, & cætera id genus. Nam & sine his contingit felicem esse, cùm earum usus uel rectus felicitatis, uel prauus infelicitatis autor sit. Aliter autem dicuntur indifferentia, quæ neq; appetitum, neque occasionem mouent, ut est, uel pares in capite habere capillos, uel impares, uel extendere, uel contrahere digitum. Priora enim quæ diximus indifferentia non ita se habent. Illa quippe & appetitũ & occasionẽ mouent. Iccirco alia quidẽ ex eis eliguntur, cum cætera æqua ratione uel eligenda sint, uel fugienda. Porrò indifferentium alia quidẽ* producta sunt, quæ uocant, alia abducta. Producta quidem, quæ habeant existimationem, abducta uerò quæ existimatione careant. Existimationem uerò quidem conferre aliquid ad consentaneam uitam, quæ circa omne bonũ est. Aliam uerò mediam quãdam uim, aut usum conferre ad eam uitam quæ sit secundum naturam, cuiusmodi dicere poßimus opes atq; sanitatem, si quid afferant cõmodi ad naturalem uitam. Metuere enim nunquam sapientẽ, sed cauere. Cupiditati uoluntatem contrariam dicunt, quæ sit appetitio rationabilis. Quemadmodum igitur sub prioribus perturbationibus quædam cadunt, ita & sub primis affectionibus. Namque uoluntati adiungi beneuolentiam, placiditatẽ, lenitatem, dilectionem. Cautionem autẽ uerecundiam, castitatem, & cætera id genus. Gaudio iocunditatem, letitiam, æquanimitatem. Aiunt autem & semper quietum esse, ac perturbationibus uacuum. Esse item & aliũ sine effectu malum, quod tantundem ualet, ac si*

*ἀρτίας.

*προηγμένα.

si dicatur durus & ad uirtutis actiones immobilis. Fastu itidem uacare sapientem, quippe tanti honorem & gloriā existimare, quanti dedecus & ignominiam esse & malum quemlibet sine fastu. Quippe qui æquè mouetur ad decus & ignominiam. Seueros item aiunt esse sapientes omnes, quòd neq; ipsi loquantur ad uoluptatem, neque ab alijs ad uoluptatem dicta admittant. Esse autē & alios seueros qui ad rationē acris uini seueri dicantur, quo ad medicamenta potius quàm ad propinationem utuntur. Synceros item esse sapientes, obseruaréq; & cauere solicitè, ne quid de se melius quàm sit commendare putemur, fuco seu arte aliqua mala occultante, & bona quæ insunt apparere faciente, ac circuncidere uocis omnem fictionem. Esse itidem speciem à negotijs remotos. Cauere enim ne quid præter officium faciant, ac eos uinum quidem bibere, non autem inebriari. Nunquam item sanitate mentis excidere. Incidere tamen aliquando in imaginationes absurdas, propter atræ bilis redundantiam, siue ob delirationem, non quidē deuiatione rationis, uerùm ex imbecillitate naturæ. Neque dolore capiendum sapientem, quòd ea ægritudo sit animi, ratione aduersante, contractio, quemadmodum Apollodorus ait in moralibus. Diuinos quoque esse, quòd in seipsis quasi habeant deum. Malum uerò, impium & sine deo esse, quòd duplici ratione accipitur, siue quòd deo contrarius dicatur, siue quòd aspernetur deum. Id tamen malis omnibus non conuenire. Pios autem & religiosos esse sapientes, peritos enim esse diuini iuris omnes. Porrò pietatem scientiam esse diuini cultus: dijs item eos sacrificia facturos, castósq; futuros. Quippe ea quæ in deos admittūtur peccata detestari, dijsq; charos ac gratos fore, quòd sancti iustiq; in rebus diuinis sint. Solos uerò sacerdotes esse sapientes, consulere*

*προπόσεις

lere quippe ac decernere uero cum errore fiunt, ut mutilare seipsum, substantiamque proijcere: eadē ratione & de his quæ præter officium sunt. Præterea officiorum alia quidem semper efficienda sunt, alia uerò non semper. Et semper sanè, ut est interrogare atq; respondere, & ambulare, & eius generis omnia. Eadē & in his quæ sunt præter officium ratio est. Est etiam in medijs officiū aliquod, ut est pueros obtemperare pædagogis. Aiunt autē animā octo in partes esse diuisam. Esse autem has illius partis quinq; sensus, & uocis & cogitationis instrumentum, quæ est ipsa mens, & generandi uim. Enimuero ex falsis accedere mentis peruersionem, ex eáque complures pullulare perturbationes, atq; inconstantiæ causas. Est autē secundū Zenonem ipsa perturbatio irrationabilis ac præter naturā animi motus, aut immodicus animi impetus. Porrò perturbationum supremarū, ut ait Hecato in secundo de perturbationibus, ac Zeno in eo quem scripsit itidem de perturbationibus libro quatuor esse genera, dolorē, metum, concupiscentiam, uoluptatem. Putant autem perturbationes iudicia esse, ut Chrysippus in libro de perturbationibus ait. Quippe auaritiam opinionē esse de pecunia, quòd honesta sit: ebrietatémque itidē, & intemperantiā, & cætera similia. At dolorem quidem irrationabilē animi contractionem esse. Eius autem species misericordiam, inuidiam, æmulationem, zelotypiam, angorē, cōturbationem, tristitiam, mœrorem, confusionem. Misericordiam dolorem esse ex alterius prolata iniuria, Inuidiā uerò dolorem esse in alienis bonis. Aemulationē, dolorē ex eo, quòd alius eo potiatur quod quisque cupierit. Zelotypiam, ægritudinem esse ex eo uenientē, quòd adsit alteri quod ipse quisque habeat. Angorem uerò ægritudinem esse prementē. Conturb

turbationem ægritudinem esse urgentem, difficultatémque præstantem. Tristitiam ægritudinem altius insitam animo atq; crescentem. Mœrorem ægritudinem laboriosam. Confusionē ægritudinem esse irrationabilem, mordentem, & præsentia conspici prohibentem. Timorem autem esse metum impendentis mali. Porrò ad timorem & ista referunt, metum, pigritiam, pudorem, terrorem, tumultum, anxietatem. Esse autem metum timorem trepidationem facientem. Pudorem metum esse ignominiæ. Pigritiam metum futuri laboris. Terrorem metum ex insuetæ rei imagine proficiscentem. Tumultum metum esse cum adhæsione uocis. Concupiscentiam uerò irrationalem esse appetitum, cui & ista tribuuntur, indigentia, odium, cōtentio, ira, amor, iracundia, excandescentia. Est autem indigentia cupiditas quædam cùm eo nō potimur quod cupimus, ac ueluti à re ipsa separata, frustra uerò ad illum nititur. Odium uerò est cupiditas qua malè cuiquam optamus, cum profectu aliquo & incremento. Contentio cupiditas quædam est circa opinionem tuendam. Ira libido puniendi eius est, qui læsisse uideatur iniuria. Amor autē est concupiscentia quædam in præstanti ingenio uiros nō cadens. Est enim insidiatrix industriæ & studij per apertam ac se ingerentem pulchritudinem. Iracundia est ira inueterata & plena odij, ulciscendi tempus obseruans, quod hisce uerbis ostenditur:

Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ. hoc est,
Nam si quidem ad tempus bilem sibi concoquat atram,
Non tamen ira animo excedet nisi pœna sequatur.

Porrò excandescentia est ira nascens, & mox subsistens. Cæterū uoluptas est irrationabilis eius rei appetitus, quæ uideatur expetenda. Eius partes sunt, delectatio, gaudium

in mal

in malis, oblectatio, effusio. Est autem delectatio, uoluptas suauitate auditus animam deliniens. Insultatio autem uoluptas in malis alienis. Oblectatio quædam est inductio animiq; inclinatio, ad uoluptatem emolliens. Effusio uerò uirtutis dissolutio est, atq; remißio. Sicut autem in corpore sunt ægrotationes quedā, ueluti prodagræ, & articulorum dolores, ita & in animo gloriæ, & uoluptatis appetitio immodica, & cætera eiusdem generis. Est ægrotatio morbus cum imbecillitate. Morbus autem opinatio uehemens eius rei quæ uideatur expetenda. Et sicut in corpore casu gignuntur ægritudines, quemadmodum καταῤῥοι, *&* διάῤῥοιαι, *ita & in animo sunt quædam procliuitates, ut inuidentiæ, contentiones, ac similia. Esse autem & bonas affectiones aiunt tres, gaudium, cautionem, uoluntatē. Esse uerò gaudium placidum, & constans contrarium dolori, rationabilémque uoluptatem. Cautionē uerò, malorū declinationem cum ratione timori contrarium, quæ est declinatio sine ratione. Nam metuere existimationem probati uicißitudinem, quamcunq; statuerit peritus rerum, ut uerbi gratia, commutare cum hordeo triticum. Esse igitur producta, quæ & existimationem habēt, ut in eis quidem quæ ad animam pertinent, ingenium, artem, profectum, & his similia. In corporalibus autem, uitam, sanitatē, robur, bonam habitudinem, integritatem, pulchritudinem. In eis, uerò quæ sunt exterius, diuitias, gloriam, nobilitatem, & in his similia. Contrà autem superioribus, in his quidē quæ ad animum pertinent, obtusionem, hebetudinem, inertiam, & his similia. Porrò in rebus corporis, mortem, morbum, imbecillitatem, malam habitudinē, debilitatē, turpitudinem, & his similia. In exterioribus autem, paupertatem, obscuritatem, ignobilitatem, & cætera in hunc modum.*

Neque

Neq; uerò producta sunt, neq; non producta, quæ neutro se habent modo. Præterea productorum alia quidem per seipsa producta sunt, alia uero propter alia, alia & propter seipsa & propter alia. Per seipsa quidem, ut ingeniũ, profectus, & similia. Per alia uero, ut diuitiæ, nobilitas, & cætera id genus. Ob seipsa uerò & alia, ut ualentia, uiuacitas, sensuum incolumitas. Per seipsa quidem quia per naturam sunt: per alia uerò, quia non modico usui sunt. Eodem se modo habet abductum contraria ratione. Officium autem id esse dicunt, quod cur factum sit probabilis ratio reddi potest: pertingere autem id ad arbores etiam & animantes. Notari nanque & in his officia. Cæterum & à Zenone primo τὸ καθῆκον ita appellatum est officium, ex eo quòd per quosdam ueniat, appellatione sumpta. Esse autem id actionem quandam naturalibus rebus propriam. Nam ex his quæ secundum appetitum geruntur, alia quidem esse officia, alia præter officium. Ea uerò officia intelligenda, quæ ratio facienda suaserit, ut parētes honorare, fratrésque ac patriam tueri, amicos parare, illisq; adesse. Præter officium sunt quæ ratio fugienda suggesserit, ut est parentes negligere, fratrum omittere curam, amicis non consentire, patriamq; aspernari, & cætera in hunc modũ. Quæ autē ratio fieri, neq; uetat, neq; postulat, ea neq; officium esse, neq; præter officiũ, ut est festucam tollere, tenere stylũ, * *uncum, & cætera id genus. Atque alia quidē officia esse absq; errore, alia cum errore. Sine errore quidem, ut ualetudinem suam, sensúsque tueri & similia. Quæ de sacrificijs, templorum instructionibus inductionibúsque cæteris quæ sunt dijs gratissima. Colendos item parētes ac fratres secundum deos monent. Aiunt autem affectũ & indulgentiam in filios ipsis esse naturalē, malisq; inesse negant,*

* στλεγγίδα.

gant. *Peccata item paria existimāt, ut Chrysippus ait in* I I I I. *naturalium quæstionum, Persæúsque, & Zeno. Nam si uerum uero maius non est, nec falsum falso maius erit, ita nec fraus fraude, nec peccato peccatum. Nam & qui centū stadijs abest à Canopo, & qui uno, æquè in Canopo non sunt, ita & qui minus peccat, & qui amplius, æquè in* recto opere non sunt. Heraclides tamen Tarsensis Antipatri Tarsensis necessarius, atq; Athenodorus imparia peccata dicunt. Accessurum item sapientem ad remp. nisi quid impediat, ut Chrysippus in I. de uitis ait: nanque & uitia propulsaturum, & ad uirtutem exercitaturum ciues suos. Vxorem item ducturum, procreandorum liberorum causa, ut Zeno ait in repu. Sapientē præterea non opinaturum, hoc est, mendacio non accessurum, neq; assensurum cuiquam, cynicam sectam amplexurum: esse enim illam ualidam ac celerem ad uirtutem uiam, ut Apollodorus in moralibus fatetur. Gustaturū insuper humanas carnes, si ita casu obuenerit. Solúmque sapientē esse liberum, malos autem seruos. Esse enim libertatem per se aliquid agendi, qua stulti & mali omnino careant. Esse autem & seruitutem aliam quæ in subiectione consistat, & tertiam quæ in conditione ac subiectione sit, cui opponitur dominatio & ipsa mala. Non modò autem liberos esse sapientes, uerùm & reges. Cùm sit regnum imperium nemini obnoxium quod de sapientibus solis asseritur, ut Chrysippus ait in lib. quòd Zeno propriè sit usus nominibus. Statuere enim ait oportere principem de bonis ac malis: hæc autem malorum scire neminem. Similiter ad magistratus, & iudicia, & oratoriam solos illos idoneos, neminemque malorum. Esse itidem & inculpatos, quòd in peccata incidere non poßint: esse innocuos, nam neque alijs nocere,*

*ἐν τῷ κα-θορθῶμ.

neq;

*neque sibi: misericordes autem non esse, neq; ueniam alicui habere. Neq; enim prætermissuros constitutos à lege cruciatus. Nam cædere misericordiáque & mansuetudo ipsa nulli inest animæ, aduersus cruciatus simulatione benignitatis, neque illos arbitrari duriores. Sapientē nihil eorum admirari, quæ uideantur inopinata, & insperata, ut Charonia, fluxusq́; maris ac refluxus, & fontes calentiū aquarum, atque ignium euaporationes. Enimuerò neque solitarius, inquiūt, sapiens uiuet. Est enim familiaris natura atq; actione gaudet, exercitationemq́; suscipiet firmandi ac roborandi corporis causa. Orabitq;, inquiunt, sapiens, ac uota faciet, bona à dijs postulans, ut Posidonius in primo de officijs, & Hecato in tertio de paradoxis aiunt. Dicunt item amicitiam solos inter bonos quos sibi inuicem studiorum similitudo conciliet, posse consistere. Porrò amicitiam ipsam societatem quandam esse dicunt omnium, quæ sunt ad uitam necessaria, cùm amicis ut nobisipsis utamur: atq; ob id amicum eligendum pronuntiant, amicorumq́; multitudinem inter expetenda ponunt: inter malos non posse constare amicitiam. Cum nemine stultorū esse litigandum, omnesq́; stultos insanire. Neq; enim prudentes esse, uerùm per insaniæ æqualem stultitiam omnia gerere. Sapientem omnibus benefacere, sicuti & Ismeniam dicimus tibijs omnibus bene cecinisse. Sapientum quoq; esse omnia. Quippe perfectam illis potestatem à lege præstitam. Cæterùm malorum ac stultorum quidem esse quemadmodum & iniquorum, aliter quidem ciuitatis, aliter utentium dicimus. Virtutes sibi inuicē ita esse connexas, ut qui unam habuerit, omnes habeat: esse enim illarum communes speculationes, ut Chrysippus in primo de uirtutibus, & Apollodorus in physice secundum*antiquum morem, & Hecato*

*τὴν ἀρχαίαν.

in III. de uirtutibus aiunt. Qui enim probus sit, ea despicere, & agere quæ sunt agenda, quæ uerò facienda sint, ea & eligenda esse & sustinenda & distribuenda & perseuerenter tenenda. Sequuntur autem prudentiam consiliorum maturitas, & intelligentia, tẽperantiam uerò ordinis dexteritas, & ornatus. Iustitiam autem æquitas & gratitudo, fortitudinemq́; constantia atque ualentia. Placet autem eis nullum inter uirtutem & uitium esse medium. Peripateticis contrà inter uirtutem & uitium profectum faciẽtibus. Quemadmodũ enim lignum aut distortũ aut rectum oportere esse aiunt, ita iustum uel iniustum: neq; uerò iustius neque iniustius, atq; in cæteris similiter. At uirtutem Chrysippus quidẽ amitti posse, Cleanthes uerò non posse ait. Ille posse amitti per ebrietatem & atram bilem, ille non posse ob firmas ac stabiles comprehensiones, ipsam uerò esse eligendam. Erubescimus deniq; in his quæ malè agimus, adeò ut quod sit honestum, id solum scimus esse bonum, ipsumq́; sibi sufficere ad bene beatéque uiuendum, ut ait Zeno, & Chrysippus in libro de uirtutibus, & Hecato in secundo de bonis. Si enim, inquit, magnitudo animi sola sufficit, qua omnes fastigio mentis transcendamus, ipsaq́; pars uirtutis est, profectò & uirtus sola sufficit ad beatam uitam, ea quoque contemnens quæ molesta uidentur. Panætius tamen & Poßidonius uirtutem minimè sufficere dicunt, uerùm opus est bona ualetudine, & affluentia rerum & robore. Placẽt item eis uirtute semper uti, sicuti Cleanthes ait. Amitti enim non potest, sempérque perfecto animo utetur sapiens. Natura quoq; ius non positione constare, sicuti & legẽ & rectam rationẽ, ut Chrysippus in libro de honesto ait. Videtur autem eis ne dissonantiam quidem à philosophia discedere. Hac enim ratione prius defecturam omnem uitam

uitam quam defuturam philosophiam, ut Poßidonius in exhortationibus ait. Liberales quoque disciplinas esse magno usui sapienti, Chrysippus autor est. Placet item illis nullum nobis ad animantes cæteras ius esse, ob naturæ dissimilitudinẽ, ut Chrysippus in primo de iustitia, & Poßidonius in primo de officijs tradunt. Amaturum quoq; sapientem eos iuuenes qui præ se ferant indolem generosam, ingeniumq; ad uirtutem propensum, ut Zeno in libro de Repub. & Chrysippus in libro de uitis primo, & Apollodorus in libro de moralibus aiunt. Amorem uerò adminiculum beneficentiæ propter apparentem uenustatem, neque congressus est, uerùm amicitiæ. Nam Thrasonidem et quidẽ cùm haberet in potestate amatam, abstinuisse ab ea, ne in odium ueniret. Esse igitur amorẽ amicitiæ nodũ, ut Chrysippus in libro de amore ait, neque esse eum in uitio. Pulchritudinem item uirtutis esse florem, & cum triplex uitæ genus sit, speculatiuum, actiuum, & rationale, tertiũ illud eligendum dicunt. Quippe de industria factum à natura rationale animal ad speculationem, & actionem. Rationabiliterq; aiunt sapientem seipsum educturũ ex uita & patriæ & amicorum causa, siue inter nimiùm acerbos doloris aculeos, siue membrorũ mutilationes, aut incurabiles morbos illi occumbendum sit. Placet item illis uxores quoq; communes esse oportere apud sapientes, ut quilibet illi congrediatur, quæ sibi prior occurrit, aut ait Zeno in Rep. & Chrysippus in lib. itẽ de Repub. Diogene itidẽ Cynico ac Platone huius rei autoribus. Omnes enim patrũ instar æqua charitate diligemus, tolleturq; adulterij suspicio & zelotypia. Eam uerò Remp. esse optimã quæ sit mista ex regno, & populari dominatu, optimorũq; potentia, atque in moralibus quidem decretis huiusmodi sunt,

pluraq́; huiusmodi tradunt, non improbabili ratione subnixi. Verùm ista summatim, ac ueluti per capita & elementa tetigisse sufficiat. Cæterùm physicam rationem diuidunt in locum, de corporibus, & principijs, & elementis, & dijs, & finibus, & loco & inani. Et ista quidem per species diuidunt, generaliter autem in locos tres, de mundo, de elementis, tertium de causis. De mundo locum in duas distinguunt partes. Vna enim consideratione in ipsius asciscisocietatem, & mathematicos, per quam defixis uagisq́; syderibus disputant, quemadmodum si sol tantus sit, quantus uidetur, & lunæ itidem quanta sit magnitudo, & de ortu, occasuq́; syderum, atque cæteris huiusmodi quæstionibus. Alteram eius considerationem esse, quæ solis congruat Physicis, qua quæ sit illius substantia quæritur, ac de sole utrum genitus, an ingenitus sit, & utrum animatus sit, an inanimis, corruptibilisne an incorruptus, & prouidentia agatur nécne, atque in hunc modum de reliquis. Causalem quoque rationem & ipsam esse bipartitam. Eius alteram speculationem medicis esse communem quæstionem, qua inquirunt de principali animæ, & de his quæ fiunt in animo, & de seminibus, atq; eius generis cæteris. Reliquum uerò mathematicos quoq; sibi usurpare, quo modo uidelicet uidemus, & quæ sit causa perspicacis imaginationis, qua ratione constent nubes, tonitruaq́;, & irides, & *areæ & cometæ, & his similia. Videtur autem illis duo esse rerum omnium principia, faciens uidelicet ac patiens. Quod igitur patitur sine qualitate esse substantiã materiam. Quod autem faciat, uerbum deum esse quod in ipsa sit. Hunc enim quippe sempiternum per ipsam omnem singula creare. Ponit autem hoc decretum Zeno Citticus in libro de essentia. Cleanthes quoque in libro de atomis*

*ἅλως.

atomis, & Chrysippus in primo physicorum in fine. Archedemus quoque in libro de elementis, & Posidonius in secundo naturalis rationis. Differre autem aiunt principia, & elemēta. Nam illa quidem ingenita esse, & corrumpi nō posse, elementa uerò per igneam euaporationem corrumpi: sed & corpora esse principia, & ipsa informia, hæc uerò formata. Corpus autem appellat Apollodorus in physica, quod secetur in tria, in longitudinem, latudinem, & altitudinem. Id autem solidum corpus appellatur. Porrò superficies est corporis finis, seu corpus longitudinem solam habens, ac latitudinem, sed carens altitudine. Hanc autem Posidonius in quinto de sublimibus & secundum intelligentiam, & secundum substantiam reliquit. Linea superficiei finis est siue longitudo absq; latitudine, siue corpus solam habens longitudinem. Punctus autem est lineæ finis, notaq; minima. Vnum quoq; deum esse, ipsumq; & mentem, & fatum, & Iouem, multisq; alijs appellari nominibus. Principiò igitur illum cùm esset apud se, substantiam omnem per aërem in aquam conuertisse. Et quemadmodum in fœtu semen continetur, ita & hanc serendi rationem in humore talē resedisse materia ad operandum aptißimè parata, ex qua cætera post hæc gignerentur. Tum genuisse primum elementa quatuor, ignem, aquam, aërem, terram. Disserit ista Zeno in libro de uniuerso. Chrysippusq; in primo physicorum, & Archedemus in quodam de elementis. Est autem elementum ex quo primò prodeunt quæ fiunt, & in quod extremū soluuntur. Esse autē quatuor elementa simul, infectam, incōpositamq; substantiam materiam. Esse autem ignem calidum, aquam liquidam, aërē frigidum, terramq; aridam. Quinetiā adhuc in aëre inesse eandem partem. Summo enim in loco ignem

esse quem æthera appellent. In quo primũ immobiliũ astrorum orbẽ esse natum, deinde errantiũ, post hunc aëra, tum aquã, extremum autẽ omnium terram, quæ media omnium sit. Mundum uerò tripliciter dicunt ipsumq; deum, quem ex omni substantia dicunt propriam qualitatem, qui & incorruptibilis, & ingenitus sit opifex tanti operis ac ornamenti, ut quotannis orbes suos peragat sol, in seipsum omnium substantiam consumens, ac eam rursus ex seipso gignens. ipsumq; ornatum astrorum mundum esse dicunt. Tertium qui sit ex utrisque compositus. Est autem mundus propriè qualitas uniuersæ substantiæ, siue, ut ait Posſidonius in meteoricis præceptis, qui constat ex cœlo & terra, atque ex illorum naturis, siue qui constat ex dijs & hominibus, eisq; rebus, quæ horum gratia conditæ sunt.

*θᾶον. *Cœlum autem est extrema circunferentia in qua* diuinum omne fixum ac locatũ est. Mundum quoq; regi ac administrari secundũ mentem ac prouidentiam, ut Chrysippus ait in V. de prouidentia, & Posſidonius in XIII. de dijs, mente per omnes illius partes pertingẽte, sicut & in nostra anima contigit, sed per has magis, per alias minus. Per quasdã enim, ueluti habitus receßit, ut per ossa, ac neruos: per alias ueluti mens, ut per principale. Sic igitur & mundum totum, qui animal est, & animatus, ac rationalis, habere principiale suũ æthera, ut ait Antipater Tyrius in octauo de mundo. Chrysippus autem in primo de prouidentia, & Posſidonius in libro de dijs, cœlum aiunt principale esse mundi, Cleanthes uerò solem. Chrysippus autẽ rursus à se diffidens in eodẽ, purißimum dixit ac liquidißimum æthera, quem etiam primum asserunt esse deum sensibiliter, ueluti infusum esse per ea quæ sunt in aëre, per cunctas animantes & arbores, per terram autem ipsam secundum habitum.*

habitum. Vnum esse mundum & hunc finitum, globosaq; figura. Nanque ad motum esse huiusmodi orbem aptißimum, ut ait Poßidonius in quinto de ratione physica, & Antipater in libris de mundo. Extra ipsum autem circunfusum esse uacuũ immensum, quod sit incorporeum. Incorporeum autem id esse, quod à corporibus contineri queat, non autẽ contineatur. Porrò nihil in mundo esse uacuum, sed inter se mirabili esse unitate deuinctum. Id enim cogere cœlestium ad terrena concordiam & congruentiam. De uacuo autẽ disserit Chrysippus in lib. de inani, & in primo naturalium artiũ, & Apollophanes in physica, Apollodorus item & Poßidonius in secũdo rationis naturalis. Esse autem incorporea hæc similia. Tempus præterea esse incorporeum, quòd interuallum sit mundani motus. Huic præteritum quidem esse infinitum ac futurum, præsens autem finitum. Placet autem eis corruptibilem esse mundum, quippe genitum eorum ratione quæ per sensus intelliguntur. Cuius & partes sunt corruptibiles, & totum, partes autem mundi corruptibiles sunt: In se enim inuicem mutantur. Est igitur corruptibilis mundus. Ac quicquid mutari in deterius potest, corruptibile est: mundus autem huic mutationi & corruptioni obnoxius est. Nanq; & siccatur, & in humorem soluitur. Mundum uerò fieri, cum ex igne substantia per aërem uersa in humorẽ fuerit, deinde crassior ipsius pars effecta fuerit terra, porrò subtilior in aërem cesserit, eademque magis ac magis extenuata in ignem euaserit. Tum ex his permistis exortas esse animantes, & arbores, & alia eiusmodi. De generatione igitur & corruptione mũdi, & Zenon in lib. qui de toto inscribitur, disputat, & Chrysippus in primo physicorũ, & Poßidonius in I. de mũdo, Cleanthes itẽ, & Antipater in X. de mundo.

Porrò Panætius corruptibilem asserit mũdum. Quòd autem sit animal mundus, & rationale, & animatum, & intelligibile, & Chrysippus in primo de prouidentia disserit, & Apollodorus in Physica, & Poßidonius. Sit autem animal quod sit substãtia animata sensibilis. Animal enim eo quod non sit animal præstantius est. Nihil autem mundo præstantius est. Est ergo animal mundus. Porrò animatum esse inde manifestum est, quòd anima nostra inde ueluti auulsa sit. Boëthus autem ait non esse animal mundum: Vnum autem esse, & Zeno in libro de toto, & Chrysippus, & Apollodorus in naturalibus, & Poßidonius in primo naturalis rationis tradunt. Vniuersum autem dicitur, ait Apollodorus, mũdus, & secundum alterum modum id quòd ex mundo, & exteriore uacuo constat. Mundus igitur finitus est, sed inane illud infinitum. Cæterùm sydera illa quæ fixa sunt cum cœlo toto unà circunferri, errantia uerò suis motibus agi. Porrò solem obliquum iter peragere per signiferũ orbem. Lunam similiter nunc plenam esse, nunc cornibus fulgere. Esse autem solem purißimũ ignem, ut ait Poßidonius in decimoseptimo de cœlestibus, ac terræ molem sua magnitudine uincere, ut idem ait in decimosexto naturalis rationis. Esse autem orbicularem ad mundi rationem, idem ipse autor est. Ignem idcirco esse, quòd omnia ignis peragat munera, maiorem autem terræ globo, quòd tota ab illo illustretur, neq; ipsa modò, sed etiam cœlum. Id quòd & terra coni instar umbram faciat, maiorem esse significat. Omnibus autẽ ex partibus cerni propter magnitudinem. Lunam uerò plus habere de terra, quippe quæ illi propior est. Nutriri autẽ & hæc ignea, & astra cætera. Solem quidem ex mari magno, quòd sit intellectualis uapor. Lunam uerò ex potabilibus undis, quòd

sit

sit permista aëri ac uicina terræ, ut Posidonius in sexto de ratione naturæ ait, ex terra cætera. Putant & sydera globosa esse, & immobilem terram. Lunam proprio quidem carere lumine, sed id à sole mutuare. Deficere autem solem cùm ante illum ex ea parte qua terras respicit, se opposuerit luna, ut in libro de uniuerso scribit Zeno. Apparet enim quando ex concursione mutua illum occulit, rursumq; restituit. Notatur id maximè per uas æreum patens in quo sit aqua. Lunā uerò cùm in terræ inciderit umbrā, quocirca tunc solùm hoc defectu laborare, cùm plena fuerit, & quidē cùm per diametrum soli mēsibus singulis obiecta sit. Nam cùm obliquo motu contra solem moueatur, latitudine differt, cùm uel ad australem, uel ad septentrionalem uergit plagam. Cùm tamē illius latitudo ad solis, & eam quæ media interiacet, latitudinem uenerit, deinde fuerit emensa solem, tunc deficit. Mouetur autem eius latitudo per ea quæ media sunt in chelis & scorpio & ariete & tauro, ut ait Posidonius. Deum uerò esse animal immortale, rationale, perfectum ac beatum, à malo omni remotissimum, prouidentia sua mundum, & quæ sunt in mūdo administrans omnia. Non tamen inesse illi humanæ formæ lineamenta. Cæterùm esse opificē immensi huius operis sicut & patrem omniū. Communiter autē & ipsius partē, quæ per omnia penetret, eamq; multis appellari nominibus iuxta proprietates suas. Nanq; Græcis Δία appellari, quòd per ipsum sint omnia. Eundem ζῆνα uocari, quòd uitæ omnium sit autor ἀθηνᾶν autem, quòd in æthere distentum sit imperium eius. ἥραν uerò, quòd in aëre. ἥφαιστον, quòd in artificiali igne. ποσειδῶνα, quòd in humore. Δήμητραν, quòd in terra. Ilidem & appellationes alias probabili quadam ratione indiderunt. De diuina substantia, Zeno ait mun-

dum totum atque cœlum. Chrysippus quoque in primo de dijs, & Posidonius in primo de dijs, & Antipater in septimo de mundo, aërem ipsius substantiam tradunt. Boëtus autem in libro de Natura, Dei substantiam fixorum syderum globum dixit. Naturam uerò aliquando quidē exponunt, quæ contineat mundum, aliquando uerò quæ germinare humum facit, nasciq; super terram omnia. Est autem natura habitus ex seipso motum accipiēs, iuxta seminalem rationem, efficiénsque & continens quæ ex ipsa constant, statutis diffinitisq; tēporibus, eaq; faciens à quibus discreta per naturam est. Hanc autem & uoluptati præferre commodum, quod ex hominis constat opificio. Fato autem fieri omnia Chrysippus in libris de fato, & Posidonius in secundo de fato, & Zeno, Boëtus quoq; in primo de fato tradunt. Est autem fatum connexa rerum series, siue ratio per quam mundus administratur. Diuinationem autem omnem aiunt subsistere, aut etiam esse prouidentiam. Ipsamq; per ascensus quosdam artem diffiniunt, ut ait Zeno, & Chrysippus in secundo de diuinatione, Athenodorusq;, & Posidonius in duodecimo de ratione naturæ, & in quinto de diuinatione. Panætius autem hanc non subsistere dixit. Enimuerò rerum omnium substantiam, primam materiam dicunt, ut & Chrysippus in primo rerum naturalium, & Zeno. Est autem materia ex qua quiduis constat. Appellaturq; dupliciter, materia scilicet atque substantia, siue illa omnium, siue rerum singularum, ac ueluti particularium causa. At omnium quidem materia neq; maior neq; minor efficitur. Est autem alia eorum quæ in parte sunt. Corpus autē esse substantiam definiunt, idq; finitū, ut Antipater ait secūdo de substantia, & Apollodorus in Physica, paßibilisq; est, ut idem ait. Nam si esset immutabilis, nulla ratione

ne quæ fiunt, ex ea fieri possent. Hinc & illius sectio in infinitum tenditur, quam infinitam Chrysippus ait. Nibil enim infinitum est in quod sectio cadit. Verùm finita est. Cõcretiones item fieri per totum, ut Chrysippus in tertio naturalium ait, & non per circumscriptionem, & appositionem. Nam pusillum uini pelago iniectum, aliquandiu obluctabitur, postea defluet, atq; unà corrumpetur. Quosdam item esse dæmones dicunt, quibus insit hominum miseratio, inspectores humanarum rerum. Heroas quoq; solutas corporibus sapientum animas. Porrò ex his quæ manant ab aëre, hyemem quidem esse aiunt, aërem super terram congelatum, ob solis longiorem discessum. Ver autem, temperiem aëris, quãdo suo ad nos cursu sol agitur, Aestatem uerò eminentem terræ aërem confotum & calefactum solis ad septentrionem cursu. Autumnum quoq; fieri recursu solis à nobis, ad ea loca à quibus fluunt. Cæterùm eiuscemodi tempestatum autorem esse solem nubes euaporantẽ. Irim uerò reflexos esse ab humidis nubibus radios, siue, ut ait Poßidonius in Meteorologica, declaratio scissuræ solis, seu lunæ in nube rosida concaua atque continua, ad imaginationem ueluti in speculo imaginata magni orbis circunferentiam. Cometas autem & pogonias & faculas ignes esse subsistentes, quando craßior aër ad ætherea loca peruehitur. Iubar autem repentini ignis incendium, quod citò per aërem fertur, ac longitudinis imaginem delineat. Pluuiã uerò cõuersionem ex nubibus in aquam, cùm siue ex terra, siue ex mari ui solis sursum elatus humor effectu caruerit. Id uerò congelatum pruinam dici. Grandinem uerò concreatã nubem à uento cõminutam. Niuẽ autem humorem ex concreta nube, ut ait Poßidonius in octauo de ratione naturæ. Coruscationem accensionẽ nubium,

quæ

quæ à uento illidantur, atq; rumpantur, ut Xeno in lib. de uniuerso. Tonitruum uerò fragorem esse qui ex nubium collisione gignitur. Fulmen autem incensionem ualidam, uehementi cum impetu terris irruentẽ, cùm inter se ui uentorum colliduntur nubes, atq; perrumpuntur. Alij conuersionem ignei ac flammantis aëris uiolenter delapsam. Typhonem uerò fulmen uiolentum, magna ui spiritus demissum, siue fumantem spiritum rupta nube dilapsum. Presterem nubem igni circumfusam cum flatu in terræ concaua, seu concluso, & coartato spiritu in terra, ut ait in septimo Poßidonius. Esse autem illius plura genera, terræ motus, hiatus, illuuies, ebullitiones. Placet autem eis & ordinem ita se habere. Terrã mediam centri rationẽ obtinere, post quam globosam aquam, & ipsam idem habere centrum cum terra. Ita ut in aqua terra sit, post aquam aërem sphæræ instar. Esse autem in cœlo circulos quinq;. Ex his primum septentrionalem qui semper appareat. Secundum tropicum æstiuũ. Tertium æquinoctialem. Quartum hyemalem tropicum. Quintum antarcticum qui non appareat. Dicuntur ante παράλληλοι, quia non se inuicem conueniunt. Describitur tamen circa eundem polum. Porrò Zodiacus circulus obliquus est, æquidistans. Quinq; autem sunt zonæ super terram. Prima septentrionalis super arcticum circulum rigore frigoris inhabitabilis. Secunda temperata. Tertia nimia ui æstus inhabitabilis, quæ torrida dicitur. Quarta temperata. Quinta australis itidem frigore inhabitabilis. Opinantur item naturam ignem esse artificialem suo itinere ad generationem tendere. Id autem esse spiritum ignis speciem artisq; præ se ferentem. Animam uerò sensibilem, eamq; esse nobis insitum & ingenitum spiritum, ideo & corpus esse, ac durare post mortem,

tem, esse tamen obnoxium corruptioni. Cæterùm uniuersi animam esse incorruptibilem, cuius partes sunt animantium animæ. Zeno autem Citticus, & Antipater in libris de anima, & Poßidonius animam spiritum calidum dicunt. Hoc enim spirare nos atq; ab ipso moueri. Cleanthes quidem omnes perdurare, donec calore destituātur. Chrysippus uerò solas sapientium. Partes autem animæ octo esse dicunt, quinque sensus, & quæ nobis insunt seminales rationes, uocem præterea, & sermonem. Videre autem cùm id quod inter uisum subiectumq; lumen est, in coni intenditur speciem, ut Chrysippus in secundo Naturalium ait. Apollodorus aëris illam partem, quæ coni speciem habet prope uisum: Basin uerò prope id quod cernitur fieri: quemadmodum per uirgam uerberato aëre, quod uidetur ibi manifestū esse. Porrò audire cùm is qui medius inter loquentem, & audientem est, aër uerberatur orbiculariter, deinde agitatus auribus influit, quemadmodum & cisternæ aqua, per orbes iniecto agitatur lapide. Somnum uerò fieri, cùm is sensus circa principale soluitur. Causas uerò perturbationum reddunt eas, quæ circa spiritum fiunt conuersiones. Semen autem esse dicunt, quod eiusmodi gignere potest, à quibus quoq; ipsum discretum sit. Porrò hominis semen quod emittit homo, unà cum humido animæ commisceri partibus, pro commistione rationis parentum. Id autem Chrysippus in secundo Naturalium ait spiritum esse secundum substantiam, idq; ex iactis in humum seminibus constare, quæ cùm antiquata fuerint, non iam nascuntur, quòd scilicet expirauerit illorum uirtus. Atq; ex omnibus corporis partibus defluere id ait Sphærus. Omnes ergo gignere corporis partes. Porrò fœminæ semen infœcundum esse aiunt, imbecillumq; & modicum & aqueum, ut Sphærus

rus ait. Principale uerò potißimam ac propriè esse animæ partem, in qua imaginationes appetitusq́; gignantur, atq; unde sermo reddatur. Id autem in corde esse. Sed enim ista secundum illos de rebus naturalibus, quantum sufficere ad præsentis operis compendium arbitrati sumus, hactenus sunt dicta. Quænam uerò sint in quibus illorum sententiæ differant, breuiter adnotandum. Aristo Chius Phalantusq́; cognomento Siren, finem esse dixit ad aliquid inter uirtutes ac uitia indifferenter uiuere, nullam quamlibet modicam uarietatem relinquendo, sed se æqualiter in omnibus habendo. Esse autem sapientem præclaro histrioni similem: qui siue Thersitæ, siue Agamemnonis personam sumat, utrunq; decentißimo gestu imitatur. Naturalem item ac rationalem locum sustulit, dicens alterum quidem esse supra nos, alium uerò nihil ad nos. Solam autem quæ mores instituat, partem ad nos pertinere. Similes autem esse orationes dialecticas dicebat arenearum telis, quæ etsi quid artificiosum indicare uideantur, inutiles sunt. Virtutes quoq; neque multas inuexit, ut Zeno, neque unam quæ multis appellatur nominibus, ut Megarici, sed & id quoq; quod ad aliquid habere dicitur. In hũc autem modum philosophans, atq; in Cynosarge dißerens obtinuit, ut sectæ propriæ inuentor diceretur. Milciades deniq; & Diphilus Aristonij appellabantur. Erat autem illi magna persuadendi uis, plebiq́; se maximè accommodabat. Vnde & de illo Timon ait:

Καί τις Ἀρίστων© γέννυς ἀπὸ αἱμύλυ ἕλκων. hoc est,

Quidam & Aristonis natus de stirpe diserti.

Congressus autem Polemoni, ut Diocles ait Magnesius, cùm Zeno longum incurrisset morbum, sententia decessit. Maximè autem Stoico dogmati ille intendit animum, quo

dicunt sapientem esse*opinabilem. Cui Persæus reluctatos *δοξαστόν. geminos fratres induxit, ut alter ex his illi depositum daret, alter deinde reciperet, atque ita hærentem coarguit. Exercebat autem aduersus Arcesilaum inimicitias. Vnde cùm uidisset taurum monstruosum matricem habentē: Me miserum, inquit, datum est Arcesilao epicherema aduersus euidentiam. Academico cuidam quicquam se comprehendere neganti: Ergóne, inquit, hunc diuitem iuxta te sedentem uides? negante illo:

Τίς σ' ἐτύφλωσεν, ἔφη, τίς ἀνείλετο λαμπάδος αὐγάς;

Hoc est,

Quid cæcutis, ait, oculis quis lumen ademit?

Feruntur eius ista uolumina, Exhortationum libri duo, de Zenonis dogmatibus dialogi, de scholis sex, de sapientia exercitationum septem, Amatoriæ exercitationes, commentaria de inani gloria, commentaria XV. commētarij tres, de usu undecim, aduersus oratores, aduersus Alexinum rescripta, aduersus dialecticos tres, ad Cleanthem epistolarum libri quatuor. Panætius autē & Sosicrates solas epistolas ipsius esse dicūt, cætera Peripatetici Aristonis. Hunc fama est, cùm caluus esset, æstum solis excepisse capite, atq; ita uita functum esse. Lusimus autem & in ipsum hoc modo, Choliambo carmine:

Τί δὴ γέρων ὢν καὶ φαλακρὸς Ἀρίστων,
Τὸ βρέγμα δῶκας ἡλίῳ κατοπτῆσαι;
Τὸ γὰρ τὸ θερμὸν πλεῖον ἢ δέον ζητῶν
Τὸν ψυχρὸν ὄντως εὗρες οὐ θέλων ᾅδην. hoc est,

Quid iam senex, & exosus senem Aristo
Soli coquendum sinciput dabas caluum?
Atqui calorem cùm ultrà quàm est satis quæris,
In frigidum incidisti uel nolens Orcum.

Fuit

Fuit autem & alius Aristo Ilictes Peripateticus, *alius item musicus* Athenienfis. Quartus *tragicus* Poëta. Quintus Alæenfis *qui artes* Oratorias *fcripfit*. Sextus Alexandrinus Peripateticus. Herillus Carthaginienfis *finē fcientiam dixit, quod eſt ſemper uiuere, cuncta referendo ad uiuendum cum ſcientia, ne ignorantia deijciamur.* Eſſe autem *ſcientiam habitum ex phantaſiarum acceptione, non uerbis explicabilem.* Aliquando *dicebat nullum eſſe finem, ſed ſecundū caſus uarios & res immutari, ut ſi idem æs &* Alexandri *fiat ſtatua, &* Socratis. *Differre autē finē & eam quam dicit fini ſubiectam.* Hanc *enim & eos qui ſapientes non ſunt conſpicari, illum neminē niſi ſolum ſapientē.* Quæ *autem inter uirtutem, & uitium ſint, indifferētia eſſe.* Sunt *eius libri breues quidē, ſed ſucci ac ſenſus pleni, continentq; contradictiones aduerſus* Zenonem. Fertur *eum puerum complures adamaſſe, quos* Zeno *cùm uellet auertere, tondere coëgit* Herillum, *illosq; ab eo auertit.* Sunt *autem eius libri de exercitatione, de perturbationibus, de opinatione, legumlator, obſtetricius,* Antipheron, *præceptor, parans, dirigens,* Mercurius, Medea, *dialogi quæſtionum moraliū.* Dionyſius *uerò qui* Metathemenus *appellatus eſt, finem dixit uoluptatem.* Nam *cùm in oculorum dolorem incidiſſet, eo cruciatus acriter, dolorem dicere noluit indifferentem.* Erat *autem* Theophanto *patre natus, & ciuitate* Heraclia, *atque ut ait* Diocles, *primò quidem audiuit* Heraclidem *ciuem ſuum, deinde* Aleximum *ac* Menedemum, *poſtremò* Zenonem. Principiò *quidem ſtudioſus admodum omnigenis ſe poëmatis addixerat.* Aratū *tamen carius amplectebatur, quem & imitari ſatagebat.* Demum *cùm diſceßiſſet à* Zenone, *ſeſe ad* Cyrenaicos *contulit, ac palàm luſtra ingrediebatur, cæteraq; ſub omnium gerebat oculis*

lis quæ ad uoluptatem pertinerent. Cumq; ad octogesimum uitæ annum peruenisset, inedia consumptus interijt. Circunferũtur autem eius libri, *de sedatione perturbationum duo, de exercitatione duo, de uoluptate quatuor, de diuitijs & gratia & cruciatu, de hominum usu, de felicitate, de antiquis regibus, de his quæ laudantur, de barbaricis consuetudinibus.* Et isti quidem qui à Stoicis decretis deuiauerunt. Successit autem Zenoni Cleanthes, de quo dicendum nunc est.

CLEANTHES.

Cleanthes Phanij filius, Aßius, ut Antisthenes ait in successionibus, primùm quidem pugil fuit: profectus autem Athenas drachmis quatuor instructus, ut quidam aiunt, congressusq; Zenoni studiosißimè philosophatus est, inq; eiusdem decretis perstitit. Memoriæ proditũ est ipsum laboriosißimũ fuisse, adeò ut inopia cogente mercenariam faceret, ac noctu quidem in hortis hauriret aquas, interdiu autem operam studijs liberalibus daret, unde & φρεάντλης, hoc est, exhauriens puteos appellaretur. Aiunt illum cum pertractus esset ad iudicium redditurus rationem, quòd adeò robustus, ac tam boni habitus uiueret, hortulano apud quẽ id muneris implebat, ac muliere apud quam farinas pinsebat, testibus uictus sui absolutum esse, Areopagitasq; admiratos, decẽ illi minas dari censuisse: Zenonem autem accipere illum uetuisse. Aiunt autem & Antigonum ter mille dedisse. Item cùm ad spectaculum quoddam puberes duceret uenti flatu enudatum esse ac sine tunica apparuisse. Qua ex re plausu exceptum atque ab Atheniensibus fuisse ueste donatum, ut ait Demetrius Magnesius in æquiuocis. Admirationi igitur ob eam quoque rem habitus est. Aiunt Antigonum auditorem illius, cùm rogaret quam

ob rem hauriret, audiſſe, Num ſolùm haurio? nunquid non fodio & rigo, & omnia facio philoſophiæ cauſa? Zeno enim illum ad id exercebat, iubebatq́; obolum ſibi ex labore afferre. Coactam aliquando ſtipem in medium familiarium intulit dicens, Cleanthes quidem Cleanthem alium poſſet nutrire, ſi uellet. Qui uerò unde nutriantur affatim habent, ab alijs quærunt, quæ ſunt ad uſum uitæ neceſſaria, & quidem remiſsius philoſophantes. Ea igitur ex cauſa alter Hercules Cleanthes dicebatur. Erat illi quidē eximium ſtudium, cæterùm ingenium obtuſum atque tardiſsimum. Eam tamen tarditatem ingenij labore, ſtudio, ac diligentia uincebat. Vnde & de ipſo ſic Timon ait,

Τίς δ' οὗτος κτίλος ὣς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν
Μωλύτης, ἐπέων φίλος, ἄσιος, ὅλμος, ἄτολμος; id eſt,
Aſsius iſte aries quiſnam eſt, qui circuit omnem
Turbam, uerboſusq́; ſenex, piſtillus, hebesq́;?

Cumq́; à diſcipulis dicterijs inceſſeretur, tolerabat: & cum audiret, Aſinus, non abnuebat, dicens ſolum ſe ferre poſſe Zenonis ſarcinam. Cùm aliquando probro illi daretur, quòd eſſet timidus, At ideo, inquit, parum pecco. Suam uerò inopiam diuitum opibus præferens, dicebat, Dum illi pila ludunt, ego duram ac infrugiferam humum exerceo. Sæpe cùm foderet ſeipſum increpabat. Quem audiēs Ariſto, Quem, inquit, obiurgas? Et ille ridēs, Senem inquit, canum quidem, ſed excordem & amentem. Cùm diceret quidam Arceſilaū uitæ officia negligere, Quieſce, inquit, neq; uituperes. Ille enim etſi uerbis officium tollit, operibus tamen commendat. Ad quem Arceſilaus, Non, inquit, adulationes admitto: & Cleanthes, At equidem, ait, adulor, qui dixi alia te facere, alia dicere. Rogante quodam quidnam filio crebrò ingerere deberet, Illud ait Electræ,

Σίγα σίγα λεπτὸν ἴχνος. hoc est,
Tace tace tenue uestigium.

Lacone quodã dicente, Laborem esse bonum, gestiens ait,

Αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος. hoc est,
Sanguine mi fili es generoso.

Dicit autem Hecato im usibus, cùm ad eum formosus quidã adolescens dixisset, Si pulsans uentrem uentrizat, num & pulsans coxas coxizet, dixisse, Habe tu adolescens * coxizationes, uoces proportionales, proportionales res omnino non significant. *μηροσμός. Adolescenti cuidam disserens, an sentiret rogauit: annuente illo, Cur, inquit, ego te sentire non sentio? Sositheo poëta in theatro coram se dicente:

Οὓς ὁ Κλεάνθης μωρία βοηλατεῖ. hoc est,
Quos Cleanthis insania exagitat.

Eodem uultu & habitu perstitit. Qua ex re permoti auditores huic applaudentes Sosithæum abiecerũt. Agente illo pœnitentiã, quòd illum hoc maledicto incessisset, respondit dicens, Indecens esse Liberum patrem atq; Herculẽ à poëtis illudi, nec irasci, se autem leui maledicto indignari. Dicebat Peripateticis idem accidere quod literis, quæ cùm bene sonant, seipsas tamen nõ audiunt. Fertur cùm diceret secundum Zenonẽ ex specie comprehẽdi posse mores, adolescentes quosdã scurras adduxisse ad illũ libidinosum rusticum callis duratũ, & illum, ut de more eius sententiã ferret rogasse, illum cùm aliquandiu hæsisset, iussisse abire hominem. Vt uerò abibat cœpit sternutare: ad hæc, Habeo illũ, inquit. Cleanthes, mollis est. Cuidã soli secum loquenti, Homini, inquit, loqueris, non malo. Exprobrante quodã senectutem, Et ego, inquit, abire uolo. Cùm uerò me sanũ omni ex parte considero, scribentemq; ac legentẽ, rursus maneo. Aiunt illũ quæ à Zenone audierat testæ boumq; ossibus in-

*scribere solitũ, cùm pecunijs careret quibus chartas emere posset. Hoc uitæ instituto clarus obtinuit unus ex multis, ut Zenoni succederet: & quidem cùm plures essent illius memorabiles discipuli Zenonis. Reliquit autem pulcherrimos libros, qui sunt ferè, de tempore, de physiologia Zenonis II. Heracliti expositionum libri quatuor, de sensu, de arte, aduersus Democritum, aduersus Aristarchum, aduersus Herillum, de * appetitione duo, antiquitatum, de dijs, de Gigantibus, de Hymenæo, de poëta, de officio tres, de cõsilio, de gratia, exhortatorius, de uirtutibus, ars amatoria, de honore, de gloria, de ingenio, de Gorgippo, de inuidentia, de amore, de libertate, politicus, de consilio, de legibus, de iudicando, de instituto, de oratione tres, de fine, de honestis, de actis, de scientia, de regno, de amicitia, de symposiis, quòd eadem sit uirtus uiri & fœminæ, quòd sapientis philosophari, de usu duo, de uoluptate, de proprijs de ambiguis, de dialectica, de modis, de prædicamentis. Hæc ab illo scripta sunt. Moritur autem hoc modo. Tumuit illi ac putruit gingiua, medicis autem intercedentibus, biduum totum cibo abstinuit, atque intantum conualuit, ut medici illi omnes consueta permitterent. Ea illum licentia minimè usum fuisse, sed & contrà sine cibo perstitisse dicentem, Iter iam sibi confectum esse. atque ita inedia consumptum exhalasse animam, cùm ut quidam uolunt, Zenonis æquasset annos, audissetq́; illum annos XVIII. Lusimus & nos in eum hoc modo:*

ὁρμῆς, (margin note)

Αἰνῶ Κλεάνθην, ἀλλὰ μᾶλλον Ἀΐδην,
Ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πρέσβυν, οὐκ ἠνέσχετο
Μὴ οὐ τὸ λοιπὸν ἄνεσιν ἐν φθιτοῖς ἔχειν,
Τοσοῦτον ἀνθλήσαντα τοῦ βίου χρόνον. hoc est,

Miror Cleantem, laudo sed Ditem magis,

Nam

Nam ut uidit illum iam senem, ultrà non tulit
Tandem quietem quin uel mortuo daret,
Qui tantum aquarum exhauserat dum uiueret.

Hunc, ut prædiximus, post Zenonem audiuit & Sphærus Bosporanus, qui cùm in liberalibus studijs profecisset, Alexandriam ad Ptolemæum Philopatera se contulit. Orto autem sermone aliquãdo de opinatione sapiẽtis, Sphæroq; illum negante opinari, uolens illum rex arguere, mâla punica cerea iussit apponi. Sphæro autẽ decepto, exclamauit rex, Fallaci illũ dicens consensisse phantasiæ. Ad quẽ Sphærus promptè ac paratè sic respondens, ait, Consensisse non esse ea mâla punica, sed probabile esse mâla punica esse. Differre autẽ cõprehẽsibilem phantasiã à probabili. Mnesistrato se accusanti quòd Ptolemæum non dixit regẽ esse, At, inquit, eiusmodi cùm sit, regẽ quoq; esse Ptolemæũ dico. Scripsit autẽ ista uolumina: de mundo duo, de elementis seminis, de fortuna, de minimis, aduersus atomos & simulacra, de sensibus, de Heracliti quinq; diatribis, de morali instituto, de officio, de appetitione, de perturbationibus duo, de regno, de Repu. Laconica, de Lycurgo & Socrate tres, de lege, de diuinatione, dialogos amatorios, de Eretriacis philosophis, de similibus, de diffinitionibus, de habitu, de his quibus contradicitur tres, de oratione, de diuitijs, de gloria, de morte, artis dialecticæ duo, de prædicamentis, de amphibolijs, epistolas.

CHRYSIPPVS.

Chrysippus Apollonij filius Solensis seu Tarsensis, ut Alexander in successionibus ait, discipulus Cleanthis fuit. Hic primùm lancea exercebatur, posteà uerò Zenonis siue Cleanthis, ut Diocles & plurimi tradunt, auditor fuit: à quo adhuc uiuente recessit. Nec in philosophia me-

diocris fuit, uir ingeniosus ac acutißimus in omni genere orationis, adeò ut in plerisque dissentiret à Zenone atque à Cleanthe ipso, cui sæpenumero dicebat, solius se dogmatum doctrina indigere: nam probationes se reperturum. Quoties uerò aduersus illum differendo egisset, pœnitentia tanta ducebatur, ut crebro diceret,

Ἐγὼ δ᾽ τ᾽ ἀλλὰ μακάριος πέφυκ᾽ ἀνὴρ
πλὴν εἰς Κλεάνθην, τοῦτο δ᾽ οὐκ εὐδαιμονῶ. hoc est,

Equidem aliàs uir sum fortunatus, præterquàm in Cleanthem, in hoc fœlix non sum. Adeò autem in dialectica insignis fuit, tantæque apud omnes æstimationis, ut plerique dicerent, si apud deos usus esset dialecticæ, non futuram aliam, quàm Chrysippeam. Cæterùm cùm esset rerum fœcundißimus, non usque adeò dictione clarus fuit, laborisque patientißimus ultra omnes fuit, quod ex eius uoluminibus constat, quæ sunt numero septingenta quinque. Ea uerò tam multa conscripsit, ut de eadem re sæpe scribere aggrederetur, omneque quod incideret, mandaret literis, ac sæpe emendaret, ma-
*παραθέσει. *gnaque testimoniorum* nube uteretur. Adeò uerò id in consuetudine habuit, ut cùm in quibusdam opusculis Euripidis Medeam totam inseruisset, & quidam habens librum in manibus interrogaretur, quidnam inesset, Chrysippi, inquit, Medea est. Apollodorus, quoque Atheniensis in collectione dogmatum, cùm uellet asserere quæ Epicurus uiribus suis fretus conscripsisset, absque cuiuspiam adminiculo, essent incomparabiliter plura quàm Chrysippi opera, sic ad uerbum dixit. Nam si quis tollat de Chrysippi libris, quæ aliena sunt, uacua illa charta relinquetur. Ita Apollodorus. Cæterùm anus quædam quæ illi aßidebat, autore Diocle, dicebat quingentos illum uersus quotidie scribere solitum. Hecato autem uenisse eum ad philosophiam dixit, cùm illius patrimo-*

nium in regium usum insumptum esset. Erat autem imbecillo, tenuiq; corpusculo, ut ex eius imagine, quæ in Ceramico est, uidere licet, quæ fermè à uicino equite occulitur. Quocirca illum Carneades κρύψιππον *uocabat. Et cùm probro daretur quòd apud Aristonem cum plurimis non se exerceret, Equidem, inquit, si inter plurimos intẽderem, nunquàm philosopharer. Ad dialecticum Cleanthi imminentem eiq; callidas conclusiunculas tendentem, Desine, inquit, grandem natu à grauibus rebus abducere. Nobis autem iunioribus ista propone. Rursus ubi quis quippiam rogaret illum, seorsum modestè illum alloquebatur. Vbi uerò conspexit accedentem turbam, contendere cœpit:*

Οἴμοι, inquit, κασίγνητ᾽ ὄμμα σὸν ταράσσεται
Ταχὺς δὲ μετέθου λύσσαν, ἀρτίως φρονῶν. hoc est,
Aspectus hei me frater turbatur tuus.
At tu furorem pone, rectè ut sentias.

In potationibus autem quiescebat, crura tamen agitans, ita ut ancilla diceret, Chrysippi sola crura ebria esse. Adeò autem alta de se sentiebat, ut cùm rogaretur à quodam, cui commendaret filium, dixerit, Mihi. Nam si quempiam me excellere putarem, ipse apud eum philosophiæ darem operam, unde de ipso dictum aiunt:

Οἶος πέπνυται, λοιποὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι,
Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος οὐκ ἂν ἦν στοά hoc est,
Hic solus sapit: ast alij uelut umbra feruntur.
Et, nisi Chrysippus fuisset, porticus non esset.

Tandem uerò Arcesilao & Lacyde, ut Sotion in VIII. ait, in Academiam aduenĩẽtibus se ad philosophandũ coniunxit. Quam ob causam & contra consuetudinẽ & pro ipsa disseruit, & de magnitudinibus ac multitudinibus, Academicorum argumentis utens. Hunc cùm in cantu exerceretur, Hermippus ait, à discipulis ad sacrificium uocatum

fuisse, ibiq; cùm oblatum dulce merum hausisset, angustijs spiritus fatigari cœpisse, atque ita demum quinta die defunctum esse, cùm septuaginta & tres uixisset annos, Olympiade, ut ait Apollodorus in chronicis, CXLIII. Et in hunc est nostrum epigramma:

Ἰλιγγίασε βάκχον ἐκπιὼν χανδὸν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατ', οὐ τῆς στοᾶς,
Οὐδ' ἧς πάτρης. οὐ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἦλθε δῶμ'
Ἐς ἀΐδεω. hoc est,

Vertigo cepit, cùm bibisset affatim,
Chrysippum, & haudquaquam suam uel porticum
Curauit, aut se, aut patriam, sed inferos
Rectà subiuit.

Sunt qui dicant risu effusum expirasse. Nam cùm asinus manducaret ficus, aniculæ dixisse, Vinum asino sorbēdum daret, nimióque risu occupatum, exhalasse animam. Videtur autem aspernator immodicè fuisse, quòd cùm tam multa scripserit, nulli unquam regi quicquam adscripserit. Sola autem anicula cōtentus erat, ut etiam Demetrius in homonymis ait. Denique cùm Ptolemæus Cleanthem literis orasset, ut uel ipse ad eum pergeret, uel quempiam ex suis mitteret, Sphærus quidem profectus est, Chrysippus autem renuit. Accersitis autem sororis filijs Aristocreonte & Philocrate coactis discipulis primus ausus est sub diuo scholam in Lycio habere, ut prædictus Demetrius scripsit. Fuit autem & alius Chrysippus Gnidius medicus, à quo Erasistratus testatur multa didicisse. Alterq; huius filius Ptolemæi medicus, qui calumniam passus, flagris cæsus, ac supplicio affectus est. Alius item Erasistrati discipulus. Quartus Georgicorum scriptor. Porrò hic ipse philosophus quibusdam in hunc modū interrogatiunculis uti solebat: Qui mysteria prophanis dicit, impius est. Dicit au-

tem

tem mysteria prophanis Hierophanta. Est ergo impius Hierophanta. Item, est quoddam caput, id autem non habes. Est autem caput aliquod, non ergo habes caput. Item, quod est in urbe, id & in domo est. Non est autem puteus in urbe, nec in domo igitur. Aliud, qui Megaris est, Athenis non est. Est autem homo Megaris, non igitur est homo Athenis. Aliud quod loqueris, id per os tuum transit, currum autẽ loqueris, currus ergo per os tuum transit. Rursum, si quid non amisisti, hoc habes. cornua autem nõ amisisti, habes ergo cornua. Alij Eubulidis hoc esse aiunt. Non desunt, qui & Chrysippum lacerent, dicentes illum complura turpiter obscœneq; scripsisse. Nam in eo opere, quod de antiquis physiologicis scripsit, fœda de Iunone fingit ac Ioue, ea dicens sexcentis ferè uersibus quæ nemo nisi illoto ore dixisset. Turpißimam enim, aiunt, hanc fingit historiam, & si, ut naturalem laudat, lustris tamen magis conuenientem quàm dijs. Prætereà, & quæ apud eos qui de tabulis scripserunt separata: neque enim apud Polemonem, neq; apud Hypsieratem esse, sed ne apud Antigonum quidem, uerùm ab illo ficta esse. In libro autem de repub. matribus congredi & filiabus & filijs. Eadem in libro de his quæ per seipsa non sunt appetenda statim in principio. In tertio autem de iure, ad mille uersus defunctos etiam uocare iubet. In secundo autem de substantia & copia prouidere, dicens quo pacto sapienti quæstus sectandus sit, & cuius rei gratia sectandus. Nam si quidem ut uiuat, uiuere indifferens est. Quòd si ut fruatur uoluptate, & ipsa indifferens est. Si autem uirtutis causa, sufficit ipsa ad beatam uitam. Sunt autem perridiculi & quæstus huiuscemodi. Quippe si à rege suppeditentur, cedendum illi erit necessariò. Si autem ab amicitia proficiscantur, uenalis &

quæ à uento illidantur, atq; rumpantur, ut Xeno in lib. de uniuerso. Tonitruum uerò fragorem esse qui ex nubium collisione gignitur. Fulmen autem incensionem ualidam, uehementi cum impetu terris irruentē, cùm inter se ui uentorum colliduntur nubes, atq; perrumpuntur. Alij conuersionem ignei ac flammantis aëris uiolenter delapsam. Typhonem uerò fulmen uiolentum, magna ui spiritus demissum, siue fumantem spiritum rupta nube dilapsum. Presterem nubem igni circumfusam cum flatu in terræ concaua, seu concluso, & coartato spiritu in terra, ut ait in septimo Poßidonius. Esse autem illius plura genera, terræ motus, hiatus, illuuies, ebullitiones. Placet autem eis & ordinem ita se habere. Terrā mediam centri rationē obtinere, post quam globosam aquam, & ipsam idem habere centrum cum terra. Ita ut in aqua terra sit, post aquam aërem sphæræ instar. Esse autem in cœlo circulos quinq;. Ex his primum septentrionalem qui semper appareat. Secundum tropicum æstiuū. Tertium æquinoctialem. Quartum hyemalem tropicum. Quintum antarcticum qui non appareat. Dicuntur ante παράλληλοι, quia non se inuicem conueniunt. Describitur tamen circa eundem polum. Porrò Zodiacus circulus obliquus est, æquidistans. Quinq; autem sunt zonæ super terram. Prima septentrionalis super arcticum circulum rigore frigoris inhabitabilis. Secunda temperata. Tertia nimia ui æstus inhabitabilis, quæ torrida dicitur. Quarta temperata. Quinta australis itidem frigore inhabitabilis. Opinantur item naturam ignem esse artificialem suo itinere ad generationem tendere. Id autem esse spiritum ignis speciem artisq; præ se ferentem. Animam uerò sensibilem, eamq; esse nobis insitum & ingenitum spiritum, ideo & corpus esse, ac durare post mortem,

tem, esse tamen obnoxium corruptioni. Cæterùm uniuersi animam esse incorruptibilem, cuius partes sunt animantium animæ. Zeno autem Citticus, & Antipater in libris de anima, & Posidonius animam spiritum calidum dicunt. Hoc enim spirare nos atq; ab ipso moueri. Cleanthes quidem omnes perdurare, donec calore destituãtur. Chrysippus uerò solas sapientium. Partes autem animæ octo esse dicunt, quinque sensus, & quæ nobis insunt seminales rationes, uocem præterea, & sermonem. Videre autem cùm id quod inter uisum subiectumq; lumen est, in coni intenditur speciem, ut Chrysippus in secundo Naturalium ait. Apollodorus aëris illam partem, quæ coni speciem habet prope uisum: Basin uerò prope id quod cernitur fieri: quemadmodum per uirgam uerberato aëre, quod uidetur ibi manifestũ esse. Porrò audire cùm is qui medius inter loquentem, & audientem est, aër uerberatur orbiculariter, deinde agitatus auribus influit, quemadmodum & cisternæ aqua, per orbes iniecto agitatur lapide. Somnum uerò fieri, cùm is sensus circa principale soluitur. Causas uerò perturbationum reddunt eas, quæ circa spiritum fiunt conuersiones. Semen autem esse dicunt, quod eiusmodi gignere potest, à quibus quoq; ipsum discretum sit. Porrò hominis semen quod emittit homo, unà cum humido animæ commisceri partibus, pro commistione rationis parentum. Id autem Chrysippus in secundo Naturalium ait spiritum esse secundum substantiam, idq; ex iactis in humum seminibus constare, quæ cùm antiquata fuerint, non iam nascuntur, quòd scilicet expirauerit illorum uirtus. Atq; ex omnibus corporis partibus defluere id ait Sphærus. Omnes ergo gignere corporis partes. Porrò fœminæ semen infœcundum esse aiunt, imbecillumq; & modicum & aqueum, ut Sphæ-

rus

rus ait. Principale uerò potißimam ac propriè esse animæ partem, in qua imaginationes appetitusq; gignantur, atq; unde sermo reddatur. Id autem in corde esse. Sed enim ista secundum illos de rebus naturalibus, quantum sufficere ad præsentis operis compendium arbitrati sumus, hactenus sunt dicta. Quænam uerò sint in quibus illorum sententiæ differant, breuiter adnotandum. Aristo Chius Phalantusq; cognomento Siren, finem esse dixit ad aliquid inter uirtutes ac uitia indifferenter uiuere, nullam quamlibet modicam uarietatem relinquendo, sed se æqualiter in omnibus habendo. Esse autem sapientem præclaro histrioni similem: qui siue Thersitæ, siue Agamemnonis personam sumat, utrunq; decentißimo gestu imitatur. Naturalem item ac rationalem locum sustulit, dicens alterum quidem esse supra nos, alium uerò nihil ad nos. Solam autem quæ mores instituat, partem ad nos pertinere. Similes autem esse orationes dialecticas dicebat arenearum telis, quæ etsi quid artificiosum indicare uideantur, inutiles sunt. Virtutes quoq; neque multas inuexit, ut Zeno, neque unam quæ multis appellatur nominibus, ut Megarici, sed & id quoq; quod ad aliquid habere dicitur. In hũc autem modum philosophans, atq; in Cynosarge dißerens obtinuit, ut sectæ propriæ inuentor diceretur. Milciades deniq; & Diphilus Aristonij appellabantur. Erat autem illi magna persuadendi uis, plebiq; se maximè accommodabat. Vnde & de illo Timon ait:

Καί τις Ἀρίστωνος γέννης ἀπὸ αἱμύλου ἔλκων. hoc est,

Quidam & Aristonis natus de stirpe diserti.

Congressus autem Polemoni, ut Diocles ait Magnesius, cùm Zeno longum incurrisset morbum, sententia deceßit. Maximè autem Stoico dogmati ille intendit animum, quo

dicunt

dicunt ſapientem eſſe*opinabilem. Cui Perſæus reluctatos geminos fratres induxit, ut alter ex his illi depoſitum daret, alter deinde reciperet, atque ita hærentem coarguit. Exercebat autem aduerſus Arceſilaum inimicitias. Vnde cùm uidiſſet taurum monſtruoſum matricem habentē: Me miſerum, inquit, datum eſt Arceſilao epicherema aduerſus euidentiam. Academico cuidam quicquam ſe comprehendere neganti: Ergóne, inquit, hunc diuitem iuxta te ſedentem uides? negante illo: *ἀδοξαστόν.

Τίς σ' ἐτύφλωσεν, ἔφη, τίς ἀνείλετο λαμπάδος αὐγάς;

Hoc eſt,

Quid cæcutis, ait, oculis quis lumen ademit?

Feruntur eius iſtà uolumina, Exhortationum libri duo, de Zenonis dogmatibus dialogi, de ſcholis ſex, de ſapientia exercitationum ſeptem, Amatoriæ exercitationes, commentaria de inani gloria, commentaria XV. commētarij tres, de uſu undecim, aduerſus oratores, aduerſus Alexinum reſcripta, aduerſus dialecticos tres, ad Cleanthem epiſtolarum libri quatuor. Panætius autē & Soſicrates ſolas epiſtolas ipſius eſſe dicūt, cætera Peripatetici Ariſtonis. Hunc fama eſt, cùm caluus eſſet, æſtum ſolis excepiſſe capite, atq; ita uita functum eſſe. Luſimus autem & in ipſum hoc modo, Choliambo carmine:

Τί δὴ γέρων ὢν καὶ φίλαυτος Ἀρίστων,
Τὸ βρέγμα δῶκας ἡλίῳ κατοπτῆσαι;
Τὸ γὰρ τὸ θερμὸν πλεῖον ἢ δέον ζητῶν
Τὸν ψυχρὸν ὄντως εὗρες οὐ θέλων ἅδην. hoc eſt,

Quid iam ſenex, & exoſus ſenem Ariſto
Soli coquendum ſinciput dabas caluum?
Atqui calorem cùm ultrà quàm eſt ſatis quæris,
In frigidum incidiſti uel nolens Orcum.

Fuit

Fuit autem & alius Aristo Ilictes Peripateticus, alius item musicus Atheniensis. Quartus tragicus Poëta. Quintus Alæensis qui artes Oratorias scripsit. Sextus Alexandrinus Peripateticus. Herillus Carthaginiensis finẽ scientiam dixit, quod est semper uiuere, cuncta referendo ad uiuendum cum scientia, ne ignorantia deijciamur. Esse autem scientiam habitum ex phantasiarum acceptione, non uerbis explicabilem. Aliquando dicebat nullum esse finem, sed secundũ casus uarios & res immutari, ut si idem æs & Alexandri fiat statua, & Socratis. Differre autẽ finẽ & eam quam dicit fini subiectam. Hanc enim & eos qui sapientes non sunt conspicari, illum neminẽ nisi solum sapientẽ. Quæ autem inter uirtutem, & uitium sint, indiffrẽtia esse. Sunt eius libri breues quidẽ, sed succi ac sensus pleni, continentq; contradictiones aduersus Zenonem. Fertur eum puerum complures adamasse, quos Zeno cùm uellet auertere, tondere coëgit Herillum, illosq; ab eo auertit. Sunt autem eius libri de exercitatione, de perturbationibus, de opinatione, legumlator, obstetricius, Antipheron, præceptor, parans, dirigens, Mercurius, Medea, dialogi quæstionum moraliũ. Dionysius uerò qui Metathemenus appellatus est, finem dixit uoluptatem. Nam cùm in oculorum dolorem incidisset, eo cruciatus acriter, dolorem dicere noluit indifferentem. Erat autem Theophanto patre natus, & ciuitate Heraclia, atque ut ait Diocles, primò quidem audiuit Heraclidem ciuem suum, deinde Alexinum ac Menedemum, postremò Zenonem. Principiò quidem studiosus admodum omnigenis se poëmatis addixerat. Aratũ tamen carius amplectebatur, quem & imitari satagebat. Demum cùm discessisset à Zenone, sese ad Cyrenaicos contulit, ac palàm lustra ingrediebatur, cæteraq; sub omnium gerebat ocu-

lis

lis quæ ad uoluptatem pertinerent. Cumq; ad octogesimum uitæ annum peruenisset, inedia consumptus interijt. Circunferũtur autem eius libri, de sedatione perturbationum duo, de exercitatione duo, de uoluptate quatuor, de diuitijs & gratia & cruciatu, de hominum usu, de felicitate, de antiquis regibus, de his quæ laudantur, de barbaricis consuetudinibus. Et isti quidem qui à Stoicis decretis deuiauerunt. Successit autem Zenoni Cleanthes, de quo dicendum nunc est.

CLEANTHES.

Cleanthes Phanij filius, Assius, ut Antisthenes ait in successionibus, primùm quidem pugil fuit: profectus autem Athenas drachmis quatuor instructus, ut quidam aiunt, congressusq; Zenoni studiosissimè philosophatus est, inq; eiusdem decretis perstitit. Memoriæ proditũ est ipsum laboriosissimũ fuisse, adeò ut inopia cogente mercenariam faceret, ac noctu quidem in hortis hauriret aquas, interdiu autem operam studijs liberalibus daret, unde & φρεάντλης, hoc est, exhauriens puteos appellaretur. Aiunt illum cum pertractus esset ad iudicium redditurus rationem, quòd adeò robustus, ac tam boni habitus uiueret, hortulano apud quẽ id muneris implebat, ac muliere apud quam farinas pinsebat, testibus uictus sui absolutum esse, Areopagitasq; admiratos, decẽ illi minas dari censuisse: Zenonem autem accipere illum uetuisse. Aiunt autem & Antigonum ter mille dedisse. Item cùm ad spectaculum quoddam puberes duceret uenti flatu enudatum esse ac sine tunica apparuisse. Qua ex re plausu exceptum atque ab Atheniensibus fuisse ueste donatum, ut ait Demetrius Magnesius in æquiuocis. Admirationi igitur ob eam quoque rem habitus est. Aiunt Antigonum auditorem illius, cùm rogaret quam

ob rem hauriret, audisse, Num solùm haurio? nunquid non fodio & rigo, & omnia facio philosophiæ causa? Zeno enim illum ad id exercebat, iubebatq́; obolum sibi ex labore afferre. Coactam aliquando stipem in medium familiarium intulit dicens, Cleanthes quidem Cleanthem alium posset nutrire, si uellet. Qui uerò unde nutriantur affatim habent, ab alijs quærunt, quæ sunt ad usum uitæ necessaria, & quidem remissius philosophantes. Ea igitur ex causa alter Hercules Cleanthes dicebatur. Erat illi quidē eximium studium, cæterùm ingenium obtusum atque tardissimum. Eam tamen tarditatem ingenij labore, studio, ac diligentia uincebat. Vnde & de ipso sic Timon ait,

Τίς δ' οὗτος κτίλος ὣς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν
Μωλύτης, ἐπέων φίλος, ἄσιος, ὅλμος, ἄτολμος; id est,

Assius iste aries quisnam est, qui circuit omnem
Turbam, uerbosusq́; senex, pistillus, hebesq́;?

Cumq́; à discipulis dicterijs incesseretur, tolerabat: & cum audiret, Asinus, non abnuebat, dicens solum se ferre posse Zenonis sarcinam. Cùm aliquando probro illi daretur, quòd esset timidus, At ideo, inquit, parum pecco. Suam uerò inopiam diuitum opibus præferens, dicebat, Dum illi pila ludunt, ego duram ac infrugiferam humum exerceo. Sæpe cùm foderet seipsum increpabat. Quem audiēs Aristo, Quem, inquit, obiurgas? Et ille ridēs, Senem inquit, canum quidem, sed excordem & amentem. Cùm diceret quidam Arcesilaū uitæ officia negligere, Quiesce, inquit, neq; uituperes. Ille enim etsi uerbis officium tollit, operibus tamen commendat. Ad quem Arcesilaus, Non, inquit, adulationes admitto: & Cleanthes, At equidem, ait, adulor, qui dixi alia te facere, alia dicere. Rogante quodam quidnam filio crebrò ingerere deberet, Illud ait Electræ,

Σῖγα

Σίγα σίγα λεπτὸν ἴχνος. hoc est,

Tace tace tenue uestigium.

Lacone quodã dicente, Laborem esse bonum, gestiens ait,

Αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος. hoc est,

Sanguine mi fili es generoso.

Dicit autem Hecato im usibus, cùm ad eum formosus quidã adolescens dixisset, Si pulsans uentrem uentrizat, num & pulsans coxas coxizet, dixisse, Habe tu adolescens * coxizationes, uoces proportionales, proportionales res omnino non significant. Adolescenti cuidam disserens, an sentiret rogauit: annuente illo, Cur, inquit, ego te sentire non sentio? Sositheo poëta in theatro coram se dicente: *μηρισμούς.

Οὓς ὁ Κλεάνθους μωρία βοηλατεῖ. hoc est,

Quos Cleanthis insania exagitat.

Eodem uultu & habitu perstitit. Qua ex re permoti auditores huic applaudentes Sosithæum abiecerũt. Agente illo pœnitentiã, quòd illum hoc maledicto inceßisset, respondit dicens, Indecens esse Liberum patrem atq; Herculẽ à poëtis illudi, nec irasci, se autem leui maledicto indignari. Dicebat Peripateticis idem accidere quod literis, quæ cùm bene sonant, seipsas tamen nõ audiunt. Fertur cùm diceret secundum Zenonẽ ex specie comprehẽdi posse mores, adolescentes quosdã scurras adduxisse ad illũ libidinosum rusticum callis duratũ, & illum, ut de more eius sententiã ferret rogasse, illum cùm aliquandiu hæsisset, iußisse abire hominem. Vt uerò abibat cœpit sternutare: ad hæc, Habeo illũ, inquit. Cleanthes, mollis est. Cuidã soli secum loquenti, Homini, inquit, loqueris, non malo. Exprobrante quodã senectutem, Et ego, inquit, abire uolo. Cùm uerò me sanũ omni ex parte considero, scribentemq; ac legentẽ, rursus maneo. Aiunt illũ quæ à Zenone audierat testæ boumq; oßibus in-

ſcribere ſolitũ, cùm pecunijs careret quibus chartas emere poſſet. Hoc uitæ inſtituto clarus obtinuit unus ex multis, ut Zenoni ſuccederet: & quidem cùm plures eſſent illius memorabiles diſcipuli Zenonis. Reliquit autem pulcherrimos libros, qui ſunt ferè, de tempore, de phyſiologia Zenonis II. Heracliti expoſitionum libri quatuor, de ſenſu, de arte, aduerſus Democritum, aduerſus Ariſtarchum, aduerſus Herillum, de * appetitione duo, antiquitatum, de dijs, de Gigantibus, de Hymenæo, de poëta, de officio tres, de cõſilio, de gratia, exhortatorius, de uirtutibus, ars amatoria, de honore, de gloria, de ingenio, de Gorgippo, de inuidentia, de amore, de libertate, politicus, de conſilio, de legibus, de iudicando, de inſtituto, de oratione tres, de fine, de honeſtis, de actis, de ſcientia, de regno, de amicitia, de ſympoſiis, quòd eadem ſit uirtus uiri & fœminæ, quòd ſapientis philoſophari, de uſu duo, de uoluptate, de proprijs de ambiguis, de dialectica, de modis, de prædicamentis. Hæc ab illo ſcripta ſunt. Moritur autem hoc modo. Tumuit illi ac putruit gingiua, medicis autem intercedentibus, biduum totum cibo abſtinuit, atque intantum conualuit, ut medici illi omnes conſueta permitterent. Ea illum licentia minimè uſum fuiſſe, ſed & contrà ſine cibo perſtitiſſe dicentem, Iter iam ſibi confectum eſſe. atque ita inedia conſumptum exhalaſſe animam, cùm ut quidam uolunt, Zenonis æquaſſet annos, audiſſetq; illum annos XVIII. Luſimus & nos in eum hoc modo:

* ὁρμῆς,

Αἰνῶ Κλεάνθην, ἀλλὰ μᾶλλον ἀΐδην,
ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πρέσβυν, οὐκ ἠνέσχετο
Μὴ οὐ τὸ λοιπὸν ἄνεσιν ἐν φθιτοῖς ἔχειν,
Τοσοῦτον ἀθλήσαντα τοῦ βίου χρόνον. hoc eſt,

Miror Cleantem, laudo ſed Ditem magis,

Nam

Nam ut uidit illum iam ſenem, ultrà non tulit
Tandem quietem quin uel mortuo daret,
Qui tantum aquarum exhauſerat dum uiueret.

Hunc, ut prædiximus, poſt Zenonem audiuit & Sphærus Boſporanus, qui cùm in liberalibus ſtudijs profeciſſet, Alexandriam ad Ptolemæum Philopatera ſe contulit. Orto autem ſermone aliquādo de opinatione ſapiētis, Sphæroq; illum negante opinari, uolens illum rex arguere, mâla punica cerea iuſsit apponi. Sphæro autē decepto, exclamauit rex, Fallaci illū dicens conſenſiſſe phantaſiæ. Ad quē Sphærus promptè ac paratè ſic reſpondens, ait, Conſenſiſſe non eſſe ea mâla punica, ſed probabile eſſe mâla punica eſſe. Differre autē cōprehēſibilem phantaſiā à probabili. Mneſiſtrato ſe accuſanti quòd Ptolemæum non dixit regē eſſe, At, inquit, eiuſmodi cùm ſit, regē quoq; eſſe Ptolemæū dico. Scripſit autē iſta uolumina: de mundo duo, de elementis ſeminis, de fortuna, de minimis, aduerſus atomos & ſimulacra, de ſenſibus, de Heracliti quinq; diatribis, de morali inſtituto, de officio, de appetitione, de perturbationibus duo, de regno, de Repu. Laconica, de Lycurgo & Socrate tres, de lege, de diuinatione, dialogos amatorios, de Eretriacis philoſophis, de ſimilibus, de diffinitionibus, de habitu, de his quibus contradicitur tres, de oratione, de diuitijs, de gloria, de morte, artis dialecticæ duo, de prædicamentis, de amphibolijs, epiſtolas.

CHRYSIPPVS.

Chryſippus Apollonij filius Solenſis ſeu Tarſenſis, ut Alexander in ſucceſsionibus ait, diſcipulus Cleanthis fuit. Hic primùm lancea exercebatur, poſteà uerò Zenonis ſiue Cleanthis, ut Diocles & plurimi tradunt, auditor fuit: à quo adhuc uiuente receſsit. Nec in philoſophia me-

diocris fuit, uir ingeniosus ac acutißimus in omni genere orationis, adcò ut in plerisque dissentiret à Zenone atque à Cleanthe ipso, cui sæpenumero dicebat, solius se dogmatum doctrina indigere: nam probationes se reperturum. Quoties uerò aduersus illum disserendo egisset, pœnitentia tanta ducebatur, ut crebro diceret,

Ἐγὼ δὲ τ' ἄλλα μακάριος πέφυκ' ἀνὴρ
πλὴν εἰς Κλεάνθην, τοῦτο δ' οὐκ εὐδαιμονῶ. hoc est,

Equidem aliàs uir sum fortunatus, præterquàm in Cleanthem, in hoc felix non sum. Adeò autem in dialectica insignis fuit, tantæq; apud omnes æstimationis, ut pleriq; dicerent, si apud deos usus esset dialecticæ, non futuram aliam, quàm Chrysippeã. Ceterũ cùm esset rerũ fœcundißimus, non usq; adeò dictione clarus fuit, laborisq; patientißimus ultra omnes fuit, quod ex eius uoluminibus cõstat, quæ sunt numero septingenta quinque. Ea uerò tam multa conscripsit, ut de eadem re sæpe scribere aggrederetur, omneq; quod incideret, mandaret literis, ac sæpe emendaret, magnaq; testimoniorum nube uteretur. Adeò uerò id in consuetudine habuit, ut cùm in quibusdam opusculis Euripidis Medeam totam inseruisset, & quidam habens librũ in manibus interrogaretur, quidnam inesset, Chrysippi, inquit, Medea est. Apollodorus, quoq; Atheniensis in collectione dogmatum, cùm uellet asserere quæ Epicurus uiribus suis fretus cõscripsisset, absq; cuiuspiam adminiculo, essent incõparabiliter plura quàm Chrysippi opera, sic ad uerbũ dixit. Nam si quis tollat de Chrysippi libris, quæ aliena sunt, uacua illa charta relinquetur. Ita Apollodorus. Cæterùm anus quedã quæ illi aßidebat, autore Diocle, dicebat quingentos illum uersus quotidie scribere solitum. Hecato autẽ uenisse eum ad philosophiã dixit, cùm illius patrimo-*

*παραθέσει.

nium in regium usum insumptum esset. Erat autem imbecillo, tenuiq; corpusculo, ut ex eius imagine, quæ in Ceramico est, uidere licet, quæ fermè à uicino equite occulitur. Quocirca illum Carneades κρύπτιππον uocabat. Et cùm probro daretur quòd apud Aristonem cum plurimis non se exerceret, Equidem, inquit, si inter plurimos intẽderem, nunquàm philosopharer. Ad dialecticum Cleanthi imminentem eiq; callidas conclusiunculas tendentem, Desine, inquit, grandem natu à grauibus rebus abducere. Nobis autem iunioribus ista propone. Rursus ubi quis quippiam rogaret illum, seorsum modestè illum alloquebatur. Vbi uerò conspexit accedentem turbam, contendere cœpit:

Οἴμοι, inquit, κασίγνητ' ὄμμα σὸν ταράσσεται
Ταχὺς δὲ μετέθου λύσσαν, ἀρτίως φρονῶν. hoc est,
Aspectus hei me frater turbatur tuus.
At tu furorem pone, rectè ut sentias.

In potationibus autem quiescebat, crura tamen agitans, ita ut ancilla diceret, Chrysippi sola crura ebria esse. Adeò autem alta de se sentiebat, ut cùm rogaretur à quodam, cui commendaret filium, dixerit, Mihi. Nam si quempiam me excellere putarem, ipse apud eum philosophiæ darem operam, unde de ipso dictum aiunt:

Οἶος πέπνυται, λοιποὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσι,
Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος οὐκ ἂν ἦν στοά. hoc est,
Hic solus sapit: ast alij uelut umbra feruntur.
Et, nisi Chrysippus fuisset, porticus non esset.

Tandem uerò Arcesilao & Lacyde, ut Sotion in VIII. ait, in Academiam aduenientibus se ad philosophandũ coniunxit. Quam ob causam & contra consuetudinẽ & pro ipsa disseruit, & de magnitudinibus ac multitudinibus, Academicorum argumentis utens. Hunc cùm in cantu exerceretur, Hermippus ait, à discipulis ad sacrificium uocatum

fuisse, ibiq; cùm oblatum dulce merum hausisset, angustijs spiritus fatigari cœpisse, atque ita demum quinta die defunctum esse, cùm septuaginta & tres uixisset annos, Olympiade, ut ait Apollodorus in chronicis, CXLIII. Et in hunc est nostrum epigramma:

Ἰλιγγίασε βάκχον ἐκπιὼν χανδὸν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατ', οὐ τῆς στοᾶς,
Οὐδ' ἧς πάτρης, οὐ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἦλθε δῶμ'
Ἐς ἀΐδεω. hoc est,

Vertigo cepit, cùm bibisset affatim,
Chrysippum, & haudquaquam, suam uel porticum
Curauit, aut se, aut patriam, sed inferos
Rectà subiuit.

Sunt qui dicant risu effusum expirasse. Nam cùm asinus manducaret ficus, aniculæ dixisse, Vinum asino sorbẽdum daret, nimióque risu occupatum, exhalasse animam. Videtur autem aspernator immodicè fuisse, quòd cùm tam multa scripserit, nulli unquam regi quicquam adscripserit. Sola autem anicula cõtentus erat, ut etiam Demetrius in homonymis ait. Denique cùm Ptolemæus Cleanthem literis orasset, ut uel ipse ad eum pergeret, uel quempiam ex suis mitteret, Sphærus quidem profectus est, Chrysippus autem renuit. Accersitis autem sororis filijs Aristocreonte & Philocrate coactis discipulis primus ausus est sub diuo scholam in Lycio habere, ut prædictus Demetrius scripsit. Fuit autem & alius Chrysippus Gnidius medicus, à quo Erasistratus testatur multa didicisse. Alterq; huius filius Ptolemæi medicus, qui calumniam passus, flagris cæsus, ac supplicio affectus est. Alius item Erasistrati discipulus. Quartus Georgicorum scriptor. Porrò hic ipse philosophus quibusdam in hunc modũ interrogatiunculis uti solebat: Qui mysteria prophanis dicit, impius est. Dicit autem

tem

tem mysteria prophanis Hierophanta. Est ergo impius Hierophanta. Item, est quoddam caput, id autem non habes. Est autem caput aliquod, non ergo habes caput. Item, quod est in urbe, id & in domo est. Non est autem puteus in urbe, nec in domo igitur. Aliud, qui Megaris est, Athenis non est. Est autem homo Megaris, non igitur est homo Athenis. Aliud quod loqueris, id per os tuum transit, currum autẽ loqueris, currus ergo per os tuum transit. Rursum, si quid non amisisti, hoc habes. cornua autem nõ amisisti, habes ergo cornua. Alij Eubulidis hoc esse aiunt. Non desunt, qui & Chrysippum lacerent, dicentes illum complura turpiter obscœneq; scripsisse. Nam in eo opere, quod de antiquis physiologicis scripsit, fœda de Iunone fingit ac Ioue, ea dicens sexcentis ferè uersibus quæ nemo nisi illoto ore dixisset. Turpißimam enim, aiunt, hanc fingit historiam, & si, ut naturalem laudat, lustris tamen magis conuenientem quàm dijs. Prætereà, & quæ apud eos qui de tabulis scripserunt separata: neque enim apud Polemonem, neq; apud Hypsieratem esse, sed ne apud Antigonum quidem, uerùm ab illo ficta esse. In libro autem de repub. matribus congredi & filiabus & filijs. Eadem in libro de his quæ per seipsa non sunt appetenda statim in principio. In tertio autem de iure, ad mille uersus defunctos etiam uocare iubet. In secundo autem de substantia & copia prouidere, dicens quo pacto sapienti quæstus sectandus sit, & cuius rei gratia sectandus. Nam si quidem ut uiuat, uiuere indifferens est. Quòd si ut fruatur uoluptate, & ipsa indifferens est. Si autem uirtutis causa, sufficit ipsa ad beatam uitam. Sunt autem perridiculi & quæstus huiuscemodi. Quippe si à rege suppeditentur, cedendum illi erit necessariò. Si autem ab amicitia proficiscantur, uenalis &

quæstuosa erit amicitia. Sin uerò à sapientia, mercenaria erit sapientia. Atq; ista quidem sunt quæ insectantur. Quoniam uerò clarißimi sunt illius libri, uisum est in hoc loco eos generatim distinguere. Sunt autem isti logici, loci, quæstiones, logica, philosophi, considerationum terminorum dialecticorum ad Metrodorum sex, de his quæ sunt in dialectica nominibus, aduersus Zenonem ars dialectica, ad Aristagoram unum, coniunctorum probabilium ad Dioscoridem quatuor. Logici modi eius, qui circa res est, ordo primus, de proloquijs unum, de non simplicibus proloquijs unum, de connexo ad Athenadem duo, de his quæ negantur ad Aristagoram tres, de prædicabilibus ad Athenodorum unum, de his quæ dicuntur per priuationem, ad theatrum unum, de optimis proloquijs ad Dionē tres, de differentia indefinitorum quatuor, de his, quæ secundum tempora dicūtur duo, de perfectis proloquijs II. Ordo secundus, de uerò disiuncto ad Gorgippidem unum, de uero coniuncto ad Gorgippidem quatuor, diuisio ad Gorgippidem unum, ad id quod de consequentibus est, unum, de eo quod est propter tria, ad Gorgippidem unum, de poßibilibus ad Clitū quatuor, ad id quod est de significationibus Philonis unum, quæ'nam sint falsa unum. Compositio tertia, de præceptis duo, de interrogatione duo, de responsione quatuor, Epitome de interrogationibus, & epitome de responsionibus unū, quæstiones duo, de responsione quatuor. Quarta compositio, de prædicamentis ad Metrodorū decem, de rectis & obliquis ad Philarchum unum, de coniunctionibus ad Apollinidem, ad Pasylum de prædicamentis quatuor. Quinta constructio, de quinque casibus unum, de enuntiatis secundum subiectum diffinitis unum, de appellatiuis duo, de subinsinuatione ad Stesagoram duo, Logicum

gicum locum circa dictiones, & quæ ex his constat orationem. Cōpositio prima de gentilibus enuntiationibus sex, de dictionibus ad Sosiginem, & Alexandrum quinq;, de inæqualitate dictionum ad Dionem quatuor, de soritis quæstiunculis ad uoces tres, de solœcismis unum, de solœcisantibus orationibus ad Dionysium unum, orationes præter consuetudines, dictiones ad Dionysium unum. Constructio secunda de elementis orationis quinq;, de constructione eorum quæ dicuntur quatuor, de constructione & elementis eorum quæ dicuntur ad Philippum tres, de elementis ad Niciam unum, de eo quod ad alia dicitur unum. Compositio tertia aduersus eos qui non diuidunt, duo, de ambiguis ad Appollam quatuor, de tropicis ambiguis unum, de connexis tropicæ amphiboliæ duo, ad id quod scripsit Panthodus de ambiguis duo, de introductione ad ambigua quinque. Epitome ambiguorum ad Epicratem unum, coniuncta ad introductionem ambiguorum duo. Logici loci ad orationes ac tropos. Compositio prima ars orationum & modorum ad Dioscoridem quinq;, de sermonibus tres, de modorum constantia ad Stesagoram duo. Comparatio tropicorum proloquiorum unum, de reciprocis orationibus atq; coniunctis unum, ad Agathonem siue de sequentibus problematibus unum, de conclusionibus ad Aristagoram unum, quòd eadem oratio pluribus modis ordinetur unū, ad ea quibus cōtradicitur quòd eadem oratio & collecto & non collecto cōstruatur modo duo, ad ea quæ obijciuntur syllogismorum solutionibus tres, aduersus id quod scripsit Philo de tropis ad Timostratum unū. Logica coniuncta ad Timocratē & Philomatem duo, de orationibus & tropicis unum. Compositio secunda de concludentibus orationib. ad Zenonem unū, de primis & demonstratione

carent

*caretibus syllogismis ad Zenonem unum, de solutione syllogismorum unum, de fallacibus orationibus ad Pasylum unum. de speculationibus syllogismorum, id est, de introductorijs syllogismis aduersus Zenonem III. de syllogismis secundum falsas figuras quinque, orationes syllogisticæ per resolutionem in his quæ demonstratione carent, id est, tropicæ quæstiones ad Zenonem & Philomathem unum. Hic falsò uidetur inscriptus. Compositio tertia de incidentibus orationibus ad Athenadem unum, falsò inscriptæ, orationes incidentes ad mesoteta tres, falsò inscriptæ, aduersus disiunctiones Amenij unum. Quarta compositio de ciuilibus quæstionibus ad Meleagrum tres, sermones hypothetici in leges ad Meleagrum unum, orationes hypotheticæ ad introductionem duo, orationes hypotheticæ speculationum duo, solutio hypotheticarum Alexandri falsò inscripta, de expositionibus ad Laodamantem duo. Quinta compositio de introductione ad falsum ad Aristocreontem unum, falsæ orationes ad introductionem unum, de fallaci ad Aristocreontem sex. Sexta compositio aduersus eos qui putant & falsa & uera esse, unum, aduersus eos quippe qui per sectionem soluunt fallacem orationem ad Aristocreontem duo. Demonstrationes quòd infinita scindi non oporteat, unum, ad ea quæ obijciuntur his, quæ contra sectionem infinitorum scripsit ad Pasylum, tres. Solutio secundum antiquos ad Dioscoridem unum, de falsæ orationis solutione ad Aristocreontem, tres. Solutio Hedylli hypotheticorum ad Aristocreontem & Apollan, unum. Septima compositio ad eos, qui dicunt lemmata falsa, habere fallacem orationem, unū, de negatione ad Aristocreontem, duo, orationes negantes ad exercitationem, unum, de *paruula oratione ad Stesagorum, duo, de orationibus*

*παρὰ μικρὸν

tionibus aduersus propinationes, & de quiescentibus ad Onetorem, duo, de operto ad Aristobulum duo, de latente ad Athenadem duo. Octaua compositio de utide ad Menecratem octo, de orationibus quæ ex infinito & definito constant ad Pasylum, duo de utide oratione ad Epicratem unum. Nona constructio de sophismatibus ad Heraclidem & Pollidem duo, de ambiguis dialecticis orationibus ad Dioscoridem quinque, aduersus Arcesilai artem ad Sphærum unum. Decima constructio contra consuetudinem, ad Metrodorum quinque, de consuetudine ad Gorgippidem, septē. Logici qui extra prædictas quatuor differētias sunt, quæstionesq; logicas sparsim continent non connexas & in corpus redactas, denumeratis quæstionibus XXXIX. Sunt omnia simul logicæ partis uolumina CCCX. Ethicæ rationis quæ ad emendationem moralium notionum, ordo primus. Descriptio orationis ad Theosporum unum, morales quæstiones unum, probabiles maximè ad dogmata, ad Philomathem tres, Definitionum Rubani ad Metrodorum duo. Definitionum rustici ad Metrodorum duo. Definitionum mediarum ad Metrodorum duo. Definitionum ad Metrodorum per genera septem. Definitionum secundum alias artes ad Metrodorum duo. Ordo secundus de similibus ad Aristoclem tres. De definitionibus ad Metrodorum VII. Ordo tertius de his quæ non rectè definitionibus obijciuntur, ad Laodamantem septem. Probabilia ad definitiones ad Dioscoridem duo, de speciebus & generibus ad Gorgippidem duo, de diuisionibus unum, de cōtrarijs ad Dionysium duo. Probabilia ad diuisiones & genera & species & de contrarijs unum. Ordo quartus de etymologicis ad Dioclem septē. Etymologicon ad Dioclem IIII. Ordo quintus de prouerbijs: ad Zenodotum duo,

de poë

de poëmatis ad Philomatem unũ, quo modo oporteat audire poëmata duo aduersus Criticos ad Diodorum unum. Moralis loci circa communem orationem, & eas quæ ex ipso constant artes & uirtutes. Primus ordo aduersus res scriptiones ad Timonactem unum, quo modo singula dicimus & cogitamus unũ, de cogitationibus, ad Laodamantem duo, de opinatione ad Pitonactem tres, probatio contra id quod dicitur, nõ opinaturum esse sapientem unum, de comprehensione & scientia & ignorantia quatuor, de oratione duo, de sermonis usu ad Leptinam. Ordo secundus, quòd rectè antiqui dialecticam iudicent cum probationibus ad Zenonem duo, Dialectica ad Aristocreontem quatuor, de his quæ dialecticis obijciuntur tres, de rhetorica ad Dioscoridem IIII. Ordo tertius de habitudine ad Cleontem tres de arte & inertia ad Aristocreontem IIII. de differentia uirtutum ad Diodorum IIII. quòd uirtutes æquales sint unum, de uirtutibus ad Polidem duo. Morales loci de bonis & malis. Ordo primus de honesto, & uoluptate ad Aristocreontẽ decem. Probatio quòd non sit uoluptas finis quatuor. Probatio quòd uoluptas bonum non sit, quatuor. de ijs quæ dicuntur.

DIOG

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER OCTAVVS.

PYTHAGORAS.

Actenus de Ionica philosophia, quæ à Thalete Milesio initium accepit, ac de uiris qui in ea memorabiles fuere. Age uerò iam & de ea quæ Italica cognominata est, loqui pergamus. Eius uerò princeps fuit Pythagoras Mnesarchi annulorum sculptoris filius, ut Hermippus ait, siue ut Aristoxenus tradit, Tyrrhenus ex una insularũ, quas eiectis Tyrrhenis Athenienses possederunt. Sunt qui Marmacum illius patrem, auum Hippasum & Eutyphronem atauum, Cleoniumq; abauum, qui Phliunte profugerit, dicant, habitasse Marmacum in Samo, atque ideo Pythagoram Samiũ dici, inde migrasse Lesbum: ibiq; à Zoilo patruo Pherecydi Syro commendatum, tres subinde argenteos calices fuisse fabricatum, eósque singulis in Aegypto sacerdotibus dono dedisse. Habuit & fratres, maiorem quidem natu Eunomum, medium Tyrrhenum, seruumq; Zamolxim, cui Getæ sacrificant, Saturnum, ut Herodotus ait, existimantes. Hic, ut prædiximus, principio quidem Pherecidem audiuit Syrum. Post eius uerò obitum profectus in Samum Hermodamanti iam seni Creophili nepoti se in disciplinam dedit. Cùm autem esset iuuenis addiscendi studiosissimus, patriam linquens cunctis ferè Barbaris Græcisq; mysterijs initiatus est. Denique Aegyptum petijt, quo tempore Polycrates Amasidi per epistolam illum commendauit, illorũ linguam, ut Antipho tradit in eo libro, quem de his

qui

qui in uirtute principes fuere scripsit, edidicit, atque apud Chaldæos cõuersatus est magis. Deinde in Cretam unà cum Epimenide descendit in Idæum antrum. In Aegypto quoq; *adyta ingressus est, deinde rediit Samum, offendensq; patriam à tyranno* Polycrate *incubari,* Crotonem *in* Italiam *petiit, ibiq; leges* Italis *dedit, atque cum discipulis clarus habitus est, qui fermè trecenti remp. præclarè administrabant, ita prudenter, ut meritò* ἀριστοκρατία, *hoc est, respub. optimorum uideretur.* Refert Heraclides Ponticus *hunc de se dicere solitũ, quòd fuisset aliquando* Aethalides, *ac* Mercurii *filius putatus esset,* Mercuriumq; *monuisse illũ ut peteret præter immortalitatem quod uellet: petiisse igitur ut uiuens, & uita functus omnium quæ contingerent memoriam haberet.* Itaque *in uita meminisse omnium.* Eandemq; *memoriam & post mortẽ reseruasse, atque aliquanto pòst in* Euphorbum *uenisse, atq; à* Menelao *fuisse uulneratum.* Euphorbus *autẽ dixit se aliquando* Aethalidem *fuisse, atq; à* Mercurio *pro munere accepisse, ut anima illius perpetuo errore uagaretur, & in quas uellet arbores, uel animantes commigraret, & quæ apud inferos anima omnia perpessa esset, ac cæteræ animæ quæ'nã patiãtur.* Posteà uerò quàm Euphorbus *diem obiit, ingressam in* Hermotimum *ipsius animam, qui & ipse cùm fidem uellet facere,* Branchidas *petiit, ingressus* Apollinis *phanũ, ostendit clypeum, quem illic* Menelaus *affixerat. Ait enim illum cum ex* Troia *remeasset,* Apollini *sacrasse scutũ, iam putrefactum, solamq; perdurare eburneam faciẽ.* Vbi autẽ & Hermotimus *uita functus est, rursus in* Pyrrhũ Delium *piscatorem migrasse, illumq; omnia memorasse, ut primum* Aethalides *fuerit, posteà* Euphorbus, *deinde* Hermotimus, *ac postremò* Pyrrhus *effectus sit, ac deinde post* Pyrrhũ *factum esse* Pythagoram,

Pythagoræ μετεμψύχωσις.

goram, omniumq́; meminisse, quæ prædiximus. Pleriq́; Pythagoram, nihil scripsisse tradunt, sed id stolidè putant. Nam Heraclitus Physicus *apertissimè de illo loquitur:* Pythagoras Mnesarchi *filius se historia rerum exercuit supra omnes homines, seligensq́; hæc scripta suæ sapientiæ, multæq́; peritiæ, & artis documentum dedit. Sic autem locutus est, quòd cum de* Natura Pythagoras *scribere adorsus esset, ita in principio dixerit,* Non *per aërem, quem spiro, non per aquam, quam bibo, non admittam huius sermonis uituperationem. Scripsit autem* Pythagoras *tria uolumina, de institutione, de ciuilitate, de natura.* Quod *autem nomine* Pythagoræ *legitur,* Lysidis Tarentini Pythagorici *est, qui cùm* Thebas *profugisset,* Epaminundæ *præceptor fuit.* Refert Heraclides Serapionis *filius in* Sotionis *epitome scripsisse & illum uersibus de toto, secundum item sacrum sermonem, cuius est initium,*

ὮΩ νέοι ἀλλὰ σέβεσθε μεθ' ἡσυχίας τάδε πάντα. hoc est,

O' *iuuenes tacita colite hæc pia sacra quiete.*

Tertium de anima, quartum de pietate, quintum Elothalem Epicharmi *comici patrem, sextum* Crotonē *& alios.* Porrò *mysticum sermonem aiunt* Hippasi *fuisse, qui in iniuriam* Pythagoræ *scripserit, plura item ab* Astone Crotoniate *scripta* Pythagoræ *inscripta esse.* Ait *autem* Aristoxenus *complura mortalium dogmatum accepisse* Pythagoram *à* Themistoclea *sorore.* Ion *autem* Chius *in triagminis ait ipsum cùm poëma quoddam scripsisset,* Orphei *titulum adnotauisse.* Scopiadas *itidem ipsius esse aiunt, cuius operis initium est,* Nullius *rex egens esto.* Sosicrates *autem in successionibus ait, ipsum rogatum à* Leonte Phliasiorum *tyranno, quisnam esset, dixisse,* Philosophus: Præsentémque *uitam dicebat celebritati * simillimam.* Quem- *πανηγύρει.

admodum enim ad hanc alij certaturi, alij negotiaturi, alij optimi futuri spectatores ueniunt, ita & in uitam alios quidem gloriæ mancipia nasci, & cupiditatis aucupes, alios uerò ueritatis studiosos, & ista quidem sic se habēt. Verum *in tribus illis* Pythagoræ *opusculis, quæ diximus, feruntur ista in uniuersum.* Non permittit quenquam pro se orare, quòd ignoret, quid sibi expediat. Ebrietatem seorsum perniciem uocat, omneq; nimium reprobat; dicēs, non debere quempiam neque laborum, neque ciborum transgredi modum. Ac de Venereis sic ait: Venerea hyeme, non æstate facienda, in autumno ac Vere leuius. Omni autem tempore esse grauia & ad sanitatē minimè idonea. Rogatus quando esset cōcumbendum, Tunc, inquit, cum teipso infirmior fieri uis. Humanam ætatem ita distinguit, puer uiginti annos implet, adolescens uiginti, iuuenis uiginti, senexq; uiginti. Sunt autē ætates istæ & anni temporibus accommodatæ, ueri puer, æstati adolescēs, autumno iuuenis, & hyemi senex. Adolescentem intelligit* puberē, iuuenem uirum.

*μειράκιον.

Primus autem Timæo autore, amicorū omnia communia dixit, amicitiamq; æqualitatē. Ipsius quoq; discipuli facultates omnes in unum deponebant, communesq; faciebant, quinquennium item totum silebant, solùm quæ dicerentur audientes, ac donec probarentur nunquam Pythagoram uidentes. Hinc iam ad domum ipsius, aspectumq; admittebantur. Abstinebant autem à sepulchro cypreßino, quòd inde sceptrum Iouis factum esset, ut Hermippus ait in secundo de Pythagora. Quin & uenustißimæ formæ fuisse traditur, adeò ut illum discipuli opinarentur Apollinem qui ex Hyperboreis uenisset. Nudatum aliquando eius femur aureum apparuisse fama est, Neßúmque amnem cùm transiret, ab eo fuisse appellatum non defuere qui dicerent.

Tim

Timæus quoque in decimo historiarum ait, dixisse illum, quæ cum uiris habitarent, eas deorum nomine censeri κόρας & nymphas, & deinceps matres appellari. Hunc & geometriam perfecisse, cùm antea Mœris initia elementorum eius inuenisset, Anticlides autor est in secundo de Alexandro, maximeq; uacasse Pythagoram circa speciē ipsius arithmeticam, ac regulam quæ ex una chorda est, reperisse: ne medicinam quidem neglexit. Refert autem Apollodorus supputator hecatombem illum immolasse, cùm inuenisset trianguli quod ὀρθογώνιον appellant, subiectum latus tantundem ualere, quantum quæ illum continerent. Et est epigramma sic se habens:

Ἤνικε Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς, εὕρατο γράμμα
Κεῖν' ἐφ' ὅτῳ κλεινὴν ἤγαγε βουθυσίην. hoc est,

Pythagoras quondam dijs fecit nobile sacrum,
Inuenta est illi litera quòd celebris.

Fertur & primus athletas aluisse carnibus, anteà, ut in tertio comment. ait Phauorinus, caricis siccis & mollibus & tritico solitos corpora nutrire, ut ait idem Phauorinus in octauo Omnimodæ historiæ. Alij uerò Pythagoram alium quendam aliptem athletas ita solitum enutrire dicunt, non hunc. Quo enim pacto cùm hic & necare uetuerit, sustineat gustare animalia, quæ commune nobiscum ius habeant animæ. & istud quidem fabulosum. Nam reuera animatis abstinere iußit, exercens atque assuefaciens mortales ad faciliorem uictum, ut cibos semper parabiles haberent, quibus igne ad coquendum opus non esset, quiq; aquam simplicem biberent. Hinc & sanitatem corpori, & ingenij acumen prouenire. Denique aram Delij tantum Apollinis genitoris, quæ post Ceratinum est, adorare, quòd frumenta & hordeum & placentas illi absq; usu ignis im- Apollo γενέτωρ.

ponere ex more soleant, cæterùm nulla iecinora, ut Aristoteles in Deliorum Repub. *testatur: primumq́; hunc sensisse aiunt animam circulum necessitatis immutantem alijs aliàs obligari animantibus, primumq́; Græcis pondera et mensuras inuexisse, ut* Aristoxenus *musicus ait:* Primum *item uesperum atque luciferum idem sydus dixisse autore* Parmenide. *Adeò uerò admirationi omnibus fuit, ut dicerent familiares eius,* Dei *omnigenas uoces.* Ipse *quoq; scribens ait,* Post *ducentos & sex annos ex inferis se ad homines uenire.* Itaque *cum illo perdurabant, atq; adibant illum disciplinæ studiorumq́; causa &* Lucani, & Picentes, Messapij, & Romani. *Erat autem ignotum* Pythagoricum *dogma usq; ad* Philolai *tempora. Hic enim tres libros illos præclaros euulgauit, quos* Plato *centum minis sibi emi per literas orauit.* Neq; *uerò panciores sexcentis erant qui noctu ad illũ audiendũ confluebant. Ac si qui præsentia illius frui meruissent, scribebãt suis tanquam magnum quiddã ac præclarum se adeptos.* Metapontini *nempe illius domum* Cereris *delubrum uocabant, uicumq́; sacratum* Musis, *ut* Phauorinus *in omnimodis historijs tradit: dicebantq́;* Pythagorici *alij, non esse omnibus pandenda omnia, ut* Aristo *ait, in* X. *instituẽtium legum.* Vbi & Xenophilum Pythagoricum *interrogatum,* Quo *pacto optimè filium erudiret, dixisse ait,* Si *ex bene instituta ciuitate natus esset.* Quin & *passim per* Italiam *non paucos reddidit bonos et doctos uiros.* Zeleucum *inter cæteros &* Charondam *legumlatores.* Erat *prætereà conciliandæ amicitiæ in primis studiosus, maximamq́; in ea habebat uim.* Ac *si quem didicisset symbolis suis cõmunicasse, eum continuò socium, amicumq́; consciscebat.* Erant *autem ista illius symbola:* Ignem *gladio non fodiendum, stateram nõ transiliendam,*

super

super chœnice non sedendum, cor non edendum, onus unà tollendum, neque unà deponendum, stramenta semper habenda colligata, Dei imaginem in anulo minimè circunferendam, ollæ uestigium in cinere cõfundendum, oleo sedem non tergendam, conuerso ad solem uultu non mingendum, extra publicã uiam non eundum, non facilè dextram inijciendã, sub eodem tecto hirundines non habendas, quæ sunt unguibus recuruis aues non nutriendas, unguium capillorumq; partibus superfluis resectis non immingendum neq; insistendum, gladium acutum deuitandum. In finibus peregrinanti non redeundum. Erant autem hæ eius sententiæ: Ignem gladio non fodiendũ, potentium iram tumentemq; indignationem non cõmouendã. In chœnice non sedendum, ex æquo futuri habendam curã. Chœnix enim diurna esca est. Stateram non transiliendam, hoc est, æquum & iustum non transgrediendũ. Cor non edendum, id est, animã angoribus doloribusq; nõ excruciandã. Per id autẽ quod peregrè proficiscenti minimè redeundũ, admonebat, ne qui uita excessissent, eos uitæ cupiditate teneri non oportere, neque uoluptatibus uitæ præsentis manus dare. Ad hæc & alia iam exponenda sunt, ne quid præterisse uideamur. Super omnia erythino & sepia uesci prohibebat, corde itidẽ ac fabis. Addit Aristoteles & uuluam & triglam. Solo melle siue fauo ac pane contentum uixisse quidam autumant, uinumq; interdiu non gustare solitum. Obsonium illi erat ut plurimũ, cruda uel elixa olera, marinis rarò utebatur. Stola illi candida semper ac munda, stramentaq; item candida ex lana. Lineorum quippe usus necdum ad illa loca penetrarat. Nunquàm uerò deprehensus est saturari, uel Venereis rebus seu ebrietati operã dare. Risu abstinebat & facetijs & iocis, odiosisq; narrationibus. Iratus nunquam

uel seruum uel liberũ cædebat, diuinatione ea sola utebatur quæ fit per auguria & uaticinia, minimũ uerò ea quæ fit per ignẽ, ture tantùm excepto sacrificijs utebatur inanimis. Sunt qui dicant solis gallis gallinaceis & hœdis etiã lacteolis, quos teneros dicunt: agnis autẽ minimè. Cæterùm Aristoxenus *cuncta illũ animata in cibũ permisisse ait, boue aratore, & ariete exceptis.* Dogmataq; * *ab ea quæ in* Delphis *est* Themistoclea *accepisse refert idẽ autor.* Hieronymus *uerò descendisse ad inferos, atque* Hesiodi *quidem animã columnæ æreæ uinculis adstrictam, stridentemq; uidisse,* Homeri *autem ex arbore pendentem serpentesq; illã circundãtes, propter ea, quæ in dijs finxerat. Eos item cruciari qui suis uxoribus congredi nollent, eiusq; rei gratia à* Crotoniatis *honoratum.* Aristippus *autem* Cyrenæus *in libro de physiologia, ait illum* Pythagoram *idcirco appellatum, quòd ueritatem perinde atque* Pythius *ipse loqueretur.* Fertur *discipulos admonere solitus, ut ista quotidie cùm domum ingrederentur, dicerent:*

*παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς θεμιστοκλείας.

Πῆ παρέβλω; τί δ' ἔρεξα, τί μοι δέον; οὐκ ἐτελέσθη; id est,

Quò es prætergressus? quid gestũ in tempore? quid nõ? Cruentas *hostias dijs offerri prohibebat, solamq; aram quæ esset sine sanguine adorandã: deierare itidem per deos uetabat. Quẽq; enim id studiosè curare oportere, ut ex uitæ merito sibi fides haberetur. Seniores honorandos, quod tẽpore præcederet honorabilius existimãtes, quemadmodum, in mundo, occasu ortũ, in seculo principiũ fine, in uita autem generationẽ corruptione. Deos quidẽ semideis in honore præferẽdos, hominibus autem heroas, parentes uerò hominibus cæteris. Inuicẽ ea ratione conuersandum, uti ne ex amicis inimicos, uerùm ex inimicis amicos faciamus.* Proprium *nihil arbitrandũ, legibus opem ferendã, iniquitatem*

tatem debellandam: mitem arborem non uiolandam nec lædendam. Animal itidem quod hominibus non noceat. *Verecundiam & pietatem esse colendam. Risui æquè ac tristitiæ non indulgendum. Fugiendam carnis superfluam pinguedinē. Itinerationibus remissè intenteq; utendum. Exercendam memoriam. In ira nihil aut dicendum, aut faciendum. Diuinationem omnem honorandam. Cantibus ad lyram utendum, laudeq; deorū uirorumq; præstantium habendo rationabilem gratiam. Porrò fabarum interdicebat usum, quòd uento essent plenæ atque animato maximè conuenirēt. Ad hæc nisi sumantur, leuiores ac modestiores fieri uentres, atque adeò quæ in somnis contingunt, imagines leues ac perturbatione uacuas reddi. Refert autē Alexander in successionibus philosophorum, & ista se in Pythagoricis commentarijs notasse, principium quidem omnium esse unitatem. Porrò ex unitate indefinitam dualitatem, ueluti materiam autori unitate subiecisse. Ex monade uerò ac inde terminata dualitate numeros gigni, ex numeris puncta, ex punctis lineas, ex quibus planæ figuræ constent. Ex planis autem solidas figuras, ex quibus item solida consistere corpora, quorum & quatuor elementa esse, ignem, aquam, terram, aërem, quæ per omnia se mutent ac uertant, ex quibus fieri mundum animatum, intelligibile, rotundum, mediam terram continentem, quam & ipsam rotundam esse & globosam, ac circum habitari. Esse autem antipodas, nobisq; obuersa uestigia premere.* * *Aequis etiam partibus mundo inesse lucem ac tenebras, calidumq; & frigidum, siccum & humidum. Ex eis dum calor obtinet, æstatem, dum frigus, hyemem fieri. Ea dum æquis partibus sunt, optima anni tempora confici. Nam ea quæ uiret, est ueris grata salubrisq; temperies.* *ἰσόμοιρα

Quæ uerò declinat, autumni est insalubris illa pars anni. Quod autem ad diem attinet, oriri quidem auroram ac uesperam occidere. Quocirca insalubriorem esse eum qui terra complectitur aëra, immotum ac morbidum, & quæ in illo sunt omnia esse mortalia. Summum uerò semper moueri, & esse liquidißimum ac saluberrimum, & quæ in eo sunt immortalia omnia, atq; idcirco diuina. Solem item & lunam & reliqua sydera deos esse, quippe in illis superare calorem, qui sit uitæ autor. Lunam quoq; à sole illustrari, hominibusq; esse cum dijs cognationem, quòd & homo caloris particeps sit. Vnde & Deum nostri prouidētiam gerere. Fatum quoq; omnium & eorū, quæ sunt per partes administrandorum causam esse. Penetrare item à sole radium per æthera frigidum & corpulentum. Vocat autem aërem frigidum æthera. Hunc uerò radium etiam profunda penetrare, atq; ideo uiuificare omnia. Viuere item animo quæ calori participent, atque ideo & plantas esse animantes, animam tamen non habere omnes. Animam uerò auulsionē ætheris esse, & calidi & frigidi, eò quòd sit particeps frigidi ætheris. Differre autem à uita animam, esseq; illam immortalē, quandoquidem & id à quo auulsa est, immortale sit. Porrò animalia ex se inuicē nasci seminali ratione, quæ uerò è terra fiant, generationē nō posse subsistere. Semen autē esse cerebri stillam, quæ in se calidum contineat uaporem. Hæc uerò dum infunditur uuluæ, ex cerebro saniem & humorē sanguinemq; profluere. Ex quibus caro, nerui, ossa, pili, totumq; consistat corpus: ex eo autē uapore sensum atq; animam constare. Formari autē primò quidem concretū, & compactum intra dies quadraginta, iuxta uerò rationē harmoniæ, intra septem aut nouē, aut decem ut plurimum menses consummatum atque perfectū infantem

gigni.

gigni. Habere autem in se omnis uitæ rationes, quibus sua serie connexis contineri iuxta congruentiæ rationem, cùm singula statutis temporibus accedunt. Sensum quoq; communiter omnem, ac per speciem temperamētum, uaporem esse quendam nimis calidum, atq; ideo aërem aquamq; penetrare: affligi enim calidum à frigido. Nam si esset frigidus in oculis uapor, distaret profectò aduersus aërem similem. Nunc uerò in plerisq;, oculos solis ianuas appellat. Eadem & de auditu decreuit ac sensibus reliquis. Porrò humanam animam trifariàm diuidit, in sensum, & mētem, & iram. Sensus igitur & iræ cæteras quoq; animantes esse participes, mentem uerò ad solum pertinere hominē. Esse autem principium animæ à corde usq; ad cerebrū, & eam quidem quæ sit in corde ipsius partē concupiscentiam esse. Mentem uerò atq; animam in cerebro cōstare. Guttas autem nosse ab his manare sensus. Ac partē quidem prudentiæ capacem esse immortalem, cætera uerò mortalia, nutririq; ex sanguine animam, eiusq; rationes uentos esse. Ipsam uerò unam cum suis rationibus esse inuisibilē, quòd æther quoq; sit inuisibilis. Cæterùm animæ uincula uenas esse & arterias & neruos. Vbi uerò inualuerit & secum fuerit, quiescere, uinculaq; ipsius fieri rationes atque opera. Eiectam eam in terram in aëre uagari corpori similē. Porrò Mercurium animarum quæstorem esse, atq; ideo ductorem dici, ianitorem ac terrenum, quòd is ex corporibus, & ex terra, & mari animas immittat, & puras quidem atq; purgatas in excelsum ducat. Impuras uerò illis ne appropinquare quidem neq; inuicem sibijpsis, cæterùm uinciri à furijs infractis nexibus. Quin totum aëra plena esse animis, eosq; & dæmones & heroas existimari, atq; ab his hominibus immitti somnia & signa atq; morbos, neq; solum ho-

*minibus, uerùm & pecudibus ac iumentis reliquis, atq; ad hos referri lustrationes & * expiationes, diuinationem omnem & uaticinia, & cætera id genus. Maximum uerò eorum quæ in hominibus fingi possunt, dixit animam esse, siue ad bonum induceret siue ad malum. Felicesq; ac beatos esse homines, quibus bona anima aduenerit. Eam uerò nunquam quiescere, neq; eundem fluxum obtinere. Iustum item uim habere iurisiurandi, atq; ideo & Iouem* iuratorem dici. Virtutem harmoniam esse, sanitatē prætereà & bonum omne, atq; Deum, ideoq; per harmoniam constare omnia. Amicitiam itidem esse æquabilē congruentiam. Honores Dijs exhibendos, heroas tamen haud æquo honore ducendos. Cæterum Dijs semper quidē cum laudibus amictuq; candido, & casto corpore honores adhibendos, heroibus uerò ex dimidio diei. Eam uerò munditiem expiationibus lauacrisq; atque aspergimibus fieri, uacando à funere & cubili & inquinamēto omni, morticinisq; & pollutis carnibus abstimendo, triglisque ac sepijs, ouisque & quæ ex ouis nascuntur animalibus, fabis quoque & cæteris, quæ prohibent, qui in templis mysteria ritusq; faciunt. Ait autem Aristoteles in libro de fabis, ideo admonuisse illum fabis abstinendum, siue quòd pudendis similes sint, siue quòd inferni ianuis. Sunt enim infœcūdæ solæ, siue quòd corrumpant, siue quòd naturæ uniuersi similes sint, siue quòd paucorum dominatu gaudent: nam his in suffragijs utebantur. Quæ uerò ceciderint non tollenda, ut assuescatur non nisi moderatè edere. Porrò Aristophanes heroum ait ea esse quæ cadunt, dicens in heroicis: Ne gustato quidem ea quæ intra mensam deciderint. Gallo plumis albis abstimēdum, quòd Mensi sacer sit, ac supplex. Nam & horas significat. Pisces item non gustandos eos qui sacri sunt.*

* ἀποδιοπομπασμούς.

* ὅρκιον.

Neq;

Neq; enim fas esse eadem dijs & hominibus apponi, sicuti nec seruis & liberis. Candidum quidem quod est, ad boni pertinere naturam, atrum uerò ad mali. Panem non frangendum. Nam in unum ueteres amici coibant, quemadmodum nunc etiam Barbari, neq; diuidendum quòd illos in unum cogat. Alij ad iudicium referunt quod apud inferos fit. Alij quòd in bello formidinem faciat. Alij quòd ab hoc incipiat uniuersum, in solidarumq; figurarũ omniũ sphæra, planarum uerò circulus sit. Senectutem & omne detrimento obnoxium pari ratione teneri. Iuuentutem itidem & quicquid incrementa suscipit, idem esse. Sanitatem speciei esse consistentiam, morbum contrà esse huius uiolationem: de sale quod apponi conueniat idcirco statuit, quòd iustitiæ admoneat. Hoc enim quicquid occupauerit seruat, & ex liquidißimis rebus aqua & mari fit. Hæc Alexander in Pythagoricis reperisse se in commentarijs tradit. Eadem fermè Aristoteles. Enimuero Pythagoræ ipsius grauitatem ac modestiam & Timon in Sillis, cùm illum carpere instituisset, non reliquit intactam in hanc sententiam loquens, Pythagoram quoq; magiæ insignem, opinione gloriæ grauitatisq; celebrem. Quòd autem alius idem aliàs fuerit, Xenophanes in elegia testatur, cuius est initium: Nunc alia dicere aggrediar. Quod uerò de illo dixit, sic se habet:

Καί ποτέ μιν στυφελιζομένου σκύλακος παριόντα.
φασὶν ἐποικτεῖραι καὶ τόδε φάσθαι ἔπος,
Παῦσαι μηδὲ ῥάπιζ' ἐπεὶ φίλου ἀνέρος ἐστὶ
ψυχὴ, τὴν ἔγνων φθεγξαμένης ἀίων. hoc est,

Qui catulum duro miseratus uerbere cæsum,
Cùm, ut fama est, olim præterijsset, ait,
Desine, ne miserum cædas, nam charus amici
Est animus, quod uox indicat ipsa mihi.

Atq; ita Xenophantes sugillat illum. Cratinus in Pythagoricis atque in Tarentinis in hunc modũ hæc inquit: Eis cõ-
*ἰδιώτην. *suetudo est, si quem* simplicem undecũque nacti fuerint ingressum experimentum facturum quantũ illi dicendi uiribus præstant, perturbare illũ, obiectionibusq; uersare, conclusionibus, inæqualitatibus, fallacijs, magnitudinibus, non inde emergere. Mnesimachus Dalmoni, Pythagoreo more*
*Λοξίᾳ. *soli immolamus inanimasum nihil, omnia comedẽtes. Aristophon in Pythagoreo instituto ait, quòd cùm descendisset in diætam eorum, qui apud inferos sunt, uidisse singulos, Pythagoricos uerò multum omnino à mortuis differre. His quippe solis conuesci Plutonem ob pietatem dixit. Facilem ais Deum, si sordidis cibis adesse gaudet. Item in eodem: Comedunt olera & aquam in potu sumunt, pediculos & pallium atque squalorẽ nemo ex alijs perferre posset. Moritur autem Pythagoras hoc modo: Consederat in domo Milonis cum socijs: eam uerò domum quispiam ex his quos ille admittere noluerat, per inuidiam incendit. Sunt qui Crotoniatas ipsos tyrannidis suspicione ac metu hoc perpetrasse dicãt. Pythagoram igitur incendij incommoda uitantem, cùm egrederetur comprehensum esse, & agro cuidam fabis pleno intrantem ibi constitisse ac dixisse, Capi præstat quàm has dare pessum, cædiq; satius est, quàm quicquam loqui, atque ita iugulũ persecutoribus nudasse, compluresq; ex discipulis, nam circiter quadraginta sequuti fuerant, fuisse interemptos, paucosq; effugisse, ex quibus Archytas Tarentinus fuerit, & Lysis ille quem suprà memoraimus. Porrò Dicæarchus Pythagoram in delubrũ musarum, quod Metaponti est, confugisse, ibiq; cùm quadraginta dies absque cibo perstitisset, defecisse ait. Heraclides uerò in epitome uitarum Satyri, illum postquam*

in

in Delo Pherecydi iusta persoluerat, redisse in Italiam, & cùm in domo Milonis Crotoniatæ celebritatẽ offendisset, Metapontũ peruenisse, ibiq; cùm uiuere diutius nollet, inedia uitam finisse. Hermippus autẽ ait bello inter Agrigentinos atq; Syracusanos exorto, Pythagoram exisse cum socijs, Agrigentinis opem laturum. Versis autem in fugam illum fabarũ campum circuisse, ibiq; à Syracusanis fuisse interfectum. Reliquos uerò ad trigintaquinque Tarenti fuisse crematos, cùm primarijs ciuitatis contrà ire uellent, atque ab eis in Reipublicæ administratione dissentirent. Aliud item quiddam huiusmodi de Pythagora Hermippus refert. Ait enim illũ cùm in Italiam uenisset, subterraneam fecisse domum, matriq; mandasse quæ contingerent, tabulis inscriberet, tempusq; adnotaret, deinde illum descẽdisse, ac dum rediret, id matrem fecisse. Anno autem exacto ascendisse Pythagoram ex effosa domo squalidum ac macie cõfectum, aduocataq; concione dixisse, ex inferis se ascẽdere, atq; ut sibi fidem faceret, recitasse quicquid euenisset. Eos uerò ijs quæ dicebantur affectos in lacrymas eiulatusq; prorupisse, Pythagoramq; iam diuini quippiam habere existimantes, uxores suas illi in disciplinam certatim dedisse, ut quidpiam ex illo addiscerent, easq; Pythagoricas uocatas esse. Hæc Hermippus. Erat autem Pythagoræ & uxor Theano nomine, Brontini Crotoniæ filia. Hanc alij Brontini uxorem Pythagoræq; discipulam tradunt. Erat illi & filia Damo, ut Lysis in epistola ad Hipparchũ ait, de Pythagora in hunc modum loquẽs: Aiunt autem plurimi publicè, te, id quod Pythagoras semper inhibuerat, philosophari, qui cùm Damoni filiæ cõmentaria sua cõmendaret, iußit ne cui extra domũ ea traderet. Ea uerò cũ ingẽti pecunia posset illa detrahere, omnino noluit, inopiã quippe

pe patrisq; monita auro pretiosiora censuit: idq; cùm esset mulier. Fuit illi & filius Telauges, qui etiam patri successit, ac iuxta quosdam Empedoclis præceptor fuit. Hippobotus autem Empedoclē dixisse ait de Telauge: Clara Theanus procles Pythagoræq;. Telauges autem ille nihil scripsisse fertur, at ipsius mater nōnulla. Rogata quando mulier à uiro munda sit, dixisse ferunt, A suo quidem cōtinuò, ab alieno uerò nunquam. Ei uerò quæ ad uirum ingrederetur, monebat uti cum ueste & uerecundiam p oneret, exurgensq; denuo cum ipsis illam unà resumeret. Rogata quenā, hæc, inquit, per quæ mulier uocor. Igitur Pythagoras iuxta Heraclidem Serapionis filium octogesimo ætatis anno moritur, secūdum propriam ætatum descriptionem, iuxta plurimos autem nonagesimo. Extant autem & quæ in hunc lusimus, sic se habentia:

Οὐ μόνος ἐμψύχων ἄπεχες χέρας, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς.
    Τίς γὰρ ὃς ἐμψύχων ἥψατο Πυθαγόρα;
Ἀλλ' ὅταν ἑψηθῇ τι, καὶ ὀπτηθῇ, καὶ ἁλισθῇ
    Δὴ τότε καὶ ψυχὴν οὐκ ἔχον ἐσθίομεν. hoc est,

Haudquaquam solus tu animatis abstinuisti.
    Quisnam animata uorat, dic mihi Pythagora?
Verùm ubi quid tostum est, elixum, uel sale sparsum,
    Tunc edimus, quoniam spiritus omnis abest.

Item aliud in eundem:

Ἀλλ' ἦν Πυθαγόρας τοῖος σοφὸς, ὥστε μὲν αὐτὸς
    Μὴ ψαύειν κρειῶν, καὶ λέγειν ὡς ἄδικον,
Σιτίζειν δ' ἄλλους ἄγαμαι σοφόν. αὐτὸς μὲν γὰρ
    Οὐκ ἀδικεῖν ἄλλους αὐτὸς ἔτ' ἦγ' ἀδικεῖν. hoc est,

Talis erat sapiens, ut nollet tangere carnes
    Pythagoras, magnum & diceret esse scelus.
Carnibus admiror socios quòd pauit, & ipse

Car

Carnibus abstinuit, flagitium esse ratus.

Item aliud:

Τὰς φρένας ἢν ἐθέλῃς τὰς Πυθαγόραο νοῆσαι
Ἀσπίδος Εὐφόρβου βλέψον ἐς ὀμφαλοέν.
Φησὶ γὰρ, οὗτος ἐγὼν ἦμην πρὶν βροτὸς, ὅσδε
Ὅτ᾽ οὐκ ἦν φάσκειν ὅστις ἦν ὅτ᾽ ἦν. hoc est,

Respice in Euphorbi radiantia scuta renati,
Pythagoræ mentem noscere quisquis aues.
Olim ego, dicit, eram mortalis, nec sinit unquam,
Siue erat, haud uel erat, dicere semper, eram.

In eundem:

Αἶ, αἶ, Πυθαγόρης τί τόσον κυάμους ἐσεβάσθη;
Καὶ θάνε δῆτα φυτοῖς ἄμμιγα τοῖς ἰδίοις.
Χωρίον ἦν κυάμων, ἵνα μὴ τούτους δὲ πατήσῃ,
Ἐξ Ἀγραγαντίνων κάτθαν᾽ ἐνὶ τριόδῳ. hoc est,

Heu, heu Pythagoras quid uile legumen adorat?
Quem in proprijs fama est occubuisse fabis.
Nam ne fortè fabas fugiens calcaret in agro,
Tandem Agragantino cæsus ab hoste perit.

Floruit autem Olympiade sexagesima, ipsiusq; schola durauit usq; ad nonam & decimam generationem. Postremi enim Pythagoreorum fuere quos Aristoxenus uidit, Zenophilus Chalcidiensis ex Thuria, & Phanto Philiasius, & Echecrates, & Diocles, & Polimnastus, Philiasij & ipsi. Erant autem auditores Philolai & Euryti Tarentinorũ. Fuerunt autem Pythagoræ quatuor eodem ferè tempore, nec multum ab se inuicem distantes. Vnus quidem Crotoniata homo tyrannicus. Alter Philiasius corporum exercitator aliptes, ut quidam aiunt. Tertius Zacynthius, cuius aiunt illud esse philosophiæ arcanũ, ac eius rei præceptor, à quo item illud prouerbiale: Ipse dixit, in publicum

manauit. Sunt qui & alium sculptorem Rheginū fuiſſe dicant Pythagoram, qui primus uiſus ſit numerorū ac modorum repertor fuiſſe. Alium item ſculptorem Samium & alium oratorem non bonum, & alium medicū qui de hernia ſcripſerit, ac de Homero quædam compoſuerit. Alium item qui Doricè ſcripſerit, autore Dionyſio. Porrò hunc Eratoſthenes, quem & Phauorinus in omnimoda hiſtoria ſequitur in libro octauo, primū fuiſſe tradit, qui XLVIII. Olympiade peritus ac exercitatus pugil euaſerit, quem comatum atque purpuratum, eiectúmque ex puerorum ludo atque irriſum continuò uiros petiſſe ac uiciſſe. Simplex eſt huic epigramma quod fecit Theætetus:

Πυθαγόρην τινὰ ὦ ξεῖνε κομήτην ἀδόμενον
Πύκτην εἰ κατέχεις Σάμιον, Πυθαγόρης ἐγώ εἰμι.
Τὰ δ' ἔργα μου εἴτιν' ἔροιο Ἠλείων, φήσεις
Αὐτὸν ἄπιστα λέγειν. hoc eſt,

Pythagoram quendam comatum hoſpes nobilem
Pugilem Samium, ſi contines, Pythagoras ego ſum.
Quæ geſſerim uerò ſi quempiam Eleum rogabis,
Dices illum incredibilia narrare.

Hunc Phauorinus ait definitionibus ob mathematicā uſum materiam, ampliaſſe uerò illam Socratē, & qui ab eo fluxere. Poſteà autem Ariſtotelem & Stoicos, primóq; cœlum appellaſſe mundum, terramq; rotundam. Id autem Theophraſtus Parmenidi, Zeno Heſiodo aſsignant. Huic autem reſtitiſſe Cydonem, ſicut Antidicum Socrati. De Pythagora autem athleta circunfertur hoc epigramma:

Οὗτος πυκτεύων ἐς Ὀλύμπια, παισὶν ἄνηβος
Ἤλυθε Πυθαγόρας ὁ Κράτεω Σάμιος. hoc eſt,

Hic puer & pugil à pueris ad Olympia uenit
Pythagoras Samius, patre ſatus Crateo.

At

At uerò philosophi epistola legitur in hunc modum:

PYTHAGORAS ANAXIMENI.

AT *tu uirorum optime, si nihil Pythagora & genere, & gloria præstantior esses, profectò ad nos iam ex Mileto migrasses, nunc uerò te continuit paterna & auita gloria, quæ & me continuisset, si essem Anaximeni similis. Cæterum uos si augurio urbes deseretis, eis quidem ornatus adimetur, Mediq; illis infestius instabunt. Neque uerò semper conuenit astrorum ac cœli uestigare rationes. Præstat interdũ ad patriam curas cogitationesq; conuertere. Quanquam ego non semper meis uaco fabulis, uerùm & bellis interdum, quibus inter se inuicem Itali dissident. Quoniam uerò de Pythagora diximus, dicendum iam de Pythagoricis illustribus uiris, post quos dicẽdum erit de his qui sparsim à plerisque referuntur, tum deinceps adnectemus successionis seriem memorabilium uirorum usque ad Epicurum, sicuti suprà promisimus. De Theano autem & Thelauge iam diximus, dicendũ modò de Empedocle primum. Nam, ut quibusdam placet, Pythagoræ auditor fuit.*

EMPEDOCLES.

EMpedocli, *ut ait Hippobotus, Meto pater, auus Empedocles Agrigentinus fuit. Idem & Timæus refert in decimoquinto historiarum libro, insignẽ fuisse uirum Empedoclem poëtæ auum. Hermippus eadem fermè ait. Heraclides itidem de insulis, clara ex familia fuisse auum, equósque nutrisse tradit. Dicit & Eratosthenes in Olympionicis, LXXI. Olympiadem uicisse Metonis patrem, Aristotelis utens testimonio. Apollodorus autem grammaticus in Chronicis, Metonis quidem filium fuisse ait, cæterùm ad Thurios nuper omnino conditos uenisse Glaucus ait: deinde post pauca, Qui uerò, inquit, domum profu-*

gum uenisse Syracusas, & cum illis aduersus Athenienses bellasse aiunt, prorsus id mihi ignorare uidētur. Aut enim iam defecerat, aut omnino ualde senex erat, id quod minimè uerisimile est. Nanq; & Aristoteles ipsum & Heraclitum LX. ætatis anno uita excessisse ait, qui uerò LXX. & primam Olympiadem uicerat eques, eodem censebatur nomine. Ita & tempus ab Apollodoro significatur. Satyrus autem in uitis Empedoclem ait filium fuisse Exanæti. Reliquisse autē & illum filium Exanætū, eademq; Olympiade ipsum quidem equestri certamine uicisse, filium uerò illius lucta, siue, ut ait Heraclides in epitome, cursu. Verumenimuerò in Phauorini commentarijs reperi Empedoclem & bouem mactasse spectatoribus ex melle & farina fratremq; habuisse Callicratidem. Telauges autem Pythagoræ filius in epistola ad Philolaum, Empedoclem ait Archinomi fuisse filium. Quòd autem Agrigentinus ex Sicilia fuerit, ipse in primo lustrationum refert:

Ὦ φίλοι οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἀν' ἄκρα πόληος. hoc est,

O' socij ingentem flauas Agragantis ad undas
Vrbem qui colitis positam sub mœnibus altis.

Hactenus de genere ipsius. Audisse autem Pythagoram Timæus autor est in nono historiarum, dicens, deprehensum quòd orationem furatus esset, sicuti & Plato, atque ideo ad consortium sermonum admitti prohibitū, ipsumq; meminisse Pythagoræ:

Ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδὼς
ὃς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον. id est,

Quidam & in his uir summus erat, rerumq; peritus
Diuitijs qui animi cordatos uinceret omnes.

Sunt qui ista de Parmenide dixisse putāt. Refert Neanthes

Pythag

Pythagoricos usque ad Philolaum & Empedoclem ad sermonum communionem admitti solitos. Vbi uerò ipse poëmata illa uulgare cœpit, latam esse legem uti uersificator omnis inde arceretur. Idem & Platonem pertulisse aiunt, quippe & hunc fuisse prohibitum, quem tamen illorum audiuerit Empedocles, non dixit. Eam enim, quæ Telaugis fertur epistolam, quòd Hippasum ac Brontinum audierit, non usquequaque probari. Enimuero Theophrastus Parmenidem illum imitatum dixit, ipsiusq; æmulum & in poëmatibus fuisse, quippe & illum in uersu physicæ rationis sequi exprimereq;. Hermippus autem non Parmenidis, uerùm Xenophanis fuisse imitatorem tradidit, qui cùm diu uersatus eiusq; carmen imitatus sit, postmodum Pythagoricis congressum esse. Alcidamas uerò in Physico refert eodem tempore Zenonem & Empedoclem unà audiuisse Parmenidem, demum ab se discessisse, ac Zenonem quidem seorsum philosophatum esse, hunc uerò Anaxagoram & Pythagoram audisse, atque alterius constantiam & grauitatem uitæ atque habitus, alterius de natura rationes fuisse imitatum. Aristoteles uerò in sophista, primum Empedoclem oratoriæ inuentorem ait, Zenonemq; dialecticæ. In lib. autem de poëtis asserit Homericum Empedoclem, acutúmque *in dicendo fuisse, translationibus item ac cæteris poëticis figuris usum. Atque ideo cùm & alia poëmata scripsisset, & Xerxis transitum, & in Apollinem procœmiũ, ea posteà ignibus tradidit soror quædam ipsius siue filia, ut Hieronynus meminit, procœmium quidem imprudens. Persica autem prudens ac sciens, quòd ea imperfecta essent. Tragœdias illum præterea scripsisse refert, ac politica. Verùm Heraclides Serapionis filius, tragœdias alterius fuisse memorat. Hieronymus uerò quadraginta

*πλιωφράσιμ.

tria illius opuscula se legisse asserit, Neanthes autem ad hunc iuuenē scripsisse, & ipsum tragœdias in quas se postea incidisse. Porrò Satyrus in uitis refert & medicū illum fuisse, oratoremq́; optimum, Gorgiamq́; Leontinum ipsius fuisse discipulum, uirum in oratoria insignem, qui & artem rhetoricam scripserit, quem tradit Apollodorus in chronicis centum & nouem ætatis implesse annos. Hunc ait Satyrus dicere solitum affuisse se Empedocli magiam exercenti, ipsumq́; in poëmatibus id profiteri, & complura alia inter quæ profitetur,

Φάρμακα δ' ὅσσα γεγᾶσι κακῶν, καὶ γήραος ἄλκαρ.
Πεύσῃ, ἐπεὶ μούνῳ σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα.
Παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἵτ' ἐπὶ γαῖαν
Ὀρνύμενοι πνοιαῖσι καταφθινύθουσιν ἀρούρας.
Καὶ πάλιν ἢν κ' ἐθέλησθα παλίντιτα πνεύματ' ἐπάξεις.
Θήσεις δ' ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ, καίριον αὐχμὸν,
Ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
Ῥεύματα δενδρεόθρεπτα, τὰ δ' ἐν θέρει ἀίσαντα.
Ἄξεις δ' ἐξ ἀίδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός. hoc est,

Pharmaca queis pellas morbos, leuesq́; senectam
Percipies, quæ cuncta tibi communico soli.
Compescesq́; truces uentorum ritè procellas,
Exorti insanis qui uastant flatibus agros.
Sursum si libeat, mox flamina pigra ciebis,
Et media induces è tempestate serenum,
Induces media pluuias æstate salubres,
Et flatus sicca qui perflent omnia messe.
Extinctumq́; hominem nigro reuocabis ab Orco.

Multis item modis eum uirum admirationi habitum Timeus in decimooctauo historiarū autor est. Namq; Etesiis aliquando uehementer flantibus, adeò ut fruges corrumperen

perent, excoriari asinos iussit, factisq; utribus eos collibus & montium uerticibus admoueri ad compellendos flatus, cessantibusq; uentis ab euentu rei κωλυσανέμαν *uocatum esse. Heraclides quoque in libro de morbis, ait ipsum Pausaniæ* dictasse quæ de Apno ille scripsit. Erat autem Pausanias, ut Satyrus & Aristippus ait, amator eius: cui & de natura libros compositos ita declarauit:* *ὑφηγήσασθαι τὸν ἄπνουν.

Παυσανία σὺ δὲ κλῦθι δαΐφρονος Ἀγχίτου υἱέ. hoc est,
Pausania Anchiti sapientis percipe fili.

Sed & epigramma in eum scripsit in hanc sententiam:

Παυσανίην ἰητρὸν ἐπώνυμον Ἀγχίτεω υἱὸν
Φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε Γέλα,
Ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι
Φῶτας ἀπέστρεψεν Περσεφόνης *ἀδύτων. hoc est, *al. θαλάμων.

Pausaniam Anchiti natum, Phœbiq; nepotem,
Clarum aluit medicum patria clara Gela.
Qui multos diris homines languoribus ægros
Eripuit furuis Persephones thalamis.

Ἄπνουν *igitur Heraclitus tale quiddã esse ait, quod triginta dies corpus absque strepitu integrum, incorruptumq; seruaret. Vnde illum & medicum & uatem dixit, ut ex eius uersibus patet, quibus incolas ampli Agrigenti saluere iubet, à quibus & deum se credi uult, diuinosq; sibi petit honores. Versus autem sic se ferè habent:*

Ὦ φίλοι οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἄκρα πόλεως ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων
Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς
Πωλοῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμημένος, ὥσπερ ἔοικε,
Ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσί τε θαλείοις
Τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι, οἱ δ' ἅμ' ἕπονται

Μύριοι ἑξερέοντε ὅπῃ πρὸς κέρδος ἀταρπὸς
Ἦ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δ' ἐπὶ νούσων
Παντοίων ἐπύθοντο κλύειν δυσηκέα βάξιν. hoc est,

Vrbem qui flaui ad ripas Acragantis amici
Incolitis magnam, res & curatis honestas,
Saluete: immortalis ego conuersor apud uos,
Vt par est, deus, & tali me dignor honore
Formosis uinctus uittis rosceisq; corollis:
Queis quando egregias ueniam comitatus ad urbes,
Mulieribus maribusq; colar, comitesq; sequentur
Innumeri, ad lucrum quos ardens semita ducit,
Quiq; prophetiam exercent, qui discere morbi
Omnigeni curam cupiunt artesq; salubres.

Amplum uerò Agrigentũ dixisse ferunt, quòd in illa octingenta hominũ millia inhabitarent. Vnde & Empedoclem illis delicijs uacantibus dixisse, Agrigentini delicijs quidẽ ita quotidie se dedunt, ac si prostridie morituri: domos uerò ita ædificant, quasi perpetuò uicturi. Eas uerò ipsas expiationes in unum corpus coëgisse fertur Cleomenes coaceruator, quemadmodum & Phauorinus in commemorationibus ait. Fuisse uerò eum in primis liberum atq; ab omni imperandi fastu remotißimum Aristoteles tradit, siquidem & regnum cùm sibi offerretur, constanter renuit, sicuti Zanthus in illius laudibus meminit, simplicitatem uitæ quàm regum delicias charius amplectens, eadem & Timæus refert, causam simul adijciens cur ita popularis fuerit. Inuitatus enim fuerat à quodã ex principibus, ac procedente conuiuio cœna nõ inferebatur. Tacẽtibus alijs indignè ille ferens inferri iußit. Qui uerò illũ inuitarat præstolari se curiæ ministrum dixit. Vbi uerò ille aduenit, conuiuij princeps cõstitutus est, id nimirũ agente eo qui illum

uocauerat, tum ille tyrannidis initia haud obscura præ se ferens, iubebat aut bibere, aut in caput effundi merum. Tunc igitur Empedocles *tacuit. Postridie uerò coacto iudicio damnauit utrunque, ac peremit inuitatorem & conuiuij principē. Istud enim eius reipublicæ tractandæ initium fuit.* Rursus Acrone *medico locum sibi ad construendum paternum monumentum à senatu postulante, quòd inter medicos arte præcipuè excelleret, in medium surrexit* Empedocles, *ac fieri prohibuit, atque inter cætera quæ de æqualitate disseruit, ita illum rogare cœpit, cuiusmodi monumento incidemus elogium?* Num *hoc?*

Ἄκρον ἰητρὸν ἄκρον' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἀκρῶν
Ἀκροτάτης κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος. hoc est,
Acronem *summum medicum ex* Agragante *profectum*
Qui summo in patriæ culmine habet tumulum.

Quidam autem secundum uersum ita pronuntiant:

Ἀκροτατῆς κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει. hoc est,
Verticis *excelsi celsa sepulchra tenent.*

Hoc *quidam* Simonidis *esse tradiderunt.* Postea *uerò* Empedocles *& mille hominum cœtum antiquauit, constituto triennij magistratu, ut non solùm esset diuitum, uerùm & mediocrium ac ciuilium rerum non expertium.* Deniq; & Timæus *in primo & secundo libro, ipsius enim sæpe mentionem facit, contrariam reipublicæ tradit putatum eum habuisse sentētiam, quandoquidem iactantia & amore sui ferebatur immodicè, quippe qui in carmine se* Deum *dixerit.* Quando *item ad* Olympia *peregrinaretur, in se cunctorū uertebat ora, ut nullius inter loquēdum tanta quanta* Empedoclis *fieret mentio.* Postremò *cùm* Agrigētum *consideretur, obstiterunt illius instituto inimicorum nepotes, unde in* Peloponnesum *secessit, ibiq; obijt diem.* Timæus

autem ne hunc quidem prætermisit, sed ipsum mordet cùm ait, Et Empedocles forensium * formator uerborum quantum ualuit, tantum cepit imperans, qui disposuit magistratus indigentes alijs. De illius uerò obitu uaria fertur opinio. Heraclides enim cum enarrasset * de Apno, ut Empedocles maximam ex eo gloriam consecutus esset, quòd mulierem defunctam uiuam misisset, ait, illum sacrificium ad Pisianactis agrũ fecisse, conuocatis plerisq; ex amicis, inter quos & Pausanias erat. Vbi uerò conuiuio peracto alij quidem loco paululum digreßi, alij sub arboribus uillæ se ad quiescendum composuerunt, alij quocunq; uisum est in loco quieuerunt, ipse ubi accubuerat permansit. Mane autem facto è somno excitis cæteris, solus ipse repertus nõ est. Facta autem diligẽti inquisitione è seruis qui rogabantur, unus astitit qui diceret se nocte media ingentem audisse uocem Empedoclem uocantem. Tum uerò ubi surrexisset, cœlestem uidisse lucem & splendorem tedarũ, nihil aliud. Illis uerò in eo quod contigerat stupentibus, descendit Pausanias ut mitteret qui quærerent. Posteà uerò prohibitus est curiosius quærere, dicens rem non indignam accidisse precibus ac diuino cultu, ibiq; ueluti Deo hostias offerri oportere. Hermippus autem illum cum Pantheam quandam Agrigentinam desperatam à medicis curasset, hostias ob id mactasse. Qui uerò inuitati erãt ad LXXX. fermè fuisse. Hippobotus uerò illũ ait ubi exurrexerat Aetnam petisse, quò cùm peruenisset, in ignis crateras se iniecisse, ibiq; dum fidem cupit facere famamq; adstruere quòd Deus effectus sit, ignibus consumptũ esse, posteà ut sese res haberet agnitum esse, una ex illius crepidis ui flammæ ex intimis ad exteriora reiecta, quippe calciari solebat ære. Huic famæ Pausanias reluctabatur. Cæterùm Diodorus Ephesius de

Anaxim

* κηλητῶς.

* τὰ περὶ τῆς ἄπνου.

Anaximandro scribēs ait illum huius æmulum fuisse, imitando tragicam grandiloquentiam uestisque grauitatem. Enimuerò dum Selinuntios ex adiacentis fluuij fœtore pestis inuasisset, adeò ut & ipse, & uxores partu periclitarentur, excogitasse Empedoclem duos quosdam ex uicinis amnibus proprio sumptu in flumen illud immittere, ut ex commistione aquæ dulcescerent, ac sedata peste epulantibus Selinuntijs, Empedoclem apparuisse, illi eo conspecto surrexerunt, eiq; ueluti Deo diuinos honores detulerunt. Eam de se opinionem firmare uolentem se in ignes cōiecisse. Verum hisce Timæus refragatur, apertè asserens illum ubi in Peloponnesum se recepit, nunquam omnino redisse, atque ideo illius incertum esse obitum. Heraclidi uerò nominatim contradicit Pisianacta Syracusanum dicens, neque uillam Agrigenti habuisse, uerùm à Pausania factum amico monumentum. Is enim huiusmodi uulgata fama, breuē statuam illi, nam diues erat, siue aram, ut Deo condidit. Quónam ergo pacto, inquit, se in crateras iniecit, quorū nullam unquam fecit mentionem, & quidem cum propè essent? Mortuus enim est in Peloponneso. Quòd si illius sepultura non cernitur, nihil est cur admiremur. Nanque & aliorū multorum sepulchra ignorantur. Ista & huiusmodi Timæus refert. Verùm semper Heraclidi consuetudo est miracula ista confingere, qui & ex luna cecidisse hominē dicit. Porrò Hippobotus ait statuam Empedoclis opertam Agrigenti primùm stetisse, posteà uerò ante Romanorum curiam con stitutam fuisse, Romanis eam illuc transferētibus apertam. Pictæ quidē & nunc eiusmodi quædam inueniuntur. Neantes uerò Cyzicenus, qui & de Pythagoricis scripsit, refert Meone uita functo tyrannidis pullulare exordia cœpisse. Tum uerò Empedoclem Agrigentinos induxisse, uti sedi-

tionibus omißis æqualitatem ciuilem amplecterentur: multas itidem ciuium, quæ sine dote erant, ex relictis sibi opibus adiecta dote uiris tradidisse, atque ideo & purpuram se induisse, & strophium aureum circundedisse. Phauorinus *in commentarijs autor est, crepidas item æreas &* Delphicam *sumpsisse coronam.* Coma *item illi prolixa fuit, & pueri se deducentes, & ipse grauis semper atque in uno seueritatis habitu perstitit.* Eiusmodi *igitur progrediebatur, ut ciuibus sibi occurrentibus, ac pro magno id munere habentibus, specimen quoddam & insigne regium præ se ferre uideretur.* Postremò *uerò dum celebritatis cuiusdam causa,* Messanam *curru inuectus proficisceretur, cecidisse, coxamq́; fregisse.* Quo *etiam ex morbo defunctum esse ætatis anno* LXXVII. *esse item sepulchrum eius* Megaris. De *ætate uerò ab* Aristotele *dissentit.* Ille *enim* LXV. *annorum defecisse ait. alij centũ & nouem uixisse annos contendunt.* Floruit *autẽ circa* LXXX. & IIII. Olympiadem. Democritus *autem* Trœzenius *in libro contra sophistas, refert illum iuxta* Homerum,

Ἀψάμενον βρόχον αἰπλὺν ἀφ᾽ ὑψηλοῖο κρανέης
Αὐχέν᾽ ἀποκρεμάσαι, ψυχὴν δ᾽ ἀΐδόσδε κατελθεῖν. id est,
Connexo ex alta laqueo sua guttura cornu
Inseruisse, anima ut tetrum penetraret ad Orcum.

In *ea uerò quam prædiximus* Telaugis *epistola, fertur illum ex senio in mare prolapsum, extinctúmque esse.* Hæc *de ipsius morte.* Fertur & *nostrum in eum ex* Pammetro *nostra carmen in hunc modum:*

Καὶ σύ ποτ᾽ Ἐμπεδόκλεις διερῇ φλογὶ σῶμα καθήρας
Πῦρ ἀπὸ κρατήρων ἔκπιες ἀθανάτων.
Οὐκ ἐρέω δ᾽ ὅτι σαυτὸν ἔβαλλες ἐς ῥόον Αἴτνης
Ἀλλὰ λαθεῖν ἐθέλων ἔμπεσες οὐκ ἐθέλων. hoc est,
Empedocles rapida purgasti corpora flamma,

Aeter

Aeternos ignes fortiter ore trahens.
Non dicam quòd te in feruentem miseris Aetnam,
Lapsus es, at nolens, delituisse uolens.
Et aliud,

Ναὶ μὴν Ἐμπεδοκλέα θανεῖν λόγος, ὥς ποθ' ἁμάξης
ἔκπεσε, καὶ μηρὸν κλάσατο δεξιτερόν.
Εἰ δὲ πυρὸς κρατῆρας ἐσήλατο, καὶ πίε, τί ζῶν
πῶς ἂν ἔτ' ἐν Μεγάροις δείκνυτο τοῦδε τάφος. hoc est,

Cruribus Empedocles collisis, dicitur esse
Mortuus, è curru cùm cecidisset humi.
Si se flagrantem malè sanus iecit in Aetnam,
Quomodo adhuc Megaris structa sepulchra iacēt?

Timon uerò ne ab eo quidem lacessendo abstinuit, dicens, Empedoclesq; forensium opifex carminū, & cætera. Hæc autē illi uisa sunt ac placita, Elementa esse quatuor: ignem, aquam, aërem, terram, amicitiamq;, qua copulentur: & discordiam, qua dissideant. Ait autem sic:

Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεὺς
Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις ἐπικροῖ ὄμμα βρότειον. hoc est,

Iuppiter albus, & alma soror Iuno, atq; potens Dis,
Et Nestis lacrymis hominum quæ lumina complet.

Iouem ignem, Iunonem terram, Aidoneum aërem, Nestin aquam dicens, & hæc ait assiduas uersare uices, desinere nusquam. Estq; æternus iuxta illum hic rerum ordo. Denique infert:

Ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα
Ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορούμενα νείκεος ἔχθει. id est,

Nonnunquam connectit amor simul omnia, rursus
Nonnunquam seiuncta iubet contentio ferri.

Solem ait ignis ingentem * *massam, lunamq; maiorem, lunamq; disci habere similitudinem. Cœlum ipsum cristalli* *ἀθροισμα.
obtinere

obtinere ſpeciem, & animam, & omnigenum animalium atque arborum ſpecies indui, ait nempe,

> Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρος τε κόρη τε
> Θάμνος τ' οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπυρος ἰχθύς. hoc eſt,
> *Nam, memini, fueram quondam puer atque puella,*
> *Plantaq́; & ignitus piſcis, perníxq́; uolucris.*

Quæ igitur ille de natura deq́; expiationibus ſcripſit, ad quinq́; millia uerſuum pertingunt: quæ uerò de medicina, ad ſexcentos. De tragœdijs ſuprà iam diximus.

EPICHARMVS COVS.

Epicharmus Elothalis filius, Cous, & ipſe Pythagoræ auditor fuit. Trimeſtris uerò cùm eſſet è Sicilia profectus, peruenit Megara, inde cōtendit Syracuſas, ut & ipſe in ſuis teſtatur libris. Eius ſtatuæ eiuſmodi carmen inſcriptum eſt:

> Εἴ τι παραλλάσσει φαέθων μέγας ἅλιος ἄστρων
> Καὶ πόντος ποταμῶν μείζον' ἔχει δύναμιν.
> Φαμὶ τοσοῦτον ἐγὼ σοφίᾳ προέχειν Ἐπίχαρμον
> Ὃν πατρὶς ἐστεφάνωσ' ἅδε Συρακοσίων. hoc eſt,
> *Quantum ſol uincit ſublimis ſydera cœli,*
> *Quanto uis pelago maior ineſt fluuijs,*
> *Tantū ego profiteor ſophia præſtare Epicharmum,*
> *Cui Syracuſa comis patria ſerta dedit.*

Commentaria reliquit in quibus de natura rerum, de ſententijs, de medicina diſſeruit. Notaſq́; breues cōmētariorum locis appoſuit, quibus apertè indicat ab ſe elaborata opuſcula. Obijt anno ætatis nonageſimo.

ARCHYTAS TARENTINVS.

Archytas Mneſagoræ, ſiue ut Ariſtoxenus ait, Heſtiei filius, Tarentinus Pythagoricus nobiliſſimus fuit. Hic Platonem cùm à Dionyſio necandus eſſet, per epiſto-

lam eripuit. Admirationi summæ apud plurimos habitus est in omni uirtutis genere. Nam septies ciuibus præfectus est, cùm cæteri plus quàm annum imperare lege prohiberentur. Ad hunc Plato scribit epistolas binas, quòd is ad eum prior scripsisset, in hunc modum:

ARCHYTAS PLATONI S.

FACIS tu quidem rectè quòd nobis te conualuisse ex ægritudine significaris: de Damisco item certiores feceris. De commẽtarijs autem curauimus, uenimusq; ad Lucanos, ibiq; conuenimus Occelli nepotes. Quæ igitur de regno, legibus, iustitia, omniumq; generatione, ipsi habemus, & ex his quædã misimus. Reliqua modò reperiri non possunt: cùm inuenta fuerint, ad te deferentur.

In hunc modum Archytas. Plato autem ita rescripsit:

PLATO ARCHYTAE S.

QVAE abs te nobis allata sunt cõmentaria, dici non potest quàm libenter accepimus, quiq; illa scripsit, in primis admirati sumus. Ostendit enim profectò uir ille dignũ se maioribus illis suis antiquißimis atque optimis uiris. Feruntur autem isti uiri Myræi fuisse. Hi autem ex illis fuere Troianis, qui cum Laomedonte migrarunt, uiri boni, ut de illis tradita significant. Quæ apud me sunt commentaria, de quibus scripsisti, nondum satis elucubrata sunt, neque unquam satis erunt, ea tamen misi. De custodia uerò ambo consentimus. Nihil itaque adhortatione opus est. Vale.

In hunc modum illi ad se inuicem scripserunt. Porrò Archytæ quatuor fuere. Primus hic ipse, Secũdus, Mitylenæus musicus, Tertius, qui de agricultura scripsit, Quartus, poëta epigrammatum, Quintum plerique addunt architectum, cuius proferunt librum de machina, cuius istud initium est, Hæc de Teucro Carthaginiensi audiui. De mu-

sico

sico autē dicitur, quòd cùm probo sibi daretur, quòd non exaudiretur, dixerit, Organum uerò pro me pugnans loquitur. Pythagoricum uero Aristoxenus refert cùm exercitui præesset, nunquam fuisse superatum. Semel autē dum inuidiæ cederet, sese imperio abdicasse, moxq́; exercitū in ius hostium concessisse. Primus hic mechanica mechanicis principijs usus exposuit, primusq́; motū organicū descriptioni geometricæ admouit, ex dimidij cylindri sectione duas medias secundum proportionem sumere quærens, ad cubi publicationem: hic in geometria cubum primus, ut Plato in Republica testatur, inuenit.

ALCMAEON CROTONIATA.

ALcmæon Crotoniates, & Pythagoræ auditor fuit, ut plurimùm uerò in medicina uersatur: plerunq; item de natura disputat, dicens, multas humanarum rerum causas. Videtur autem primus de naturæ ratione scripsisse, ut Phauorinus in omnimoda tradit historia, lunamq́; hanc sempiternam habere naturam dixit. Fuit autem Pirithi filius, sicut & ipse in principio sui operis testatur. Alcmæon Crotoniates hæc ait, Pirithi filius Brotino & Leoni, & Bathyllo. De inuisibilibus de immortalibus rebus, manifestam quidem scientiam habent dij, quantum uerò conijcere hominibus licet, & cætera. Animam uerò immortalem dixit, moueriq́; perpetuò instar solis.

HIPPASVS METAPONTINVS.

HIppasus Metapontinus & ipse Pythagoricus fuit. Ait autem definitum esse, tempus esse mundi mutationis, finitumq́; hoc uniuersum esse, ac semper moueri. Demetrius autē in æquiuocis refert illū nullū opus reliquisse. Fuerunt autem Hippasi duo, hic, & qui Lacedæmoniorum Remp. quinque libris comprehendit. Erat autem & ipse Lacon.

Philo

PHILOLAVS.

PHilolaus Crotoniata Pythagoricus & ipse fuit. Ab hoc Pythagoricos libros emendos ut curaret, Dioni scribit Plato. Moritur autem suspectus quòd tyrannidem inuadere moliretur. Nostrum est in ipsum epigramma hoc,

Τὴν ὑπόνοιαν πᾶσι μάλιστα λέγω θεραπεύειν
Εἰ γὰρ καὶ μὴ δρᾶς, ἀλλὰ δοκεῖς ἀτυχεῖς.
Οὕτω καὶ Φιλόλαον ἀνεῖλε Κρότων ποτὲ πάτρη
Ὥς μιν ἔδοξε θέλειν δῶμα τύραννον ἔχειν. hoc est,

Suspicio haud res est minimi, mihi crede, pericli,
Non pecces quicquam, si uideare facis.
Sic Philolaë Craton te patria perdidit olim,
Te arbitrata trucem uelle tyrannum agere.

Opinatur autem omnia harmonia ac necessitate fieri, terram iuxta primum circulum moueri dicit. Alij Hicetam Syracusanum id sensisse affirmant. Scripsit autem librum in quo illum Hermippus quempiam scriptorem dixisse refert Platonē philosophum cùm in Siciliam ad Dionysium profectus esset, emisse à Philolai consanguineis argenti minas Alexandrinas quadraginta, atque inde transcripsisse Timæum. Alij Platonem dicunt hæc à Dionysio accepisse, reluctantem licet abductum ex carcere adolescentem ex Philolai discipulis. Demetrius in homonymis Pythagorica de natura rerum hunc primum edidisse testatur, quorum est initium, In mundo natura coacta est ex infinitis ac finitis, mundusq; totus, & quæ sunt in ipso omnia.

EVDOXVS.

EVdoxus Aeschini filius, Cnidius, Astrologus, geometra, medicus, ac legumlator fuit. Geometriam quidem ab Archita didicit. In medicina uerò Philistione Siculo præceptore usus est, ut Callimachus in tabulis. Porrò

Sotion

Sotion in successionibus, Platonis quoque auditorem fuisse scribit. Nam cùm annum uigesimumtertium ætatis ageret, summóque inter paupertatis angustias discendi studio flagraret, Socraticorum gloria percitum Athenas contendisse cum Theomedonte medico, à quo & nutriri solitum, nec defuerunt qui dicerent ipsius delitias fuisse. Deuectus autem in Pireum Athenas quotidie ascendebat, ibiq; cùm Sophistas audisset, ad portum regrediebatur. Duos autem ibi menses moratus, domum reuertitur. Vnde rursus amicorum largitate suffultus in Aegyptum cum Chrysippo medico profectus est, commendatitias ab Agesilao literas ad Nectanabin ferens, à quo & sacerdotibus commendatus est. Ibi annum unum & menses quatuor moratus mento attonso atque supercilio, octo annorum historiam, secundum quosdam, conscripsit. Inde iam Cyzici atq; in Propontide Phantus Mausolũ itidem uisere uoluit. Tum uerò Athenas redijt, habens secum discipulos plurimos, contristandi, ut quidam uolunt, Platonis gratia, quòd is ab initio illum ab se dimiserat. Sunt qui dicant conuiuium Platoni celebranti ipsum adstantibus plurimis, hemicyclium in accubitum introduxisse. Enimuerò Nicomachus Aristotelis filius illum ait uoluptatem bonum dicere. Exceptus autem in patria magno cum honore est, cuius rei indicio est honorificum de illo factum decretum. Apud Græcos quoque clarißimus fuit, ciuibusq; suis leges conscripsit, ut Hermippus in IIII. de septem sapientibus libro refert. Scripsit autem de astrologia & de geometria, & de alijs quibusdam insignia opuscula. Tres autem habuit filias, Actidem, Philtidem, Delphidem. Refert Eratosthenes in libris ad Hecatonem, ipsum & Cyniaorum dialogos composuisse, alij Aegyptios lingua sua illos conscripsisse

psisse. Hunc uerò traductos Græcis edidisse tradunt. Eius Chrysippus Erinei filius Cnidius auditor fuit, in his quæ de dijs, de mundo, de cœlestibus docentur. In medicina uerò Philistione Siculo præceptore usus est. Reliquit autem & commentaria pulcherrima & eruditionis plena. Huius filius Aristagoras fuit, cuius Chrysippus Aethlij discipulus fuit, cuius feruntur modi illi ad uidendas speculationes naturales, quæ in mentem eius uenerant accommodati. Fuerunt autem Eudoxi tres: Primus hic ipse: Secundus Rhodius historiarum scriptor: Tertius Siculus Agathoclis filius, poëta comicus, qui ter urbana uicit certamina, quinquiesq; Lenaica, ut Apollodorus in chronicis ait. Inuenimus & alium medicum Cnidium, quem ait Eudoxus in terræ ambitu, semper admonere solitum articulos continua agitatione exercendos, sensusq; similiter. Idem uerò refert Eudoxum Cnidiũ circa centesimam & tertiam Olympiadem claruisse, atque lineas curuas reperisse. Moritur autem tertium & quinquagesimũ agens annum. Cùm uerò adhuc in Aegypto moraretur cum Iconuphy Heliopolitano Apis illius pallium lingere uisus est. Celebrem ergo illum fore nec longæuum ex eo ostento sacerdotes dixere, ut Phauorinus in commẽtarijs refert. Sic autem se habet carmen quod in eum scripsimus:

Ἐν Μέμφει λόγος ἐστὶ προμαθεῖν τὴν ἰδίην Εὔδοξόν ποτε μοῖραν, παρὰ τοῦ καλλινόρω ταύρου. κοὐδὲν ἔλεξε. βοὶ γὰρ πόθεν λόγος; φύσις οὐκ ἔδωκεν μόσχῳ λάλον Ἄπιδι στόμα. παρὰ δ' αὐτὸν λέχριος στὰς ἐλιχμήσατο στολὴν, προφανῶς τοῦτο διδάσκων· ἀποδύσῃ βιοτὴν, ὅσον οὔπω. διὸ καί οἱ ταχέως ἦλθε μόρος, δεκάκις πέντε ἐπὶ τρεῖς ἐσιδόντι πλειάδας. id est,

Fama est Eudoxum quondam in Memphi fatum suum sciscitatũ, à pulchrè cornuto boue. Neq; illi respondit quic-

quam. Nam unde sermo boui contigisset? Siquidem Apidi uitulo os loquax non dedit natura, uerùm obliquus cùm staret, uestem lambebat, hoc apertè innuens, illum propediem uita excessurum: quare & breui postea mors hominem inuasit, cùm nimirum decies quinque supra tres uixisset annos. Hunc pro Eudoxo ἔνδοξον ob famæ claritatem groriámq; appellabant. Quoniam ergo de nobilibus Pythagoricis diximus, nunc iam sparsim, ut aiunt, de claris quibusdam philosophis loquamur, ac primùm de Heraclito dicendum.

DIOGENIS LAERTII
DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER NONVS.

HERACLITVS EPHESIVS.

Eraclitus Bysonis, siue ut quidam uolunt, Herationtis filius, Ephesius, circa LXIX. Olympiadē clarus est habitus. Fuit autē ultra cæteros alto animo & cōtemnēte omnes, ut ex ipso eius opere ostēditur, ubi ait, Multa peritia mentem nō decet. Hesiodū siquidē docuit & Pythagoram, rursusq; Xenophontē atq; Hecatæū. Nam licere scire sapientē sentētiam, qua gubernantur omnia per omnia. Homerumq; dicebat dignum qui ex certaminibus eijceretur, colaphisq; cæderetur, Archilochumq; similiter. Dicebat autem & iniuriam extinguere oportere magis quàm incendium, plebemq; pro lege non secus ac pro muro pugnare. Acriter autē Ephesios carpit, quòd amicū suum Hermodorum eiecerant, dicēs: Merentur Ephesij omnes adulti mori, impuberibusq;

beribusq; urbem derelinquere, quoniam Hermodorum sui præstantißimum expulerunt dicentes, Nostrum nemo inæqualis sit, quoniam si quis erit talis, alibiq; & cum alijs. Cum autem rogaretur à ciuibus ut leges eis poneret, contempsit, quòd iam ciuitas peßima cõsuetudine imbuta esset. Secedẽs uerò ad phanum Dianæ cum filijs ludebat. Circũstantibus autem Ephesijs, Quid, inquit, miramini ò perditi, nónne præstat isthuc facere, quàm uobiscum Remp. administrare? tandem hominum odio seceßit, uitamq; in montibus ducebat, olera ac herbas comedens. Atqui ob eam causam morbo aquæ intercutis arreptus ad urbem descendit, medicósq; per ænigmata sciscitabatur, an possent ex imbre siccitatem facere. Illis non intelligentibus, seipsum boum stabulo includens, & fimo bubulo obruens, eo calore arbitrabatur noxium ac exundãtem humorem exhauriri posse. Vbi uerò ne sic quidem aliquid proficere conspexerat, moritur LX. ætatis agens annum: estq; in ipsum nostrum sic habens epigramma,

Πολλάκις Ἡράκλειτον ἐθαύμασα, πῶς ποτὲ τὸ ζῆν
  ὧδε διαντλήσας δύσμορος, εἶτ' ἔθανεν.
Σῶμα γὰρ ἀρδεύσασα κακὴ νόσος ὕδατι φέγγος
  ἔσβεσεν ἐκ βλεφάρων, καὶ σκότον ἠγάγετο, hoc est,

Mecum ego Heraclitum mirabar sæpe, quòd olim
  Sic uitam infelix hausit, & inde obijt.
Nam malus ossa rigans, & aquosus corpora languor
  Extincto inuexit lumine mox tenebras.

Hermippus autem refert illum medicis dixisse, Num possit quispiam preßis intestinis humorem exhaurire, negantibus autẽ, seipsum solis obiecisse radijs, ac iußisse pueris boum fimo se oblinere, eo calore maceratum postridie obijsse diem, sepultumq; in foro fuisse. Neanthes uerò Cy-

zicenus ait, illum fimo bubulo cùm se eximere non posset, ita perstitisse, atque ob eam mutationem ignotum à canibus discerptum esse. Fuit autē à puero non paruæ admirationi, & cùm esset iuuenis, nihil se dicebat scire. Vbi uerò ad uirilitatis annos euaserat, nihil ignorare. Neminē quidem audiuit, uerùm semet inuestigandæ ueritati dedisse, omniaq́; ex semetipso didicisse ait. Sotion autem quosdam dixisse refert Xenophanis illum fuisse auditorem, Aristonemq́; in libro de Heraclito dicere, aquæ intercutis illum curatum ægritudine, morbo alio uitam finisse. Ei opinioni & Hippobotus accedit. Eius uerò qui legitur liber, generaliter quidem de natura est, cæterū treis in partes scinditur. Nanque & de uniuerso, et de Repu. & de theologia disserit. Illum uerò in templo Dianæ deposuit, ut quidam putant de industria obscurius scriptum, ut soli eruditi illum legerent, ne si à uulgo passim legeretur, cōtemptibilis esset. Hunc uerò & Timon descripsit, appellans maledicum & turbæ infestum. Theophrastus illum atra bile laborātem, alia semiperfecta, alia aliter scripsisse refert. Eius alti animi signum Antisthenes in successionibus id asserit, quòd fratri concesserit regnum. Tantum uerò gloriæ promeruit ipsius liber, ut sectatores habuerit qui appellarentur Heraclitij. Sunt autem ista quæ illi summatim uisa sunt: Ex igne cuncta cōstare in eumq́; resolui omnia. Fato omnia fieri, & ex conuersione contraria quæ sint, omnia congruere & coaptari. Animarum item & dæmonum plena esse omnia. Dixit & de his, quæ in mundo contingunt uarijs mutationibus ista: Solis eam esse magnitudinem, quæ cernitur oculis. Dicitur & id de animæ sensisse natura, nūquam illam reperiri posse, quantalibet quis uia conficiat spatia, adeò profundam eius esse rationem. Opinionem siue æstimatio

mationē sacrum morbum appellabat, aspectumq́; mentiri. Lucidè quidem interdum & apertè in suo opere loquitur, & ut tardißimo cuiq; facilis ad intelligendum sit. Breuitas *quoq; et interpretationis grauitas incomparabilis est.* Iam *uerò per partes digesta sic se hebent eius decreta.* Ignem *elementū esse dicit, ignisq́; uicißitudinē tum raritate, tum densitate constare, quæ fiunt omnia.* Apertè *uerò nihil explicat, fieriq́; omnia per contrarietatē, & fluminis in morē uniuersa decurrere, finitumq́; esse hoc uniuersum, & unū esse mundum, cumq́; ex igne nasci, & rursus per quosdam ambitus per uices hoc omne seculū ignescere.* Id *autem fato fieri.* Ex *his uerò quæ contraria sunt, id quidē quod ad generationē adducat, uocari bellū & cōtentionē: quod autē ad incensionem, concordiam & pacem.* Mutationem *quoq; uiam esse supra infraq́; ducentē, secundum quā fieri mundum arbitratur.* Densatum *quippe ignem liquescere, constantémq; aquā fieri, concretā uerò aquam in humum uerti, idq́; inter inferiora adesse.* Humum *ipsam denuo effundi, atq; ex ea fieri humorem.* Ex *eo autem reliqua fermè omnia, ad euaporationem eam referens, quæ ex mari fit, ipsámq; ad superiora uiā esse.* Porrò *euaporationes ex terra fieri & mari, alias quidē perspicuas & liquidas, alias uerò tenebrosas.* À *liquidioribus ignem, à reliquis humorem incremēta capere.* Aërem *uerò cuiusmodi sit, nō significat, esse tamē scaphas per concauum ad nos conuersas, in quibus conuenientes euaporationes liquidas reddere flammas quæ sint sydera dicit.* Esse *autem lucidißimā calidißimámq; solis flammam, nanq; astra cætera remotiora esse, neq; adeò terræ uicina, atque ideo minus lucere minúsque calefacere.* Lunam *quæ terræ uicinior sit, non per liquidum locum deferri.* Solē *in suo splendore, nulli admistioni*

obnoxium durare, certis à nobis ſpatijs menſurisq; diſtantem. Ex eo igitur magis calefcere, atq; illuſtrare. Deficere item ſolem ac lunam cùm ſcaphæ ad ſuperiora uertuntur, menſtruáſq; figuras lunæ fieri, dum in illam ſenſim uertitur ſcapha. Diem item ac noctem & menſes & annos anniq; ſtatuta tempora, pluuias & uentos & his ſimilia ſecundum euaporationes uarias fieri. Nam liquidam euaporationem in ſolis circulo inflammatã diem facere, cõtrariam uerò ubi obtinuerit, efficere noctẽ, atq; ex lumine calorem augeri, æſtatemq; perficere, ex tenebris humorem abundare, unde hyems oriatur. In hunc modum & de cauſis cæteris diſputat. Enimuero de terra cuiuſmodi ſit, penitus tacet, ac de ſcaphis. Itidem iſta eius dogmata fuere. Porrò quod ad Socratem attinet, quæ nam eius de illo ſententia fuerit, cùm eius legiſſet librũ ab Euripide ſibi delatum, ut Ariſton ait, diximus cùm de Socrate loqueremur. Seleucus tamen grammaticus ait Crotoniatem quendam in eo, quem Catacolymbitem inſcripſit libro, tradere Cratem quendam hunc librum primò Græcis inuexiſſe, ac dixiſſe, librũ ipſum Delio aliquo indigere natatore, qui in illo non ſuffocaretur. Inſcribũt illum pleriq; muſas, alij, de natura, Diodorus uerò, gubernaculum exploratum certumq; ad libram uitæ, quidam ſententiam morum, unius omnium inſtituti ornamentum. Aiunt illum cùm rogaretur, Cur taceret, dixiſſe, Vt uos loquamini. Eius frui contubernio & Darius optauit, ſcripſitq; ad illum ita:

REX DARIVS HYSTASPIS filius Heraclitum Epheſium ſapientem uirum ſalutat.

LIBRVM *de natura ſcripſiſti obſcurũ, difficilemq; in pleriſq;: qui ſi ad uerbũ exponatur, uim quandã ſpeculationis*

lationis continere uidetur, mundi totius, & quæ in eo fiunt omnium, quæ quidem sunt in diuino motu constituta in quibus plurimi hæserunt, adeò ut & qui complura legerunt, ambigant, cùm recta abs te narratio conscripta uideatur. Rex igitur Darius Hystapsis filius auditor esse tuus cupit, particepsq; Græcæ eruditionis fieri. Venias itaque quàm primùm ad conspectum meum ac regiam domum. Græci enim ut plurimùm, sapiẽtibus uiris obseruandis minus dediti aspernantur ea, quæ ab his rectè fuerint elucubrata, tametsi eiusmodi sint ut eruditione & grauitate non careant. Apud me autem aderit tibi omnis honor, priuatusq; omnis quotidieq; solicita obseruatio, & grata collocutio, uitaq; tuis moribus probabilis. Vale. His ille ita respondit:

HERACLITVS EPHESIVS
Regi Dario Hystaspis filio S.

QVOTQVOT *mortales in terris uiuunt à ueritate ac iustitia abstinent, auaritiæ autem & inani gloriæ inexplebiliter intẽdunt, perditæ dementiæ causa. Ego autem omnis immemor nequitiæ, fastidiumq; deuitans omnis inuidiæ domesticæ, quæ splendorem comitari solet, nunquam in Persarũ sòlum aduenirẽ paucis cõtentus, quæ sunt secundum meam sentẽtiam.* Huiusmodi ille & aduersus regẽ fuit. Demetrius autẽ in æquiuocis ipsum & Athenienses aspernatum ait, apud quos magna de illo erat opinio, & cùm Ephesijs esset contẽptui, nusquam alibi maluisse cõuersari. Meminit illius Demetrius quoq; Phalereus in Socratis defensione, plurimiq; fuere qui illius exponerẽt librũ, quippe & Antisthenes & Heraclides Pontic. & Sphærus Stoic. Pausanias præterea qui ἡρακλειτιστὴς appellatus est. Nicomedes quoq; ac Dionysius, & ex grammaticis Diodorus, qui opus illud nõ de natura, sed de rep. dixit disserere. Nã quæ

de natura disserit, in exempli speciem inserta illic esse. Hieronymus *autem Scythinum quendam iamborũ poëtam in illius librũ metro iocari, illumq; euertere, dixit.* Multa autem *epigrammata in ipsum feruntur, cuiusmodi sunt hæc:*

Ἡράκλειτος ἐγὼ, τί μ' ὦ κάτω ἕλκετ' ἄμουσοι;
Οὐχ ὑμῖν ἐπόνουν, τοῖς δ' ἔμ' ἐπισταμένοις.
Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος τρισμύριοι: οἱ δ' ἀνάριθμοι
Οὐδεὶς ταῦτ' αὐδῶ καὶ παρὰ Περσεφόνῃ. hoc est,

Sum Heraclitus ego, quid me uexatis inepti?
Non uos, sed doctos tam graue quærit opus.
Vnus homo est nobis id quod ter mille, sed unus
Vix sunt innumeri: & manibus hæc recito.
Item aliud in hanc sententiam,

Μὴ ταχὺς Ἡρακλείτου ἐπ' ὀμφαλὸν εἴλεο βίβλον
Τοῦ ἐφεσίου μάλα τοι δύσβατος ἀτραπιτός,
Ὀρφνὴ καὶ σκότος ἐστὶν ἀλάμπετον, ἢν δέ σε μύστης
Εἰσαγάγῃ, φανεροῦ λαμπρότερ' ἠελίου. hoc est,

Noli Heraclitum rabido percurrere cursu,
Est uia difficilis, luce papyrus eget.
In sua si doctus te duxerit atria uates,
Cuncta uidebuntur lucidiora die.

Quinq; autem Heracliti fuere. Primus *hic ipse.* Secundus *poeta lyricus, cuius est illa duodecim* Deorum *laus.* Tertius *elogiæ poëta* Halicarnasseus, *in quem* Callimachus *sic scripsit:*

Εἶπέ τις Ἡράκλειτε τεὸν μόρον, ἐς δέ με δάκρυ
Ἤγαγεν, ἐμνήσθην δ' ὁσσάκις ἀμφότεροι,
Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν, ἀλλὰ σὺ μέν που
Ξεῖν' Ἁλικαρνασεῦ τετράπαλαι σποδιή.
Αἱ δὲ τεαὶ ζώουσιν ἀηδόνες, ᾗσιν ὁ πάντων
Ἁρπακτὴς Ἀΐδης οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ. hoc est,

Heraclite

Heraclite mihi quidam tua funera dixit,
Et subitò lachrymis immaduere genæ.
Cùm memini longos quoties consumpsimus ambo
Soles, miscentes seria multa iocis.
Puluis at es tenuis nunc hospes, sed tua musa
Viuit, Plutonis nec timet illa manus.

Quartus Lesbius, qui Macedonum scripsit historiam. Quintus est industria * ridiculus, qui ex cytharæ pulsu transiuit ad speciem. *σπουδογελοῖος.

XENOPHANES.

XEnophanes Dexij, siue ut Apollodorus ait, Orthomenis filius Colophonius, à Timone laudatur, ubi ait:
Ξεινοφάνην ὑπάτυφον, ὁ μηροπάτην ἐπικόπτην. hoc est,
Xenophonem subacerbum, & Homeri nobile flagrum.
Pulsus autem patria in Zancla Siciliæ moratus est, atque Catanæ. Sunt qui neminem audisse dicant, neq; desunt qui Botonis Atheniensis auditorem fuisse asseuerent. Alij Archelaum audisse, atque ut Sotion ait, Anaximandri ætate uixit. Scripsit autem uersus, elegias & iambos contra Hesiodum atque Homerum, subsannans ea, quæ de Dijs dixere, ipse quoque sua * resarciebat poëmata. Thaletis ac Pythagoræ opinionibus contraria sensisse fertur, Epimenidemq; suggillasse. Fuit autem & longæuus maximè, sicuti & ipse quodam in loco testatur, dicens, septuagintaseptem annos se à patria peregrinatū esse, cùm tum uigintiquinq; esset annorum. Ait autem quatuor esse omnium rerum elementa, infinitosq; mundos, neque uariabiles, nubes consistere cùm solis uapor sursum fertur, easq; in aërem cogi. Dei substantiam rotundam esse, & globosam, nihilq; cum hominibus habere commune, totum cernere, totumq; audire, non tamen respirare, simulq; esse omnia, mentem, pruden- *ἐρραψῴδει.

tiam æternitatem. Primusq; definiuit omne quod fiat corruptioni obnoxium esse. Animámque esse spiritum ait, & plurima deteriora mente esse. Tyrannis congrediendum aut minimè aut suauißimè. Empedocle autē dicente, Difficilè inueniri iuuenē posse sapientem, rectè inquit, Nam sapiens sit necesse est, qui nôrit explorare sapientem. Omnia incomprehensibilia esse primum hunc dixisse, Sotion autor est, sed fallitur. Scripsit autem de Colophonis conditione, & de Italica in Eleam colonia, uersus ad duo millia. Claruit circa sexagesimam Olympiadem. Refert Demetrius Phalereus in libro de senectute, Panætiusq; Stoicus in libro de tranquillitate, filios illū suos proprijs sepelisse manibus, sicuti & Anaxagoram. Videtur autem à Pythagoricis Parmenisco & Orestade, ut Phauorinus in primo commentariorum ait, defecisse. Fuit autem & alius Xenophanes poëta Iambicus ex Lesbo. Atque hi quidem, quos commemorauimus sparsim.

PARMENIDES.

PArmenides Pyretis filius, Eleates, Xenophanis auditor fuit, tametsi eum Theophrastus in epitome Anaximandrum audisse tradat. Licet autē Xenophanis auditor fuerit, secutus tamen illum non est, adiunctus est & Ameniæ & Diochetæ Pythagorico, ut Sotion ait, pauperi illi quidem, sed honesto sanè uiro ac bono, quem etiam ob hoc potius secutus est, ac uita functo sacellum ædificauit. Cùm & genere & opibus illustris esset, tamen ab Amenia nō à Xenophane ad quietam uitam inductus est. Primus hic terram globosam dixit, ac rotūdam, & in medio sitam. Duoq; esse elementa, ignem & terram, illum opificis, hanc materiæ tenere ordinē. Generationem item hominū ex sole primum esse ortam. Solem ipsum calidum esse atq; frigidum, ex quibus

bus constant omnia. Animam ac mentem idem esse, sicuti & Theophrastus in physicis meminit, cùm ferè omnium opiniones exponeret. Vnde quodam in loco ait:

-Χρέω δέ σε πάντα πυθέσθαι
Ἠ μὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκὲς ἦτορ,
Ἠ δὲ βροτῶν δόξας, τῶν οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής. hoc est,
-Velim simul omnia noscas
Aut uerum simplex, & pectore semper aperto,
Aut malè constantis laudem, & suffragia uulgi.

Philosophiam & ipse carmine expreßit, quemadmodum Hesiodus, & Xenonphantes, atq; Empedocles. Iudicium rationis esse dixit, sensusq; minus esse exactos & idoneos ad iudicandum. ait enim:

Μή σε θεὸς πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω.
Νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα, καὶ ἠχήεσσαν ἀκουὴν,
Καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδηριν ἔλεγχον. id est,
Nec tibi communis sensus persuadeat unquam
Quicquam ut fallaces oculi, aut ut iudicet auris,
Aut lingua, at ratio dirimat discrimina rerum.

Quamobrem & Timon de eo ait:

Παρμενίδου τε βίην μεγαλόφρονα, τὴν πολύδοξον,
Οἷς ῥ' ἀπὸ φαντασίας ἀπάτης ἀνενείκατο ὤσεις. hoc est,
Parmenidæ ingentes animos, uiresq; potentes
Qui sensus uanis simulacris fallier inquit.

Floruit autē olympiade XCIX. primusq; animaduertisse uidetur eundem esse uesperum atq; luciferum, ut Phauorinus in quinto commentariorum ait, alij Pythagoram dicunt. Negat Callimachus ipsius poëma esse. Fertur ciuibus suis tulisse leges, ut Speusippus in libro de philosophis ait. Huius nomine Plato dialogum inscripsit, uocauitq; Parmenidem, siue de ideis. Primus item sermone interrogasse

Achillem,

Achillem, ut Phauorinus ait in omnimoda historia. Fuit *autem & alius* Parmenides *orator , qui artem scripsit oratoriam.*

MELISSVS.

MElissus Ithegenis *filius* Samius, Parmenidis *auditor fuit, & cum* Heraclito *item uenit in colloquiũ, quo tempore illum etiam ignorantibus commendauit* Ephesijs, *sicuti* Democritum Hippocrates Abderitis. *Fuit autem & ciuilis in primis uir ciuibusq; maximè acceptus atq; charus.* Vnde *& præfectus classis magna uirtutis documenta dedit.* Placuit *autẽ ei uniuersum infinitũ esse & immutabile, atq; immobile, & unum, sibijpsi simile ac plenum, motumq; non esse, uerum uideri esse.* De *dijs nihil definiẽdum dicebat, neq; enim illorum certam esse cognitionem.* Floruisse *circa* LXXXIIII. *olympiadẽ* Apollodorus *refert.*

ZENO.

ZEno Eleates Pyreti, *ut* Apollodorus *ait in chronicis, filius,* Parmedinem *uerò natura quidem* Teleutagoræ, *adoptione uerò* Parmenidis *filium dixit.* De *hoc atque* Melisso Timon *hæc ait:*

Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος, οὐκ ἀλαπαδνὸν
Ζήνωνος πλάτων, ἐπιλήπτορος ἠδὲ Μελίσσου
πολλῶν φαντασμῶν ἐπάνω, παύρων γε μὲν ἥσσω. hoc est,
Epreßitq; Plato uires utriusque periti
Linguæ Zenonis, iurgatorisq; Melißi,
Phantasias qui aluit paucas, multasq; subegit.

Enimuero Zeno Parmenidis *auditor ac pædica fuit.* Fuit *autẽ proceræ staturæ, quemadmodum* Plato *in* Parmenide *indicat, idemq; in* Sophista *ipsum* Eleaticum Parmenidem *uocat.* Inuentorem Dialecticæ, *sicuti &* Empedoclem Rhetoricæ *fuisse,* Aristoteles *autor est.* Fuit *& in* Philosophia,

phia, & in Repub. *uir ſanè nobiliſsimus. Feruntur nempe ipſius uolumina ſapientiæ pleniſsima. Is cùm* Nearchũ *tyrannum, ſeu ut alij uolunt,* Diomedontem *deijcere ac profligare uoluiſſet, comprehenſus eſt, ut in Satyri epitome ait* Heraclides. Q*uo tempore cùm de cõſcijs & armis, quæ in Lipara habuit, inquireretur, uolens ipſum deſertum deſtitutumq́; oſtendere, omnes illius amicos coniurationis eſſe conſcios dixit. deinde cùm de quibuſdam dixiſſet, quiddam ſibi ad aurem loqui uelle, eam mordicus apprehenſam non antè dimiſit quàm dentibus perforaret, idem agens quod Ariſtogiton tyrannicida. Demetrius uerò in æquiuocis naſum ei præcidiſſe ait. Porrò Antiſthenes in ſucceſsionibus, illum cùm amicos indicaſſet, rogatum à tyranno, Eſsétne alius quiſpiam, dixiſſe,* Tu ciuitatis pernicies. *atq; adſtantibus ita loquutũ eſſe :* Admiror equidem ueſtrã ignauiam, *ſi horum gratia, quæ non ego tolero, tyranno ſeruire ſuſtinetis. Demum præciſam linguam in ora tyranni conſpuiſſe, ciuesq́; continuò facto impetu lapidibus tyrannum obruiſſe. Hæc omnes fermè ita tradiderunt. Cæterùm Hermippus illum in cauum * lapidem iniectum contuſumq́; fuiſſe ait. In hunc autem nos ſic diximus:* *ὅλμον.

Ἤθελες ὦ Ζήνων καλὸν, ἤθελες ἄνδρα τύραννον
Κτείνας, ἐκλῦσαι δουλοσύνης Ἐλέαν.
Ἀλλ' ἐδάμης, δὴ γάρ σε λαβὼν ὁ τύραννος ἐν ὅλμῳ
Κόψε, τί τοῦτο λέγω; σῶμα γὰρ οὐχὶ δέμας. hoc eſt,

Fortiter extincto uoluiſti Zeno tyranno
Triſti Eleam patriam ſeruitio excutere.
Victus es infelix, ſæui tamen arte tyranni,
Arreptum qui te contudit ære cauo.

Præclarus & in cæteris fuit Zeno, *maiorumq́; non ſecus atq;* Heraclitus *quadam animi altitudine contempto. Nam & ipſe*

& ipse prius quidem Hylen, postea uerò Eleam Phocensium coloniam, suamq́; patriam ciuitatem humilem, bonos tantũ uiros nutrire solitam, dilexit magis quàm Atheniensium magnificentiam, ad quos rarò proficiscebatur, domi aßiduè cõmorans. Hic & Achillem primus oratione compellauit, quamuis Phauorinus Parmenidem & alios complures profert. Placet autem illi mundos esse plures, uacuumq́; nõ esse. naturam omniũ rerum ex calido & frigido aridoq́; & humido fuisse profectam, cùm ista in alterutrum commutentur. Generationem hominum è terra esse, animamq́; ita ex his omnibus cõmistam quæ prædiximus, ut à nullo eorum plus quàm à cæteris obtineatur. Hunc aiunt cùm maledictis ageretur, indignari solitum, causantibusq́; quibusdam dixisse, si maledicta æquo animo admittam, ne laudes quidem sentiam. Octo uerò fuisse Zenones, cùm de Cittico loqueremur, diximus. Floruit autem Olympiadem circiter sexagesimam.

LEVCIPPVS.

LEucippus Eleates, siue ut alijs placet, Abderites, aut iuxta alios Milesius, Zenonis auditor fuit. Placebat illi infinita esse omnia, & in seipsa cõmutari, atq; uniuersum istud inane esse plenũq́; corporibus, mundósq́; fieri corporibus in hoc inane incidentibus, & in se inuicẽ implicatis, atq; ex motu secundum illorum incrementa naturã syderum fieri. Solem in circo maiori secundum lunam ferri, terram uehi, ac circa medium uerti, figuramq́; illius tympano similẽ. Primus hic atomos principia subiecit. Summatim ista illi uisa sunt, sed sunt explicãda per partes. Vniuersum quidem, ut diximus, infinitum ait. Huius partem plenã esse, partem inanem, & elementa ait, mundosq́; ex eis infinitos esse, & in illa dilabi atq; dissolui. Sicut autem fieri

mun

*mundos ex infinito per abscisionẽ, multa corpora figuris omnigena in magnum uacuum ferri, eaq; in unum coacta unam uertiginẽ efficere, secundum quam offendere, ac circumuolui modis omnibus, atq; ita discerni, ut seorsum similia quæ sunt sui similia petant. Cæterùm æquilibra cùm ob multitudinẽ minimè iam circunferri poßint, exilia quidem ad exterius uacuũ contendere sic ordinante natura, cætera subsidere & innexa atq; in se implicata inuicem concurrere, atq; ea concursione prius quandam*concretionem efficere rotundam. Hanc autem ueluti membranam subsistere continentem in se omnigena corpora, quæ dum secundum medij reluctationem circumuoluuntur, tenuem per gyrum membranulam fieri iuxta uertiginis tractum corporibus perpetuis semper confluentibus, atq; ita fieri terram, manentibus quæ semel in mediũ iniecta erant, ipsumq; rursus continentem membranæ instar augeri iuxta externorũ influentiam corporum, & cùm uertigine fertur quæcunque attigerit ea acquirere. Ex his quædam complicata concretionẽ facere, primò quidẽ humidam ac luteam, exiccata & circumacta cum totius uertigine: deinde incensa & ignita syderũ efficere naturam, esseq; solis circulũ extimũ. Lunæ uerò terræ proximũ, cæteris in medio horũ positis, ac sydera quidem omnia ob celeritatem motus ignescere, solem uerò inflammari à syderibus, lunam paululũ ex igne sibi usurpare, solem lunamq; deficere, quòd terra ad meridiem uergat, quæ ad septentrionem sunt, niuibus cõspergantur, & pruinis algeant, in glaciemq; concrescant. Solem quidem rarò deficere, lunam uerò perpetuò, quòd sint impares eorum circuli. Enimuerò ut generatio, ita & incremẽta mundi esse, & diminutiones, & corruptiones ex quadam neceßitate, quæ cuiusmodi sit, ipse exponit ac differit.*

* σύστημα.

Democ

DEMOCRITVS.

Democritus Hegistrati, siue secundum alios Athenocriti, uel certè Damasippi filius, siue ut alij putant, Milesius fuit. Magos autem quosdam & Chaldæos audiuit Xerxe Rege, patri illius præceptores, quando apud illum hospitatus est relinquēte, ut etiam refert Herodotus, à quibus & Theologiam & Astrologiam didicit cùm adhuc puer esset. Posteà uerò Leucippum conuenit, & secundum quosdam Anaxagoram, cùm annis XL. iunior quàm ille esset. Refert Phauorinus in omnimoda historia, Democritum de Anaxagora dixisse, non illius esse quas scripserit de sole, ac luna opiniones, uerum illo antiquiores, ipsumq; sibi eas furatum esse, derogasse item ijs quæ de mundi compositione & mente dixisset, infesto aduersus illum animo. Cùm ergo illum improbarit, quo pacto ille eius auditor fuit? Demetrius autem in æquiuocis, & Antisthenes in successionibus tradunt, illum in Aegyptum contendisse ad sacerdotes geometriam percepturum, & in Persidem ad Chaldæos atque ad rubrum mare. Non defuere qui dicerent & Gymnosophistis in India congressum esse, atque in Aethiopiam uenisse. Cúmque tertius esset frater, diuisisse substantiam, minorémque portionem, quæ erat in pecunia sibi elegisse, qua illi in peregrinatione opus erat, hoc illis dolo factum arbitrantibus. Demetrius ipsius partem centum talenta excessisse autor est, cúmque illa breui consumpsisse. Adeò uerò studiosum fuisse, ut ex uicino hortulo sibi cellulam seligeret, ibiq; seipsum includeret, & cùm aliquando ipsius pater bouem ad immolandum adduxisset, ibiq; alligasset, tandiu hoc ab illo non fuisse cognitū quoad hunc ille sacrificij causa excitauit ac bouis admonuit. Constat, inquit, illum Athenas uenisse, atq; ob despectū gloriæ

agnosci

agnosci noluisse: & cum agnouisset: Socratem ipsum à Socrate fuisse ignoratum. Veni enim Athenas, inquit, & me nemo cognouit. Siquidem Platonis illic riuales sunt, ait Thrasyllus: hic profectò obscurus ac sine nomine uenisset, qui de Oenopidis familia, & Anaxagoras alter colloquio cum Socrate habito de philosophia, Hic, inquit, philosophus similis est quinque certaminum uictori. Et erat reuera in philosophia πένταθλος, *hoc est, quinque certaminū. Nanque naturalia, moralia, mathematica, liberalium disciplinarum rationes, artiúmq; omnem peritiam callebat. Huius illud est, Sermo, operis umbra. Porrò Demetrius Phalerius in Socratis defensione, ne uenisse quidem illum Athenas dixit. Id autem profectò maius est, si quidem tantam contempsit ciuitatem. Non enim ex loco gloriam aucupari contendebat, uerum loco gloriam imponere. Constat autem ex scriptis eius cuiusmodi fuerit. Videtur autem, ut ait Thrasyllus, & Pythagoreorum fuisse imitator. Ipsius enim Pythagoræ meminit, illū singulari admiratione prosequutus in æquiuoco opere. Adeò autem uidetur ab illo accepisse omnia, ut nisi temporum ratio obstaret, illum & audisse putaretur. Pythagoreorum tamen quempiam audisse Glaucus Rheginus, qui eius seculo uixit, omnino affirmat. Refert autem & Apollodorus Cyzicenus Philolao illum in amicitiam uenisse, illóq; familiariter usum fuisse. Nitebatur autem, ut ait Antisthenes, etiam uariè probare imaginationes, sæpe solitarius uiuens, atque etiam sepulcra incolens, regressum ex peregrinatione humilimè uixisse ait, quippe qui omnē substantiam consumpserat, atq; à Damasco fratre, propter summam inopiam nutritum fuisse. Vbi uerò futura quædam prædixerat, sequénsq; rerum euentus fidem fecerat, diuinis iam honoribus dignus*

de legẽdis Democriti libris, memorat, LXXVII. anno maior natu quàm Socrates, ætate nimirum Archelai Anaxagoræ discipuli atque Oenopidæ. Nanque & huius mentionem facit. Meminit item & opinionis Parmenidis ac Zenonis. De uno ut maximè sua ætate claro, & Abderite Protagora, qui omnium consensu Socratis æqualis fuit. Refert autem Athenodorus in VIII. deambulationum lib. cùm ad illum Hippocrates uenisset, iußisse afferri lac, inspectoq; lacte dixisse, & capellæ primi partus & nigræ esse. Vnde maximum diligentiæ suæ miraculum Hippocrati fecisse. Sed & puellam Hippocratis comitem primo die ita salutasse, Salue uirgo, postridie uerò, Salue mulier. Fuerat enim puella nocte illa uitiata. Moritur autem Democritus iuxta Hermippum in hunc modum: Cùm iam ex senio deficeret, & propinquus uideretur morti, mœrentem sororẽ, quòd ille in celebritate Cereris moriturus ipsa deæ uota exoluere nequiret, bono animo esse iußit, panésq; calidos sibi quotidie afferre, eos igitur naribus cùm admouisset uiuum se dum ea celebritas transiret, seruauit. Vbi uerò dies illi transierunt, tres autem erant, quietißimè ac minimo dolore conclusit uitam, ut Hipparchus ait, CIX. ætatis anno. Nos sic de eo lusimus in pammetro,

Καὶ τίς ἔυ σοφὸς ὧδε, τίς ἔργον ἔρεξε τοσοῦτον
Ὅσσον ὁ παντοδαὴς ἤνυσε Δημόκριτος;
Ὃς θάνατον παρεόντα τρί' ἤματα δώμασιν ἔσχε
Καὶ θερμοῖς ἄρτων ἄσθμασιν ἐξένισεν. hoc est,

Quisnam tam sapiens uisus qui tale patrarit
Vnquam, quale sciens omnia Democritus?
Qui per tres tenuit præsentia fata dies, &
Illa recens cocti panis odore aluit.

Hominis igitur uita ad eum habet modum. Sunt autem quæ ille opinatus est ista: Principia omnium esse atomos

atq; inane, cætera omnia legitimum esse opinari. Infinitos esse mundos, generationi & corruptioni obnoxios. Nihil ex eo quod non sit, fieri, neq; in id quod haudquaquam sit, corrumpi. Atomos præterea & magnitudine & numero esse infinitos, ferriq; in toto ac rotari, atq; ita concretiones omnes gignere, ignem, aquam, aërem, terram. Quippe & hæc ex atomis quibusdam constare, esseq; paßioni & immutationi ob firmitatem ac soliditatem minimè obnoxia. Solem item & lunam ex huiusmodi uertiginibus tumorumq; circumferentijs esse compositam, animámq; itidem, quam idem esse quod mentem dicit. Intueri nos, incidentibus in nos rerum imaginibus, cunctaq; secundum neceßitatem fieri, cùm sit uertigo causa generationis omnium, quam neceßitatem dicit. Finem uerò esse rectum quietumq; animi statum, quam εὐθυμίαν uocat: quæ, ut quidam obliquè interpretantur, non idem sit quod uoluptas, uerùm secundum quam animus magna tranquillitate constantiáque beatus est, dũ nullo metu, nulla superstitione, aut alia quauis perturbatione agitatur. Eandẽ uerò & εὐεστὼ appellat, à bonitate cõstantiæ, multisq; nominibus alijs, quæ uerò fiant esse legitima, natura uerò indiuidua atque inania. Ita ille opinatus est. Ceterùm ipsius libros & Thrasyllus notauit, atq; in ordinem digeßit secundum Platonis quadripartitum ordinem. Sunt autẽ isti morales, Pythagoras, de affectu sapientis, de his quæ sunt apud inferos. Tritogenia, hoc est, quòd ex ea tria fiant, quæ humana cuncta contineant, de probitate, seu de uirtute, de copiæ cornu, de sedatione animi, cõmentariorum uel domorũ. Nam is quem appellauit Euesto, non inuenitur: atq; isti quidem morales. Porrò naturales hi, magnus diascomus, quem Theophrastus Leucippi esse ait, paruus diascomus, Cosmographia,

de syder

de ſyderibus uagis, de natura, unus, de natura hominis, ſiue de carne, duo, de mente, de ſenſibus. Hos quidam ilis adſcribunt, de anima, de liquoribus, de coloribus, de differentibus fragoribus, περὶ ἀμειψιῤῥυσμῶν, κρατυντήρια, hoc eſt iudicium ferentia de ſupradictis, de imagine, ſiue de prouidentia, de peſtibus, normæ, tres ambiguorum. Et iſti quidē naturales: Porrò incõpoſiti ſunt iſti, cœleſtes cauſæ, aëriæ cauſæ, planæ cauſæ, de igne & his quæ ſunt in igne cauſæ, cauſæ de uocibus, cauſæ de ſeminibus, arboribus, fructibus, cauſæ de animalibus tres, promiſcuæ cauſæ, de lapide, & hi quidem incompoſiti. Mathematici uerò hi ſunt, de ſententiæ differentijs, ſiue de contractu circuli & ſphæræ, de geometria, geometricorum numeri, de *mutis ac ſolidis *ἀλόγων lineis duo, explicationes, magnus annus ſiue aſtronomia, παράπηγμα, certamen clepſydræ, cœli deſcriptio, terræ deſcriptio, poli deſcriptio, radiorum deſcriptio. Hactenus de mathematica. De muſica hi ſunt, de cõcentu & harmonia, de poëſi, de carminis uenuſtate, de conſonis & diſſonis rebus, de Homero, ſiue uerſuum rectitudine & linguis, de carmine, de uerbis & nominibus. Hæc ille de muſica. De medicina, & de his quæ ſub artē cadunt iſta ſcripſit: Prænotio de ratione uictus, ſiue medicinæ ſententia, cauſæ de intempeſtiuis, de tempeſtiuis, de agricultura ſiue geometricus, de pictura, de re militari & armis, de his hactenus. Sunt qui ſeorſum & cõmentarijs iſta conſtituant, de ſacris in Babylone literis, de his quæ ſunt in Meroë, Oceani nauigatio, de hiſtoria Chaldaica & Phrygia, de febre, & de his quæ ex morbo tuſsi agitantur, legales cauſæ, chernica, ſiue problemata. Cætera quæ ad illum quidam referunt, partim ex eius opuſculis decerpta, partim omnino aliena conſenſu omniū ſunt. Hæc de illius uoluminibus. Sex autem

fuere Democriti. Primus hic ipse. Secūdus Chius musicus, coætanei ambo. Tertius sculptor, cuius Antigonus meminit. Quartus qui de templo Dianæ Ephesiæ scripsit & ciuitate Samothraca. Quintus epigrammatum poëta clarus & floridus. Sextus Pergamenus orator clarus.

PROTAGORAS.

PRotagoras Artemonis, siue ut Apollodorus & Dion in Persicis ait, Meandri filius Abderites fuit, ut Heraclides Ponticus in libris de legibus tradidit, qui illum & Thurijs leges dedisse ait. Vt autem Eupolis in tragœdia, quæ inscribitur Calaces refert, Teius fuit. Ait enim ille,

Ἔνδοθι μὲν ἐστὶ Πρωταγόρας ὁ Τήϊος. hoc est,

Est intus ille Protagoras iam Teius.

Hic & Prodicus Cæus libros prælegentes sibi quæstum faciebant. Plato denique in Protagora graui uoce fuisse Prodicum ait. Audiuit autem Protagoras Democritum, uocabatúrque sapientia, ut Phauorinus in omnimoda historia refert. Primus dixit duas omnium rerum esse rationes inuicem contrarias, quibus etiam interrogando utebatur, atq; in hunc fermè cœpit modum: Omnium rerū modus & mensura homo est: earū quidem quæ sunt ut sunt, quæ uerò non sunt tanquam non sint, dicebatq; nihil esse animā præter sensus, sicut & Plato refert in Theæteto, omniáq; esse uera. Alio autem in loco in hunc cœpit modum: De dijs quidem statuere nequeo, neq; an sint, uécne. Sunt enim plurima quæ id scire prohibeant, quippe & summa rei incertitudo & breuis hominis uita. Ob hoc autē principiū operis pulsus ab Atheniensibus est, libriq; illius in foro cremati sunt sub præconis uoce à singulis, qui illos habebant inuestigati. Hic primus pro mercede minas centū exegit, primusq; tēporis uires exposuit, orationumq; certamina spe-

ctauit

ctauit, & sophisma his qui contentionis studio delectan-tur, induxit: & omissa mente de nomine disseruit, ac superficiale & illud leue contentionis genus. Vnde & ipsum Timon mixtum contentiosúmque appellauit, cùm de eo sic scribit,

Πρωταγόρης τ' ἐπίμικτος ἐριζέμεναι εὖ εἰδώς. id est,

Protagoras mixtus, simul & contendere doctus.

Hic & Socraticum dicendi genus primus mouit, Antisthenisq; rationem, qua demonstrare nititur contradici non posse ut Plato in Euthydemo loquitur, primus iste uersauit. primúsque, ut ait Artemidorus dialecticus in libro aduersus Chrysippum argumenta ad quæstiones docuit. Ac primus quam nuncupauit τύλην in quam onera portant, inuenit, ut Aristoteles in libro de disciplina ait. Erat enim uafer, ut memorat sanè Epicurus, atque aduersus Democritum hunc in modum elatus est, cum ligna dedisse uisus esset. Diuisit autem orationem primus in quatuor, precationem, interrogationem, responsionem, præceptum. Alij septem in partes distinxisse aiunt, narrationem, interrogationẽ, respõsionem, præceptũ, promißionem, precationẽ, uocationem, quas etiam fundamenta orationis dixit. Porrò Alcidamas orationis quatuor partes dixit, dictionẽ, pronuntiationẽ, interrogationẽ, appellationem. Primum uerò librorũ suorum de dijs recitauit eum, cuius initium suprà posuimus. Recitauit autem Athenis in Euripidis, siue ut quidem uolunt, in Megaclidis domo, ut alij in Lyceo, Archagora Theodoti filio discipulo recitante. Accusauit autem Pythodorus Polyseli filius unus ex quadringentis. Aristoteles Euathlum accusasse ait. Sunt autem qui seruantur eius libri hi, Ars contentionis, de lucta, de disciplinis, de repub. de libertate, de uirtutibus, de* prisco *ἀρχῆς.

ſtatu, de his quæ ſunt apud inferos, de his quæ non rectè ab hominibus geruntur, de præcepto, cauſa de mercede, contradictionum duo. Et ij quidem eius libri. Scripſit autem & Plato dialogum in eum. Refert Philochorus eo nauigante in Siciliam, nauim, qua ferebatur ſubmerſam fuiſſe, idq; Euripidem in Ixione innuere ait. Quidam illum in uia defeciſſe iter agentem, cum ad nonageſimum ætatis perueniſſet annum, ſiue ut ait Apollodorus LXX. Porrò in ſtudijs philoſophiæ uerſatum annis quadraginta, circa ſeptuageſimamquartam Olympiadem claruiſſe. Eſt in hunc noſtrum ita ſe habens epigramma:

Καί σου Πρωταγόρη φάτιν ἔκλυον. ὡς ἄρ Ἀθηνῶν
Ἔκποτ' ἰὼν, καθ' ὁδὸν πρέσβυς ἐὼν ἔθανες.
Εἵλετο γάρ σε φυγεῖν Κέκροπος πόλις, ἀλλὰ σὺ μέν που
Παλλάδος ἄστυ φύγες, Πλουτέα δ' οὐκ ἔφυγες. hoc eſt,

Te quoque Protagoram redeuntem fertur Athenis
Iam uetulum media mortem obijſſe uia.
Cecropis urbs potuit, potuiſti Palladis urbem
Linquere, non potuit ſtyx uiolenta fugi.

Fertur cùm mercedem aliquando exigeret, Euathlúsque illius diſcipulus diceret, Sed nondũ quicquam uici, dixiſſe, At equidem ſi uicero, quodcunq; uicero, accipiam neceſſe eſt, ſin uerò tu uiceris, id in tuum ius neceſſariò concedet. Fuit autem & alius Protagoras aſtrologus, in quem & Euphorion epicediũ ſcripſit. Tertius Stoicus philoſophus.

DIOGENES APOLLONIATES.

Diogenes Apollothemidis filius, Apolloniates fuit, uir Phyſicus & eloquẽtia & ſapientia in primis clarus. Anaximenis auditorem fuiſſe Antiſthenes tradit: fuit autem Anaxagoræ temporibus. Hunc ait Phalereus Demetrius

*trius in Socratis defensione Athenis præ nimia inuidia periclitatum de uita. Quæ autem opinatus est, sunt ista, Elementum esse aërem, mundos infinitos, & inane infinitum, densúmque aërem, ac rarescentem, mundos gignere, nihil ex eo quod non sit fieri, neque in id quod non sit corrumpi. Terram esse rotundam, atque in medio sitam, eámque cepisse * constantiam secundum illam, quæ ex calido est, circunferentiam, ex frigido concretionem ac soliditatem accepisse. Est autem initium operis hoc, Qui docere aliquid instituit, ei mea quidem sententia, operæpretium est certum & indubitatum præstare principium, orationéque simplici atque pudica uti.* *σύστασιν.

ANAXARCHUS.

ANaxarchus Abderites Diomenis Smyrnæi auditor fuit, alij Metrodori Chij auditorē tradunt. Hic se, ne id quidem scire dicebat, quod nihil sciret. Porrò Metrodorum alij Nesum Chium, alij Democritum audisse tradunt. Anaxarchus igitur Alexandro etiam congressus est, floruitq; circa C & X. Olympiadem. Inimicum autē habuit Nicocreontē Cypri tyrannū. Et cum illum Alexander aliquando in conuiuio rogasset, quidnam de cœna illa sentiret, dixisse ferunt, Cuncta magnifice ô rex, uerùm oportebat iam caput satrapæ cuiusdam apponi, Nicocreontē intuens. Hoc ille ægrè ferens, memor iniuriæ, post mortē regis, cùm naui ferretur Anaxarchus, inuitúsq; applicuisset Cyprum, comprehensum eum in* saxum cōcauum iniecit, iussitq; ferreis malleis cædi: *illum pœnæ suæ negligentem, celebre id dictū ingeminasse aiunt, Tunde tunde Anaxarchi uasculum, nam Anaxarchum nihil teris. Iubente uerò illo ipsius præcidi linguam, fama est præcisam mordicus in eius faciem conspuisse. Est nostrum in ipsum tale carmen:* *ὅλμον.

Πτύσσετε μᾶλλον ἔτι καὶ μᾶλλον, θύλακος ἐστι
Πτύσσετ', Ἀνάξαρχος ἐν Διὸς ἐστὶ πάλαι.
Καί σε διαχθέλαι ὀλίγον Δυσνεφῦ τάδε λέξει
Ῥήματα περσεφόνη ἔρω. hoc est,

Contrahite in rugas tritũ hunc magis ac magis utrem,
Tutus Anaxarchus iam Iouis arce latet.
Et te hæc mox melius distinguere uerba iubebit
Percussor, Stygijs & recitare deis.

*Hic ob animi cõstantiam & facilem uictũ, Fortunatus appellabatur, habebátq; ad * emendandũ maximam autoritatem. Alexandrum enim deum se esse arbitrantẽ auertit, cum ex ictu quodam sanguinem illi fluere uidisset, digito ostendens, ita illi ait, Hoc quidem sanguis est, non autem*

* σωφρονίζειν.

Ἰχὼρ οἷος πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι. hoc est,

Ille cruor, diuis qualis solet esse beatis.

Plutarchus Alexandrum ipsum amicis hoc dixisse refert. aliâs item Anaxarchum illi cum præbibisset, ostendisse calicem, & dixisse:

Βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί. hoc est,

Ferietur aliquis mox deûm humana manu.

PYRRHO HELIENSIS.

P*yrrho Heliensis Plistarchum habuit patrem, quòd etiam Diocles tradit. Is, ut Apollodorus ait in chronicis, pictor fuit primum, atque ut Alexander in successionibus scribit, Drysonẽ Stilponis filium audiuit, deinde Anaxarchum illi ubique adhærens, ita ut Gymnosophistas in Indiam adierit, Magisq; congressus sit. Unde & nobilissimè philosophiam tractasse uidetur, commẽtus modũ, quo de omnibus nihil decerneret, neq; quicquam comprehendi posse diceret, ut Ascanius Abderites autor est, negabat enim quicquam turpe esse aut honestũ, iustũ uel iniustum,*

eadem

eadem ratione & in omnibus nihil uerè esse, cæterum lege atq; consuetudine cuncta homines facere. Neque enim esse quicquam istud potius quàm illud, consentanea ad hæc illi & uita erat. Nihil declinans nihilq; deuitans, sustinebat omnia: currus si fortè occurrissent, & prærupta, et canes, & talia, nihil omnino sensibus permittens. Seruatũ autem, ut Caristius Antigonus refert, à sequentibus se necessarijs. Porrò Aenesidemus ipsum de assensu quidẽ retinendo philosophatum esse tradit, non tamen imprudẽter gessisse singula. Vixit autem ad annos fermè XC. Cæterùm Antigonus Caristius in libro, quem de Pyrrhone scripsit, hæc de illo memorat, ipsum principiò quidem obscurum & pauperem, pictoremq; fuisse, seruariq; in Helide in gymnasio, λαμπαδιστὰς non infeliciter ab eo elaboratos. Quin egredi solitum & solitarium uiuere, raròq; apparere domesticis. Hoc autem idcirco facere, quòd audisset Indum quendam Anaxarcho exprobrantẽ, quòd nullum doceret uirum bonum fieri, cùm ipse regias aulas frequens tereret & regibus obsequeretur, semperq; eodẽ perseuerasset uultu atque habitu, & si quispiam illum inter dicendum desereret, ipse tamen quod cœperat perageret, et quidem cùm in adolescentia mobilis fuerit. Sæpe, inquit, peregrè proficiscebatur, nemini quò pergeret prædicens, & quibus uolebat congrediebatur. Et cùm aliquando Anaxarchus in scrobem incidisset, ille pertransit nihil ei opem ferens. Idque cùm plerique culparent, Anaxarchus ipse laudabat, ut indifferenter & sine affectu se habentẽ. Cùm secum loqui aliquando deprehensus esset, rogatus cur id faceret, Meditor, inquit, bonus ut sim. In quæstionibus à nemine contemnebatur, quòd obiter solumq; ad interrogata diceret, qua ex re factum est, ut Nausiphanes adhuc adolescen

ſcentulus ab eo captus & allectus. Aiebat enim oportere affectus quidem eſſe Pyrrhonis,*ſuiipſius autẽ uerborũ.*Di*cebátq; ſæpenumero* Epicurũ *conuerſationẽ inſtitutumq́;* Pyrrhonis *admiratum, ipſum de ſe percontari aßiduè ſolitum.*Tanto *autẽ in honore à patria ſua habebatur, ut eum* Pontificem *conſtituerit atq; illius gratia philoſophos publico decreto omnes immunitate donauerit. Cõplures item habuit inſtituti ſui, hoc eſt, rerum negligentia & contemptu æmulos. Vnde & illum complectitur mirificè* Timon *in* Pythone, *& in* Sillis, *quòd liber euaſerit omnibus perturbationibus, ſuperſtitioneq́; & uanitate, & captione ſophiſtica, ac dei inſtar inter homines regnarit.*

Ὦ γέρον ὦ Πύῤῥον, πῶς ἢ πόθεν ἔκλυσιν εὗρες
Λατρείης δοξῶν τε κενοφροσύνης τε σοφιστῶν,
Καὶ πάσης ἀπάτης πειθοῦς ἀπελύσαο δεσμὰ
Οὐδὲ μέλει σοι ταῦτα μεταλλῆσειν τινὲς αὖρας
Ἑλλάδ᾽ ἔχουσι, πόθεν ᾗ, καὶ εἰς ὅτι κυρεῖ ἕκαστα. hoc eſt,

Miror quì tandem potuiſti euadere Pyrrho
Turgentes fruſtra, ſtupidos, uanosq́; Sophiſtas,
Atq; impoſturæ fallacis ſoluere uincla,
Nec fuerit curæ ſcrutari, Græcia quali
Aëre cingatur, neq; ubi aut unde omnia conſtent.

Et iterum in Indalmis,

Τοῦτό μοι ὦ Πύῤῥων ἱμείρεται ἦτορ᾽ ἀκοῦσαι
Πῶς ποτ᾽ ἀνὴρ ἔτ᾽ ἄγεις ῥᾶστα μετ᾽ ἡσυχίας
Μοῦνος ἐν ἀνθρώποισι θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύων. hoc eſt,

Abs te illud miſerè optarim cognoſcere Pyrrho,
Quì fuerit facilis, lætaq́; uita tibi,
Solus ut in uiuis gereres te numinis inſtar.

Hunc autem Athenienſes etiã ciuitate honorauerũt, ut refert Diocles, *quòd* Cotyn Thracium *interemiſſet.* Piè *uerò*

& cum

& cum sorore sua obstetrice uixit, ut Erasthenes in libro de diuitijs & paupertate refert, quo tempore ipse publicè auiculas porcellosq; uenundabat, domiq; indifferenti munditia erat. Fertur ob eiusmodi indifferentiam, & forosam lauare solitus, & cū sorori quandoq; succensuisset, Philista autē uocabatur, arguerétq; illum quispiam ut immemorem instituti sui, Nō, inquit, muliercula documentū erit nostræ indifferentiæ. Rursum cùm se inuadentē canem repulisset, causantiq; cuidā, Graue, inquit, est, & perdifficile hominē penitus exuere. Certandum uerò pro uiribus, primum quidem operibus, alioqui uel ratione aduersum res. Aiunt illum & medicamenta putria, & sectiones, & ustiones sibi ulceri cuipiam adhibitas, tanta tulisse constantia, ut supercilia ne contraxerit quidem. Eius animi magnitudinem & Timon in his, quæ scripsit ad Pythonem prosequitur. Philo quoq; Atheniensis ipsius necessarius, illū Democriti meminisse, tum etiam Homeri dixit, miratum illum eius uersiculum, aßiduéque pronuntiare solitum,

οἵη πέρ τε φύλλων γενεὴ τοιήδε καὶ ἀνδρῶν. hoc est,

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Amplectiq; quod homines muscis & auibus comparet. Illos item perlibenter & sæpe proferre,

Ἀλλὰ φίλος θάνε, καὶ σὺ τίη ὀλοφύρεαι αὔτως
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος ὅσπερ σέο πολλὸν ἀμμείνων. id est,

Quin tu igitur morere, & plora mihi, amice, uicißim.
Nam & perijt Patroclus qui se superabat abunde.

Sicut & cætera illius quibus infirmitas & inania studia atq; pueriles hominū motus indicantur. Poßidonius autem de illo tale quiddam retulit. Naui aliquando ferebatur, & cùm socij tempestate acti mœstiores essent, ipse tranquillo animo porcellum in naui edentē ostendebat, dicens, Oportere

tere sapientem hanc illius imitari securitatem. Solus hunc Numenius dogma etiam edidisse ait. Huius præterea memorabiles isti fuêre discipuli, Eurylochus, cuius id notatur uitium. Aiunt illũ aliquando ita furore instigatum, ut sumpto ueru cum carnibus cociũ in forum usq; persequeretur, & in Helide quæstionibus eruditorum fatigatum abiecto pallio Alphæum tranasse fluuium. Erat autem Sophistis infestißimus, sicuti & Timonem ferunt. Philo autẽ in disputationibus erat frequentior. Vnde & Timon de illo ait,

Οὐ τὸν ἄπ' ἀνθρώπων ἀπόσχολον, αὐτολαλητὴν
Οὐκ ἐμπαιζόμενον δόξης ἐρίδων τε Φίλωνα. hoc est,

Aut secum meditantem, & strepitu turbáq; remotum,
Litibus aut stolidæ addictum, famæq; Philonem.

Hecatæus præterea Abderites, & Timon Phliasius poëta, Sillorum scriptor, de quo dicemus. Nausiphanes quoque Teius, cuius pleriq; Epicurum auditorẽ fuisse tradũt, eius discipuli fuerunt. Hi omnes à magistro quidem Pyrrhonij, cæterùm à dogmate aporetici, & sceptici, prætereáq; & ephectici, & zetetici appellabãtur. Est enim Zetetica philosophia sic dicta, quòd semper in ueritatis inquisitione uersetur. Porrò Sceptica, quòd semper quærat & nunquam inueniat. Ephectica autẽ dicitur ab euẽtu, quòd post inquisitionẽ ambigatur itidem: Aporetica uerò quòd eius sectatores semper addubitẽt. Atq; à Pyrrhone Pyrrhonij, ut diximus, denominati sunt. Enimuero Theodosius in scepticis capitulis scepticã, Pyrrhoniã minimè appellari oportere ait. Nam si quidẽ motus et agitatio mentis alterius cõprehendi à nobis nõ potest, profectò Pyrrhonis affectũ ignorabimus. At si illum ignoremus, Pyrrhonij haudquaquã dicemur, præterquã quòd neq; Pyrrho primus sceptices inuentor fuerit, neque ea dogma aliquod habeat. Rectius

autem

autē diceretur Pyrrhonis moribus similis. Eius sectæ principem Homerū fuisse pleriq; autumāt, quòd is in suis scriptis de rebus eisdem præter cæteros aliâs aliter loquitur, neq; certò quicquā in rebus pronuntiat ac fert sententiam. Deniq; & septem sapientes in hoc genere fuisse uersatos, quorū illa sint, Nihil nimis, &, Sponsioni adiacet damnū, quo significetur qui fideiussor existat, illum è uestigio certa cōpertáq; incōmoda subsequi. Archilochū item & Euripidem id genus exercuisse, ubi Archilochus quidem ait:

Τοῖς ἀνθρώποισι νοῦς Γλαῦκε Λεπτίνεω παῖ
Γίνεται θνητοῖς ὁκοίην Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει. hoc est,
Ea mens est hominibus, Glauce Leptine fili,
Qualem mortalibus in dies Iuppiter mittit.

Item Euripides,

Τί δῆτα τοὺς ταλαιπώρους φρονεῖν
Βροτοὺς λέγουσι; οὐ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
Δρῶμεν τοιαῦτ' ἂν δή γε τυγχάνῃ, θέλων. hoc est,
Sentire uerò quippiam: quid hos ferunt
Homunciones: nam nescimus id quidem
An rectè agamus, an secus quod quis uelit.

Sed & Zenophanes, & Zeno Eleates, ac Democritus secundū eos sceptici sunt, ex quibus Zenophanes quidē ait:

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται,
Εἰδώς. hoc est,
Nemo aliquid certò nouit, uel nouerit unquam.

Zeno autem motum tollit dicens, Omne quod mouetur, neque in quo est mouetur loco, neque in quo non est. Porrò Democritus exclusis qualitatibus, Aut ait lege calidum, aut lege frigidum. Est autem causa atomi & uacuum. Ac rursus: Causæ quidē nihil nouimus. nam ueritas in profundo est. Plato item id quidem quòd uerum sit dijs, deorúmq; filijs concedit, cæterum rationem probabilem perquirit.

Eurip

Euripides quoque dubitat an uiuere ſit emori, moriq́; uiuere mortales putent, ait enim:

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν νομίζεται βροτοῖς; hoc eſt,
Quis nouit autem an uiuere hoc ſit emori,
An emori hoc ſit quod uocamus uiuere?

Empedocles item quædam uix dici poſſe, alia neque auditu percipi, neque mente comprehendi ait, idq́; ſolum probari quod quiſque putarit. Heraclitus itidem de rebus maximis coniectandum adſtruendúmque eſſe quippiam temerè negat. Hippocrates item ambiguo atque humano more loquitur, atque longè antè Homerus,

Στρεπτὴ μὲν γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν πολέες δ' ἔνι μῦθοι. id eſt,
Lingua uolubilis eſt hominum uerbisq́; referta. &
Ἐπέων δὲ πολὺς νόμος ἔνθα καὶ ἔνθα. hoc eſt,
Verborum hinc atq; hinc ingens eſt copia cuiuis. &
Ὁποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις. hoc eſt,
Quale prior dixti, reddetur tale uiciſsim.

Aequas uerborum uires obiectionésque ſignificans. Itaque huiuſmodi Sceptici ſectarũ omniũ dogmata euertere perſtabant, nihil ipſi dogmatis afferentes, atque cæterorum tantum enuntianda dogmata atq; enarranda proponentes, nihil definiendo, neq; hoc ipſum quidem etiam, & ipſum quoque nihil definire tollebant, dicentes illud, Nihil definimus. Nam profectò definirent. cæterùm ſententias aliorum proferimus noſtræ infirmitatis indicium, perinde ac ſi annuentes hoc indicare poſsibile eſſet. At uoce definiemus nihil. Ex eo igitur quod dicunt nihil definimus, moribus qui ἀῤῥεψία dicitur, quòd neutram in partem ſententiam propenſius inclinet, inſinuatur. Ac per id ſimiliter quod proferunt, nihil magis, atque id, omni rationi ratio obiecta

obiecta reperitur, & similia. Dicitur autem nihil magis etiam positiuè de quibusdam quasi similia sint, ut nihil magis pirata malus est quàm mendax. Verùm ab huiusmodi scepticis non positiuè, sed negando dicitur, sicuti ab improbante cùm dicitur, Non magis Scylla fuit quàm Chimæra. Ipsum uerò magis aliquando per comparationem pronũtiatur, ut cùm dicimus, magis dulce mel, quàm uuam esse, aliquando item positiuè, aut per negationem, ut cùm dicimus magis prodest uirtus quàm obest. Significamus enim uirtutem prodesse non obesse. Verùm & ipsam uocem nihil magis Sceptici tollunt. Sicuti enim non magis est prouidentia quàm non est, ita & ipsum nihil magis, nihil magis est quàm non est. Significat igitur & ea uox, sicut & Timon in Pythone ait, nihil definire, uerùm hærere ambiguum. Porrò quæ uerbis omnibus inest uox, ea quoq; cogit assensus detentionem. Nam si quidem dißidentibus rebus, uerba tantundem ualeant, ueritatis ignoratio sequitur, ne huic quidem rationi deest ratio quæ aduersetur. Quæ & ipsa cùm sustulerit reliquas à semetipsa, sublata peribit, non secus atque medicamenta, quæ ubi epota prius materiam exhauserint, & ipsa egeruntur ac pereunt. Aiunt autem dogmaticì se non modò non tollere, uerùm & asserere & confirmare rationem. Solùm itaque ministris utebantur, rationibus. Neque enim fas erat rationem à ratione non tolli, quemadmodum dicere consueuimus, locum non esse, & locum omnino dicere oportet, & si non dogmatis, at demonstrationis ratione. Nihilq; secundum neceßitatem fieri, & tamen neceßitatẽ dicere oportet. Tali quodam interpretationis modo utebantur, res non eiusmodi per naturam esse, quales uiderentur, sed uideri tantùm, atque ea inquirere dicebant, non quæ intelligerent, quod*

* ἐποχήν.

*enim intelligitur liquet, sed quæ sensibus perciperentur ac communicarent. Est igitur Pyrrhonis ratio memoria quædam earum rerum quæ uidentur, siue quomodolibet intelliguntur, secūdum quam omnia omnibus conferuntur, eáq; comparata utilissima, plenáq; perturbationis esse cernuntur, sicut ait Aenesidemus in introductione in Pyrrhonia. Porrò ad eas, quæ in speculationibus sunt oppositiones, cùm prius ostenderim quibus modis res persuadeant, eisdem autoribus illarū fidem tollunt. Nam persuadere quidem ea quæ secundum sensus concorditer se habent, & quæ nunquam uel certè rarò incidunt. Consueta item, & quæ legibus uisa sunt distincta atque admirationi habita. Demonstrabant itaque ex his quæ contraria sunt, persuasiones æquales esse persuadentibus. Porrò ambigua secūdum concordiam earum rerum, quæ uel aspectu uel intelligentia percipiuntur, decem modis tradebant, quibus subiecta differre uidebantur. Ex his primus est qui constat ex animalium indifferentijs ad uoluptatem & dolorem, commoda & incommoda. Ex eo autem colligitur non easdem ac eisdem imaginationes incidere, quódque eam pugnam necessariò sequitur ambigere, quippe animalium alia absq; coitu gigni, ut sunt quæ in igni uiuūt, quæ πυρίγονα uocantur: phœnixq; Arabicus atq; teredines, alia itē ex congressu, ut sunt homines, & cætera, atq; alia, sic alia sic comparata sunt. Quocirca etiam sensibus differunt, nam aquilæ acutissimè uident, canis sagacissimè olfacit. Est igitur consentaneū quæ differēter oculis incidunt, eorum itidem differre phantasmata. Nam capræ quidem uirgulta alimento esse, homini autem amara atq; insuauia. Cicutam quoq; coturnici nutrimentū, homini inferre perniciem. Suem item *fimum edere, quem minimè equus attingat. Secundus ex*

*ἀπόπατον.

hominum

hominum ingenijs per gentes comparationésque colligitur. Demophon enim mensis præfectus Alexandri, ad umbram calefiebat, solèque rigebat. Andron item Argiuus, ut ait Aristoteles, per arida Lybiæ loca absque potu iter agebat. Alius item medicinæ, agriculturæ alius, alius mercaturæ studiosus est. Atque ista quidem alijs prosunt, alijs obsunt, qua ex re continendus assensus est. Tertius ex differentibus sensuum poris accipitur. Nanque malum aspectui quidem pallidum, gustui dulce, tactui leue, olfactuiq; fragrãtia odoris gratissimum incidit. Eademq; forma pro speculorum uarietate non eadem cernitur. Consequens igitur est, quod apparet non magis id esse quàm aliud. Quartus, circa affectus communiter uicissitudinésq; uersatur, puta sanitatem, morbum, somnum, euigilationem, gaudium, tristitiam, iuuentam. senectam, audaciam, metũ, indigentiam, copiam, amicitiam, odium, calorem, frigus, quòd uidelicet respiretur ac uicissim spiritus meatus intercludantur. Diuersa ita uidentur quæ incidunt præter dispositiones quaslibet. Neque enim qui uesani sunt præter naturam se habent. Quid enim illi magis quàm nos? nanq; & nos solem ueluti stantem intuemur. Theon autem Tithoreus Stoicus dormiens in somnis ambulabat, Periclisq; seruus in summo tecto. Quintus circa leges atque instituta, fabulosasq; probationes, atque artificialia fœdera, dogmaticasq; opiniones uertitur. In eo continentur quæ de honestis ac turpibus, uerisq; & falsis, deq; summo bono, de dijs, & generationibus, & corruptione omnium quæ apparent, disputantur. Denique, quod apud alios iustum, apud alios iniustum est, idemq; alijs bonum, alijs malum putatur. Nam Persis quidem filiabus misceri legitimum est. Id uerò Græcis nefarium existimatur. Atque*

*ὠχρὸν.

Maßagetæ, ut Eudoxus quidem in primo periodi refert, uxores habent communes, Græci eam communionem detestantur. Cilices item latrocinijs gaudent, Græci non. Sic de dijs quoq; alij aliter sentiunt. Quippe illorum prouidentiam alij confitentur, alij negant. Aegyptij quoq; condientes sepeliunt corpora, Romani uerò incendentes, Pæonesq; in stagna proijciunt. Vnde circa ueri professionem continetur assensio. Sextus in congreßionibus, societatibusq; consistet, secundũ quem liquidè nihil per se & integrè apparet, sed cum aëre ac lumine, liquido ac solido, calore, frigore, motu, euaporatione, ac uiribus alijs. Constat enim purpuram colorem suum uarium præ se ferre ad solem ac lunam & lucernam. Color item noster diuersus sub meridiem apparet. Et sol itidem qui à duobus in aërem tollitur, lapis in aqua facilè transfertur. At enim grauis existens ab humore leuigatur, siue leuis ab aëre grauatur. Ignoramus igitur quid seorsum sit, ueluti in unguento oleum. Septimus circa substantias & positiones quasdam, & loca, & ea quæ in locis sunt, uersatur, per eum quæ uidentur magna esse, modica apparent, ut si quadrata, rotũda, plana, tumere, recta, obliqua, pallida coloris alterius. Sol deniq; longius quàm sit abesse uidetur, montésque procul in morẽ nebulæ, & plani leuesq; propè asperi esse cernuntur ac prærupti. Sol itidem oriens quidẽ alius uidetur, alius cùm medio cœlo se fuderit. Atque idem corpus in nemore aliud, aliud in aperta terra apparet, effigiesq; præter propriã positionẽ, ut columbæ collum in conuersione uidetur. Quoniã igitur extra loca & positiones istæ considerari nequeunt, illorum quoq; natura ignoratur. Octauus qui præter suas quantitates siue calore uel frigore, uelocitate uel tarditate siue pallore, siue colore quouis alio consistit.

ſtit. Nanq; *uinum modicè ſumptum firmat ac roborat: immodicè, ſtatum mentis euertit: idem de cibo & ſimilibus. Nonus eſt qui præter ſolennem naturæ morē, uel nouum, uel rarum cōtingit.* Nam *terræ motus apud quos crebrò contingunt admirationi non ſunt.* Sol *itidem quia quotidie cernitur.* Decimus *ex alterna collatione conſtat, putà graue ad leue, forte ad imbecillum, maius ad minus, ſuperius ad inferius.* Dextrum *autem non per naturam dextrum eſt, uerùm ex ſiniſtri collatione intelligitur: nam ſi tollatur ſiniſtrum, dextrum non erit.* Eadem *ratione & pater, & frater, uelut ad aliquid dicuntur, & dies ueluti ad ſolem, atq; omnia ueluti ad mentē.* Quæ *igitur ad aliquid dicuntur, per ſeipſa incognita ſunt.* Atq; *hi quidem decem modi ſunt quos prædiximus.* Cæterùm *Agrippa his quinq; alios inuexit, eum uidelicet qui ex diſſonantia colligitur, & qui in infinitum progreditur, & eum qui ad aliquid dicitur, quiq; ex ſubiectione, & qui ex mutua ſucceſsione conſtat.* Qui *igitur ex diſſonantia eſt, quæſtio quæcunque fuerit apud philoſophos propoſita quæ ex conſuetudine, ingentis pugnæ & perturbationis plena oſtenditur.* Qui *uerò in infinitum procedit, quod quæſitum fuerit affirmari minimè permittit, quòd aliud ab alio fidem capiat, atque ita in infinitum res procedat.* Qui *autem ad aliquid, nihil percipi per omnia dicit, ſed cum altero: quocirca & ignota eſt.* Porrò *tanquam ex probato conſtat modus, cùm putant quidam ex ſeipſis principia rerum oportere admittere, ut certa ac indubitata, neque ultrà debere inquiri quod ſtultum atq; inane eſt.* Cōtrarium *enim quiſpiam ſubijciat.* Per *inuicem autē modus conſiſtit, cum quod quæſitā rem firmare debere debuit, ipſum opus habet ab eo quod quæritur fidē capere, putà ſi poros quiſpiā idcirco eſſe aſſeue-*

ret quòd uapores fiant, ipsum ad affirmationem sumit: quod minimè debuit. Tollunt autē isti omnē demonstrationem, omnéq; iudicium, & signum, & causam, & motum, *μάθησιν. atq; * discentiam, & generationē, & quod natura quippiā aut bonum aut malum sit. Omnis enim, aiūt, demōstratio, aut ex demonstratis rebus constat, aut ex nō demonstratis. Si igitur ex demonstratis, & illa demonstratione aliqua egebūt, atq; ita in infinitū pergetur. Sin uerò ex nō demonstratis, si omnia, si quædam, si unum etiā solum dißideat, totum demonstratione carere. Quòd si uidentur, inquiunt, quædā esse quæ demōstratione nō egeāt, mira illorū scientia est, & mens, si non intelligūt hoc ipsum in primis quod fidem habeat ex eis probatione indigere. Neq; enim quatuor esse elemēta, inde astruendū est, quòd quatuor sint elementa. Prætereà, si negentur particulares demonstrationes, generalē quoq; demonstrationem tolli necesse est. Vt autem sciamus demonstrationem, iudiciū erit necessarium. Itidem, ut iudicium esse nouerimus, demonstratione opus erit. Vnde si utraq; cùm adinuicem referantur, incomprehensibilia sunt, quónam modo percipiantur quæ manifesta sunt, si ignoretur demonstratio? Quæritur autē num talia appareant: uerū si per substantiam ita se habeant, stultos dogmaticos dicebant. quod enim ex tanqam probato concluditur, non contemplationis, uerùm positionis rationem habet. Porrò eadem ratione etiam de impoßibilibus argumentari liceret. Cæterùm qui arbitrātur minimè oportere ex his, quæ secūdum circunstantiam sunt, uerum iudicare, neq; ex his quæ secūdum naturā sunt leges ferre, eos dicebant modos rerum omniū sibi diffinire, nequaquā intuentes quod manifestum est, omne id secundum reluctationem affectúmq; apparere. Aut igitur uera omnia esse, aut falsa
omnia

omnia dicendum est. Sin autem quædam uera sunt, quónam ea discernemus modo? Neq; enim sensu quæ secundum sensum sunt, cùm omnia illi uideantur æqualia, neq; intelligentia ob eandem causam. His autem explosis, nulla iudicandi uis reliqua cernitur. Qui igitur, inquiũt illi, de aliqua siue sensibili siue intelligibili re astruit, prius quæ de ea re sunt opiniones constituere debet: alij enim ista, alij ista abstulerunt. Necesse est autem uel sensu uel intelligentia iudicari. Cæterùm de utrisq; contentio est. Non igitur poßibile est, opiniones de rebus sensibilibus intelligibilibúsq; iudicare. Atqui si propter eam, quæ est in intelligentijs pugnam, omnibus renuntiandum est, tolletur mẽsura ad quam cuncta diligẽter exacta uidentur. Omnia igitur æqualia arbitrabuntur. Ad hæc, aiũt, qui nobiscum disputat quod apparet probabile sit néc ne: si quidem probabile est, nihil aduersus illum dicere potuerit, cui contrà uidetur. Sicut enim ipse probabilis est qui perspicuũ esse affirmat, ita & aduersarius. Sin autẽ non probabilis, neq; ipsi crederetur qui clarum esse ac manifestum dicit: quod autẽ persuadet, uerum esse arbitrandum nõ est. Neq; enim idem omnibus persuadet neq; eisdem semper. Fit autẽ persuasio etiam præter id quod extrinsecus est, siue præter dicẽtis opinionẽ, siue præter curam, siue præter suauitatem, siue præter consuetudinem, siue præter id quod gratum est. Tollebat autem & iudiciũ ista ratione. Aut iudicatũ est iudicium aut iniudicatum est: at si quidem iniudicatum est, improbatũ consistit exciditq; à ueri falsiq; iudicio. Sin uerò iudicatum, unum erit eorum, quæ per partes iudicantur. Itaq; si idem est, & iudicare & iudicari, id quoq; quod iudicium iudicauit ab altero iudicabitur, illúdq; rursus ab alio atq; in infinitum procedet, præterquam quòd de iudicio sententia concors

non est, alijs hominē iudicium esse, dicentibus alijs sensum, alijs rationē, quibusdam item perceptibilē imaginationē. Atqui homo quidē & secum & cum alijs dißidet, quod ex legū consuetudinúmq; differentijs constat. Porrò sensus falluntur mentiuntúrq;, ratio autē discordat, perceptibilisq; phantasia ab animo iudicatur, animúsq; ipse uarijs motibus circumagitur. Hac ergo ratione ignotū est iudicium, ac per id ueritas quoq; ignoratur. Signū item esse negant. Nam si quidem signū est, inquiunt, aut sensibile esse necesse est, aut intelligibile. At sensibile non est: nam sensibile commune, signū uerò proprium est, ac sensibile, secundum quidem differentiam. signum uerò corū, quæ ad aliquid dicuntur est. Intelligibile itidem non est. Nam intelligibile nō est, siue quod appareat ex eo quod uidetur, siue quod non appareat ex eo quod non uidetur, siue quod nō uidetur ex eo quod apparet, siue quod uidetur ex eo quod non apparet: nihil autem horū est. non igitur signū. Ex eo autē sequitur nihil incertū comprehendi posse. Nam per signa dicuntur obscura ac incerta comprehendi posse. Causam itidem hac ratiocinatione tollunt: Causa eorum quæ ad aliquid dicuntur, est, quippe ad causale. Quæ uerò ad aliquid dicuntur, solùm intelliguntur, non autem existunt, causa igitur tantùm intelligitur. Nam si quidem causa est, id deesse non debet cuius dicitur causa, aliòqui causa non erit. At quemadmodū pater, nisi adsit is, ad quē pater dicitur, nequaquam pater est, ita & causa. Non autem adest ad quod causa intelligitur, neque enim generatione neq; corruptione, neque aliud quippiam, non ergo causa est. Atqui si quidem causa est, aut corpus, aut incorporea est causa, aut certè incorporale incorporalis. Nullum est autem horum, non igitur est causa. Nam utraq; eandem habent naturam: & si alterum

rum

rum dicitur causa, quantũ attinet ad corpus, & reliquum corpus cùm sit, efficietur causa. At si communiter ambo causæ erũt, nihil erit incommodi. Porrò incorporeum incorporei nequaquam causa erit, ob eandem rationem: incorporeum item corporis causa non erit, quia nihil incorporeum corpus facit. Corpus itidem incorporei causa non est, quia quod fit ex patiente subiecta materia esse debet. Nihil autem patiens ex eo quod incorporeum sit, nec ab aliquo quidem fit. Non est igitur causa. atque ita colligitur minimè subsistere principia rerum. Aliquid enim sit necesse est quod facit atque operatur. Enimuero neque motus est: nam quod mouetur uel in loco ubi est, uel in eo ubi non est mouetur, non in loco ubi est, in quo autem non est, neq; mouetur, non est igitur motus. Disciplinas item hoc modo auferebant. Si quid, aiebãt, docetur siue quod est eo ipso quod est, siue quod non est, eo ipso quod non est, docetur. Neque uerò quod est, eo ipso quod est docetur. Nanque natura omnium quæ sunt, omnibus patet, atq; cognoscitur id quod non est, eo quod non est. Ei quod non est, nihil contingit, ita ne doctrina quidem, neq; generatio quidem ipsa, inquiunt, est. Neq; enim fit quod est, cùm iam sit: neque quod non est, neq; enim subsistit. Quod autem non subsistit, neq; est, neq; fieri quidem meruit. Natura quoq; bonũ aliquod aut malum esse, ita negant. Si quid, aiunt, natura bonum aut malum est, omnibus bonũ aut malum esse debuit, quemadmodum & nix omnibus æquè frigida est: nullum est autem bonum aut malum quod sit commune omnium, non igitur est natura bonum aut malum. Aut enim omne quod à quopiam existimatur bonũ dicendum est, aut contrà. At omne dicendum non est: nanque idem ab aliquo putatur bonum, sicut uoluptas ab Epicuro, ab aliquo è conuerso malũ, ni-

mirum ab Antisthene. Contingit igitur id quod fieri non potest, idem & bonum esse & malum. Quòd si non omne quod ab aliquo putatur, bonum dixerimus, necesse erit nos discernere opiniones, quòd per parem rationũ uim possibile non est. Ignoratur itaque quòd sit natura bonum. Licet autem totũ conclusionis illorum modum ex his quæ reliquere monumẽtis animaduertere. Quãquàm Pyrrho quidem ipse nullum reliquit opus, uerùm discipuli & necessarij eius, Timon & Aenesidemus, Numenius ac Nausiphanes, atque alij huiusmodi, quibus obstrepentes dogmatici aiunt illos cõprehẽdere & decernere. Nam in eo quod arguere, & cæteros euertere conantur profectò comprehendunt, atq; in eo ipso & asserunt & dogmata astruũt. Nam cùm se nihil diffinire aiunt, omniq; rationi contrariã obiectam esse rationem, ea ipsa & definiunt & proferunt. Aduersus quos illi respondent. Atqui ea quæ patimur, ut homines fatemur: nam & quòd dies sit, quòd sit generatio, quódque uiuamus, & cætera in hunc modum, quæ in uita nostra manifesta sunt scimus: cæterùm in his quæ dogmatici asserunt, ea se ratione cõprehẽdere dicẽtes, ueluti de incertis, neutiquam cõsentimus, solas uerò passiones agnoscimus. Nam & nos uidere confitemur, nósq; intelligere scimus: uerùm quo pacto uideamus, aut intelligamus, ignoramus. Quin quòd hoc album uideatur narrãdo dicimus, nõ asserendo an reuera ita sit. Porrò de ea uoce qua nihil nos diffinire dicimus, atq; similibus quæ dicuntur dogmatibus, neq; enim similia sunt his quæ illi asserunt, puta quòd globosus sphæræ instar sit mundus. Nam id quidem incertum est. Hæ uerò certæ consensiones sunt. In eo itaq; quod nihil diffinire dicimus, neque hoc ipsum diffinimus. Rursus illos dogmatici uitam etiam tollere asserunt, dum omnia ex quibus

bus

bus uita constat euertunt. at contrà eos illi mentiri asseuerant, non enim uisum se auferre, sed quomodo se habeat uis uiuendi ignorare se dicunt. Atq; quod apparet, ponimus, non quòd tale, quale cernitur, sit. Nam quod urit ignis sentimus, uerùm an habeat incendendi naturam, non pronuntiamus, quodq; moueatur quispiam, & quòd pereat uidemus, uerùm ista quo pacto fiant ignoramus. Eis igitur, aiunt, solùm reluctamur, quæ in conspicuis rebus proximè aßistunt incerta. Namq; dum statuam eminētias habere dicimus, quod uidetur exponimus: cùm uerò non habere eminentias asserimus, nō iam quod cernitur, sed aliud dicimus. Vnde & Timon in Pythone ait, non exceßisse consuetudinem: at in Indalmis ita dicit:

Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον παντὶ σθένει οὗπερ ἂν ἔλθῃ.

Hoc est,

Quod uerò apparet tota ui utcunq; profectum.

Atq; rursus in libro de sensibus: Quòd, inquit, istud dulce sit non pronuntio, quòd autem uideatur, assentior. Aenesidemus quoq; in primo de Pyrrhonis rationibus, nihil ait per modum dogmatis diffinire Pyrrhonem, propter contradictionem, uerùm quæ sunt conspicua sequi. Eadem fermè ait in libro cōtra philosophiā, & in libro, de quæstione. Zeuxis itidē Aenesidemi necessarius, in libro de duplicibus rationibus. Antiochus item Laodicenus & Apelles in Agrippa ea solùm ponunt quæ uidentur. Est igitur iudicium secundum Scepticos quod uidetur, sicuti & Aenesidemus ait: ea in sententia & Epicurus fuit. Porrò Democritus nihil se nosse ait eorum quæ uidentur. Quædam uerò ex his ne esse quidem. Aduersus huiusmodi iudicium, eorum nimirum quæ uidentur, dogmatici aiunt ab eis ipsis uarias phantasias incidere, quemadmodum à turre uel

rotund

rotunda, uel quadrata. Scepticus si neutrum præfert, sine effectu erit: sin uerò alteram sequitur, non iam, inquiunt æquas uires his quæ uidentur reddet. Ad quos aiunt Sceptici, quòd quando uariæ incident imaginationes, utrasque ui deri dicemus. atq; ideo uisibilia ponere quia uidentur. Postremò autem Sceptici finẽ aiunt, nihil quicquam definire neq; pronuntiare, quam rem sequatur umbræ in morẽ animi tranquillitas atq; constantia, ut ait & Timon & Aenesidemus. Neq; enim ista aut fugeremus aut eligeremus, quæ in nobis sunt, quæ uerò in nobis non sunt, sed per necessitatem uitare nõ possumus, ut est esurire, & sitire, & dolere. Neque enim ista ratione auferri possunt. Dicentibus uerò dogmaticis posse uiuere Scepticos non detrectando, si iubeatur etiam patrem necare, respondẽt illi de dogmaticis, quo modo uiuere poterit & abstinere quæstionibus, non de rebus uitæ communis & obseruandis. Itaq; & eligimus aliquid ex consuetudine, & fugimus, & legibus utimur. Sunt qui dicant Scepticos finem dixisse* tranquillum animi statum, sunt qui mansuetudinem.

*ἀπάθειαν.

TIMON NICAEVS.

Timon Apolloniates Nicæus, de quo in primo commẽtariorum in Sillos libro diximus, quod opus suum ille Tiberio Cæsari dedicauit, Timonem asserit patre Timarcho, genere Phliasium fuisse, iuuenémque saltationi operã dedisse, choreasq; duxisse, postea uerò mutata sententia Megara se ad Stilponem contulisse, qui cum diutius commoratum, rursus in patriam redisse, uxorémq; duxisse. Tum in Elidem uenisse cum uxore ad Pyrrhonem, ibiq; moratum esse, quoad illi filij nati essent, quorum qui maior natu erat, Xanthum uocasse, medicinámq; docuisse, uitæ etiamnum & instituti sui successorem reliquisse. Erat autem, ut

& Sot

& Sotion in decimo testatur, eloquentia & sapientia insignis, qui cùm egeret alimentis, in Hellespontum Propontidemq; concessit, atq; in Chalcedone philosophiam, & oratoriam exercens, multum admirationis emeruit. Hinc iam locupletior factus, Athenas profectus est, atq; illic ad obitum usq; perseuerauit, cùm breue tempus Thebis egisset. Quin & Antigono Regi & Ptolemæo Philadelpho cognitus et charus fuit, sicuti ipse in Iambis attestatur. Erat autem, inquit Antigonus, & potationis studiosus, atq; Philosophiæ interdum uacabat. Nam & poëmata cõscripsit, & uersus, tragœdias, & satyras, et comœdias triginta, tragœdias uerò sexaginta, Sillos item & cinædos. Feruntur eius & libri uarij ad uiginti uersuũ millia producti, quorum & Antigonus Carystius meminit, qui uitã ipsius conscripsit. Sillorum uerò libri tres sunt, in quibus utpote scepticus in dogmaticos omnes maledicta atq; conuitia ingerit, ex his primus planam atq; perspicuam habet interpretationem, enarrationis in modum. Porrò secundus & tertius dialogi speciem tenent. Videtur autem Zenophanem Colophontum de singulis percontari atq; ille sibi respondere. Atq; in secundo quidem de antiquioribus, in tertio autem de posterioribus agit. Vnde illum quidem epilogum inscripsêre. Primus autem eadem continet, præterquam quòd poësis illa ex persona sua est. Hoc autem illius fuit initium:

Ἔσπετε νῦν μοι ὅσοι πολυπράγμονες ἐστὲ σοφισταί. id est,

Nunc mihi adeste omnes gens importuna sophistæ.

Hunc ego luscum didici. Nam & ipse Cyclopem se appellabat. Fuit & alter Timon hominum osor. Fuit autem hic philosophus Timon hortorum studiosus maximè, ac solitudinis amans, quemadmodum & Antigonus refert. Fertur

Hier

Hieronymus Peripateticus de illo dixisse, Sicut apud Scythas & qui fugiunt, & qui persequuntur, sagittas torquẽt, ita & apud philosophos, alij persequendo discipulos capiunt, alij fugiendo, quemadmodum & Timon. Erat autem acri ingenio ad percipiendum, atq; ad irridendum promptus & uehemens, literatorq; illustris, & ut poëtis fabulas scriberet, ac tragœdias cõderet in primis ualebat. Alexãdrum enim & Homerum tragœdiarum socios accersere gaudebat. Et facillimè ferebat cùm uel ab ancillis uel à canibus perturbaretur, nihil æquè studens, atq; trãquillã uitam apprehendere. Aiunt Aratum ab illo quæsisse, quo pacto quispiam Homeri poëma sine menda consequi posset, illumq; dixisse, antiqua si incidat in exẽplaria, non ea quæ nuper emendata sunt. Neglecta quoque apud illum poëmata iacebant aliquando & corrosa, adeò ut cùm & Zopyro oratori quiddam recitaret, euolueretq; uolumen, & quod occurreret legeret, in medio fermè operis principiũ notarit auulsum, lego catenus ignorãs. Adeò uerò frugi ac facilis inuictu erat, ut nullum prandij tempus obseruaret. Aiunt autem ipsum cùm uidisset Arcesilaum assentatorem incedentem medium dixisse, Quid huc tu uenisti ubi nos liberi sumus? Aßiduè dicere solitus erat in eos qui sensus cũ animi attestatione dijudicant. Conuenit Attagasq; & Numenius: consueuerat & ista ludere. Ad eum enim qui cuncta mirabatur, ait, Quid autem nõ miraris, quia tres cùm simus, quatuor habemus oculos? Erat autem ipse unoculus, & Dioscorides discipulus eius. Rogatus autem aliquando ab Arcesilao cur ex Thebis adesset, ait, Vt uos in aperto intuens rideam. Arcesilaum tamen cùm in Sillis carperet, laudauit illum in eo libro qui inscribitur, Arcesilai de cœnis. Huius successor, ut Menedotus refert, nemo fuit, sed eius

deficit institutum, donec illud Ptolemæus Cyrenæus instaurauit. Porrò Hippobotus & Sotion, ipsius auditores fuisse tradunt Dioscoridem Cypriũ, & Niolochũ Rhodium, Euphranorémq; Seleucium, & Praylum à Troade, qui adeò constanti animo fuit, ut tradit Philarchus historicus, ut pateretur se iniustè, ut proditorem affici supplicio, ciues ne uerbo quidem supplicatus. Euphranorem autem Eubulus Alexãdrinus audiuit. Eubuli uerò Ptolemæus auditor fuit. Eum uerò Sarpedo & Heraclides audiuêre. Porrò Heraclidem Aenesidemus Gnosius audiuit, qui Pyrrhoniarum rationũ octo conscripsit libros. Aenesidemum Zeutippus Polites, Zeutippum uerò Zeucis qui γωνιόπους dicebatur. Hunc Antiochus Laodicenus ex Lyco, quem rursus Menodotus Nicomedensis medicus empiricus, & Theodas Laodicenus audiere. Menodotũ autem Herodotus Ariei filius Tarsensis, Herodotum uerò Sextus empiricus audiuit, cuius sunt decem illa uolumina, aliáq; pulcherrima. Porrò Sextum Saturrius audiuit cognomento Cythenas, & ipse empiricus.

DIOG

DIOGENIS LAERTII DE PHILOSOPHORVM VITA, LIBER DECIMVS.

EPICVRVS.

Picurus Neoclis & Chæreſtratæ filius, patria quidem Athenienſis, pago uerò Chagettius, ex Philaidarum familia, ut Metrodorus in lib. de ingenuitate refert, fuit. Sunt qui illũ dicant, & in primis Heraclitus in Sotionis * breuiatione, cùm Athenienſes Samum ſortiti eſſent, illic nutritum eſſe, ac demum octauum & decimum agentem ætatis annum, rurſus Athenas conceßiſſe, quo tempore & Xenocrates in Academia, Ariſtoteles Chalcide ſcholam habebant. Defuncto autem Alexandro Macedone Rege, & Athenienſium ſub Perdica afflictis rebus, Colophonem ſe ad patrem contuliſſe. Vbi cùm aliquandiu commoratus eſſet, congregaſſetque diſcipulos, Athenas iterum rediſſe ſub Anaxicrate, ibiq; aliquouſq; cum cæteris in cõmune philoſophatũ eſſe, deinde ſeorſum ſectam à ſe uocatam conſtituiſſe. Decimoquarto uerò ætatis anno philoſophiæ dare operam cœpiſſe ipſe teſtis eſt. Apollodorus autẽ Epicureus in primo de uita Epicuri, refert illum ad philoſophiam ſe contuliſſe grammaticos inſectantem ac ſophiſtas, quòd percontanti quidnam eſſet apud Heſiodum chaos, exponere non potuiſſent. Grammaticam uerò illum docuiſſe primum, ac demum lectis Democriti libris philoſophiæ dediſſe operam Hermippus autor eſt, atque ob id Timonem de illo dixiſſe:

*ἐπιτομῇ.

Υϛατος οὖν φυσικῶν, καὶ ὕϛατος ἐκ Σάμου ἐλθὼν,
γραμματοδιδασκαλίδης ἀναγωγότατος ζώντων.

Vltimus ex phyſicis Samiáque hic ultimus ora

Præc

Præceptor iuuenum & morum formator amœnus.

Adiecti sunt autem illi ad philosophandum, ipso hortante tres ipsius fratres, Neocles, Chæredemus, & Aristobulus, ut ait Philodemus Epicureus in X. de philosophorũ compositione. Seruus item illius Mus nomine, ut Myronianus refert in legibus historicis capitulis. Enimuerò Diotimus Stoicus infesto aduersus illum animo, acerrimè insectatus est, quinquaginta circumferens impudicas & lasciuas ueluti ab Epicuro scriptas epistolas, eásque quæ Chrysippi feruntur ueluti sub eius nomine componens. Posidonius item Stoicus & Nicolaus & Sotion in X I I. eorum quæ inscribuntur Dioclis argumẽta. Sunt autẽ ferè X X I I I I. & Dionysius Halicarnasseus, unà cum matre ædiculas circuisse* purgamenta legentẽ, literásque cum patre docuisse mercedis exiguæ stipe tradunt. Vnus quoque è fratribus lenocinatum esse, ipsúmque Leontiæ meretrici congredi solitum. Democriti quoq; de atomis, Aristippiq; de uoluptate libros ut suos asseruisse, neque fuisse legitimum ciuẽ, ut Timocrates ait, & Herodotus in libro de pubertate Epicuri, Mithræq; Lisimachi dispensatori per epistolas fœdè adulatum esse, Pæanẽ illum ac regem appellando. Idomeneum itidem & Herodotũ atque Timocratem qui se adhuc obscurum suáque dogmata illustrarent, per epistolas laudare, eisq; ob hoc ipsum assentari. Scribens ad Leontiam in epistola id agit, inquiens in hunc modum, παιὰν ἄναξ. ò mea Leontiola, cuiusmodi me impleuit plausus tuam epistolulam cùm legerẽ. Ad Themistam item Leontis uxorem, Quotus enim, inquit, ego sum nisi uos ad me proficiscamini? promptus ipse quocunq; uos ac Themista me accersatis irrumpere. Ad Pythoclem uerò formosum adolescentem, Consumor, inquit, atq; deficio, amabilem tuũ atq; diuinum

*καθαρμὸς.

ad te ingressum opperiēs. Rursúmque ad Themistam scribens, monere ipsum arbitratur, ut Theodotus in quarto aduersus Epicurum libro ait. Alijs item compluribus meretricibus scribit, & Leontiæ in primis, quam & Metrodorus amarit. In libro quoq; de finibus sic loquitur, Nam equidem nihil habeo quod bonum intelligam, si saporũ uoluptates, & quæ ex Venereis cōstant, & quæ auribus percipiuntur, quæq; ex formæ uenustate blandiuntur oculis, auferam. Scribit item in epistola ad Pytoclem, Omnem autem disciplinam ô fortunati fugite. Epictetus quoque ut lasciuius loquentem sugillat, maximisq; probris incessit. Timocrates item in his quæ inscribuntur De lætitia, Metrodori frater ipsiúsq; discipulus, eius relicta schola bis illum diebus singulis uomere solitum è nimijs delitijs solutum refert, seq; ipsum narrat uix effugere potuisse nocturnam illam philosophiam, arcanámque illam conuentiunculam. Epicurum quoque multa in oratione peccare, atque in uita longè plura, corporéque adeò miserabiliter affectum, ut multos annos cōsurgere è sella nequiuerit, minam interim quotidie in cibos cōsumere, ut ipse in epistola ad Leontiam scribit, atque in eis quas ad Mitylenēses philosophos scripsit. Congrediq; illi unà cum Metrodoro & scorta alia Marmariũ, & Hediam, Erotium, & Nicidiũ, in eis quoq; uoluminibus quæ de natura scripsit trigintaquinq; numero, complura huiusmodi inserere, contrariáq; in ipsis alijs quidē multis, Nausiphani uerò in primis scribere, ita ferè ad uerbum dicens, Sed habet, habuit enim ille uelut parturiens ab ore iactantiam sophisticam, quemadmodum & alij complures ex mancipiorum numero. Ipsúmq; Epicurum in epistolis ista de Nausiphane dicere. Adduxit illum in eiusmodi animi excessum, ut ne maledictis impeteretur,

magistr

*magiſtrúmque inuocaret, πλάνοντα quoque ipſum ac deceptorem, & ſcortū ac ſine literis uocabant. Platonis item ſectatores, Dionyſij aſſentatores, Platonem quoque ipſum aureum, Ariſtotelem prodigum, qui paterna ſubſtantia conſumpta militaſſet, & * uenena uendidiſſet. Appellabat baiulum Protagoram, & librarium ac ſcribam Democritum, qui in comeſſationibus uixiſſet literáſque docuiſſet. Heraclitum quoq; κυκητὴν merobibum. Democritum Lemocritum, & Antidorum σαννίδωρον. Cyzicenos inimicos Græciæ, & dialecticos nimium inuidos. Pyrrhonem quoque indoctum & imperitum appellabat. Sed hi profectò inſaniunt. Nanque uiri huius aduerſus quoſuis incredibilem gratitudinem permulti teſtantur, patria item quæ ſtatuis æreis illum honorauit: amici quoque tam multi, ut eos ne urbes quidem integræ capere poßint, familiares prætereà omnes ac diſcipuli, quos illius dogmaticæ Syrenes oc cuparunt, præter unum Metrodorum Stratonicenſem, qui ab illo ſe ad Carneadem contulit, cui fortè grauis erat uiri incomparabilis & immenſa bonitas, illiúsque ſcholæ perpetua ſucceßio, quæ cæteris fermè omnibus deficientibus ſola perſiſtit, perpetuis uicibus diſcipulis ſibi inuicem ſuccedentibus. Summa prætereà in parentes pietas, atque præcipua in fratres beneficētia, manſuetudóque in ſeruos, quemadmodum & ex eius teſtamentis liquet, & quòd ſecum illi unà philoſophati ſunt, ex quibus tamen clarißimus fuit is, quem prædiximus, Mus, eximiáque, ut in ſumma complectar, eius in omnes humanitas fuit. Nam quid de cultu in deos, & de amicitia aduerſus patriam dicam, quam conſtantißimè uſque ad finem tenuit? quippe qui per ſummam modeſtiam ad Rempub. accedere noluit. Et cùm difficilima tempora tunc Græciam premerent, ſemper*

*φαρμακοπωλεῖν.

ibi perseuerauit, bis aut ter solum ad Ioniæ loca profectus, ad amicos, qui ad illum undique numerosissimi conueniebant, ac unà cum illo in horto uiuebant, ut ait etiam Apollodorus, quem & octoginta minis comparauit. Porrò Dio-
μῆς. *cles in tertio* * *incursionis libro, illos ait uilissimis & simplicissimis cibis uixisse.* Parcissimo *enim, inquit, uini poculo cõtenti erant, omnisq; aqua illis ad potum cedebat.* Nolebat *autem* Epicurus *sectatores suos in commune opes deponere, ueluti* Pythagoras, *qui cõmunia omnia amicorum dicebat.* Nam *id, inquit, eorum qui diffiderent potius fuit quàm amicorum.* Ipse *quoque in epistolis aqua tantum & cibario pane se contentũ esse testatur,* Et *mitte, inquit, mihi casei cythridi paululum, ut cùm epulari pretiosius uoluero, possim.* Huiusmodi *illius uita fuit qui uoluptatem finem asserit, quem* Athenæus *ita suo laudauit epigrãmate:*

Ἄνθρωποι μοχθεῖτε τὶ χείρονα, καὶ διὰ κέρδος
 Ἄπληστον νεικέων ἄρχετε καὶ πολέμων;
Τῆς φύσιος δ᾽ ὁ πλοῦτος ὅρον τινὰ βαιὸν ἐπίσχει,
 Αἱ δὲ κεναὶ κρίσιες τὰν ἀπέραντον ὁδόν.
Τοῦτο νεοκλῆος πινυτὸν τέκος, ἢ παρὰ μουσῶν
 Ἔκλυεν, ἢ πυθοῦς ἐξ ἱερῶν τριπόδων, hoc est,

Quis furor, ô ciues, ut uos ob uile lucellum
 Rixas, & bellum sollicitetis atrox?
Nam natura opibus facilè est contenta pusillis,
 Contenta nullis ambitio est opibus.
Hoc Epicurus ait, dulces quem nempe camœnæ
 Aut Suadæ tripodes edocuêre sacri.

Sciemus *id manifestius in sequentibus, ex dogmatibus & ex uerbis eius.* Maximè *uerò, autore* Diocle, *ex antiquis amplectebatur* Anaxagoram, *etsi in quibusdam illi contradixerit.* Archelaum *quoq; Socratis magistrum.* Exer-
cebat

cebat, inquit, discipulos ut etiam memoriter tenerēt ipsius scripta. Hunc Apollodorus in chronicis Nausiphanem & Praxiphanem audisse tradit. Verùm hoc ille de se non dixit in ea, quæ extat eius ad Euridotum epistola. Sed neque Leucippum aliquem philosophum fuisse ait, neq; ipse neq; Hermacus, quem Democriti fuisse præceptorem, cùm alij tradunt, tum etiam Apollodorus Epicureus. Cæterùm Demetrius Magnesius Xenocratis eum quoq; auditorē fuisse asserit. Vtitur autē in rebus uocabulis proprijs, quæ quoniam simplicißima sunt, ea Aristophanes grammaticus taxat. Adeò autem apertus dictione fuit, ut in lib. de oratoria, nihil aliud quàm perspicuitatem orationis inquirendum ac persequendum moneret. Atq; in epistolis ubi cæteri scribebant χαίρειν, ipse εὐπράττειν, & honestè uiuere præclarum est. Alij tradunt in uita Epicuri normam illum scripsisse, de Nausiphanis tripode, cuius fuisse auditorem tradunt & Pamphili Platonici in Samo, cœpiße duodecimum agentem ætatis annum philosophiæ operam dare, circiter trigesimumquintū scholæ præesse. Nascitur autē, inquit Apollodorus in chronicis, cētesimænonæ olympiadis anno tertio sub Sosigene principe, mensis Gamelion septimo, septem annis post Platonis obitum. Cùm uerò trigintaduorum esset annorum, primum Mitylenæ & Lampsaci scholam instituit, annis quinq; demum Athenas migrauit, ubi diem obijt anno centesimæ septimæ olympiadis sub Pytharato, cùm septuaginta & duos uitæ implesset annos. Succeßit illi in administratione scholæ Hermachus Agemarchi filius Mitylenæus. Obijsse calculo urinæ exitum impediente Hermachus in epistolis ait, morbo quatuordecim diebus fatigatum. Quo etiam tempore tradit Hermippus descendisse illum in peluim æream aquis

calentibus plenam, petiſſeq́; merum ſibi ad ſorbendum dari, atq; monentem amicos ut ipſius decretorum memores eſſent, inter uerba defeciſſe. Eſt autem in eum quod ſcripſimus, epigramma in hunc modum:

Χαίρετε καὶ μέμνησθε τὰ δόγματα. τοῦτ' Ἐπίκουρος
　Ὕστατον εἶπε φίλοις οἷσιν ἀποφθίμενος.
Θερμὴν ἐς πύελον γὰρ ἐσήλυθε, καὶ τὸν ἄκρατον
　Ἔσπασεν, εἶτ' ἀΐδην ψυχρὸν ἐπεσπάσατο. hoc eſt,

Hoc moriens charis Epicurus dixit amicis,
　Dogmatis ò memores uſq; ualete mei.
Qui calidam ingreſſus peluim, ſitientius hauſit
　Suaue merum, hinc ſtygias ebrius hauſit aquas.

Hæc uiri uita, hic finis fuit. Teſtamentum quoque ipſius legimus: Mea omnia Amynomacho Philocratis filio Batiſthæ do, Timocratiq́; Demetrij filio Potamio ſecundum eam, quæ in metro ſcripta eſt utrique factam donationem, ea conditione, ut hortum quidem, & quæ in illo ſunt Hermacho Agemarchi filio Mitylenæo aßignēt, eisq́; qui cum illo unà philoſophantur & alijs philoſophiæ ſucceſſoribus, quos reliquerit Hermachus, ut in eo philoſophiæ dare operam poßint. Vtq́; ſemper hi, qui à noſtro nomine philoſophi appellantur, perdurent, Amynomacho & Timocrati eam quæ in horto eſt ſcholam, depoſiti iure commendo, ipſorumq́; poſteris. Cauebunt autem ipſi mandabuntq́; hæredibus hortū illum ſeruent, quemadmodum & ipſi, tradantq́; philoſophantibus ex noſtro nomine. Porrò domum quæ eſt in Melite, dabunt Amynomachus & Timocrates Hermacho inhabitandam, unaq́; his qui ſecum philoſophantur, quandiu Hermachus uixerit. Ex earum autem rerum reditibus quæ à nobis legatæ ſunt Amynomacho & Timocrati, quantum fieri poßit cum Hermacho

cho diuidant, curent ut natalis dies parentibus & fratribus ac nobis quotannis solenniter agatur, intra diem decimam Gamelionis, ut etiam in conuentu solenni eorum qui nobiscum philosophantur, cuiusque mensis uigesima die in nostram & Metrodori ordino. Curent quoque diem fratrum, Posidæonis. Insuper curent diem Polyæni Metagitnione, sicut & nos fecimus. Curæ autem sit Amynomacho & Timocrati, Metrodori filium Epicurum, filiúmque Polyæni educare, dum philosophantur & cum Hermacho degunt. Similiter & Metrodori filiæ curam habeant, & cum ad ætatem peruenerit, tradant eam uiro, quem elegerit Hermachus, ex his qui secum philosophantur, sitq; illa obtemperans, & pareat Hermacho. Dent autem Amynomachus & Timocrates ex reditibus nostris in cibum his singulo quoque anno, ut ipsis quàm cõmodissimè fieri posse uidebitur, id cum Hermacho deliberantes, faciant item secum redituum dominum Hermachum, ut ex eius consilio qui nobiscum consenuit in philosophia, princépsque relictus est scholæ nostræ, fiant singula. Dotem uerò puellæ cum ad annos nubiles uenerit, dare curabunt, Amynomachus, & Timocrates quantum eis satis esse uidebitur ex bonis auferentes, communicato prius cum Hermacho consilio. Curam item habeant Nicanoris quemadmodum & nos ipsi, ut quotquot nobiscum philosophati sunt, atq; res suas in communem usum cõtulerunt, omnémq; alacritatem ostendentes, nobiscum in philosophiæ studijs consenuerunt, pro modulo facultatum nostrarum nulla re, quæ ad uictum necessaria est, egeant. Libros autem omnes nostros Hermacho tradant. Quòd si quid humanũ Hermacho cõtigerit prius quàm Metrodori liberi ad ætatẽ perueniant, curæ sit Amynomacho & Timocrati, ut liberaliter illi educen-

tur, accipiántque ex facultatibus nostris quæcunque illis erunt necessaria, curámque cæterarum rerum, ut à nobis institutum est, agant, ut singula quantũ fieri potest, fiant. Ex *seruis autem liberos dimitto Murem,* Niciam, *&* Lyconem. Phædrion *item dimitto liberam.* Iam *uerò moriens scribit ad* Idomenæum *epistolam huiusmodi:*

CVM *ageremus uitæ beatum, & eundem supremum diem, scribebamus hæc. Tanta autẽ uis morbi urgebat uesicæ & uiscerum, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. Compensabatur tamen cum his omnibus animi lætitia, quam capiebam memoria rationum inuentorúmq; nostrorum. Sed tu, ut dignum est, tua erga me & erga philosophiam uoluntate ab adolescentulo suscepta, fac ut* Metrodori *tueare liberos.* Hoc *illius extremum testamentum fuit.* Fuerũt *autem illi discipuli plurimi egregij & sapientißimi,* Metrodorus *Athenienßis,* Timocrates, *&* Sandes Lampsacenus, *qui & ex quo agnouit uirum, ab eo nunquam discesßit, nisi tantum sex menses quibus domum profectus denuo ad illum reuersus est.* Fuit *autẽ uir per omnia bonus, quemadmodum &* Epicurus *in* præcipuis scribit.* Attestatur *autem in tertio &* Timocrates. Huiusmodi *autem cum esset, sororem etiam* Batidem Idomenæo *tradit uxorem.* Leontiáque Attica *meretrice assumpta pro concubina usus est.* Erat *autem intrepidus aduersus turbationes omnes atque mortem, sicut* Epicurus *in primo* Metrodoro *tradit.* Aiunt *illum septẽ annis ante* Epicurum *obijsse diem, quinquagesimum & tertium agentem ætatis annum.* Ipse *autem* Epicurus, *in ijs, quæ recitauimus testamentis ipsius, ut uita functi filiorum curam haberi mandat.* Habuit *autem & prædictum familiarem quendam* Metrodori *fratrem* Timocratem. Porro Metrodorus *hos scripsit libros,*

* προηγουμένοις.

libros, ad medicos tres, ad Timocratem de sensibus, de magnificentia, de morbo Epicuri, aduersus dialecticos, aduersus sophistas nouem, de itinere ad sapientiam, de mutatione, de diuitijs, aduersus Democritum, de nobilitate. Fuit & Polyænus quidam Athenodori filius Lampsacenus modestus & amabilis, ut Philodemus ait. Successor item eius Hermachus Agemachi filius, Mitylenæus uir insignis, patre quidem paupere, at principiò oratoriæ deditus. Feruntur & huius pulcherrima ista monumenta, de Empedocle epistolæ uigintiduæ, de disciplinis aduersus Platonem, aduersus Aristotelem. Moritur autem apud Lysiam uir sanè, ut diximus, illustris. Leonteus itidem Lampsacenus, eiúsq; coniunx Themista, ad quam etiam scribit Epicurus. Colotes quoque & Idomenæus & ipsi Lampsaceni. Atque isti quidem nobiliores ex Epicuri ludo fuere, adiecto & Polystrato successore Hermachi, cui succeßit Dionysius, cui Basilides. Apollodorus quoque κηποτύραννος dictus, clarus fuit, qui ultra quadringenta uolumina conscripsit. Duo quoque Alexandrini Ptolemæi Melas, atque Leucus. Zeno quoque Sidonius Apollodori auditor, qui infinita scripsit. Demetrius etiam cognomento Lacon, ac Diogenes Tarsensis qui selectas conscripsit scholas. Orion item & alij quos hi, qui germani Epicuri sunt, sophistas appellant. Erant autem & alij Epicurei tres, Teleontei filius, & Themistæ, alter Magnesius, quartus Oplomachus. Scripsit autem Epicurus infinita uolumina, adeò ut illorum multitudine cunctos superarit. Nanque Cylindri ad trecentos sunt: in quibus nullum extrinsecus quæsitum testimoniũ est, solisq; referti sunt Epicuri sententijs. Aemulatus est illum Chrysippus in scribendo multa, sicut Carneades etiam refert, parasitum illum librorũ dicens. Nam

*si quid Epicurus scriberet, idem scribere & Chrysippus contendebat. Atque ideo sæpius eadem scripsit. Vnde & tumultuariè scribere, ac parum emendatè illi ex festinatione contingebat, tótque testimonia inserit, ut ex his solis libri pleni esse uideantur, quemadmodum & apud Zenonem, & apud Aristotelem inuenire in promptu est. Tam multa, & tam præclara sunt Epicuri uolumina. Ex quibus ista uel optima sunt: de natura triginta & septem, de atomis & uacuo, de amore. Epitome eorũ quæ aduersus physicos scripta sunt, aduersus Megarenses dubitationes, *raræ opiniones, de sectis, de plantis, de fine, de iudicio siue regula. Chæredemus de dijs, de sanctitate, Hegesionax, de uitis quatuor, de * iusto opere, Neocles. Ad Themistam, Symposium. Eurylochus, ad Metrodorum, de uisu, de angulo atomi, de tactu, de fato, de perturbationibus opiniones ad Timocratẽ, Prognosticon, Exhortatorius, de imaginibus, de phãtasia, Aristobulus de musica, de iustitia & uirtutibus alijs, de donis & gratia. Polymedes, Timocrates tres, Metrodorus quinque, Antidorus duo, de austris opiniones, ad Mithrem, Callistolas, de regno, Anaximenes, Epistolæ. Vnam autem ipsarum, si uidetur conabor ponere, tribus eius propositis epistolis, in quibus omnem philosophiam suam breuiter collegit. Ponemus autem peculiares ipsius opiniones, & si quid uisum est eloqui, electione dignum, ut omni ex parte cuiusmodi uir fuerit addiscas, si tamen ad hæc iudicanda idoneus sum. Primam igitur epistolam scribit ad Herodotum, de summa rerum omnium naturalium. Secundam uerò ad Pytoclem, quæ de cœlestibus corporibus est. Tertiam ad Menœceum continet autem ipsa de uitis. Ordiendum autem uidetur à prima, cum prius pauca dixerimus de diuisione philosophiæ*

*ἀνέμαι.

*δικαιοπραγίας.

ſophiæ iuxta ipſum. Tres igitur in partes & ipſe philoſophiam diuiſit, Canonicam, Phyſicam, Ethicam. Canonica igitur illa acceſſum cõtinet ad opus. Agitur de illa in libro qui inſcribitur Canon. Porrò Phyſica naturæ totam ſpeculatione cõtinet, de qua in libris naturalium trigintaocto, atq; in epiſtolis per elementa diſſeritur. Ethica uerò de electione & fuga diſſerit, quæ in uoluminibus de uitis, & epiſtolis, ac libro de fine tractatur. Conſueuerunt autẽ canonicam naturali coniungere, appellantq; illam de iudicio & principio ſiue introductione. Naturalẽ uerò de generatione & corruptione, & de natura. Cæterùm moralẽ de his quæ eligi uel uitari debent, & de uitis, & de fine. Enimuero dialecticam ut tranſuerſum agẽtem repudiant. Poſſe enim phyſicos abundè ſimplicibus, & proprijs rerum uocabulis agere. Ait igitur Epicurus in canone quodam ſenſus, iudicia eſſe ueritatis, & anticipationes & affectus. Epicurei præterea phãtaſticos intuitus mẽtis adijciunt. Dicit autem & in ea, quam ad Herodotum ſcripſit epitome, atque incertis illis opinionibus. Omnis enim, inquit, ſenſus irrationalis eſt, nulliusq; memoriæ capax. Neq; enim à ſeipſo mouetur, neque ab altero motus poteſt aliquid adijcere ſiue auferre, nec eſt quod ipſos poßit arguere. Nam neque ſimilis ſenſus ſimilem poteſt, quod par ſit utriuſq; uis, neq; dißimilis dißimilem, quippe qui non earundem rerum iudices ſint, ac ne ratio quidem ipſa. Nanq; omnis ratio à ſenſibus ducta eſt, neq; alter alterum: omnibus enim intendimus, eóq; aſſeritur ſenſuum ueritas, quòd quæ ſenſu uigent, ea ſubſiſtant. Porrò & uidere nos & audire nõ ſecus ac dolere ſubſiſtit. Quocirca & de incertis oportet ab his, quæ appareant ſignis, colligere. Nanq; & cogitationes omnes à ſenſibus manant, ſecundum incident

cidentiam, & proportionem, & similitudinem, et compositionem, cooperãte aliquid etiam ratione ipsa. Insanorum imaginationes ac uisa etiam in somnis uera sæpe sunt. Mouent enim, non autem mouet quod non est. Cæterùm anticipationem dicunt ueluti comprehensionem, seu opinionem ratam, siue cogitationem, siue uniuersalem intelligentiam insitam, hoc est, memoriam eius rei, quæ sæpe extrinsecus apparuit, ut exempli gratia, tale quiddam homo est. Simul enim atq; homo nominatur, continuò per anticipationem forma etiã illius intelligitur, præcedentibus ac ducibus sensibus. Prorsus igitur quod prius omnibus nominibus ordinatum est, manifestũ est. Neq; enim profectò quæreremus, quod inquirimus, nisi prius illud nouissemus. Verbi gratia, quod procul abest, equúsne an bos est. Oportet enim antea per anticipationẽ agnouisse bouis & equi formam. Neq; enim aliquid nominaremus nisi prius per anticipationem illius forma per oculos animo impressa esset. Euidentes sunt igitur anticipationes, quod opinabile est à priore certo aliquo pendet, ad quod illud referimus, quod opinamur, ut unde nouimus an sit istud homo nécne, hanc enim opinionem appellant siue opinationem, & uerã esse & falsam dicunt. Nã si quidẽ pro testimonio sumatur, pro illa, siue contra illam agendum sit, falsa est. Vnde etiam introductum est προσμένειν, id est, perseuerare, ut prope turrim accedere & contemplari qualis propè uideatur. Perturbationes autem esse duas dicunt, uoluptatẽ & dolorem, quæ in omne animal cadant. Ex his alteram propriã, alteram alienã esse: perq; eas iudicare electiones & euitationes. Quæstionũ quoq; alias esse de rebus, alias circa simplicem uersari uocem. Atque ista de diuisione ac iudicio summatim dicta sunt. Redeundũ iam ad epistolã quã diximus.

EPICVRVS HERODOTO S.

IIS qui nequeunt, ò Herodote, singula quæ à nobis de natura scripta sunt, ad unguem intelligere, neq; maiores de his rebus editos libros perscrutari, compēdium totius operis feci, quantum satis esse putaui, ut integerrimarum opinionum memoriam facilè tenerent, ut quouis tempore in his quæ sunt rata, illis opem ferre poßint, inquantum arripuerint naturæ speculationem. Quin eos etiam, qui iam contēplatione omnium, formam & ueluti fundamenta totius operis iecerunt, huiusce compendio adiutum iri spero ad facilè reminiscendū. Nam fundamentis rei crebrò indigemus, mēbris non ita. Eundum igitur ad illa est, faciendusq; ex iugi memoriæ exercitatione habitus, ex quo & ratus maximè, ualidúsque ad res intuitus nobis obueniet, omnisq; particulariū rerum diligens cognitio reperietur cùm formæ plenißimè animo uersantur memoriáq; tenentur. Nam ea summa totius diligentiæ, isq; effectus est, huiusce intuitu uti celeriter posse, ad simplicia elementa, atq; ad conclusionum uoces. Neq; enim fas est condensationem perpetuæ rerum circuitionis esse, nisi poßit paucis uocibus totum in seipso complecti illud, quod etiam per partes diligenter explicatum fuerit. Vnde cùm omnibus perutilis sit, qui sint illi familiarius dediti naturæ rationi, huiusmodi uitæ continuationem fieri moneo in phisiologia, eam quæ maximè tranquillitatem afferat uitæ, & eius compendium, ac ueluti summam opinionum omniū tenere memoriter. Primum igitur, mi Herodote, quæ subiecta sunt uocibus oportet comprehendere, ut ea quæ opinamur, siue quærimus, siue de quibus ambigimus, ad ea referētes dijudicare poßimus. At ne indiscreta sint omnia nobis in infinitum demonstrantibus, siue inanes uoces habeamus, ne-

cesse quidem est primam notionem per unamquanq; dispici uocem, nihilq; probatione indigere. Siquidem habebimus quæsitum uel dubitatum, uel opinatum ad quod referamus: siue secundum sensus obseruare omnia oportet, ac simpliciter præsentes intuitus, siue mentis, siue quorumuis iudiciorum. Eadem ratione etiam perturbationes quæ adsunt, ut perseuerans illud incertum habemus, quibus notare poßimus. Hæc autem ubi perceperimus, de incertis iam conspicari opus est. Primum quide quod nihil sit, eo quod non est. Omnia enim ex omnibus fierent, seminibus nihil indigentia. Sed & si quod occidit, interiret in id quod non est, omnia iamdudum interijssent, cùm ea non essent in quæ dissoluerentur. Atqui & omne huiusmodi semper fuit quale nunc est, sempérque tale erit, nihilque est in quod mutari poßit. Nam præter ipsum uniuersum nihil est, quod in id ingressum mutationē operetur. Enimuero istud quoque etiam in maiore compendio statim à principio dixit. In primo item de natura ipsum omne est. Corpora nanque ista ut sese habeant, sensus ipse testatur in omnibus, secundum quem necesse est incertitudinem cogitationum conijcere, quemadmodum anteà dixi. Nisi enim esset quod inane & locum, & quæ tangi non potest naturam nominamus, nequaquam haberēt ubi nam essent corpora, neque per quod mouerentur, quæ profectò moueri perspicuum est. At præter ista nihil neque cogitatione comprehendi potest, neque per modum comprehensionis, neque secundum comprehensibilium proportionem. Quippe quæ per omnes naturas accipiuntur, neque ueluti horum euentus accidentiáue dicuntur. Eadem ferè in primo de natura, & in decimo quarto & quinto, atque in maiore compendio. Corpora alia quidem sunt

concret

*concretiones, alia uerò ex quibus concretiones factæ sunt. At ista indiuidua sunt & immutabilia, nisi omnia in id quod non est, interitura sunt. Cæterùm in dissolutione concretionum plena per naturam sustinere ualent, cùm non habeant quorsum, aut quo pacto solui poßint. Itaque principia necesse est indiuiduas esse corporum naturas. Præterea, & omne istud infinitum est. Nam quod finitum est, extremum habet Extremum autem præter illud quippiam inspicitur. Itaque quod extremum non habet, nec finem quidem. Quod autem finem non habet, infinitum sit necesse est, non finitum. Atqui & multitudine corporum, & uacui magnitudine omne istud infinitum est. Si enim esset infinitum uacuum & corpora finita, nusquam manerent corpora, sed ferrentur per infinitum inane dispersa, cùm non haberent quo se figerent atque cohiberent. Quòd si uacuum finitum esset, non haberent infinita corpora ubinam subsisterent. Ad hæc uerò indiuidua corpora ac plena, ex quibus & cõcretiones fiunt, & in quæ dissoluuntur, incomprehensibilia sunt figurarum differentijs. Neque enim poßibile est ex eisdem figuris comprehensis, tot factas esse differentias, ac per unamquanque figurationem simpliciter infinitæ sunt * similes. Porrò differentijs non simpliciter infinitæ, sed tantum incomprehensibiles sunt. Neque enim, ait, interius in infinitum sectionem esse. Dicit autem quandoquidẽ qualitates immutantur, si quis eas non etiam magnitudinibus simpliciter in immensum emissurus sit, mouentur aßiduò atomi. Ait enim interius & æqua celeritate motus illas agitari, cum uacuo similem motũ exhibente perpetuè grauißimè atq; leuißimè. Atq; illæ quidem longè à se inuicem distantes. Aliæ uerò agitationem ipsam continent, cùm fuerint complexione inclinatæ, siue ipsis*

*aliàs ἄπειροι.

complex

complexionibus ſuſtentatæ fuerint. Nam uacui natura quæ illos ſingulos dirimit, hoc efficit: quandoquidem firmitatem ſiue affixionem facere ipſa non poteſt. Solidum uerò quòd illis ineſt per colliſionem, agitationem facit quantum complexio illa ex colliſione reſtitutionem ac inſtaurationem dat. Horum autem initiũ non eſſe, cùm atomi & inane cauſæ ſint. Ait autem, intrinſecus neq; ullam circa atomos ineſſe qualitatem, præter figuram & magnitudinem & grauitatem: immutari autem colorem circa poſitionem atomorum in duodecim inſtitutionibus ait, omnémq; magnitudinẽ circa illos non eſſe, nunquam enim atomus ſenſu uiſa eſt. Hæc autem uox cùm iſta omnia memorantur, figuram idoneam ſubmittit cogitationibus naturæ rerũ. Mundi item infiniti ſunt, ſiue huic ſimiles, ſiue qui diſsimiles ſunt. Atomi nanque cum infinitæ ſint, ut modò demonſtratum eſt, etiam longiſsimè feruntur. Neque enim conſumuntur eiuſce atomi, ex quibus fiat mundus, ſiue à quibus effectus ſit, neque in unum, neque in infinitos, neque in ſimilibus, neque in differentibus. Nihil igitur eſt quod huiuſmodi mundorũ infinitatem impediat. Imò & formæ ſimilium figurarũ cum ſolidis ſunt tenuitatibus longè & apparentibus diſtantes. Neq; enim eius receſsiones in aëre fieri non poſſunt, neq; aptitudines per efficientiam concauorum atq; tenuium, neq; uapores conſequentem poſitionem atque inceſſum obſeruantes, eam quam in ſolidioribus habeant. Eas autem formas imagines uocamus. Atqui motus qui per uacuum fit, nullo contrà incidentium occurſu fit, omnem longitudinẽ comprehenſibilem in incomprehenſibili conſumat tempore. Quippe tarditatis ac celeritatis inciſio aduerſa, nec aduerſa ſimilitudinem accipit, neque tamẽ ſimul ſecundum tempora quæ per rationem ſpeculamur, iuxta id

quod

*quod agitur corpus ad loca plura penetrat. Nam cogitari non potest. Et hoc sensibili in tempore simul ac cõuenerit, & ex quouis infinito non ex quo complectamur motũ, locus recedens erit. Simile enim contrariæ illi incisioni erit, etiam si tandiu celeritatẽ motus nõ intersecandã relinquamus. Perutile est autẽ & hoc tenere elementum, uel si nihil aliud quàm quòd simulacra tenuitatibus summis utuntur. Vnde ijs quæ apparẽt palam reluctatur, uel quòd celeritatẽ habeant incomparabilẽ, quæ quenuis meatum moderatũ habeat in hoc, ne quid illorũ infinitatẽ uel minimũ intersecet, plurimas autẽ & infinitas continuò aliquid refringat. Ad hæc uero quoniam imaginũ generatio simul atque cogitatur contingit. Nam fluxus à corporibus eius qui sit in multa angustia, notationi perspicuus non est hoc cõtrariam repletionẽ seruans diutius solidi positionẽ, ordinemq; atomorũ: & si aliquãdo cõfunditur, celeresq; in aëre*conuentus sunt, quòd minime oporteat altius repletionẽ fieri. Sunt autẽ alij modi à quibus naturæ huiusmodi gignãtur. Nihil enim horũ contra sensus attestatur, si respiciat aliquis modum aliquẽ effectus, ut ab exterioribus ad nos conuenientiam referant, etiamsi existimandũ est cùm aliquid extrinsecus subrepit, formas nos intueri atq; cogitare. Neq; enim profectò resignarent quæ exteriora sunt, naturam suam, coloris scilicet atque formæ, per aërem qui inter nos & illam medius est, neq; per radios aut qualescunq; fluxus qui à nobis ad illa manarint. Ita ueluti formis quibusdam à rebus ipsis ad nos penetrantibus, quæ à coloribus formæq; similitudine non differant iuxta modum cõgruæ magnitudinis, in*aciem aut mentẽ celeri utẽtibus motu, deinde hac ex causa quòd unum & perpetuum est phantasiam, & consensionem reddens, à seruante subiecto, secundum eam quæ*

*συστάσεις.

*ὄψιν.

inde proficiſcitur æqualem in altioribus affectionem in ſolido fictionis atomorũ & quam animo uel ſenſibus phantaſiam irruentem acceperimus, ſeu formæ, ſeu accidẽtium, forma hæc eſt ſolidi, quæ fit iuxta ſubſequẽtem denſitatem, ſeu ex imaginum comprehenſione. Porrò eo quòd opinamur mendacium ſemper ac falſum aſſeri, ſiue non refelli poteſt. *Sin uerò minus aſſeratur per immobilem nobis ipſis connexum imaginalem intuitum, perceptione præditum, per quam mendacium fit.* Nam *ſimilitudo uiſorum quæ ueluti in imagine accipiuntur, ſiue illa in ſomnis fiant, ſiue*
*ἐπιβολάς. *per alios* intuitus mentis, aut iudiciorum reliquorum, nequaquam in his eſſent quæ ſunt, & uera appellantur, niſi eſſent aliqua, & hæc ad quæ iaculamur intuitum: falſum uerò non eſſet niſi accepiſſemus & alium aliquem motum in nobis ipſis, coniunctum quidem, cæterùm perceptione præditum.* Secundum hunc autem *coniunctũ phantaſtico iactui, perceptionemq́; habentem, ſi quidem non aſſeratur ſiue refellatur, fieri ut mendacium ſit: ſi autem aſſeratur, aut non refellatur, uerum.* Et *hæc igitur operæpretium eſt ut opinio fortiter teneat, ut neq; iudicia tollantur actionũ, neq; falſum dum æqualiter cõfirmatur, cuncta perturbet.* Atqui & *auditus fit, dum flatus aliquis fertur, ſiue à uocante, ſiue à ſonante, ſiue à ſtrepẽte, aut quouis audiendi inſtrumentũ inferente.* Porrò *fluxus hic in æqualium partiũ tumores diffunditur, quandam adinuicẽ ſeruantes conſenſionẽ, atq; unitatem propriam, ad id quod emiſit atq; ad ſenſum pertingentem, qui in illo ut plurimum facit.* Sin *uerò minus, uel quod extrinſecus eſt tantum manifeſtat.* Nam *abſque conſenſione aliqua inde adueniente nunquam pro-*
*ἐπαίσθησις. *fectò fieret huiuſmodi* ſenſus.* Non *igitur exiſtimandum eſt aerem ipſum à procedente uoce formari, uel ab his quæ*

ſimilis

similis generis sunt. Multum enim ei deesset, si hoc ab illa pateretur, sed eum ictum qui fit in nobis, simul ac uocem emiserimus, huiusmodi facere ex quibusdã tumoribus, qui uentosum efficiant fluxum, deinde nobis paßionem audiendi insinuent. Quin & hoc ipsum de odoratu sentiendum quod de auditu diximus. Nunquã enim ullam effici paßionem posse nisi sint tumores quidam, qui à re ipsa ad hunc mouendum sensum debita mensura ferrentur, dum partim quidam perturbati atq; alienati sunt, partim uerò quieti & conuenientes. Atqui atomos existimandum est, nullam qualitatem eorum quæ uidentur admittere, præter figuram & grauitatem & magnitudinem, & quæ necessariò figuram contingunt: qualitas enim omnis immutatur, atomi uerò nihil mutantur. Oportet enim semper in dissolutionibus concretionum aliquid solidum atque insolubile subsistere, quod mutationes in id quod non est, non faciat, neq; ex eo quod non est, sed secundum transmutationes ex plurimis, quorundam uerò accessus etiam ac* recessus. *ἐφόδους.
Quocirca necesse est, ut ea quæ non transmutantur, incorruptibilia sint, & ab eius quæ mutat natura prorsus aliena, uerùm tumores habere ac formationes suas. Hoc enim subsistere necessarium est. Nam in his quæ apud nos transformantur, secundum*ablationem figura accipitur subsistens. Enimuerò qualitates cùm in eo quod mutatur insitæ non sint, non secus atque illæ relinquuntur ex corpore toto pereuntes. Abundè igitur possunt ista quæ relinquuntur efficere concretionũ differentias. Quandoquidẽ aliqua necesse est relinquantur, atq; in id quod non est defluant. Sed ne semper omnem quidem in atomis magnitudinem esse putandum est, ne ea quæ apparent reluctentur. Cæterùm mutationes quasdam esse magnitudinum existimandum. præ- *περιαίρεσιν.

stat id quippe. Hoc autē si adsit, & quæ secundum paßiones, & quæ secundum sensus fiunt, reddentur. Omnis autem subsistens magnitudo neque utilis est ad qualitatū differentias. Nam & ad nos ueniunt haud dubiè uisibiles atomi. Quod cùm fit, minimè cernitur, neq; quo pacto fiat uisibilis atomus, agnoscere poßumus. Ad hæc putandum non est in corpore finito tumores infinitos esse, neq; qualescunq;. Itaq; non eam modo sectionem quæ in infinitū pateat ad id quod minus est tollere oportet, ne omnia infirma faciamus, cogamurq; complexionibus repentinorum ea quæ sunt, in id quod non est, terendo consumere: uerùm ne transmutationem quidem in his quæ finita sunt in infinitum, neq; in minus fieri existimandum. Neq; enim ubi semel quispiam dixerit tumores in plerisque infinitos esse, quales etiam sint intelligere potest. quinam uerò istud, quo modo finita sit ista magnitudo? Quales enim quidem sunt constat. Nam tumores illi infiniti sunt, & hi ex quibus qualescunque hi fuerint, infinita profectò esset etiam magnitudo extremitatemq; finitam habentes perceptibilem, nisi & per seipsum inspiciendum est, ne & quod deinceps sequitur, huiusmodi intelligamus, atque ita per consequens in anteriora tendendo in infinitum contingat cogitatione procedere. Minimum autem illud quod in sensu est considerandum est, ut neq; sit huiusmodi, cuiusmodi id quod habet transmutationes, neque tamen omnino dißimile, sed habeat commune cum transmutationibus aliquid. Cæterùm perceptione partium careat, sed cùm propter communis illius similitudinem aliquid ipsius non percepisse arbitramur, partim ad hæc, partim ad illa, æqualitatem nobis oportet occurrere, ex qua ista cōspicimus à primo inchoantes, non in eodem, neque in partibus partium, sed in proprietate*

*θλίψεων.

prietate sua metiendo magnitudines, quæ maiores sunt magis, & quæ minores minus hac proportione arbitrandum. quod in atomo minimum est uti. Constat enim differre illud paruitate ab eo quod secundum sensus aspicitur, eadem uerò proportione uti. Namque & quã magnitudinem habet atomus, secundũ hanc proportionẽ prædicauimus, paululum solã excludendo longitudinẽ, præter ea minimos atque nõ mixtos fines esse putandũ est, longitudinũ dimensionem, & ex ipsis primis maioribus ac minoribus parando rationis speculatione, in his quæ sunt inuisibilia. Nam cõmune illud quod eis inest ad immutabilia sufficit, quod hactenus est perficere. Collationẽ autem ex his quæ motum habent fieri poßibile non est. Nam & infiniti quod supremũ aut infimu sit prædicandum nõ est supra uel infra esse. Nam quod supra caput sit undecunq; stemus, ducere in infinitũ, nunquã nobis isthuc apparere. Ita & quod infra id quod intellectum est, æqua ratione euadere in infinitum. supra esse atque infra iuxta idem. Hæc enim intelligi poßibile non est. Itaq; licet unam accipere superiorẽ intelligibilẽ loci mutationẽ in infinitum, unamq; inferiorem & similes ad superiorum pedes, id quod à nobis fertur ad ea quæ supra caput nostrũ sunt loca pertingat, aut ad inferiorum caput quod à nobis fertur inferius. Namq; motus uniuersus nihilominus utriq; oppositus in infinitũ intelligitur. Verùm enimuero et æqua celeritate atomos esse necesse est, cum per inane inuehuntur nullo reluctante. Neque enim grauia paruis, ac leuibus celerius ferrentur, quandoquidẽ nihil occurrit eis, neq; itidẽ parua magnis, cum motum omnia habeant commensum, ubi ne illis quidẽ aliquid obluctatur, neq; supernus neque obliquus per collusiones motus, neq; inferior per propria pondera. In quantũ enim

utraq; cōtinent, in tantum una cum intellectu habebit motum, quod aut extrinsecus, aut ex pondere proprio reluctetur aduersus ferientis uim. Sed enim & per concretiones altera celerius quàm altera dicetur, quādo atomorū æqua celeritas sit atq; in unū ferātur locū atomi quæ in cōuentibus sunt, & cōtra minima perpetuò, nisi in unū secūdum tēpora quæ ratione cernuntur, sed frequenter obluctentur donec sub sensu motus aßiduitas fiat. Quod enim de inuisibili ponamur, quòd nimirū tēpora quæ ratione cernuntur, perpetuū motū habitura sint, in huiusmodi uerū non est. Nā omne, quod cernitur, aut animo per intuitū percipitur, uerū est. Post hæc dispiciendum est, ad sensus paßionesq; referendo. Ita enim erit firmißima probatio, quod animis sit corpus tenuibus partibus per totā* cōgregatione seminatū. Cæterū spiritui simillimū calori quoddā temperamentū habenti, atq; huic alicubi simile alicubi illi. Est autem pars quæ multā accepit immutationē exilitate partium atq; horū ipsorum. Consentit autē huic magis ex reliquo cœtu. At istud omne constat, uires esse animi, & perturbationes, agilitatesq; motus & cogitationes, & cætera quibus priuati morimur. Enimuero & id oportet tenere quòd habeat anima sensus plurimam causam. Non tamen istam accepisset, nisi à conuentu reliquo roboraretur. Porrò reliquus cōuentus cū hanc parauerit causam, et ipse huiusmodi casus ab illa particeps fit, non tamē omniū quæ illa poßidet, idcirco discedēte anima sensu caret. Neq; enim ipsum in seipso poßidebat hanc uim, sed alteri quod unà cū eo factum fuerat parabat per consummatam circa se uirtutem, secundum uertiginē, sibijpsi cōtinuò sensibilē incidentiā perficiens, & illi per cōmunē fluxū, atq; consensum, ut dixi, reddebat. Idcirco igitur & insita anima nunquā alia*

aliqua

*ἀθροίσμασι.

* ἄθροισμα, quod mox cœtui vertit.

aliqua parte discedente, priuatio sensuũ fieret, sed cùm illa una pari periret, soluto eo quod sustinebat, siue toto siue etiam parte aliqua. siquidẽ sensus animæ in uigore persisteret. Porrò conuentus reliquus permanens, & totus, & per partes, nõ habet sensum illo abscedẽte, quantalibet sit quæ se intẽdat atomorũ multitudo in animæ naturã. uerũ enim & soluto conuentu toto dispergitur anima, neque iam easdem uires habet neq; mouetur. Itaq; ne sensum quidem habet. Neq; enim intelligi potest hoc ipsum quod sentitur, nisi in cõuentu isto his motibus utatur quando ea quæ roborãt & quæ continent huiusmodi, non sint in quibus nunc existens tales motus habet. Atqui & hoc in alijs dicit, & ex leuissimis atomis atque rotundissimã illam esse compositam, multũ ab illis differentibus quæ igneæ sunt, pars tamẽ eius quæ ratione caret, corpori quoq; reliquo connexa est. Rationalem autẽ partẽ in pectore sedẽ habere, ut ex metu & gaudio manifestum est. Somnũ fieri cùm partes animæ quæ per omnẽ cõcretionẽ disseminatæ sunt, aut cõtinentur, aut euacuantur, deinde poris incidũt. Semẽ prætereà ex omnibus corporis partibus ferri intelligendũ est. Dicit enim per plurimã nominis familiaritatẽ in eo quod per se intelligitur. Incorporeũ autẽ per se intelligere nõ possumus præter uacuum. Porrò uacuũ neq; facere aliquid neq; pati potest, sed motũ tantum per se corporibus præbet. Itaq; qui incorpoream dicunt esse animã, desipiunt. Nihil enim aut facere posset aut pati, si esset huiusmodi. At nunc euidẽter hæc utraq; in anima esse casus manifestãt. Has igitur de anima ratiocinationes, si quis ad perturbationes sensusq; referẽs, memoria teneat quæ principiò diximus, satis intelligit ea quæ locis cõprehẽsa sunt, in id quod particulare est ex his firmiter ac diligenter exposita. Verũ enimuero & figuræ

& colores & magnitudines & pōdera, et alia quæ de corpore prædicātur, ut quæ per seipsa tendant. siue ad omnia, seu ad uisibilia, & ea quæ per sensum cognita, neque per seipsas naturas esse opinandū. Non enim poßibile est id scire, neq; omnino ut non sunt, ut neque alia quæ insunt huic incorporea neq; ut huius particulæ, sed ut corpus totum, quod uniuersaliter quidē horum omniū quæ sua sunt naturam sempiternā habeat, poßibile non est esse si simul feratur. Sicuti cū ex ipsis tumoribus maior cōstiterit conuētus siue primorum, siue uniuersi magnitudinū, aliquo autē minorū, sed, ut dixi, ex his omnibus perpetuā habens suā naturā. Atq; intuitus quidē priores habēt hæc omnia & perceptiones. Cæterū consequente multitudine subita, & nusquā scißionē admittēte, sed iuxta subitā agnitionē corporis prædicamentū percipiēte. Quin & corporibus cōtigit sæpe ut ea sequatur, & quod sempiternum non est, neq; in inuisibilibus neq; in corporeis. Vnde secundū motū plurimū hoc nomine utente, manifestè colligimus casus neq; uniuersi habere naturā, quam assumētes secundum repentinū corpus appellamus, neq; item cōsequentiū sempiternorum sine quibus corpus cogitare non potest, per intuitus autem quosdā, subsequente repentino singula appellarentur. Cæterùm quandocunq; contingentia singula inspiciuntur non sempiternis casibus subsequentibus, neq; hæc actio expellenda ex eo quod est quia naturam non habet uniuersi cui contingit, quod profectò etiā corpus appellamus, neq; item sempiternorū subsequentium, neq; rursus per se existimandum. Neque enim hoc, uel in his uel in sempiternis contingentibus intelligendum, sed id quod etiam apparet casus omnes corpora existimādum, etiam si non sempiternè subsequantur, neque per se rursus naturæ ordinem habeant.*

*ἔννοιαν.

Cæterùm

Cæterùm quẽadmodum sensus ipse proprietatem facit, conspiciuntur. Sed enim & hoc uehementer considerare opus est. Nanq; tempus minimè quærẽdum est sicut & reliqua quæ in subiecto quærimus, referentes ad eas quæ ad nos ipsos inspiciuntur anticipationes, sed ipsam euidẽtiam per quam tempus aut multũ aut pusillum uocamus, hoc familiari quadam propinquitate circumferentes reputandum, neq;* locutiones uelut meliores persequendum, sed his quæ sunt ad manus in ea re utendum. Neq; aliud aliquid per seipsum prædicãdum, quasi eadẽ quam proprietas hæc substantiam habeat. Quod quidem faciunt quidam, sed solùm quo proprietatem connectimus hoc etiam submetimur animaduertendum. Nam hoc demonstratione non indiget, sed animaduersione. Nam diebus ac noctibus horumq; partibus cõnectimus. Similiter & perturbationibus ac trãquillitate & motibus & statibus propriũ aliquẽ præterea casum. Rursus hoc ipsum cogitantes secundum quod tempus nominamus. Ait autem & in secũdo de natura libro & in magna epitome, atque in his quæ prædiximus, Mundos & omnem finitam concretionem similem his quæ inspiciuntur speciem frequẽter habentem existimandum ex infinito horum omnium prodisse, ex conuersionibus proprijs, discretis maioribus, atq; minoribus. rursumq; dissolui omnia, celerius alia, alia tardius, cùm alia hoc ab ipsis patiãtur. Constat igitur & mundos illum dixisse interire, quum partes mutantur, & in alijs quòd terra aeri superuehatur, præterea & mũdos neq; ex necessitate arbitrari oportet unam habere figuram, imò & differentes eos in duodecimo de mundo esse ait. Alios nanq; sphæræ, alios oui præferre speciem aliosq; aliam itidem formam, non tamen quamuis formam admittere neque animantes esse ab infinito discretas.*

*συγγενικῶς.

*διαλέκτους.

Neq; enim probaret quispiã, quòd in eo qui sit huiusmodi, comprehensa non sint efficientia semina, ex quibus & animalia & arbores, & cætera quæ conspiciuntur, constant. In huiusmodi uerò non potuisset. Eadem autem ratione etiam innutriri eum terra existimandum. Sed & naturam quoq; opinandũ est plurima & uaria ex rebus eisdem edoctam fuisse, atq; coactam. Porrò rationẽ quæ ab ea * credita fuissent, ea postea diligentius explicuisse atq; adinuenisse. Præterea in quibusdam celerius, in alijs tardius, & quibusdam euolutionibus atq; temporibus ab his quæ ex infinito, in quibusdam uerò secundum minores. Quocirca & nomina ab initio non positione facta, sed ipsa hominum ingenia per singulas nationes proprijs affectus perturbationibus, ac propria percipiẽtes uisa, propriè aërem emittere immissum à perturbationibus singulis ac uisis, ut esset unaquæq; etiam gentium per loca differentia. Tandem uerò communiter per gẽtes singulas fuisse imposita propria ut significationes minus ambiguæ fierẽt ad inuicem, breuiúsq; significarent, quasdam insuper res etiam quæ non conspiciantur inferendo, ut eos qui essent conscij * monerẽt in sonos quosdam erumpere coactos, illos uerò ratione duce plurimis ex causis ita interpretatos esse. Enimuero in meteoris motum & conuersionem ac defectum, ortumq; & occasum & his similia, neque ministerio cuiusquam facta existimandũ est. Verùm illius ordinatione & imperio qui omnẽ simul beatitudinẽ & immortalitatem habeat. Neq; enim beatitati conueniũt negotia, & curæ & iræ aut gratiæ, sed infirmitate ac timore & indigentia proximorum ista fiunt. Neq; rursus cùm ignis simul sit conuersus in se quæ beatitudinem poßident, secundum uoluntatem hos motus accipere, uerùm omnem seruare * decentiam per omnia nomina

*παρεγγυηθέντα.

*ἀναγγυῆσαι.

*σέμνωμα.

*nomina quæ in huiusmodi feruntur notionibus, si neq; contrariæ honesto ex his opiniones fiant. Alioquin maximam in animalibus perturbationem huiusmodi contrarietas faciet. Quocirca & eas quæ ab initio sunt huiusmodi cõuersionum perceptiones in mundi generatione oportet opinari, neceßitatemq; hanc & ambitum perfici. Atqui enim causam eorum quæ sunt maximè propria diligenter exponere, Physiologiæ opus esse putandum est, beatitudinemq; in scientia de cœlestibus rebus huc cecidisse, & in eo quod naturæ quædam sunt quæ inspectæ secundũ huiusmodi meteora & quæ his affinia sunt, ad huius rei exactã diligentiã cõferũt, præterea non in huiusmodi ipsum multipliciter esse, ac ipsum se circa illa pro uiribus & secus quomodolibet habere, sed simpliciter nõ esse in incorruptibili, ac beata natura eorũ quæ discretionem suggerũt, aut perturbationẽ ullam. hoc autem mente comprehendere simpliciter est esse. Porrò quòd in*notitiam cadit de occasu et ortu, & de conuersione ac defectu, et quæ his similia sunt, nihil amplius ad beatitudinẽ sciẽtiæ cõferre. sed similiter habere metus eos qui ista considerant, quænam uerò naturæ sint, nesciunt, & quænã cassæ uel maximè ratæ, & nisi ista difficilia nouissent fortasse plurimi, cùm timor ex consideratione horum solutionẽ capere nequeat, ac dispositionem eorũ quæ sunt maximè propria. Idcirco & plures inuenimus causas cõuersionum, & occasus, & ortus, defectus, & huiusmodi, sicut & in his quæ particulatim fiunt. Aut existimandum non est horum usum diligentiam non accepisse, quanta poßit ad tranquillitatẽ nostrã beatitudinemq; conferre. Itaq; quasi per transitum intuentes quoties apud nos similitudo sit, de ratione cœlestium omnisq; incerti disserendum est, eos aspernando, qui id quidem sciunt, quod uno modo*

*ἱστορία.

*modo se habet aut fit, neque quod multis contingat modis, imaginationemq; ex*recessibus reddunt. ignorant praeterea quaenam sunt quae perturbationem non ingerant. Si tamen arbitramur eo modo susceptū id fieri posse, & in quibus similiter perturbatione uacamus, ipsum quod multis fiat modis non ignorantes, quemadmodum si quod ita se habeat nouerimus, perturbatione carebimus. Ad haec omnia illud omnino oportet intelligere, quòd*perturbatio humanis animis propriè omnino fit in eo quod haec et beata opinarentur, & incorruptibilia, & contrarias his uoluntates simul habeant, & actiones, & causas, & in futura uita dirum quippiam secundū fabulas & expectent, et suspicentur, siue hanc priuationem sensus quae in morte est metuāt, quasi post mortem aliquid sit, & ipsi in eo quod non opinionibus ista patiantur, uerùm*ratione & commendatione quadam. Vnde cùm non diffiniant malum aequam siue etiam maiorem perturbationem capere, quasi haec opinarentur tantùm. Porrò huiusmodi perturbationis uacatio, est his omnibus euadere liberum et absolutū, perpetuamq; omnium, & eorum quae sunt planè propria seruare memoriam. Quocirca omnibus utendum est praesentibus, in commune quidem ut cōmunibus, priuatim uerò ut priuatis ac praesenti omni per singula iudicia euidentia. Si enim hisce intenderimus, id unde perturbatio metusq; fiebat, excludemus, habita recta ratione, atq; soluemus, deq; coelestibus ac reliquis quae semper incidunt, quaeq; summè terrent reliquos, causas afferemus. Ista tibi Herodote de natura omniū summatim perstrinximus. Quae tu si diligēter pro uiribus tenere studueris, arbitror te etsi non ad omnia semper per partes diligenter explicata sufficient, incomparabilem tamen ex eis firmitatem atq; constantiam aduersus homines*

caeter

*ἀποστημάτων.

*ταράχος.

*ἀλόγῳ παραστάσει.

*cæteros percepturum. Nam te ex teipso promouebis plurimùm ad ea etiam quæ in toto de natura opere sunt dicta per partes exponenda. Atque hæc ipsa mandata memoriæ perpetuo emolumento erunt. Sunt enim huiusmodi, ut hi etiam qui iam particularia satis, aut etiam perfectè digesserunt, ad huiusce tamen intuitus plurimos haberent, plurimum iuuari ex his poßint in his quæ de tota natura disseruntur. Quæ autem nõ penitus cadunt in ea quæ conficiuntur, ex his sunt aut secundũ eum morẽ qui*caret inuidia, simul atque intelligitur ambitus eorum quæ sunt in primis rata ad tranquillitatẽ animi faciunt. Et ista quidem de naturalibus eius epistola. Sequitur de meteoris in hæc uerba:*

*Interpres legit φθόνου verùm quædã exemplaria habent φθόγγων.

EPICVRVS PYTHOCLI S.

REDDIDIT *mihi Cleon abs te epistolam, in qua nos fouere atq; diligere persistis, dignè pro nostro in te studio neq; ignauiter earum ratiocinationũ meminisse niteris quæ ad beatam uitã contendunt. Precaris ut tibi de meteoris breuẽ mittã faciléq; tractatũ, quo facilius admonearis. Ea enim quæ in alijs scripsimus difficillimè teneri memoria quamuis ea, ut ais, quis cõtinuè circumferat. Nos autẽ perlibenter preces admisimus tuas, magnaq; de te et iucũda spe fruimur. Cùm igitur cætera iam absoluerimus omnia, agimus quæ postulasti, plurimis & alijs emolumento futura inuenta hæc, & his maximè qui rudes adhuc germanam summamq; nuper naturæ rationẽ degustarũt, his item qui aliquib. disciplinarũ liberaliũ sunt grauioribus curis impliciti. Ea igitur ritè percipe, mãdataq; memoriæ tecum acriter acuteq; uolue, cum cæteris quæ in breui epitome ad* Herodotum *misimus. Primùm igitur nullum aliũ aliquem finem ex cœlestium corporum scientia siue per connexionem siue absolutè dicantur, putandum est quàm perturbationis*

tionis uacationē, ac probationē certā, ſicuti et in reliquis, neq; quod ſit impoßibile ui aggredi, neq; ſpeculationē habere ſimilem, aut his libris quos de uitis ſcripſimus, aut de his quos de alijs naturalium quæſtionū purgationibus, puta quòd omne corpus impalpabile natura ſit, quòd indiuiſibilia elementa, & omnia huiuſmodi, aut quæ unicam his quæ uidentur concordiā habēt, quod in meteoris nō procedit. Verùm iſta quidem multiplicē habent generis cauſam & ſubſtantiæ prædicamentum ſenſibus conſentientē. Neq; enim ſecundum proloquiorum* uanitatem legisq; ſanctionem de natura diſſerendum, ſed ſicut ea quæ uidentur hortantur. Non enim iam uita noſtra aut ſtultitia, aut gloriæ uanitate opus habet, ſed ſolùm tranquilla ac ſecura uita. Omnia quidē immobili ac ſtabili ratione fiunt per omnia, ex his duntaxat, quæ multiplici modo his quæ apparent cōcorditer incidunt, cùm quis quod probabiliter de his dicitur congruenter omiſerit. Cùm uerò quiſpiam hoc quidē omittit, hoc autem eijcit, quod æquè ei quod uidetur cōſonum eſt, eum profectò conſtat omni naturæ excidiſſe ratione, atq; ad fabulas eſſe deuolutum. Signa uerò quædam eorum quæ in ſupernis conſumantur, ferre quædam ex his quæ nobis apparent, & quæ inſpiciuntur aut ſunt, non ea quæ in ſupernis apparēt. Hæc enim multis modis fieri poſſunt, unumquodq; tamen uiſum obſeruandum eſt, atq; in ea quæ illi coniunguntur diuidendum, quandoquidē illis non reclamatur, quin ſæpenumero abſoluātur ab ijs rebus quæ apud nos ſunt plurimis modis perfici, ut ea quæ ſunt apud nos. Mundus eſt cœli quædam continentia, ſtellas & terram & quæ uidentur omnia continens, abſcißionemq; ex infinito habens, atq; in finē deſinens, ſiue rarum ſiue denſum, quo ſoluto quæ in illo ſunt omnia confuſionem accipient,*

*ἀναφὴς.

*aliàs, nouitatem.

pient, & desinens aut in eo quod circumagitur, aut quod instantiam habet, & rotūdam aut triangularē aut quamcunq; circumscriptionē, omnibus enim modis fieri potest, quando eorum quæ uidentur nihil obsistit, mundo huic, in quo finem comprehendere nequimus. Quòd autem & huiusmodi mundi sint infiniti multitudine, colligi potest, & quoniam talis fieri mundus potest in mundo & *intermundo quod interuallum dicimus inter mundos, in loco uacui pleno & non in magno puro & uacuo, quemadmodum aiunt, quædam idoneorum quorundam seminum, quæ ab uno mundo siue intermundo fluxerunt, siue etiam à pluribus sensim, quæ auctiones & compositiones faciunt in locum alium, si sic contigerit, & irrorationes ex his quæ oportunè eas suggerunt, quoad consumantur accipiantq; constantiam, quantum subiecta fundamenta *subiectionis efficere poßint. Non enim coaceruationē fieri oportet solum, neque uertiginem in eo uacuo in quo fieri est poßibile mundum secundum quod ex neceßitate putatur, augeriq; tandiu quoad alterum offendat, ut ait quispiam ex his qui Physici uocantur. Hoc enim his quæ uidentur repugnans est. Sol itē & luna & sydera cætera *seorsum facta, postea à mundo comprehensa sunt, & quæ præterea seruantur, continuò efficta sunt, atq; incrementum ceperunt. Pari ratione & terra & mare per cōparationes & uertigines quarundam tenuitate partium, constantium naturarum, siue spiritualium, siue ignis præferentium speciem, siue utrunq; simul. Hæc enim ita suggerit sensus. Porrò solis cæterorumq; syderum magnitudo, quantum ipsi iudicamus, ea est quæ uidetur. Hæc autē in undecimo de natura. Nam si, inquit, magnitudinem interualli ratione amisisset, longè profectò magis colorem. Alia nanq; huic rationabilior distant

*μετακοσμίῳ.

*προσοχῆν.

*καθ' αὑτά.

stantia nulla. Cæterum secundum id quod per ipsum est, siue maior sit quàm uideatur, siue paulò minor, siue tantus simul. Ita enim & apud nos lumina quæ ex interuallo cernuntur, per sensum conspiciuntur. omnis autẽ in hanc partem instantia soluetur facilè, si quis rebus certis intendat, quod in libris de natura monstrauimus, ortus & occubitus solis ac lunæ syderumq; cæterorum, & per incensionem & extinctionẽ fieri posse, cùm talis sit circunstantia etiam per alia loca, ut ea quæ prædiximus perficiantur. Nihil enim eorum quæ uidẽtur obluctatur per euidentiam quoque super terra, & rursum per adiectionem quod prædiximus confici posse. Neque enim refragatur aliquid eorum quæ cernuntur. Ipsorum quoq; motus non quidem fieri impoßibile secundum uertiginem totius cœli, siue secundum ipsius quidem statum, horum uertiginẽ iuxta eam quæ ab initio in generatione mundi genita est in ortu neceßitatem, deindè calore per quandam ignis distributionem semper ad interiora loca tendentis, conuersiones solis ac lunæ fieri quidem poßibile per obliquum cœli, ita temporum neceßitate coacti. Similiter & secundum aëris obsistentiam siue etiam materiæ aptæ quæ semper adiaceat atq; inflammetur. Partim uerò deferentis, siue etiam ab initio uertigo huiusmodi istis sit distributa syderibus, ut in gyrum moueantur. Cuncta enim huiusmodi atque his similia in nullo euidentiæ ratione dissentiunt, si quis semper in huiusmodi partibus poßibili adhærens horum singula ad eorum quæ uidentur consonantiam poßit adducere, nihil metuens seruiles Astrologorum * artes, euacuationesq; lunæ, ac rursus impletiones, euersionemq; huius corporis. Fieri enim profectò possent itidẽ & figurationes aëris. Atq; & quæ secundum appositiones & omnes alios modos, per quos & ea*

*ἐνδίζωσιν.

*τεχνέας.

*ea quæ apud nos apparent reuocantur ad huiusmodi speciē reddendā, nisi fortè quis unico illo modo cōtentus, reliquos nequicquam repudiet. Neque speculatiuè poßibile est aliquid homini aspicere, & aliquid impoßibile, atque ideo impoßibilia inspicere cupiēs. Præterea poßibile est lunam ex seipsa habere lumen, poßibile item & à sole mutuari. Etenim apud nos pleraq; cernuntur, quæ plura ex seipsis habeant, plura itē ab alijs, nihilq; impedit eorum quæ in cœlestibus uidentur, si quis multiplicis modi semper memoriā habeat, cōsequentésque ipsis unà suppositionē, & causas simul accipiat, neq; aspiciens in ea quæ non consequuntur, hoc ipsum defluere alias aliter in illum unicū modum. Porrò faciei *manifestatio fieri quidem in ipsis potest & per immutationes partiū, & per cumulatā adiectionē, modisque omnibus meteoris huiusmodi uestigare nequaquam adnitēdum est. Si enim aliquibus repugnare euidentijs contingat, nūquam uera tranquillitate poterimus frui. Solis ac lunæ defectus potest etiamnum fieri & per extinctionem, quemadmodū & apud nos pleraq; fieri uidemus. Iámque per interpositionē quorundam aliorū, aut terræ, aut cœli, aut cuiuslibet alterius huiusmodi, sicq; proprios admuicē modos conspiciendū, & quòd coniunctas fieri cōcretiones impoßibile non est. Porrò in XII. de natura libro dicit, obumbrante luna solē deficere, lunā uerò, terræ umbra se opponēte, uerū secundū recessum. Hoc & Epicureus Diogenes in primo electarū opinionū tradit. Præterea circuitionis ordo sic accipiatur, sicuti & quædā apud nos fiunt, diuináque ad hæc natura nusquam admoueatur, immunis à ministerio in omni sua beatitate seruetur. Sin minus autē hoc fiat, omnis de cœlestibus inanis erit cōtradictio, sicuti iam quibusdā fuit, qui non modū attigere poßibilē, uerum*

*ἴνδαλσις.

in unitatē deciderūt, dum uno tantū modo arbitrantur hæc fieri, aliósque omnes poßibiles excludunt, quiq; & ad id quod intelligi nequeat, & ad ea quæ appareant ferantur. Quæ uerò signa suscipere oportet, cum non poßimus pronuntiare, ualere sinamus, quæ noctium ac dierum prolixitates immutant, præter id quod solis motus celeres fiūt, rursúmque tardiores super terram pro locorū longitudine immutant, & loca quædam celerius peragūt, & tardius, sicuti & apud nos quædam conspiciuntur, quibus consona de meteoris dicendum. Qui autē unū assumentes his quæ apparent reluctantur, cô etiam exciderūt, quod inspicere homini poßibile est. Nanq; significationes fieri possunt etiam per collationes temporū, sicuti & in his quæ apud nos uidentur animantibus, & in alijs, sicut aëris & mutationis. Hæc enim utraq; his quæ uidētur non repugnant. Qualitatibus præterea, si ab hoc aut ab illo fit causa. Neq; conijcere licet qui fieri atq; cōstare possunt concretiones aëris, impreßiones uentorū, atq; implicationes se inuicē tenentium atomorum, & eorū quæ ad hoc agendū idonea sunt, fluxúmq; ex terra aquisq; collectionē, atq; modis alijs plurimis huiusmodi constantias fieri impoßibile non est. Iam uerò in his partim se collidentibus, partim uerò mutantibus, aquas perfici, & uentos item per relationem ex locis idoneis, dum per aërē mouētur. Vbi mundatio uehemētior ex quibusdam ad huiusmodi immißiones idoneis conuentibus facta fuerit, tonitrus fieri posse, ac per spiritus in concauis nubium euolutionem sicut in uasis contingit. Atq; ex igne inspirato sonitū in ipsis fieri, & fractiones nubiū atq; dißidentias ac confricationes, atq; ordines, quæ concretionem glaciei instar acceperint. Et in totū ad hanc partē, ut multis modis fieri dicere possumus quæ uidētur inducunt.*

* ἀμπλοχῶν.

Corusc

Coruscationes itē eadē ratione modis plurimis fieri. Nam *per confricationē collisionēq; nubiū, figurā illā ignis effe-ctricē elabentē, coruscationē gignere statumq; ex nubibus taliū corporum, quæ hunc splendorē efficiant, & per pressurā aut collisionē nubiū sit, siue ab se inuicē, siue à uentis, & per complexionē ea quæ à syderibus manat se inserente luce, siue à motu nubiū uentorúmq; cōpulsa, & per nubes decidente, siue per collationē tenuißimi nubiū luminis, aut ex igne coactas nubes efficere tonitrus, & per huius motum, & per ignis* euaporationē quæ fiat per constantiā* *ἐκπύρωσιν. *motus, uolubilitatisq; uehementiā.* Fractiones quoq; nubiū *à uentis casum esse efficientiū ignis atomorum, coruscationisq; speciē peragentiū.* Alijs itē modis pluribus *facile erit inspicere ei qui & quæ apparēt teneat, hisq; similia queat conspicari.* Præcedit autē *coruscatio tonitrū in huiusmodi circūstātiā nubiū, & quod simul atq; flatus irruerit, emittatur figura coruscationis efficiēs.* Postmodū uerò *spiritus inuolutus huiusmodi reddat sonitum, & per utrorūq; incidentiā coruscatio maiore ad nos celeritate utatur.* Postremò *autē uenire tonitrū, sicuti in quibusdam quæ ex interuallo inspiciuntur ictusq; quosdam efficiunt.* Fulmina *fieri possunt per multos uentorum cōuentus, & cōuolutiones, ualidāq; euaporationē, & fractionē partis, eiusq; uehementiorem ad inferiora loca lapsum, fragore illo contingente quòd consequentia loca densiora sunt, ob implicitas nubes, per hunc item ignis inuoluti lapsum, sicuti fieri poßibile est.* Tonitrū *quoq;, cùm ignis amplior fuerit inspiratus, qui uehementius prorumpit nubem, quòd in anteriora cedere nequeat, idcirco quòd huiusmodi concretio fiat, plurimum quidē ad excelsum aliquē mōtē ubi maximè fulmina cadūt adinuicē semper.* & *alijs itē modis plurimis fulmina fieri*

possunt, modo lōgè absit fabula. Aberit autē si quis rite ea quæ apparent sequens, de his quæ sunt occultiora ad eam normam iudicarit. Presteres quoq; & per positionē nubis ad inferiora loca, aliena specie, à repentino flatu impulsæ fieri cōsentaneū est, & per flatū qui unà & feratur uehemens, & nubē ad proxima impellat loca exterior flatus. Præterea & per circunstantiā spiritus, cùm in circulū aër quidā supernè cōpellitur, uehemensq; uentorū collisio fit, neq; ualet in transuersa diffluere, propter eam quæ circūfunditur aëris densitatē, atq; ad terrā quidē usq; presterè descendente strobili fiunt, ut generatio secundū motum spiritus fiat. Porrò usq; ad mare uertigines fiunt. Terræ motus autē & cùm se in terrā recipit uētus, fieri possunt, & cū hæc paruis tumoribus, perpetuóq; motu se obijcit, quan

κραδασὶν. do agitationem terræ parat spiritus ille, aut exteriore ex parte cōplectitur, dum in fundamenta ruit, aut in abstrusa speluncæ in morem terræ loca densatus à uentis aër. Propter hanc autē distributionē motus ex lapsibus fundamentorū plurimorū, itémq; redditionē ubi cōdensationibus uehemētioribus terræ obuiarit, terræmotus perfici poßibile est. Et alijs itē modis pluribus has terræ agitationes fieri. Porrò uentos in tempore fieri contingit, cùm semper fiat, sensuúmq; subrepat alienatio quædam, & per collectionem aquæ copiosæ. Venti autem reliqui fiunt, ut cùm pauci in cōcaua irruerint multa, horū dum diuisio fit. Grando perficitur & per cōcretionem uehementiorem. Vndiq; autem uentosorū circunstantiā quorundam, ac partitionē & moderationem, quorundam pariter aquæ præferentium speciem, eruptionem simulatq; cōpulsionē ipsorū facientem, ac disruptionem ad id constare quod secundū partes con-*

ἀθρόνητα. cretas sit, & secundum soliditatem. Verùm etiam circunferenti*

ferentiam fieri impoßibile non est, extremis undiq; conuenientibus, et inconstantia omni ex parte, ut dictum est, partes, & planè, siue aquosis quibusdam seu uentosis circunstantibus. Niuem *autem perfici credibile est, & cùm aqua tenuis ex nubibus funditur uarijs cõmensionis, & pressuræ ex nubibus idoneis & ex seminis monumento.* Deinde *dum fertur hoc concretionẽ accipiente, propter uehementiorem quandam in locis inferioribus nubium cõgelationis circunstantiam, & per concretionẽ huiusmodi* lenem habens in nubibus raritatem, emißio hæc nubibus fit, dum se inuicem collidunt quæ aquæ speciem præferunt, & quæ his unà adiacent, quæ dum ueluti compulsionem faciunt, grandinem reddunt exprimuntq; quod maximè in aëre fit, & per huiusmodi collisionem nubium, quæ coagmentũ acceperunt, fit ut desiliat niuis ista cõgeries: & alijs item modis nix confici potest.* Ros *autem efficitur & per conuentũ adinuicem ex aëre talium, quæ sint huiusce humoris causæ ac effectus.* Sed *enim & per loci mutationẽ, aut ex humentibus locis, aut aquas habentibus maximè perficitur ros.* Deinde *cùm hæc inter se conuenêre, humiditatemq; peregerunt, motũ rursus ad inferiora loca, quemadmodũ fieri & apud nos pleraque huiusmodi cernimus, ubi humores si rosidi cõcretionem quandam suæ qualitatis acceperunt, ob circunstantẽ frigidũ aërem efficitur glacies, & per detritionem quidem globosæ formæ ac rotundæ ex aqua, cõpulsionemq; scalenorum, & acutorũ angulorum, qui in aqua sunt, & per eam quæ extrinsecus fit talium collisionẽ, quæ compulsa ut aqua in cõcretionem transiret effecerunt, detritis rotundorum quantitatibus.* Iris *fit, dum sol aquosum aëra sua luce perstringit siue per aëris propriam naturã, quæ lucis & aëris propria est, ex qua colorum huius pro-*

*ὁμαλήρ.

prietates fiunt, siue omnes, siue unico modo. Ex qua iterũ effulgente propinquiora, quæq; aëris eum percipient colorem quo partes has circunferentiæ fulgere cõspicimus. Fit autem huiusmodi uisum quòd æquale omni ex parte interuallum luminis pateat, siue quòd cùm talem compulsionem recipiant sectiones quæ uel in aëre uel in nubibus sunt, & ex eodem aëre se ingerente dum ad lunam referuntur atomi, circunferentia quædam in hanc concretionem demittatur. Area circa lunam fit, dum ex omni parte aër ad lunã refertur, deinde qui ex ipsa manant fluxus leniter eatenus coërcentur, quoad in gyro circa ipsam nubes consistat, & non omnino diuidat, siue cum qui in circuitu est aërem ipsa undique cogente æqualiter ad circunferentiam suam, crassioremq; cõstituent, quod fit per partes quasdam, siue extrinsecus fluxu aliquo impulso, siue calore idoneos poros ad id efficiendum nanciscente. Cometæ stellæ fiunt siue igne plerisque in locis temporibus suis in sublimi coalescente, cùm efficit casus circunstantiam. siue quòd propriũ quendam motum in tempore cœlum supra nos habeat, ut huiusmodi appareant stellæ, siue ipsæ temporibus quibusdam per quendam moueãtur casum: atq; ad loca nostra declinent, & manifestæ omnibus fiant. Harum item defectus fieri propter his oppositas causas, quod contingit non modò quòd pars mundi huius stet circum quam uersentur reliqua, ut quidam aiunt, sed quod aëris uertigo circularis ipsam circunstet quæ impedimento sit uti ne circumeãt, sicut & stellæ reliquæ, siue etiam quòd deinceps materia illis congrua non sit. Porrò hoc in loco ubi constitutæ cernuntur etiam alijs pluribus modis hoc fieri potest, si quis colligere studeat ex eorum quæ cernuntur congruentia, ut uaga quædam sydera ferri contingat, si motibus suis

utunt

*utuntur, quædam uerò immota durare. Poßibile est quidem esse ab his quoque quæ in circuitu mouentur, ita ab initio moueri coacta esse, ut alia quidem secundum eandem ferantur uertiginem, quæ lenis sit, alia uerò secundum eam quæ simul inæqualitatibus quibusdam utatur. Fieri autē potest ut quibus feruntur locis non intentiones aëris esse planiores, quæ in sese ordine compellant, leniterque & planè intendant, neque ita inæqualiter ut & quæ uidentur immutationes fiant. Enimuerò unam istarum rerum causam aßignare, cum multiplicē ea quæ in conspectu sunt præbeant, insanè & minimè congruè ab his fit qui uanā astrologiam profitentur, frustráque quorundam causas reddunt, quandoquidem diuinam naturam nunquam huiusce absoluunt ministerijs. Sydera quædam alijs minora conspici contingit, tardioréque motu circumferri, cùm eundem orbem circumeant, contrarióque ferantur motu, ab eadem abducta uertigine, & ab eo quò circumferantur, alia maiore loco, minore alia, cum eandem uertiginem ambiunt. Porrò simpliciter de his diffinire illis conuenit, qui prodigia confingere apud plerosq; uolunt. Quæ autē cadere dicuntur stellæ, & ex parte & ex collisione sua fieri poßunt, & quod illic excidant, quocunque expiratio fuerit. Sicuti & de coruscationibus diximus, ex concursu quoque atomorū ignis efficientium * consensu incidente ut hoc fiat, ac secundum motum quocunque impetus à principio secundum concursum fuerit. Ex collectione item ueluti in condensationibus quibusdam nebulæ præferentibus speciem, secundum euaporationem horū per inuolutionem siue eruptionem * continentium, & in quemcunque locum impetus fuerit, motu quoque in eum subsequente. Sunt & alij modi quibus hoc fiat, innumerabiles. Porrò significationes quæ in plerisq;*

*συμβλάδαι.

*ἐπισμασίαι.

animalibus fiunt. Non enim animalia neceßitatē aliquam inuehūt ut hyems fiat, neq; sedet aliqua natura diuina, quæ horum animalium obseruet exitus, deinde huiusmodi efficiat signa. Neque enim in animal ad quodlibet, modò id sit gratiosius paulò, eiusmodi stultitia cadet, nedū in id quod plenißimam obtinet felicitatem. Hæc igitur omnia Pythocles memoriter tene: longè enim latéque euades fabulam, & quæ his propinqua & similia discernere poteris. Maximè autem teipsum dede ad speculanda principia, & infinitatē, & his quæ similia sunt. Iudicia præterea & perturbationes & id cuius gratia ista colligimus. Hæc enim inprimis considerata causas quoq; particularium rerū cognitu faciles facient. Qui uerò istis uel maximè contenti non fuere, ne ista quidem ipsa ritè conspexerunt, neq; cuius rei gratia illa conspicienda erant, consecuti sunt. Hæc ille de cœlestibus corporibus opinatus est. Cæterùm de his quæ ad uitæ moderationem pertinent, quónam modo eligenda alia, alia repudianda, sic scribit. Primum autē quid de sapiente opinetur exponamus. Detrimenta quæ ex hominibus, siue odij, siue inuidiæ, siue contēptus gratia fiunt, sapientem autumat ratione superare. Eum uerò qui semel fuerit sapiens, in contrarium habitum transire non posse, neque perturbationibus cedendo errare: quin potius continendum ne quid ad sapientiam impedimentum patiatur. Non tamē ex omni quidem corporis habitu, neque in omni gente fieri sapientem. Nam siue crucietur excarnificetúrq; sapiens, futurum nihilominus felicem: gratiámque amicis, præsentibus æquè ac absentibus habiturū sapientem solum atque item in itinere. Cùm tamen cruciatur, & ingemiscet & eiulabit. Mulieri item non congressurum sapientē, quia leges interdicant, ut Diogenes in epitome Epicuri dogmatum*

* μετεώρων.

tum moralium ait, neque cruciatu affecturum seruos, uerùm miserturum, ueniámque daturum: probos quoq; amaturum sapientem negat, neq; sepulturæ curam habiturũ, neque à deo amorem immitti Diogenes refert. *Neque item oratoriæ daturũ operam, dicens illam nihil quidẽ unquam profuisse, plurimũ uerò etiam obfuisse, uxorem tamen ducturum ac liberos procreaturum sapientem, ut* Epicurus *in ambiguis & in libris de natura. Cæterùm pro uitæ interdum conditione ducturum uxorem, auersurúmque aliquos, neque obseruaturũ in ebrietate, ut* Epicurus *in symposio, neque accessurum ad rempub. ut in primo de uitis, neque tyrannidem quæsiturum, neq;* κυνιεῖν, *ut in secundo de uitis, neq; unquam mẽdicum futurum: cæterùm & si illi eruantur oculi, uitæ participem futurum, ut in eodem ait. Mœrore item non cõficiendum sapientem, ut ait* Diogenes *in* XV. *electorum, non* litigaturum: libros atque monumenta relicturum, non autem celebritatibus daturum operam: acquirendi curam ac futuri prouidentiam non habiturum, fortunæ reluctaturum, amicum neminem quæsiturum, gloriæ curam habiturum, quoad contemptui nõ habeatur: plus autem alijs lætitia in speculationibus afficiendum. Peccata esse inæqualia. Sanitatẽ quibusdam conducere, plerisq; indifferentem esse: fortitudinem per naturam non contingere, sed ratione cõmodiq; notatione. Amicitiam usus gratia necessitatisq; ineundam, à nobis tamen inchoandam: nam & terram serimus. Conflare illum uoluptatum consortio ac societate. Felicitatẽ bifariàm intelligi, supremam illam quæ in deo est, quæ incrementũ non admittat, adiectionémq; & ablationẽ uoluptatũ. Imagines quoq; positurum, si habeat, indifferẽter fortè teneat. solúmq; sapientem rectè de musica & poetica uerba facturum. Pan-*

* δικάσασθαι.

genda non fingenda poëmata dixit. Non mouetur si alter altero dicatur fuisse sapientior, sed ex sapientia sola, si affluat, rite appellandum sapientē putat. Principē in tempore obsequio coliturum, gratulaturúmq; cuilibet resipiscenti: scholam item habiturū, non sanè ut turbam faciat, recitaturúmque in multitudine, sed non sponte. Dogmata quoq; illaturum & non dubitaturum. In somnis quoq; sibi similem futurū, ac pro amico quandoq; moriturū. Ista quidem illi opinantur, uerum transeundum iam ad epistolam.

EPICVRVS MENICOEO.

NEQVE *iuuenis quispiam dum est, philosophari negligat, neque senex cum sit, philosophando fatigetur. Neque enim intempestiuus ullus est, neque qui ad animæ sanitatem tempus non habet idoneum. Qui autem dicit aut nondum philosophandi tempus esse, aut tēpus præterisse, ei similis est qui dicit ad beatam uitam aut non adesse tempus, aut non amplius esse. Philosophandum igitur & iuueni & seni. illi quidem, tu senescēs in uirtutibus uigeat præteritorum gratia: huic, ut iuuenis unà & uetulus sit, quòd futurorū careat metu. Meditandum ergo quæ faciant beatam uitam. Siquidem si adsit illa, omnia suppetunt, sin uerò absit, agimus omnia, ut illam habeamus. Quæ autem aßiduè te admonebam, ea & age, & meditare, bene uiuendi elementa hæc esse arbitrans. Primum quidē deum esse animal immortale ac beatum, putà sicut cōmunis de deo dictat intelligentia, nihil illi aut ab immortalitate alienum, aut à beatitudine applicans. Cæterùm omne quod illius cum immortalitate beatitudinem seruare poßit, de eo opinare. Dij nempe sunt, ut certa est illorū cognitio, non autem tales sunt cuiusmodi eos plerique arbitrantur: neque enim eos quales putant, obseruant. Impius autē est non qui tollit multitudinis*

nis deos, sed qui dijs opiniones multitudinis applicat. Non enim sunt anticipationes, sed opinationes falsæ quæ plurimi de dijs sentiunt. Hinc detrimenta maxima pessimis quibusq; à dijs inferuntur, & cõmoda item probis. Nam uirtutibus per omnia delectati similes amplectuntur, ac omne quod huiusmodi nõ est, alienũ existimantes. Consuesce autem arbitrari nihil ad nos pertinere mortẽ. Bonum enim omne ac malum in sensu est, sensus autẽ priuatio mors est. Vnde recta cognitio, quòd nihil ad nos sit mors, id efficit ut mortale quod est, fruatur uita, non ambiguum adijciens tempus, sed immortalitatis desideriũ afferẽs. Nil enim in uita mali est, ei qui uerè cõprehendit nihil esse in uitæ priuatione mali. Vanus ergo est, qui mortem se timere dicit, non quia præsens mœrore cõficiatur, sed expectata & futura contristet. Nam quod præsens nihil perturbat, expectatum nequicquã conficit. Itaq; quod acerbissimũ malorũ est & horrendũ maximè mors, nihil ad nos. quoniam cùm nos sumus, mors non adest: cùm uerò mors adest, nos iam non sumus. Neq; igitur ad uiuentes, neq; ad mortuos pertinet. Nam his qui sunt illa non est, quibus uerò adest, iam illi non sunt. Atqui plurimi mortẽ aliquando ut malorum maximũ, aliquãdo uerò ut requiem eorũ, quæ in uita sunt tristium, cupiunt. Neq; igitur ne non uiuat metuit, nec enim illi uiuẽdi amor imperat, neque opinatur mali aliquid esse non uiuere. Quemadmodum uerò cibus, non qui plurimus, sed qui suauissimus est, eligitur, ita & tempus non longissimum, sed suauissimum carpitur. Porrò qui iuuenẽ bene uiuere, senem bene ex uita discedere admonet, fatuus est, non modò ob amorem uitæ, ac studium, uerùm quòd eadem sit meditatio bene uiuendi, ac bene moriendi. Longè autẽ deterius qui dicit, bonum quidem non natum esse:

φῦντα

Theognidis.

φῦντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας ἀΐδαο περῆσαι. *hoc est,*

Aut ubi natus eris mox Orci limen adire.

Nam si quòd ita crederet hoc dixit, quomodo non discedebat ex uita? Id quippe illi in promptu erat, siquidē hæc illi fuisset rata sententia. Sin autem inuehens dum in his, quæ ratione carent, uersatur. Memoria uerò tenendū quod futurum est, neq; nostrum sit, neque omnino non nostrū, ut ne tanquam futurū prorsus expectemus, neq; item quasi non futurū desperemus. Reputandum præterea concupiscētias partim esse naturales, partim inanes: atq; naturaliū alias quidē necessarias, alias uerò tantum esse naturales. Necessariæ uerò quæ sunt, partim ad felicitatem, partim ad corporis tranquillitatē, partim ad uitā ipsam esse necessarias. Horum quippe sine errore speculatio est, ut nouerim quid eligendum, quid'ue fugiendum sit ad bonā corporis tuendam ualetudinē, corporisq; quietem. Hic enim finis est bene beateq; uiuēdi. Huius enim gratia omnia agimus, ut neque doleamus, neque perturbemur. Vbi uerò semel id penitus consecuti erimus, soluitur omnis tempestas animi, cùm nō poßit animal tendere quasi ad minus aliquid, & aliud quærere quo animi corporisq; consumetur bonū. Tunc uoluptate nobis opus est, cùm illā nō adesse dolemus, non etiā uoluptate indigemus. Quocirca uoluptatē finem dicimus, ac principium beatæ uitæ: Hanc enim primum bonū atque ingenitū nouimus, atq; ab hac electionē omnem ac deuitationem inchoamus, atque huic occurrimus, perturbatione tanquàm norma bonū quoduis discernentes. Quoniā uerò primum istud insitum bonum est, idcirco non omnem uoluptatē eligimus, uerùm sæpe plerasq; transgredimur, quando ex his maior molestia sequitur, doloresq; nonnullos uoluptatibus præstare arbitramur, ex diutina toleratione*

dolorum

*μωκώμενος.

dolorum maior nos uoluptas sequitur. Omnis itaque uoluptas eò quòd naturam propriam habet, bonum est, non tamen eligenda omnis: sicut & dolor malum est, non tamen semper quiuis repudiãdus est dolor. Commensione itaq; & utilium inutiliúmq; respectu hæc omnia iudicare conuenit. Vtimur enim bono interdum ut malo, cõtrà & malo tanquàm bono. Frugalitatem præterea magnum existimamus bonũ, non ut semper utamur modicis, uerùm ut nisi multa habeamus, utamur paucis, credentes uerißimè illos magnificentia frui suauißimè qui illa minimum indigent, quódq; naturale sit, id omne esse parabile, noua uerò difficilè parari posse, dapes item simplices æquam magnifico luxui adferre uoluptatem quando omne quod dolet per inediam sublatum sit. Panis ergo cibarius, & aqua summam uoluptatem afferunt, cùm egens quis illa in cibum sumit. Itaque simplicibus & non magnificè paratis cibis assuescere, & salubritatis est, & hominem ad uitæ usus necessarios impigrum reddit, ac splendidis si per interualla sumantur, nos commodius aptat, atque aduersus fortunam interritos facit. Cùm itaque dicamus uoluptatem finem esse, non luxuriosorum & nepotum uoluptates, easq; quæ in gustu & ingluuie sunt positæ, ut quidam ignorantes, aut à nostra sententia dissentientes, aut malè accipientes arbitrantur, sed non dolere corpore, animóq; tranquillum esse, & perturbatione uacare dicimus. Non enim conuiuia & comessationes, non puerorum mulierumq; congressus, non piscium usus, & cæterorũ quæ affert pretiosior mensa, suauem gignit uitam, uerùm ratio sobria causasq; perscrutãs, cur quæq; uel eligenda, uel fugienda sunt, opinionésque expellens, per quas animos ut plurimum occupat tumultus. Horum omniũ initium maximumq; bonum prudentia est.

Quocirca

Quocirca philosophiam quoque prudentia antecellit, ex qua reliquæ uirtutes omnes oriuntur, docentes quòd non iucundè uiuere poßit quisquam, nisi prudenter, honestè, iustéq; uiuatur: uirtutes enim suaui & iucundæ uitæ coniunctæ sunt, iucundáq; uita separari à uirtutibus nequit. Nam quẽ eo arbitraris præstantiorẽ esse, qui & piè de dijs opinatur, mortemq́; interritus sustinet, finemq; naturæ rectæ æstimat, finemq; bonorũ ut facilis ad implendum parabilisq; sit, cõprehendit. Malorum uerò finem, ut aut tempus aut dolorẽ habeat, dominamq́; non diu molestam futurã, ut à plerisq; inducitur, nuntiat, partim à fortuna, partim à nobis, quòd neceßitas obnoxia nulli sit, instabilisq́; fortuna. Quod à nobis est, dominatu caret, quòd querimonia & contrarietas solet e uestigiò subsequi. Præstat enim fabulam, quæ de dijs traditur sequi, quàm naturaliũ seruire fato. Illa enim speciem excusationis obtendit honorem deorum, hæc ineuitabilem neceßitatem habet. Fortunã uerò neq; deam, ut plures suspicãtur, putat. Nihil enim Deus agit temere, neq; instabile, causam nempe arbitratur bonũ siue malũ ex hac ad beatè uiuendum hominibus dari, principia tamen magnorum bonorum aut malorum ab ista suppeditari, præstat enim rationabiliter esse infelicem, quàm absque ratione felicem. Melius est enim in actibus quod bene iudicatum est per eam digeri. Hæc igitur atque his similia, tecum si die noctúque meditere, fiet ut nunquam seu uigiles, seu dormias, perturbatione ulla tenearis, uerùm ut deus inter homines uiues. Nihil enim habet commune cum mortali animanti, animal homo, immortalibus bonis exercitatus. Diuinationem autem omnem ab alijs tollit, sicuti & in parua epitome dicens eam nõ subsistere: & si, inquit, substãtialis sit, nihil ad nos existimes pertinere quæ

re quæ fiunt. Hæc & eiusmodi de his quæ uitam informant: pluráque his alijs etiam in locis differit. Dissentit autem à Cyrenaicis de uoluptate. Illi enim non eam quæ in statu est, sed eam solùm quæ in motu sit, admittũt. Hic autem utranque animi uidelicet corporisq; complectitur, ut in libro de electionibus & fuga ait, & in libro de fine, & in primo de uitis, & in epistola ad Mitylenenses amicos, similiter & Diogenes in decimosexto electorum, & Metrodorus in Timocrate, ita asserunt intelligi uoluptatem, & quæ in motu sit, & in statu. Et Epicurus in libro de hæresibus ita dicit: Nanque perturbationis dolorisq; uacatio constantes sunt uoluptates. Gaudium uerò ac lætitia actio secundum motum uidentur. Item aduersus Cyrenaicos. Illi enim corporis dolores deteriores arbitrantur doloribus animi. Corpore enim peccantes cruciari: hic autem animi dolores. Carnem enim præsenti tantummodo dolore affici, animum uerò & præterito, & præsenti & futuro. Ea ergo ratione maiores quoque animi, quàm corporis esse uoluptates. Demonstratione uerò utitur, quòd sit uoluptas finis, quòd animalia simulatque nata sunt, ista quidem deliniri, offendi contrà dolore naturaliter absque rationis adminiculo cernimus. Nostra ergo sponte dolorẽ fugimus, sicuti & Hercules quidem ipse, qui dum amissa sibi tunica cõsumeretur, clamat mordens atque eiulans:

Ἀμφὶ δ' ἔστενον πέτραι
Λοκρῶν τ' ὄρειοι πρῶνες, Εὐβοίας τ' ἄκραι. hoc est,
At circumgemunt petræ
Locrorum, & alta Eubœæ promontoria.

Voluptatis uerò causa uirtutes quoque eligi, non propter se, sicuti & medicinam propter sanitatem, ut ait & Diogenes in uigesimo electorum. At uerò Epicurus inseparabilem

bilem quoq; dixit esse à uoluptate uirtutem solam, cætera uerò separari, nempe ut mortalia. Agedum igitur nunc Colophonem addamus, ut ita dixerim, & scriptorum omnium & uitæ philosophi, ratas ipsius opiniones adijcientes, hisq; omne hoc opus nostrũ concludentes, fine illo utentes, qui felicitatis ac beatitudinis initiũ sit. Quod beatum atq; immortale est, neq; ipsum negotia habet, neq; alij præbet, quo fit, ut neq; ira, neq; gratia tangatur. Nam huiusmodi omnia infirmitatis sunt. In alijs uerò ait, deos ratione conspici, alios quidẽ numero subsistentes, alios uerò secundum speciei similitudinẽ, ex perpetuo similium imaginum fluxu quæ in sese perfectè sint humana specie. Mors nihil ad nos. Quod enim dissoluitur, sensu priuatur: quod autem sensu caret, nihil ad nos. Terminus magnitudinis uoluptatum, rei quæ cuiq; doleat sublatio est. Vbicunq; uerò fuerit id quod delectat, quandiu ibi est, nihil est quod doleat, aut afficiat mœrore, aut utrunq; simul. Non moratur diutius in carne quod dolet, sed summus dolor minimum durat. Quod autẽ nimiũ solum delectat secundũ carnẽ, non multos dies durare contingit. At diuturni morbi plus habẽt in carne quòd oblectẽt, quàm quòd doleãt. Non potest iucundè uiui, nisi prudenter, ac honestè, ac iustè uiuatur, neque prudenter, honestè ac iustè, nisi iucundè: cui autem hoc non cõtigit, is nõ uiuit prudenter atq; honestè, & cui iustè non euenit, non potest hic iucundè uiuere, eò quòd confidat hominibus, aut secundum naturam principatus & regni bonum ex quibuscunque potuerit hoc parari. Gloriosi atque conspicui quidam esse cupierũt, ita se ut ab hominibus tuti sint adepturos existimantes. Itaq; si quidem tuta sit talium uita, naturæ bonum receperunt: sin minus, nihil habent, cuius gratia principio contra naturæ proprietatem appetierunt

tierunt. Nulla *per sese uoluptas malum est, sed causæ quarundam uoluptatū multiplices ingerunt uoluptatū perturbationes.* Si *cumularetur uoluptas omnis, & tempore & ambitu, congregatio fieret, aut maximè principales naturæ partes.* Nequaquam *à seinuicem differrent uoluptates, si efficientia uoluptatū luxuriosorū metus animi soluerēt, metus inquam & de cœlestibus, & de morte, & de doloribus: prætereà si uoluptatum doceret finem, nihil haberemus quo eos culpare possemus undiq; uoluptatib. hauriendis instantes, nullaq; ex parte neq; quod doleret, neq; quod urgeret habentes.* Quod *profectò malum foret si nihil nos cœlestium suspiciones perturbarent, neq; mortis opinio si nihil nos moueret, aut aliud quippiam.* Quòd *si adhuc non dubitem scrutari dolorū ac uoluptatum fines, non indigeremus physiologia, nec liceret de his quæ maximè rata sunt, metuētē soluere, nisi planè nouisset quæ sit totius natura, sed fabulosū aliquid suspicaretur.* Nō *itaq; liceret absq; physiologia accipere synceras uoluptates, neque prodesset aliquid humanā sibi parare securitatem, cùm & superna & quæ sub terra sunt, suspecta essent, ac simpliciter quæ sunt in infinito, cùm humana securitas fuerit usq; ad aliquid, uirtusq; innexa, & purißima fœcunditas sit, quæ ex quiete & multis cedendo securitas prouenit:* Naturæ *opes diffinitæ, & parabiles sunt.* Porrò *inanium opinionum diuitiæ in infinitum excidūt.* Breuis *sapienti fortuna subincidit.* Quæ *uerò sunt maxima & in primis rata disposuit ratio, & perpetuo uitæ tempore disponit atq; disponet.* Iustus *à perturbatione remotißimus, iniustus uerò perturbatione plenus est.* Non *crescit in carne uoluptas, cùm semel quod per indigentiam dolebat, ablatum est, sed solùm uariatur.* Porrò *mentis finis, finem qui secūdum uoluptatem est ge- *διανοίας.

nuit, horumq́; ipsorum, & eorum quæ his affinia sunt, electio maximos quosq; metus animo parat, infinitum tempus ac finitum æquã habet uoluptatẽ, si quis uoluptatis ipsius fines ratione metiatur. Nam caro uoluptatis fines accepit infinitos, infinitumq́; ipsam efficit tẽpus. Porrò mens carnis finem ac terminum ratione pertractans, æternisq́; exuta timoribus, uitam omni ex parte consummatam fecit. Nihilq́; iam infinito tempore opus habuimus, sed neq; uoluptatem quidem effugit, ne tum quidem, cùm exitum ex uita molestiæ atq; anxietates compellunt, quasi aliquid beatæ uitæ desiderat, in qua uitæ terminos noscens, non ignorat quàm sit parabile id quod indigentiæ dolorẽ tollat, omneq́; uitam cõstituat. Itaq; nihil negotijs opus est quæ certamina habent, subsistẽtem uerò finem uersare animo oportet, omnemq́; euidentiam ad quam ea, quæ opinamur, referamus. Alioquin omnia rationem iudicij desiderabũt, tumultuq́; plena erunt, si sensibus omnibus repugnabis, non habebis, neque quosuis ex ijs quos mentiri dixeris, quo pacto iudices, aut ad quid te referas, si quem simpliciter eijcias sensum, neq; diuidas in id quod opinaris, iuxta id quod accessit, quod iam per sensum præsens est. Affectus insuper & omnem imaginalem mentis intuitum cofundens, ac sensus reliquos opinione inani, ut qui iudicium eijcias omne. Porrò si & quod expectatur omne inopinabilibus notioni bus firmes, idq́; quod attestationem non admittit, ut quod falsum si non dimiseris, eris quasi omne certamen obseruans, omneq́; iudicium rectum siue non rectum, nisi per omne tempus quæ geruntur singula ad naturæ referas finem. Verùm antea euertes siue fugam siue insectationem in aliud aliquid faciens, non erunt uerbis consentaneæ tibi actiones uoluptatum, quæcunque ad dolorem non inducunt

cunt

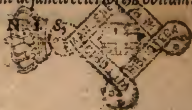
cunt, nisi impletæ non sunt necessariæ: sed appetitū habent minus lætum, quoties paratu difficiles autoresq; detrimēti esse constiterit, quas in totius uitæ beatitudinē sapiētia parat. Longè *maxima res est amicitiæ acquisitio, eadē sententia cōfidētiam parit, quòd nihil sit æternū, neq; diurnum, ac ne grauius quidem quicquam ac molestius, & ea quam in ipsis definitis est amicitiæ seruitus consummata maximè confert.** Voluptatem *aliæ naturales aliæ necessariæ sunt, aliæ naturales & nō necessariæ, aliæ uerò neq; naturales neq; neceßariæ sunt, sed circa inanem opinionem uersantur.* Naturales *& necessarias existimat* Epicurus *eas quæ dolores sedant, ut est in siti potus.* Naturales *uerò non necessarias, quæ uoluptates solùm uariant, non autem dolorem tollunt, ut sunt pretiosi cibi.* Neq; *naturales autem neque necessarias putat eas, quemadmodū coronæ & statuarum ornamenta.* Naturalium *uoluptatum quæ dolorē non inferant nisi consummatæ fuerint, fit uehemens studium circa naturam, nouam non diffundit, sed circa inanem opinionem, neq; circa suam opinionē hominis naturæ utilitatis est signum, ut neq; inuicem lædant neq; lædantur.* Quæ *animantes eo fœdere iungi non possunt, ut neq; lædāt mutuò neq; lædantur, in his ius nullum aut iniuria est.* Eadem *est in gentibus ratio, quæ aut nolunt aut nequeunt ita fœderari, ut neq; lædant mutuò neq; lædantur.* Iustitia *enim nihil per se esset, uerū in contractib. mutuis quibuslibet locis id fœdus nititur ut non lædamus neq; lædamur.* Iniuria *per se malum non est, uerùm in suspicionis metu id malum situm est, si me lateat quòd huiusmodi sunt iniustitiæ uindices.* Non *credat is qui clàm aliquid facit contra id quod inter se constituerunt homines ne lædantur, aut laudant se latêre posse, & si millies etiā tum lateat, ad finem uitæ ta-*

*aliàs, ἐπιθυμιῶν.

*men incertũ est an latère poßit. Cõmuniter quidem omnibus ius idem est. Vtilitatis enim aliquid confert in mutua societate, priuatim uerò agri & quarumcunque rerũ non omnibus idem consequitur ius esse. Aliud quidem omnium testimonio firmatum, quod expediat in usu mutuæ societatis eorum, quæ iusta putantur esse, ius dicitur, siue idem sit omnibus, siue non idem. Porrò si ponat tantum quispiam, non autem proueniat commoditas mutuæ societatis, non iam hoc iuris naturam habet etiam si intercidat cõmodum iuris, nonnunquam autem ad anticipationẽ congruit. Nihilominus id temporis iustũ erat, his qui inanibus uocibus semet confundunt, sed res plurimas cernunt: ubi cùm uariæ fuerint circunstantes res non congruentes, ad anticipationem uisa sunt, quæ putabantur iusta in ipsis rebus, ea iusta non erant. Vbi uerò uanescentibus circunstantibus rebus uisa sunt non congruere, ad anticipationem quæ existimata sunt iusta. Vbi uerò uanescẽtibus rebus iam nõ utilia erãt, ea clàm posita iura. Hic autem iusta quidem fuere, quando erant utilia societati mutuò simul conuersantium, postea uerò non ita fuerunt iusta, quando neq; utilia erãt. Quibus rebus externis minimè confidere præclarè constituit. Hic ea quidem quæ sunt poßibilia & * familiaria efficit, quæ uerò huiusmodi non sunt, non aliena sanè neq; eiusdem cognationis, atq; ubi in illis nõ poterat, se studuit non immiscere, exclusitq; omnia quæ agere non conducebat. Atqui omnes qui eo profecerant ut se ex eis maxinè cõfidendum pararent quæ sunt propinqua & finitima, hi etiã inter se uixere suauißimam uitam, firmißimam habentes fidem ac probationem, certißimamq; propinquitatẽ adsumentes, lamentis prosequuti non sunt defuncti celeriorem obitum.*

*ὁμόφυλα.

F I N I S.

RERVM AC NOMINVM PROPRIORVM,

Quæ in hoc opere continentur,

Index.

G 3 Amor

Diod

Epict

Gaud

Men

Sermo

T

θυλήκος

FINIS.

